

ספר

ל ב ה א ר י

[גליונות]

מהגאון הרב רבי ארי'ה לייב מקובצקי זצ"ל

בן הרה"ג ר' יצחק שמחה זצ"ל
בן הגאון האדיר מוהר"ר אברהם זצ"ל
אבד"ק תארקוב-רוסיה יצ"ו
נין ונכד לבעל השאגת ארי'ה
חתן הגאון הצדיק ר' מנחם זאב שטערן זצ"ל
אב"ד גבעת שאול
בעמח"ס תורה שבעל פה על נ"ך

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ז

נעתקו מהגהותיו מגליוני השו"ע או"ח והמ"ב

יצא לאור ליום השנה הראשון י"ט אלול שנ"ת לפ"ק

פניה"ק ירושלים תובב"א

להשיג הספר בכתובת:

משפ' מקובצקי

רח' בלוי 14

סנהדריה - ירושלים

* * *

נדפס על נייר

שאין בו שום חשש חילול שבת ח"ו

* * *

(C)

כל הזכויות שמורות

נדפס בא"י

MOSHE ARYE FREIND

CHIEF RABBI

OF JERUSALEM

JERUSALEM E. ISRAEL

משה ארי' פריינד

בן הנאה"צ מהר"י זצ"ל אבדק"ק הוניהאד יצ"ו

רב ואב"ד

לכל מקהלות האשכנזים פעיה"ק ירושלים תובכ"א

ור"מ דישיבת "יטב לב" דסאטמאר

בס"ד, יום
בס"ד י"ג אלול שנת לפ"ק פעיה"ק ת"ו

חן חובא לפני גליונות מספר לב ארי על סור ושו"ע או"ח ושאר ספרי פוסקים, ובתוכו רצוף הערות והארות, חידושים וביאורים, אשר העתיקו מגליוני השו"ע והפוסקים של הרב הגאון רבי ארי' לייב מקובצקי ז"ל אשר כל מכיריו העידו עליו על עמלותו ויגיעתו בתוה"ק, וחזותו מוכיח עליו שירתו קודמת לחכמתו וחכל בהצנע לכת עם ח' / אלו קיו,

ואם מפני אפיסת הפנאי לא חי' ביכולתי לעבור על גליונות אלו הרי אוקמא גברא אחזקתי' ביודעי ומכירי קאמינא וחזקה על חבר שאינו מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן, ודבר גדול עשו בזה בניו שיחיו שבודאי יחי' לטובת נשמתו שיחי' שפתותיו דובבות בקבר,

וחשי"ת יעזור שיזכו להוציא לאור כל תעלומות חידו"ת אשר הניח אחריו ברכה ויתבדרון מלי' בבי מדרשא וזכות אביהם ז"ל הרה"ג המחבר וזכות התוה"ק ולומדי' יגן עלינו שנזכה לכתיבה וחתימה טובה בביאת גוא"צ בב"א

משה ארי' פריינד

הגאון הגדול רבי יעקב י. בלוי שליט"א

יום ט"ו אלול תש"ן

דומ"ץ העדה החרדית ורב שכונת סנהדריה

בעמח"ס ברית יהודה ופתחי חושן

כבוד המשפחה הרוממה בניו של האי גברא יקירא

פאר שכונתנו **הגאון רבי אריה לייב מקובצקי זצ"ל**.

ראיתי את הקונטרסים שליקטתם מכתבי אביכם הדגול בגליוני הפוסקים שרשם
אגב לימודו.

כאחד שהכרתי מקרוב את אביכם הגדול ודרך לימודו, והנהגתו המופלאה, שמחתי
לראות שאתם מכינים להוציא לאור ראשית כתביו ולקבעו בספר אשר בשמו יקוננו
"לב הארי" כדי שיוכלו להתבשם באור תורתו.

במיוחד הנני לציין שבעברי עלי הגהותיו, אמרתי שהם מבטאים ומעמידים את
הגאון רבי **ארי' לייב זצ"ל** במקומו הנכון למי שהכירו בפרט, שבמקום שאתה מוצא
גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו, שכשראיתיו עומד לפני, ראיתי אדם גדול בענקים
בעל סברא עמוקה עם חידושים ישרים ומפולגים בעומק העיון ולפעמים הצטנע כאדם
פשוט הלומד בפשטות דברי הפוסקים שלפנינו.

וזהו גדלותו שהיה יכול להיות פשטן ועמקן מבלי לעורר תשומת לב, ורק אלה
שהכירוהו הבינו את גדלותו, דמות נפלאה זו משתקפת גם בהגהותיו מצד אחד כמחדש
בעומק הסברא פנינים וחידושים בהלכה ובסברא, כמו"כ מצא לנכון גם מה שנראה
כדבר פשוט לרשמו ולציין בשולי הגליון, וכל זה מגודל חשיבות וחביבות שהיה אצלו
כל חידוש וזה היה כל מהותו וחיותו, ומקוה אני שספר זה מביא תועלת להרחבת
ההבנה בדברי הפוסקים.

יהי רצון שזכרו וזכותו של אביכם זצ"ל תעמוד לכם ולכל המשפחה המפוארה הי"ו,
והערותיו והגהותיו יהיו נר לרגלכם בדרך הלימוד וכך גם תזכרו מדותיו התרומיות
בתורה ויראת שמים למען תלכו בדרך אבותיכם עד ביאת גואל צדק.

יעקב ישעי' בלויא

רב דשכונת סנהדריה ירושלים

דברים אחרים

תבענה שפתינו תהלה, לקל נורא עלילה. מה נשיב לה' כל תגמולוהי עלינו. פינו מלא שירה כים, בשבח והודיה להבורא ית"ש, אשר הגיענו הלום להגשים חזיון, להוציא לאור עולם לרגל יומא דהילולא הראשון של אאמו"ר זצ"ל אשר בדמי ימיו הלך למנוחות, ואותנו עזב לאנחות, צדיק הוא ה' כי פיהו מרינו, הן בעוון חוללנו, ובשבר גדול הושברנו, נפלה עטרת ראשינו, כד סליק ועלה לרום מעלה, לישיבה של מעלה, ויחנו בחסירות, חסורי מיחסרא, האי גברא רבא ויקירא, אור התורה והיראה, אאמו"ר הגאון ר' אריה לייב זצ"ל, לולי ה' שהיה לנו, תעינו כצאן ואבדנו, ונודה לה' חסדו, כי השאיר אחריו ברכה, מרפא וארוכה, והמה כתובים חרות על הלוחות, ואמרנו מי יתן ויוחקו דבריו בעט ברזל ועופרת, למען יעמדו ימים רבים למשמרת, ולא תהא האמת נעדרת.

בגשתינו אל מלאכת הקודש, חשנו ולא התמהמנו, כאשר נכנסנו אל תכריך בושם הכתבים, ראינו כי לא הוא כאשר דמינו, המלאכה כבידה עד מאד, והרבה עמל ויגיעה היא דורשת, לא שנה אחת כי אם שתים שהן הרבה, ועז רצונינו להוציאו לאור לסוף השנה הראשונה, לקיים מצות כיבוד אב, מכבדו בחייו ומכבדו לאחר מותו, ואמרו חז"ל (יבמות צו ב) מאי דכתיב אגורה באהלך עולמים וכי אפשר לו לאדם לגור בב' עולמות, אלא אמר דוד לפני הקב"ה: יה"ר שיאמרו דבר שמועה מפי בעוה"ז, דאר"י משום רשב"י כל ת"ח שאומרים דבר שמועה מפיו בעוה"ז, שפתותיו דובבות בקבר, ונאמר איש אל אחיו נעמוד ונעשה מלאכתינו, דפס"ת מוע"ט דפס"ת, ואף כי לא נספיק את כולם כי השאיר אחריו אוצר גדול ורב, תכריך של כתבים חידו"ת על סוגיות הש"ס עוקר הרים וטחנן זו בזו, אשר צלל במים אדירים לעומקה של סוגיא, לאורכה ולרחבה בבהירות נפלאה, והעלה במצודתו חידושים וביאורים, מיוסדים על אדני האמת והצדק, והואיל ושיחת חכמים היא בקצירת אמרים, כידוע מאמר חכמי המחקר, שכל מה שיתגדל האדם בחינת שכלו, תקצר נפשו בשימוש כלי הדיבור, ולא היה הפנאי די מספיק לגדל היגיעה ולרב העמל לסדרם ולהעלותם על מכבש הדפוס, על כן אמרנו פטור בלא כלום אי אפשר, ונדפיס לעת עתה מה שהרים את מטהו קן קינא וקן קולמסא, על גליונות השו"ע וספרי הפוסקים שרשם לעצמו, ובודאי יהיה זה לתועלת גדול ללומדי ושוחרי תורה, ובפרט בהל' יו"ט וחזה"מ אשר הדברים סתומים וחתומים ולא הניפו מחברי הספרים את ידיהם עליהם, ובזה הגדיל עצה והפליא תושיה ללבן ולברר עמוקות ופשוטות כאשר עיני הקורא תחזינה מישרים. וכן הערותיו שרשם לעצמו על גליוני ספר המ"ב והמה דברים הנוגעים להלכה ולא למעשה במציאות זמנינו, מה שהוכיח במישור מדברי הפוסקים ראשונים ואחרונים, ומהן הוויות קושיות ותירוצים ומשא ומתן, הערות וציונים בדברי הפוסקים האחרונים, אשר גם בזה יהיה לתועלת רב לאלו המצוינים בארבע אמות של הלכה.

מחובתינו להעתיק כאן את לשון ס' תורת חסד בהקדמתו, שכתב בא"ד: "ועוד זאת ראיתי ועל פי הנסיון נודעתי, כי המחברים שלא הדפיסו ספריהם בחייהם, רק בניהם אשר יקומו מאחריהם, והמה ידפיסו כאשר ימצאו וכו', וע"י זה אף בכמה חיבורים מהגדולים נמצאו כמה דברים שלא הצריפו בכור הבחינה, ואיה מקום בינה, כי המחבר בעצמו לא יסרם לאבן פינה, והיה כותבה ודורשה להציב לו ציון עדי יחקור במיטב העיון", עכ"ד.

ובזה נבוכים אנו שאמור"ר הגאון המחבר זצ"ל, לא הכינם לדפוס אלא רשמם לעצמו בלבד, לא זו אף זו, כי אמור"ר זצ"ל קיים מאמרם ז"ל (פסחים ג') "לעולם ישנה אדם דרך קצרה", ומסקינן שם דלשון קצרה עדיף מלשון נקיה, ובקיצור נפלא כלל הרבה, עד כי יטעה הקורא, פעמים ידמה לו הדבר לפשיטות, ופעמים לתמיהות, וצריך ע"ז התבוננות יתירה, ובמלאכה זו עסקו קיבוץ תלמידי חכמים מופלגים בתורה, לגלות מצפונו ולכוון דברים שבלבו שיהיו בלב כל אדם. אלא מפני קיצור היום וריבוי המלאכה, עדיין לא עלתה לנו ארוכה, כי לפעמים מקום שאמרו לקצר האריכו, ופעמים להיפך, ויש שלא ירדו לסוף דעתו ועומק בינתו. אבל ההכרח לא יגונה, אף כי לא ישובח. ואף גם זאת לא מנע מאתנו את התשוקה העזה להוציא לאור את כתביו לרגל יומא דהילולא, ונסתפקנו בזה כי לשון המחבר לא זזה ממקומה, ומה שהבאנו בתוך סוגרים מרובעות [], הוא ביאור המגיהים כדי להקל על הלומדים, ולא לחייב ביאורו. ומעתה הפתח פתוח ויבואו הגיבורים ויפתחו את האמתחת ובעיון היטב יוציאו תעלומה לאור, וירדו הדבש מגווית הארי החי, ולא יחפזו למהר להניף ידם להעיר השגתם שיפול להם בהשקפה ראשונה ובהתחלת עיונם בהעברה בעלמא אשר ללאו יצאת, כי כל דבריו בעמקות נפלאה כידוע לכל יודעיו ומכיריו, וכאשר הרבנים הגאונים שליט"א בהסכמתם יתנו עדיהם ויצדקו, ובפרט שעבר על כל הספר אחד מגדולי הת"ח אשר ידיו רב לו בכל מקצועות התורה, ועל פי דעתו ד"ת, העלינו למזבח הדפוס.

אתאן לסיפא להביע רגשותינו הלבביות רב תודות ושפע ברכות עד בלי די, לאיש אשר זכה לשני שלחנות, תורה וחסד אצלו משולבות, בקנה אחד עולות, הרה"ג מוה"ר ר' משה אורי אייזנשטיין שליט"א, ראש כולל "בית אלחנן דב", ובית הוראה "תבונות אריה", על מסירותו בלב ונפש להיות לנו לאחיעזר ולאחיסמך, להוצאת הספר בפרט, ולכל הענינים בכלל. ישלם ה' פעלו ותהיה משכורתו כפולה מן השמים, להתברך בברכה המשולשת, חיי אריכי ומזוני רויחי וסייעתא דשמיא, להמשיך פעלו מתוך הרחבת הדעת דקדושה.

במקום שאמרו לחתום בברוך, אינו רשאי שלא לחתום, ברכת הודאה להאי רב גאון מוה"ר רבי יוסף אקער שליט"א, רב דבית הכנסת "שיכון אוריא"ל, ומרביץ תורה לעדרים עשרות בשנים, אשר הואיל בטובו ברוב מסירות לעבור על הספר ולהאציל מרוחו להאיר בהערותיו הנפלאות בהרבה מקומות, והיו לנו לעינים לאנהיר לן ברוחב בינתו. יעזור השי"ת שיוסיף פעלים לתורה ולתהילה ויזכה להגדיל תורה ולהאדירה, מתוך הרחבת הדעת דקדושה עוד רבות בשנים

עד ינון ושיבה.

* * *

טרם נכלה לדבר, נעלה על נס את אמנו הצדקת תליט"א [אשר אמור"ר הגאון המחבר זצ"ל התבטא עליה לשון מדברת גדולות, דקות ספורות קודם הסתלקותו], שעמדה לימין אמור"ר זצ"ל בכל עבודתו הקדושה, והיא שהיתה לו לעזר ברוב חכמתה ובינתה, צדקתה ויראתה, ה"ה אמנו מרת צירל תח', בת זקיננו הגאון הצדיק רבי מנחם זאב שטרן זצוק"ל, גאב"ד גבעת שאול בעיה"ק ירושלים ת"ו, בעל מחבר ספר "תורה שבע"פ" על נ"ך. אתה ה' תשמרה,

ולנצח תנצרה, ותרווה הרבה נחת דקדושה מכל יוצ"ח, עדי נזכה
לביאת משיח צדקינו בב"א.

ובאן מקום אתנו להעלות על נס את זקנתנו הרבנית הצדקת
המפורסמת מרת פייגא רוזא שטרן תליט"א, שמאז שנתבקש זקיננו
הגאון הצדיק מגבעת שאול זצ"ל לישיבה של מעלה, דרה עמנו,
ומרגלא בפימיה דאאמו"ר זצ"ל מה שאמרו ז"ל (ערכין יט א, מובא
בפירש"י פ' בחקתי כז ו) סבתא בביתא סימא בביתא וסימנא טבא
בביתא. ה' הטוב יאריך ימיה ושנותיה בטוב ובנעימים, ותזכה לראות
רב נחת דקדושה מכל יוצ"ח עדי נזכה לביאת משיח צדקינו בב"א.

* *

ובצאתו מהו אומר, נותן הודאה לשעבר וצועק על העתיד לבא, בריך הוא אבוהן בעלמא
הדין ובעלמא דאתי, דהשכים והעריב לבתי כנישתא ולבתי מדרשא להתעסק בתורה לשמה,
ללמוד על מנת לשמור ולעשות ולקיים, ויאכל בעלמא דקשוט מפריז וישבע מטובו רב טוב
הצפון לצדיקים ולא בהיל לאסתכולי כי מדידיה קאכיל, זו תורה וזו שכרה. ומצלאין אלהבא
יהא רעוא מן קדם אבוהון דבשמיא, ייה רבון עלם ועלמיא, פרוק ית ענך מפום אריותא ואפיק
ית עמך מגו גלותך, וזכותא דאבהנא יעמוד לנו לקיים מה שנאמר "לא ימוש מפיו זרעך
ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם", ועוד חזי לאצטרופי, במושב בי תלתא כחדא, בני חיי
ומזוני רויחי, עדי נזכה לראות בנחמת ציון וירושלים, ובא לציון גואל אמן ואמן !

בני המחבר

ברכה לראש משביר

כבוד דודינו הרה"ח הנגיד המפואר איש חי ורב פעלים
במעשיו הכבירים לטובת הכלל והפרט בהצנע לכת
ראש וראשון לכל דבר שבקדושה
שזה הרבה שנים עמד לימין גיסו אאמו"ר הגאון המחבר זצ"ל
בעסק יששכר וזבולון וממשיך גם הלאה
ובאופן המבואר בכתב סופר עה"ת סוף פרשת בחוקותי
על המשנה סוף מס' עוקצין "עתיד הקב"ה להנחיל
לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות" עיי"ש

ה"ה מהור"ר רבי ישראל שטערן שליט"א מברוקלין יצ"ו

על אשר נדב לבו אותו להוזיל מכיסו הוצאות הדפסת חצי הספר
יברכהו ה' בכל מעשי ידיו ובכל אשר יפנה ישכיל ויצליח
ויזכה עוד רבות בשנים להרבות פעלים לתורה ולתעודה
מתוך בריאות גופא ונהורא מעליא
ולראות רב נחת דקדושה מכל יוצ"ח
עדי נזכה לקבל פני משיח צדקינו בב"א !

ברכות עד בלי די

לכבוד ש"ב הרה"ח הנגיד המפואר
איש חי ורב פעלים במעשיו הכבירים לטובת הכלל והפרט בהצנע לכת
ונמנה במעלה השניה בנותני הצדקה משמונה המעלות
שמנם הרמב"ם ז"ל [מובא בטוש"ע יור"ד סי' רמ"ט סעיף ז']
בן של קדושים חוטר מגזע אראלים ותרשישים

ה"ה מוהר"ר רבי דוד מנשה רובין שליט"א
בן ב"ק אדמו"ר מסאסעוו שליט"א, בעיה"ק לאנדאן יצ"ו

על אשר נדב לבו אותו להוזיל זהב מכיסו הוצאת דפוס חצי הספר
יברכהו ה' בכל מעשי ידיו ובכל אשר יפנה ישכיל ויצליח
ויזכה עוד רבות בשנים להרבות פעלים לתורה ולתעודה
מתוך בריאות גופא ונהורא מעליא
ולראות רב נחת דקדושה מכל יוצ"ח
עדי נזכה לקבל פני משיח צדקינו בב"א !

לב הארי

טור ושו"ע הלכות יו"ט

סימן תצ"ה

ב"י ד"ה ומ"ש רבינו וחז"ל וכו', וכתב ה"ה וכו' [פרק א' ה"ד] ונראה שם לשנים אלו ההוצאה וכו' אמרינן מתוך וכו', ושאר מלאכות שהן באכילה בגזון שחיטה ואפיה, אפילו עשאו שלא לאכלן אינו לוקה וכו'.

ולכן כתב המ"מ שם [פ"א הלי"ג] שהוצאה גם לזהמה מותר. אבל אפיה ובישול אסור, וזה ראיה למ"ש בספר "דברי אליעזר" [להגרא"י פינקל ז"ל תמיר, ח"צ קי' ל"א אות ט'], דבאפיה ובישול [שלא לכורך אכילת אדם] לא אמרינן מתוך, אלא [הא דאינו לוקה] דאינו בכלל מלאכה [כלומר מדחילק המ"מ המלאכות לג' סוגים שהם הצערה והוצאה, כתיבה ואריגה, אפיה ובישול, הצערה והוצאה אמרינן מתוך, כתיבה ואריגה אפילו לכורך אכילה לוקה, ואפיה ובישול אפילו עשאו שלא לאכלן אינו לוקה, והיינו משום דלא נאסרה כלל ציו"ט, דאינו בכלל מלאכה (ולכאורה ז"ל דהא דאסר אפיה ובישול לכורך זהמה היינו מדרבנן)].

ומה שהציא רמב"ם דשחיטה ואפיה אפילו עשאו שלא לאכילה אינו לוקה כמו שיתבאר בפרק זה שם בישל לעו"ג וכו' אינו לוקה. וכ"ע דהתם הטעם משום הואיל [כמ"ס] להדיא הרמב"ם שם בפ"א מהל' יו"ט הלט"ו, ועיין קהלת יעקב [לבעל הכתיבות] מש"כ

ליושב [הנה התם צא ליושב קושית הלח"מ שהקשה דהא דברי הרמב"ם שם קתרי למש"כ ה"ה דאפיה ובישול אפילו עשאו שלא לאכילה אינו לוקה מטעם דעיקר המלאכה היא לאכילה, והא הרמב"ם כתב להדיא מטעם הואיל, וע"ז תירץ הקה"י עפ"י מש"כ התוס' צבי"ה (יו"ט ע"א ד"ה ה"ג) דבעינן כורך יו"ט קצת, ולהכי הוצרך צמצם לעכו"ם לטעמא דהואיל, ע"ס. אולם עדיין לא נתיישב לכאורה קושית המחבר, דהקשה דהא עכ"פ ליכא ראיה מהתם, וכ"ע].

פרי חדש פ"א בד"ה ולבן, ז"ל שדעת הרמב"ם בשחיטת שאר המפרשים דלא אמרינן מתוך אלא בשיש בו צורך היום קצת וכו'.

וכ"כ החו"ד צקפרו קהלת יעקב על הל' יו"ט, אלא דכתב [הא דקשה וכן הק' שם הפר"ח דמ"ט נקט הרמב"ם ליכא דמתוך דוקא בהוצאה והצערה ולא בשאר מלאכות כדמוכח בגמ', וע"ז כתב] דהרמב"ם מודה לאמרינן מתוך גם בשאר מלאכות אלא נקט דמכשירין אמרינן מתוך רק בהוצאה והצערה [דהא דמכשירין כתבו התוס' בכתובות דף ז' ע"א ד"ה א"ל דלא אמרינן מתוך, וכ"מ מעוד ראשונים, (וע' קה"י צי"ה קי' י"ח מש"כ בזה) ועל זה ק"ל להרמב"ם דמשא"כ בהוצאה והצערה לאמרינן מתוך].

סימן תצ"ו

פרי חדש ס"ק ב', ולפיכך יש להתיר ביו"ט
ב' ש"ג בבוי הנר מפני ד"א ואף למעשה ובמ"ש
הרמב"ם והרא"ש וכו'.

כ"ל רמז"ן ור"א"ש תלוכיל, [כת"ש הפר"ח לעיל
בסמוך], אבל הטור [ר"ס תקי"ד וכן בשו"ע] והמאירי
[ציצה כ"א ע"א, ד"ה מי שהיתה] חולקין.

פר"ח שם, ומיהו אם אפשר בבית אחר או וכו'
אית להתיר.

כ"ל אין להתיר.

סימן תצ"ז

טור, השוחט בהמה ביו"ט וכו' שאם ימצא
טריפה וכו', ובענין טלמול הבשר לרב אלפס
שפוסק במוקצה בר"י ביו"ט אסור וכו'.

הנה בשו"ת מהרי"ל בחלוקי דרצנן [סי' ה' אות
כ'] כתב דאם נעשה הטריפה מערב יו"ט, אע"פ שלא
ידע מותרת, דהוה מוכן לכלבים [דהוי כמו מוקצה
שיצט ואין הצעלים מכירין זו דשרי, וכן כאן דכל
טריפה מכל עכמה לכלבים עומדת ולא מכל כוונת
הצעלים דוקא, רק לפי שלמיתה היא עומדת וכו'].
אבל החזו"א (או"ח סי' ת"ג אות י"ז) כתב דלא משמע
כן, ע"ש בטעמא [דכיון דלכלבים אסור לשוחטה הו"ל
מוקצה, ואע"ג דמספיקא מותר לשוחטה, מ"מ כיון
דהשחיטה צציל אדם ודעתו לאדם, לא חשיב מוכן
לכלבים וכו'].

ט"ז סק"ז, אח"כ ראיתי לרש"ל וכו', ליקח בל
הדגים וכו'.

כ"ל אלא כל הדגים.

ט"ז שם, בלא ברירה ויחזיר למים וכו'.

כ"ל ולא יחזיר.

מג"א ס"ק י"ט, היינו לדברי האוסרין.

והגר"ז חולק [בסעיף כ"ח, דק"ל דהוי כולל, ולהכי
יש להחמיר לכו"ע], ועיין בשעה"כ למ"צ [סק"ק ע"ז
וע"ח].

סימן תצ"ח

ב"י ד"ה ויכול להוליך וכו', וכתב הר"ן וכו',
ואע"ג דאפשר דעביר לה מאתמול אפ"ה שרי

משום דהוצאה באוכל נפש בתיקון או"נ עצמו
היא ולא במבשירין וכו'.

עיין תשו' אבני כזר [או"ח סי' ת"ו ס"ק י"ז] שציאר
מאי טעמא הולכת סכין חשיב או"כ ולא מכשירין
[דהמוציא סכין לשחוט הרי בגוף הסכין לא נעשה
שום תיקון רק שצריך לסכין כאן אלל הצהמה שיהיה
מוכן לשחיטה, וכשם שנתקרב הסכין אל הצהמה, כן
נתקרבה הצהמה אל הסכין והרי נעשה התיקון צארכל
נפש מתש, כמו שנעשה בחפץ שנעשה זו המלאכה,
ועל כן חשיב גוף ארכל נפש וכו'].

ב"ח בסוף ד"ה אין מראין, לפי פירושו
דבריעבד שרי לשחוט וכו'.
כ"ל אסור לשחוט.

ד"מ אות א', דאם לא בדק מערב יו"ט מותר
לבדוק ביו"ט בשעת הדחק.

ועיין לבוש [בס"א, דפסק להדיא דבשעת הדחק
מותר, אמנם לענין לאחר השחיטה נסתפק שם, שמא
יתאכזה פגומה וישחיזה ביו"ט כדי לשחוט אחרת,
ויש אסרין ויש מתירין ע"ש].

ד"מ שם, הלך ושחט עוף קטן בלא בדיקת הסבין
ולאחר השחיטה בדק סבינו והלך אח"כ לשחוט
וכו'.

כ"ע למה מותר עוף קטן [דהא קוף כל קוף כוונתו
צכדי לצדוק הסכין], ואולי סמכין אשיטה שהטעם
משום טבחה, עיין צ"ח [דשיטת רש"י דטעמא דאסור
הוא שנראה דבדק משום דרואה למכור צער צאיטלין
וכו', ולהכי הכא שרי, דהא צדיקתו היא אחרי שחיטת
העוף, וודאי אמרינן דבדק כדי להכשיר העוף ולא
למכור].

מג"א סק"ג, מ"מ באיסור הוצאה לא מחמירין
וכו'.

עיין רמז"ס הל' יו"ט (פ"א הל"ו), [שכתב הטעם
דלא אסרו ההוצאה ביו"ט כדי להרבות בשמחת יו"ט
ויוליך וציא כל מה שירצה וכו', ולא יהיה כמי שידיו
אסורות וכו'], והראש"ד [שם וז"ל משום דלא אמרו
טעם זה אלא כנגד ומשלוח מנות וכו', וכל אלה אינם
צריכים לזה הטעם של הרמז"ס, אלא מפני שהוא
כבוד היום יותר מאתם, ע"ש]. ועיין מאירי ציצה (י"ז
ע"א) [דכתב כשיטת הרמז"ס וכ' הטעם מפני שאי

אפשר להעלות על לב כל הדברים שאלם כריך
זהוואתם].

**ב"י בסוף ד"ה מדבריות וכו', בפסק הרי"ף
והרמב"ם שפסקו וכו'.**

ז"ל כפסק הרי"ף שפסק וכו'.

**ב"י ד"ה כתב הר"ן וכו', בהמות הידועות
ללון חוץ לתחום ונמצאו בעיר ביו"ט שני וכו'.**

וכתב הש"ך [הוצא במג"א סק"ז] דט"ס הוא וכ"כ
הגר"א.

**ב"י ד"ה ומ"ש אבל בה"ג וכו', וצ"ל בה"ג
כתב מוקצה דרבנן וביוון דאיבא תרי לישני וכו',
עבדינן לקולא וכו'.**

ולא אמרינן דבר שיש לו מתירין [וכיזיל לחומרא,
כדאיתא צביצה (ד' ע"א) וזרש"י (ד"ה אפילו מדרבנן)
דצפיקא נמי מחמירינן דבר שיש לו מתירין]
צפיקא דלינא אלא צפיקא תכילת, כ"כ האחרונים
[פרמ"ג צפתיחה להל' יו"ט ח"צ פ"א אות כ"ז, ע"ש,
וצפר"ח אור"ח תכ"ז סק"ג, וצפאגת אריה סי' ז'].

**נזיר, עגל שנולד ביו"ט מותר לשוחטו אם האם
עומדת לאבילה, אבל אם עומדת לגדל ולדות
אסור.**

וכ"ע לשיטת הרמב"ם והרמב"ן [הוצא צ"י סו"ס
תקי"ח] דבית מלא פירות שפחת ציו"ט, מותר ליקח
מהן ולא אמרינן מוקצה הם, [והרמב"ן כתב בטעם
הדבר, לפי שאין הפירות מוקצה מחמת עכמתן וכו',
ע"ש] ומ"ש הכא, [כיון דאין העגל מוקצה מחמת
עכמתו, א"כ מ"ט אסרינן]. וי"ל דהתם הפירות מוכנין,
אבל כאן דהא צעינן שחיטה והרי א"א לשוחטו, להכי
לא חשיב מוכן, [כלומר דהא כשהיה צמעי אמו אכתי
מחוסר שחיטה הוא וא"א לשחטו שם, משא"כ פירות
כשלעצמם היו מוכנים]. שוב תכתיב צירושלמי [צביצה
פ"א הל"א דף ז' ע"א] צעגל שכולד מן הטריפה ציו"ט
מותר, דנעשה כדבר מוכן טמון דבר שאינו מוכן,
ומוכח ללא כמשכ"ת, אמנם בצבלי [דף ו' ע"א וע"ב]
הא איתא טעם אחר לעגל שכולד מן הטריפה, ע"ש,
ולפ"ז א"ש. וכ"כ המחירי דהצבלי והירושלמי פליגי
בטעמא דהיתר צעגל שכולד מן הטריפה.

**שו"ע סעיף ה', עגל שנולד ביו"ט מותר לשחטו
אם האם עומדת לאבילה וכו', ובביאור הגר"א**

כתב דבלא"ה אסור במ"ש ב' א' ד' א'.

וצפיקא אפיקי ים ח"צ [סי' י"ח אות ה'] הוכיח
מהרש"ד [דדוקא עומדת לאכילה שרינן, דאל"ה קשה
טובא לשיטת הרש"ד דק"ל דראוי לכלבים פירוש
ראוי לשחוט לכלבים, דא"כ האם גופא מוכן לאדם,
ומ"ט אמרינן בגמ' דהוא משום מוכן לכלבים, ומזה
הוכיח שם דכן היא שו' הרש"ד דדוקא עומדת
לאכילה, דלפ"ז אתי שפיר דקושית הגמ' היתה וכי
מה צין זה לעגל שכולד מן הטריפה דכיון דהא ללא
הוי כולד הוא משום לאוכלא דאפרת הוא [וע"כ צעינן
הטעם לאוכלא דאפרת דצלא"ה קשה קו' המהרש"א
על תוס' צריש צביצה שכתבו דאי צעי שחיט ואכיל כל
מה שצגוה, מ"ט כולד אסור הא כיון דשרי מוקצה
אי צעי שחיט לתרנגולת ואכיל כל מה שצגוה, ולהכי
תירץ המהרש"א דמ"מ כיון דכולדה הצביצה מדבר
המוקצה, לא הוי אוכלא דאפרת, וצמחר"ס שי"ף שם
המתיק דצרי דכיון דאינו מיוחד לאוכל, אף דשרי
מוקצה משום דדעתיה עלויה, אבל לא שייך לומר
אוכלא דאפרת ע"ש]. דהא צהאם טריפה אינה מוכנת
לאכילת אדם ומתילא ל"ש לומר אוכלא דאפרת על
הולד, וע"ז משני הואיל ומוכן אגב אמו לכלבים דאף
דהאם אינה מיוחדת למאכל אדם, אבל שניהם יחד
האם והולד מוכנים לכלבים והולד כאחד מאצריה,
וע"ז פריך אצוי דמוכן לכלבים לא הוי מוכן לאדם
וכו', ע"ש שהאריך טובא] ודלא כיש"ש [דלא ס"ל כן,
ע"ש דאפיקי ים], וכן משמע מהגר"א, עיין דף ז'
ע"א מהרש"א ומהר"ס שי"ף [צתוס' ד"ה אוכלא וכו'
וכבר הוצא דצריהם לעיל דצרי האפיקי ים ע"ש].

**ב"י ד"ה בהמה מסובכת וכו', כתב הרשב"א
וכו' אבל הבהמה הבריאה אסור (באמה) ואפילו
בהמתן של ישראל אפילו אם יאכל ממנה בזית
וכו'.**

ז"ל אלא א"כ יאכל ממנה כזית, כ"כ הט"ז וכ"כ
הצ"י צשיטת הכל זו צריש סי' תק"ג [דאף צצריאה
התירו כל שאוכל ממנה כזית] אבל א"ר [סקי"צ] חולק
עליו וס"ל דאינו טעות קופר [דאף שאוכל ממנה כזית
אסור צצריאה דהוי הערמה].

**שו"ע סעיף ו', בהמה מסובכת שירא שמא
תמות והוא אבל בבר ואין צריך לה, אסור
לשוחטה אלא א"ב יש שהות וכו'.**

עיין רמ"א סי' תקי"ח סעיף א' [דמותר צהולא

לכורך קצת כגון לחיכא פקידא, מטעם דמתוך, ומ"ש הכא שירא שמה תמות, ותיירא דשחיטה לא אמרינן מתוך, וכ"ע מגמ' זיכא י"צ [ע"א, לחיכא התם לאמרינן מתוך שחיטה], אבל הכא י"ל דכיון דחשיב שוחט למחר, להכי לכו"ע לא אמרינן מתוך כמש"כ המג"א [בסוף הקדמה] צקי' תקי"ח [דכתב שם, דהמצל מיו"ט לחול לוקה כיון שאין זו כורך כלל] (שמעתי מפי ר"ת), שוב מלכתי צמ"מ [פ"א מהל' יו"ט הל' 7] דשחיטה שלא לכורך אכילה אינו לוקה, ושלא כתי' האחרונים.

מ"ז ס"ק ד', והוא ט"ם וכו'.

[עיינ לעיל מה שזיין צ"י ד"ה צהמה].

מג"א ס"ק י"ח, ובשו"ע איתא בבור בזה"ז שאינו יכול לשוחטו בלא מום אין חכם יכול לראותו ביו"ט ואפילו עבר וראהו ומצא שיש בו מום אינו יכול לשחטו] דהוי מוקצה אפילו לר"ש דמי יימר דמודיק ליה חכם.

עיינ צפ"ר "צגדי ישע" [צמג"א ס"ק י"ז] שהקשה מסו"ס תקי"ח [סעיף ט', בית שהוא מלא פירות מוכנים וכפחת, כוטר מתקום הפחת, לאפילו צבית צריא מותר דאין זה בכלל מוקצה וכו', דהפירות מוכנים וכו', וא"כ הכא מ"ט אקור לשחטו בעצר וראהו, דהא ליגלחי מילתא דהיתה צעלת מוס ומותרת לשחיטה, ומ"ש מהתם], ולעכ"ל י"ל דהכא לא חשיב מוכן כיון דא"ל לשוחטו בלא היתר חכם, משא"כ התם הפירות מוכנים [לכאורה ר"ל דלכתי מחוסר שחיטה אף אחר ראיית החכם משא"כ התם מיד שפחת הצית הפירות מלד עצמם מוכנים, ווכעין מה שכתבאר לעיל צטור ד"ה עגל שכולד, ע"ש].

מג"א ס"ק ב"ב, דהוי עוקר דבר מגידולו.

עיינ צפ"ר תהילה לדוד או"ח סי' ש"מ אות ב' מש"כ צס"ס רמז"ן ורש"א [ולא אמרינן עוקר דבר מגידולו בלא צגידולי קרקע]. שוב מלכתי צטו"ת דבר אברהם [חלק א'] סי' כ"ד ענף ב' שהאריך בזה.

מג"א ס"ק ב"ג, [השוחט בהמה ביו"ט אינו רשאי לתלוש הצמר לעשות מקום לסבין אלא מפנהו בידו וכו'] צ"ע דהרב"י לא ב"ב אלא להרמב"ם שמתיר לתלוש לבתחילה משום דהוי עוקר בלאחר יד, ולבן דוקא בידו שרי אבל בבלי לא דהוי גוזז וכו'.

ואין להקשות דכימא מתוך, די"ל דהוה מכשירין דאפשר לעשותן מאתמול, משא"כ לקמן ס"ל לרמז"ן דהוה אוכל כפס, [דס"ל להרמז"ן דאף צעוף מותר כיון דצלא"ה הא קופו שידחה יו"ט בתלישה לאחר שחיטה דהוי או"כ, עיינ צהל' צכורות להרמז"ן פ"ג צכורות (דף כ"ה ע"ב), והוצא צקלרה צציאור הגר"א צסעיף זה, ועיינ צסמוך מש"כ צציאור הגר"א].

ביאור הגר"א ד"ה השוחט וכו', והרמב"ן מתיר אף בעוף כיון שסופו לדחות וכו'.

ציאור הרמז"ן ז"ע, ועיינ צטו"ת אצני כזר (או"ח סי' קל"א אות ח' וט"ו), [דהנה הרמז"ן צכורות שם פסק דצעוף כמי מותר משום דכיון דהתלישה דקודם שחיטה דיהיה חיובו משום קורא הא לא שייך צצעלי חיים, והחיוב הוא ע"כ משום גוזז גרידא, ובגוזז הא איכא כמי לאחר שחיטה, וכיון לאחר שחיטה ודאי מותר לו לגוזז משום אוכל כפס, להכי מותר כמי לפכי שחיטה כיון שסופו לדחות, וע"ז הקשה המקשה צאצ"ז צס"ק ח' דע"כ ס"ל לרמז"ן דתלישת נו"כ קודם שחיטה חשיב גוף או"כ, דאי מכשירין מה יועיל מה שסופו לדחות, וע"כ דחשיב גוף או"כ, וא"כ אפילו היה זו חיוב קורא שאינו לאחר שחיטה כמי יהא מותר דהא צאו"כ ליכא כפק"מ אם אפשר לעשות בלא מלככה, והאריך שם לתרץ, ותוכן דצרי, צס"ק ט"ו, דהא אם היה שוחט בלא תלישת נו"כ, הא היה תולשם לאחר שחיטה יחד עם כל נו"כ העוף, וכיון דבכל העוף יחד איכא שיעור אכילה, להכי מותר גם תקום שחיטה בכלל כל הנו"כ, וא"כ מה הנפק"מ אי תולש חלק דתקום שחיטה לפכי שחיטה והשאר לאחר שחיטה, ומשא"כ לענין חיוב קורא דליכא לאחר שחיטה הרי לא הותרה כלל מלככה זו בתלישת נו"כ, אלא דנצוא להתיר מטעם או"כ דתקום שחיטה בלבד, ולזה הוי פחות מכזית ולא כתיר צה מלככה שלימה וכו' ע"ש]. וכתב צקהילות יעקב עמ"ס שצת סי' מ"ז דמחלוקת רמז"ס ורמז"ן לשיטתייהו אזלי אם יש מלככת קורא צצעלי חיים [דהרמז"ס דס"ל דליכא חיוב קורא צצע"ת, להכי ס"ל דצעוף אקור, דדוקא צצהמה התיירו דהוי כללית יד משא"כ צעוף דלרכו צמריטה, אבל הרמז"ן דס"ל דצצע"ת ליכא חיוב קורא אלא צגידולי קרקע, להכי צעוף מותר דהא איכא רק משום גוזז, וכיון דעיקר המלככה צכלי ולא ציד, חשיב כללית יד, ע"ש].

פרמ"ג מ"ז אות ה', ועיין ביצה כ"ה.

כ"ל דף כ"א ע"ב, ועיין א"ר.

אליה רבה סעיף ו' ס"ק י"ג, במ"ש תוס' ביצה.

דף כ"א ע"א כ"ל.

סימן תצ"ט

מג"א ס"ק ז', [אין מולחין את החלבים וכו'] דמולח דבר שאינו אוכל גמור דשייד בו עיבוד יש בו משום מעבד.

עיין שעה"מ הל' יו"ט (פ"ג הל"ד) [דהאריך טווא צזה, ומוכיח דמולח חלבים חייב משום מעבד] ובמנח"ח זקו' מוסך השבת במלכת מעבד [אות ל"א].

סימן ת"ק

שו"ע סעיף ג', וואם לעשות בו סימן מותר וכו' [באליהו רבה ס"ק ט"ו, כתב מהרי"ל אין לכתוב לסמן הבשר ביו"ט].

כ"ל לקמן ע"י אותיות וכ"כ המאירי, [ציצה דף כ"ח ע"א, ד"ה אסור לעשות ציו"ט].

מג"א ס"ק י', [מותר למלוח במה חתיכות בבת אחת וכו'] זהו מימרא דר"י משמיה דשמואל בגמ' וקאמרינן רב אדא בר אהבה מערים ומלח גרמא גרמא, וכתב הרב"י דהרמב"ם פסק בשמואל וכו' דחד טרחא הוא, אבל להערים וכו' אסור וכו'.

וכ"ל ראייתו [דעיין צ"י דתמה ארמז"ס למה לא פסק כרצ אלא וכו' ע"ש, וע"ז י"ל דראיתו היא] דהא אפילו צחיה"מ אקרינן הערמה, [כדאיתא בשו"ע צקי' תקל"ג ס"א], וק"ו ציו"ט לאסור. אבל הרא"ש והמרדכי כתבו דהכא הקילו בהערמה משום דאין עיבוד באוכלין.

מ"ז ס"ק ד', וראיתי לרש"ל וכו' ועוד מאחר שאינו אלא הבשר דבר מאיסור דם, אינו קרוי אוכל נפש ממש וכו'.

אלא מכשירין, ומכשירין לאפשר לעשותן מערב יו"ט אסור, וכן ניקור, ולכן כריך שינוי [כמש"כ הרמ"א בסקעיף זה], ולפ"ז אסור להוציא תולעים מן הדגים

ציו"ט [דהוי הכשר דבר מאיסור תולעים], אצל למג"א [דכתב לענין ניקור צק"ק י"ב, דאינו פסולת צע"ס אלא איסורא הוא דרביע עליה], אפשר ללא חשיב ברירה לאיסורא הוא דרביע עליה [וע"כ אפשר דמותר להוציא התולעים], ויש לחלק צזה ואכ"מ, [כפה"כ כוונתו דעיין במג"א שם דכתב לענין ניקור דהוא מין אחד וכו', ולהכי י"ל דיש לחלק דהכא אסור אף להמג"א, ד"ל לאיכס מין אחד. אמנם י"ל דמין אחד מיקרי אף צזה וכמש"כ האגלי טל דאם לולא האיסור היה אוכלס יחד, מחשבתו משוי ליה מין א' וכו' ע"ש]. ועיין אגלי טל [מלכת צורר סעיף י"א, וצק"ק כ', וכבר הוצאו חלק מדבריו].

מג"א ס"ק י"ב, נוהגים לנקר ואין בזה משום בורר וכו'. משום דא"א לאכול בענין אחר וכו', ויש לתמוה דאדרבה כל שא"א לאכול בע"א שייד בו ברירה וכו'.

עיין ט"ז סק"ד וצאג"ט ציאר כוונתו [דהט"ז הקשה כמי האז קושיא, והקשה מההיא דפרק תולין, דצין הגיתות מותר וכו' משום דצלא"ה יכול לשתותו וכו', ותירץ דצליכא הכרח להצדיל צכדי לשתות, אין ההצדל אוקסר. אצל צמוכרח להצדיל וא"א צלעדיו, צזה תלוי דצאס אפשר ליקח האוכל צלא לעסוק צפסולת כלל, אז אסור לצרור האוכל אחד א' ולעשות קיצוץ ממנו, אצל אם א"א ליקח האוכל וכו', וכגון צמנקה, שרי כיון דא"א להצדיל צע"א. וצאג"ט שם אות א' ציאר כוונתו דהיכי צצורר לאכול לאלתר דאז מותר לצרור האוכל ולא הפסולת, צזה אם אי אפשר רק לצרור הפסולת מותר, כיון שכוונתו לאכול לאלתר וא"א צענין אחר].

מג"א שם, אבל הבא הוא מין אחד ואינו פסולת אלא איסורא הוא דרביע עליו וכו'.

עיין אגלי טל במלכת צורר סעיף י"א [דאף דצעלמא הוי חלב וצשר שכי מיכיס וכו', מ"מ הכא כיון שלולא האיסור היה דעתו לאכלס יחד, מחשבתו משוי ליה מין אחד צע"ס, ומה שהוא מחולק משום האיסור, לא איכפת לן]. ועיין נשמת אדם הל' שבת (כלל ט"ז אות ה'), ועיין צקפר שציתת השבת במלכת צורר, וכן צמנ"ח [צמוסך השבת אות ז', דנכתפק צאיסור אי הוי צ' מיכיס או לאו לאיסורא הוא דרביע עליה, וכן צנשמת אדם שם].

ללא מכזה אלא דומה לכיזוין, וי"ל דקושית הט"ז על רמ"א דאינו פוסק כהר"א"ש, וא"כ פסקיו סתרי אהדדי וה"ה על יש"ש דפסק כמרדכי [עייין זיאר הגר"א צקי תקי"ד ק"צ ד"ה וכן].

טור, אין פומבין הקדרה בבקעת וכו'.

עייין בעל העיטור צקוף הלכות יו"ט שכתב דאקור משום תיקון כלי ואקור לכו"ע, ע"ש. [כתב שם בזה"ל, לפי שלא כיתנו עכ"ס אלא להסקה והרי הוא מתקן כלי לפי שלכל כרכן עומדין וכו'].

ב"י ד"ה אין מבשלין וכו', ומבאן יש ללמוד שאין לבשל בקדרה חדשה וכו'.

וכתב בשו"ע הרב דחייב משום מכה צפטיש, וי"ע מדברי הירושלמי [המוצא צ"י צקמוך] דמתיר בדומה, [דאין אפשר להתיר בדומה היכא דאיכא חיוצא דאורייתא] וי"ל דאורייתא הכא היכא דלא היה אפשר מערב יו"ט והוא מכשירין דמותר לר"י, והר"א"ש לשיטתו צקוגיא דמשחזת [צפרק אין כדן דף כ"ח ע"א אות י', דכתב שם דהלכה כר"י דאפילו צמשחזת של אבן דמותר להשחז' הקכין ציו"ט, אע"פ שעושה כלי, דגם בזה התירו מכשירין], אצל הר"ן פליג שם [וק"ל דצ"ל אבן אקור משום דעושה כלי והוי כטוחן ומרקד דאקור אף צאוכל כפש כיון דהוי לזמן מרובה].

פרמ"ג ב"י ס"ק א', אבל רש"י וכו' אמר דמוליד לחוד היינו נולד. [בשו"ע כתב אין מוציאין את האש וכו' ובב"י סק"א האריך בטעמא דהאי איסורא ע"ש, וכתב דברמב"ם (פ"ד הל"א) ב' מטעם שלא הותר רק להבעיר מאש המצוי, אבל לא להמציא אש וכו'. וע"ז כתב הפרמ"ג דמרש"י משמע דהוא מטעם נולד וכו' ע"ש].

וכ"כ הרד"א על לשונות הרמב"ם (ק"י ק"כ), לשי' הראצ"ד [בהשגה על הרמב"ם שם] הא דאקור הוא משום נולד, וקצרת הרצ"א [בעצודת הקודש בית מועד שער צ' אות ו', דכתב דהטעם הוא כיון שהוא מוליד ואפשר לו מערב יו"ט, להכי אקור, ע"ש, והא דלא אקור משום נולד] כראה משום דהוי דבר שאין בו תמא וא"א לחול צו איקור מפאכ כציצה שכולדה.

מג"א ס"ק ה', [ומותר לבסות האש בבלי וכו' אם אינו מבבחהו] ויש"ש כתב דאפילו מבבחהו, דבר שאין מתבבין הוא וכו'.

רמ"א שם, וטוב לשנות קצת וכו' [לענין ניקור]. וכתב צת"ה הטעם דהוא כמו דיכת מלח דמותר ע"י שיכוי, וכן מותר אפילו להגהות אשרי דקצר דהוא צריכה, [עייין צ"י].

סימן תק"א

ט"ז ס"ק ב', וגם רש"י פלפל בזה וכו'. צ"ל רש"ל.

מג"א ס"ק י"ב, עכו"ם שחקק קב בבקעת הוי"ל נולד וכו'.

עייין פרמ"ג, ועייין חזו"א או"ח (ק"י ת"ד ס"ק י') [דהמג"א לקמן צקי' תקפ"ו כתב דלמאן דמתיר פת שאפה האינו יהודי, ה"ה צחקק צקעת של עצמו דמותר, וצחזו"א תחלק דאינו דומה דצקעת שאפי דכלי חשיב כולד, וצין השמשות לא היה כלי צעולם, תשא"כ צאפה פת דלא אקור משום כולד וכו', וע"ש מה שהאריך דצביון].

ט"ז ס"ק ז', בתב הרא"ש לאסור משום הבנה וכו', וכן הלפידים בבו בראשון אם לא שירבה עליהם עצים אחרים ויבטלם ברוב וכו'.

דמקלי קלי איקורא, אצל צל"ה אקור לצטל איקור דרצנן צשצת ויו"ט, עייין קי' שכ"ג צמג"א ס"ק י"ג [דהתם כתב צמג"א דאקור לצטל איקור צשצת או יו"ט, דאין לך תיקון גדול מזה כמ"ס ציו"ד קי' צ"ט ס"ו, והיכא דמקלי קלי איקורא שרי וכו', ע"ש. וצודאי איירי דדרצנן, דהא צאיקור דאורייתא אקור גם צחול לצטל איקור לכתחילה].

סימן תק"ב

ב"י ד"ה ומ"ש רבינו מדורה וכו', מיהו ליקח האור מצד זה וכו' מותר, ביון שאין מתבבין בלל וכו'.

ואע"ג דהוא פסיק רישא מותר, משום דאינו מכזה תמא אלא דומה לכיזוין, כ"כ זיאר הגר"א [קטיוף צ"], ולפ"ז מיושצת קושית הט"ז לקמן (צקי' תקי"ד ס"ק ה') [דהקשה אהא דהכא מהא דאיתא שם דאקור ליקח פתילה מן הכר הדולק אפילו ליתנה צנר אחר, שהרי כשמוציאה מיד מכזה אותה, ומאי שנא הכא דמותר אף דמכזה. אמנם לפי מש"כ הגר"א אתי שפיר

וצאות ו' שם כתב לענין מחמין ציורה גדולה, כ' ללא חיישינן שמא יאמרו לחול הוא עושה].

דרכי משה אות א', ובתשובת מהרי"ל סי' מ"ב.

ז"ל ק"ט.

ד"מ שם, ובתשובת מהרי"ל דיו"ט ראשון לגבי יו"ט שני מחשב בחול וכו'.

דבריו הוצאו במג"א (סי' תק"ט ק"ק ז'), ועיין הגהות רעק"א מה שהקשה עליו [דאף דכלפי שמיא גליא דהוא חול, מ"מ סוף כל סוף לא היה אפשר לו לתקנו אם א"ל לו לכו ציוס, כיון דאנן מספקין שמא הוא יו"ט, וא"כ הוי מכשירין שא"ל לעשותן מערב יו"ט]. אבל עיין בשו"ע הרב (סי' תכ"ה) [ק"ק ה'] בקונטרס אחרון הביא חולקים על שיטת רש"י ואור זרוע, [לשיטת רש"י צביצה דף כ"ח ע"ז ד"ה ואחד גריפת תכור וכן שי' האו"ז דאם לא ידע כלל צערב יו"ט שנסצר השפור, מותר לתקנו ציו"ט, והר"ן בשם התוס' פליג ע"ז וס"ל דאף כזה אסור לתקנו ציו"ט, וכפה"כ כוונת המחבר דאם כאמר כשיטת הר"ן, לא קשה קושית הגרע"א, דכזה דאינו ראוי מכל הדיון לא עדיף מהיכא ללא ידע כלל דאסור לשי' הר"ן בשם התוס'].

חידושי הגהות ס"ק א', ולאפוקי מפירש"י וכו'.

כ"ז מולאפוקי עד סוף הדיבור מוסגר, [ובהערה כתב] עיין ז"ח [דהז"ח כתב דאפשר דרש"י לא פליג ע"ז כיון דאין להכחיש המפורסם שהתצטיל מיתקן ע"י כך וכו' (ע"ש ד"ה אסור לצטל) אלא דכתב זה רק לשי' ת"ק, אבל רש"א פליג ע"ז וכו' ע"ש].

ב"י ד"ה תשובה וכו', וב"נ מדבריהם. ז"ל וכ"כ מדברי הרמב"ם.

ב"י ד"ה ויותר נ"ל וכו', איסורא דשבת נינהו ובהנהו הוא דאפרי במזיד דידהו, אבל ביו"ט כלל לא וכו'.

עיין ריטב"א בשיטה עמ"ק ציכה (דף י"ד ע"ז) ללא מחלק בין שבת ויו"ט, [דכתב שם דאסור לתקן כל דבר ואפילו להכיע המטות לכורך הלילה כמו שאסור בשבת וכו'].

ועיין פר"ח [ק"ק א' ד"ה ומ"ש מותר לכקות, דהקשה דהא ודאי להשים עפר על האש הוי מכבה דומיא דמוגמר ליתן חצקת הצמחים על הגחלים, וקרי ליה מכבה צפ"צ צביצה, ותיכף דהכי קאמר, שאם אין כוונתו צביכוי אלא כדי לכבותו הא ודאי אסור, אבל אם כוונתו כדי שתשמר האש לכורך יו"ט שרי מילי דהוה אצטרא אגומרי, שהרי אינו יכול להמציא אש ציו"ט וכו'].

פר"ח ס"ק א', [הובאו דבריו לעיל בסמוך במג"א סק"ה, ע"ש, וע"ז הוסיף הפר"ח לבאר הא דבתבו התוס' בפ"ב דביצה (דף כ"ב ע"א ד"ה אין), דמכאן יש למחות בנשים שלא לבסות את האור וכו', ובב"י בסי' תקי"ד בסוף ד"ה ומ"ש אסור לכבות וכו', העתיק דברי התוס' והוסיף, אבל בספר אגודה מ"ב לבסות האש בעפר בלילה כדי שימצאו למחר ביו"ט מותר, ע"ב. וע"ז כתב הפר"ח דלפי מה שנתבאר א"ש, דלא פליגי התוס' והאגודה, דהתוס' איירי שבוונתם לכבות וכו' והאגודה איירי בשבוונתו למוצאו למחר].

ולשיטת רמב"ן גבי צטרא אגומרי כ"ל דאסור, [כפה"כ כוונתו דבמלחמות ציאר צהא דצטרא אגומרי צביצה (דף כ"ג ע"א), דהא דמותר הוא משום דאינו כיצוי שקופו מצעיר וכו', ע"ש, ולפ"ז דוקא התם שייך למימר כן, משא"כ הכא צמכיח כלי או עפר, דכזה הא ודאי דאין קופו מצעיר ולהכי אסור].

ט"ז סק"ב, עמ"ש סי' שע"י.

ז"ל סי' שט"ו.

סימן תק"ג

ב"י ד"ה ונראה שהוא וכו', ומיהו לפי פשטו של רש"י וכו' איבא למימר דלא התירו אלא במבשל סתם וכו'.

וכן משמע מדברי הר"ן והרב המגיד המוצא צ"ז לקמן בריש סי' תק"ז [ד"ה ועל מחמין צאכטיכי, דכתבו שם דהטעם דמחמין צאכטיכי ללא חיישינן שמא יאמרו לחול הוא עושה, ע"ש, ומשמע דצאופן דודאי לחול הוא עושה וכגון דמפרש כן ודאי אסור], וכ"כ הרשב"א בעבודת הקודש [צית שני שער צ' אות א', דציאר להדיא דטעם ההיתר הוא כדי שיאכלו משמחים, וע"כ התיר אפילו להוסיף אח"כ, ע"ש].

שו"ע סעיף א', מיהו אם עברה ובשלה מותר לאכלו.

עיון מש"כ בהגה' על שו"ע סי' תק"ד [במחלית השקל על מג"א ס"ק ה'], ועל הטור בד"מ סי' תקי"א ס"ק א'.

ביאור הגר"א סוף ס"א, [מיהו אם עברה ובשלה וכו' מותר], וספיקא דרבנן לקולא.

אכל בדאורייתא אסור כ"כ האחרונים מחה"ש ותוה"ש, [לקמן דסי' תק"ד ס"ק ה', ע"ש].

סימן תק"ד

ב"י ד"ה תבלין וכו', תנן בש"א וכו' במדוך של אבן.

ז"ל של עץ.

מ"ז ס"ק א', דבין וכו' לא הו"ל להרי"ף להביא מימרא וכו'.

ז"ל להביא אלא מימרא וכו'.

שו"ע סעיף ב', מותר להוליך תבלין וכו', אע"פ שהיה אפשר להוליכם מערב יו"ט.

עיון סי' תכ"ח סעיף ז' ומג"א [לדיתא שם ליכול להוליך הסכין והזהמה לשחוט וכו', ואע"פ שהיה אפשר מאתמול וכו', וכ' המג"א דס"ק ג' הטעם דשם הר"ן כיון לאוכל כפש עכמו הוא ואפילו להאוסרין דסי' תכ"ה דאו"כ גופא דאפשר מעיו"ט, ת"מ דאיקור הולאה לא מחמירין כולי האי, ועי' מש"כ שם].

מחצית השקל סק"ה, [דבשו"ע איתא דאין בותשין הריפות במכתשת גדולה אלא בקטנה, וע"ז כתב המג"א דמשמע בגמ' דאם כתש בגדולה אסור, וביאר במחה"ש ראייתו מהא דאי' בגמ' דר"ם לא אבל וכו', ואח"כ כתב ואפשר דדוקא אדם חשוב צריך להחמיר וכו'].]

עיון סי' תק"ג, דביאור הגר"א סוף סעיף א' [לדאי' דשו"ע שם דעברה וזשלה [אחר אכילה] מותר לאכלו, וכ' הגר"א שהוא תהא דאי' בגמ' (דף י"ז ע"א) איבעיא להו עבר ואפה וכו' וספיקא דרבנן לקולא, דמדאורייתא קי"ל דאמרינן הו"ל כרצה וכו', ע"ש]. וצ"י דשם הרש"א [שם ד"ה תשובה, דפקק דעבר ואפה דמותר משום דהו"ל ספיקא דרבנן, ומשמע דבאיקור דאורייתא אסור, וכן משמע דביאור הגר"א

שהוצאו לעיל], אכל הר"א ש חולק, ע"ש. וכ"מ מדברי הריטב"א כאן במחה"ש ק דדוקא לר"מ שרי ולא לר"י, [כיון דלשיטתו הוא איקור דאורייתא].

מג"א ס"ק ט', [ברמ"א כתב דמותר לגרור מצות בלא שינוי משום דאין מחינה באובלין שהיו מחנין תחילה], כתב מהרי"ל דאסור לברור פירורי מצות הגדולים מתוך המחנינים, ובר"מ כתוב דשרי וכו'.

עיון ט"ז (סי' תק"י ס"ק ג') [צקופו, להביא מש"כ הרש"ל דיש"ש פ"ק דביצה סי' ת"ז על דברי מהרי"ל אלו, דלא יתכן לומר כן להלכא ד"ה מתירין דרירה, אלא שיש למעט דטירחא וכו', וע"ז כתב הט"ז שם דנעלם ממנו דעת הרש"א דצורר אסור דיו"ט אלא שה"ה חולק עליו, ע"ש], ועיון קונטרס אחרון דשו"ע הגר"ז (דסי' תק"ו ס"ק א') [דכתב דטעם המהרי"ל אינו משום דאפשר דהרקדה, דולאי איקור גמור הוא לרקדו, אלא הטעם הוא דאפשר לטחנו ולצרור מערב יו"ט, והוסיף דהמג"א פליג ע"ז וס"ל דטעם המהרי"ל הוא דרירה הוא ממלאכות האסורות דיו"ט וכו' ע"ש, ועיון דביה"ל סי' תק"ד סעיף ד' ד"ה משום לאין].

מחצית השקל ס"ק ט', [ביאר דברי המג"א דכתב למהרי"ל אסור ליטול קיסם בידו מקמח], דנמילת קיסם אסור ליש מחמירים משום בורר וכו' לא הותר ב"א מלישה ואילך.

ולפ"ז אם כפל צרור צאוכל שרי לצרור (דהא הוי מלישה ואילך) [כנראה שהצין דדברי המחלית השקל דתלוי אם זה דמליאות קודם לישא אסור, ואם כפל צרור צאוכל דלא שייכי דהו לישא מותר וצ' מיני צורר יש, א' קודם לישא אסור, צ' אחר לישא מותר], וכן לפי טעם הגר"ז הכא דקונטרס אחרון [כפה"כ כוונתו למש"כ לקמן דסי' תק"ו שם דהטעם הוא דאפשר לעשותו מערב יו"ט ע"ש, וא"כ דנפל צאוכל דיו"ט מותר להוליאן], ומש"כ המ"ז לחומרא [לקמן דסי' תק"ו ס"ק י"ז דשם הט"ז, דכנפל צצוב וכדומה לתוך הכוס, לא יסיר הצצוב לחוד אלא כריך שיקח מן המשקה ג"כ עמהם] ז"ע, דלרוב הפוסקים שרי, דהיינו לדעת היש"ש [הוצא לעיל דמג"א ס"ק ט'] וד"מ הכא [ס"ק ג' דפליג אמהרי"ל גופא], ולדעת ט"ז וגם למג"א שרי לפי האחרונים הנ"ל [כלומר דגם הט"ז ס"ל דלדעת האחרונים המתירים דמלאה, מותר צורר דיו"ט, והמג"א כתב דלדרכה, דבזה כולהו מודו דשרין].

סימן תק"ה

ב"י ד"ה קדירה וכו', כבר כתב בס"ק דביצה וכו'.

עיון הגהות רעק"א על שו"ע [צמג"א סק"ג, דדברי הר"ן לא קתרי אהדדי, דהא דכ' הרמב"ן צפ' חצית איירי לענין שבת אף דעומדת לאכילה, ת"מ כיון דלא יכול לשוחטו, להכי הוי כולד וע"ז אמרינן דלא דחיה צידים וכו', ונסתלק וכו', משא"כ לענין עז שאינה עומדת לאכילה בעצמותו, אין שם אוכל עליה, ע"ס].

ב"י שם, וי"א דאפילו עומד לחלבה אין חלבה מוקצה וכו'.

והא דלא חשיב מפרק, כראה דלא חשיב פסולת כיון דראוי לאכילה ואע"פ דאקור משום מוקצה, י"ל דאיסורא הוא דרביע עלה וזהכי לא מיקרי פסולת, כמש"כ הר"ן לחלוק על שי' ר"ת בפרק חצית [דף קמ"ד ע"ב צתוס' ד"ה חולב, דר"ת ס"ל לחלק דדוקא ציו"ט שרי ולא בשבת, והר"ן פליג וס"ל דה"ה בשבת, וע"ז כתב הר"ן דלא מיקרי פסולת כיון דעז גופא חזיא לאכילה, ואיסורא הוא דרביע עלה וכו'].

ב"י ד"ה כתב בהג"א וכו', אם חולב עב"ם וכו', אבל הרשב"א וכו' מותר לאכילה וכו'.

עיון אור זרוע ריש הל' יו"ט [שכ"ט] דציאר בשם ר"ת דלא חשיבי כהנה ממלאכה היכא דיש לו אופן היתר, [דהתם איירי דהישראל תיקן מאותו חלב מלייתא, ולהכי מותר אף אי העכו"ם חלב לתוך הקערה, דהא היה יכול לחלוב לתוך המוליאתא דהוי כמו לקדירה, ולהכי מותר דקו"ס הישראל לא כהנה מזה כלום]. ועיון שו"ע הגר"ז הל' שבת (קי' רע"ו) צקונטרס אחרון (אות ג') ולפ"ז אתי שפיר אף להחולקים על ר"ת [הוצא צמג"א קי' רע"ו ס"ק י"א ע"ס, וצו"ע הגר"ז כתב שם דלענין טלטול מוקצה ע"י ככרי בשבת משמע דהראשונים לא פליגי אר"ת ומודו דשרי, וציאר שם, דע"כ לא פליגי אלא גבי מילא מים דהתם אין היתר לישראל לעשות המלאכה עכמה שעושה הככרי בצצילו, אלא שיוכל לשתות בלא עשיית מלאכה, משא"כ בטלטול דעיקר המלאכה היא הצאת הכר, ומה איכפת ליה צין שיטלטלו כדרכו או מן הכד, וה"ה לכידון דידן דעיקר המלאכה היא החליצה, והרי הישראל עצמו יכול לחלוב בהיתר].

מג"א ס"ק ב', [בשו"ע כתב דבהמה שעומדת לאכילה ורוצה לחלוב אותה וכו', אם לקדירה שאין בה אוכלין אסור דהו"ל נולד דמעיקרא אוכל והשתא משקה וכו'].

אצל בלל"ה לא היה אקור משום מפרק, דהוא אוכל כפס כמו אפיה וצישול, כ"כ האו"ז ריש הל' יו"ט, אצל ע"ס דיש חולקים ואומרים דחליצה אקורה ציו"ט מדין מפרק דהא כתבו דדוקא לתוך הקדירה מותר אצל לתוך הקערה אקור ואעפ"כ לא חשיב כהנה ממלאכה יו"ט [היכא דעכו"ם חלב לתוך הקערה] כיון דיש אופן המותר שיכול ליהנות, [ומדבריהם משמע דבלל"ה היה אקור החלב שחלב העכו"ם משום דכהנה ממלאכה האקורה ציו"ט, ומשמע דחליצה הויא מלאכה האקורה ציו"ט].

רמ"א, ועב"ם החולב בהמה ביום טוב וישראל רואהו, יש להקל וכו'.

עיון יש"ש ציפה קי' א' [עיון צט"ז ומג"א עיקרי הדברים] וצתשוצות רעק"א [חלק א'] קי' ה' [דהתם הכידון דהא דר' מרינוס] צגוכא יונק חלב בשבת וכו', אי החלב יהא מותר לשתות לצריא, ותלה בטעמא דהא דעכו"ם מותר והאריך בזה ע"ס].

פי"ז ס"ק ג', וגם רש"ל התיר [החלב] עב"ם ביו"ט השני לד"ה וכו' דאפילו בביצה שנולדה בשבת מותר ביו"ט שני שאחריו.

עיון צ"י קי' תקי"ג בשם רבינו ירוחם [ד"ה כתב ר"י, דק"ל דציצה שכולדה בשבת וציוס ראשון היה יום א' של יו"ט, אקורה ציו"ט שני שלאחריו, ותמה דצ"י ע"ז דממאי כפשך מותר וכו', וכ' דאולי כוונת הר"י וכו' או דכוונתו דיו"ט שני חל צאחד בשבת וכו' וצזה אקור].

מג"א ס"ק ג', והרמב"ן לא התיר אלא בעומדת לחליבה.

צ"ל לאכילה, עיון רעק"א.

מג"א שם, ול"ג דברי מהרי"ל בפשטן וכו', פי' שאין חלב חמור ב"ב כמו ביצה וכו', וא"כ מותר בשני בשבת וכו'.

עיון צקפר "צגדי ישע" [צקוף דצרי] מה שתמה עליו ממש"כ רמ"א לקמן (קי' תקי"ג סעיף ה') בשם מהרי"ל [דציצה שכולדה בשבת שלפני יו"ט, מותר ציו"ט שני שחל צשכי בשבת שלאחריו, וחזינן להדיא

לאף צביכה מותר צכה"ג לשי' המהרי"ל, וא"כ ע"כ
דהכא אינו כוונת המהרי"ל לענין זה דהא אף צביכה
מותר צכה"ג].

מג"א שם, ואם אינה עומדת לאבילה וחולב
לתוך אוכלין, תליא בסלוגתא סיי תצ"ה וכו'.

חזיל לשיטתו צק"ק א' [דתליא הכא אי מוקפה
ציו"ט מותר או אקור דטעמא דהכא אקורה בעומדת
לגדל וולדות הוא מדין מוקפה], אבל האחרונים חולקים
וס"ל דהוא מפרק, הגרע"א [צמג"א ס"ק א'] והגר"א
[צריש וסוף סעיף א'] והגר"ז [צקע"ף צ'].

סימן תק"ו

ט"ז ס"ק א', ושמואל אמר אסור ור"ש אמר
מותר וכו'.

ז"ל תנא דבי שמואל מותר.

ט"ז שם, מערב יו"ט.

כ"כ הרא"ש.

ב"ח ד"ה ואין מרקדין וכו', וז"ל הראב"ד
וכו' א"נ רב אשי חומרא בעלמא קעביד ולא
מדינא וכו'.

וכ"כ הר"ן צקוגיין, אבל הרש"א כתב דרצ אשי
אירי דהרקדה ראשונה כשיטת רבינו שמואל ומותר
ע"י שינוי משום דהוי אוכל כפש, ע"ש.

שו"ע סעיף ב', אין מרקדין הקמח וכו', אבל
אם רקדו מאתמול ונפל בו צרור וכו', הגה וי"א
דמותר ליטול הצרור או הקיסם בידו.

ענין צאגלי טל צמלאכת צורר (קע"ף ג' אות ו')
מש"כ צזה, ומש"כ צסס הצית מאיר, [דהאריך שס,
ותוכן דבריו צקכרה צביאור שי' הר"ן, דכיון דפקולת
מתוך אוכל הוא אב, ואוכל מתוך פקולת הוא רק
תולדה, להכי אינו עיקר צרירה ולהכי צזה מותר
לנפוטו כדי לאוכלו לאלתר, ואפילו צאמת נכיון
לאכלו לאחר זמן, כיון דמהתורה הכל מותר דהא אור"כ
הוא וכו', רק ציד אקור דמחזי כצורר, היינו דכיון
דעושה מעשה המלאכה בצרורות וצזה דומה לצורר
מחזי כצורר. אבל צנפה לא מחזי כצורר וכו', ע"ש.
ושצ הביא דברי הצ"ח שכתב דצצוצ שפפל לכוס
מותר ליקח הצצוצ מתוך הכוס, דאין צורר צלח אלא

צכלי, והצ"ח הביא ראה מהא דנוטל קיסם מתוך
הקמח דהוי רק מחזי כצורר ומ"ט לא הוי צורר ממס,
אלא ע"כ דאין צרירה צלח ציד וקמח לח הוא, אלא
כיון דלאו לח ממס הוא להכי מחזי כצורר וכו'. וכתב
האג"ט דלפי מה שציאר ליכא ראה מהר"ן, דכוונת
הר"ן צמחזי כצורר הוא כמשכ"ת, וע"ש מה שכתב
עוד צזה]. וע"ש שפוסק כט"ז [דהתיר הכא צק"ק ג'
וצקי' שי"ט ס"ק י"ג להוציא צצוצ עם מעט משקה
יחד] וכ"כ צקפר חזון איש [אור"ח סי' כ"ג] ודלא כהרצ
דמחמיר.

ט"ז ס"ק ב', אין מרקדין וכו' בזה אפשר
מאתמול ובל אוכל נפש עצמו שאפשר מאתמול
אסור ביו"ט מדרבנן ב"ב הר"ן וכו'.

וכ"ע על ציאור הלכה סי' תכ"ה שלא כתב כן
בשיטת הר"ן, וי"ל. [דצביה"ל ד"ה וכן וצד"ה מיהו, כ'
להדיא דלהר"ן צאוכל כפש גופא מותר אף צהיה אפשר
מעבד יו"ט].

מג"א ס"ק ב', משום שהיא מלאכה הנעשית
לזמן מרובה.

ענין ט"ז ס"ק צ', ועי' צהגהות רעק"א.

ב"י ד"ה הלש עיסה וכו', לכך צ"ל דאפילו
הורמו מאמש וכו' ושלא בדברי הרב ז"ל.

ענין ט"ז [ס"ק ה'] שלא כתב הרצ אלא על הפרשה
[לחלק צין מתנות דמותר להפריש היום מה ששחט
מאמש, משא"כ צחלה] ולא צדין הולכה לכהן.

מג"א ס"ק ח', ודכתב בשו"ע דעיסה שנילושה
מערב יו"ט אסור להפריש ממנה חלה ביו"ט, וב'
הרמ"א אלא אוכל ומשייר קצת ולמחר מפריש
וכו' [וממילא בע"ס שחל בשבת ושכח להפריש
חלה בע"ש מלחם חמץ שאפה לשבת, אסור לאכול
ממנו דהא יצטרך לבער החמץ וכו'.

ר"ל לכן א"א להכניח עד אחר הפסח, אבל הא
ודאי דצפסח גופא א"י להפריש דהא אקור צהנאה.

מג"א שם, [בהמשך לער"ס שחל בשבת שא"י
להפריש וכו'], לכן צ"ל דאין להם תקנה.

ואפילו נתערב צאחרים אקור להרצות ולצטל, דאין
מצטלין איקור צצצת, כמש"כ המג"א גופא צקי' שכ"ג
[ס"ק י"ג, דאין לך תיקון גדול מזה וכו'], וענין שס
צדגול מרצצה דמתיר לשיטת הרש"א [דמותר לצטל

מותר לחולה שאיב"ס כש"כ, [ללא הותר זכה"ג אלא הנאה ולא אכילה], ולכן כריך לדין ביטול, אבל מוקצה י"ל לאינו איסור אכילה אלא איסור שימוש וטלטול, [הוסיף זה משום דבקה"א שם הביא רביה מעכ"ס הטלטול ע"י ככרי דמותר לכורך להסיקו, וע"כ ז"ל דמותר בהנאה וכו', וע"ז כתב אבל מוקצה וכו' וטלטול, ולהכי מותרין העצים בטלטול לכורך להסיקו להתחמם בהן, משא"כ לענין להסיקו דשריפתו וכו'].

פ"ר, אסור ליקח עץ מבין העצים לחתות בו האש בתנור דהו"ל מתקן מנא.

ר"ל דמחזי כמתקן כלי כמש"כ צ"י, או כמש"כ הצ"ח דגזרינן שיצוא לידי תיקון כלי. וכ"ל דזה טעמו דהטור צקי' תקי"ט דכתב, אבל קיסם שאינו אוכל בהמה אפילו ליטלו בלא קטימה ולחכוץ בו שיכיו אסור, כמו הכא [דהיינו טעמא או דמחזי כמתקן, או משום שמה יתקון].

ב"ח ד"ה אסור עץ וכו', והתוספות בפרק נוטל וכו' שמא יבוא לידי תיקון בלי.

וזה שלא כדברי תוס' שכת (נ"ה ע"א) [ד"ה והרודה] דבונה צו"ט אינו אלא מדרכנו [דמתוך שהותר צנון לכורך דמגבן הוא משום בונה, הותר כמי שלא לכורך ע"ס, וא"כ קשה דהכא הוא גזירה לגזירה], אבל י"ל דלא אמרינן מתוך דמכשירין [וכ"כ התוס' בכתובות דף ז' ע"א ד"ה אל, וע"ע בפכ"י ביצה י"ב ע"א ד"ה דאי דביאר ד"ז, וע"ע קה"י ביצה קי' י"ח מש"כ בזה], ועוד דאפשר מערב צו"ט, [ולהכי הכא הוא איסורא דאורייתא].

ב"י ד"ה תנור שנפל וכו', רש"י לטעמיה וכו' אבל לא משום טלטול וכו'.

וי"ל [טעם אחר דהא דרש"י לא אסר משום טלטול] דהוא טלטול מן הכד, עיין תפארת ישראל [צפ"ד מ"ה דכ' שם דלהכי שרי דהו"ל טלטול כלאחר יד], וכ"כ הר"ן במשנה מכדיין צין המטות צפ"צ [דף י"ב ע"א דפ"י הרי"ף, ד"ה וכתב הר"ז וכו' דלטלטול מן הכד ע"י דבר אחר משום כבוד צו"ט התיירוהו].

ב"ח ד"ה תנור וכו', ובן פ"י רש"י להדיא וכו'.

וע"ס צר"ן מש"כ בפ"י רש"י [דף רש"י ז"ל כתובין שנפל הטיח לתוכו צו"ט אלא שלא היה יודע מצעור

איסור דרצנו, [עיין צו"ד קי' ז"ט ס"ו דהמחבר פסק כהרש"א], וא"כ ה"כ כאמר דמותר לצטלן. אבל י"ל דהיכא דאפשר מאתמול, מודה הרש"א דאסור לצטלן, וכמו לגבי תרו"מ צו"ט כתבו התוס' דאסור כיון דאפשר מאתמול ע"ס [עיין ביצה דף ל"ז ע"ב במשנה, ושם צדף ט' ע"א רש"י ותוס' ד"ה גלגלן].

סימן תק"ז

ב"ח ד"ה ומ"ש אם נשרו וכו', וב"ב מהרא"י וכו' דלפידים לית בהו אלא בעין הבנה וכו'.

וכ"כ שם [בתרומת הדשן] ובהגה להוכיח מהרא"ש, [דהוי רק כעין הכנה, דהרא"ש כתב שם לענין פתילות שדלקו וכצו צו"ט ראשון, דאסור להדליקם צו"ט שני וכו', אם לא שירצה עליהם עצים אחרים וכו', וה"ה לענין לפידים וכו'], ומש"כ לדחות [ראיה זו, דהרא"ש לא איירי אלא בצנ"י יו"ט של ר"ה או צו"ט שני דהוא רק מדרכנו], אינו לפי הגירסא אכלינו צרא"ש דלא כתב צו"ט שני.

מג"א ס"ק ד', ואם נתלשו ביו"ט לבו"ע אין אסורין בשבת אלא מדרבנן וכו', והרא"ש והרי"ף כתבו דהו"ל נולד ואסרי להו רבנן גזירה שמא יעלה ויתלוש, משמע דחד טעמא הוא וכו', וא"כ עצים שנשרו ביו"ט מותר להסיקן בשבת ע"י עכו"ם ע"י ביטול ברוב וכו'.

ז"ע תח"י לפ"ז [דכתב "וא"כ" ומשמע דדוקא לפ"ז], הרי הביטול לכו"ע אינו אלא דרצנו, [וא"כ גם אי סבירא לן דהוי הכא כעין הכנה דאורייתא, מ"מ הא הביטול גופא הוא איסור דרצנו גרידא, וא"כ כשאומר לעכו"ם לצטל תו הוי שבות דשבות ומותר, וא"כ מ"ט כתב וא"כ, דמשמע דוקא משום דהכא הוא איסור דרצנו, ועיין יד אפרים].

מג"א שם.

עיין קוטרס אחרון לשו"ע הרב, ד"ה כתב מג"א [דהקשה על המג"א דהא בלא ביטול כמי שרי כמו שמותר לעבור על שבות דאמירה לככרי בשביל חולה שאין בו סכנה, שהכל חולים אכל הקור וכו', כך מותר ליהנות מאיסור הכנה שאין בו אלא איסור מדברי קופרים לכורך חולה שאיב"ס אם אין לו עצים אחרים וכו'], ויש ליישב דברי מג"א דאע"פ לאינו אסור בהנאה משום הכנה, אבל י"ל דשריפתו זוהי אכילתו ואינו

יוס שיפול שאלו היה יודע היה מתקן, וללא כהצ"ח.

ב"י ד"ה גרסינן וכו', ואפשר שאף רש"י לזה נתכוון וכו'.

עיון בשו"ע הגר"ז בקונטרס אחרון (סי' תכ"ה אות ה'), וכו'. [כפה"כ כוונתו, להתם כתב הפוסקים נקטו כשיטת רש"י והאריך בזה, ולא העתיק כלל דברי הר"ץ אלו דרש"י כמי כוונתו וכו'].

ב"י שם, וה"ה כתב וכו' ורבינו לא חילק בין נפל ביו"ט לנפל מערב יו"ט.

עיון לח"מ [פ"ג הל"ז] וציאור הלכה [צד"ה כיון שהיה וכו'] לחולק [הרמב"ם] על רש"י וסובר כהרא"ש לאינו אסור אלא משום טלטול מוקצה, [ושמותר בשביל אוכל כפס ולא מפלגינן בזה בין אפשר מערב ללא אפשר, דככל גווי שרי].

ב"י בסוף ד"ה מותר לאפות וכו', ולא היה די להקל וכו'.
צ"ל לקהל.

ב"י ד"ה ומה שהתיר וכו', וז"ל א"ח וכו' כתב הרא"ה דוקא במתכוין לבד [שישביח הפת] אבל בלאו הכי אסור.

ועיון שפת אמת לעמוד בזה, ועיון כאן בקונטרס אחרון [צו"ע הגר"ז] ס"ק ז' [דהקשה דברי המג"א אהדדי, וגם בכל הפוסקים התירו, ע"ש, והסיק דמותר להערים אף לכורך מחר, אלא לאסור לומר בפירוש בשביל מחר אכי מצשל, ע"ש]. וציאור הלכה (סי' תק"ג) [ד"ה אצל מתלאה וכו', דפסק כהמג"א דהיכא לאיכא צ' טרחות אסור אם אינו מתכוין להשביח התבטל].

מג"א ס"ק י"ב, [בשו"ע כתב אבל בתנורים שלנו אין לאפות יותר ממה שצריך ורש"ל כתב מדסתמו הרי"ף והרמב"ם (והרא"ש והטור) ש"מ דאפילו בתנורים שלנו מותר וכו'].

וכתב בנשמת אדם (כלל ק"ח אות צ') לענין חוה"מ דיש לסמוך על מהרש"ל [דמתיר צו"ט וכ"ש בחוה"מ] וכו' למ"ד מלאכת חוה"מ מן התורה [וא"כ מ"ט יש להקל יותר בחוה"מ מצו"ט], ואולי מתיר בשעת הדחק ומשום ספק ספיקא [ספק אי חוה"מ מה"ת, ואפילו הוא מה"ת אולי הלכה כרש"ל שמתיר].

ב"י ד"ה כתב המרדכי וכו', מותר לטוח

התנור שמממנין בו את החמין בטיט המובן מערב יו"ט וכו'.

וזה [דבעינן מוכן מערב יו"ט וצלא"ה אסור משום מוקצה] שלא כדברי הרמב"ם דמתיר [טלטול מוקצה] לכורך אוכל כפס אפילו באפשר מעיו"ט לעיל צ"י [ד"ה גרסינן צ"י אין צדין צקופו בשם ה"ה].

ב"ח ד"ה אסור לגבל וכו', כתב הר"ן דגיבול אסור משום דנראה כמגבל לצורך בנין וכו'. ולענ"ד דגיבול אסור משום דאפשר מערב יו"ט.

ובשיטת הר"ן [דמ"ט לא ס"ל בפשיטות להטעם הוא משום דאפשר מעיו"ט, ולחק לפרש משום דנראה וכו'] י"ל לאמרינן מתוך, ועיון ראש יוסף [צד"ה ל"ב ע"ב, ד"ה גמ' אמר רבינא וכו'] ועו"ל כמש"כ הרשב"א, הוצא צ"י לקמן [ד"ה ואפר, צקופו דכתב דגיבול אפר מותר דא"ל מעיו"ט משום דמתייצב וכו', ויתכן דס"ל להר"ן דה"ה צטיט] וכו'.

סימן תק"ט

ב"י ד"ה אבל אם וכו', והיכי שרי ר"י בנרצף והא אמרינן בפי' המביא דאין מתקנין את השפוד וכו' ותי' רש"י דההיא דלא בר"י, א"נ בנרצף מעיו"ט וד"ה [ע"ב רש"י] או שמא תיקון דהתם היינו תיקון גמור עד שנעשה בלי מחמתו כ"ב הר"ן.

אצל רש"י לא תי' כן [דהתם איירי צטיקון גמור, ומשמע דס"ל דגם צטיקון גמור מותר צא"ל מעיו"ט], ואולי דס"ל כהרא"ש עיון פ"ג סי' י' וצקרבן כתנאל אות ק' [דס"ל להדיא כן כמש"כ צשי' רש"י], וזה סויעתא לדברי הגר"ז בקונטרס אחרון סי' תכ"ה עיי"ש [ס"ק ה', ללא אסר לתקן שפוד חדש אלא משום דאפשר לעשותה כמה ימים קודם יו"ט, ומשמע דצלא"ה מותר אפילו לתקן שפוד חדש צו"ט, וכשיטת רש"י שכתבאר].

הגה פעיף א', אם אינו יכול לצלות בו כך ונשבר ביו"ט, מותר לתקנו וכו', והר"ן חולק [דמשמע מהרמ"א דאע"פ שנשבר לגמרי ואין לך תיקון גדול מתיקון שפוד שנשבר ואע"פ מותר לצורך אכילה וע"ב דפליג אשיטת הר"ן שהובאה לעיל בדיבור הקודם].

ועיון קונטרס אחרון לשו"ע הגר"ז [ס"ק צ', שהאריך בדברי הרמ"א, וע"ש שהקשה על הרמ"א

אסור משום תיקון בלי, וצ"ל דמיירי שאפשר לעשותו מאתמול.

עיון צביאור הגר"א [ד"ה שפוד שרואים, להכריח מקטימת המחבר לחין לחלק בזה ואף צאי אפשר מאתמול אסור וללא כהמג"א, ועיון לקמן דליצור הקמון].

ביאור הגר"א ס"ב ד"ה שפוד, ומג"א פירש וכו' [הובאו דבריו לעיל בדיבור הסמוך, ע"ש].

וכ"ל לשיטת הרמ"א בסקיעף א' לפסק כטור, [דחילק בין אפשר מעיו"ט לא"א מעיו"ט, וה"ה הכא].

באר היטב ס"ק ט', [כתב בשו"ע סעיף ה' מותר ללבן ביו"ט בלי ברזל שאפו בו וכו', ואחר הליבון יאפה בו וכו' והוא שבשיתלבן יתנו אותו על המאכל מיד וכו'], דאז לא נראה במתקן בלי אלא במחממה לבשל תחתיה, מרדכי, ואפילו היה אפשר לעשותן מעיו"ט שרי, ד"מ, אבל הבלוע מנבילה וכו' אסור וכו' ואם לא היה אפשר מעיו"ט שרי להגעיל ד"מ.

זה שלא כדברי הרד"א צ"ל צתשובה [ח"ג קי' ת"ב, דכתב דהא דמותר צ"א מעיו"ט הוא דוקא כשיש לו מים רותחין שהרתיח לכורך או"כ אבל להרתיח כדי להגעיל אסור, והכא משמע דצכל גווי מותר, דהא צתחילה כ' לענין ליצור לאסור צאפשר מעיו"ט דניכר שעושה להכשירה וכו', וע"ז כ' צהגעלה דצ"א מעיו"ט מותר, ומשמע דצכל גווי מותר אף צמרתיה להדיא להגעלה], ודברי חיי אדם [כלל ז' ד' קי"ב] שכתבו להלכה תמוה.

באה"ט שם, אבל הבלוע מנבילה צריך ליבון וכו' וניכר שעושה להכשירה אסור כמו שאסור להגעיל בלי ביו"ט וכו' ואם לא היה אפשר לעשותו מעיו"ט שרי להגעיל, ד"מ.

וכ"כ מהרש"ל [צפ' א"ז] ללא כהגר"א [לאסור אף צ"א מעיו"ט כן משמע מדבריו ומשום תיקון כלי, ועיון מ"ב ס"ק כ"ו ושעה"ז ס"ק ל"א].

הגה סעיף ה', וה"ה דאסור להגעיל בלי ביו"ט. עיון צספר תהלה לדוד או"ח קי' שכ"ג ד"ה וצדד"ז ח"ג קי' ת"ב כתב, [צס"ק ט"ז, דכ' צתל"ד צס"ה הרד"א דהגעלה לית צהו משום מתקן דחזי לאשתמושי ציה ציצש וצכוון, והכא לאסרינו היינו משום הצערה דהוי מכשירי או"כ, ושוב הציא צס"א ד"ק"ל כמי הכא

צצמון פסק צשו"ע צמשחזת לאסור ציו"ט אף צ"א מעיו"ט, וכיון דהרמ"א לא ס"ל כהר"ן א"כ מ"ט חין משחזין את הסכין, ותירץ שס דצאמת הרמ"א ס"ל כהר"ש ותוס' וכו' וללא כהר"ן אלא דצהשחזת הסכין יש לחוש לצברת הר"ן ולאו מטעמיה אלא כיון דפשט לשון הרי"ף מורה כן וכו', ע"ש].

מ"ז ס"ק א', שפוד וכו', והטעם וכו'.

קאי על דברי רמ"א [שחילק בין אפשר מעיו"ט ללא אפשר מעיו"ט].

מג"א ס"ק ב', ונשבר ביו"ט [מותר לתקנו] וכו', אבל אם שבח לתקנו מעיו"ט אסור וה"ה אם היה אפשר לתקנו בראשון אסור לתקנו ביו"ט שני, דיו"ט ראשון חשיב חול לגבי שני לענין זה וכו'.

עיון יד אפרים [דכתב אמג"א ללכך אע"פ שאינו רואה ללכות צו צראשון, מ"מ אסור לתקנו צשני, כיון דאפשר שהוא קודם והראשון חול הו"ל אפשר מעיו"ט, ואע"ג דמקפיקא אסור לעשות מאתמול, מ"מ צשציל זה לא מיקרי א"א לעשותה מעיו"ט, כיון שאינו רק מכל חקרן ידיעה לא מהני, צתשו' מהרי"ל]. ונראה דעתו דלעת הר"ן צס"ס תוס' דחולק על רש"י וס"ל דאפילו לא ידע כלל צעיו"ט חשיב אפשר. אבל דברי המג"א ז"ע דפסק כרש"י [לעיל צקמון צתחילת הס"ק] ורש"י מתיר אפילו צטרוד [כמש"כ דאם לא היה לו שהות] וכ"ש צכה"ג, [ועיון מ"ב ס"ק ה' וצעה"ז ס"ק ט'] ועיון קונטרס אחרון להרב הגר"ז [צקי' תכ"ה ס"ק ה'] [צמה שהאריך צדין זה, וחלק מדבריו הוצאו לעיל צקי' תק"ג צד"ה שס וצתשובת מהרי"ל, וצקי' תק"ט צ"י ד"ה אצל, ע"ש].

מג"א שם, מהרי"ל.

צשו"ת מהרי"ל קי' ס"ט.

מג"א ס"ק ג', [ונשבר ביו"ט] מותר לתקנו, נ"ל דאם יכול להשאיל לו אסור לתקנו.

עיון ר"ן צס"ס הרמב"ן צי"ה כ"ב [ע"א ד"ה כי קאמיכא] ומשמע כדבריו, וכוונת המג"א מדרכנו [וכמש"כ הרמב"ן שס להדיא, ע"ש], וצדדינו ירוחם, הוצא צצ"י קי' תקי"ד צ"א אסור, כתב דמותר כר"י אלא דהוי הלכה ואין מורין כן, ע"ש.

מג"א ס"ק ד', [כ' בשו"ע שפוד שרואים לצלות בו והיה ארוך וכו' אסור לחתכו] ולא לשרפו וכו'

כהרדצ"ז אצל לא מטעמיה אלא כיון דכרעה כאלו להדיחו מתכוין, וע"ש צמה שהאריך בכ"ז.

מג"א ס"ק ט"ו, הרי לך בהדיא דמותר לטלטל מוקצה לצורך אכילה אבל אסור לאכלו וכו'.

וכ"כ רעק"א קי' תכ"ט סעיף ג', וכ"כ קהלת יעקב לצעל חו"ד וכתב הטעם דאיסור טלטול משום הולאה וזה מותר לכורך או"כ פי' במקום דהולאה מותר כגון הכא דהוי לורך היום קצת דמותר מדין מתוך משא"כ איסור שימוש ואכילה באינו מוכן דלפיכך מוהכינו, [ל"ש לומר בזה מתוך ואסור].

סימן תק"י

מג"א ס"ק א', ויש מחמירין למלול בשינוי בראשי אצבעותיו וכו'.

אצל חכמה [ציד] אפילו צלל שינוי [מותר], כ"כ ר"ז הלוי, ובשבת שרי ע"י שינוי, והטעם עיין באגלי טל מלאכת זורה סעיף ז' אות ט' ע"ש [דקשה כיון דמלילה צשינוי אסור וא"כ ת"ט הכפה צשינוי מותר, וביאר באג"ט שם דהטעם הוא דצירושלמי משמע דהכפה חייב משום זורה, וע"כ דצמכפה כמי מפריח המון ע"י הרוח דצל"ה ליכא זורה, ובצ"ק דף ק' ע"א אי' בגמ' דזורה ורוח מקיעתו מיקרי גרמא אלא דלענין שבת הוי מלאכת מחשבת, והנה אי' צפוקקים דטעמא דפטור צמלאכת כללחר יד צשבת משום ללא חסוב מלאכת מחשבת, אלא מדרכנן אסור אפילו ע"י שינוי דרצנן אסור אפי' היכא דליכא מל"ת כמו צמשאל"ל, ולפ"ז א"ש דצורה ע"י שינוי כיון דלא הוי מל"ת שוב מותר דהוי גרמא כיון דרוח מקיעתו, דשוב אין לתרץ משום דמל"ת אסרה תורה דהא צאמת כללחר יד לא מיקרי מל"ת כמשכ"ת].

מחצית השקל ס"ק א', [ביאר שם, דלהרמ"א שהביא בה' שבת סי' שט"ו שיטת המחמירין דאוסרין מלילה בשבת אפי' ע"י שינוי, א"ב ביו"ט מתירין דוקא ע"י שינוי, דהא בהא תליא, ע"ש. וא"ב הבא דהמחבר ספק דמותר ביו"ט אף בלא שינוי, מ"ט לא הביא הרמ"א שי' המחמירין דדוקא ע"י שינוי וע"ז בתב] משום דאינו מבואר במחבר להדיא דמותר אפילו בלא שינוי וסמך רמ"א עמ"ש בסי' שט"ו.

תמוה הרי [המחבר] כתב כדרכו [ומשמע להדיא דאף צלל שינוי, (ועיין פרמ"ג) דס"ל הכי להדיא],

ואולי י"ל כדרכו לא קאי אלא אמתכין קטניות דהוי או"כ.

טור, הבורר קטניות או ש"ד אם יש טורח בברירת האוכל יותר מפסולת כגון שהאוכל מרובה בורר בדרכו לזרוק הפסולת וכו'.

ולא הוה אסור משום טלטול מוקצה, וכתבו תוס' [שבת קמ"ג ע"ג ד"ה שאוכלן משום ר"ת] דהטעם הוא דפסולת צטל צרוצ, ורעק"א [ציצה שם] כתב משום לורך או"כ התיירו טלטול מוקצה, [וקשה דא"כ כשהפסולת מרובה מ"ט פסק הטור דצטיל האוכל צפסולת ואסור לטלטל אף האוכל, וכן משמע ממש"כ הצי"ח צקי' שי"ט לדעת הטור (צד"ה ומ"ש כיצד) הא להגרעק"א התיירו טלטול מוקצה לכורך או"כ, וע"ז כתב כשהאוכל מרובה, אצל כשהפסולת מרובה, הוה האוכל מוקצה ואסור צאכילה.

ב"י ד"ה הבורר קטניות וכו', וכתב ה"ה בפ"ג שכתב הרשב"א וכו' ומתוך הטעם הזה יצא לו שכל מה שיש בשבת חיוב חטאת כגון בורר שלא לאכול לאתרו אלא להניח לבו ביום אפילו ביו"ט אסור והוא ז"ל נחלק עליו וכו' שמותר וכו'.

וע"ש צמ"ת [הט"ו], דהקשה על הרשצ"א דהא צרירת פסולת מתוך האוכל אפילו ציד יש בזה חיוצ חטאת צשבת כמ"ש הרמב"ם, וציו"ט מותרת על הדרך שנתצאר וכו' ע"ש, ולדעת הטור לק"מ, דכ"כ גם צשבת עיין קי' שי"ט, [צריש הקיטון, שכ' וכיצד הוא צורר אם יש טורח צצרירת האוכל וכו' צורר כדרכו לזרוק הפסולת וכו', וא"כ ל"ק קו' ה"ה, לשי' הטור דהא הוא ס"ל צאמת דצפסולת ליכא חיוצא].

דרכי משה ס"ק א', ושם נתבאר וכו'.

ועיין צ"ח דכתב דטוב להחמיר, [בה' שבת קי' שי"ט ד"ה ומ"ש וכיצד הוא צורר וכו' צקופן].

ב"י ד"ה תנן, בפ"ק דביצה (י"ד ע"ב) רג"א אף מדיח ושולח וכו' ופירש"י מדיח במים ושולח הפסולת שצף למעלה וכו', ובי' הרמב"ם בפיהמ"ש דאין הלכה בר"ג וכו'.

עיין מאירי (שם) דהוה צרירה דרצנן, [דכ' מפני שהיא דרך חולן, וכ"ע דלעיל אנו מתירין אפילו צרירה דאורייתא (ועיין צמחצר קי' שי"ט וצביאור הלכה סעיף ח') דכ' הציה"ל שם, דמל' המשנה דהכא משמע

דהוי שיכוי קצת, אצל מה שדרך צרירתו ציד דוקא כגון צ' מיכי אוכלין השוין צכמותן שלא יתצדדו ככלי אלל ציד חסוד ציד אלל מלככה, וע"כ י"ל דצהא איירי רצ המכוכא, להכי פסולת מתוך אוכל חייב, אצל צציהא דאיירי צקטניות דאוסר צכפה וכצרה הרי שדרך צרירתו צכפה וכצרה להכי ציד הוי שיכוי ואפילו פסולת מתוך אוכל מותר ציד ופטור צקינן ותמחוי.

ט"ז סוף ס"ק א', ורש"ל ב' בפ"ק דביצה סי' מ"ב על דברי מהרי"ל וכו'.

עיון מג"א סי' תק"ד ס"ק ט' [עי' מש"כ שם].

ב"י ד"ה אין עושין וכו', וכתב רבינו ירוחם וכו' אבל בתוס' ב' דלא אסרו אלא חלות דבש וכו' אבל חולב ומחביץ ומגבן לצורך י"ט מותר וכו' עב"ל ומיהו על מ"ש לדעת התוס' דמגבן לצורך י"ט מותר דמעלי בשהוא בן יומיו יש לתמוה דהא איבעיא לן וכו' ופשיטה לאיסורא, וצ"ע.

וי"ל דמתיר מן התורה [דמה"ת מותר אצל מדרבנן צאמת אסור, ואהא פשטיה התם לאיסורא] ונ"מ היכא דא"א מאתמול [דצדצנן מותר צא"א לעשותו מעיו"ט דלא החמירו אלא צאפשר לעשותו, משא"כ אי מה"ת אסור, אקרינן אף צא"א לעשותו מעיו"ט, ומש"כ דמעלי כשהוא בן יומיו ר"ל דלא אמרינן דמאתמול עדיף דאז היה אסור מן התורה כמש"כ התוס' צמגילה [דף ז' ע"ב, ד"ה כאן, דאור"כ עדיף טפי כשהוא עשוי מאתמול אסור לעשותו ציו"ט, משא"כ צאור"כ המתקלקל אם עושהו מאתמול, מותר לעשותו ציו"ט], וכן פירש דצדיו צפר"ח [לעיל סי' תצ"ה ס"ק א' ד"ה ומ"ש וי"מ וכו']. ור' ירוחם צא לאפוקי משיטת הרשצ"א דקוצר צס' עבודת הקדש [צית מועד שער א' אות א'] לכל הדברים הכ"ל אסור מן התורה, שו"מ שכ"כ צצ"ח צכוונת רבינו ירוחם דמותר מן התורה, ע"ש.

ב"י שם, כתב הריב"ש בתשובה.

צקי' קכ"א צקופו.

ט"ז ס"ק ז', הטעם בריב"ש וכו'.

צקי' קכ"א.

ט"ז שם, הטעם בריב"ש וכו' דאמירה לעכו"ם שבות ואפילו בדבר שאין בו אלא איסורא דרבנן עב"ל וכו'.

דמדיח ושולה הוא מלככה גמורה מדאורייתא דהא אמר אף מדיח ושולה וקאי אצ"ה דהתיר מלככת צרירה גמורה, וכ"ה צירושלמי צינה שם, ומדצרי הרשצ"א יש הוכחה לציאור הלכה וי"ל, [דהא הוצא לעיל דצרי הרשצ"א דכל מלככה דצצת חייצין עליה חטאת כאסרה ציו"ט, ולפ"ז הכא צמדיח דלהציה"ל הוא דאורייתא, א"ש מ"ט אסרו ציו"ט, וצ"ע מ"ש מקולף דמותר לאלתר [כמ"ש הטור לעיל צקמור, מוללין מלילות וכו' ומכפח מעט מעט ואוכל וכו' וא"כ ה"ה הכא צמדיח מ"ט אסור] ואולי איירי הכא לאחר זמן, וצ"ע.

שו"ע סעיף ב', הבורר קטניות ביו"ט בדרכו בחיקו ובתמחוי, וב' הג"ה, אם רוצה לאכלו בו ביום, המגיד פ"ג.

עיון סי' תק"ו ס"ב צרמ"א צסם הרה"מ וצ"ע, [דהתם כ' הרמ"א צסם הרה"מ דקמח שרקדו מאתמול ונפל צו צרור וכו' יש מחמירין ואוסרין ליטול הצרור צידו, ומ"ט הכא כתב צסם ה"ה דמותר לצרור כדרכו אף אם אין כוונתו לאלתר, וצ"ע] וצשו"ע הגר"ז מיישצ זאת [צקי' תק"ו צקונטרס אחרון סעיף ד' ס"ק א', דשאני קטניות דהתירו לפי שאין דרך לצררם לימים הרבה, כן הכריח שם מדצרי הראשונים, ע"ש], ועיון ציאור הלכה, [דהקשה כמי קו' זו, ותירץ דגצי צרור אפילו צחול דרכו ליטלו ציד ולא צכלי וכו', ע"ש צד"ה הצורר].

הג"ה, ולוויים וכו' לא מיקרי הקליפה וכו'.

עיון רש"ש צקוף הש"ע על סי' זה [שמיישצ תמיהת הט"ז והמג"א על הרמ"א].

מג"א ס"ק ב', אם רוצה וכו' [דהרמ"א כתב דמותר אם רוצה לאכלו בו ביום] דלא בהרשב"א דאוסר לברור לבו ביום [אלא לאלתר] וכו'.

ציאור שיטת הרשצ"א עיון צאג"ט מלככת צורר ס"א ס"ק א' אות כ"ו כ"ז וכו' ע"ש [דציאר שם תמיהת ה"ה על הרשצ"א מרצ המכוכא, דלהרשצ"א מוכח מרצ המכוכא דפסולת מתוך אוכל אפילו לאלתר ציד צצת חייב, ומ"ט ציו"ט מותר, ע"ש, וע"ז תירץ דס"ל להרשצ"א דצורר הנמכה צאצות מלככות הוא צורר צכלי דוקא, וכ"ז הוא דוקא צתצואה וקטניות דדרך צרירתן צכלי, ולהכי ציד הוי שיכוי קצת ומותר לאלתר

לשיטת הר"ן [ציצה י"ז ע"א ד"ה ומיהא, בקופו, דכתב לחלק בין שבת דלחוייה היא ללהכי לית דהתירא דריבוי צשיעורין משא"כ צאו"כ דיו"ט דהותרה הותר כמי ריבוי צשיעורין וע"ש מה שציאר ד"ז], ריבוי צשיעורין ציו"ט מותר בהותרה אבל מכשירין לאינו אלא לחוייה אקור, כ"כ האחרונים ווא"כ יש לאקור להרבות עצור הדחת הקערות, דהא הוי מכשירין].

ד"רבי משה ס"ק א', ובתב מהר"א מפראג אבל ע"י עו"ג אפור להחם אפילו לצורך מילה וכו'.

זהו לשי' תוס' [דס"ל ללהחם חמין ציו"ט לרחיכת כל הגוף אקור מדאורייתא וכן ציאר הרשצ"א והר"ן שיטתם בשבת דף מ', ולהכי הוי שבות ואקור], אבל להרי"ף הוה שבות לשבות במקום מכה ושרי, [דהרי"ף צציצה כ"א ע"צ כ' צסם גאון ז"ל דצאופן הכ"ל שרי מדאורייתא וכמ"ס הר"ן בשבת סס, וא"כ הוי שבות לשבות וכו'].]

ד"מ שם, אבל אם הוחמו לצורך עצמו או שעבר ישראל וחממו מותר לרחוץ בו, עב"ל.

ובשבת אקור משא"כ ציו"ט דשרי, ועיין צ"י קו"ס תק"ג מש"כ צסם תשו' הרשצ"א [צד"ה תשובה וד"ה ויוצר, דהא לאקרו צנעשה צמזיד וכו', הוא דוקא בשבת אבל ציו"ט כלל לא וכו'], וכ"כ הריצ"ס סימן ט"ז, ושם כתב דהרי"ף אוקר אבל הרמב"ם מתיה, והוסיף דכן הכריעו האחרונים, ע"ש, וכ"ע דהרא"ש והמרדכי האחרונים אוקרים וכן ק"ל למהר"ם [ומ"ט כ' הריצ"ס דאחרוני הראשונים אוקרים הא הרא"ש והמרדכי וכו'] ועיין יש"ש ציצה פ"צ סי' ט"ז [דהציא צסם המרדכי דרצני קולכי"א התירו היכא דעצר ואפה מיו"ט לחצירו מהא דר"י דהמצשל בשבת צסוגג יאכל וכו', ור"י פליג וס"ל דלדבד דדוקא בשבת דחמירא הקילו משא"כ ציו"ט דקיל אי שרית ליה אתי לזלולי ציה וכו' וע"ש עוד], ובתורת השלמים ציו"ד סי' קכ"ז ק"ק ג' דיש מחלוקת ראשונים ע"ש, [דפסק הרמ"א שם דאשה שהיה אפשר לה לטבול קודם לכן י"א דאקורה לטבול בשבת וכו', ובתוה"ש שם דן בעברה וטבלה דכחלקו צזה האחרונים, דצחוט השני כ' דאקורה צמזיד לאותו שבת ואח"כ מותרת משא"כ ציו"ט דמותרת, והציא ראה מרשצ"א הכ"ל, וע"ש כ' שם דמהרשצ"א ליכא ראה דרוצ הפוקקים נחלקו עליו והס הרא"ש והרמב"ם והמרדכי וכו', והוסיף דמ"מ

עיין סי' ש"ז קע"ף ה' וצמ"צ סס [צדיכי אמירה לעכו"ס שבות צאיקור דרצנן ולכורך מכה וכו', ע"ע צקי' שמ"צ וצמ"צ].

ב"י, ואין גוזזין את הירק במספרים וכו', ופירש"י וכו', שיש בו ראשי עליו נרקבים ובמושים אין גוזזין אותם בתספורת שלו שגוזזין בה מן המחובר דמאן דחזי סבר שליקטן היום.

וכ"ע למה לא יהא אקור משום צורר [דהא צורר [צכללן] הכמושין והנרקצים מהטובים].

סימן תקי"א

ב"י ד"ה מותר לעשות וכו', ולחמם מים לרחוץ רגליו וכו', וב"ב התוספות דדוקא לרגליו אבל לכל גופו אפור וכו'.

עיין תשובות רעק"א סי' י"ז [צפסקים, צד"ה והכי משמע, צהגה סס, דהציא שי' התוס' כפי מה דציאר הרשצ"א שיטתם והכריח דהוי צכלל מלאכה דאורייתא, ולא שרינן מדאורייתא מטעם הואיל, והקשה רעק"א דהא צכלל רחיכת כל גופו איכא ג"כ רחיכת פכיו ידיו ורגליו והוי רק מרצה צצישול לכורך רחיכת שאר הגוף דשרי צכה"ג מדאורייתא כדלמרי' צעירוצין כיחם אגצ אימיה וכמו דחזינן לצ"ס דצראוים לשתייה ושותה מהם יוכל להרצות המים לרחיכת פכיו ידיו ורגליו ע"ש]. והאחרונים כתבו דלשי' הר"ן לא אמרינן ריבוי צשיעורין היכא דהתירא משום מתוך [והא הכא כ' הקו' צסם הר"ן דהתירו רק משום מתוך], ועוד דהואיל ומתוך לא אמרינן, [כן ק"ל להשאג"א, הוצא לקמן צקי' תקי"ח צצ"ח ד"ה ומ"ס וכסם, ע"ש].

ב"ה שם, ובתב ה"ה דאפילו אינו רוחץ גופו בב"א אלא אבר אבר אפור וכו'.

והרשצ"א כתב [שבת ל"ט ע"צ ד"ה דתנן, בקופו] דמותר מן התורה [אצר אצר] אפילו לתוס' [אלא שאקור מדרכנן] ולפ"ז ל"ק מהירושלמי [שהציא הרשצ"א שם, דהתירו לרחוץ כל גופו אצר אצר דאיידי מה"ת אבל מדרכנן אקור].

ב"י ד"ה בתב המרדכי וכו', בתב הבלבו מותר להחם הרבה מן המים וכו' וע"ז הורו חבמים הראשונים במקום שיש תינוק וכו' שנותנין מים הרבה להדיח הקערות ומן השירים רוחצין וכו'.

דברי החוט השני נכונים למעשה מטעם אחר וכו' ע"ס].

ב"ח ד"ה מותר וכו', אבל רחיצת רגליו ב"ה נמי מורו דלאו אוכל נפש היא וכו'.

אבל הרמב"ם [פ"א מיו"ט הט"ז] כתב דהוה אלו"כ.

דרישה ס"ק א', מ"ש ב"י וכו' דיכול להוסיף בקדירה אפילו לאחר שהניח הקדירה ע"ג האש, ואע"ג דלעיל וכו' הרשב"א וכו' דצריך שיתן הכל קודם שהניח חבית ע"ג האש י"ל דשאני הבא שיש צורך לרחוץ כל גופו חשיב קצת לצורך וכו'.
ז"ע הרי אסור מן התורה לשיטת הרשב"א [עיון לעיל מש"כ צ"י ד"ה ומותר לעשות] ואיך התיירו חכמים.

רמ"א סעיף ב', תינוק וכו' אבל אסור לחמם לצרבו אפילו ע"י עכו"ם.

עיון לקמן סי' תרט"ז סעיף א' צביאור הגר"א דקתם קטן חולה אכל חמין, וא"כ הוה רפואה והוה שוה לכל נפש, וז"ע. שו"מ שכבר עמד בדמשק אליעזר [ותי' שם דכיון דעיקר הצערה לרחיכה עומד לתענוג, אף דבקטן היינו רביתיה, אין לחלק דרחיכה צין הצערה להצברה, משא"כ דרחיכה דהאיסור רק מדרבנן שלא יהנה ממלאכת יו"ט שפיר חילק צין קטן דשרי דהיינו רביתיה וכו'].

מג"א ס"ק ב', [דכתב הרמ"א י"א דאסור להחם בית החורף ביו"ט וכו', והוי במרחץ ומוגמר דאסור] י"א דאסור אבל ע"י עכו"ם שרי.

וז"ע ת"ט התיר ע"י גוי דהא צ"י כ' צסם תשובת אשכנזים דהוי כמוגמר ולמרחץ דהוי איסור לאורייתא [ואמירה לככרי שבות].

מג"א ס"ק ח', [ברמ"א ב' דלרחוץ תינוק מותר במים שהוחמו ע"י ישראל מעיו"ט] לרחוץ תינוק וכו', ונ"ל דהאידנא דאף בחול לפעמים אין רוחצין אותו ב' או ג' ימים, אף ביו"ט אסור לרחצו.

עיון צתוק' שבת סי' שכ"צ ס"ק ז' מש"כ לפקפק ע"ז [דהכריח שם דכיון דהתיירו חכמים אין לחלק מזמן לזמן, וכמ"ס המג"א גופא צקי' ש"א ס"ק פ"ח וצקי' ע"ט].

שו"ע סעיף ג', אדם מותר לטבול ביו"ט מטומאתו.

עיון ט"ת [ס"ק ל'] וצתורת השלמים ציו"ד סי' קכ"ז ס"ק ג' [הוצא חלק מדבריו לעיל צקי' זה על ד"מ ס"ק א' ע"ס].

ב"ח ד"ה ומ"ש אבל אם עושה וכו', ומשום הבערה נמי ליבא דהניחו ע"ג האש הדליק לקדירה וכו'.

וז"ע דאע"פ דס"ל לאינו אוכל כפש תמש, מ"מ כימא מתוך, וי"ל לאינו אלא הכשר לאכילה ולא אמרינן מתוך על מכשירין, [כ"כ התוס' כתובות ז' ע"א ד"ה א"ל וע"ע מש"כ בזה צקה"י עמ"ס ציכה סי' י"ח ועי' פכ"י ציכה י"צ ד"ה לאי, בטעם הדבר], וז"ע לשי' הר"ן [לעיל, הוצא צ"ח ד"ה מותר לעשות, דס"ל דאמרינן מתוך צמדורה] אס יחלוק על הרמב"ן הכא [דגם הכא כימא מתוך דאולי לא מיקרי מכשירין].

ט"ז ס"ק ח', וראיתי בקצת קהילות השופכין שמן של ריח לתוך המים ביו"ט וכו' ואיסורא קא עבדי דמולדין ריח במים וכו'.

ובלבדשי שרד כ' וע' ח"כ סי' כ"ב, ז"ל סי' ז"ב, ושם חולק על הט"ז ומג"א [ס"ק י"א] ומתיר, [ע"ס מה שהאריך בטעמא דהתיירא, ותו"ד צקצרה, דצתחילה מוכיח דעכ"פ מותר לכוף הידים צשמן ערב ומים המריחים גם צשבת, ולכן כי היכי דמותר ליתן תצלין לתוך הקדירה ול"ח שמוליד ריח וכו' ש"ת שלא גזרו משום מוליד ריחא אלא צדצר שאינו אוכל ולא משקה, וה"ה צדעתו לרחוץ הידים מותר אף שמוליד ריח, דכיון דרחיכת הידים גופא ודאי מותר אף דמוליד צהם ריח האיד תהיה ההכנה יותר אסורה מן העיקר והתכלית וכו'].

סימן תקי"ב

ב"י ד"ה ומ"ש, ודוקא להזמינו [להא"י לאכול אסור ביו"ט] אבל לעבדו ושפחתו בביתו וכו' מותר וכו' ב"ב שם הרא"ש וכו' וב"ב בס' מי שהפך וכו'.

צפ"צ דמו"ק סי' י"ב, וע"ס צהרא"ש דהרא"ד חולק ואוסר אפילו ללא הזמנה, וז"ע דלא קתני אין מאכילין [דלשי' הרא"ד] הא צכל גווי אסור וא"כ הול"ל אין מאכילין ולא מזמנין דף כ"ה צציכה שם].

ב"י ד"ה כתב הרמב"ם וכו', וכן ראוי להזהיר לאלו שאוספין פתן בתנורים [של] הא"י ונותנין שברן פת או בכר שלא ייחדו לו אותו בכר עד אחר אפיה וכו', אך אחר האפיה נותנין לו וכו' לפי שכל בכר ראוי לישראל וכו'.

וְכָעֵי אִי כוּנְתוּ מִן הַתּוֹרָה [הא' ליש' ליזהר], או לרצון ומשום תרי טרחא, וכ"מ בחד טרחא, [ללא טרחא שום טרחא מיוחדת עבור העכו"ם].

ב"י ד"ה כתב באו"ח, לא ישלח לא"י דורון ביו"ט וכו' ומה שאמרו ממלאה אשה קדירה וכו' היינו דוקא לצורך ישראל עד באן לשוננו.

וצאו"ח כמאלא כאלו, דמקיים זה, אצל לעצדו ושפחתו מותר כרא"ש ור"ן, [פי' לפי הגירסא הכתובא צא"ח שלפנינו ק"ל כהרא"ש ור"ן, ולא כדמשמע מצ"י לפליג עליהו ועי' לקמן בקמחך צמט"כ דדרכי משה, וצמג"א ק"ק ג'].

דרכי משה ס"ק א', ומרדכי פ"ב דביצה ע"ג דשפחות שלנו הואיל ואפשר לפייסינהו במידי אחריו שרי אפי' מרבה בשבליהו, ונ"ל דוקא באותו תנור ובאותו קדירה וכו' ופליג אסברת ראבי"ה דמתיר מטעם דאפשר לפייסינהו וכו' והא דאסור לאזמוני מטעמא דאתי להרבות וכו' אלא היישינן שירבה אחרת וכו' וכ"ה דעת הר"ן והרא"ש בפ"ב דביצה ובא"ח אסור להרבות בשביל נכרי אפילו בקדירה אחת, וכו' ב"י ואין בן דעת הפוסקים וכו' הוא הרא"ש והר"ן וכו'.

וי"ל [צדעת הא"ח] משום גזירה ליעשה צקלירה אחרת וכן הוא צאורחות חיים לפי הגירסא הכתובא אללינו, ויש לומר לכוונתו מן התורה מותר בלא"ה, משום אפשר לפייסינהו, דאל"כ תקשי עליו מהירושלמי שהביא צ"י צק"ס זה, [דהירושלמי מוקי לה להא דעיקת הכלבים לצמון שהרועים אוכלין ממנה מותר לאפותה וכו' כרש"א לממלאה אשה תכור פת מפני שהפת כאפה יפה צמון שהתכור מלא, ומזינן דצקלירה אחת מותר, ולפ"ז א"ש אלא לגזרינן שמה ירצה צקלירה אחרת].

צמג"א ס"ק א', באותה קדירה וכו' [דב' רמ"א ומותר להרבות בשביל עבדו ושפחתו באותה קדירה וכו', אבל לשאר עכו"ם בכל ענין אסור], ולפי גמרא דידן דטעמא משום דאפשר לפייסינהו אפי' בקדירה אחרת ובתנור א' שרי וכו' עכ"ד הד"מ, וא"כ מ"ש באן אבל לשאר עכו"ם וכו'.

אסור היינו משום דגזרי' שמא ירבה בשבילו בקדירה אחרת כמ"ש הרא"ש בהדיא וכו' (והמרשים שהרשים בשו"ע [אדברי רמ"א אלו] א"ח ותוס' טעה בזה).

לפי מש"כ צאורחות חיים צסס הרא"ש מלוכל מותר בעצדו ושפחתו ואוקר צסל עכו"ם בעלמא, ווא"כ גס הא"ח ק"ל לחלק צין עצדו לעכו"ם קתם, וכמשכ"ת לעיל צמט"כ על צ"י [ד"מ, ע"ס], ומש"כ דדרכי משה דמותר אפי' לעכו"ם זהו לשי' הרא"ש והר"ן, ועל זה הולך השגתו של המג"א, [דמ"ט כ' הד"מ להרא"ש והר"ן מתירין בעכו"ם צקלירה אחת, הא גזרינן שמה ירצה צקלירה אחרת צסצילו, וגס לפ"ז מקור דצרי הרמ"א הוא הרא"ש והר"ן לחסרו], וכ"מ צגמ'.

צמג"א שם, ובקדירה אחת שרי אפילו אין לו במה לפייסן וכו'.

[הא' לכ' וצקלירה אחת] ר"ל חד טרחא.

ביאור הגר"א סעיף א', [ע"ש דהביא קו' הב"י מהירושלמי דלא משמע בהא"ח וכבר נתבאר במש"כ לעיל בב"י ד"ה כתב וכו' ובד"מ וצמג"א]. ע"ש צאו"ח צסס הרא"ש מלוכל דמתיר בעצדו ושפחתו צקלירה אחת, ולפ"ז לק"מ מירושלמי [דהירושלמי דהתיר צקלירה אחת איירי בעצדו ושפחתו ועי' מש"כ לעיל].

ב"י ד"ה אנשי הא"י, וזה שבי' רבינו על דברי הרמב"ם ואינו בן לפי גירסת הגמ' שלנו וכו'.

ועיין תשובות אצני מילואים קי' ג' [להנה הטור הקשה למגמ' דילן משמע ללא כהרמז"ס שפקק לאסר אין הא"י מקפידין אס כותכים לתיכוק מותר לאפות צסצילס, דהא צגמ' אי' ופליגא דריצ"ל וכו' [ואיך יתכן לפקוק סכיהס הא' דרצ דמותר והא' דריצ"ל דאין מזמנין] ע"ס, וע"ז כ' ה"ה ליש' שכתבו דהרמז"ס לא הי"ל הגי' צגמ' ופליגא, וה"ה השיג ע"ז לאינו כן וכו' וכן ציש"ס השיג דהא' רצו הרי"ף כתב גירסא זו צפשיטות וכו', וע"ז כ' האצ"מ סס לצצה"ג אי' להדיא הגירסא מקייע ליה לריצ"ל ולא ופליגא, והרמז"ס קמך על גירסא זו וכו' וע"ס עוד מה שהאריך צציאור טעם דצרי הרמז"ס].

ב"י שם, אע"פ שלא הסכים [הרמב"ם] לדעת הרב ז"ל וכו'.

אלא כהרמז"ס דמותר משום דלא תכ"ע צאה לו, והא דפסק צצני החיל דאקור דלא כר"ה, ע"ז י"ל כמש"כ הר"ן דהרי"ף איירי היכא דאפשר למשקל ריפתא לינוקא צלל לאפות כולה, וצזה הר"מ כמי מודה דאקור, והר"מ לא התיר אלא היכא דלא אפשר למשקל ריפתא לינוקא וכו', וא"ש דהרי"ף לא פליג ארמז"ס אף לדעת הטור, ודו"ק.

ט"ז ס"ק ו', בני החיל וכו', וכתב ה' המגיד וכו' ש"מ דבמקום שאין עושין מלאכה בגזן בשביל הבהמה ביו"ט, אסור גם הטלטול בשבת. עיין מ"מ פ"א הי"ד.

ב"י ד"ה ומ"ש רבינו וכו', שם הרא"ש וכו' ואפילו לר' עקיבא איבא למימר. צ"ל א"ל [אמר ליה] כ"ה צרא"ש.

ב"י שם, וכתב ה"ה בשם הרשב"א דביון דקו"ל בריה"ג אין מוציאין תבן ותבואה מרשות לרשות להאביל לבהמתו שהוצאה מלאכה גמורה היא ולא התירו אצל בהמה אלא טלטול לבד שהוא מד"ס עב"ל, והוא בפי שטתו שכתבתי למעלה בדין הוצאה, [עב"ל ה"ה].

צפ"א הי"ג, אבל לדעת הרמז"ס שרי הוצאה אבל אפיה וזישול אקור [לכורך צהמה] ע"ש, וכ"ע כימא מתוך כמו גבי הוצאה, וכ"ל דאפיה וזישול אינה מלאכה כלל ול"ש למימר צזה כלל מתוך, [עי' לעיל בריש ה' יו"ט צר"ס תכ"ה].

ב"י שם, וב"ב הרוקח אסור להביא כל מאכל דרך ר"ה ע"ב וב"ב המרדכי דקו"ל בריה"ג הלכך אסור להביא דרך רה"ר מאכל בהמה וכו'.

מדברי רוקח ומרדכי משמע דדוקא דרך רה"ר אבל כרמלית יש להקל, והטעם אפשר דקמכין על רז"ה [דק"ל דלא קי"ל כריה"ג] ועל הרמז"ס [דמותר כמשכ"ת לעיל צקמוך צד"ה שם וכ' ה"ה] ורש"י, עיין ביאור הגר"א כאן [דביאר השיטות, וכ' דהא דרמ"א פסק דאקור להוציא הוא לשיטתו צר"ס תקי"ח דהוצאה שלא לכורך לא הותרה, אבל להרמז"ס ולשו"ע שם דמותר א"כ הה"כ הכא מותר, ע"ש].

ב"ח ד"ה ומ"ש אבל לטלטל וכו', ולי יראה דלמ"ש במרדכי הארוך וכו' דאפילו בשני תנורים שרי וכו'.

זהו הרי"ף [דק"ל דגרסי' צגת' ופליגא, ולהכי כדחה הארי דר"ה דהכי אנשי הא"י וכו', ולהכי אקור אף צאין מקפידין ליתן לתינוק] וכן למד הטור דפליגי דהא הציא צ' דעות [דדעה ראשונה חולקת על צה"ג ורמז"ס וס"ל דאקור, וע"כ היינו הרי"ף] וזה שלא כדברי הר"ן [דכתב דלא פליגי אלא צקוגית הגמ', דהרמז"ס ס"ל דהא דמתיר ר"ה איירי צענין שלא היה אפשר למשקל ריפתא לינוקא אם לא יאפה את כולה וכה"ג ודאי שרי דצדידיה קא טרת, והרי"ף ס"ל דר"ה איירי צאפשר למשקל ריפתא לינוקא אפילו כי לא אפי לה כולה, ולהכי כדחית מהא דריצ"ל, ע"ש], ועיין מאירי דמיישצ דברי הרמז"ס צאופן אחר דלא כמ"מ, ולפ"ז אפשר לומר דהר"ן והטור לא פליגי, [הנה המאירי כתב שם ליישצ דברי הרמז"ס דצאופן אחד פירש דהא דאמר ר"ה צאנשי א"י וכו' דמותר היכא דיהצין ריפתא לינוקא הואיל דיט שם צד אונס אע"פ שאינו הכרח גמור של מלכות, וצזה התיר ר"ה לכתחילה, ולהכי פסק הרמז"ס כר"ה, משא"כ צזימון גוי ציו"ט דפסק דאין מזמנין וכו' כיון דליכא צזה אונס כלל ודאי דאקור, ע"ש, ולפ"ז י"ל דהרי הא דהציא הטור פלוגתא דהכי צ' דעות הא איירי צאנשים א"י וכו' וצזה כיון דאיכא צד אונס התיר הרמז"ס, וע"ז כתב הטור דאקור אף צזה ודלא כהרמז"ס, אבל הרי"ף לא ס"ל דאקור צהאי גוונא כיון דאיכא צד אונס, והא דפסק הרי"ף דלא כר"ה וא"כ צאנשי א"י וכו' אקור, ע"ז י"ל כמש"כ הר"ן דהרי"ף איירי היכא דאפשר למשקל ריפתא לינוקא אפילו כי לא אפי לה כולה, וצזה גם הרמז"ס מודה דצאמת אקור, והא דהתיר הרמז"ס הוא דוקא היכא דאי אפשר למשקל לינוקא כי לא אפי לה כולה, וכמשכ"ת. ולפי כ"ז גם מהטור ליכא ראייה דק"ל דהרי"ף והרמז"ס פליגי.

והנה המאירי כתב צאופן כוסף לפרש דברי הרמז"ס והוא דהא דאין מזמנין הוא משום דכל שמזמן מתוך רוח צב הוא מזמן ואין דעתו לעיקר אפייתו אלא לכורך הגוי, ולהכי חיישינן ואקור, משא"כ צקמתן של צני החיל שלא מצד עצמו צאה לו מלאכה זו גומר צדעתו לאפות לכורך התינוק, ולהכי מותר, ע"ש, ולפי זה כמי י"ל דהטור לא ס"ל דהרי"ף והר"מ פליגי, ד"ל דהטור הא איירי צאנשי א"י וכו' וצזה כיון דלא מצד עצמו צאה לו, התיר הרמז"ס, וע"ז כ' הטור דאקור אף צזה, אבל הרי"ף לא ס"ל כהטור,

דאמרינן מתוך מ"מ בעינן צורך קצת, אבל לשי' שו"ע ורמב"ם שם דאפילו שלא לצורך כלל מותר ה"ה הבא] וע' תוס' דכתובות ז' א' ד"ה מתוך וכו'.

ר"ל דמשמע דדוקא לשי' דק"ל דצ"ל צורך קצת משא"כ לשי' רש"י [דכ' התוס' התם, לכיון דצ"ל צורך קצת נראה לאסור הולאה לכורך ככרי, ומשמע דאי ל"צ צורך קצת מותר אף הולאה לככרי.

סימן תקי"ג

ב"י ד"ה ולפי מזה שפר"ת, דהא דאמרינן דבר שיש לו מתירין לא בטיל דוקא כשהוא בעין אבל טעמו בטל בס' היה נראה שהתבטל מותר, כיון שלא נתכוין לבטלה, ונראה דאין זה מוכרח דא"ל דלר"ת נמי אסור משום דלחזותא וטעמא עביד וכו' לא בטיל וכ"כ המרדכי דמטעם זה ג"כ היה אומר ראבי"ה דלא בטיל ונראה שמטעם זה כתב הרא"ש בתשובה הרומב שנתקן ביו"ט בביצה בת יומא אסור דדשיל"מ וכו', דהיבא דהקדמה מיתקנה בכך חשיב מין במינו.

זה קאי [מש"כ שמטעם זה כ' הרא"ש וכו'] על סוף דבריו, כ"כ בהגהות רי"ד הלוי צמחגרי, [דשם כ' דכ"ע, דהא הא דלא בטיל הוא מטעם דהוא טעמא וחזותא, וע"ז כתב דנראה להגיה דהך ונראה שמטעם זה וכו' שכ' הכ"י שייך אסור דיבור זה שמסיק הור"ל ומתקן התבטיל הוי מין צמינו וע"ז כ' דמטעם זה כ' הרא"ש וכו' ע"ש].

ב"י ד"ה כתב ר"י, אם נולדה בשבת אסורה ביו"ט שלאחריו כגון אם היה יו"ט ביום א' פי' וכן יום ב' אם הוא יו"ט כיון שנולדה בשבת דאין יו"ט מבין לשבת ולא שבת מבין ליו"ט ע"כ, ותמהני האידך כתב וכן ביום ב' אם הוא יו"ט דכיון דאם נולדה בראשון מותרת בשני, כשנולדה בשבת למה תיאסר ביום ב' והלא בין שיהיה יום ראשון קודש או שיהיה חול, למחרתו שהוא יום ב' מותר, ואפשר וכו'.

עיי' שו"ת הכ"ס סי' כ"ג וכ"כ צקפר קהלות יעקב על מס' ביצה סי' א', [צשו"ת הכ"ס כ' לתרץ להטעם הוא לכיון דביצה זו היתה ראויה להוליד צצת שהוא יוס דלית ביה ודאי איסור הכנה אם למחר הוא קודש דמשו"ה איסורה גם ציוס ראשון, השתא אסח לדעתיה מינה ואסורה גם ציוס צ' דלע"פ שיכאה מאיסור

והמג"א [ס"ק ג'] חולק על הכ"ס דהמרדכי לא התיר אלא בתנאי אחד, ועיין מש"כ צ"ח סי' תק"ג, [צ"ה כתב דעל העיטור וכו' צקופו, דכ' שם דלשי' המרדכי להטעם דמתלחה אשה קדירה וכו' הוא משום דלע"ג דידעינן דודאי דלא יכרך לכ"ז מ"ת מותר דהא חילו היה כריסו מחזיק הכל ראוי לו וכו', א"כ לפ"ז יש ליזהר כדשכריך לחתיכה אחת ומצטל הרבה לכורך הלילה וכו' לא יאמר לצני ציתו שלא לאכול מזה התבטיל כי אם קצת דהא עיקר ההיתר וכו' שחילו היה כריסו וכו', אלא אם יותיר יותיר ולא יאמר כלום, אבל לשי' הרא"ש והר"ן דאיסור זימון עו"ג הוא משום שמא ירצה בקדירה אחרת וכו' א"כ אין איסור צאמירה זו, והמחמיר תע"ב, ע"ש].

דרכי משה ס"ק ג', ואהא דהב"י הביא דברי הירושלמי דמוקי הא דעיסת הכלבים כרשב"א דממלאה אשה תנור וכו' [והביא פי' הירושלמי זו בלא מחלוקת ונ"ל דלא קי"ל בוותיה וכו'.

ונראה דדוקא בכלבים שרי ולא צעכו"ס כמש"כ הרמ"א צשו"ע, [דצ"ח א' כתב דלשאר עכו"ס שאינם עצדיו וכו' ככל ענין אסור, וצ"ג כ' דמותר להרבות צצול הכלבים צאותה קדירה וכו' ע"ש].

ד"מ שם, אפילו בקדירה אחת או בתנור אחד וכו'.

צ"ל בקדירה אחרת ובתנור אחד.

שם, ומתוך כך נדחק וכו' לק"מ וכו'.

עיי' צ"ח [מה שתירץ עפ"י המרדכי, והוצא לעיל צ"ה צ"ח צ"ה ומ"ס אצל לטלטל מזונות וכו'].

שם, צ"ע דלפי דבריו דמיירי כאן בתנור אחר. צ"ל אחד.

שם, ולעיל בר"ם זה וכו', [דהק' דדברי הב"י סתרי אהרדי דבר"ם זה בד"ה כתב בא"ח, ב' דדעת הפוסקים להתיר בקדירה א' והבא ב' דאסור אא"כ אפשר לפייסניהו וכו'].

עיי' מג"א [ס"ק ג'] דמחלק בין טרחה אחת לצ' טרחות.

ביאור הגר"א סעיף ג', [דרמ"א ב' דאסור להוציא בשביל עכו"ם מרשות לרשות, וב' הגר"א דהרמ"א לשיטתו בר"ם תקי"ח דפסק דאף

הכנה ת"מ חל עליה איסור מוקצה משא"כ בשאר צ' יו"ט ש"ג דאינה קמוכה לשבת שלפניו דאינו מקיח דעתיה מינה כיון שיש לה היתר מיד ציוס שני וכו' ע"ש, וצקה"י כתב כעין זה צשיכו קצת, דו"ל דכשנולדה צשצת ואוכלה ציו"ט שני שמא יו"ט שני הוא קודש וכמלא שהוכן מיום קודש לקודש, וצשלמא כל נולדה צשצת אין לאוסרה לשבת הצאה, אע"פ שהלידה הוא נמי הכנה כמש"כ תוס' ד"ד, מ"מ כיון שהיו ימי חול צינתיים לא נחשב שהוכן לשבת הצאה לחשציון שהיתה ההכנה לימים שצינתיים וממילא נשארה לשבת הצאה, אבל הכא הרי א"א לומר שהוכן צשציל יום ראשון דהא נולדה צשצת אקורה ציו"ט שלאחריו, וע"כ הרי לא היתה הכנה אלא ליו"ט שני ושמא הוא קודש והו"ל הכנה משבת ליו"ט.

מג"א פ"ק ד', ספק וכו' ובמ"ש פי' תצ"ו וכו'.
צ"ל תצ"ו.

מג"א שם, וספק אי' ע"י תערובות וכו' וב"ס
בד"מ ובת"ח בדעת הטור [דס"ל דדשיל"מ דאפי' בספק אי' נולדה ביו"ט, אם נתערבה, אסור].
עיון יו"ד קי' ק"י סעוף ח' צרת"א, [דכתב שם י"א דדשיל"מ אין להתיר מכח ספק ספיקא (ארוך כלל כ"ה) וטוב להחמיר אם לא לכורך מאחר שיש לו היתר צלאו הכי, והכא כ' צד"מ דאסור כהטור].

ב"י ד"ה ומ"ש אבל לא בליל ב' וכו', ב'
הר"ן דאיבא מאן דשרי ליקח בצים מן העו"ג אפילו ביום א' דר"ה משום דרובן לאו בני יומן נינהו ואזלינן בתר רובא וכו', ומיהו כתב שהוא חובך אי' אזלינן בתר רובא בדשיל"מ כיון דקי"ל אפילו באלף לא בטיל וכו'.

עיון יש"ש פ' אין כדין קי' ט' צסופו, וצ"ע [דמשמע מדצרו דהיכא דאיכא רוצא, שריטן מכח כל דפריש מרוצא פריש או מטעם ספק מוקצה כמש"כ הא"ח, ע"ש, וצ"ע דהא הכא הר"ן נסתפק צזה, ועיון פתחי תשובה יו"ד קי' ק"צ ס"ק א'].

ב"י שם, [אמש"כ בשם הר"ן, עי' לעיל בסמוך,
אבל ה"ה ב' בפ"ד בשם הרשב"א כיון דדבר שיל"מ הוא אסור וכו'.

צ"ע דהרצ"א כתב דס"ס מטעם רוצ ולעיל צקי' תצ"ח מתיר כת"ש הגר"א, וצ"ל דס"ס עדיף מרוצ

דכל דפריש, וכמו דאמרינן דרוצן יולדות ציוס מהכי כמו שכ' לעיל.

סימן תקי"ד

ב"י ד"ה אסור לכבות הדליקה וכו',
ופירש"י וכו' ואין לך עישון בית גדול מן הדליקה וצורך יו"ט הוא לכבות שלא יצטרך לישב בשרב וגשמים וכו' והר"ן ב' שאחרים פי' דבשביל שלא יתעשן הבית היינו מפני הפסד ממונו ואין כאן צורך יו"ט שלא בדברי רש"י דאי מפני שלא יתעשן הבית שהוא יושב אין לך אוכל נפש גדול מזה וכו'.

ויש לפרש דאינו אלא הכלה, [דאז"כ פירושו דע"י פעולתו נוצר עי"כ או"כ, משא"כ הכא דהוא רק הכלה], וזהו צצרת רש"י [דס"ל דלא מיקרי אוכל נפש], וזהו צצרת הרמצ"ס דחולק על הרצ"ש צסוף צ"י לקמן [וק"ל דאין מכצין את האש צשציל שלא תתעשן הקדירה או הצית וכו' ע"ש].

ב"י שם, והרמב"ן אומר וכו' אע"פ שהוא צורך
אוכל נפש וכו'.

צ"ל [צתקום אוכל נפש] כל נפש, כן איתא צרתצ"ן וצ"ן.

ב"ח ד"ה אסור לכבות הבקעת וכו', ודוקא
בשאפשר לו להצילה מעישון בלא כיבוי וכו', אבל אם אין לו אש אחר וכו' מותר לכבותה כדי שלא תתעשן הקדירה וכו', כ"כ הרא"ש וכתב טעמו של דבר דכיון דאם לא יכבה תתעשן הקדירה מותר לכבות לצורך או"ג וכו' ותימה שהרי אף ר"י מודה דאסור אם אפשר לו להצילה מעישון בלא כיבוי דאף בגריפת התנור דאין בה אלא איסור טלטול בעלמא לפי דעת הרא"ש קאמר בברייתא אליבא דר' יהודה דלא שרי אא"כ שא"א לו לאפות בלא גריפה וא"כ כ"ש כיבוי דאסור היבא דאפשר בלא גריפה וכו'.

עיון ט"ז [ס"ק א', דתירץ דולאי גצי גריפת התנור מותר לר"י מדאורייתא צכל גווי אפילו צאפשר לאפות צלא גריפה, אלא משום טלטול הטיט אסור שם וכו' וא"כ ה"ה הכא מותר לר"י אפי' צאפשר להצילה ואין כאן איסור טלטול דאין כאן מוקצה אלא דלרצון אסור אא"כ א"א להצילה וכו' וצזה מותר אף צלוקח העץ הדולק וכו' ע"ש], וכראה דפליגי הט"ז והצ"ח אי הוה

אוי"כ או מכשירין, [דהצ"ח ק"ל לחף חס תתעשן הקדירה ת"ת לא מיקרי או"כ אלא מכשירין ולהכי אסר לרצנו, והט"ז ק"ל דצזה מיקרי או"כ ולהכי אף לרצנו מותר, וכ"ת אי הוה דחויא או הותרה [דלס הוא או"כ הוי הותרה, ואס הוא מכשירין מיקרי דחויא ועי' לעיל דקיי"א דצ"י ד"ה כתב המרדכי, דמש"כ שס], ולמש"כ האליהו רבה [דקיי"א זה ק"ק ג'] דמייירי שצריך להצעיר אש אחר יש ליישב קושית הצ"ח ולק"ת, [דהנה עמש"כ הלבוש דדעת הרא"ש דהא דאסור איירי דאפשר צענין אחר כגון חס יש לו בית אחר או מקום אחר, כ' ע"ז הא"ר פי' שיכול לעשות אש במקום אחר, ולפ"ז א"ש לחף דצחמת היכא דאפשר צע"א גם ר"י מודה דאסור וכת"ש הצ"ח, אמנם כ"ז איירי היכא דכגון שיש לו אש אחר וכדו', משא"כ הכא דצריך להצעיר אש אחר צזה ק"ל להרא"ש דמותר אף לרצנו, ומיושבת קושית הצ"ח].

ביאור הגר"א סעיף א', ואין מבבין הבקעת עמג"א וב"ב הר"ן וכו'.

ליתא צר"ן שלא תתעשן הקדירה [דהר"ן ל"ג ליה].

ביאור הגר"א שם, ור"ל אע"ג דקיי"ל בר"י, בדבר זה לא קיי"ל בוותיה וער"ן שם וב"ב הרא"ש דבדבר דלאו אוכל נפש ממש החמירו טפי.

וכ"ע למה [עישון קדירה] אינו או"כ, וצרא"ש מייירי דיש לו אש אחר [ולהכי לא מיקרי או"כ דהא אפשר צאש האחר], אבל לדעת המ"ת א"ש דעת הרמב"ם דפקק כרצנו [דמכשירין אסורין, ולהכי צכל גוויי אסור] אבל דעת הצ"י והגר"א ז"ע, [דהא הם ציאלו כהרא"ש לחף דנקטינן כר"י ת"ת היכא דלאו אוכל נפש החמירו, והא דלידהו לא איירי דיש לו אש צמק"א וכת"ש המג"א שיכול לעשות אש צמק"א, ומשמע דעדיין אין לו וכ"ת צא"ר שהוצא לעיל צצ"ח ד"ה אסור, וע"ז קשה מ"ט לא הוי אוכל נפש מתש], וי"ל דהכלה לא חשיב אוכל נפש, [פי' דהא דמכזה כדי שלא תתעשן הקדירה הוא רק הכלת האוכל נפש, ולהכי לא מיקרי אוכל נפש מתש].

אליה רבה סעיף א' ס"ק ד', ונ"ל להקל ביו"ט שני של גלויות וכו' [דמותר לבבות הנר בשביל ד"א].

וכ"כ הפר"ח צקיי' תל"ו [ק"ק צ' ד"ה כתב הר"ן] וע"ש שהציא שכן דעת הרמב"ן, ולפ"ז הכא [לענין

כיצוי ציו"ט מפני ד"א] דגם הרז"ה והרוקח [שהציא הט"ז ק"ק צ'] ולחד תירוצא צתוס' ורא"ש מקילין [אף ציו"ט ראשון], צולאי יש לסמוך להקל ציו"ט שני על דעת הט"ז [שמתייר גם ציו"ט ראשון, ונסמוך עליה לענין יו"ט שני], וכ"ע על ציאלו הלכה [צד"ה או כדי צד"ה אסור] דמחמיר.

טור, אסור לבבות את הנר אפי' אם צריך לבבותו וכו' ואפי' כדי להטותו כדי להתרחק השמן מן הפתילה אסור וכו'.

משמע דוקא כשמכוין, אבל אינו מתכוין שרי, וכ"כ הט"ז [ק"ק ד'] והגר"א [צקיי' תק"צ ק"צ] וכ"ע מקיי' רע"ז, וי"ל, [דצקיי' רע"ז כתב הטור להדיא דנר של שמן ששכחו על הטבלא חס הוא דולק אסור לנער את הטבלא כדי שיפול דמקצו אל הפתילה ונמנא מצעיר, וכו' כשמרחקו מיקרי מכזה כמש"כ צפרישה שם ק"ק ח', והא הכא התייר צכיצוי כשאינו מכוין, וי"ל ע"פ מש"כ הפרישה שם צתי' הצ' די"ל דצחמת כוונת הטור דוקא מצעיר, אבל מכזה מלאכה שאכ"ל היא, ומשו"ה לא הוי גזירה וכו' ע"ש, ולפ"ז א"ש].

ב"י ד"ה ומ"ש אסור לבבות את הנר וכו', אבל כל שאר פוסקים סוברים דקיי"ל בפשיטותא דאביי דאסור לבבות הנר מפני דבר אחר.

והרז"ה וכו' לחד תירוצא צתוס' [כ"צ ע"א ד"ה ההיא] וצרא"ש מותר מעיקר הדין, אלא לאין מורין כן לרצים וכ"ת מהגמ' ללא א"ל מיד אסור [אלא דא"ל אפשר צצית אחר וכו', משמע דצחמת מותר מעיקר הדין אלא לאין מורין כן], שו"ת שצ"כ הט"ז ע"ש [צקק"צ].

מג"א ס"ק ה', חתיכות חלב המונחים בנר מותר ליקח א' מן החתיכות הרחוקות מן הפתילות ואף דגרם ביבוי לא שרי אלא במקום הפסד כמ"ש סי' של"ד סב"ב וכו'.

וי"ל דהתם צצצת, אבל ציו"ט גרם כיצוי שרי וכ"כ התוס' ציצה דף כ"צ ע"א [דכתבו דציו"ט גרם כיצוי מותר, צד"ה והמסתפק], ועיין שפת אמת [שם דכתב דמדצרי התוס' משמע דק"ל דצצצת מיהא גרם כיצוי אסור, והקשה דהא קיי"ל כרצנו דגרם כיצוי מותר, וללא כר' יוקי צצצת ק"כ ע"צ, וע"ז כ' לתרץ דק"ל דדוקא התם משום פקידא מותר, וכ' דיותר נראה לומר דהתוס' ק"ל כהרא"ש שכתב דהכא כיון דעצד

מעשה בשמן הגורס כיצוי איכא איקורא טפי, ומדמי להו לנתיכת מים תחת הכר דזהא רבנן כמי מודו לאקור, אבל אינו חייב רק אם בשעת נתיכת המים כופלון הנילוות, וס"ל להתוס' דכיון דשצת אינו חייב, דיו"ט מותר לכתחילה, אבל החזו"א או"ח סי' ל"ח [ס"ק ז'] כתב כדעת מג"א מדעתו, [דהמג"א תי' על קו' הכ"ל מקי' של"ב, דשאני התם דכשמגיע האש שם מתכבה ממש, אבל הכא שמוכע רק מלשרוף שרי אפי' להרא"ש, וכ"כ החזו"א שם דל"ה תקי"ד], וכן פי' דברי רמ"א דסקעיף ג' [דכ' דהרמ"א ס"ל דלחתוך כר שעה לא מיקרי גרם כיצוי] וגם את דעת תוס' ע"ש [דס"ק ו'], ועיין מג"א דס"ק י"ט וז"ע, [דהתם כ' המג"א לחלק בין שבת ויו"ט ע"פ שי' התוס', ומ"ט לא תי' כן הכא וכמש"כ].

ד' אף דע"י הגריפה מכבה והא לא הוי אלא מכשירין, ויש לחלק דבתנאים שלנו חשיב או"כ ולא מכשירין וכ"כ הרא"ש דכתובות [הכה דכתובות דף ז' ע"א אמרינן דמותר לבעול בעילת מכה דיו"ט מטעם מתוך, והקשה הרא"ש (וכן התוס') ושא"ר הקשו ותי' (כן) דביצה פ"ב סי' י"ט ודפ"א סי' י"ח דא"כ מ"ט אקרו כיצוי הכר לכורך דבר אחר דביצה כ"ב ע"א, וע"ז תירץ דתי' השכי דכיון לכורך ד"א חשיב כמכשירי או"כ, וחזינן מכ"ז דיש לחלק דכיון גופא וכו' ועמש"כ הרא"ש דפ' המציא סימן ח' דאף דאמוראי לא היו מתירין גריפה שלנו שמכבין את הגחלים, אבל בתנאים שלנו אי אפשר לאפות כלל בלא גריפה הלכך מותר, ואפילו לרבנן, דכיון לכורך או"כ מותר אף לרבנן.

הגהות נתיב חיים בשו"ע, עמ"ש הט"ז בסק"ה להקשות דברי רמ"א אהרדי, [הובא לקמן בביאור הגר"א ס"ב, ע"ש] ב' ולק"מ דודאי לא לחנם לוקח עץ דולק מצד זה ומניחה בצד זה, (אי משום שבצד זה יקדיח הקדירה מרוב אש) או בצד זה ליכא עצים כדי צרכו לבשל הקדירה ואין לו אש אחר נמצא צריך לאו"נ, וביבוי לצורך או"נ מותר כמו הבערה אבל פתילה דולקת ליכא ביה או"נ.

[הקגיר המילים אי משום שצ"ל זה וכו', דהא בזה גופא לא קגי לן וכמשכ"ת דסקעיף א' דהא יתכן דיש לו אש אחר ויכול להעביר הקדירה, וע"כ איירי הכא ביש לו אש אחר, דדוקא דסקמוך כשכ' דליכא עצים וכו' הוסיף דאין לו אש אחר ומשמע דהכא איירי ביש לו אש אחר, ובזה ודאי אקור וכדסקעיף א', או דהקגיר זה משום דהוי הכלה גרידא וכמש"כ לעיל דריש הסימן ולא הוי או"נ], ותיירונו תמוה דהרי אמר דמותר משום דאינו מתכוין [הרמ"א שם דסי' תק"ב דכ' הואיל ואינו מכוין לכיצוין] וכ"כ בתרדכי, דאי משום או"כ, הא מותר בלא"ה אפי' מכוין לפ"ת שפסק הרמ"א דסקעיף א' [דבאי אפשר צענין אחר מותר לכבות], ויש ליישב דבריו דהתם הוי [הכיצוי גופא] או"כ [דהא אם לא יכבה האש תתעשן הקדירה] אבל הכא ההצעה בלבד היא לכורך או"כ [כדי לבשל הקדירה במקום השכין] אבל הכיצוי אינו אלא מכשירין [דעי"כ יהיה לו אש במקום אחר], אלא דל"ע מ"ש מגריפת התנור דמתיר הרא"ש כיצוי לכורך או"כ [וכמשכ"ת לעיל דסי' תק"ז סעיף

ביאור הגר"א ס"ב, ובן אסור וכו'] [הקשה קושית הט"ז דבסי' תק"ב ס"ב פסק הרמ"א דמותר ליקח עץ הדולק מצד זה של מדורה ולהניחה לצד אחר, והבא אסר המחבר ליקח פתילה מנר הדולק אפי' ליתנה בנר אחר שהרי כשמוציאה מיד הוא מכבה אותה, וצ"ע].

אבל לפי מש"כ השפת אמת דהכא חייב משום כיצוי לק"מ, [דהתוס' דמס' ביצה כ"ב ע"א ד"ה והמסתפק בל"ד, כתבו, דהא למסתפק חייב הוא דבאותה שעה שהוא מסתפק ממנה מכבה קצת וכו', ולכך נראה ככיצוי, וע"ז כ' השפ"א, בל"ד שם, דלשון זה בל"ד, דהא חייב משום מכבה איתמר, והיינו משום דהכא דבשעת מעשה נראה ככיצוי (דהא מכה אורו) ולצקוף יהיה כיצוי לגמרי גרם כזה חייבין משום כיצוי וכו', ע"ש, ולפ"ז א"ש דהא בעצם ליכא כיהוי האור בשעת מעשה ולהכי התם מותר וא"ש], (אבל חזו"א כתב כמסתפק בזה וכו' דהא לא לרבנן, או"ח סי' ל"ח) [ס"ק ו', ד"ה רא"ש, דכ' דכן משמע לכא' מלשון התוס'] וכן מוכח מהגר"א דלתוס' אינו אלא דרבנן משא"כ להרא"ש.

ב"י סוף ד"ה ואפילו להטותו וכו', אבל אם היתה דלוקה בבר אינו יכול לעשות שום תיקון וכו'.

עייין ד"ח [שהק' דא"כ מאי איירא דיכול ליתן קיצוין דבר המוכע מלשרוף, אפי' לחתוך ממנה באור יכול כיון שלא הודלקה עדיין, ומכאן זה חולק וס"ל

להטור מותר צאמת לחתוך אף בהולקה כבר וכו' ועיין דרכי משה [ס"ק כ'].

ב"י שם, וב"מ מדברי הרא"ש [דבשהיתה דלוקה בבר אינו יכול לעשות שום תיקון].

ר"ל שכתב ואינו כוגע בדבר הדולק [הרא"ש כ' זה לבאר לאף לרצון דגרם כיצוי מותר מ"מ במסתפק מן השמן אסור לכונוע וכו' משא"כ באינו כוגע וכו'] אבל מעשה בדבר הדולק אסור משום כיצוי.

ב"ח סוף ד"ה נר של שיעור וכו', וה"ה דשרי להטמין הנר בחול כדי שלא ישרוף אלא בשיעור שירצה.

כיון דפקק כאו"ז [דהא דאסור לכתחילה לחתוך הוא משום דהוי גרם כיצוי, ולהכי דוקא בגרם כיצוי ע"י מעשיו וכו' ומשא"כ בזה] אבל לרא"ש אסור כמש"כ ה"י בדעת הטור [למעשה לאסורא הוא משום לכונוע בדבר הדולק וכו' וא"כ גם בזה אסור].

דרכי משה ס"ק ב', [אהא דב' הב"י בשם התוס' דמותר לחתוך נר של שיעור למטה אף בשדולק וכו'] וכן המנהג פשוט להתיר ומה שלא כתב [הטור] שיחתכנה באור וכו' [דהב"י הביא ראיה מהטור דאוסר דחזינן דלא מצא תיקון לנר של שיעור אלא לתת סביביו דבר המונע וכו'].

וכנראה לדיוק ה"י מהא דכ' הטור שרובה להדליקו אבל אחר ההולקה אסור [לאף דה"מ מתיר בזה, מ"מ הא ה"ל למימר אופן זה של דבר המונע וכו' גם בהולקה, ובזה ליכא חשש לישרף וכו' כמש"כ ה"מ].

ט"ז ס"ק ו', נר של שיעור וכו', ע"כ אין לו תקנה כי אם קודם ההדלקה לשום סביבו דבר המעכב האור וכו'.

צ"ע מקוץ דברי הט"ז [בס"ק זה, דכ' דנראה דתחיצת הכר בחול שרי ג"כ להרא"ש וכו', א"כ הא ליכא תקנה בלא"ה] ועיין צ"ח [דמשמע ללשי' הרא"ש אסור בחול, וכמשכ"ת לעיל דל"ה צ"ח כר של שיעור וכו' ע"ש].

ט"ז שם, וראוי לתירץ בדעת התוס' מ"ש הרא"ש מאיסור דשפופרת על פי הנר [דהתם חזינן דאף דאינו מכחיש מאור הנר מ"מ אסור, וקשיא להתוס', כן הק' הרא"ש].

וי"ל לתוס' דמחלקים בין שבת ויו"ט לגבי גרם כיצוי, [דהתוס' שם מחלקים בין שבת דקי"ל דגרם כיצוי אסור וציו"ט מותר, ולהכי במסתפק לאיירי בשבת אסור], ועיין מג"א ס"ק י"ט [דמשמע דס"ל לתירץ כן לדברי התוס', עיין מחה"ש שם].

שם, ורש"ל תי' דבשפופרת אסור דשמא יסתפק מכל השמן וכו'.

עיין חזו"א הל' שבת קי' ל"ח [דכ' בסק"ו דמהי"ש משמע דהיכא דמקיר כל השמן מודה ליה להרא"ש דליכא חיוב חטאת (דהי"ש מפרש דעת הרא"ש דבשפופרת ליכא חיוב חטאת) וכתב שם דאינו מובן דמה ליכא בין כוול מעט שמן לכוול כולו כיון דשמן שהוא כוול עדיין צאור ואין לו שום קשר עם הפתילה וכו' וע"ש עוד בזה], ולדעת רש"ל אסור בשפופרת לשי' התוס', אבל למג"א בסק"ק י"ט שרי לשי' הרמ"א [דהקילו בגרם כיצוי ציו"ט דשרי, וכמש"כ לעיל בסמוך, ע"ש] והחזו"א אוקר אפילו לשיטת הרמ"א [שם ס"ק ז', דהרמ"א ס"ל דגרם כיצוי לא הותר אלא במקום הפסק, אלא דמיתוך כר דמתיר הוא משום דס"ל דלא מיקרי אפי' גרם כיצוי, ובמסתפק גזרו דשמן צמנו מיחליף, אבל כר מותר].

מג"א ס"ק י', והמנהג בליל יו"ט שאין לוקחין הנרות מביהבנ"ס לביתם וכו' מטעם שכתבתי [דליכא למשרי משום גרם כיצוי, דלגרום לכבות הדלוק בבר אסור], דלא במ"ש בשל"ה שאסור לתחבו בחול רק יוליכנו לביתו ונהפוך הוא, [דבחול מותר ולהוליד אסור].

ודעת של"ה כנראה דס"ל דגרם כיצוי ציו"ט שרי אבל לתחבו בחול ס"ל כדעת ה"י בדעת הרא"ש דאסור [וכמשכ"ת לעיל].

פרמ"ג מ"ז ס"ק ו' בד"ה ובדברי קדשו וכו', דמש"ה ב' הט"ז וכו'.
צ"ל ה"י.

אליה רבה ס"ק י"א, י"א שאין להתירו וכו' ובזה החמיר אם לא וכו'.

צ"ל ובזה החמיר הט"ז וכו'.

א"ר שם, אך ראיתי בגליון מרדכי וכו' גרם כיצוי ביו"ט אסור כגון להדביק עד חצי נר בכותל כדי שתפול ותכבה וכו', [הקשה דהא ס"ל

להמרדכי דלחתוך באור מותר במ"ש הרמ"א בשמו, א"ב מ"ט במדביק אסור].

וי"ל דהוה גרם כיצוי צאופן חיוצי ולכן אסור, [דשאני תמותכו דהתם הכיצוי כעשה תאליו כיון שאין להאש שוב צמה להאחז, משא"כ צמדציק, דהאש תכד עכמה יכולה להמשיך ולדלוך, אלא דעשה מתחילה פעולה דהיינו גרם הכפילה שיוצרת עתה מעשה כיצוי חיוצי ולא דמי לתוחצ צחול דשרי דכשתוחצו צחול שוב אין עומד חלק זה לדלוך, והוי כמותכו].

מור, נר של בטלה וכו', אבל של בית הבנסת לא חשיב של בטלה ומותר להדליקו וכו' א"א הרא"ש ז"ל בתשובה שמותר להדליקו ביום הראשון בערב לצורך ליל ב' וכו' שבבל שעה אפילו ביום יש מצוה בהדלקת נרות בב"ה.

לחפוקי תמש"כ צספר עבודת הקדש להרשצ"א [דיני או"כ שער ג' אות ג' צקופו] דאינו אלא צלילה, כ"כ צאליה רצה [ק"ק כ', [דהרשצ"א ס"ל צלילה מותר שיש צזה כורך היום שעי"כ מתאקפין העם להתפלל וכו']].

ב"י ד"ה נר של בטלה וכו', ובן דעת הגה"מ וכו', נר של בטלה נראה שמדליקו לבבוד וכו'.

עיון יס"ט פ"צ דציצה [סימן כ"ט, דפקק כמי כן וללא כהרמצ"ס, ע"ס].

ב"י ד"ה אבל של בית הבנסת וכו', ומותר להדליקו וכו' והרשב"א בתשובה נסתפק בדבר שלא התירה תורה אלא או"נ וכו' ואע"פ שיש שם משום כבוד בית אלוקינו, שהרי אסרו לשחוט נדרים ונדרות ביו"ט וכו'.

דאמרינן לכם ולא לגבוה, [וה"ה לנר של ציהכ"נ], ולא דמי למכרה שצגופו [כגון להוציא תיכוק למולו, דאמרי' מתוך], דחשיב שפיר לכם [דהוי מכרה שצגופו ומשא"כ צציהכ"ס דהוי רק לכבוד], וצ"ח כתב דהכא מותר משום שמחת יו"ט, [ולא משום מכרה], וכ"ל לפ"י דחלקו [הרא"ש והרשצ"א דהרא"ש ס"ל דמותר להדליק נר של צ"ה והרשצ"א אוסר], מהו עיקר ההדלקה צצ"ה אי לשם כבוד [ולהכי אסור, וכן ס"ל להרשצ"א דלהכי לא הוי או"נ], או משום שמחה [ולהכי מותר, וכן ס"ל להרא"ש], אצל מדברי מג"א [ק"ק י"ג] דמתיר אפי' כשאין צכ"א צצ"ה, א"כ צ"ל דההיתר משום מכרה צלצד, וכ"מ מהגר"א [דהציא מהא דציצה

י"צ ע"א הו"איל וכורך מכרה וכו' ע"ס] וגם צחת"ס מתיר לכבוד מצותיו ומשום מכרה, [כ"ה צתשו' כתב סופר סי' ע"צ, הוצא צפ"ת וכ' שם דלכתחילה ידליקו צציהכ"כ דאיכא צזה ודאי מכרה וצציתו ידליק צלילה צמקום שאוכלין, וצדיעצד צשכח אף ציום דהוא מכרה לכבוד מצות וכו']].

ב"י ד"ה וכתב אדוני אבי וכו', ולהרשב"א אחר תפילת המנחה אסור להדליקה לפי שמשם ואילך אין מצוה בהדלקתן וב"ב האגור וכו'.

ולפ"י מותר להשתמש צזה אחר התפילה [פי' כיון שאינו נר של מכרה], משא"כ לדעת הרא"ש [דהא מתיר משום דהוי של מכרה, ולהכי אסור להשתמש צו וכדאי' צשו"ע או"ח סי' קכ"ד סי' ד], אצל למג"א י"ל דהאגור איירי כשאין צכי אדם אז אמרינן דאין מכרה [פי' די"ל דהא דהרשצ"א אוסר הוא משום דלא מיקרי נר של מכרה כיון שאין שם צכי אדם, משא"כ ציש שם צכ"א מיקרי נר של מכרה וזוהי כוונת האגור, ולפ"י כשיש צכ"א אסור להשתמש דמיקרי נר של מכרה].

סימן תקט"ו

ב"ח סוף ד"ה פסק, וב"ב גם הרשב"א בתשובה דבבל אוכלי שלחנו יש לגזור שמא יאמר לעו"ג, והביאה האגור.

הנה האגור כתב כן [דאסור צכל אוכלי שלחנו ולא רק צצני ציתו] צסם המרדכי ולא צסם הרשצ"א, כ"כ המגיה [הגהות רחמים לחיים] על הרשצ"א ח"ה סי' רכ"ז, ונראה ראייה לדבריו [דהרשצ"א לא ס"ל כן] דהרשצ"א כתב שם הטעם דאסור צצני ציתו דיש לגזור שמה יאמר לעו"ג, תאמר שהוא חייב לצונס, [וצאוכלי שלחנו שאינם צני ציתו הא אינו חייב לצונס, וליכא גזירה וע"כ דס"ל דמותר], ולהרדצ"י ח"א סי' תקס"צ [דכתב דאסור צאורחין הקמוכין על שלחנו דהו ככל צני הצית, וכ' הטעם שאסור חז"ל שלא יהנה ממה שנעשה צצילו צשצת כדי שלא יצא לומר לעכו"ס לעשות, וכשכהנין צ"צ או אורחים הוי כאילו הוא כהנה, והוסיף שם, דצאופן שזימן אורחים צמקרה ואינם קצועין אכלו אף דצציתו גם צזה אקורין לאכול אצל צציתם יהיה מותר דהצא צציל ישראל זה מותר לישראל אחר, עי"ש, וע"י קשה דהא הרשצ"א כ' הטעם שהוא חייב לצונס וא"כ צאורחין שאינו חייב לצונס

מותר בכל גווי וכמשכ"ת, וא"כ מ"ט אסר, (ולא
מסתבר לומר דהרדצ"ז פסק כהמרדכי דאסר, דהרי
הרדצ"ז כקוט כהרש"א כידוע), וע"ז יש לומר דקאמר
ז' טעמים [דהא לחיישינן בצני ציתו שמה יאמר
לעכו"ם הוא תחמת ז' דברים, א' שהוא חייב לזונם,
ז' תחמת שהוא כהנה, וא"כ הא דהרדצ"ז אסר הוא
תחמת הטעם השני] וכ"ע ללא משמע כן בדבריו,
וי"ל כוונתו משום תורה [לכיון דאיכא תורת הכנסת
אורחים הוי כאילו מוטל עליו לזונם, וכמש"כ הרש"א
דצ"צ אסור לחייב לזונם ה"ה בתורה דהוי מוטל
עליו, והא דמותר לאורחים בציתם, הוא משום ללא
מקרי הכנסת אורחים, ואף דהוי תורה, מ"מ כיון
ללא ציתו הוא אין התורה מוטלת עליו בדוקא וא"א
לקרותם בני ציתו] ולא מסתברא [דמורה משוי לה
כמוטל עליו לזונם].

מ"ז ס"ק א', עוד יש חילוק [בין רש"י לר"ת]
במבשל (לישראל בשוגג) וכו'.

ז"ל העכו"ם לעצמו, כ"מ דר"א [ולא כשי' רש"י
בזיטל העכו"ם לעצמו אסור], ויש חולקין עיין ז"י
בשם תוס' בשי' רש"י [דהתוס' בעירובין דף ל"ט ע"ב
ד"ה אי, כתבו להדיא לשי' רש"י דבלקטן העכו"ם
לעצמו א"ל להתתין בכ"ש].

מ"ז שם, ב"ה דברי הר"ן.

[דלרש"י בליקט העכו"ם לעצמו אסור בזיטל, אבל
לא צעיקן בכ"ש], וזה שלא כדעת הר"א ש' בשי' רש"י
[שהביא הט"ז לעיל דלרש"י צעיקן בכ"ש], וקרבן כתנאל
כתב דהר"א ש' מודה בזה [באות כ', דכוונת ר"א ש' הוא
ללא מצעיא לשי' רש"י, ודאי דל"צ בכ"ש כיון דעשה
עכו"ם לעצמו, אלא אף לר"ת דהו"א דגזרינן וכו' ע"ש].

שם, ובן בעבו"ם המבשל בשבת לצורך (ישראל).
ז"ל עכו"ם.

מ"ז ס"ק ב' בא"ד, אליב' דר"ת למה יחוש
אותו וכו'.

ז"ל למה לא יחוש וכו'.

מ"ז שם, אלא דזה הפירוש אין לו רגלים וכו'.

אבל יש"ש וז"ח ומג"א [סק"ו] פירשו כך [ולא
כהט"ז] ואורחים מותרין (דאין לו מה לאכול) וקומחין
על הר"א ש' [שהתיר לשי' ר"ת לאורחים, להקל במקום

תורה, [ע' מחה"ש דפי' כן כוונת המג"א, דהא כ'
רמ"א בסי' של"ג לכל שבות שהותר לכורך תורה הותר
ג"כ לכבוד אורחים, ע"ש], אבל הט"ז פי' דהוה כשעת
הדחק, עיין פרמ"ג [דשי' הט"ז לכל שי' דחק אף
לבע"ה מותר, וזוהי כוונת הרמ"א שכ' אורחים וכה"ג
לכל אורחים כשעת הדחק, וה"ה לו לעצמו דמאי שנא].

שם, ונ"ל דעב"פ גם לר"ת שרי לטלטל ביו"ט
שני וכו', דאין באן איסור מוקצה אלא דאסור מצד
גזירה וכו'.

וכ"ע מקעיף ד' דרמ"א [לקמן שפסק שם דדבר
שצריך להכין (כגון דגים שצריכים ציטול וצצת אסור
לצטלם וציו"ט ז' א"א לצטלם שהרי מוקצין הם וכו',
כ"כ הט"ז, ע"ש) ציו"ט ז' לכורך השצת אסור וכו'
ואף לטלטל ציו"ט ז' אם לא לכורך אורחין וציו"ט ז',
ע"ש], והרי אסרינן תכל גזירה ולית בה איסור מוקצה,
ומ"ט אסור לטלטל (ואולי הכא איירי כשי' אורחים)
[ולהכי מותר לטלטל ומש"כ התם], ואולי ק"ל כדעת
הר"א ש' [דמתיר לר"ת לאורחים ודלא כקמ"ק דאוסר,
ולהכי מותר לטלטל], וכ"מ מדבריו [לעיל] סוף ס"ק
א' דפסק כהרש"ל [דציו"ט שני מותר לאורחים שלא
במקום אורחין ודלא כקמ"ק והכא אזל הט"ז לשיטתו],
ורמ"א [דפסק לק' צס"ד דאסור לטלטל] ק"ל כשי'
קמ"ק [דאסור לאורחים ציו"ט ז'], וכ"כ גר"א צקעיף
ד', [דהא דהרמ"א אסר לטלטל היינו משום דכהיגין
כהקמ"ק, ע"ש].

מג"א סק"ב, לטלטל אסור וכו' אסורין בטלטול
(הרי"ף והרא"ש).

וכ"כ הרמב"ם פ"ב מהל' יו"ט [הי"ז], דכל שאסור
לאכלו או להשתמש בו ציו"ט משום מוקצה אסור
לטלטלו], הוצא צס"ע קי' תכ"ז ס"ב, [וחזיקן מכ"ז
דכל שאסור לאכילה אסור בטלטול].

מג"א שם, וב"מ ברשב"א.

וכ"כ הרש"א מפורש בעבודת הקדש שער ה' [שכל
שהוא אסור לכל מוקצה גמור הוא, כ"כ שם כ"ב,
ע"ש באות ד' וה"ל].

שם, דומיא דטבל.

ע' ש"ע הגר"ז קי' ש"ח קעיף ט', [דפסק שם דרמ"א
וציחור דבנצילה כיון דעומדת לכלבים מותר לטלטל
כשאר מאכלי בהמה, מש"כ צאין עומדין לכלבים

כגון צמסקין שזכו וכל' לאסורין רק בשבת, אף ליכול להאכילן לכלבים מ"מ כיון דאין עומדין לכך אלא לאכילת אדם צמ"ט, אסור לטלטלן, כיון דאין איסורין רק היום ולהכי מקרי עומד לאדם, ולא לכלבים, משא"כ נכילה לאינה ראויה כלל לאדם.

מג"א סק"ו, וז"ל רדב"ז ח"ב סי' רנ"ג.
ז"ל ח"א סי' תקס"ב.

מג"א סק"ח, ביו"ט הסמוך לשבת [בין מלפניו בין מאחוריו אם הובא בראשון צריך להמתין עד מוצאי י"ט שבת בב"ש], **אע"ג דב' קדושות הן וכו' מ"מ אפי' נשרו וכו' מאליהן אסור בשני משום הכנה וכו'.**

עיי' חידושי רעק"א [הוצא צביה"ל] ועיי' הגר"ז [צקע"ף א'] וציאור הלכה [צד"ה ציו"ט הקמוך לשבת, דהנה המחלש כ' דקו' המג"א היא לכיון דהוי צ"ק א"כ די שימתין צמול"ש לי"ט צכ"ש וכן להפך וכו', עש"ה, וע"ז הק' הגרע"א דא"כ מה תירץ המ"א לאסור משום הכנה, הא א"כ לא צעינן צכ"ש ומ"ט הכריך השו"ע צכ"ש, והציה"ל הוסיף להקשות על קו' המג"א דמ"ט נאחר דצ"ק הוי כצ' י"ט ש"ג הא התם שריא מטעם ממכ"פ ול"ש לומר כן צכ"ק, עש"ה, ולכן פליג הציה"ל וס"ל לכל קו' המג"א הוא רק אנשור מאליהן לכיון דל"ה כיומא אריכתא א"כ מ"ט אסור, וע"ז כתב משום הכנה, וצו"ע הגר"ז משמע כהציה"ל דכ' הטעם אדיון זה צש"ע משום דנהנה ממלאכת י"ט ושמא יאמר וכו', ועע"ש צקע"ף ז'.

מג"א שם, אבל דגים לב"ע הוי דרבנן דלא חשיבי הכנה.

עיי' הגר"ז מש"כ בזה לצאר דצרו, [צקע"ף ח'], דוקא בפירות שאינן נאכלין חיים כיון שאין ראוי לאכילה בשבת עכמה שאסור לצשלם נמלא שבת הכינה ליו"ט שלאחריו לפיכך הן אסורין מה"ת ציו"ט, אצל צדגים שניאודו בשבת אע"פ שאין נאכלין חיים מ"מ כיון שהכידה עכמה לא מקרי הכנה כלל שהרי אין נעשה שום שינוי בגוף הדג ע"י הכידה, אלא כיון שאם היה ניאוד ציו"ט היה אסור מחמת גזירה, ואם נתיר צניאוד בשבת נמלא שבת הכינה ליו"ט ודומה להכנה וע' לקמן צקמוך צמש"כ צדגול מרצבה.

דגול מרבבה על המג"א ס"ק ח', אבל דגים וכו', טעות בדפוס כי צ"ל בצימ, ובלענ"ד כי דגים מבואר ביש"ש שהוא ממש כמו פירות שאין נאכלין חיין וכו'.

וי"ל דציו"ט אפשר לצשל [דגים, ולהכי יו"ט היה יכול להכין לעצמו וא"כ אין הכנת שבת הועילה ליו"ט ולא הוי הכנה מה"ת], ואע"פ דהוא מוקצה, מ"מ אינו אלא דרצנן ולא הכנה לאורייתא היא, ולפ"ז גם בפירות אינו אלא דרצנן [כיון שאפשר לצשלם ציו"ט, ודלא כמש"כ המג"א צשם רש"ל], ועיי' ראש יוסף צקוגיא דעאים שנשור מן הדקל, [דהאריך לענין ציאה ועאים שנשור אי איכא צהו הכנה מה"ת או דרצנן, ע"ש, והא דעאים שנשור בשבת אי מותר ציו"ט תלה צצ' התירוואים של תוס' ד"ה אלא, (צדף ד' ע"א) דלתי' א' דכתבו דצאמת לידה הוה הכנה אלא ציאה ל"ה הכנה ד"ת, דשבת מכינה לעכמה משו"ה שריא כמ"ש הר"ן ז"ל, משא"כ צעאים לאסור לצערם בשבת, וא"כ שבת לא הכינה לעכמה, תו הוי הכנה ליו"ט מה"ת, ולתי' צ' הוה דרצנן ציו"ט מה"ת שריא, א"כ אין הכנת שבת הועילה ליו"ט מה"ת, ולתי' צ' הוה דרצנן ציו"ט מה"ת שריא, א"כ אין הכנת שבת הועילה ליו"ט דאף אי נשור ציו"ט הא מה"ת מותר, וע"ש עוד מה שהאריך בזה, ועכ"פ לפ"ז ה"ה הכא דדמיא לעאים דהא אי אפשר לצשלם בשבת צין צפירות וצין צדגים, וציו"ט אפשר לצשלם, וא"כ תליא צצ' תירוואי התוס', וכמשכ"ת, וע' מש"כ לעיל צשם הגר"ז צציאור ד' המג"א].

הגהות רעק"א סעיף א', [הקשה על המחבר שפסק הבא דבב' יו"ט של גלויות מותר ביום שני, והא בבב' רצ"ה ס"ד פסק דביו"ט קיי"ל בר"י דמוקצה אסור, והרי הבא בביהש"מ היה אסור לא מצד פסק יום אלא מצד בבדי שיעשו א"ב נאמר מיגו דאתקצאי וכו'] וצ"ע.

ועיי' צספר קה"י סי' צ' [עמ"ס ציאה, דתירץ שם דכלל דמיגו דאתקצאי לציה"ש אסור לכולל יומא הוא דוקא היכא דצציה"ש"מ לא היה זמן קצווע לאיסורו צאופן שלאחר שעה ודאי יופקע איסורו אצל היכא דנאסר לשעה אחת צתחילת היו"ט צאופן שהאיסור יופקע מאליו צודאי לאחר שעה לא נעשה מוקצה כלל אפי' צזמן שהוא עדיין אסור, וא"כ גם כשנאסר צתחילת היום מדין צכדי שיעשו וכל' מ"מ כיון דכ"ז

הוא לשעה, ולאח"כ יהא מותר, אין זה מוקצה כלל ואפי' צביה"ש לא מיקרי מוקצה תחתית זה, ע"ש עוד מה שהאריך להוכיח כן.

ב"י ד"ה כתב בהגמ' החדשות וכו', אבל הרא"ש נראה מדבריו שסובר כר"ת וכו'.

וכ"כ המרדכי לקמן צ"י, [צ"ה ומ"ש ואם צא מחוץ לתחום].

ב"י ד"ה ולענין הלכה, כתב הרוקח במה"ן ופטריות שהביא עו"ג לישראל אסורין, ונ"ל דאיצטריך לאשמועין דלא תימא חשיבי מחובר וכו'.

צ"ל ללא תימא ללא חשיבי מחובר לקרקע קמ"ל דחשיבי כמחובר לקרקע מאחר וכו'.

ט"ז סק"ח, ואפילו להברעת רמ"א שתרצי' לפרש שאין היתר לאחר אלא לאורחים מ"מ הא קי"ל דאמרינן הואיל ואי מקלעי להו אורחים וכו'.

הט"ז לשיטתו צפי' רמ"א [לעיל סק"ז, דכ' לדעת רמ"א מותר אף לאורחין שצביתו, (ואף לעכמו בשעת הדחק), ולהכי שייך לומר הואיל ואי מקלעי להו אורחין וכו'], אבל למג"א אות ו' לק"ת, [דהא ס"ל לרמ"א התיירו רק צאם האחר הזמין אורחים, משא"כ צאורחין שצביתו דאסור, וא"כ לא שייך לומר הואיל ואי מקלעי אורחין וכו', וכ"ע דע"ש שכ' דלדיכא אפשר דאף צאורחין ידידיה שצאו אחריו שהביאו לו הדורון שמונת, וא"כ הא יתכן שמקלעי אורחין אלכו אח"כ, ואולי יש לחלק דצ"ה לא סגי לומר מקלעי כיון שהוא רק בזמן מקוים].

מג"א ס"ק י"ג, דאפי' באיסור דרבנן מהימנינן וכו'.

צ"ל לא מהימנינן.

מג"א ס"ק ט"ו, דינא הכי [דכ' רמ"א דלדידן דנוהגין להחמיר, בשני י"ט של גליות נמי דינא הכי דיש מתירים ויש אוסרים] היינו בשהביא דורון לישראל אבל לקמן לעצמו שרי ובמ"ש ס"ג וכו'.

צ"ל וכמ"ש ס"ז, והטעם הוא דאמרינן ממכ"פ [דהא א' מהן ודאי חול], וזהו סברת רמ"א [צמט"כ לק' צ"י ו"ט ש"ג יש להקל צצצת וכו', וע' מג"א צאות ט"ז], וכ"פ רמ"א לעיל סי' תקי"ג סעיף ה', (וע' קה"י

עמ"ס צי"ה סי' א' צקופו) [שהקשה אמש"כ הרמ"א שם, והוצא לעיל צסי' תקי"ג צצ"י ד"ה כתב ר"י וכו', כטעם על סי' החולקין, ולפ"ז הק' שם על הרמ"א, ע"ש].

ביאור הגר"א ס"ד, וחילוק זה מבואר במתני' מפנין וכו'. [דביאר דהא דאמרינן לעיל בס"א דאם יש במינו במחובר וכו' אפי' לטלטלו נמי אסור הוא משום דמוקצה הוא דהא לא חזי לאכילה כלל והבא נמי כיון דנהיגין בהסמ"ק דאסור אם לא לצורך אורחין, להכי כ' רמ"א דאסור בטלטול, וע"ז כ' דחילוק זה מבואר בפרק מפנין (במס' שבת דף קכ"ז ע"ב), דאי' התם דמפנין תרומה טהורה משום דחזיא לבהנים אבל לא טבל כיון דאסור לבל וכו'].

כ"ד תוס' [שם ד"ה לאי, דפירשו דהא דצדמאי אמרינן דמותר משום דאי צעי מפקר וכו', ולא אמרינן דהטעם הוא כיון דחזי לעניים כצתרומה דאמרי' כיון דחזי לכהנים, משום דמשכח טעמא דאפי' לדידיה מצי חזי וכו', אבל צאמת אפשר לומר אף טעם זה, ע"ש], אבל רש"י וריטב"א ור"ן פליגי על תוס' [דק"ל דהא דצדמאי לא אמרינן טעמא דחזי לעניים, משום דדוקא צתרומה שייך לומר כן משום דעל כרחיה יהיז ליה לכהן, משא"כ דמאי לא חזיא השתא למידי לפי שהוא ממתין עד למחר ומפריש ואוכל, ואיכו כותנן לעניים, ע"ש, ולפ"ז ליכא ראייה דכל היכא דחזיא לישראל אחד לא הוה מוקצה כלל, דדוקא צתרומה דעומדת לתתה לכהן אמרי' כן, וכמשכ"ת], עיין שעה"ת ריש הלכות לולב [פ"ז הלכה כ"ה, דהקשה כמי לשיטת האומרים דצדמאי לא אמרינן כיון דחזי לעניים וכו' משום דאיכו עומד לכך, א"כ מ"ט כ' הרא"ש צפ' א"ז דצפירות הבאין מחוץ לתחום אע"פ שאקורין צאכילה מ"ת מותרין בטלטול כיון דהותר לישראל אחר, הא איכו עומד לכך דחזי לדידיה דמכניעו למחר, ותירץ דנוכל לומר דשאני צפירות מחוץ לתחום לאין צו משום סרך מוקצה כלל וכו' ודוקא צכילה גזרו שמה יאמר לעכו"ם וכו' משא"כ בטלטול, ע"ש דביאר לפ"ז דצרי הרא"ש, ועכ"פ לפ"ז י"ל דה"ה הכא דאף לרש"י ושא"ר דהטעם צתרומה משום דעומד לכהן מ"ת הכא שריא משום דלא החמירו בטלטול].

וצדצרי השעה"ת שם ע' קה"י [שבת סי' כ"ז, דהנה השעה"ת שם דן צסם מהר"י ו' נעים לענין הכזהרים

דבי אמרינן דאסור לאכלן מי שהובאו בשבילו
כל בני ביתו נמי אסורין במוהו וכו'.
וכ"כ הרשב"א בתשובה ח"ה [סי' רכ"ז], הוצא לעיל
כריש הקיטון].

ב"י שם, ויש לדקדק בדברי בעל תרומת הדשן
שבי' בס"י ע"ח אם יש בה בדבר צורך כגון שזימן
אורחים נבבדים וכו' לכך נראה להתיר וכו'
ומשמע מדבריו דהאורחים דין ישראל אחר יש
להם וזה נראה היפך ממש"ב בגמרא כל דאתא
לבי ריש גלותא אדעתא דבולחו רבנן אתא וכו',
[וא"כ ודאי אסור לאורחים], וא"ל שהוא סובר
במאן דפליג התם ואמר דבישראל אחר חשיבי,
דהיבי נשווי לבעל תה"ד חולק על כל הני רבוותא.

והריטב"א פוסק שם [עירובין דף מ' ע"א ד"ה
מאן לאכלן] לחשוב כאחר [דהוא פוסק דכל דלתא לבי
ר"ג אדעתא דבי ר"ג אתא, וא"כ מותר לאורחים],
אבל צ"צ אפשר דומה [דאסור, דצ"צ ודאי דמקרי
שהוצאו צעצילים] ואפשר דכן ס"ל לתרוה"ד [ולא
התיר לאורחים, ולצ"צ אסור] וי"ל כל הני רבוותא לא
פליגי על ריטב"א, [דלפ"ז י"ל דגם הני רבוותא ס"ל
דצאמת לאורחים מותר ולא אסרו אלא לצ"צ].

ב"י ד"ה ולערב צריך להמתין, מי שהובאו
בשבילו ב"ש וכו' ולר"י א"צ וכו' בס' א"צ וכו'
חוץ לתחום אסור [אם הביא גברי באין במינו
במחבר ובאינו מחוסר צידה מחוץ לתחום אסור]
בתב הרא"ש וא"צ להמתין לערב בב"ש ולא
החמירו חכמים אלא בדבר שנעשה בו איסורא
דאורייתא ואין לחוש שמא הביאו העו"ג דרך
רה"ר סרטיא ופליטיא וכו'.

וכ"ע א"כ [דנחשוש שמה הביאו דרך רה"ר] אפי'
תוך התחום ליאסר [דשמה הביאו דרך רה"ר], ולפי
מש"כ רמב"ן צעירובין פ"ג צסס ר"ת, א"ש, [דף מ"א
ע"ב, ד"ה וצירושלמי, דכ' שם הרמב"ן צסס רבינו
יעקב ז"ל שהוא אומר שאין הצאת הא' צרה"ר צעציל
ישראל אוסרת צעצת משום דלא אהנו מעשיו שהרי
הישראל יכול לילך לאכלן במקומו, ולפ"ז א"ש דצתוך
התחום לא איכפת לן כלל אם הביאו דרך רה"ר דאינו
כאסר עי"כ דהא יכול לאכלן במקומו, וע"ש], אבל
הרא"ש פ' כל כתבי חולק על ר"ת [הרא"ש צעצת פ'
כל כתבי קיטון ו"צ ד"ה מתכיתין, הביא צסס ר"ת
דאף דאם מילא ע"ג מים להשקות צהמת ישראל אסור
להשקות צהמתו מהם, מ"מ אם מילא צעציל שישתה

שלא לשאוב מעלה עשן הטיטון ציו"ט אי מותר להם
לטלטל הקנה הטיטון ממנו וכו', והקה"י שם האריך
בזה וצקוף דבריו הקשה אעיקר קפיקו צענין הטיטול
דהא כיון דנוהג לאסירו ע"כ ס"ל דאסור תכל הדין
א"כ הו"ל ודאי כלי שמתלכטו לאסור, וכתב דאולי
משום דלא החמיר לעצמו אלא צתורת חומרא צעלמא
ולא צתורת איסור ממש, ולא קיבל חומרתו אלא צנוגע
למתלכט ממש דהיינו הצערה, ולא צנוגע לאיסור
לטלטול וכו', וכ"כ חזו"א או"ח סי' מ"ט ס"ק ט"ז [דאם
הוא כדברים המותרים והחמירו הוי רק כנדור וכיון
שראו להנוהגין היתר אין כאן לא משום מוקפה וכו',
ע"ש].

ב"י ד"ה ומ"ש ואם בא וכו', ודע דבבה"ג
דאין במינו מחובר וכו' מחוץ לתחום מודה ר"ת
דמותר ביו"ט ב' משום דבתחומין הקילו וכו'
וב"כ סמ"ק בשם רבינו יחיאל.

ולקמן [צקוף דיבור זה] כתב [הצ"י צסס ר' יחיאל]
דווקא צ' יו"ט של גליות הקילו צתחומין [שהתיר
צ' יו"ט ש"ג גצינות שהוצאו מחוץ לתחום גם לאותו
ישראל שהוצאו צעצילן], אבל הטור חולק צסו"ס זה
[שכ' דדבר שאין צמינו צתחוצר שהוצא לישראל ציו"ט
א' של ר"ה מותר צסני אע"פ שקדושה אחת הן וכו'
וכן משצת לי"ט].

ב"י ד"ה וכתב עוד שאלת, אי סמבינן על
בעל העיטור עו"ג שהביא דורון לישראל דאפי'
למי שבא בשבילו מותר תוך ד"א, תשובה נ"ל
דלא, דהוא סמך על הירושלמי וכו'.

סוף מסכת צינה [דצתוך ד"א מותר אפי' למי
שהוצאו צעצילן], אבל רמב"ן פ"ד עירובין [דף מ"א
ע"ב, ד"ה וצירושלמי] חולק [דס"ל דמגמ' דידן לא
משמע כן אלא דאסור צכל גווכי, ע"ש שהאריך בזה],
ולפ"ז הוא מח' צצלי וירושלמי [דלצצלי אסור צכל גווכי,
ולירושלמי מותר תוך ד"א], אבל צעל העיטור הביא
מחכמי הדור דפירשו הירושלמי דנותן לשכיכו [בזה
מותר אבל לעצמו אף תוך ד"א אסור], ולפ"ז אין מח'
צצלי וירושלמי, והצעל העיטור חולק עליהם וסובר
דגם צצלי מתיר צאכילה [צתוך ד"א], ולא אסר אלא
צטלטול [חוץ לד"א].

ב"י ד"ה ומ"ש רבינו, אם בא מחוץ לתחום
אסור לאוכלן וכו' וכתב ה"ה בפ"ב מהי"ט וכו'

ישראל מותר, דדוקא צעהמה אקור שאין יכול להשקותה צבור, משא"כ בישראל מותר ליכול לירד לצור ולשתות וכו', והרא"ש הקשה ע"ז וכו', וס"ל דלא כר"ת אלא אף צזה אקור אף דלא אהכו מעשיו, ע"ש, וז"ע [דהרא"ש לשיטתו לא קשה מידיו].

ב"י שם, ובתה"ד סי' פ"ג כתב וכו' דמפרשים שהטעם שאסרו חכמים דורון שהביאו עו"ג לישראל היינו משום גזירה שמא יאמר וכו' ויעשה איסור דאורייתא בשבילו והאי טעמא ל"ש ב"ב בתחומין די"ב מיל דלא שביח שיאמר לעו"ג להביא וכו' ב"ב מרחוק.

וזהו סברת בעל העיטור שקוצר כר"ת [לעיל לענין יש צמינו צמחוצר אקור צמוצי"ט צ' צכ"ז אפי' צב' י"ט של גליות] ואעפ"כ כתב להתיר באכילה אפי' למי שהוצא צצילו [לענין חוץ לתחום, ולפמש"כ הצ"י א"ש דלענין תחומין לא גזרינן דלא שכיח], אבל רמז"ן [עירובין מ"א ע"ב, ד"ה וכל זו שאמרנו] כתב דחוץ לתחום הוה כמלאכה ואקור ליהנות [תמעשה יו"ט כמו שאקור ליהנות תמעשה שבת, וצחוץ לתחום משום איסור מלאכה כגעו זה, כ"כ רמז"ן שם].

ב"י שם, [בהמשך דברי התרוה"ד] וב"נ מדברי הר"ן שכתבתי וכו'.

וז"ע [משמע דהר"ן קוצר כהתרוה"ד], וז"ל דכוונתו דר"ן כמי ק"ל דחוץ לתחום קיל טפי לגבי זה דמותר לישראל אחר, אבל לא מטעמיה [דהתרוה"ד דלא שכיח וכו', אלא מטעמיה דהרמז"ן שהציאו הר"ן צפ' א"כ שם, דכיון דאיסור תחומין אינו שוה בכל שמה שהוא לאחד חוץ לתחום הוא לאחר תוך התחום וכו', ע"ש].

שם, כתב המרדכי וכו' בגון שיש לעו"ג המביא דורון ב' בתים וא' בתוך התחום שרי אפי' למי שהובא בשבילו דגרסינן וכו' ספק תחומין דרבנן להקל ואע"ג דדשיל"מ הוא לא דמי לביצה וכו' דהתם בי מוקמת לה אחזקתה הרי לא נולדה וכו' משא"כ בספק תחומין.

ולפ"ז ספק כלקט מצעוד יום אקור [דצזה איכא חזקה דעדיין לא כלקט אבל מרצינו יונה] הוצא צב"י לעיל צקמור, דז"ה ואם הוא ספק [משמע דוקא משום רוב אקור, [דנרי ק"ל דהא דצקפק כלקט היום אקור הוא משום דהרוב לוקטים ציומו, ומשמע דצקפק השקול שרינן ולא אקרינן מטעם חזקה] וז"ע.

ט"ז סק"י, אבל מותר למלטלך, ב' הרא"ש הטעם דביון דשרי לישראל אחר באבילה וכו'.

ענין סער המלך ריש הל' לולב ד"ה ומנא אתי מש"כ על דצרי רא"ש אלו, [הוצא לעיל צציאור הגר"א ק"ד].

מג"א ס"ק ב"ב, וזה דוקא בשרואין שמרבין להביא וכו'.

וכ"כ צשו"ת תשצ"ך ח"ג קי' רכ"ט.

מג"א ס"ק ב"ג, מחצה על מחצה [דב' רמ"א דבעיר שיש בה מחצה על מחצה עכו"ם וישראל, והביא העכו"ם, אסור] הוי לצורך שניהם (סמ"ג) וב"י סי' ר"ם ב' בשם רש"י דהוי ספק, ונפקא מינה אי בעינן בבדי שיעשו.

ועיי"ש צקפר תוספות שבת [סק"ט] מה שהשיג על מג"א, וכ"כ דעת רש"י להלכתא להיפך, [דהוכיח שם בארוכה מדצרי הגמ' צפ' שואל דרש"י כמי ק"ל דלמסקנא קי"ל דצמע"ת עושה לצורך שניהם, וא"כ המג"א לא הו"ל להציא ד"ז צשם הקמ"ג דהא גם רש"י מודה לזה, ותו הוכיח התם דגם אם נאמר דהוי ספיקא צעינן צכדי שיעשו לכ"ע, ודלא כמש"כ המג"א דלהי"א צקי' שכ"ה ל"צ צכ"ש, אלא דלכ"ע צעינן צכ"ש, עיי"ש].

ב"י ד"ה כתב הבלבו וכו', וב"ב הרשב"א שאלת ישראל שגר לחבירו ע"י עו"ג פירות מעי"ט שאין במינם במחומר לקרקע ונתעכב העו"ג והביאם ביו"ט, אם מותרים אפי' לבא בשבילו, תשובה, מסתברא לי שמותר תוך ד"א אפי' לבא בשבילו כ"ש אחרים שהרי אין העו"ג מביא משלו כדי שנגזור שמא יאמר הבא לי.

ולדעת הרמז"ן [הוצא לעיל צב"י ד"ה ולערב וכו' ובתרומה"ד] לכאורה אקור דקכסו דלא ליהנות תמעשה שבת ויו"ט, ותחומין הוה כמלאכה, עיי"ש, וז"ע [דלא הציא ריש חולקין], שו"ת דמג"א [ק"ק כ"ו] מתיר [צשאלה זו] אפי' לדעת רש"י [דק"ל דטעם האיסור הוא שלא יהנה ממלאכת יו"ט, כמש"כ צציאה שם כ"ד ע"ב ד"ה ולערב, וכ' המג"א דהכא גם לרש"י מותר, כיון דאינו נהנה מהמלאכה עצמה, וחזינן מזה דאף לפי הטעם שלא יהנה, מ"ת צתחומין מותר, וכמשכ"ת צמג"א] ואולי לפ"ז יש ליישב כמי הא דלא הוצא דלדעת הרמז"ן אקור, די"ל דהא צצר נצבאר דצתחומין אינו נהנה מהמלאכה עצמה, אלא

פ"ז שם, [קאי רש"ל המובא לעיל בסמוך], ז"ל
זיה לא מיירי אלא לענין איסור מוקצה דאי הבין
ביום א' מהני למחר אבל מ"מ איסורא עביר במה
שמתנה דהוי בעובדא דחול בגלע"ד.

וכ"ע מגמ' זיכה דף י"ז ע"א אמר רבא מניח
אדם עירוצי תצטילין מיו"ט לחצירו ומתכה וכו' [ומזינן
להדיא דמותר לעשות כן לכתחילה ולא אקרינן משום
מחזי כעובדא דחול כמה שמתנה], ועיי"ש ברש"א
[ד"ה אצל עירוצין תחומין וכו', דכ' דעירוצי תחומין
אסור משום דנראה כקונה ציו"ט, וא"כ להט"ז ה"ה
בעירוצי תצטילין מ"ט מותר הא נראה כעובדא דחול].

מג"א פ"ק ב"ז, ז"ל הב"י בשם הרשב"א דהא
דמותר דבר שהובא מחוץ לתחום דוקא בפירות
עבו"ם אבל בפירות ישראל אסורים לבל דמוקצה
הם דביון שהם חוץ לתחום הקצום הבעלים
מדעתם וכו'.

עיי' סו"ס תקי"ח ובש"ע הגר"ז [דשם בש"ע סעיף
ט' כתב צית שהוא מלא פירות מוכנים וכפחת כוטל
מתקום הפחת, ובש"ע הגר"ז ביאר דאף דצדיהש"מ
לא היה דעתו כלל עליהם, שהרי לא היה אפשר לו
כלל ליטול מהם מחמת איסור קתירת צנין מה"ת
מ"מ כיון דכפחת מאליו או שפחתו עכו"ם לעצמו
מותר כיון דצדיהש"מ לא היו מוקצים מחמת איסור
עצמם רק שהיו במקום שלא היו יכולין לילך לשם,
הא למה זה דומה לפירות שהוצאו מחוץ לתחום שהם
מותרים למי שלא הוצאו בשבילו ואינם אקורין משום
מוקצה וכו', את"ד הגר"ז, וא"כ קשה מ"ט הכא אקרינן
משום מוקצה דמ"ט מהתם, דהא הכא כמי אין הפירות
אקורין מחמת עצמם] שו"מ שכן הקשה שם בט"ז קק"ז
[בא"ד, וא"כ יש תימה רבתי וכו'].

מג"א שם, והג"מ פ"ב ב' שהובא וכו'.
ז"ל כתב שהוצא וכו'.

סימן תקט"ז

פ"ז פ"ק א', ולענין הלכה וכו' לענין הולכה
דרך רה"ר [דאסור מיירי באן ואנו אין לנו רה"ר
ומשלחין הבל מה שאינו מוקצה].

עיי' ש"ע הגר"ז בקו"א [סק"א] שהשיג על זה, [דכיון
שאין כאן כורך יו"ט למה כתיר טלטול והוצאה מהרה"י
לכרמלית לכורך חול ועקי' תקי"ז דאפי' לכורך זהמה

דהרמז"ן אעפ"כ אוקר, מ"מ כ"ז הוא דוקא היכא
לחכו מעשיו משא"כ הכא דהא העכו"ם היה כריך
להביא והיה צידו להביא מעי"ט אלא דכתעכב
מעצמו, וא"כ לא אהנו מעשיו ולהכי מותר, ורמז"ן
לשיטתו בשם ר"ת שהוצא לעיל צ"י ד"ה ולערב, ע"ש,
אמנם יש לחלק בזה דהתם גם עתה יכול לאכלן
במקומם, משא"כ הכא דקכ"ק ציו"ט לא היו בתוך
התחום, וכ"ע. ועיי' מחלית השקל [צמג"א שם] שהביא
בזה פלוגתא מהרש"ל ומהרש"א [דהמהרש"ל ס"ל דלשי'
רש"י שלא יהנה א"כ בתחומין אסור כדי שלא יהנה
ממלאכת יו"ט, ומהרש"א ס"ל דאף לרש"י מותר בחוץ
לתחום כיון דלא נעשה המלאכה בגוף הדבר וכו'
וכמש"כ המג"א וע"ש צמח"ש שביאר כ"ז בארוכה],
והרמז"ן קיעתא לדברי מהרש"ל [דהא כ' דבחוץ
לתחום אסור כדי שלא יהנה וכו'], אצל ריטב"א
[עירוצין מ"א ע"ז ד"ה אמר ר"פ] כתב צשם רבינו
יונה דהעברה ברה"ר לא מיתקר משום מעשה שבת
כיון דאין תיקון בגופו [דלא כאסר מעשה שבת רק אי
נעשה מעשה בגוף הדבר] וזה כדברי מהרש"א ע'
הגהות כתיב חיים קי' ת"ה צקופו [דפסק כהריטב"א
צשם רבינו יונה, אצל מהמג"א שם ס"ק י"ד משמע
דלא ס"ל כן, דהא אי' צשו"ע שם בפירות שהוציא
חוץ לתחום בשבת והחזירם מותרין באכילה במקומם
מותרין באכילה אפי' לאותו ישראל שהחזירם לכורכו
צמזיד מ"ט אנוקים הם וכו', והק' המג"א ממטביל
כליו וכו' דהא איסור דרבנן וקנסין, וע"ש מה שתירץ,
ומ"ט לא תי' כהנתיב חיים עפ"י שי' הרבינו יונה,
ומשמע לכא' דפליג ע"ז].

פ"ז פ"ק פ"ו, שוב ראיתי בדברי רש"ל וכו'
מוקצה של אוצר וביו"ב אם נמלך עליו ביו"ט א'
ואמר הריני מבינו למחר אי שרי ליה ממנ"ם וכו'
והשיבו וכו' ודאי מחזי דמהני בהו ממנ"ג וכו'.

וכ"כ רמ"א סו"ס תצ"ה [ק"ד, שכ' ומותר להכין
מיו"ט ראשון לשני צב' י"ט של גלויות וכו' וכדפי'
המג"א ס"ק י"א שם דקאי אלא וכו'], וכ"כ שם הט"ז
סק"ה דהק' ע"ז מהא דאי' צקי' תק"ג דאסור להכין
מיו"ט לחצירו, ותירץ דשאני בזה כיון שא"כ אלא אמירה
בלחוד צמדיי שאינו צ"ח], ועיי' צשורי לקט מש"כ
[שהקשה על הט"ז דהכא, דהביא דין זה צשם רש"ל
ואישתמיטתיה מש"כ הרמ"א שם].

או גוי אקור להוֹאִיָא לכרמלית אע"פ שיש קצת כורכ
 יו"ט וכ"ש תצוה העומדת לטחינה שאין זה כורכ
 יו"ט כלל, וגם לחול אינה ראויה כלל מעשה וכו'
 וכ"מ בצ"י ורמ"א שכתבו לאפי' דרך רה"ר וכו' ומשמע
 בהדיא דעד השתא איירי אף בכרמלית דאל"כ הו"ל
 דוקא דרך רה"ר אבל בכרמלית שרי בכל ענין, ונע"ג,
 ע"ש.

מג"א סק"א, בסופו, שהוא רשות אחר לשבת.

כ"ל רשות אחד.

סימן תקי"ז

ב"י ד"ה בתב א"א ז"ל וכו', ישראל שאמר
 לעו"ג מעי"ט קנה לי יונים למחר לצורך יו"ט דע
 כי לא יפה עשה וכו' כי אסור לקנות בי"ט אפילו
 בלא מעות וכו' אבל אם עשה בבר בדיעבד מותר
 לאכול ממנו וכו'.

עיון מג"א סי' תקט"ו ס"ק י"ט, [דבאין צמינו
 צמחוצר וצאו מחוץ לתחום אקור לאוכלן וכו' אבל
 מותר לטלטלן בתוך ד"א וכו', כ"ה בש"ע, וע"ז כ'
 המג"א דצוה אפי' א"א לבשלן רק אם מוֹאִילָן מד"א
 אקור לטלטלן ע"י עכו"ם וכו' ועס"י ש"ז דלכורך יו"ט
 יש להקל, ע"ש, ומקור הלכה זו דהש"ע דמותר תוך
 ד"א הוא מדברי הר"ש, וע"ז כ' המג"א דלכורך יו"ט
 מותר ע"י עכו"ם, וחזינן דס"ל להמג"א דלשי' הר"א ש'
 מותר שבות דשבות לכורך יו"ט, וא"כ ת"ט אקור
 הר"א ש' הכא, וע' לקמן צמח"כ צמח"כ דמיושצ כמי
 קו' זו], וכ"ע ליושצ קושית ריב"ש סי' קכ"א [דהריב"ש
 ס"ל דאף לכורך יו"ט אקרו ע"י עכו"ם אפי' צאיסור
 דרצון, והציא ראה מהא דהציא ככרי דורון מחוץ
 לתחום באין צמינו צמחוצר אקור שמה יאמר לו וכו'
 הא אפי' יאמר לו הרי רק איסור דרצון, ותו הק'
 מהא דאמרי' צפ' כל כתבי, בשבת קכ"א ע"ב, דאין
 אומרים לו לעכו"ם כזה הדליקה אף צמקום פקידא,
 ולכן כ"ע ליושצ כ"ז לשי' המג"א עפ"י מש"כ בש"ע
 סי' ש"ז דלכורך התירו לומר לככרי לעבור שבות].

ב"י שם, לא יפה עשה.

עיון ט"ז סי' תק"י סק"ז [דאין צמח"א צקעף ה'
 דאין עושין חמאה מן החלב ציו"ט, וכ' ט"ז בשם ריב"ש

משום צורר והוסף בשם הריב"ש דאף ע"י עכו"ם
 אקור דאמירה לעכו"ם שבות אף צמקום דליכא רק
 איסור דרצון והק' הט"ז הא צסי' שח"צ קי"ל דצאיסור
 דרצון ויש צו קצת כורכ מנוה להתירו, וה"כ הי"ל
 להתיר אם צריך לכך משום שמחת יו"ט והיה להתיר
 ע"י עכו"ם] וצסי' ש"ז ס"ה [בש"ע דפקק שם המחבר
 דשבות דיש צו כורכ הרצה או מפני מנוה או מקצת
 חולי מותר לישראל לומר לעכו"ם וכו', וחזינן] דלא
 פוסקים כריב"ש [וכמשכ"ת דהריב"ש ס"ל דאף לכורך
 מנוה אקור, וא"כ הוא תימה גדולה מ"ט לא הציאו
 הפוסקים התם דלהר"א ש' דהכא אקור אפילו לכורך
 יו"ט] וכ"ל דאיירי שיכול לקבל זה באופן היתר [כלו'
 הך דהר"א ש' איירי הכא, ולהכי אקור, ומשא"כ התם
 איירי באופן דליכא דרכא אחרינא], או דברי קבלה
 חמיר טפי [דהא הכא איירי הר"א ש' צמקום וממכר,
 והרי איסור דמו"מ הוא מדברי קבלה וכמש"כ רש"י
 צצילה כ"ז ע"ב ד"ה אין פוסקין, וצדף ל"ז ע"א ד"ה
 משום ע"ש, ולהכי אקור הר"א ש' ע"י עכו"ם אף לכורך
 יו"ט, משא"כ התם איירי בשבות מדרצון וצוה לכורך
 יו"ט התירו שבות דשבות, ולפ"ז א"ש כמי הקו' לעיל
 אמג"א להר"א ש' גופא (לעיל ד"ה סי' תקי"ז) דשאני
 הכא דד"ק], שו"מ צמח"א סי' שכ"צ צקופו, ועיון צפ"מ
 [דהתם כתב הרמ"א צקעף ו' דאקור להטיל גורל
 בשבת אפילו ע"י עכו"ם, ועמג"א שם סק"ט ד"ה
 איתא, דכתב דאף לכורך אקור והציא ראה מלחם
 הפנים בשבת דהא א"א לעשותו מע"ש וכמו שציאר
 הפת"ג שם, ואעפ"כ אקור, וא"כ יקשה להפוסקים
 דלכורך התירו שבות דשבות מ"ט אקור, וע"כ דהתם
 שאני משום מקח וממכר וכמש"כ המג"א שם צקק"ז
 בשם הרמב"ם, וכיון דהוא ד"ק החמירו אף בשבות
 דשבות].

סימן תקי"ח

טור, כל הוצאה שיש בה קצת צורך וכו' מותר
ובו, ובן אם צריך לילך לב"ה וכו', ואינו יכול
להניח קטן בבית יחידי יכול להוציאו עמו וכו'.

ע' יש"ש [דהתיר אף בשיכול להניחו אכל אם, אפ"ה
 מותר להוֹאִיָא דרך טלטול דאיכא צוה שמחת יו"ט,
 והציא דגם המרדכי כתב צקתמא דמותר ולא חילק
 בין אינו יכול להניחו יחידי וכו'].

ב"ל, ומ"ש רבינו במפתח שסוגר בו האובלין שירא להניחו בבית, בלוי דאל"ב הוצאה שלא לצורך היא, ומשמע דמפתח שסוגר בו בליים שאין בהם צורך היום אפי' אם הוא יראה וכו' אסור וכו'.

עיי' שו"ת חת"ס או"ח סי' קמ"ז, [דפסק דמותר להוליך סכין ומלכא אפי' דרך רה"ר לצורך וכו' שלא הכין לו כלים כ"כ, וסמך אהא דכ' היש"ש דהוא אהא מלכא גרועה היא, והוכיח דכ"ע ס"ל כן, וא"כ דהוא מותר אף מכשירין, אע"פ דככל או"כ מכשירין אסור, הכא שאני דמלכא גרועה היא וכו', עש"ה]. ובתשובות אדני נזר או"ח סי' ת"ו, דקופו, [דהביא דברי החת"ס וכתב ע"ז דאינו ניתן להאמר כיון דהרמז"ן כתב דמכשירין לולב ושופר אסורין, והנה הא לא משכ"ל מכשירין דהו אלא דהוא אהא, וע"ש עוד ראה מהרמז"ן, והא דהביא החת"ס מהיש"ש דמלכא גרועה היא לא כתב כן לענין איסור לאורייתא אלא לענין או"כ עכמו שהיה אפשר לעשותו מאתמול דפסק היש"ש דאסור תדרבנן וע"ז כ' דהוא אהא דמלכא גרועה היא יש להקל, אצל מכשירין שאפשר מעי"ט שאסור לכל התנאים מן התורה מי כותן לנו רשות לחלק בשל תורה בין הוצאה ללאיסור בן יהודה חמור מדאורייתא משאר מלכאות וכו', וע"כ כראה דאין להקל, ע"ש].

ב"ח ד"ה כל הוצאה וכו', ולפר"ח ר"ת וגרסתם איבא בהוצאת אבנים מלקות מדאורייתא וכו' ולזה הסכימו הרא"ש וכו'.

עיי' לקמן, וכ"ע, [דהא הרא"ש התיר לקמן להחזיר משום תחילתו, ואיך כתיר דזה איסור לאורייתא וע' לק' דסמוך דארוכה].

ב"ח ד"ה ומ"ש ובשם, שהוא מותר להוציא בך מותר להחזירו, טעמו דהתירו סופן משום תחילתו וב"ב הרא"ש בהדיא גבי החזרת הספרים.

וכ"ע איך התירו איסור מן התורה [משום האי טעמא דהתירו קופן משום תחילתו, והרי הוצאה שלא לצורך אסור מה"ת וכמש"כ לעיל דסמוך בשם הרא"ש], ועיי' מרדכי בשם הר"מ (הוצא צ"י) [צ"ה ומ"ש רבינו דמפתח וכו'] וק"ל דלהחזיר ספרים אסור צ"ט אם אינו רוצה ללמוד בהם היום, אצל הד"מ [ק"ק א'] והיש"ש כתבו דר"מ אינו חולק [דהר"ת איירי

בתקום שאינו תתיירא מהעכו"ם] וכ"ע טעמו של יש"ש מאחר שפקק דאסור [הוצאה] מן התורה ואין היתר משום לבו דואג עליו [דהא כ' דהטעם דמותר אינו משום דלואג אלא משום תחילתו] עיי"ש, אצל דרא"ש [פ"א סי' י"ח] מפורש כדברי יש"ש [דהתירו משום תחילתו], וכ"ל דאינו אסור מן התורה כיון דאמרינן הואיל [אם יהיה צורך לקרות בהספר וכדומה, ולהכי מותר להחזירו מה"ת] ועוד אפ"ל דאיירי דזה"ל דכתב הרמ"א [סי' שמ"ו סו"ס ג'] דאין לנו רה"ר ווא"כ אין איסור מה"ת, ומש"כ [צ"ה א'] דאמרינן הואיל זה תלוי בחקירת השאג"א [סימן ק"ח] והטו"א אי אמרינן הואיל ומתוך [דהשאג"א שם כ' דלא אמרינן הואיל ומתוך יחד, כגון אם כבר יצא חוצה לולב אי מותר להוציאו מטעם הואיל דאי יזדמן לו אחד שלא יצא התורה, ומטעם מתוך לא אמרינן כן, ובעמודי אור סי' כ"ט אות ח' כחלק עליו, ע"ש, וע"ע בשו"ת הגרע"א סי' ה' דכתב דדוחק לומר דלא אמרינן כן].

שו"ע סעיף א', מתוך שהותרה הוצאה לצורך אבילה הותרה שלא לצורך בגון קטן ולולב וכו'.

ולכורך אשה עיי' סי' תקפ"ט סעיף ו' וצביאור הגר"א שם, [דאי' בשו"ע שם דנשים אע"פ שפטורות יכולות לתקוע וכן מותר לאחר לתקוע להן וכו' וכ' שם הגר"א דהוא כהרא"ש בשם ראבי"ה דלא כבעל העיטור וכו', והתירו שצות צכה"ג וכו', ע"ש הטעם, ושם הביא דלענין הוצאה כ' התוס' דחולין פ"ד ע"ב ד"ה תקיעות צתירין ראשון דאסור להוציא כדי לתקוע לנשים, אצל ראבי"ה ק"ל דמותר וכמש"כ הרא"ש בשמו דמותר להוציא לצורך תקיעה לנשים וכו', ע"ש], ושו"ת שאגת אריה סי' ק"ו [דהסיק דאסור להוציא השופר והלולב צ"ט לרה"ר לצורך נשים, עיי"ש שציאר דארוכה, וכ' כמי דכן כראה דעת האחרונים שלא הביאו שם הא דראבי"ה דמתיר להוציא שופר לצורך נשים], ולכורך ספק תורה עיי"ש [בשאג"א סי' ק"ז דין דארוכה דספק תורה כלו' דספק תקע או ספק כולל לולב, אי מותר להוציא עצורו, והסיק דמותר להוציא שופר ולולב לצרכם דקיי"ל להלכה כהראשונים דספק לאורייתא מה"ת לחומרא, ע"ש], וזכר יצחק סי' ו' [דכ' דתליא דמחלוקת הרמז"ס וש"א"ר, דלהרמז"ס אסור לאזיל לשיטתו דהא דאמרי' מתוך הוא דוקא דהוצאה והצעה ולא דאסור מלכאות, ולהכי

ממונו, ואולי לשיטתם ללהרמ"א שלא לכורך אינו אלא דרצנן ולכן התיירו בהפקד ממון, ולהיש"ש שלא לכורך הוא לאורייתא, ולכן לא התיירו בהפקד ממון].

ביאור הגר"א ס"א, או שמתיירא בו' בגון מפתח, סמ"ק, מפרש הירושלמי הנ"ל משום שלא יגנבו וכו'.

נ"ע להירושלמי מתיר דוקא באוכלים ולא בכלים, דכן איתא להדיא בירושלמי, הד"א במפתח של אוכלין אצל במפתח של כלים לא וא"כ ליכא להציא ראייה מהירושלמי להסמ"ק דמותר במפתח של כלים].

אליה רבה ס"א סק"ח, ודבלבוש ובשו"ע בתבו דבדבר שאין לו תורת בלי בגון אבנים וביוצא בהן ואין בו צורך היום כלל אסור] ומ"מ אין איס' אלא מדרבנן אפי' באבנים וכו' וב"מ בב"ח וכו' ודלא במ"א שבתב דלוקה עליהם.

אצל דעת התוס' [ציצה י"ז ע"א ד"ה ה"ג] והר"א ש [סם] דלוקה שלא לכורך כלל, וכ"פ היש"ש [שם סי' ל"ד] וכ"כ הפר"ח [לעיל ר"ס תכ"ה] וכ"ד החו"ד צשי' הרמז"ס [הוצא כ"ז לעיל סי' תכ"ה ד"ה צפרי חדש ס"א, ע"ש].

א"ר ס"ב, אסור [בשו"ע אסור לישראל להוציא שום דבר ב"ט לצורך עכו"ם], במש"ל בסימן תקי"ב ס"ג בהגה אבל אסור [להוציא בשביל בלבים מרשות לרשות ביו"ט], ואמרינן לבם ולא לא"י לבם ולא לבלבים [ולחבי שניהם שוין דאסור להוציא בשבילם], ועמש"ב שם [דהתם ביאר דרמ"א לשיטתו דס"ל דמתוך לא אמרינן אלא בדאיבא צורך קצת, ומשא"ב לשי' הרמב"ם ושו"ע דאמרינן מתוך אף בשלא לצורך כלל, מותר להוציא מרשות לרשות].

וכ"ע לשיטתו [דק"ל דהתם תליא בפלוגתא דמתוך וכחשכ"ת, א"כ נ"ע] דעת הב"י [דק"ל צק"א דאמרינן מתוך אף בשלא לכורך כלל, א"כ מ"ט אסר הכא להוציא לכורך עכו"ם, והי"ל להתיר לשי' הגר"א], ואולי ק"ל הכא אסור מדרצנן שלא לכורך [דמדרצנן מיהא אסור, והא דבכלבים מותר, ע' צביה"ל דר"ס תקי"ז דכ' דאפשר דלענין זהמה דנמכרו ראשונים שפקקו כר"ע דמותר מלאכה לכורך זהמה לכן הקיל המחבר בהוצאה, ומשא"כ צנכרי דגרע טפי, עש"ה צמה שהאריך דע"ז, וע"ע צביה"ל כאן ד"ה מתוך צא"ד].

אסר, אצל אכן קי"ל כרוז ראשונים דק"ל דגם בשאר מלאכות אמרי' מתוך, א"כ גם צפק מלאכה, כגון ספק מילה בזמנה, כתיר, וציאר הטעם לכיון דקכ"ס מקפק חייב למולו היום א"כ מקרי כורך היום, ולהכי מותר].

פי"ז סק"א, ובמרדכי בתוב ג"ב דמחזירים מותר להוליך עמו ולהחזירם דהתיירו סופן משום תחילתן דאל"ב לא יוליבם עמו משמע דאם היו בבר שם קודם יו"ט אסור להוציאן וכו'.

(עיין ד"ת) [הוצא לעיל ד"ה צ"ת, ע"ש], עיין א"ר, [סק"ג דהלבוש צק"א כ' דמותר להחזיר שהתיירו סופן משום תחילתן וע"ז הקשה הא"ר, דמתכ"פ אי אין לבו דזה שיגכז אס לא יחזירו א"כ לא ימנע בתחילה, ואם לבו דזה א"כ אפי' כלאו התיירו סופן משום תחילתן כמי מותר דהא הלבוש כ' צקמוך או שאר כלים שירא וכו', (וצחמת צ

ש"ע לא כ' דין דלהחזיר והוא מהאי טעמא שנתצאר, והמרדכי שכתב כן לא ק"ל בשאר כלים], וע"ז תירץ הא"ר דק"ל להלבוש כמ"ש הב"ח דדוקא כלים חשובים שלבו דזה מותר משא"כ צאינס חשובים, ולכן כ' התיירו סופן מ"ת להתיר מחמת זה אף בכלים שאינם חשובים, והוסיף דיותר נר' לפרש בשאר כלים שכ' הלבוש איירי בכלים שצריך היום שא"כ להוציאן דכשיצא לבית אינטריך ליה מ"ת כיון שיגכזבו מותר אצל כלים שא"כ להיום אסור אף שירא שיגכזבו שא"כ הקפריס ללמוד דהם עוד לכך הולך לטעם התיירו סופן משום תחילתן].

מג"א סק"ב, [אי' בשו"ע וברמ"א ובליים שמתיירא שלא יגנבו] בגון מפתח של תיבתו (סמ"ק וב"י), ויש"ש אסור אא"ב הוא לצורך אבילה או לצורך קישוט וכו'.

ויש"ש אוקר מן התורה, ולכן אוקר אפי' צמקום הפקד ממון, אצל רמ"א ק"ל דשלא לכורך אינו אלא דרצנן ומותר צמקום הפקד ממון, עיין סימן תכ"ח סעיף ו', [דאי' שם בשו"ע צבהמה מקוכנת שירא שמה תמות והוא אכל כזר וכו' אסור לשחטה אא"כ יש שהות ציום לאכול ממנה וכו' וכ' הרמ"א ואפי' אין שהות לנתחה ולצדקה תחילה, וכ' המ"צ שם סקל"ז דמשום הפסק ממונו לא החמירו, והמג"א שם סק"ג הציא צסם יש"ש דפקק דלריך שיהא שהות לאכול אחר הפסק וניתוח, וחזינו דק"ל דלא התיירו משום הפסק

אף דערצנט כיון לליכא חשש הזיקא כלל, והא דהק' המג"א תגמ' דבינה ל"ק, דהא התם איירי בשפור צבית ואיכא למיחש להזיקא דהילדים שאינם יודעים להזהר כ"כ, אצל קוץ המוכח ברה"ר, אין לחוש כ"כ ולהכי בקוץ גדול הנראה לכל אין להתיר וכו', ויש ליישב גם עפ"י דברי הא"ר כאן [דהט"ז הקשה דמאי שנא הכא מקוץ דמותר לטלטל להדיא, ותו הקשה הא"ר דת"ט שמואל דאסר בשפור לגמרי בטלטול, ובגחלת מתיר, וכתב דל"ל דהכא אין חשש כולי האי דשפור כיכר וכראה, משא"כ בקוץ, ולהכי בקוץ התירו אפי' טלטול להדיא משא"כ בשפור התירו רק שומטו וכו', ע"ש] (ועיין מה שכתבתי שם בהגה) [דכ' על הא"ר בזה"ל, וכ"כ הריב"ש ס' ת"א ושם הוסיף לומר דקוץ מזיק מאל משא"כ אצנים, וכראה דר"ל דלא התירו באצן אפי' טלטול מן הכד כמו הכא [בשפור בהתירו מן הכד] ואולי זהו כונת ציבור הלכה עיי"ש ס' ש"ח סעיף י"ח, [ד"ה קוץ, דכ' דאצן אפי' אם יש לו עוקצין חדין אסור לטלטלה להריב"ש דקוץ שאני שהתירו מפני שעלול מאל להזיק בעוקץ אחד שלו וכו', עש"ה] ועיין תוס' על הגמ' ביצה כ"ח [ע"א, ד"ה רבינא, דכתבו דשפור לאחר מלאכתו אין כאן תורת כלי עליו וכו'], ולק"מ [קו' המג"א, דהא דהתירו הכא בשפור הוא דוקא טלטול מן הכד לניכרת וכראית ומשא"כ בקוץ דשרי לטלטול להדיא, וזה כוונת הריב"ש, והא דכ' דבגחלת של עץ אסור לטלטלה כוונתו דאסור לטלטלה להדיא, אצל טלטול מן הכד מותר כשפור], ועיין רש"י דעבודת הקדש [בצית מועד שער ב' אות ט' דמוכח להדיא מדבריו דבקוץ התירו דוקא בטלטול מן הכד, ע"ש. והנה בא"ר שם הביא דברי הרשב"א הכ"ל בעצה"ק דכתב דביש עליו כזית צר א"כ אפי' שיכוי ומטלטל להדיא ואפי' שלא במקום הזיקא, וע"ז כ' הא"ר בצ"ע לפרש לפ"ז דברי הש"ס שם, דהא בגמ' חזינן דפאי' רבינא שמתיר ביש עליו כזית צר הוא דוקא במקום הזיקא], וי"ל דגריס כהר"ן דפלוגתא באין עליו כזית צר [אצל ביש כזית צר לכ"ע מותר, וע' בציבור הלכה ד"ה אפילו].

ב"י ד"ה לקח עץ וכו', אבל רבינו ירוחם וכו' ונראה מדבריו שאפי' בשפור המיוחד לצלות בו מיירי וכו'.

ויש"ש חולק ע"ז, [שם פ"ב ס' כ"ד, דהקשה דדבריו קותרין את דברי רבינו ירוחם שמתחילה כתב שכן

פור, לקח עץ שאינו מיוחד לשפור וצלה בו אסור לטלטלו אח"כ שאינו בלי אלא שומטו ומניחו בקרן זווית וכו'.

והקשה חזו"א (או"ח ס' ת"ג ס"ק ז') דברי הטור אהדלי, מקו"ס תקי"ב דשרי בצקעת יבשה [דקומכין את הקדירה בצקעת יבשה דכיון דראויה להסקה מותר לכורך גופו, וא"כ ת"ש הכא בין קודם כליה ללאחר כליה, דהא בכל גווני מותר בראוי להסקה], וי"ל דמאין [כ"כ בחזו"א שם, בכתמא כמאס ואינו עומד להסקה], ועי' מג"א הלכות שבת ס' רע"ט ס"ק י"ג [דהתם אי' בש"ע דכר שלא הדליקו בו באותו שבת אף במאוס מותר לטלטלו וכו', וכ' מג"א שם שם הרשב"א דדוקא כשיש תורת כלי עליו], והקשה חזו"א כיון דמאין א"כ איך יכול לגמור [דמתחילת כליה אידחי ליה וכי קמהפך באיסורא קמהפך], ואפשר לומר דכל זמן שהוא משתמש בו חשיב כלי [ואינו כאסר אלא לאחר גמר הכליה], שו"ת ציש"ש [פ"ג ס' כ"ד] דהאריך בזה בקו' החזו"א.

פור שם, ומניחו בקרן זווית.

עיין ריב"ש ס' ת"א [בד"ה ואם, דכתב אהא דאמרינן בשבת דף ת"ב ע"א דמסקלין קוץ ברה"ר כדי שלא יזקו בו רבים, כ"ז הוא דוקא בקוץ שהוא דבר בלתי נראה ומזיק מאל, וכן גחלת של מתכת שאין חומה כיכר, אצל גחלת של עץ כל זמן שיהיה בה כח לשרוף תהיה אומה ויכירו בה הרבים אסור לטלטלה וכן אצן גדולה הנראית לעינים אסור לטלטלה] ועיין מג"א סימן ש"ח ס"ק ל"ז [שהקשה ע"ז דהא אמרינן בגמ' דהכא דשפור של עץ שרי לטלטלה שלא יזקו בו, והא קתם שפור שכולין בו הוא גדול וכראה, ולענין מש"כ הריב"ש דבגחלת של עץ אסור, הא קי"ל צקימן של"ד דשרי, וא"כ איך כ' הריב"ש דאסור] ועיי"ש בתוס' שבת מש"כ ליישב [דאהא דתמה המג"א דהא אכן קי"ל דאף גחלת של עץ שרי, ע"ז כ' דהריב"ש כתב כן להצה"ג לשיטתו דס"ל לחלק בין דבר הנראה לאינו נראה ומזה למד דאף לדין יש לחלק כן ולהכי דוקא בגחלת של עץ הוא דשרי לר"ש כיון דלפעמים אינו כיכר האש מחמת האפר קצבו, אלא דבאיסור לאורייתא אין להתיר משום כך, משום דעפ"י רוב כיכר, ובאיסור דרצון דהיינו לר"ש שרי, אצל קוץ גדול שנראה לכל ויכול להזהר אין להתיר

וכ"כ ציט"ש ועיי"ש תש"כ בטעמא דמילתא, [פ"ג קימן כ"ד, דמאחר שחוזר לכלות זו, חזינן למפרע ללא צטיל תורת כלי מעליו, ע"ש].

ביאור הגר"א ס"ג ד"ה ולצורך, אוכל נפש מותר לטלטל הכל אפי' מוקצה, עמג"א ס"ס תק"ט שבי' דוקא לסלקו מפני או"נ אבל לאכלו או להשתמש בו אסור וז"ש תוס' באן כ"ח ב' בד"ה רבינא בוי' וי"ל וכו' דלאחר מלאכתו וכו' דוקא אחר מלאכתו.

[ולכא' כוונתו למיד אחר מלאכתו צטל מיכיה תורת כלי, ולהכי יהא אקור להשתמש בו לאו"כ, אלא רק לסלקו, ולפ"ז כ'] וכראה לחולק על הט"ז [דמותר לכלות זו שנית, צס"ק ג'] (ולא ס"ל סצרת יש"ש) [הוצא לעיל צסמוך ד"ה שס], וי"ל דצחמת מודה להט"ז והי"ש"ש, אלא דמוכח [כהמג"א] מתוס' [דמוכח מדצריהם] דקודם לכן [כלו' קודם גמר מלאכתו] כל ההיתר רק משום כלי ולא משום טלטול מוקצה לצורך או"כ.

מג"א ס"ק ז', [דאי' בשו"ע דמותר לטלטל סולם של שובך משובך לשובך וכו'] דשובכו מוכח עליו אבל שאר סולמות של בית אסור וכו'.

ודעת הטור להתיירא, כ"כ הצ"י והצ"ח והד"מ

והי"ש"ש [פ"א סי' כ"ו].

מג"א שם [בהמשך להנ"ל], וב"ב ביש"ש והוס' דאפי' בבית אסור לטלטלן והמיקל בבית לא הפסיד.

וציט"ש [שס] מקיים זה והמחמיר תע"ב.

מחצית השקל סק"ז, ולפ"ז מ"ש מ"א והמיקל בבית אפשר ר"ל סולם של בית ואפי' מוציאה לר"ה שרי וכו'.

ובזה מקולק תמיהת א"ר על מג"א, [דמלשון המג"א משמע דהא דכ' הי"ש"ש דהמיקל צצית לא הפסיד פירוש דמיקל לטלטל צצית לא הפסיד ומשמע דצרה"ר אקור צקולם של צית, וע"ז הק' הא"ר דלא משמע כן ציט"ש, אמנם לפי מה שפירש המחז"ש דכוונת המג"א המיקל צצית פי' צקולם של צית ואפי' מוציאה לרה"ר שרי, א"ש].

משמע מדצרי התוס' כדצרי הטור לאיירי צשפור שאינו מיוחד לכלות ואח"כ הציא דצרי רצינו ירוחם דכ' לאקור צמיוחד ולכלי איירי וכתב שכן כראה מדצרי התוס', וע"כ כ' הי"ש"ש דבדאי ר' ירוחם כמי ס"ל כדצרי הטור לאיירי צאינו מיוחד לכלות זו ולהכי אינו אלא מעשה קוץ צעלמא וצטל ממנו תורת כלי אצל צמיוחד הוי כלי מתש וכו' והא דכ' דהתיירו לטלטלו רק לצורך גופו כתב דכראה לאיירי רק לכלות זו עוד וכו' אצל לצורך אחר אקור אף לצורך גופו ומקומו וכו', ע"ש].

ב"י שם, והבלבו כתב שפור שצלו בו בשר אסור לטלטלו פי' ואפי' ע"ג הבשר שנשאר עליו וכו'.

ר"ל דגם הוא קוצר כדעת רצינו ירוחם [דהגמ' איירי אפי' צשפור המיוחד לכך, דכיון שכ' דמותר לטלטל לצורך גופו ומקומו, א"כ ע"כ דתקרי כלי שמלאכתו לאקור, וע"כ לאיירי צמיוחד לכך] וכן ס"ל לתוס' ורש"י לאיירי צמיוחד לכך, כ"כ הצ"ח [ד"ה לקח], אצל צדינא וצטעמא [נשי' הצ"ח] [חולקין על רצינו ירוחם] וחולקין גם על הטור, [דצאופן דמיוחד לכך לדעת הטור מותר לטלטלו דעדיין שס כלי עליו, ולדעת רש"י ותוס' כיון דמאוס אקור, וכן לפ"ז פליגי כמי על רצינו ירוחם דהא ס"ל דמותר לצורך גופו ומקומו, ולפי ש"י רש"י דטעמא משום מיאוס וכן לתוס' דכתבו הטעם דמעשה קוץ אקור לטלטל אף לצורך גופו ומקומו], אצל הצ"י ס"ל דהתוס' והטור לא פליגי וגם מדצרי רש"י אינו מוכרח שחולק [ואיכא למימר דס"ל דהגמ' איירי צאינו מיוחד לכך] ומה שצריך לומר טעם דמאוס [דמזה משמע דס"ל דהגמ' איירי צמיוחד לכך] י"ל לפי הט"ז סי' תק"צ ס"ק ד', [דכ' שס צס הטור ורש"ל דצצקעת יצשה שראויה להסקה מותר לטלטלה לכל דבר, וא"כ ת"ט הכא אקרו ולהכי כ' רש"י משום דמאוס, וע' לעיל תש"כ צס חזו"א וכו', צד"ה צטור].

ט"ז ס"ק ג', מ"מ קשה דהא רבינא מדמהו לקוץ ברה"ר וקי"ל בסי' ש"ח דאפילו לטול גמור מותר, [וא"ב מ"ט בשפור מותר רק מן הצד] וכו'.
עיון א"ר [דכתב לת' דשאני שפור לליכא חשש היזק כולי האי דשפור כיכר וכראה תשא"כ צקוץ].

ט"ז שם, ופשוט הוא שאם רוצה לצלות בו שנית בשר דמותר.

כתבון לעשות כדי שיהא הכותל עז לאס כתבון לעצותה אקור וכו' וכ' ע"ז היש"ש דלפ"ז אס כתבון לעשות הכותל חזק שלא יפילה הרוח ג"כ אקור וכו' ויש לחוש לדבריו היכא שהעמידה צתחילת עשיית הכותל כדי להעצותה או לחזקה אפילו לא כארגו עס הכותל אצל אס לאחר שעשה הכותל כבר וגמרה סמך אח"כ קנים לעצותה ולא כארגו עמה מותר, ולפ"ז פירש דברי הטור דודאי נראה דלרצותא כאמר דאפי' צקמך לה חבילות דלפנות דהיינו כדי להעצותה או לחזקה אפי"ה שרי ומש"ה דוקא אחר שעשה הדפנות וסיככה כהלכתה אצל קודם שקככה שהוא עקוק עדיין בעשיית הקוכה אס צא אח"כ להעצותה אקור וכמש"כ האו"ז, ע"ש מה שהאריך עוד בזה].

ב"י ד"ה וכתוב בהג"א וכו', דאם נתבון לעשותה עב אסור וכו'.

וצאו"ז מקיים צה ואס התנה מותר וכ"כ הראצ"ד והרצ"א כהאו"ז וכתבו לאס התנה מותר, וכ"ע על צ"י שהשמיטו, ואולי ס"ל להצ"י דדוקא לר"ש מהני ולא לר"י, וכ"ע מהא דאי' צציה דף ל' ע"צ דמוכח דגם לר"י מהני תנאה [דאי' התם ואס התנה עליה הכל לפי תנאו, וכמש"כ הצ"י לק' צקמוך דצ"ה ומ"ש אצל, דהראשונים הכריחו דלתיא לר"י דלר"ש צלא"ה שרי] שו"ר דמש"כ הצ"י הוא לדעת הרמב"ם, ולק"מ, [דהצ"י צקמוך דצ"ה ומ"ש אצל צקוכת החג וכו', כתב דלהרמב"ם שהשמיט הא דאי' צצרייתא שס ואס התנה וכו', אפש"ל דס"ל להרמב"ם דאף לר"ש אינטריך התנה צהיתה צריאה צעיו"ט וכו', אצל לר"י לא מהני התנה כלל, ע"ש, וא"כ א"ש הא דהשמיט הצ"י דצתנה מותר, דאזיל לשי' הרמב"ם דפקק כהרי"ף דלית הלכתא כר"ש צתוקכא, ולהכי אף צתנה אקור].

ב"ח ד"ה ואם לאחר וכו', גם לא במ"ש ב"י דרב יהודה ורב מנשיא לא פליגי וכו' דליתא אלא ודאי פליגי וכו'.

וצ"י [ד"ה ומ"ש אצל] הציא רא"ש ורי"ף דס"ל דלא פליגי, וא"כ הטור היה צריך להציא דעתם ולחלוק עליהם, ומוכח מכאן [מדלל הציא הטור וכו'] כצ"י ורמ"א, [דס"ל דלא פליגי, (אצל המחצר דהשמיט הא דרב מנשיא, כ' הגר"א דס"ל להלכה דלא כרב מנשיא, וע' צציה"ל) דהרמ"א צקעף ח' העתיק הא דר"מ להלכה].

ב"י ד"ה ומ"ש רבינו מתחילין וכו', דהא לר"ת.

צ"ל דהא לר"ש.

שו"ע סעיף ז', מתחילין בערימות התבן אם היא תיבנא פריא (פירוש סרוחה) וכו' שעומד להסקה.

ולדין דקי"ל כר"ש [דלית ליה מוקכא] מתחילין צכל גווי וצכל אורכ שרי, כ"כ ציש"ש וא"ר, [ציס"ש פ"ד צציה קי' א', דתליא צצ' האוקימתות צגמ' דלאוקימתא א' דאזיל אליצא דר"ש שרי צכל גווי אף צלא תיצנא קריא וכו' וכל שאר ענים שרי מלצד ארזי ואשוחי, ע"ש].

מ"ז ס"ק ח', וי"ל דהא עכ"פ לא נפלו שם הקוצים ביו"ט אלא כבר בא שם וכו' אלא שהוא לא ידע מזה עד היום ביו"ט מותר דאין כאן מוקצה אלא חסרון ידיעה ובאמת הוא מובן לבד ב"ה בנלענ"ד.

עין מהרש"א ציה דף ו' ע"א צתוד"ה וכי מה וכו' [דפקק דעגל שנוול קודם יו"ט וספק אי כלו לו חדשיו דצעינן להמתין ח' ימים, ויוס השמיני שלו חל ציו"ט דאקור לרב משום דלא חזי צין השמשות, ע"ש] וצכל"ח שס [דכ' על דברי מהרש"א דאינו כן אלא דנראה שהוא מותר דמה דלא חזי מאתמול הוא רק מטעם ספק כפל ועכשיו שהגיע יוס ח' כודע למפרע שמתרת היתה גם אתמול וכו', ע"ש] וכ"כ חזו"א אור"ח קי' ת"ט ס"ק י"ג צקופו, [דנראה דצקוצר ציה"ש שהוא איקור ואח"כ נתגלה שהוא טעות אין כאן מוקכא].

ב"י ד"ה ומ"ש אסור ליטול וכו', ומ"ש ואם לאחר שתקנה בדפנותיה ובסככה סמך לה עוד חבילות וכו' משמע דה"ק לאחר שתקנה בדפנותיה סמך לדפנותיה וכו', דאין לפרש דדוקא בשתקנה בדפנותיה וסככה הוא דבי סמך לדפנותיה מותר ליטלו אבל וכו' קודם וכו' אסור ליטלו דמאי שנא וכו', ולשון רבינו בדין זה אינו מבזון שכתב אצל סמך לדפנות חבילות וכו' נתבאר מלשון הגמ' וכו' דבסמוכות לדופן אפילו וכו' קנים הנזקפים וכו' מותר וכו'.

וציש"ש ציאר צארוכה עיי"ש, וכתב ג"כ דדברי הטור מכוונים [דהציא דברי האו"ז (הוצא חלק מדבריו לק' צצ"י צקמוך דצ"ה וכתוב בהג"א) דכ' וצלצד שלא

רמ"א סעיף ח', וה"ה אם זרק חבילות על הסבך דאינן בפילות לגבי הסבך אם דעתו להסיקן מותר ליטלן משם.

אבל יש"ש כתב דהרמב"ם וטור פוסקים כר"י אחר שמואל ולא מהכי חבילות על הסבך צעת עשיית הסוכה, ודוקא לאחר שתקנה הסוכה מהכי, עיי"ש.

ט"ז סק"ו, ורש"ל ב' ג"ב דהטור ס"ל דרב מנשיא פליג עם שמואל.

וכ"ע ללא הציא [הטור] דעת הרא"ש לחלוק [דר"מ ושמואל לא פליגין] ומכאן ראייה לד"מ, [בח' הגהות כתב לזריך להגיה בטור וכו', ע"ש, דלפ"ז לא פליגי שמואל ור"מ וס"ל להטור כהרא"ש].

ט"ז שם, ורש"ל ב' ג"ב דהטור וכו' שהרי לא בתב היתר למעלה אלא שזרק אחר עשיית סוכה אבל לא ב' שאם הניח חבילות מקושרים בשר בבל ענין וכו'.

הא דכ' הרש"ל בכל ענין, ר"ל אפי' קודם עשיית הסוכה כר"מ, אלא פסק כשמואל דדוקא סמוך לדופן מותר קודם עשיית הסוכה [כלו' צמח' סתם], וצנתכוון להעצות ולחזק אסור, ולאחר עשיית הסוכה מותר בחבילות וה"ה למעלה, ולפ"ז נסתלקה השגת הט"ז, [דהט"ז ס"ל דכונת הרש"ל לפרש דברי הטור דמהא ללא כתב דחבילות מקושרים מותר בכל ענין כלו' בין דפנות וצין למעלה, ע"כ דאין כוונת הטור כן, אלא כוונת הטור דפסק כשמואל ולהכי התיר צין דפנות צין למעלה לאחר עשיית סוכה אפי' בחבילות שאינן מקושרים, וע"ז הקשה הט"ז דתמוה מאד הצנת הרש"ל ד' הטור שהתיר לזרוק שם למעלה בלא חבילה כיון שכבר עשה הסבך, וזה ודאי אסור לכ"ע וכו', ע"ש שהאריך, וע"ז י"ל דאין כוונת הרש"ל כן, אלא כוונתו דכיון דהטור לא כתב דצמח' מותר בכל ענין כלומר צין קודם עשיית סוכה צין לאחר עשייתה, ע"כ ללא התיר הטור אלא דוקא לאחר עשיית הסוכה, אמנם דוקא בחבילות מקושרים, אבל חבילות שאינן מקושרים בכל גווני אסור, וא"ש].

שם, וכתב ב"י ונ"ל היבא דסמך לדופן או על הסבך חבילות מקושרים שרי ליטול משם ה"ה דבסוכת החג וכו' ומיהו אפשר דמדרבנן מיהו אפירי משום מוקצה כמו שאסרו חיותר על בדי הבשר סוכה וכו'.

וכ"כ צ"ש"ש ועיין ט"ז קי' תרל"ח [סק"ב, דהתם כ' צ"ע דע"ס הסמוכים לסוכה מותרים, וכ' דעי' צקיתון תקי"ח, וע"ז כ' הט"ז דהתם כ' דמדרבנן אסור משום מוקצה, וכאן צקי' תרל"ח פסק הרמ"א דמותר ביותר מכדי השיעור וכו' וכ"כ רש"ל] ועיין מג"א שם [דכתב צק"ק ח', דהא להתיר הרמ"א התם הוא בלא קמך להעצותה אבל צמח' להעצותה אפי' אחר סגמרה אסורים, ללא גרע מכו"י סוכה וכו'].

ב"י ד"ה בית וכו', והמרדכי בתב וכו' מ"מ היאך שרי לפתחו והלא מטלטל האבנים והעפר שהן מוקצות ואומר ריב"א דטלטול מוקצה שהוא לצורך או"נ מותר לטלטלו כדי לקחת האופל וכו'.

עיין מג"א קי' שצ"ד ס"ק ב' [דכ' דהטור ס"ל כהמרדכי והתו' דמותר לטלטל האבנים לצורך או"כ, אלא דהכא איירי דצין השמשות לא היה צריך לחכול הפירות, וא"כ היה אסור אז לפחתו וס"ד דאפי' עתה נפחת ממילא יהיו אסורים בטלטול משום מוקצה קמ"ל ללא הוי מוקצה וכו', ע"ש צמחה"ש, והוסיף דכ"ל דגם עתה א"כ להפירות לחללן אלא רוצה לפנותו כי צריך למקומן ומשו"ה אסור לפחתו ואפ"ה התירו הטלטול דאין עליו תורת מוקצה כלל].

ב"י שם, ואומר ריב"א וכו', [הובא לעיל בפסוק] וראייה ממנהגינן שאנו מסיקין על גב אפר שהוסק ביו"ט שהוא מוקצה ומטלטלין אותו לצורך אופל נפש לבסות הפשיט ד"א.

ורמב"ם ד' צ"ד ע"ב [ד"ה צאורא] דחה ראייתו [דהציא ראייה מהכא מהא דמותר לפחות וכו' דמותר לטלטל מוקצה לצורך או"כ וכו', וע"ז כ' רמב"ם דמסתברא דליכא ראייה כלל, דהיינו טעמא דמותר צלצנים משום שכיון שניתנו הלצנים האלו צכאן לסתום ולהיות כעין דלת, והסתומה היא צענין שמותר לפתוח אותה, אין העפר והלצנים מוקצין, ולפ"ז כ' שם דא"כ ליכא כמי ראייה להתיר טלטול האפר צי"ט, אלא"כ צטלטול מן הכז וכו', ע"ש], ועיין צספר אמרי צינה הל' יו"ט קי' י"ב צספון, וכ"כ בחידושי תוס' רי"ד צמסכת צינה, עיי"ש, [דהשער המלך פ"ב מהיו"ט ה"ט הקשה על הריטב"א דהא צחמת קו' התוס' ותירוץ הריצ"א היא קו' הגמ' צינה שם ל"א ע"ב אהא דאמרינן דאיירי צאורא דליצני דהק' הגמ' מדר"כ וכו' דשרגינהו ודאי אקלינהו וכו'.

דהתירו רק באיכא כרכי רצים, ע"ש, וכ"מ צרש"י
[ד"ה לאין צכין וכו', שכ' דחנויות שהן כרכי רצים
וכו'].

ב"ח ד"ה חנויות וכו', ולפ"ז נראה דבחנויות
שלנו שהן עשויין בבותלי הבית המחוברין לקרקע
אסורין אף לסלק התריסין לבד דמה שלא אסרה
התלמוד דבתים אלא התזרה אבל לסלקן שרי אינו
אלא בבליים שבבתים בגון תריסין בתיבות הבית
וב"ב רש"י והבל בו.

הוצא צ"י כאן, אבל צ"ג [דף ה' ע"צ צדפי הרי"ף,
אות ג'] על הרי"ף מוכח מדצריז דגם צמחצריז שרי
אבל דוקא לרצים ולא ליחיד, אבל צכלים שרי סלוק
גם ליחיד, ומה שאינו מתיר ליחיד צמחצריז נראה
רציה לזה מגמ' ביצה דף ל"א ע"צ דא' צמתכי' צית
שהוא מלא פירות וכפחת וכו' וכו' ר"מ אומר אף
פוחת לכתחילה וכוטל וכו', וצגמ' מק' והא קא סתר
אהלא [ע"ש, וחזינן מזה דצמחצריז לא התירו ליחיד],
ולדצריז מאי דקאמר צגמ' [י"א ע"צ] דצ"ש וצ"ה פליגי
אי יש צכין וסתירה צכלים [דקשה הא גם צמחצריז
שרין] צ"ל דכך הו"א [דפליגי צאין צו"ס צכלים] אבל
קמ"ל דאיידי צמחצריז ולא פליגי צזה כלל, (ועיין יש"ש
שם שהשיג על ריא"ז הנ"ל ולדצריזו א"ש) [דהשל"ג
הנ"ל הוא צשם ריא"ז וכתב צהמשך דצריז, דצסידה
תיצה ומגדל מותר אפי' ציש להן ציר מן הצד ואפי'
של צ"צ שאין זה צו"ס צכלים וכו'. וציש"ש הביאו
והקשה עליו דמכין לו לחלק צידה תיצה ומגדל
לתריסין דצתי דצסידה תומ"ג מותר לסלק (צתריקי
דצתי אקור אף לסלק צתחילה, דהא הראשונים פירשו
דתריקי דצתי דאיידי צגמ' פירשו הוא צידה תומ"ג
וא"כ מכין לו לחלק דצסידה מותר לסלק וכו', ולדצריזו
א"ש דצגמ' למסקנא הא איירי צמחצריז ולהכי אקור
צתריקי דצתי, משא"כ הא דהתיר האו"ז לסלק איירי
צסידה תומ"ג דאיכס מחוצרין ולהכי מותר].

ט"ז ס"ק א', אבל בפתיחה מותר בבל גווי
אפילו באין צרכי רבים וב"ב רש"ל דלפתוח שרי
אפילו בשביל יחיד ומביא ראיה מס' בל בו שבי
מסלקין את התריסין של חנויות להוציא מהן
תבלין הצריבין לו וכו'.

משא"כ צתריקי דצתי דמותר צכל גווי, כ"כ רש"ל
[ציש"ש שם, וכ"כ הגר"א [ד"ה מותר] דמותר צכל

ומשני ציו"ט אבל לא צשצת וכו', ולהריטצ"א קשה
מאי קשיא ליה להגמ' דשאני התם דכיון דשרגיניהו
ודאי אקציניהו משא"כ גצי צית כיון דניתנו הלצנים
האלו לקתום ולהיות כעין דלת אין העפר והלצנים
מוקצה, וע"ז תי' צאתרי ביצה שם, דהא צאתת הא
הוי עכ"פ סתיית אהל מדצצנן ולכך אקור צשצת,
וציו"ט התירו משום שמתת יו"ט ולכן אף דמוקי
צאורא לציכני מ"מ כיון דאקור לקתור זה צשצת
וכו' ע"כ דלא הוי כעין דלת, וממילא אצנים הוו
מוקצה דהוו כמו שרגיניהו ואמאי מותר לטלטלן כיון
דלאו תורת כלי על הלצנים, וע"ז משני ציו"ט אמרו
אבל לא צשצת והיינו דכיון דשרי לקתור זה ציו"ט
הוי כיחדו לכלי על יו"ט והוי כעין דלת וכמו דמותר
לקתרו משום שמתת יו"ט שוב ממילא ל"ה מוקצה
אף דשרגיניהו כיון דהוי כמו דלת תורת כלי עליו,
וצתוס' רי"ד ביצה שם ד"ה אמר רבי זירא כתב כמי
פירוש זה צגמ', ע"ש].

ט"ז סוף ס"ק ז', ופשוט הוא דהטעם דביסוי
הדם אינה נחשבת לאו"ג דהא לא נאסר הבשר
אם לא ביסה וכו'.

ועיין מג"א סי' תק"ט ס"ק ט"ו [דהציא תי' זה
צשם הצ"ת, והק' ע"ז דהא אקור לשחוט משום זה
וא"כ א"א לאכלו, ותו דהא קי"ל דאם שחט מותר
לכקות צו אע"פ שאפשר לאכול צלא כיסוי, וע"ש עוד
מה שהאריך צכ"ז].

סימן תקי"ט

ב"י ד"ה חנויות וכו', וב"ב הבלבו מסלקין
תריסי חנויות להוציא תבלין הצריבין לו ביו"ט
וכו'.

אפילו ליחיד כ"כ ציש"ש [פ"א דציצה סי' ל"ג,
דהריא"ז כתב דשל צ"צ אקורים וכו' ואם היו של
חנויות לא גזרו צהן משום שמתת יו"ט וכו' ולמכור
לרצים ומותרין צין ליטול וכו', וע"ז כ' היש"ש דלא
כהירא דכהי דחנויות כרכי רצים הם מ"מ הא אושא
מילתא אבל דצ"צ לא אושא מילתא וכ"ש דשרי אם
הוא צריך לתצלין גם מ"ש תריקי חניות ולמכור לרצים
לאו דוקא וכו' לכרכי רצים וכו' כי לא חילקו צאיסור,
והוסיף שכ"כ הכלבו להדיא], אבל צצ"ח משמע שחולק
צזה [צד"ה חניות דהוכיח מהגמ' ופירש כן דצרי הטור

גוויי בלא טעם שמחת יו"ט אפי' בחנויות [ע' מש"כ לק' בסמוך צביאור הגר"א].

מג"א ס"ק א', אבל במחזירי ישי בנין וסתירה וכו' ואסור לסלקן ולהחזיר.

משמע מדאורייתא [דהא כ' יש בנין וסתירה וכמש"כ במחז"ש] ועיין אצני כזר או"ח סי' רי"א בקופו שכ' בשיטת הרי"ף דאינו אלא דרבנן עיי"ש בטעמא, [דהוכיח מדברי הרי"ף דהצרייתא דלכת של לול של תרכגולין בשבת קכ"ז ע"ז, איירי אפי' ברפוי ועשוי להכניס ולהוציא וזה ליכא איסור בנין וסתירה כלל דהא שייר, והא דאיכא איסור חזרה הוא משום שמא יתקע, והא דסילוק אסור, הוא משום דכיון דע"י שיקלק לא יוכל שוב להחזיר דהא חיישינן שמא יתקע א"כ מקרי מבטל כלי מהיכנו, ע"ש שהאריך בכ"ז].

ביאור הגר"א ס"א ד"ה מותר, ובאין להם ציר מן הצד כל עיקר אפי' בבית מותר להחזיר ב"ה בש"ע, דלפתוח בב"ע מותר במ"ש ברפי"ז דשבת דלת שידה כו'.

ובי"ט כתב הכא ההיתר משום שמחת יו"ט [ולא כהגר"א דאין בנין וסתירה בכלים וכפק"ת היכא דליכא שמחת יו"ט ואושא מילתא דלהגר"א מותר, ולהיש"ש אסור] וכ"מ בט"ז הכא [כהיש"ש], ונ"ע ראיתו [דהגר"א] מהרי"ף ור"ן, דהא י"ל דגם הם ס"ל דההיתר משום שמחת יו"ט, וקושיית הגר"א מגמ' פי"ז לשבת [דחזינן דטעמא דהיתירא משום אין צו"ס בכלים], י"ל דתריסי דצתי מותר אפי' בלא טעמא דשמחת יו"ט [והתם איירי דתריסי דצתי], אצל צרכים אושא מילתא [וא"כ לא התיירו אלא משום שמחת יו"ט] כ"כ בי"ט ש[ם].

דרכי משה סק"א, כתב מהרי"ל עי"ג שהביא בתב חתום מותר לפתוח ביו"ט.

והגר"א כאן [בס"ב] חולק, [דהקשה על זה דהא לא התיירו צו"ט אלא משום שמחת יו"ט וכו'] וי"ל דס"ל [להמהרי"ל] דהוא שמחת יו"ט [דבראוכו לדעת מה כתוב בו, וע' לקמן מש"כ במג"א לענין אי איירי רק צו"ט או גם בשבת].

והנה הא דהתיר המהרי"ל בזה קותר דעת הפר"ח שמציא ביאור הלכה סי' ש"מ [ד"ה הכייר] דאסור מן התורה [דישראל הפותחו בשבת יש בזה חיוז חטאת

לכו"ע דקריעת הכייר הוא מקלקל ע"מ לתקן, ותיקונו הוא מה שצריך לפתוח אותו וכו', וע"כ דהמהרי"ל לא ס"ל כן דאל"כ איך התיר צו"ט משום שמחת יו"ט], ועיין חזו"א הל' שבת סי' ס"א דלשי' רמב"ם חייב, ואפשר דמהרי"ל אינו חולק ויש ב' אופנים באגרת, דבאופן אחד חייב מן התורה ובאופן הב' אסור רק מדרבנן, עיי"ש בחזו"א, [דכ' שם, דאיכא ב' אופנים, א' באגרת עצמה לבוקת השפעות, ב' מוכחת במעטפה, ובאופן א' אין כאן לא משום צוה ולא משום קותר אלא יש כאן משום קורע והכא הקריעה אינה דרך השמחה שהרי מקפיד שלא להשחית את הגליון שהרי צריך לאגרת ויש כאן מלאכת קורע ואפשר שהוא לאורייתא כמו פותח בית הנזר לדעת הרמב"ם פי"ה ה"ז, משא"כ לשי' רש"י וכו', ע"ש, ובאופן הב' בקריעת המעטפה כתב דאם אינו חושש למעטפה שתשחת הו"ל כקורע עור שע"פ חצית ואין כאן משום קורע, וגם אין כאן משום קותר כיון דהפתיחה תיקון וכו', (ואמנם יש לאסור דזימנין דניחא ליה להשתמש במעטפה וכו' וצדעתו לקיימה אפשר שהוא לאורייתא) ע"ש, ולפי"ז י"ל דהמהרי"ל איירי באופן הב' דהיינו במעטפה וכיון דהוא רק דרבנן להכי התיירו צו"ט משום שמחת יו"ט].

מג"א ס"ק ד', ומה"ש ב' מהרי"ל עי"ג שהביא בתב חתום מותר לפתוח ביו"ט וכו'.

ובחיי אדם [כלל כ"ג סעיף י'] ובנשמת אדם [שם, סק"ד] כתב דמהרי"ל אינו מתיר אלא לשבור כחותם ולפתוח בלבד אצל אסור לקרוע, וא"ש מש"כ המג"א ומה"ט כלו' כיון דאין כאן משום מתקן, [אצל קריעה לא קותר כלל], וכדברי הח"א כתב דהגהות מוה"ר צרוך פרכקל [דהמהרי"ל לא התיר לקרוע (ושם הגיה המחבר, כראה דר"ל בזה שכתב דמותר רק בפתיחה, שהיה דבוק ולא הוה קורע כמש"כ המג"א סי' ש"מ [סקי"ח] בשעוה [דאם כדצקו הדפין להדדי ע"י שעוה מותר לפותחו], וכתב דשוב מלא דכתב כן בפרמ"ג צמ"ז בקוף הקימון] ובמחז"ש כתב דהא דכ' המג"א ומה"ט, פירושו כיון דאין כאן משום קותר [דאין קתירה בכלים], אצל צפר"ח [יו"ד סי' קי"ח ס"ק י"ח ד"ה אמנם וקוף דבר, והוצא צביה"ל שם] כתב דהוא מתקן [הוצא לעיל דצ"מ דצ"ה והנה] ובחכס כצי סי' ל"ט השיג עליו [וכ' על הפר"ח דאסר את המותר, ולא ביאר הטעם, וע' צביה"ל שם מש"כ בזה], ובשו"ת

שחילת יעבץ [ח"צ סי' ק"מ, ע"ש] כתב הטעם [דהח"ל] משום לאין צנין וסתירה בכלים, ורואה לדבריו [דמותר] גם שצבת ומשום לאין צו"ס [ככלים] מדברי מהרי"ל כאן לדברי הגר"א [דע"כ המהרי"ל התיר גם שצבת, דל"כ היה אסור אף צו"ט ללא התירו צו"ט אלא משום שמחת יו"ט, והכא ליכא, וע' מש"כ לעיל בדרכי משה] אבל להגר"ז [סעיף ו'] לא התיר אלא צו"ט בלבד [דצו"ט לא החמירו כ"כ].

טור, אבל קיסם שאינו אוכל בהמה אפי' ליטלו בלא קטימה ולחצוץ בו שיניו אסור.

נ"ע מקו"ס תק"צ דצקעת יציסה שרי בטלטול, ובסי' תק"ז [דל"ה שם צטור] כתבנו ביאור הטור [דהטעם הוא או כמש"כ הצ"י שם לענין ליקח עץ מצין העצים לחיתוי לאסור משום מחזי כמתקן, או כמש"כ הצ"ח שם שמא יתקן].

ב"י ד"ה קמטים שעושים וכו', בס"ב דביצה אמרינן קטורי בידים מעשה אומן וכו'.

ונ"ע הא צו"ט הרי גם מעשה הדיוט אסור, [דרכ בחוה"מ תכאנו חילוק בין מעשה אומן למעשה הדיוט].

ב"ח ד"ה קמטים וכו', משום דמעשה אומן הוא וכו', ור"ל שמעשנים אותם בבושם ואסור וכו'.

ונ"ע א"כ הו"ל דבר שאינו שוה לכל נפש וא"כ הוה אסור משום כיצוי והצעה, ולמה ליה טעמא דמעשה אומן, וי"ל דהוה עישון לתיקון הצגד והוה שוה לכל נפש, [דרכ להריח אמרינן דל"ה שוה לכ"כ], ואולי לזה נתכוון מהרש"ל [דפ"צ סי' ל"ז הקשה לפי הפירוש דהכוונה עישון א"כ מ"ט אמרינן צמו"ק לאסור אף בחוה"מ דהא מוגמר לאינו שוה לכ"כ לאסור צו"ט הא מותר בחוה"מ, וע"ז כ' דל"ל לאינו מעשנים כשאר צגדים אלא כריכים צושם צע"א דהוה מעשה אומן וכו', וע"ז י"ל דיתכן דזוהי כוונתו דעישון קתם לצגדים הוא עצור הגוף שכהנה גוף האדם מזה משא"כ בעישון זה הוא משום תיקון הצגד].

ב"ח שם, אלא בענין אחר הוא ואסור אפי' בחש"מ וכו'.

וצט"ג כתב צס"מ מז"ה דמוליד ריחא שוה לכל נפש, [דף י"ב ע"א דפי הרי"ף אות ג' (צ"ב) דכ' ומז"ה

מתיר להניח מוגמר צו"ט כדי להריח צו צני אדם ויהנו מריחו ולי כר' שהו"א אסור וכו'] ונ"ע מגמ' [דמבואר דף כ"ג ע"ב לאסור לחכמים וכן קי"ל, וה"ה לאסור לגמור צגדים להנחת גופו ע' לעיל צקמוך צתחילת דברי הצ"ח מש"כ בזה].

סימן תקכ"ב

ב"י ד"ה בתב הרוקח, דה"ה לחולה שעמד מאליו.

נ"ל מחליו.

ב"ח ד"ה ומ"ש ואם רבים וכו', וכתב מהרש"ל היבא דאין רבים צריכין לו דאסור אף ביו"ט היינו דוקא ברה"ר או בכרמלית דמיחלה ברה"ה אבל מבית לחצר היבא דלא עירב שרי דאין עירוב והוצאה ליו"ט לאסוקי בשבת דאפי' חוץ לעירוב אסור.

עיי' נוצ"י סי' י"א [לכתב דמדברי רש"ל אלו משמע ללא כהמג"א צקי' ש"א ס"ק כ"ז דכתב דצאין רבים נ"ל אסור אף היכא דאסור עירוב, דאיכא זילותא דשבת וכו', דהא הכא כ' רש"ל דחוץ לעירוב אסור ומשמע דבתוך העירוב אף צאין רבים נ"ל כמי מותר, וע"ש], וי"ל דהא דכ' רש"ל חוץ לעירוב, ר"ל חוץ לעירוב חצירות אסור אפי' יש עירוב לעוד משום זלזול צמקום רבים כמו הכא צו"ט דמהאי טעמא אסור ולא משום הוצאה, [אבל צאמת גם הרש"ל מודה דגם צתוך עירוב העיר אסור צאין רבים כריכים לו, וא"ש כהמג"א].

ט"ז ס"ק ד', ולענ"ד נר' דודאי יש איסור טפי בהוצאת כסא וכו' כ"ש דאיכא זילותא דיו"ט בהוצאת כסאות וכו'.

עיי' פרמ"ג [צמ"ז כאן, דכ' דמיהו ליקח הספקל מצית לבית דרך רה"ר ליטב שם לאכילה שרי דהוה כורך היום, והא לאסרו הכא הוא דוקא כה"ג שיכול ליטב שם על הספקל או לעמוד קצת ולהכי אסור].

סימן תקכ"ג

ב"י ד"ה מקרדין הבהמה וכו', אע"פ שהוא עושה חבורה וכו' דבר שאינו מתכוין מותר וכתב התוס' והרא"ש תימא דלא מדבר הבא אלא איסור חבורה ואנו רואין בשמגרדין סוסים במגרדת של ברזל שתולשין מן השער והוי בפסיק רישא וכו'.

עיון ריב"ש קי' ש"ד, [שדן בארוכה בענינים אלו
דל"ה ומה שהצאת ראה וכו' כתב על קושיא זו בשם
הרב ר' חקלאי דטעם הדבר שלא אסרו מפני השרת
השער שאין הקרוב והקרנף כקריקת ראש האדם לפי
ששערות הבהמה קצרים ואינן מתערבין ומתקשרין
זה בזה, ולזה אין נעקרין אלא אותן שנעקרו כבר
שגם בהעצרת היר על גבה יפלו כמה שערות נעקרין,
ואין הקרוד רק ליפותה ולהעביר ממנה חזק ועפר
ואין ה"כ ששערות כוארה או צנצה שהם ארוכים
שאסור לקרוד להוי פסיק רישיה, וכ' דעוד היה אפ"ל
ששערות הבהמה גסים וחזקים ואינם נעקרים בקל
כמו שערות האדם וכו'.

ב"י שם, והרמב"ם וכו' אע"פ שאין וכו'.
ד"ל שהן.

סימן תקב"ד

ב"ח ד"ה אין וכו', ונראה ליישב דרבינו ס"ל
דלבו"ע אסור לייבם משום דקונה אותה ליורשה
וכו'.

והמאירי [ל"ז ע"ב, ד"ה ואלו הן משום רשות] כתב
לדל"ה גם יצום וחופה שרי במקום מלוה.

ב"ח שם, וכן חליצה דאיבא קושר ומתיר
פשיטא דהוא מצוה הבאה בעבירה ולב"ע אסור
וכו'.

ועיון חזו"א או"ח קי' כ"ב ק"ק י"ז דמותר מעיקר
הדין כל היכא דעשוי לקשור ולהתיר בכל יום [וא"כ
ה"ה הכא כמי י"ל דמותר כיון דעשוי לקשור ולהתיר],
וכ"ש הכא במקום מלוה, דהא פסק המחבר בסי' שי"ז
ק"א דשרי, עיי"ש, ועיון טור קי' שי"ז ותמלא כדברינו
הכ"ל, [דהתם כ' כל קשר העומד וכו' אסור, ולכורך
מלוה כגון שקושר למדוד שיעור אחד משיעורי התורה
מותר לכתחילה ושעומד להתיר בכל יום מותר
לכתחילה, ע"ש, וחזינן להדיא דהכא כ"ש דמותר לעשוי
להתיר בכל יום וגם לכורך מלוה וכ"ש דמותר].

ט"ז סק"א בא"ד, שוב ראיתי לרש"ל וכו' בשם
הגהת סמ"ק בנשבע שלא למכור ומכר דלא מהני
בדאמרינן בפי' האשה שנפלל ביון שאמר חבמים
לא ליזבן אי זבין לא מהני ומסתמא אין אמירה
דרבנן חמירא משבועתו וכו'.

ועיון תשובות חת"ס יו"ד קי' ו' [ד"ה ונחזי וד"ה
הכה] ביאור הדברים של הגמ', ול"ש לאי עמיד לא
מהני, [דהתם הביא הא דנשבע וכו' בשם הגהות
מרדכי בשם ר"י דר פרץ וכו', ודייק שם דכל רואיו
יכירו כי לא מטעם פלוגתת אביו ורצא אתי עלה
(רק אח"כ בקוף דבריו, ע"ש) אלא מטעם דברי רב
יוסף בכתובות כיון דא"ר לא ליזבן וכו' והתם טעמא
כיון שהוא דיני ממונות ודברים שצין אדם לחזירו
כיון דא"ר לא ליזבן הפקירו כחו של זה מנכסיו שלא
יהיה לו כח למכור והפקר ד"ה הפקר, והשתא רבנן
אלימי כוותיהו לאפקורי של אחריני ע"י תקנתם,
מכ"ש שע"י כדורו ושבועתו של עצמו יתבטל כחו משלו
וכאילו הפקיר לענין זה שאין לו כח למכור וליתן
ולמחול וכו', והוסיף דמכ"ז חזינן דדברבנן לא אמרינן
אי עמיד לא מהני, וע"ש שהאריך לבאר המשך דברי
המרדכי שם וכו', ועכ"פ בכד"ד א"ש דל"ש הכא אי
עמיד לא מהני, וכמשכ"ת, עש"ה, וע"ע נדרים דף
פ"ה ע"א בגמ' רצא אמר שאני תרומה וכו' ומש"כ
הר"ן שם].

סימן תקב"ו

ב"י ד"ה בתב הר' יחיאל הלוי וכו', אבל
להלבישו ולהוציאו ולהשימו בקבר כתב ראב"ן
דמותר אפי' ביו"ט ראשון לישראל דומיא
דהוצאת קטן למולו וכו' דשרי מטעם כיון דאיבא
צורך מצוה וכו'.

ועיון שער המלך פ"ב מהל' יו"ט ד"ה ויש לי מן
התימא על מהרש"ד"ס, עיי"ש, [דהמהרש"ד"ס כתב
להביא ראה מזה לכיון דחזינן דשרינן הוצאת המת
וכו' לכורך מלוה אע"פ שאין לך מוקצה גדול מן המת
מזה מוכח דלכורך מלוה לא העמידו חכמים דבריהם,
דמטעם מתוך הא לא שייך להתיר אלא הוצאה אצל
טלטול מוקצה לא שייך טעם זה דהא אפי' לאכול
צביל שמחת יו"ט לא התירו מוקצה אע"פ שאוכל
כפש התירה התורה כל מלאכה עם כל זה לא ראו
הם להתיר משום מוקצה וא"כ לא שייך בזה מתוך
וכו', וע"ז הקשה השעה"מ להדיא תמלאנו להתירו
מוקצה לכורך אוכל כפש, וא"כ שפיר שייך מתוך
צלטול המת, ודוקא אכילה עצמה לא התירו אצל
טלטול מוקצה התירו וכו', ע"ש שהאריך בענין זה
דמוקצה לכורך או"כ].

ב"י שם, כתב בה"ג וכו' ומינה ביו"ט שני אם מותר וכו'.

כ"ל ומינה ביו"ט שני אפילו מוץ לתמוס אם מותר וכו'.

שם, ליוצא ברשות ונראה להקל.

כ"ל ליוצא ברשות כ"ע וכראה וכו'.

ב"י ד"ה וכתב, הריב"ש בתשובה.

קי' תפ"ז.

ב"י שם, מפני שהוא בבור המת עושין (בשבת).

ט"ס וכו' ביו"ט ז'.

מג"א ס"ק י"ד, וכן מותר להחזיר בלי הקבורה שהולכין עמהם חוץ לתחום, דמלאכתן להיות הוא דשמא יצטרך להם למת אחר בו ביום וא"כ מותר לטלטלן שלא יגנובו (רמב"ן ב"י), משמע שבסבין של מילה אסור לטלטלה אחר המילה שידע שלא יצטרך לו יותר, [דבעינן ב' טעמים להתירא ולא סגי באחד מהם].

כ"ז כתב וכן כמי שמא יגנובו, והיינו ב' טעמים להתירא [א' שמא יצטרך למת אחר, ב' שלא יגנובו וסגי בא' מהטעמים להתירא], ועיין ט"ז יו"ד קי' רס"ו [סק"א] שכ"כ שם ר"י צ"ס רמב"ן, [דמותר לטלטל סבין המילה אחר המילה דמאחר שמטלטל בהיתר מחזירו לאיזה מקום שירצה, והט"ז שם הקשה על הרמ"א והרש"ל שהתירו לטלטל האיזמל אחר המילה להכניעו בחצר המעורב, דהא קי"ל דעלי שמלאכתו לאיסור לכתוש במכתשת וכ"ה מתירין שכלו בו צ"ס אסור לטלטלו ביו"ט לפי שמתאסר ומוקפה וכבר נעשה כורך יו"ט וא"כ ה"ה לענין איזמל של מילה דאחר שנעשה בו המלאכה חזר לאיסור מוקפה וכו', ועיי"ש דמכאן זה כתב דהרמב"ן לא התיר רק להכניעו בראותו חדר שמל בו שלא יהיה אבוד וכו', ע"ש] ועיי"ש בנקודות הכסף [דתיירץ על קושית הט"ז דעלי שאני דכיון דמלאכתו לאיסור א"כ מיד שפסק מלקרוב עליה הצ"ח הרי מלאכתו לאיסור וגם לא היה צין השמשות מתוקן לכך שהרי אין מלאכתו לכך, ושפור כמי שאני דמיד שכלו בו כמאס והוי מוקפה מחמת מיאוס וכו',] ובחזו"א או"ח קי' ת"ג ס"ק ז' צ"ס [דצתחילה כתב דאיזמל של מילה מותר לכ"א לטלטלו כיון דהוא כלי שעומד לכך וכרש"ל והרמ"א ודלא כהט"ז, וש"כ כתב

ב"י ד"ה ומ"ש רבינו וכו', וכתב הר"ן וכו' אבל טלטלו מותר ע"י כבד או תינוק וכו'.

ומולק על ספר כל בו שהוצא לקמן כ"ז [דק"ל דמותר לטלטל המת אפי' שלא ע"י כבד או תינוק, ע"ש].

ב"י שם, ומדברי הרמב"ם וכו'.

וכ"כ המאירי לדיוק מהרמב"ם [ציצה ו' ע"א ד"ה וחכמי קטלונא].

שם, כתב הכלבו וכו' וכן רוחצין אותו בלי כבד ותינוק, והטעם משום דטלטול בעלמא הוא וכו'.

כ"ל כשעה"ת הכ"ל [צריש הסיוע, דטלטול המת מותר מדין מתוך וכו'], ובמאירי כתב הטעם, דלאו ללא תקור כדחה מפני כבוד הצריח, [ציצה דף ו' ע"א ד"ה אע"פ שביארכו וכו'].

ב"י ד"ה וכתב עו"ש, שמענו על הראב"ד שצוה להלין מת ביו"ט ראשון עד י"ט שני כדי שיתעסקו בו ישראל וחלקו עליו וכו' דאסור להלינו.

והמאירי כתב דקצרוהו כלילה, [וא"כ ליכא איסור הלכה, אלא דלאו להשהותו עד הלילה], ועיין אבכ"ז קי' ת"ו סק"א, [דהציא דהרמב"ן הציא ראייה משריפת קדשים לאסור ביו"ט אף לאיכא כורך מלאכה וה"ה צמת ללא התירו וכו', וע"ז כתב הרב (הגר"ז) צ"ס ע"ס קי' תכ"ה (ס"ג ובקו"א סק"ג) לחלק בין שריפת קדשים לאיכא מלאכה עוברת משא"כ קצורת מת איכא עשה לקוצרו ביום דוקא ואף שאינו עובר עד הצקת מ"מ עבר העשה מיד כשהיה עד הלילה משא"כ בשריפת קדשים וכו', וע"ז כ' האבכ"ז דבספר החינוך כ' להדיא שמתכוין לקצור ביום מיתה והעובר ע"ז והלין את המת שלא לכבדו בטל עשה זה מלבד שעבר על הללו, הרי להדיא שאין עובר על העשה עד שהלינו ועבר על הללו ואף דכתיב ביום ההוא ילפינן מקדשים וכו' דהלילה הולך אחר היום וכו' וכן בטור וש"ע לא הוזכר רק דין המלין מתו שעובר בל"ת ולא שמתכוין לקוצרו ביומו דוקא, ע"ש].

ב"י ד"ה ומ"ש רבינו ולזה הסכים וכו', וגם ר"י וכו'.

ר"י הזקן.

דציאור הגר"א הוכיח מהירושלמי והתוספתא כהט"ז, וע"כ כתב דל"ל דאזמל לא מקרי כלי שעומד למלאכה כל שאין תיכונ מוזמן למול מפני שאין הזדמנות מלאכתו מכויה כלל, והלכך כיון שחל התיכונ לא חזי למידי וחשיב כאבן, ושוב כתב דבאמת ל"ק קו' הגר"א מסתוספתא וירושלמי דהתם איירי צלולצ דאינו כלי כלל משא"כ סכין של מילה שפיר הוי כלי, וכ' דאפשר דזהו דעת הרצינו ירוחם צסס הרמז"ן שהציא צ"י שס ע"ש] (ועיין צמחה"ש כאן ודו"ק), [דהוא גרס צמג"א אי כמי מותר וכו', ולדצרו ס"ל להמג"א דהרמז"ן מספקא ליה צטעס הדצו, ומשו"ה מספק אקור צסכין של מילה, וע' שעה"צ ס"ק מ"ז, אבל לפמשנ"ת דגרסינן וכן כמי, א"א צסכין של מילה מותר מטעם שלא יגנוצו].

אליה רבה ס"ד ס"ק י"ד, בן הוביח הרא"ש וכו' ולגזוז שער מותר וכו' וביש"ש הקשה בהא ב' הרמב"ם פ"ט הגזוז אפי' ממת חייב אע"ג וכו' אבל הוצאה שרי, ותירץ מ"א [סקי"א] דהרמב"ם מיירי דצריך לשער ות"ה מיירי דא"צ ע"ב ותימא דהו"ל לאוקמי הרמב"ם אפי' בא"צ דהא פ"ל מלאכה שא"צ לגופא חייב וכו'.

וע"ש צמג"א דכתב דאס אין כריך לשער לא הוי מלאכה כלל [דהא"ר הבין לכוונת המג"א דהוי משאל"ג, ולכן הקשה וכו' וע"ז דכ' לכוונתו דאינה מלאכה כלל דכיון דהוא מת לא מקרי גזיזה] ולק"מ, אבל כ"ע מתשובת ריב"ש ס' ש"ד, [ע' צמחה"ש שכ' דכיון דלא מסתצו דהמג"א פליג אריב"ש שס שכתב דצגזזת שער אפי' א"צ לשער חייב לכ"ע, א"כ ע"כ דכוונת המג"א דל"ה מלאכה כלל וכו' ע"ש].

סימן תקכ"ז

מג"א ריש הסימן, כתב הר"ן וכו' וכתבו התוס' וכו' דאם בישל במוך לחשיבה דליבא למימר שיקלעו לו אורחים לוקה וכו'.

ולפ"ז כתב צפרת"ג צמ"ז צקי' רכ"ט [ס"ק ג', ד"ה וכשחל י"ט ע"ש] דיט להקדים ולהטמין הטשולנט מצעו"י שיתצשל עכ"פ חאי צישולו מצע"י [כמאכל צ"ד, דצלח"ה אין להתיר כיון דליכא הואיל למשנ"ת כאן] עיי"ש, ועיין צלרו"ח לרעק"א צמערכה ז' צקוגרייס ד"כ ומת"ט דנתי וכו', [דהתם דן ציו"ט אחרון של פסח צצצת דכוהגין להטמין צתנור לצצת

פשיטא צצמוקים דצפסח אין נוהגים לאכלס אצל ציו"ט אחרון נוהגים לאכלס, וכ' דלכא' היה ראוי לאקור כיון דליכא הואיל דהא היום לא יאכלוהו האורחים כיון דאין אוכלין צימוקים ציום ז' והא אין מתירין צעירוצ דוקא ע"י הואיל, ומזה רצה להוכיח כדעת השאג"א דאמרינן הואיל דיקלעו אורחים ויעצרו אאיסר דרצנו, ושוב כ' די"ל דחומרא דצמוקים צודאי שרינן לחולה דקיל מאיסקורא דרצנו ושפיר אמרינן הואיל דיקלע חולה שאצ"ס וכו'], אבל חת"ס צתשובות ס' ע"ט צספרו חולק עליו [דכחי לחולה שאין צו סכנה שכיח אצל לא שכיח שאותו חולה יהיה כריך לצמוקים, והרי התוס' כתבו למסקנא דצעינן שכיח א"כ אפי' איכא חולה צפנינו לא שכיח שיאטרך למלאכה זו צפרטות, דאל"כ יהיה מותר כל מלאכות שצת ציש חולה צעיר זו, והרי ודאי אינו כן וכו', ע"ש], ולפי מש"כ כאן צכף החיים צסס האחרונים [צס"ק ד'] לחלק צדין של הפרת"ג הכ"ל דציעצד [דכיון די"א דלרכי שצת כעשים ציו"ט מדאורייתא, להכי יש להקל צשעת הדחק], ה"ה כאן מה"ט, ועיין, [דה"ה צפשיטדא דצימוקים ציו"ט אחרון ש"פ וכו' דמותר לכתחילה, כיון דחזינן דלענין צ'ולנט סמכינן צשעת הדחק להקל, והכא כיון דהגרע"א ס"ל דמותר יש להקל לכתחילה].

ב"י ד"ה ומ"ש דהיינו וכו', בסי' (תקכ"ג).
צ"ל תק"ג.

ב"י ד"ה ועירוב וכו', דב"ש פברי דלבשל וכו'.

צרא"ש איתא וז"ל, דצ"ש סברי דאפי' לצשל כריך צ' תצשילין ולצ"ה סגי צתצשיל אחד.

צור, יש אומרים דוקא שבשלו העדשים מעיו"ט וחתך בסבין השמנונית מעיו"ט וכו' אבל וכו' מג' או מד' ימים קודם אין סומכים וכו'.

וכ"ע צ' ימים או יום אחד קודם אי מהני [דלא הזכיר אלא דג' וד' ימים לשיטה זו אין לקמוך וצעי"ט שפיר דמי].

ב"י ד"ה עדשים וכו', כתב המרדכי וכו' וכן פיר' דצריך להתנות מעיו"ט ולומר אם אישכח לעשות ע"ת אסמוך ע"ז התבשיל וכו' ואשמעינן

ר"ח דהא דתנן עושה תבשיל ה"מ לבתחילה אבל בדיעבד היבא דשבת עבדין בדפ"י וכו'.

כ"ל [במקום כדפרי'] כדפרישית, ועיין במרדכי אות תרע"א [צריש פ"ז דבינה].

ב"ח ד"ה ואפי' עדשים וכו', והבי משמע להדיא מהך ירושלמי דא"ל ר"ח אית הבא טלופחין מאתמול אלמא דאפי' בעדשין שמאתמול קודם עי"ט נמי שרי לסמוך עליו וכו'.

עיין צח' צק"ס זה ד"כ וכתב הר' אפרים תש"כ שס פי' הירושלמי לדעתו ולדעת המרדכי, [לדעת הר' אפרים והמרדכי איירי הירושלמי ככסככס ר"ח לציתו כזר ככנס יו"ט וצ"כ חזינן תהא דשאל דאין להתנות ציו"ט אלא צדאית ליה מילי דצטיל מאתמול וכו', ולדעת הטור איירי צעיו"ט ולהכי לא היה צריך להתנות וכו', ע"ס].

ב"ח שם, מיהו נראה ודאי דמצוה מן המובחר היא לעשות תבשיל לבתחילה לצורך ע"ת כמו ששינינו ועושה תבשיל מעיו"ט וכו'.

ופי' רש"י במשנה לשם עירוב.

ב"ח ד"ה מצוה וכו', ובדמשמע מפי' רש"י לקולא וכו'.

כ"ל וללא כמשמע.

לבושי שרד ס"ה, קטנים וכו' סי' ק"צ.

כ"ל סי' ק"ל.

ט"ז ס"ק ט', נקרא פושע וכו' ולהרא"ש וטור לא הוה משום ב"פ אלא בסמיכה לא מהני כלל וכו' [האריך להקשות על הרא"ש והטור דס"ל דלא מהני סמיכה על גדול העיר כלל מהא דאמרי' בגמ' ההיא סמיא וכו' דא"ל שמואל לב"ע שרי ולדידך אסור, וע"ז הק' הט"ז לפי שיטתם איך איירי הגמ' וכו'].

ועיין יש"ש פי' הגמ' [פ"ז סי' ו', דכתב, פי' אפי' האי סמיא שלא היה צא לסמוך על אחר אלא ששכח מלהכניח ע"ת נקרא פושע צפעס הצ' משום שהוא ליה ליזהר מכ"ש מי שלכתחילה אינו רוצה להכניח וצא לסמוך על אחרים וכו', ולפ"ז א"ש, ול"ק קו' הט"ז].

ב"י ד"ה כתב הכלבו, התירו בעלי הוראה לסמוך וכו' ואע"פ שגילה דעתו וכו' על עירוב חבירו אם יאבד וכו'.

חקר כאן, וז"ל כל צו, על עירוב חבירו רק על עירוב עצמו שהכית, ת"מ י"ל שכל אדם דעתו לסמוך על עירוב חבירו אם יאבד עירוב וכו'.

ב"י שם, כתב הגה"מ וכו' ואשמעינן שצריך (בעיו"ט) שניהם.

כ"ל שצריך להזכיר שניהם.

ט"ז ס"ק י"א, גם מו"ח ז"ל חלק על רש"ל בזה [דאסר לשחוט מבח ע"ת] אלא שבענין טעם לנוסח אטמוני ואדלוקי דחק למצוא טעם שהוכרחו להזכיר ביוון שאפשר לעשות בלעדם ואין בהם צורך משא"ב בשחיטה וטעם זה אינו מספיק וכו'.

ועיין צ"ח שכ' דהוה צכלל ולצטולי דא"ל לצטל צלא שחיטה, [צ"ה כיצד].

ט"ז ס"ק י"ב, ופי' ראבי"ה וכו' ואשמעינן שצריך (בעיו"ט) וכו'.

כ"ל שצריך להזכיר.

ב"י ד"ה ומ"ש ויכול להניח וכו', והכלבו כתב יש לעיין אם יניח ע"ת קודם י"ט ב' ימים או יותר אם יועיל לו ועל זה כתב הר' נתנאל לחומרא דאין לשנות מנהג עי"ט בלא ראייה ברורה ואין לנו אלא לשון משנתינו עושה אדם ע"ת מעי"ט וכו'.

ומשמע [מתש"כ הכלבון] דאם תכח צעיו"ט [אף צנתצטל לפני כן] פשיטא למהכי, דהא כתב יש לעיין אם יכח וכו', ומשמע דהעיקר הוא ההכחה, אצל לדעת רצינו כתנאל משמע דגם התצטיל צריך לעשותו מעיו"ט כלשון המשנה [דכ' עושה אדם וכו', דקפדינן אעשיה], ואולי זהו דעת הי"א שצטור לעיל [צריש הקיטון, די"א דוקא שצטלו העדים צעיו"ט וכו'].

ב"ח ד"ה מי שלא עירב וכו', בדאי הם הרי"ף והרמב"ם לסמוך עליהן בדיעבד אם לא עירב להדליק נר של שבת שהיא מצוה.

ר"ל ואמרינן מתוך, וצפרט למש"כ הגרי"ז [צכתצי הגר"ח "צדין כבוד שבת ועונג שבת"] להמלכה היא עוד מצעוד יום, [להתם הוכיח מלשון הרמב"ם צה"ה דאיכא צ' דינים צההדלקה א' עונג שבת דהוא שייך צצצת עצמו וכו' והצ' משום כבוד שבת שהחיוצ הוא כזר מצעוד יום וכו', וכ"מ מתש"כ התוס' שבת כ"ה ע"ז ד"ה הדלקת ע"ש, וא"כ לפ"ז ודאי מוצן דצרי

הצ"ח דהא המכורה חלה כבר מצע"ן, אצל האחרים
[דקוצרים לאם לא עירצ אקור להדליק] חולקין
וקוצרים דהמכורה משום הלילה ואז היא קיום המכורה,
ולא הכי כיון דציוס ליכא מכורה לא התירו להדליק בלא
עירוצ כיון דכל ההדלקה שייכת רק להלילה].

מור, וכתב הר' אפרים דדוקא דלית ליה מידי
דבשיל מאתמול אבל אית ליה מידי דבשיל
מאתמול לא מהני תנאה וכו'.

כר"ן הגירסא להיפך דוקא צאית ליה, וכ"כ הצ"י
וכ"מ מירושלמי [שהביא הר"ן, דאי' התם להדיא דשאל
אית הכא טלופחין וכו' ע"ש, והוצא לעיל בצ"ח ד"ה
ואפי' עדשים].

ב"י ד"ה ומ"ש אבל י"ט וכו', כתב המרדכי
בפ"ב דביצה שהורה הר"ש מבונבורג לעשות
ע"ת עבשיו ביו"ט שני וכו'.

דציו"ט ראשון [אם שכח] יכול להתנות, משא"כ
ציו"ט שני [וע"ז הורה וכו'].

ב"י שם, ופריך אפי' ביו"ט (שני).
בגמ' ליתא [שני].

סימן תקכ"ח

הגהות רעק"א על מג"א סק"ב, דע"ת אין
מתיר אלא צרכי סעודה, לבאורה הא נראה ליתן
טעם אחר דע"ת אינו מתיר רק מה דמותר ביו"ט
לעשות לצורך עצמו וכו' וגם וכו' אם יקלעו לו
אורחים אבל לענין עירוב דלא משבחת דבר זה
לצורך יו"ט וכו'.

ועיין רעק"א קי' תרס"ז על מג"א סק"ג, [דהמג"א
כתב שם שם מהרי"ף דאקור לחפש הס"ת משבת
ליו"ט משום הכנה, וכ' רעק"א ע"ז למשמע דמיו"ט
לשבת מותר ע"י ע"ת, וע"ז כ' דלטעמיה הכא א"ש
דשייך הואיל ומקלעי אורחים ורואים ללמוד הפרשה
שיקראו בשבת וכו' משא"כ לטעמא דהמג"א לאינו
מתיר אלא כרכי סעודה אקור צק"ת וכו', ע"ש].

סימן תקכ"ח

ב"י ד"ה חול, ולעג"ד נראה דאיסור מלאכה
בחה"מ ד"ת וכו'.

וכ"כ הדברי חמודות [אות ע"ד] על הרא"ש בהל'
תפילין [סיוט ט"ז] שכן הוא דעת הזוהר הרש"י עיי"ש
דצ"ח אי מניחין תפילין בחוה"מ [דמהזוהר משמע דהא
לאין להניח תפילין בחוה"מ תליא באיקור מלאכה
ולא הכי אין להניח תפילין משום דאיכא איקור מלאכה
ע"ש שהאריך בזה, והד"ח כ' דשי' הזוהר הוא דוקא
אי קצירא לן דאיקור מלאכה מדאורייתא].

מג"א ס"ק א', בתב התניא חייב לבבדו במאכל
ובמשחה ובבסות נקיה.

ואם לא עשה כן הוה בכלל המצוה חוה"מ לאין
לו חלק לעוה"ב, כ"כ החיי אדם [כלל ק"ו סעיף א'
והמצוה ר"ל שאינו מכבדו במאכל ובמשחה וכו'].

מג"א שם, ומחרי"ל לבש הקט"א ומטרו"ן של
שבת וכו'.

וכ"כ באר"ז דדיני שבת [הלכות ערב שבת אות
י"ח ד"ה חייצין ישראל ללבוש בגדים נאים וכו', וכן
צימים טובים וחולו של מועד דאמרינן צמכילתא כתיב
ציום הראשון מקרא קודש קדשהו צמאכל ובמשחה
וצכסות נקיה וכו', חולו של מועד מנין, ת"ל אלה
מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קודש].

מחצית השקל ס"ק א' ד"ה ובסי' תקכ"ח,
משמע דס"ל להרב"י דאיסור מלאכת חוה"מ הם
דרבנן וכו'.

[וס"ל להמג"א דהצ"ח להכריע כהרמז"ן דאיסור
מלאכת חוה"מ דאורייתא פליג על הצ"י דק"ל התם
דהוא דרצנן, ע"ש בצ"י ד"ה ומותר לזפת בין החציות
בין כלים קטנים וכו', והסיק דמסקפק"ל הלכה כדברי
מי, וספיקא דרצנן לקולא. וחזינו דק"ל דמלאכת
חוה"מ דרצנן, וכ"ע בזה, דהריטב"א [מו"ק ז' ע"א
סוד"ה משקין וכו'] כתב לדעת הרמז"ן דאיסור טירחא
בדבר האבד אינו אלא דרצנן [דכ' שם בא"ד, ורבינו
הרמז"ן וכו' שהרי כל שהוא דבר האבד מותר מן
התורה אפילו בטורח גדול וכו' וחכמים אקור משום
גדר וקייג וכו'], וא"כ מכ"ל דחולק [הצ"ן] על הצ"ח
דצאמת ק"ל להצ"י דאיסור מלאכה הוא דאורייתא
כהצ"ח דפסק כהרמז"ן, אלא הקיל משום דהוי דבר
האבד ואינו אקור אלא מדרצנן אף להרמז"ן וכמש"כ
הריטב"א].

סימן תקל"א

ב"י ד"ה אין מגלחין במועד וכו', ודין זה שבתב רבינו [דאף מי שגילח לפני המועד אסור לגלח במועד אף דלית בזה חששא שיכנס לרגל בשווא מנוול], נסתפקו בו התוס' בפרק אלו מגלחין וכו'.

עיינן בשפת אמת מש"כ [צמו"ק י"ד ע"א ד"ה צגמ' כדי שלא יכנסו וכו', דכ' דמש"כ ה"י דנקתפקו זו התוס' אינו צתוס' שלפניו, והוסיף דיתכן דכוונתו דמדמה להא שנקתפקו התוס' שם ד"ה אומן אם חולה שכתפא צמועד מותר לגלח, אי מיקרי דמוכחא מילתא וכו', וה"ה בזה שגילח קודם המועד אי אמרינן דמוכחא מילתא שגילח כבר ומותר, וכ' ע"ז דצאמת לא דמי לחולה, דהכא כיכר לכל שהרי שערותיו קצרים וכיכר שגילח קודם המועד וכו' וע"ש שהאריך בכ"ז].

ב"י שם, וב"ב המרדכי.

סימן תת"ע.

באר היטב ס"ק ה', בתב בספר גן המלך וכו', כל אלו דמגלחין במועד מותרים לספר ע"י ישראל ביון שיש היתר בדבר וכו'.

אפי' כדרכו, כ"כ ביאור הלכה והציא ראיה לדבריו ע"ש, [ד"ה ואלו מגלחין צמועד וכו', דצמשה שנה וכו' גילוח וכיבוס צחלא מחתא וכי היכי דצכיבוס שרינן אפילו כדרכה, ה"ה גילוח, ועוד מציא ראיה מפסחים כ"ד ע"ז ע"ש מש"כ בזה].

ביאור הגר"א ס"ד ד"ה והוא שלא וכו', וגם משמע בירושלמי דאין איסור לצאת לחו"ל אלא בבחן דוקא [וא"ב קשה מ"ט פסק השו"ע דביצא לטייל אסור לגלח וכו' משום דיצא לחו"ל ועבר איסורא, הא ליכא איסורא רק לבהן].

וי"ל דאיידי ציוכא לכורך תכזה [בזה אמרינן בירושלמי דלכהן אף צכה"ג אסור, ולישראל מותר, אצל שלא לכורך תכזה, אף לישראל אסור, וא"ש].

ב"י ד"ה קטן מותר לגלח וכו', ובתב הרא"ש דטעמא משום דלא שייך בהאי גילוח שלא יכנס לרגל וכו'.

ועיינן פרישה [ס"ק ו' דהטעם דל"ש צקטנים שלא יכנס וכו', דלאו צר תכזה הוא]. וכ"ע מירושלמי [פ"ג ה"ב] גבי כיבוס של צגדי קטנים דמתיר רק משום

דהוה כחלוק אחד [דצירושלמי אי' צעון קומי רבי יוסה צגדי קטנים מה הן, אמר לון כמי שאין לו אלא חלוק אחד, ומשמע דהירושלמי ס"ל דטעמא דמותר הוא רק משום דהוה כחלוק אחד, וצלא"ה הוה אסור, וקשה הא לאו צגי תכזה כיכרו ולית צהו איסור כיבוס], וי"ל דהירושלמי ר"ל אפי' כמה צגדים הוה כחלוק א', [דאיכו צא לומר טעם היתר כיבוס צקטנים, דהא פשיטא ליה דהטעם הוא כיון דלאו צגי תכזה כיכרו, אלא דהירושלמי מחדש דאפי' כמה צגדים הוה כחלוק אחד מפני שעשוי ללכלך הרבה], וכ"כ צצצלי הלקט [סימן רכ"ח צהלכות חוה"מ, דיש מתירין לכצס צחולו של מועד צגדי קטן שנים או שלש ויותר כדי שיספיק לו צמועד וציו"ט, מפני שעשוי ללכלך הרבה, וכתב דכן מפרש צירושלמי צעון קומי וכו', וחזינו להדיא דק"ל דכן כוונת הירושלמי] וכ"כ התוס' [תענית דף כ"ט ע"ז ד"ה מי שאין לו וכו', דמ"מ יש לכשים לכצס צגדי התיכונות כדי לשכוב דהוה כמי שאין לו אלא חלוק אחד שיש רגילות להחליף צגדיהם, וכן שעה צריך לו כל צגדיו, ועל זה נהגו העולם לכצס צחולו"מ. וחזינו דק"ל דהטעם דמותר משום דכל שעה צריך לכל צגדיו ולהכי הוה כאין לו אלא חלוק אחד]. ולפ"ז גם הרא"ש והטור ס"ל כן [דכיון דכתצאר דטעם הירושלמי הוא כמי מטעם דלא הוה צר תכזה, וע"ז כ' הירוש' דמותר אפי' כמה צגדים, א"כ הרא"ש והטור דק"ל כמי הטעם דלאו צגי תכזה, כמי ס"ל דמותר כמה צגדים], וכ"פ המחצר לקמן [עיי' צקי' תקל"ד סעיף א' דהרמ"א כתב דצגדי הקטנים ציותר שמלפפין צהם ומשתינים וכו', מותר לכצס ד' וה' צפעס א', משמע דצשאר צגדי קטנים אסור, והמחצר שלא חילק כלל ס"ל דאפי' צקתם קטנים מותר כמה צגדים, והטעם דכולם כחלוק אחד וכמש"כ].

ב"י ד"ה וכל אדם מותר לגלח וכו', מסיק שמותר לגלח אפי' מה שבצדדי פיו ואפילו אינו מעכב וביון שאיסור דרבנן הוא נקטינן לקולא.

דמלאכת חוה"מ דרצון כ"כ רעק"א [סי' תק"ל צמג"א ס"ק א', דכ' שם דמהכא דפסקינן לקולא כר"א, חזינו דמלאכת חוה"מ דרצון ע"ש], וי"ל דאפילו להרמצ"ן [דק"ל דמלאכת חוה"מ דאורייתא כל שאינו לכורך המועד ואינו דבר האצד (הוצא לעיל סי' תק"ל צמחה"ש), כמי מותר הכא דלשיטתו הכא] מותר מן התורה דהוה כורך המועד.

ב"י ד"ה כתב המרדכי וכו'.

סימן תתל"ז צ"ס ר"י.

ב"י שם, וכן מותר לרחוץ בחמין בחש"מ.

ואפילו להחם מרחץ שרי, ע"ז כ"א ע"ז וכו' שם
רש"י צ"ה צחולו של מועד, לדין גמי שרי להחם
מכאן.

סימן תקל"ב

ב"י ד"ה כתוב בהג"א וכו' והתוס' וכו'
דהטובלת לנדותה מותרת ליטול צפרניה היא
בעצמה בלא שינוי דלא גרע מהעברת שער של
בית השחי וכו'.
וכ"כ האגודה.

טור, כל רפואה מותר בח"ה.

עין אצני כזר או"ח סי' שצ"ד אות ט' [דכ' דצ"ח
וצר"ן מצואר להלכה כר"י במכשירין, ומדרכין אסור
צמקת דברים, וא"כ אין צמיקת סמנים לחולה רק
איסור דרכין, ומותר צמקת רפואה דהו"ל גזירה
לגזירה וכו'. ולפי כיחל לשון השו"ע דכתב כל רפואה
מותר צמקת דהיינו אפילו צמקת לאפוקי יו"ט שאין
מותר צו כל רפואה צמקת עכ"מ אסור
להתרחק.

ב"י ד"ה כל רפואה וכו', תוספתא וכו' שותים
מי זבלים ומי דקלים וכוס של עקרים במועד.

עין אצני כזר או"ח סי' שצ"ה אות ז' [דכ' דר"ע
צתוספתא זו לימד דכל מקום משום רפואה מותר
כעין שהתירו משום פסידא אף שלא לצורך המועד
ע"ש, והוסף גם לשון השו"ע יכול להתפרש כל רפואה
וכו', דהיינו אף שלא לצורך המועד.

מג"א סי' ב', כל רפואה פי' שמוותר לשתות
דבר שהוא משום רפואה וכו'.

ואפי' מלאכה שרי, עין סי' תקל"ו סעיף ג' [דאין
מוכעין מצהמה כל רפואה, אפילו אם יש צה מלאכה,
וא"כ כ"ש צמקת, וע"ש מש"כ שם שכן כ' הרי"ז גיאות,
ומג' טעמים יש להתיר, א' דהוי דבר האצד. ב' דהוה
כאוכל כפס [דהוי כרכי גופן]. ג' די"ל דצמקת חולי
לא גזרו רבנן [אי קבירא לן דמלאכת חוה"מ דרבנן].

סימן תקל"ג

ב"י ד"ה מותר לטחון וכו', וכתבו הרא"ש
וכו' והרי"ף והרא"ש לא הזכירו דין הערמה כלל,
משמע דס"ל בת"ק דאסור להערים וכו'.

עין צצ"ת פ' תולין לפסק לקולא [דף כ"ז ע"ב
דפי הרי"ף דכתב שם דלכורבא מדרכין מותר להערים
ללא חיישנין שיצא לעשות לכתחילה בלא הערמה,
וא"כ ה"ה הכא].

שו"ע סעיף א', מותר לטחון קמח לצורך המועד
אפילו ביוון מלאכתו במועד וכו'.

ומותר גם לכתחילה להמתין למועד (חיי"א) בכלל
ק"ו סעיף ב', וע"ש צתוספות חיים שמפקפק בזה].

מ"ז סי' א', [מותר לטחון קמח לצורך המועד]
אפילו ביוון מלאכתו, דלצורך אוכל לא אסרו ביוון
מלאכתו.

וכ"כ הרא"ש [פ"ב סי' י"ז], וצ"ע על דברי הגר"א
[דכתב צשי' הרא"ש לכל דבר שהוא כורך, מותר אפילו
ביוון מלאכתו, והא הרא"ש כתב דוקא כורך אוכל,
וכוונת הגר"א צפי' הרא"ש הוא אף לצורך סתם, דהא
הציא ראייה מדברים ונדבות והתם לא הוי כורך אוכל,
ואולי ס"ל דכדברים ונדבות הוה או"כ [כלומר כלל כורך
אוכל] לגבי [איסור] דרבנן [דהיינו] איסור [מלאכת]
חוה"מ, [אבל לצורך סתם צמקת ס"ל לאסור].

ביאור הגר"א סי' א', אפילו ביוון מלאכתו וכו',
ממ"ש פ"ב דיו"ט (י"ט ע"ב) השתא סלתי וכו'
[דמותר לקצור עצים לצורך המועד, רש"י] נדרים
ונדבות מבעיא וכו', ואם איתא [דביוון מלאכתו
בטוחן אסור] הא נדרים ונדבות הוי ביוון
[מלאכתו], וסלתי אמרינן בפ"ז דשבת דחייב
משום טוחן וכו' [וחזינן דבטוחן אפילו ביוון
מלאכתו מותר לצורך המועד].

וצ"ע ראייתו, דהא ביוון מלאכתו [לאסור] אינו אלא
דרכין, [וא"כ הא יתכן דקושיית הגמ' צצ"ה היא לכיוון
דסלתי מותר מדאורייתא כ"ש, כו"כ לא כ"ש, אבל
צמקת מדרכין אסור סלתי ביוון מלאכתו, והא
דכלמד כדריס ונדבות דיהא מותר, הוא משום דאין
שבות צמקת, ומסתבר יותר דהקושיא היא דכאמר
דהקוגיא התם איירי לענין לאסור כדריס ונדבות
מדאורייתא, וע"ז אייתי הגמ' ראייה מסלתי
דמדאורייתא מותר אפילו ביוון, אבל מדרכין יתכן

דבאמת אסור]. וכל למשמע ליה [להגר"א להגמ' ס"ל] דשרי [סלותי זכוון מלאכתו] אפילו מדרבנן [ולהכי הציא ראייה מהתם] וכ"כ הרמב"ם [דשרי אפי' מדרבנן, עי' רמב"ם הל' יו"ט פ"ז הל"ו].

טור, מותר לעקור פשתן מפני שראוי לבסות בו את האובלין וכו'.

וכל ע"י חשיב אור"כ כיוון שמשמע לאוכל, או דהוי מכשירי אור"כ כיוון דאינו אוכל גופא רק שומר את האוכל, ונפק"ת זכוון מלאכתו [דאי הוה אור"כ מותר אפי' זכוון מלאכתו וכת"ש הז"י לעיל דריש הקיטון זשם הרא"ש והמרדכי, ואי הוה רק מכשירין, אסור זכוון מלאכתו], ועיין סי' תקי"ד ס"א [דהתם מזואר זשור"ע דהמחזר פסק דאין מכזין הצקעת זיו"ט כדי שלא תתעשן הקדרה, והרמ"א מתיר היכא דא"א להכיל זלא כיזוי, והציאור זזה כתבו המפרשים דנחלקו אי מניעת היזק מיקרי אור"כ, דלהמחזר לא הוה אור"כ, ולהרמ"א מיקרי אור"כ ע"ש זמ"ז וזשאר האחרונים. ולפ"ז ה"ה הכא דלשי' המחזר, הכא לא הוה אלא מכשירי אור"כ, ולהרמ"א הוה אור"כ ממע, ונפק"ת לענין כוון מלאכתו, וכמש"כ. אלא דז"ע דהא התם איירי לענין היזק הקדרה, משא"כ הכא דאיירי לענין היזק האוכל גופא, והרי כ' המ"ז שם זשם הט"ז סי' תק"ז, דבאופן שיקדיח התזשיל מותר ודאי להקיר זשם קאת אע"פ שמכזה ע"י כך, ומאי שזא הכא. אלא די"ל דכיוון דפעולתו הוא דהפשתן גופא ולא דהאוכל, וזשעת המלאכה אינו מועיל כלל לאוכל אלא אח"כ, להכי מיקרי מכשירין, אלא דא"כ ז"ע דהא הוה ודאי מכשירין, וא"כ מה ספק יש דדבר, ויל"ע זכ"ז. וע"ע זשור"ע הגר"ז וערוה"ש שם דציאורו באופן אחר דברי המחזר והרמ"א].

ב"י ד"ה מותר לעקור פשתן וכו', ביתא חזי לחפיפה וכו', אבל ה"ה בתב הר"א פי' לחפיפה לגני הנשים לחוף בו הפנים וכו'.

וכ"כ הריטב"א [שם] ופי' [ה"ה שם] דהוה כעין אוכל כפש [כיוון שהוא כורך גופן] ושרי אפי' טירחא יתירא, [ולהכי התירו לעקרו כולו לפי הר"א כיוון דבאור"כ שרי אפי' טירחא יתירא].

ב"י שם, אבל ה"ה בתב וכו' ולפי שאין דרך הפשתן לעקרו לחצאין, התירו לעקרו בולו וכו'. י"ל [דהת"מ איירין דאין מואא פועל לעקור אלא

על כולו דמותר, [ולהכי התירו לעקרו כולו, אלא דה"כ דבאופן שמואא פועל, לא התירו לו אלא לכורך], וכ"כ הריטב"א [מו"ק י"ז ע"א ד"ה טוחנין] לגבי טחיכה, [דכתב דזהא ודאי אס לא ימאא מי שירכה לעשות לו זכמאוס, שאין רואים לטחון וכו' דבר מועט, עושה אפי' הרבה וכו' שהכל כורך המועד הוא וכו' ע"ש]. וא"ש קושית המג"א [ס"ק ה'] על הז"י, [דכתב על הז"י דלא כוון יפה דאף הת"מ מודה דאין יכול לעקור אלא מה שצריך דלא עדיף מדבר שהוא כורך אכילה וכו', ומשום זה פי' דברי הת"מ באופן אחר דלא פליג ארי"ז וכו' ע"ש, ולפתש"כ א"ש, די"ל דהת"מ איירי באינו מואא פועל למקאתו ולהכי מותר וכמש"כ, משא"כ באיכא פועל למקאתו מותר רק לכורך, דהא הת"מ כתב הטעם דאין דרך לעקור מקאת וא"כ אפשר לבאר דליכא פועל. אולם רצינו ירוחם פליג גם ע"ז וס"ל דאף דליכא פועל אסור, וליכא למימר דגם רי"ז מודה דבליכא פועל מותר, דהא הוכחת הז"י מהרי"ז דאוסר שלא לכורך, היא מהא דכתב דכל שלכורך המועד מותר, וא"כ כיוון דשלא לכורך הוא אסור אף זזה, ולפ"ז א"ש דברי הז"י דבאמת הת"מ פליג אלא דאיירי דליכא פועל וכו'.

טור, ובן מותר לצוד דגים לאבלם וכו'.

משמע [דמותר לכוד] דוקא [זכדין] לאכלם כולם, [אלא דמותר לכורך אכילה דהרווחה], וכן פי' החזו"א [אור"ח סי' קל"ה לדף י"א א'] דעת הרמב"ם ג"כ [דמותר זכדין] לאכול דהרווחה [ודלא כהמג"א ס"ק ז' דפי' דשרי לכוד הרבה יותר מלכורך המועד משום שאין כל דג שוה בטעמו, וע"ש בחזו"א מה שתמה על המג"א].

טור שם, ובן כל דבר אסור לבבשו אא"ב יהא ראוי לאכול ממנו במועד, אבל אם הוא דבר שאינו נמצא אחר המועד, מותר לקנותו ולבבשו.

ודוקא כזישה הקילו [שלא לכורך המועד כשאינו כמאא אחר המועד] דאין עיצוד באוכלין [וכן מקח וממכר, דאיכס מלאכה גמורה], אלא אפיה וזישול אסור [דמלאכה גמורה לא התירו זזה], כ"מ זח"א [כלל ק"י סעיף ט"ז] ודלא כמ"ש זספר א"ה.

טור שם.

ובאגודה [מו"ק פרק מי שהפך ס"ק כ'] כתב דהיתר [הוא דוקא אס הוא] לכורך המועד [ולא קבי זזהא דראוי לאכול זמועד גרידא, ודלא כמ"ש הטור].

ב"י ד"ה ומו"ש רבינו, אבל אם הוא דבר שאינו נמצא אחר המועד מותר לקנותו ולבבשו, נראה שלמדו מדין השיירות שמותר לקנות מהן לפי שהוא דבר שאינו מצוי תמיד וכו'.

וכ"כ הגר"א סעיף ג' [לכותמים דין זה משיירות וכו' ע"ש], ועיין רעק"א בגליון [שם, דכ' דדין זה תליא צב' התיוראים צר"ש, דלתי' הראשון צאמת מותר, אצל לתי' השני אסור ללא שריא אלא דרך מקח וממכר דליכא מלאכה ולא טירחא, ולהכי צשיירות מותר, אצל מליחת דגים מיקרי מלאכה וטירחא ואסור, א"כ לקנותו ולכבשן אסור, דכבישה טרחה גדולה ואינו מותר משום רווחא, והרי הר"ן העתיק רק התי' הצ', ע"ש, והוסיף דעל הטור קשה מ"ט פסק להתיר, הא בכל מקום התיורא האחרון הוא העיקר וכו', ע"ש].

שו"ע סעיף ג', ואם הוא דבר שאינו נמצא אחר המועד מותר לקנותו ולבבשו.

עיינ רעק"א [בהגהותיו, הוצאו חלק מדבריו לעיל בקמח, ותו כתב ללא כהמג"א צק"ו' דכתב על דברי הר"ן דלקנות מותר, וכתב דאינו כן, אלא דלהר"ן שהעתיק רק תי' הצ' דרצ"ד, ס"ל ודאי לאסור], וצפת אמת מו"ק דף י' בקופו [צתוס] ד"ה וצדבר האצד], יכא לחלק בין [היכא דכדין לאכול דשרי, אצל לקמורה אסור, וצזה איירי הראצ"ד, ודהוכיח שם דהא דכתב הרא"ש צסם הראצ"ד דמליחת דגים אסור וכו', התם איירי במלחו הרבה צכדי למכור אח"כ, אצל לאכילה שרי צכל גווכי, והציא קו' הגרעק"א דהכא, על המג"א, וכתב דלפי מה שכתבאר אינו קשה דלאכילה ודאי מותר וכמש"כ].

הגהות רעק"א סעיף ג', מותר לקנות בדבר שאינו נמצא אחר המועד וכו', ולענ"ד להר"ן אסור לקנות! ולבבשן.

נראה [צטעם הר"ן] דס"ל דאם מציא דבר האצור על עצמו [כגון הכא שאחרי שקונה אם לא יכבש יהיה דבר האצד], אין לו היתר [לכבש], או דאין לו היתר לכתחילה לקנות [צאופן זה שאח"כ נעשה דבר האצד, והמחצר דהתיר, ס"ל דכיון דלא הוי מלאכה גמורה מותר אף צזה שהציא על עצמו דבר האצד, וכמ"ש המג"א ס"ק ו'], ומש"כ [המחצר] צקי' תקל"ט סעיף ט' [דמי שצריך לקנות יין צעת הצציר וכו' דבר האצד הוא ומותר לקנות] ולתקן החציות [ומזינן דס"ל

דמותר לקנות אף שיהא צריך לתקן החציות משום זה, והטעם צזה כמי משום דלא הוי מלאכה גמורה, אצל צאמת רק לתקן מותר, אצל עשיית כלים ודאי לאסור, דהוי מלאכה גמורה, וא"כ צ"ל דהמחצר לא ס"ל כהחיי"א שם [כלל ק"ו סעיף ט', דהתיר אף לעשות כלים] אלא דאין צנין וסתירה צכלים ולא הוי מלאכה [תיקון הכלים], או דהמחצר פסק כהטור לקולא צב' התיוראים].

מג"א ס"ק ז', וצד אדם דגים כל מה שיוכל וכו' [שהרי אפשר שיאכל מהם במועד וכו', וקשה מ"ש במקמח דאסור למחון שלא לצורך וכו', וי"ל דשאני צידה דכל פעם י"ל שימצא דג משובח יותר וכו'.

עיינ רעק"א בגליון [על המג"א, דכתב דלפ"ז ע"כ מותר רק אם כל לאכול מותר לכוד הרבה, וא"כ גם ללישנא צתרא וכו' ע"ש]. וצחזו"א או"ח הל' חוה"מ וסי' קל"ה לדף י"א ע"א ד"ה שרי וכו', דהקשה ג"כ על דברי המג"א דא"כ לעולם שרי למימלח משום פרקמטיא האצד, כיון דמעיקרא אדעתא דאכילה צידינהו, ומ"ט דלישנא קמא דאסר למיכד מיזל אתויי וממלת, ועוד איך שרי למלוח לכורך חול, הא י"ל שיצורר המשוצחין וימלחן, וכמו שהק' המג"א, ומש"כ דאין עיצוד צאוכלין, אין זה טעם, דא"כ ל"ל צגמ' טעמא דמתאכללא אגצ איכללא, ומש"כ דלעת עתה אין מצורר לו איזה מהן לצמור, אינו מוצן, דכשיש לו הרבה משוצחין, למה מולח את הפחותין], ועיין ציארר הגר"א סי' תקל"ז אות (י"ג) [ק"ח].

מג"א ס"ק ח', [בשו"ע ב', כל מלאכות שהם לצורך המועד, בשעושים אותם אומניהם, עושין בצנעה], דוקא האומנים שעושים הרבה ביחד וכו'.

כגון שעושין הרבה כ"כ חיי"א [כלל ק"ו סעיף ז', צצעינן שיעשו צפועל הרבה ולא קגי לן צהא דצדדך כלל עושים הרבה].

צ"י ד"ה כתב צתרומת הדשן וכו', סי' קצ"ג היתר פשוט דחולצין הצהמות צחוה"ת אפי' ע"י ישראל וכראה דאפילו שלא לכורך המועד קאמר משום דהוי דבר האצד.

וכ"פ הרמ"א [צק"ה] והלבוש [קו"ד], וצ"ע צצדרי התה"ד ללא משמע כן מדבריו ע"ש [דהא חילק צין

ב"י ד"ה ומ"ש רבינו וא"א ז"ל בסופו, ומ"מ כל שמכבסו ע"י עצמו ואינו לבוש חלוק אחר בשעת כיבוס בחלוקים דידן, שרי אפילו אם לא היו של פשתן וכו'.

וכ"כ מהרש"ל צביאורו על הסמ"ג, [הלכות חוה"מ ד"ה וכראה בעיניו].

ב"ח ד"ה ומ"ש הר"פ, ראפילו בכלי פשתן ואפילו אין לו אלא חלוק אחד כיון שאין לנו איזור קבוע בחלוק שמוביח עליו אסור וכו'.

וכ"מ מהגר"א [ק"א ד"ה ומי שאין לו וכו', דכ' דהרי"ף והרמב"ם והרא"ש השמיטו הא דאיזור מוכיח עליו, והוסיף להטור כתבו וכ"כ הפוסקים, ושם כ' ועט"ז, דהט"ז אוסר], ועיין לבוש [ק"א] לייסד המנהג [דשאי מגילות שאין מכירין צאונקו, משא"כ צזה שמי שצא למדה זו שאין לו אלא חלוק אחד, הוא ידוע ומפורסם לכל. ואע"ג דמשמע מלשון רש"י שהוא צעמנו כריך לכבסו ויראו הכל שאיזור חגור וכו', מ"מ כוהגין עכשיו לכבס ע"י אשתו או עכו"ם מי שאין לו אלא חלוק א' וכו', שהוא דבר ידוע ומפורסם לכל מי שצא למדה זו שאין לו אלא חלוק אחד].

ב"ח שם [בהמשך הדברים], וכך יראה ממ"ש מהרא"י בת"ה גבי בגדי קטנים.

דמתיר משום דמוכח שהוא צגדי קטנים [וא"כ הכא דאינו מוכח שאין לו אלא חלוק אחד אסור], וכ"ע מש"כ מהרי"ל לאסור פרהקיא [צהלכות חוה"מ צסמ מהר"ש שלא תכבס צגדי הקטנים רק אלל הכהר שצחכר], ועיין מג"א [סוף ס"ק ד', דהקשה דמ"ט גילות קטן מותר צפרהקיא, ומאי שנא כיבוס לאסרינו, דהא צכיבוס כ"ש דמותר כיון שיש עוד טעם שמתלכלך כל שעה ואפי' צגדול שרי צכה"ג וכו', וכתב דאפשר דשאיני גילות ששערותיו מוכיחין עליו שהן גדולים, אצל צבי כיבוס לא מוכח מילתא, ד"ל שיש להם עוד צצית], וכ"ע מ"ש מצגדי פשתן דמותר צפרהקיא כמ"ש המרדכי [דמותר מפני כבוד המועד וכמ"ש הצ"ח צשמו צהמשך דצרינו כאן ע"ש, וקשה דהא צזה כמי י"ל שיש לו עוד צצית]. וכ"ל [דלוקא צצגדי קטנים אמרינו כן משום] דכס הוא הדרך צצגדי קטנים דרואיין הרבה צפעס אחת ומכינין הרבה [צצת אחת, וכיון דחזינן עתה דמכבס רק אחד, להכי חשדינן שיש לו עוד צצית, דהא המהרי"ל ס"ל דאסור לכבס כמה

חוה"מ לצין ט' צאצ דהתם מניעת מלאכה משום עינוי וכו' ע"ש, ואי הוי משום דבר האצד, א"כ אפי' צט"צ מותר דבר האצד]. וגם מדצרינו אין ראה כלל ע"ש [אין ראה דס"ל דשלא לצורך המועד כמי מותר, דכתב דהטעם דמותר הוא משום דחוה"מ איסור מלאכה הוא משום שציתה, ושרו צצנן כל מלאכת הדיוט ואינו טורח. אמנם הוסיף שם דכן מה שהוא לצורך המועד מותר, ומשמע דצחא דמעשה הדיוט מותר כמי שלא לצורך. ואולי הכונה הכא דמשמע דהטעם הוא משום שרו צצנן וכו' כמש"כ]. וטעם הלבוש [דכתב דהוי דבר האצוד שהרי אם לא יחלבן יצו חלבן] כ"ע, [וכמש"כ]. אצל צח"א [כלל ק"ח סעיף ד'] כתב הטעם [דמותר לחלוצ, דאם] לא חולצין מכחיש הצהמה.

סימן תקל"ד

ב"י ד"ה ובגדי קטנים, וכל בגדי פשתן מותרין לכבסן וכו', ירושלמי שם בתבוחו הרא"ש והסמ"ג ונ"י וכו'.

ושם [צקמ"ג] כתב גם צגדי נשים, וכ"ע [מ"ט השמיטו הצ"י].

ב"י שם, וכ"כ המרדכי. צקימן תתע"ג.

שם, וכתוב בת"ה. צקימן פ"ח.

דרכי משה אות ג', דלא כמהרי"ל שכתב אסור לכבס רק אחד אחד, [דהתוס' שהביא הב"י ס"ל ו'מותר לכבס כל בגדי קטן, דכל שעה צריך לו כל בגדיו].

[וכן דלא כמ"ש] מהר"ם [הציאו התה"ד שם סי' פ"ח], מרדכי [שהציא הצ"י, והוא צקימן תתע"ג] והגהות מיימוני [צתה"ד שם, דכולהו ס"ל כמי דאסור לכבס רק אחד אחד].

ב"י ד"ה ומי שאין לו וכו', וכתבו התוספות וכו' דמי שאין לו אלא חלוק אחד שרי לכבסו במועד אפילו פשע ולא כבסו לפני המועד וכו'.

ולפ"ז ה"ה צגדי קטנים מותר אפי' פשע ולא כבסו קודם, [דהרי הא דהתירו צגדי קטנים הוא משום] דהוא כמי שאין לו אלא חלוק אחד דשרי.

מקפ"צ דמו"ק] זי"ד מציאין וכו' [ואיירי לענין ערצ פסקן].

ד"מ שם, לעיל סי' רנ"ב בב"י בשם רוקח הא דאין מביאין בלים מבית האומן היינו בנגמרה מלאכתן במועד וכו', אבל נגמר קודם מועד מותר, וזה"ל אוסר בכל ענין וכו'.

והטעם נראה [דכנגמרה מלאכתן במועד אסור] משום דגמרו באיסור, והחולקין [הר"י] אוקרין משום חשדא כמ"ס הז"י [שם צקי' רכ"ז ד"ה ומ"ס רצינו].

שם, וזה"ל אוסר בכל ענין.

אבל [אם] שיגרם א"י [לציתו] שרי באופן שיש לתלות שנגמר בערב שבת, והכא קודם המועד] כ"כ הרמ"א קי' רכ"ז [קעניף ד'].

מג"א ס"ק ז', אבל אם יש לו מה יאכל לא יתן לו שברו וכו'.

ואינו עובר משום כל תליון, עיין חו"מ סי' של"ט קעניף ו' [דכל זמן שהטלית ציד האומן אינו עובר, וה"ה הכא], וכ"כ הרב [הל' שאלה ושכירות קעניף י"ג, דכתב דאפילו הודיעו שיציא מעות ויטול שלו, אינו עובר וכו']. אבל לשיטת לבוש [קימן של"ט קעניף ו'] כ"ע [דכתב שם דכל זמן שהטלית ציד האומן, אפי' אחר שגמרו אינו עובר עליו כיון שאין האומן כותנו לו, מוחל לו על תשלום שכירתו כל זמן שהוא צידו וכו', ומשמע דבאופן שהודיעו שיציא מעות ויטול את שלו, ודאי עובר כיון שאין בזה מחילה, וא"כ כ"ע הכא דמשמע דאיירי בכל גוויי אף בא"ל טול, א"כ באופן דאמר לו טול את שלך מ"ט אינו עובר בכל תליון]. ואולי שאני הכא דאסור [לו] לקחת לא יכול לומר טור [ואפילו אמר לו טול, יתכן דהוי כאילו לא אמר לו, כיון שהדין אומר לו אל תטול] וכ"ע.

סימן תקל"ה

ב"י ד"ה והא דאין מפנין, כתוב במרדכי ישן וכו' דהא אין יוצאין מדירה לדירה משום טירחא וכל שכן לצאת למרחקים וכו'.

ולפ"ז א"ש מש"כ [מו"ק דף ז' ע"א] יוצאין על הכלאים [דלכאורה אינו מוצן מאי קמ"ל בזה, ולפ"ז א"ת דהו"א דאסור משום טירחא, דהא לילך למרחקים אסור, קמ"ל דמותר], ועיין כמו"י [שם, דכ' דלאו משום

בגדים צ"ל צקטנים אלא אחד אחד, ולהכי אוקר צפרהקיא], ומהרי"ל אוקר [צפרהקיא] ואזיל לשיטתו דרק א' א' מותר [וכמש"כ].

ביאור הגר"א ס"א, ומי שאין וכו', אבל הטור בתב דוקא איזורו וכו' וב"ב הפוסקים.

[הלל המה] ת"ה, אגודה [הוצאו צ"ח ד"ה ומ"ס והר"פ, צקופון וכל צו [הל' חוה"מ] שכלי הלקט וצ"ח [שם].

טור, מי שיש לו בלים בבית האומן וכו', ואם אינן לצורך המועד לא יביאם וכו'.

ואם הביאם אסור ללצטם, כ"כ צ"י סי' רכ"ז [ד"ה ומ"ס רצינו וכו', וכ' שם כמי דגם אם שיגרם האומן אסור ללצטם, ע"ש].

ב"ח ד"ה מי שיש לו בלים וכו', משמע אבל להוליך בלים אסור אפי' לצורך המועד וכו'.

וכ"כ הנמו"י [מו"ק סו"פ מי שהפך דף ו' ע"ב צדפי הרי"ף, צמתני' ד"ה מפנן לחצר אחרת] והמאירי [מו"ק שם ד"ה ולענין פסק, דכ' דהולכה אף לכורך המועד אסור], והטעם [דאסור להוליכן דהא הוי לכורך המועד ומ"ס מהבאה, אלא דהטעם הוא דמעשה אומן אסור אפילו לכורך המועד ואיכא חשדא שמתקנו במועד], ואפילו מעשה הדיוט איכא חשדא [דאפילו אם האומן יתקנו במעשה הדיוט אסור משום חשדא שיאמרו שמתקנו במעשה אומן], וכ"ע [אין לכורך אור"כ שרי, ועיין קימן תק"מ [קעניף ז' ובמ"צ ס"ק י"ח וכן צס"ח שם ובמ"צ דמצואר להדיא ללכורך אור"כ מותר במועד אפי' מעשה אומן, והכא יש להסתפק אי מותר לשלוח לאומן דכיון דטעם איסור ההולכה הוא משום חשדא, א"כ אף לאור"כ יתכן דאיכא חשדא, או די"ל דלאור"כ לא החמירו].

דרכי משה ס"ק ז', וכתוב בהג"א וכו' מביאין בלים מבית האומן אע"פ שאינן לצורך המועד.

עיין כל צו [הלכות חוה"מ דכתב דמציאין כלים מצית האומן כגון כרים וכסתות וכלוחיות ואפילו שלא לכורך המועד, אבל כלים שאינן לכורך המועד וכו' אין מציאין וכו'], וא"כ צס"ק ו' דכתב דיש לכיון גם בדברי הלבוש דכוונתו בזה דכתב לכורך המועד דהיינו ראויים לכורך המועד ואע"פ שאינן לכורך המועד ע"ש. אבל גירסא דידן בהג"א [שהביא ד"מ

טירחא נקטיה, לליכא טירחא מירי צמה שהוא יואל, אללא ה"ק זמן יאליא כללס הוא צחיה"מ של פסח ואין לבי"ד לשלוח קודם לכן וכו' ע"ש, וצחיה"מ [פ"ז מהל' יו"ט הל'א, דכ' ויואלין שלוחי צ"ד להפקיר את הכללים וכו', שכל אלו כרכי רצים הן].

סימן תקל"ו

ב"י ד"ה מי שצריך לרכוב וכו', אבל בארץ הזאת שאין הבהמות יכולות לילך בלא ברזלים, מותר לתקנם במועד וכו'.

ובהג"מ [פ"ח מהל' יו"ט הל'א אות כ'] כתב הטעם משום [דהוין] דבר האבד.

מג"א ס"ק א', [מי שצריך לרכוב במועד] לטייל [יכול לטיול צפרני הסוס וכו'] נ"ל דמא"י לחו"ל אסור לתקן צרכי הרביבה וכו'.

משמע דרכיבה [בלבד מא"י לחו"ל] שרי צחיה"מ לטייל, וכ"ע הרי אסור ללכת מא"י לחו"ל, ואולי דוקא שלא לכורך, ולכורך המועד שרי [טיול לחו"ל] וכ"ע [דאי הוי כורך המועד] א"כ גם תקון יהיה מותר [ומ"ט אסר המג"א] וכ"ע.

שו"ע סעיף ג', אין מרביעין בהמה וכו', ואין מונעין ממנה כל רפואה וכו'.

וכ"ס צ"ל [דאין מונעין ממנו כל רפואה, כ"כ] רי"ז גיאות.

סימן תקל"ז

מחצית השקל ריש הסי', על המג"א שבי, וספק דבר האבר מותר (רש"י) צ"ל דס"ל מלאכת חוה"מ דרבנן והוי ספק דרבנן [ולקולא].

אבל לסוברים [דמלאכת חוה"מ] מן התורה, אסור [צספיקא, דהוי ספיקא לאורייתא ולחומרא], וכ"מ צצבלי הלקט גבי תיקון גדול לסוס, ע"ש [בהל' חוה"מ קי' רכ"ג ד"ה גרסינן דכתב, וליכא להקל בדבר, דליכא צמלאכת חוה"מ איסורא לאורייתא וכו'].

ב"י ד"ה שדה הבעל שיש בה אילנות, יכול להמשיך המים מתחת אילן זה לתחת אילן זה וכו' וכתב עוד רבי [רבינו ירוחם] דמיירי שעומדים במקום משקה דאי לא ישקה איכא פסידא ופשוט הוא וכו'.

עין צמו"ק [צמור וקליעה כאן שהקשה, לא ידענא מאי פשיטותא, דהא אמרינן עלה (דמתני') צגמ' ואם היתה שדה מטונכת מותר, משמע דמתני' לאו צחלה איירי. גם צמו"ע (בהלכה דמאילן לאילן) לא זכר זאת (דאיירי צדה לחה) ע"ש].

טור, אסור לקצץ ענפי האילן לתקנו ואם ניכר שמכוין בשביל הענפים להאכילן לבהמתו כגון שקוצץ בולן מצד אחד מותר.

ואע"ג דאמרינן לכס ולא לכלבים [צליכה כ' ע"צ ועוד, וא"כ הכא יהא אסור צכל גווי צצהמה, די"ל דהכא] לא גרע מרפואה דחשיב דבר האבד [כמ"ס צמו"ע לעיל קי' תקל"ז ס"ג, והכא כמי אי לא יאכילה תכחיש צכך]. א"כ אפי' [צמאכילה] להצצית, ואיירי לכורך המועד [שרוצה לאכלה צמועד וכדו', ולהכי מותר]. ולפ"ז אם כוון מלאכתו צחיה"מ אסור לתת צצהמתו [לצרכה] לשי' הח"א [כלל ק"ו סעיף י"א צנשמת אדם ס"ק ה'] דאמרינן לכס וכו' [ולא לככריס ולא לכלבים גם צחיה"מ, וא"כ כיון דכוון מלאכתו אסור, דלא תיקרי לכורך כיון דדרשינן לכס ולא לכלבים].

ב"י ד"ה אסור לקצור השדה בח"ה וכו', וכתב הרמב"ם דהיבא דאין לו מה יאכל אע"פ שמוצא בשוק לקנות, אין מצריבין אותו לקנות מן השוק, אלא קוצר ומעמר וכו', ובלבד שלא ידוש בפרות וכו', ונראה לי שלמד בן מדאמרינן גבי עובדא דרב דאין לו מה יאכל הוה, ואפילו הכי איקפד שמואל לחד לישנא משום דאדם חשוב הוא, ואם איתא שלא היה מוצא לקנות, אטו משום דאדם חשוב הוא ימות ברעב, אלא ודאי בשמוצא לקנות מיירי, ואפ"ה מותר לקצור לב"ע אם אינו אדם חשוב וכו'.

וי"ל [דלכאורה איכה ראייה, די"ל] דילמא איקפד [לאו משום דמואל לקנות, אלא משום] כוון מלאכתו הוה, דמותר [מדיכא] כמ"ס צקי' תקל"ג [ק"א, דצאו"כ מותר אף צכוון מלאכתו, וא"כ מדיכא מותר, ואדם חשוב צריך להחמיר, אבל צאמת צמואל לקנות י"ל לאף צסתם אדם אסור].

ט"ז ס"ק ג'.

עין רעק"א צגליון [צצההותיו כאן].

ט"ז ס"ק ו', ובי רי"ז מהאי עובדא יש ללמוד דאדם חשוב צריך ליזהר אפי' במלאכת דבר האבד, שמא יטעה העולם לומר שכוון מלאכתו במועד וכו'.

ולפ"ז י"ל ללכורך המועד שרי [אפי' זכוון מלאכתו במועד, דהא בלכורך המועד לא תכלהו דאדם חשוב צריך ליזהר, וע"כ דהתם מותר אף זכוון מלאכתו], (וכ"כ הגר"א) זכוון מלאכתו מותר [לעיל ס' תקל"ג ס"א ד"ה אפי' כוון וכו', דכתב אצל דבר שהוא כורך אפי' כוון מותר].

ביאור הגר"א סעיף ט"ו, ואם אין לו מה יאכל וכו', קוצר ומעמר וכו', השמיטו הא דאדם חשוב [דאסור לו לעשות בן בדמשמע בגמ'] משום דרב וכו' ועוד דלחדא לישנא וכו'.

וכ"כ ראה מגמ' שם דף י"ז ע"ז מרז אשי לחזל לקלון ציער שלו בחוה"מ, [כדלמרינן רב אשי הוה לי וכו', ע"ש, וחזינו לאף באלם חשוב מותר].

סימן תקל"ח

מג"א ריש הסימן, כתב ג"י גבי זרעים שלא שתו בשם הראב"ד, דאם היה אונס אפילו הרווחה שרי במועד, אבל בששכח או נתעצל אסור הרווחה וכו'.

אצל דבר האבד שרי [אפי' זשכח או נתעצל], וראה למג"א [ויש לחלק בין דבר האבד להרווחה לענין שכת] מכמו"י שהוצא צ"י סו"ק זה [ד"ה כתוב בפסקי התוספות וכו'] זשכח או נתעצל שרי [דדוקא זכוון מלאכתו הוא דאסור וכו', ע"ש. וא"כ קשה דסתרי דברי הנמו"י אהדדי, דהא הכא כ' המג"א זשמו זשכח או נתעצל אסור] וע"כ [ז"ל] ככ"ל, [לחלק בזה כהמג"א, דהכא איירי בהרווחה, משא"כ התם איירי בדבר האבד ולהכי מותר בזה].

ביאור הגר"א ס"א, או ששכח [מי שהפך את זיתיו וכו' או ששכח וכו' ולא עשה קודם הרגל וכו' דבר האבד וכו', זולף וגומר ומזפת וכו'], מדאמרינן ובלבד שלא יבוין וכו' דאינו אסור אלא במזיד.

ואע"פ דאינו אונס כמ"ש האגודה [הוצא במג"א ס' ק"ח ס"ק י"א וצ"י חו"מ ס' ר"ז] דכל שהי' לו פנאי בתחילה לאו אונס הוא, מ"מ [עכ"פ מזיד לא

הוי. והגר"א צקי' ק"ח [ס"ח ד"ה מי שלא וכו'] השיג על האגודה מכאן [דהא קי"ל דזשכח לינו כחונק] וצ"ע [דהא י"ל כמ"ש, דאע"פ שאינו אונס מ"מ עדיון לא הוי מזיד, וכמ"ש הגר"א כאן, לא אסרינן אלא במזיד]. שו"ר צט"ז ס' תקמ"ה ס"ק י"א, דדעת תוס' דדוקא אונס שרי [התם איירי לענין כתיבת שטרות בחוה"מ, עש"ה. ועכ"פ ק"ל להט"ז לשי' התוס' דזעינן בכל מקום אונס וצלא"ה אסור], אצל למש"כ שם המג"א אין ראה מתוס', דדוקא התם דאיירי לענין שטרי קבלנות ואריקות ומתנה דליכא פקידא בזה דוקא] צריך אונס [משא"כ דלחכא פקידא ליכא ראה מתוס'] ולא זעינן אונס ומותר אף צלא"ה אי אינו מזיד וכמ"ש].

ב"י ד"ה ומ"ש ומיהו וכו', וכתב המרדכי אולי אף בפרהסיא יש להתיר דבר שהוא ידוע שלצורך המועד וכו'.

ומש"כ המרדכי [ס' תתכ"ה ד"ה הכיידין] מותר לכוד דגים אפילו צפרהקיא [ומ"ט פשיטא ליה דבר זה יותר ממש"כ לעיל לחולי יש להתיר] התם הוי אר"כ ושרי [דצאו"כ מותר צפרהקיא אף אם אפשר לעשות צכנעה, וצשאר כורך המועד או דבר האבד, מותר צפרהקיא רק צא"א צכנעה, כ"כ שם יעו"ש].

טור, המכוון מלאכתו במועד קונסין אותו שלא יעשנה וכו'.

כתב רבינו ירוחם [נתיב ד' חלק ה' זשם הראצ"ד צתשובה] דמותר לתקן מעלים במועד ואפי' כוון מלאכתו, דכיון דהוה כורך המועד, לא קכקינן ליה. ומהטור כאן [דלא חילק בין כורך המועד או אינו כורך המועד] משמע [דס"ל] דאסור לתקן מעלים. ואולי יש לחלק [דשאיני מעלים דמותר משום] דכורך הגוף עדיף, והוה כאר"כ דשרי, והא דאסר הטור הכא, איירי צאינו כורך הגוף].

ב"י ד"ה וכתב בג"י וכו', כתוב בפסקי התוספות פ"ק דמ"ק גבי אם היה בותלו גוזה לרה"ר, סותרו ובוניהו מפני הסכנה, אם נתעצל שהיה סבור להמתין, לא מיקרי כוון מלאכתו וכו'.

וכ"כ האגודה [מו"ק שם ד"ה וכותל גוהה], אצל צלא"ה [פי' צשלא היה סבור להמתין] אסור אפי' במקום סכנה, וזה דלא כספר צגדי ישע ס' תק"מ [על המג"א ס"ק ג', דכתב להדיא לאף צעמד כמה

ימים קודם יו"ט התירו משום סכנת כפשות, ומשמע מדבריו דצרכה מותר בכל גווני, ואף בלא שהיה קצור להמתין, דמיקרי שכוון מלכתו מ"מ מותר ע"ש.

סימן תקל"ט

ב"י ד"ה כל פחורה, וב"ב בעל היראים דוקא בשוק דאיבא פורה [אסור].

להוליך בשוק, כ"כ היראים [סימן ש"ד (ק"ג)] דהאיסור הוא בלהוליך בשוק לאיכא טרחא וכו', וכ"ז אי קצירא לן דטעם איסור פחורה הוא משום טרחא, אבל לדעת הכמו"י [מו"ק דף ד' ע"ב דפ"י הרי"ף ד"ה ודבר האבד] ומ"מ [פ"ז מהל' יו"ט הלכ"ז ד"ה אין עושין וכו', דטעם איסור מו"מ משום] דגזירא שמה יכתוב אין לחלק בזה [אלא בכל גווי אסור אף בצנעה ואף בציתו לזיכא טורה, וכמ"ס הב"י בשי' הרמב"ם והרא"ש אלא דהם אסור אף בצנעה מטעם טרחא].

שו"ע סעיף ו', מציאה אסור לטרוח ולחפש עליה בגון נהר שהציף דגים על שפתו אסור לאספם כדי לבבשם וכו'.

וצמית אמת [מו"ק י' ע"ב ד"ה ודבר האבד וכו'] כתב דדוקא לסחורה אסור [לכצט"ס] אבל לאכילה שרי.

שו"ע סעיף ט', מי שצריך לקנות יין בעת הבציר וכו', ואם יעבור המועד לא ימצא וכו' דבר האבד הוא ומותר לקנות ולתקן החביות וכו'.

ולעשות כלים י"ל לאסור [דרכ תיקון מתיר השו"ע], אבל החיי"א [כלל ק"ז סעיף ו'] מתיר [אף דהוי מלאכה גמורה], וכ"כ הגאונים רב האי גאון ורב נטרונאי גאון. אבל הריב"ש ס' ש"כ לא כתב כן, [דהציא שם שמונת ליקח משיירה של אוגנין הצאה בחוש"מ דכשנמנעין באין לידי הפסד וחסרון שכר וכו', דמותר משום דבר האבד, והוסיף שם דהראב"ד כמי התיר לגבי פרקמטיא שאין בה מלאכה וכו', ומשמע דק"ל להריב"ש דגם רב האי לא התיר אלא באין בה מלאכה גמורה ע"ש], ויש ליישב [דהנה] עיין מג"א ס' תקל"ג ס"ק ו' [דכתב דמלאכה גמורה איכה מותרת אלא בדבר האבד, ועצורי רווחא לא מיקרי

פקידא וכו'], וי"ל דלאחר שקנה כבר הוה דבר האבד ממש וכ"פ בשו"ע לעיל ס' תקל"ג סעיף ג' שכתב [דאם הוא דבר שאינו כמלא אחר המועד] לקנותו ולכצט"ס שרי, [ולפ"ז א"ש דהא דהריב"ש כתב בשם ר"ה גאון לאסור במלאכה גמורה הא איירי בעצורי רווחא, משא"כ הכא בעשיית כלים ליון כיון דכבר קנה מיקרי דבר האבד ומותר אפי' מלאכה גמורה]. ודוקא לאכילה [שרי תיקון כלים ועשייתם לשיטות המתירין], ולסחורה אסור כמ"ס כאן צכף החיים [בשם האחרונים ע"ש].

ב"י ד"ה אין לוקחין בתים ואבנים וכו', וה"ה כתב אין לוקחין בתים ועבדים וכו', פי' אין זה בלוקח מן השיירה אלא בלוקח בדרכו וכו'.

עיון בלח"מ [פ"ז מהל' יו"ט הל' כ"ב, דביאר דברי המ"מ דכוונתו ללא נטעה דמאי דכ' הרמב"ם לכורך המועד הוא בלוקח מן השיירה, כלומר דבעינן תרתי, שיהא לוקח מן השיירה ולכורך המועד, אבל שאר דברים בשיירה לבד קגי, דהא ליתא, אלא ללכורך המועד קגי אפי' בזהמה ועצדים וצא"ר דברים לכריך לו אפי' שלא לכורך המועד אפי' לוקח כדרכו או להשתכר קגי ושלא כהרמב"ן דתרתו צעין וכו' ע"ש מה שהאריך בזה].

טור, בענין הלואה בריבית לעו"ג יש אוסרים וכו' וכתב ר"ת להתיר דלא מיקרי פרקמטיא אלא מו"מ של פחורה ולא הלואה וכו'.

ולפ"ז שכירות שריא [כיון דלא הוי משא ומתן של פחורה, ואולי משום דאין בו משא ומתן], וצ"ע לשיטת המגיד וכמו"י [הוצאו לעיל צריש הקימן, דטעם איסור פחורה הוא משום] דגזרינן שמה יכתוב [יש לדון בשכירות] אי שרי [דלכאורה גם בזה איכא שמה יכתוב ואסור].

ב"י ד"ה בענין הלואה בריבית וכו', וכתב ר"ת להתיר וכו', ובבר בתבתי וכו'.

ושו"ת מהרי"ק שורש ק"ח כתב דר"ת מודה בהלואה על המשכון לאסור [שדרך המלוה לעיין ולשום המשכון כדי לדעת כמה יכול להלוות עליו, ולהכי דמיא טפי למשא ומתן של פחורה, משא"כ בהלואה דאשראי ללא דמיא למו"מ של פחורה]. ולמש"כ בהגהות מיימוני [פ"ז מהל' יו"ט הל' כ"ב אות ש'] בשם ראבי"ה נראה דשרי [דכתב שם שקיבל מאצוי רבינו יואל הלוי, שמונת להלוות צמועד בריבית,

דוימכין ללא משכח להלוות והוי כדבר האצד וכו' ע"ש, וחזינו לטעם היתר ההלוואה הוא מדין דבר האצד, וא"כ ה"ה על המשכון דמ"ש, וכ"מ במגיד משנה ע"ש [ד"ה אין עושין, דכ' כמי לטעם היתר הלוואה בריבית לגוים בחוש"מ הוא מדין דבר האצד וכו', וא"כ ה"ה על המשכון וכמש"ת].

טור, והמהמיר [לענין הלוואה לגוי בריבית] תבא עליו ברבה.

וצר"ש [מו"ק פ"א קי' כ"ד ד"ה ועל] משמע להאוקרין [זהלוואה בריבית] אפי' סתם הלוואה שלא בריבית אוקרין, [דהציא שם ראייה מהא דאין כותבין שטרי חוב צמועד למשמע להלוואה עכמה מותרת, וחזינו דק"ל להרא"ש ולהאוקרין אקור אפי' בסקתם הלוואה, דאל"כ מה הציא ראייה מהתם, דהא י"ל להתם איירי לענין סתם הלוואה דמותר לכו"ע, וע"כ דגם בזה אקור להאוקרין, וגם מלשונם שסקתם וכתב להלוואה עכמה מותרת, משמע לאיירי זהלוואה סתם] (וכ"ע לשיטה זו אם אקרינן קנין). אבל במהר"ם מרוטנבורג [המוצא בטור כאן] מוכח דק"ל להלוואה שריא שלא בריבית, ול"כ טעמא דדבר האצד אלא להלוואה בריבית [דהא כ' המהר"ם מרוטנבורג דשבוה ראשון ילוה למכירין בחנם צלי ריבית, ומשמע דצלי ריבית ליכא איקורא לכו"ע].

שו"ע פ"ק י"ג, להלוות לעבדו וכו' ולאותם שאינם רגילים ללוות גם בן מותר, והוא שיקחו וכו'.

וכ"כ היראים [קוף קי' ש"ד קי"ג] כיון דאין צו טרחא, ובהג"מ [הוצא לעיל ד"ה צ"י בענין הלוואה ע"ש] כתב דהוה דבר האצד, [ולכאורה קשה לאותו שאינו רגיל להלוות מ"ט מיקרי אכלו דבר האצד], ויש לפרש לפי הכמו"י הוצא צמג"א ק"ק ו' [וצמחלית השקל, דאפי' הרווחה בדבר שאינו תכוי מיקרי דבר האצד ע"ש, וא"כ ה"ה הכא דהוי הרווחה בדבר שאינו תכוי דהא אינו רגיל להלוות, מ"מ מותר].

ב"י ד"ה ומ"ש בשם הר"מ וכו', ומ"ש במנהגי הר"מ וכו' לא ירעתי למה היה מלוח בחנם, אפי' בשכר מותר כמו שיירא העוברת וכו'.

ורמז"ן אוקר לקנות בשיירא [צמו"ק י"א ע"כ ד"ה שכיר יום, דהפקד דבר שצדשותו כקרא דבר האצד,

אבל הנחת ריוח לא מיקרי דבר האצד ואקור ע"ש], ושו"ת הריצ"ש קי' ש"כ כתב ג"כ לאקור הלוואה בריבית להרמז"ן [דהא ק"ל להרמז"ן דהנחת ריוח לא מיקרי דבר האצד, וא"כ ה"ה הלוואה בריבית למיקרי ריוח ואקור].

סימן תק"מ

שו"ע פ"ק י"א, ובן אם עשה מעקה לגג בונה אותו מעשה הדיוט וכו'.

ענין ריטצ"א [מו"ק דף ח' ע"ב מתני' ד"ה עושה אשה בסקה"ד שם דמתני' מייירי בגג שאינו חייב צמעה כגון היכא דלא רגילי להלך צו, אבל בגג המתחייב צמעה למה לא יעשה כדרכו עיי"ש]. וכ"ע הקצרא [דמה לי אם איכא צה קיום מצוה], ואולי ק"ל דאמרי' מתוך [וצמתוך כריך כורך קצת ואם הוי מצוה כקרא לכורך], או דק"ל כהיראים [עמוד ז' קי' קיג (ד"ש)], דהוי כאו"כ, [עיי"ש דכל מצוה שרי משום או"כ דגם הכשמה כקראת כפס וכל הנחת הכשמה הוי או"כ], וזה דלא כשו"ת ריב"ש קי' רכ"ו, וראייתו מגמ' פסחים [דף כ"ה ע"ב, דלא התירו לעשות מנעלים לעולי רגלים בחוה"מ ולא התירו אלא לתקן, ומכאן ראי' שאין להתיר מלאכת אומן בחוה"מ משום מצוה ע"ש, וקשיא מהכא על הריטצ"א דהתיר משום מצוה], י"ל להתם יכול לקנות (מנעלים) כמ"ש התוס' [ד"ה עולי רגלים וכו', ואין לומר דדבר האצד הוא שמה יקרעו יותר, דהא יכול לקנות חדשים וכו' עיי"ש, וא"כ ה"ה דאין היתר מצוה מאותו טעם]. ועוד י"ל דהתם הוי מכשירין ולפ"ז י"ל דלא פליגי הריטצ"א והריצ"ש.

מג"א פ"ק ג', אבל בלא"ה וכו' אפי' איכא חשש גנבי. [עיי' מה שהק' ביד אפרים ובש"א ע"ז].

ועי' בגדי ישע [כאן שמתרץ דצרי המג"א דצכותל שכותה לא כעשה עכשיו מעשה חדש, הרי כמה ימים קודם יו"ט עמד כך ולפיכך לא התירו אלא משום סכנת כפשות עיש"ה].

מג"א פ"ק ח', אע"ג דמלאכה גמורה היא שרי ביוון שאיננו של טורח.

וכ"כ היראים עמוד ז' קי' קי"ג [ד"ש] צקופו [וז"ל מ"מ למדנו מדתלי תלמודא איקור מלאכה בחולו של מועד משום טירחא, למדנו דלא מיתקרי אלא מלאכת

טורח, ודוקא לכורך המועד (פרמ"ג) [אף למלישכי דיראים משמע דכל שאינו טורח אין זה איסור מלאכה, מ"מ מוכח מדברי הפרמ"ג א"א ס"ק ז' דפשיטא ליה דהיתר דאין טורח הוא כ"א לכורך המועד עיי"ש], וראי' לזה מקי' תקמ"ז בקופו [סעיף י"ז שאין תולשין עשבים ועפר צמח"מ בצית הקצרות אף שאין זה טורח כלל ומ"מ אסור, וע"כ דבעי' כורך המועד והאי לאו כורך המועד וכמ"ש הפרמ"ג].

טור ד"ה נפר וכו', וא"א הרא"ש ז"ל בתב בסתם, ונראה שדעתו להתיר אפי' של בנין.

ודוקא מעשה הדיוט כ"כ זה"ג [היינו דגם לדעת הרא"ש למתיר אפי' של בנין, הוא דוקא כשעושהו מעשה הדיוט ואינו חולק על דעת הרמב"ן המוצא בצ"י שכל דין אינטבא הוא צמעה הדיוט וכ"מ מדברי המ"צ קי' זה ס"ק י"ז בקוה"ד יעו"ש], וכ"ע הרי הוא הכאת הגוף ולמה לא חשיב אוכל כפש [ויהי' מותר אפי' צמעה אומן, ועי' שעה"כ ס"ק ט"ז]. וכ"ל דיכול לישב צלל"ה [ודוקא צכה"ג לא התירו מעשה אומן, אבל אה"כ בגוואל דאין לו שום אופן לישב, יהי' מותר אף מעשה אומן]. ועוד דקגי זהכי [דצמעה הדיוט כמי איכא הכאת הגוף ולכן שוב לא חשיבא האי הכאה דמעשה אומן כאו"כ שיהי' מותר. ולפ"ז אף צכור שלא יהיה לו לישב, כמי לא שרי אלא מעשה הדיוט], וככ"ל לקמן דקיתן הצא גצי מכעלים [הקרועים דאסרו לתקן צמח"מ, וק' ככ"ל דהא הוא הכאת הגוף ולמה לא מיחשב או"כ, וכ"ל כמ"ש כאן, וע"ע מש"כ אח"ז על דברי הצ"י ד"ה מותר שהוכיח מהמג"א דגם צכה"ג חשיבי מכשירי או"כ יעו"ש].

שם, בתב הרי"ף וכו'.

כ"ל רבינו פרץ וכ"כ דספר כל זו (הלכות חוה"מ) [ועי' מ"צ כאן ס"ק י"ז שכן הי' לו הגירסא].

ב"י ד"ה מותר וכו', בתב ה"ה אוריא פי' אבוס של בהמה וכתב הרמב"ן דדוקא במעשה הדיוט.

ולא חשיב או"כ דאמרינן לכס ולא לכלבים וכ"כ החי"א [כלל ק"ו סעיף י"א ובכשמת אדם או' ה']. אבל יש לדחות דאין מכאן ראי' לחי"א [דאמרי' צמח"מ לכס ולא לעכו"ם ולא לכלבים] דהכא לא חשיב אוכל כפש כיון שיכול לתת לבהמה באופן אחר. ולפ"ז גם לכורך אדם אסור צכה"ג, אבל לחי"א [היינו אס

הטעם הכא כשי' החי"א משום לכס ולא לכלבים] י"ל דלכורך אדם שרי, ועי' מג"א קי' תקמ"א ס"ק א' וז"ע, [דמבואר שם דאסרו לעשות מלכות דגים צמעה אומן והק' המג"א הא הוא מכשירי או"כ ויהא שרי אף מעשה אומן, ותי' דלא מיקרי מכשירין אלא דצר המכשירו לאכילה כגון תכור וסכין, אצל לא רשתות יעו"ש. והיוצא מדבריו דהיכא דמיקרי מכשירין שרי אפי' מעשה אומן, ולפי מש"כ הרי ז"א, דצכה"ג שיכולים לעשותו באופן אחר לא מיקרי או"כ, וע"כ דגם צכה"ג מיקרי או"כ וא"כ תהי' ראי' מכאן לשי' החי"א דאמרי' צמח"מ לכס ולא לכלבים].

טור ד"ה תכור וכו', והעשוי בבר מותר לעשות לו בית מושב וכו' ומותר לעשות בית מושב לריחיים להעמידה עליו.

אצל צתחילה אסור דהוא מכשירין דמכשירין, ריטב"א [מ"ק דף ח' ע"ב ד"ה מתני' עושה אשה תכשיטיה].

ב"י ד"ה תכור שראוי וכו', לפי שאינו יבש וכו' עד לאחר הרגל ועביר טירחא שלא לצורך הרגל (לשון רש"י).

ז"ע דלא קאמר מלאכה [שלא לכורך המועד ומאי אכרכי' לטעמא דטירחא], ואולי דספק [שיתייבש צמועד, ויהי' כורך המועד, ולכן] שרי משום מלאכה וז"ע, [אי טירחא אסור אף דספק, ועי' לשון הרמב"ם והשו"ע]. ועו"ל דהוי דצר האבוד ושרי [משום מלאכה] ואסור משום טירחא יתירא.

ב"י ד"ה בתב נ"י וכו', בירושלמי התירו להסיק אלפסין וקדירות לצורך המועד.

וכ"ע דזה שרי גם ציו"ט כמ"ש הצ"י לקמן גבי תכור [ד"ה וכתב עוד המרדכי דשם אצי עזרי, ויש ליישב כמ"ש המג"א קי' תק"ז ס"ק י"א לחלק דשם הראשונים ר"ן ותוס' והמרדכי יעו"ש].

ד"מ אות א', ומשמע דדעתו דאם לשפות הקדירה על בירה חדשה אסור במועד.

וצתוס' ביצה דף ל"ד ע"א ד"ה הכא, כתבו דשרי.

ב"י ד"ה וכתב ה"ה בפ"ה, בשם הרמב"ם. כ"ל הרמב"ן, וכ"כ הריטב"א [להיתר אפי' לכתחילה, עי' פ"ק דף ח' ע"ב ד"ה מתני' עושה אשה תכשיטיה, ועי' שעה"כ ס"ק כ"ד].

מג"א ס"ק ט', דאם הזמן קר מותר לעשות תנור להחם הבית החורף אם ראוי לאפות בו, ואם אינו ראוי לאפות בו נ"ל ג"כ דשרי.

עי' פרי מגדים [ס"ק ט' וי"ל הכל חולים אלל כינה, ועי' קו' תקל"ז במג"א ס"ק ז' כל רפואה אם לחולי שאין בו סכנה ראוי לעשות מלאכה גמורה בחוה"מ ותליא אם לרצון או ד"ת, וי"ל אף ד"ת מסר הכתוב לחכמים עיי"ש].

סימן תקמ"א

ב"ח ד"ה מותר לעשות וכו', ספק דמו"ק ריש (דף י"א) רב שרא למיגדל אוהרי בחולא דמועדא, מ"ט מעשה הדיוט הוא וכו', ותימ' היאך מותר לעשות מלאכה בי האי בלא שינוי.

ותמוה התימא דמעשה הדיוט א"כ שינוי, כיון שעושה לכורך המועד, וי"ל דס"ל בטרמא יתירא כריך שינוי, ותיקן דע"ז מהני דבר האבד של תכירה (פי' הרוחה) ומותר משום כורך המועד.

מג"א ס"ק א' בא"ד, וצ"ע דהא אפי' מעשה אומן שרי ביון דהיא מבשרי או"נ כמו תנור וכו'.

וי"ל דהוה מכשירין דמכשירין דאסור, ולפ"ז מכשירין לאוכל מוכן יהי' שרי לאו"כ, וצריטב"א גבי רחיים כתב דהוה מכשירין דמכשירין דף ח' ע"ז [ד"ה גירסת הספרים שלנו וכו' בא"ד ומיהו צריחיים לא הוי שרי ת"ק לעשות משום שהם מכשירין דמכשירין, ע"כ. ולכן הוכרך המג"א לתירונו].

ב"י ד"ה ומ"ש רבינו, מלשון רש"י יראה שמותר להפשיל בה חבלים לבתחילה אינו מדויקדק וכו', וביאור לשון רבינו וכו', אבל לא יסרג חבלים בתחילה כלומר בחבלים שלא היו בה מעולם ומלשון רש"י יראה שמותר וכו'.

כע"ז באו"מ קי' טי"ז בא"ר.

ב"י ד"ה בסכוס קרמי מותר וכו', ור"י פי' שמחליקין את הבגדים באבן זכוכית לאחר הביבוס והוא גיהוץ וכו'.

וכ"כ רש"י [מו"ק דף י' ע"ז ד"ה לכסכוסין וי"ל לשיטתו דיש צ' אופכים של גיהוץ, אחד הוי מעשה אומן ואחד הוי מעשה הדיוט, כדמוכח מרש"י שם ד"ה קיטורי וכו' ע"ש] וי"ע על הב"י בזה [דלקמן ד"ה

ומ"ש ואסור לעשות וכו' נקט דהר"י פליג ארש"י לענין פירושא דקיטורי צירי דרש"י בחד פירושא ס"ל דהיינו גיהוץ ואסור, והר"י ס"ל דגיהוץ מותר שהרי פי' דכסכוסיי היינו גיהוץ, וכמש"כ דליצור זה פי' הר"י. וזה נ"ע דהרי גם רש"י פי' דכסכוסיי היינו גיהוץ ככ"ל. וע"כ כריך לחלק דאע"ג דכסכוסיי היינו גיהוץ, אבל הוי מעשה הדיוט, וגיהוץ דקיטורי אסור משום דהוי מעשה אומן, וא"כ מכ"ל להב"י דהר"י פליג ארש"י.

ב"י ד"ה ומ"ש ואסור לעשות וכו', ור"י כתב שהחלקה זו נקראת בסכוס קרמי דשרי רבא וכו'.

וכ"כ באגודה [למו"ק פרק קמא ד"ה שרי לכסכוסין בשם הקונטרס, [וז"ל פרק הזהב פירש בקונטרס, ואולי כ"ל פרק הזהב] להחליק כלי פשתן באבן [עכ"ל].

מג"א ס"ק ה' בא"ד, ור"י כתב אם אינם מתפשטין בשלובשן אסור לעשותן וכו'.

עי' פרמ"ג [אשל אברהם ס"ק ה' שכתב עמ"א לכאור' רי"ו מיקל דאם הקמטים מתפשטים וא"א ללובשן כך שרי בחוה"מ, רק כשאפשר ללובשן כך רק שעושה לקמט שיהא יותר כאה אסור ע"כ], וי"ע [דמלשון רי"ו אין משמע כן], ועי' לבושי שרד [כאן על מג"א ס"ק ה' שכתב מתפשטין כשלושן שנשאר מקומט אפי' כשלושן וכיון דהקמטים חזקים כ"כ הו"ל מעשה אומן ואסור אפי' לכורך המועד, כיון דאין פסידא], וכ"מ כדצרינו צרינו ירוחם עיי"ש [שכתב בנתיב ד' חלק ה' וי"ל לקמט הבגדים של פשתן וכו' מותר אבל לקמטו וכו' ביותר וכו' בענין שאינו מתפשט כשלושן כי הם קפולין קטנים ביותר אסור דמעשה אומן הוא וכו' יעו"ש].

טור, ואסור לתקן מלבושיו ומנעליו הקרועין ולא אמרי' דהוי דבר האבד וכו', דלא מיקרי דבר האבד אלא בשעיקר הדבר נפסד כמו וכו'.

אפי' מעשה הדיוט כ"מ מגמ' פסחים [דף כ"ה ע"ז] שצלי לקט [הל' חוה"מ קי' רכ"ז בא"ד הרצענין, שכן עולי רגלים מתקנין מנעליהן במועד כתב עלה ר' יצחק צ"ר אשר זי"ל מהכא משמע דאם אחר [פי' כל אדם לא עולי רגלים, עי' תוס' פסחים שם וצרא"ש מו"ק פ"ק קי' י"ז בשם ריב"א] אסור לתקן מנעליו וכו' ותימה דאמאי לא התירו כמי במנעלים להדיוט לתופרן כדרכן כמו שהתירו בצגדים, להכא משמע

מצית האומן כנפסק לעיל ס"ס תקל"ד, והכא הרי
הוי לכורך המועד.

ב"י ד"ה ההדיוט וכו', והרמב"ם כתב בפ"ז
מהל' יו"ט מי שצריך לו בגד וכו', אם היה הדיוט
הרי זה עושה אותה בדרכה ואם היה אומן ה"ז
עושה מעשה הדיוט וכו'.

ומשמע להדיוט מותר כדרכו, וכ"ע בפוסקים.

ט"ז ס"ק ג', ולא מהני וכו', והשיב לו תפס
הקולמוס בין גודל לאצבע וכו'.

וכ"כ אגודה [למו"ק פ"ג אות ל"ח מלאתי כי טוב
וכו' עיי"ש] הוצא צמחרי"ל.

ט"ז שם בא"ד, ונראה לומר וכו' אע"פ
שלמשלח נראה שכתב בדין וכו'.

אצל אגודה ומהרי"ל כתבו דוקא צכתז משיטה
ללא הוי כתב עיי"ש, [דז"ל האגודה, וכתפוס הקולמוס
על אצבע שאינו רגיל כל השנה וכתוצת מעשי"ט ללא
קרי כתיבה עכ"ל].

ט"ז שם בא"ד, כתב הכל בו ההדיוט תופר
בדרכו אפי' באחרים ואפי' בשכר אם יהיה צורך
המועד מזה, וכתב ב"י ע"ז וטעות הוא דהא כל
בשכר אסור וכו', ותמוה לי דהא אפי' בחינם
אסור בתופר בדרכו וכו' וע"כ לומר דהך לצורך
המועד דזכר הכל בו היינו וכו' שנקרע בסותו
דהוה דבר האבד וכו'.

עי' חיי"א כלל ק"ו אות ג' [שכתב דבר שאינו כורך
או"כ והוא לכורך המועד ואינו דבר האבד כגון שצריך
לצגד למועד מותר מעשה הדיוט אצל לא מעשה אומן
וכו' עיי"ש], וצ"ל [סי' תקמ"א ס"ק ז' שכתב וז"ל
גם מה שמתפשט [הט"ז] מ"ש הכל בו לכורך המועד
מיירי בצד האבד ולא דק לא"כ אפי' מעשה אומן
מותר בשכר צקי' שאח"ז וכ"מ צתשובות ריב"ש סי'
רכ"ז ע"כ].

סימן תקמ"ב

מג"א ס"ק א' בא"ד, והא דכתב בסי' תקל"ט
בב"י דלהרמב"ם מיירי שיש לו מה לאכול ורוצה
למבור להרויח בריוח היינו דוקא לענין סחורה
אבל לענין מלאכה כתב בהדיא בסי' תקמ"ה דאין
לו כלל מה יאכל ע"ב.

לאסור [להדיוט] מדלל מתרץ כמי [לענין רכענין] שכן
ההדיוט תופר כדרכו וכו' עיי"ש הראי' מפסחים], וכ"מ
בהגהות מיימוני כדצרינו [הל' יו"ט פ"ח אות ה' עיי"ש
דמסקנת דצרינו כראה כדצרי ריב"א] וראב"ד ורבינו
ירוחם [נתיב ד' חלק ה' והוצא שם גם דצרי הראב"ד
עיי"ש וז"ל לתקן מנעליו וכו' כתבו התוס' שאסור
לומר לגוי אומן לעשותו אלא כמו שישראל עושה
צשיכו וכו' והראב"ד כתב לכורך יו"ט מותר וההיא
לאמר' לעולי רגלים מתקנין מנעליהן משמע לאחרים
אסור, התם אפי' אומן וצלא שיכו וכו' עיי"ש, [וכוונתו
לכאור' דהם לא ק"ל כריב"א שצצצלי לקט הכ"ל, דהרי
ק"ל דגם לאחרים שרי אלא לצריך שיכו, ומריב"א
משמע לכאורה ללא מהני אף שיכו].

וכ"כ צירושלמי [אפשר כוונתו לפ"ק ה"ח דמו"ק
לחיתא מתכיתא מקייעא לר' יוחנן הרכענין מכלצין
צמועד עיי"ש ולא קתני דוקא לעולי רגלים, משמע
דגם לאחרים מותר צשיכו דהיינו מכלצין, וכ"ל ללא
מיירי צאומן], ועי' צמאירי [פסחים כ"ה א' ד"ה אמר
המאירי ר"מ אומר צקו"ד הביא שיטת ריב"א וצתר
הכי כתב וז"ל אלא שנראה לי שצאותם הזמנים לא
היו רגילים להציא צתי שוקיים תחת מנעליהן אצל
עכשיו שהכל רגילין צכך יש כאן אצל מכל הצתי
שוקיים ומותר ע"כ. הרי הסכים לריב"א, אלא דחילק
מזמנו לזמן המוקדם].

ב"י ד"ה ומ"ש אסור לתקן וכו', וב"ב הגה"מ
ומיהו כתב שראב"ן ורבינו יואל וראבי"ה פסקו
להיתר היבא דנתקדעו במועד.

וקצרתו כראה דהוה דבר האבד וכ"כ תוס' פסחים
כ"ה ז' ד"ה עולי, ומש"כ שם דיכול לקנות חדשים
ק"ל לאסור לקנות וכ"כ הצ"י לקמן צקה"ד צשם
ראבי"ה [גופא] אצל לעשות חדשים לכו"ע אסור ומוכח
מגמ' צפסחים [כ"ה ז' דאין למידין תחילת מלאכה
מקוף מלאכה] וכ"כ ריב"ש סי' רכ"ו [והציא ראי' זו].

ב"י שם בא"ד, אבל לקנות חדשים מתיר ריב"א
אמנם מהר"ם אומר שראבי"ה אסור ומיהו נהגו
וכו'.

והציא ראי' [פי' הראבי"ה] מהגמ' [פסחים כ"ה ז'
ומו"ק י"ג א'] דאין מציאין כלים מצית האומן וכ"ש
לקנות חדשים, ויל"ע הא לכורך המועד מציאין כלים

ז"ע דהרמז"ס לא חילק ביניהם, ועי' נשמת אדם
[כלל ק"ו ס"ק ד' שכתב וז"ל, כתב מג"א בסי' תקמ"ה
וכו' אבל לענין מלאכה כתב בהדיא בסי' תקמ"ה
דאין לו כלל מה יאכל כתב כתבתי דתיבת כלל לא
נזכר, ואדרבה משמע דרמז"ס דקמורה ומלאכה שוים,
שהרי כללם כולם בהל' אחת וז"ל (פ"ז מהל' יו"ט
הלכ"ד) כל שאקור לעשותו במועד אם אין לו מה
יאכל הרי זה עושה כדי פרכסתו וכן עושה קמורה
כדי פרכסתו, ע"כ. ודומק לומר לכדי פרכסתו שכתב
בקמורה, ר"ל כדי פרכסתו בהרחה ובמלאכה הכוונה
רק ללחם ומים וכו', ועוד דלישנא כדי פרכסתו הכי
משמע דאל"כ הו"ל למימר כדי מזונו דהכי דייקין
בגיטין (י"ז ב') כיוון כתפרכס מיציעיא ליה, אללא ע"כ
דמתייר אפי' לצטר ויין וכו', ע"כ. אבל למג"א א"ש
דמאי קמ"ל, השתא מלאכה מותר כ"ש משא ומתן,
[ולפי מש"כ הנשמת אדם הרי קשה מאי קמ"ל
הרמז"ס צמה שהוקיף וכן עושה קמורה, פשיטא כיון
שכתב דיכא דמלאכה דהוי כדי פרכסתו, כ"ש משא
ומתן דקילא טפי דמותר לכל הפחות לכדי פרכסתו,
לכן הוכרח המג"א לפרש דקמ"ל צדין קמורה דלאו
דוקא ללחם ומים אללא גם להרויח צריות, משא"כ דיכא
דמלאכה הוי ללחם ומים דוקא. אבל ז"ע דהלשון
בתרווייהו שוה, [דאה"כ דהוכרח כן המג"א מחמת
ק"ו הכ"ל, אבל לשון הרמז"ס קשה לפי דבריו וכמו
שהק' הנשמת אדם].

ט"ז ס"ק ב', וכתב בי"ד בשאין לו מה יאכל
אף אם יש לו בלי בית למכור שרי וכו'.

ז"ל צ"י, וכ"כ החיכוך צפ' אמור [מכאן שז"ג]
שכלי בית לא צריך למכור [וז"ל ופי' אין לו מה יאכל
לפי הדומה הוא מי שאין לו מעות צמה שיקנה צרכיו
ואע"פ שיש לו בית וכלי תשמישו שאין מחייבין לאדם
למכור כליו, ע"כ] א"ר [הציא דבריו צ"י שא"ל למכור,
וכתב כמי שמכא כן בחיכוך פ"א [פרשת אמור]
ואשתמיטתיה לצ"ח דצרי החיכוך עיי"ש] פרמ"ג
[צמטצ"ז ס"ק ב' הקדים כמי לדברי צ"י דאין מחויב
למכור עיי"ש].

שע"ת ס"ק א', עבה"ט ועי' בג"ב מ"ת סי'
ק"ד בנותן בגד לחייט לתפור וכו', אינו מותר
כ"א מעשה הדיוט ומותר אפי' בשכר לתפור
בשינוי הבלב וכו'.

כ"כ צ"ס השו"ר כנה"ג [והיינו אפי' יש לו מה
יאכל, עי' בגוף התשובה שם], וצרכי יוסף השיג עליו
באורך בסי' זה עיי"ש.

סימן תקמ"ג

ב"ח ד"ה כל מלאכה, או דבר וכו' דאלמא
אפי' אינה מלאכה אלא בגון סחורה נמי וכו'.

עי' כס"מ פ"ח מהל' יו"ט הלי"א [דכתב שם דדעת
המגיד משנה דצ"ח שאינו מלאכה לא אקרו אמירתו
לעכו"ם בחוה"מ, ולאפוקי מדעת הכמו"י (מו"ק פ"ב)
הוצא צ"י לעיל סי' תקל"ז ד"ה אין מכניסין וכו'
ע"ש].

ב"י סוף הסימן ד"ה מותר וכו', ודעת
המרדכי בסברא זו וכתב צ"י וכו'.

ז"ל שכתב [שקודם לכן הציא סדרת הכיתוב,
ופשוט].

סימן תקמ"ד

בהג"ה, ודוקא צרכי רבים באלו שהם צריכים
לגוף האדם, אבל שאר צרכי רבים בגון בנין
ביהבנ"ם אסור (ב"י בשם תשובת הרשב"א).

ח"ד סי' שכ"ו, ועיי"ש צקופו [שהק' דמ"ת ליטרי
משום מכא, ותירץ דאין מוכרחים להתפלל שם, וכלא
צורך לא התירו אפי' צמא, אבל כשצריך למכא
משמע להדיא דמותר, ולכא' משום דהוי דבר האבד,
עי' צ"י לקמן לציאור הגר"א ר"ס זה]. ומוכח שקוצר
כריטצ"א לעיל [מו"ק ח' ב' הוצא בסי' תקמ"מ ס"א]
לצורך מכא שרי. ולפ"ז לק"מ קושית הנשמת אדם
[כלל ק"ו ס"ק ח'] על הרמ"א חסי' הצא קעיף ב'
[דלמה לא פליג הרמ"א על המחבר לענין ס"ת, דהא
הוי דומיא דצנין ציהכנ"ס, וכתב דלמה תכאתי
צציאור הגר"א דנקט דלהרמ"א גם צק"ת אקור ודלא
כהמחבר לקמן תקמ"ה ס"ב ע"ש], דהתם אין להם
ס"ת אחר ולכן שרי, [דצ"ח מודה הרש"א כדמוכח
מקוף התשובה כדלעיל].

בהג"ה שם בסו"ד, וה"ה דלשאר צרכי מצוה
אסור לעשות מלאכת אומן במועד (ריב"ש סי'
רבי"ו).

ט"ז ס"ק א' בא"ד, וקושייתם נלע"ד לתרץ דיוצאים על הכלאים הוא מצרבי רבים שהרי חשביה התנא בין שאר צרבי רבים וכו'.

תמוה עי' במשנה [למשמע דדין כפרד הוא דקתני אף על הכלאים עיי"ש ריש מו"ק] וכ"מ מתוס' [שם ב' א' ד"ה ויוצאין וכו' בא"ד ולא דמי להני אחרוני דקתני ומתקנין להאי חובה הוא וכו' ע"ש משמע דא"ז בכלל מתקנין דהיינו כרכי רבים, אלא תמורה היא בפ"ע], וכמו"י [שם ד"ה ויוצאים על הכלאים לאו משום טרחא נקטיה וכו' אלא ה"ק זמן יציאת כלאים הוא בחולו של מועד של פסח ואין לבי"ד לשלוח קודם עיי"ש, ואי כרכי רבים הוא, מאי קשיא ליה כלל דכריך לתרץ אמאי נקטיה], ועי' א"ר כאן [ס"ק ו' בא"ד כתב ר"ן שכתב בשם ר"י דהיתר משום מקלקל וכלל טורח. אבל מהרמב"ם משמע כהט"ז, [שכתב בפ"ז מהל' יו"ט הלוי"א ויוצאין שלוחי בי"ד להפקיר את הכלאים וכו' ומכיינין וכו' שכל אלו כרכי רבים הן].

ביאור הגר"א ס"א ד"ה וה"ה, ממש"ב ו' א' דטעמא דיוצאין על הכלאים משום שבר פעולה.

וכ"ע מ"ש מתפילין דשרי שו"ע [הרי חזינן מהתם לכרכי תמורה לאו קיבה הוא להתיר וכמו שהביא הגר"א ראה משם א"כ ה"ה לתפילין].

ב"י ד"ה ומ"ש בורות וכו', אבל חטיטת בורות שיחין ומערות מעשה הדיוט והתירו ליחיד שצריך לו במועד ולרבים אפי' א"צ להם וכו'.

והריטב"א כתב שלא לכורך המועד אקור [מו"ק ד' ב' ד"ה חטיטה אין חפירה לא וכו', הביא דעת התוס' דאפי' שלא לכורך, והוא ז"ל חולק שם וס"ל דלכורך המועד צעיקן, אלא דאפי' אינו אלא להרוחה מ"מ שרין ואיירי להרוחה ולכורך המועד [ככ"ל].

ב"ח ד"ה ומ"ש אפי' ביונו וכו', ולפ"ז נראה דהאי אפי' וכו' אלא ארישא נמי קאי בשאינו מעשה אומן ואין רבים צריכים להם עתה דמותר גם בן אפי' ביונו מלאכתן במועד ואפי' בפרהסיא ובטרחא יתירתא וכו' עיי"ש.

אבל בתוס' ריש מו"ק [ב' א'] ד"ה ומוטטין כתב להיפך ע"ש [דכתבו דרק לחטוט דהיינו שנתמלא הבור מותר לחטוט, אבל לחפור מתחילה אקור משום טירחא יתירה], אבל ברא"ש כתב כדכרי הכ"ח [הביאו הכ"ח

ר"ל תמורה קיומית ולא חיוצית דשרי, דהוי דבר האבד [מסתמא אין הכוונה לחלק בין תמורה קיומית לחיוצית, אלא בין תמורה שיוכל לקיימה אחר זמן לבין תמורה שלא יוכל], וכ"ע בריב"ש [בסתם לשונו ולא חילק איזו תמורה. אולם בהרואיות שהביא שם הריב"ש באמת נקט רק דברים שיוכל לעשות לאחר זמן ולכן כ"ע בזה].

מג"א ס"ק א', וה"ה לתקן מרחצאות וכו' אבל יחיד אפשר ליה בלא מרחץ או לילך במקום אחר ומשמע ברשב"א דמרחץ אפי' מעשה אומן שרי, אבל ברא"ש משמע דדוקא מעשה הדיוט שרי דאינו צורך המועד.

עיון חיי"א כלל ק"ו בנשמת אדם אות ב' [שכתב גם הרא"ש מודה לרשב"א והשיג שם על המג"א דמשמע מיניה תמש"כ דלהרשב"א מותר אפי' מעשה אומן דאפי' שלא לכורך המועד, וע"ז לא הבנתי כלל יעו"ש], וכ"ע דלהרשב"א חשוב כורך המועד וכורך רבים משא"כ להרא"ש.

ביאור הגר"א ס"א ד"ה ודוקא, ואלו בותבין וכו' דב"ז צרכי רבים הן לגופם ובמ"ש הרמב"ם משא"ב ס"ת דאינו צרכי הגוף דלא במ"ש בסי' תקמ"ה ס"ב וכו'.

כ"ע דהתם מותר משום דבר האבד משא"כ בתפלה [דאפשר להתקבץ ולהתפלל במקו"א], כמ"ש הרשב"א בקוף התשובה, [הוצא לעיל ציון לריש סי' זה], וכ"ל דס"ל כשי' המ"מ החולק על הרא"ה [דהמ"מ הביא בשם הרא"ה בפ"ז מהל' יו"ט הל' י"ג בקו"ד וז"ל, כתב ה"ר אהרן הלוי ז"ל דכשם שמותר לכתוב תפילין ומזוזות לעצמן, כך מותר להגיה בספרי תורה וכו' עכ"ד [של הרא"ה], ויש לי לומר שכיון שכתובת הספרים אקורה במועד אפי' לעצמן וכו' גם הגהתו אקורה וכו' ע"כ, וא"כ אפשר דס"ל להגר"א כהמ"מ ולהכי ס"ל דאקור להגיה ס"ת], וכ"כ האו"ז עיי"ש צ"י [ד"ה אקור לכתוב בחוה"מ וכו' [ריש סי' תקמ"ה] הביא שם בשם תה"ד לאיתא באו"ז דהא לאין מגיהין אפי' אות אחת בקפר העזרה פירושו כשמוציאין בעזרה לקרות בו ואפי' לכורך רבים ע"כ, והתה"ד עצמו כתב דאפשר י"ל דלא היו כריכין לקרות בו עיי"ש צ"י, עכ"פ שיטת האו"ז כראה כשי' המ"מ דאפי' כריך לקרות בו אקור, וכן ס"ל להגר"א ככ"ל].

ב"י שם בסוה"ד, ומה שמנו בהדי הנך טובא שאין בהם צרבי רבים וכו'.

כ"ל דמותרין ללא היו תלככת טורח ומשאל"ל, וכעין זה כתב צו"ת הרד"ק ח"ב [סי' תשכ"ז] דא"ל כלל דמילתא וכו' ואם היא תלככה שאינה כריכה לגופה ואינו טורח זה מסתברא להתיר וכו' עיי"ש.

סימן תקמ"ה

ב"י ד"ה אסור לכתוב וכו', וכתב ה"ה בשם הרא"ה וכו', והוא ז"ל חלק עליו וב"נ מדברי רבינו עב"ל, ול"נ שאם לא היה להם ספר בשר מותר וכו' ולישנא דהרמב"ם דייק ה"ה וכו'.

וכ"כ בתרומת הדשן [בתשובה פ"ה שהצ"ה הצ"י צזה] לדיוק צרמז"ס [לכאורך המועד שרי מדכתב הרמז"ס דוקא שהם שלא לכורך המועד וכדיוק הצ"י], אבל האו"ז ס"ל כהמ"מ [דלדרכה נראה מדברי הרמז"ס דאפי' לכורך אסור וכמ"ס התה"ל צשמו]. שו"ר דגם הגר"א כתב לדיוק צרמז"ס כהמ"מ, [וכתב דדיוק הצ"י אינו מוכרח, עיי"ש].

שו"ע סעיף ב', וכן בספרי מקרא וגמרא שצריך לקרות במועד מותר להגיה במועד משום דהוי דבר האבד וכו'.

וכ"כ הח"א [כלל קי"א ס"א, אסור לכתוב וכו' אבל אם אין להם ספר אחר לקרות זו צריכור מותר דהוי דבר האבד שהרי זו מלכה עוברת וכו'], ולפ"ז אם יכולין לילך למקו"א לקיים מצות קריאת ס"ת אסור. אבל לפרמ"ג [אולי כוונתו לדיוק ממש"כ צאש"ל אצרה"ס ס"ק ד' עיי"ש], דההיתר משום כרכי רבים שרי כמו גבי צורות לעיל שכתב הרמז"ן דשרי, [הוצא לעיל צכיון לצ"י סי' תקמ"ד ד"ה ומ"ס צורות וכו', מהריטב"א דף ד' ע"ב (ושם הוא צש"ס הרמז"ן עיי"ש)], ללכרכי רבים מותר אפי' להרוחה.

ב"י ד"ה מותר לטוות וכו' בסוה"ד, וכתב עוד שם וכו' דוקא בשלא בוון וכו'.

עי' סי' תרל"ז ס"א וצביאור הגר"א שם [שהצ"ה לפלוגתא שצירושלמי אם קנסו למי שלא עשה סוכתו בערב הרגל יעשנה צרגל או לא, ושם צמחצר פסק שיעשה, וכרצנן שצירושלמי שם. ומתאל דאפי' כוון מלככתו מותר, ללא קנסו צדצר מלכה, וכמ"ס הצ"י

כאן] וצנמו"י הצ"ה צ' הפירושים עיי"ש [מו"ק פ"ק ד"ה לאקדוחי עיי"ש], ועי' ריטב"א שם [ה' א', שכתב צזה"ל ד"ה כמאל פסקון של דברים וכו', אבל של רבים וכו' ואם אין כריכין להם אין חופרין וכו' דא"כ טורח גדול הוא, ע"כ. הרי דק"ל דצאין רבים כריכין להם אסור צטורח גדול והיינו כדעת תוס' ללא כהר"א עיי"ש].

ב"י ד"ה כתב הרשב"א וכו', וכן תיקון המרחצאות דשרי בירושלמי וכו'.

ולשיטת הרא"ש [המוצאת לעיל צצ"י ד"ה ומ"ס צורות וכו', ללכרכי רבים א"כ לכורך המועד רק שלא יהא מעשה אומן] לק"מ דאיידי צמעשה הדיוט ואפי' שלא לכורך המועד, ולרשב"א איירי לכורך המועד דאל"כ ל"ק מיחיד [לכאורה הכוונה דאי לא מיירי צלכורך המועד, לא קילי רבים מיחיד, וא"כ איך התירו להם תיקון מרחצאות, אלא ע"כ דמיירי לכורך המועד, והיינו דהסציר הרשב"א דהוי חיי כפש, דשלא לכורך המועד לא התירו אפי' ללכרכי רבים], אבל חיי כפש חשיב או"כ ומותר אפי' ליחיד צמעשה אומן [אלא דהכא לענין תיקון מרחצאות ליחיד לא הוי או"כ כמו שצ"ח הרשב"א כאן].

ב"י שם בא"ד, אבל לצורך יחיד לא דאפשר ליה למחיי שלא במרחץ וכו'.

ואסור צמעשה אומן, או צמעשה הדיוט וכוון מלככתו ללא חשיב חיי כפש. אבל כורך המועד ודאי שרי דמותר להחם ולרחוץ, גמ' צע"ז כ"א צ' [דאי' התם צחוש"מ אכן כמי עצדיכן, וערש"י שם ד"ה צחוש"מ], ודברי השער הכיון אור' ו' כע"ג [ע"ש שהעתיק דברי הרשב"א, אבל צדעת הרשב"א י"ל דמש"כ או אזיל צדוכתא אחריכא היינו צמעשה אומן. אבל צמעשה הדיוט מותר משום לכיון דהוי לכורך המועד, לא איכפת לן צמה שיוכל לילך למקו"א, אבל צשעה"כ שם כתב דאפי' מעשה הדיוט אסור משום דאפשר לילך למקו"א, וזה כע"ג].

ב"י שם בא"ד, אבל לתקן את העיר וחומותיה וכו' סבנת נפשות וכו', ובעין ששנינו בתוספתא וכו' חומת העיר וכו'.

ציאור הגר"א [הצ"ה כמי להאי ראי' ללא התיר אלא משום סכנה, עיי"ש].

אח"כ צסס רי"ו לכיון דדבר מכוה הוא ליכא למיקנקיה.

בהג"ה פ"ג, ואם בתבן כדי להניח במועד בב"ע שרי.

אפי' לאחרים, ירושלמי [מו"ק פ"ג ה"ד, מתניתא פליגי על רב וכו' הא לאחר לא, פתר לה דכותב להכית, עיי"ש דכו"כ].

מג"א פ"ק ט' בא"ד, ורמ"א פסק ברש"י וכו'. ובספר המכתם כתב דדוקא לכורך מכוה שרי בהרווחה (ראב"ד) ועי' מג"א לקמן סעיף ו' ס"ק כ"ג מש"כ צסס רש"י [וז"ל שם ובגמ' וכו' דפירש"י משמע אפילו יש לו מה יאכל רק שרואה להלוות להרווחה שרי ע"כ, והתם לכאור' לאו מכוה, וללא כהמכתם].

ב"י ד"ה כתב הרוקח, פי' ש"ח וכו' והכל בו התיר וכו' שהלזה לעבו"ם וכו'.

ומשמע דוקא עכו"ם ועי' דל"ת [שכתב דין זה צסס הגה"מ וגם משמע דדוקא עכו"ם]. וז"ע דרמ"א דלא חילק [צה"ג דס"ד שכתב וה"ה וכו' כשמלוים וכו', היה לו לחלק].

ב"ח ד"ה מותר, לכתוב חשבונותיו וכו' דבתיבה זו היא מאשי"ט וכו' ושרי אפי' אינו לצורך המועד.

וכ"מ צ"י [ד"ה כתב דספר תורת א"י וכו' שקותם ואינו מחלק בין כורך המועד לאינו כורך המועד] וז"ע [לכאור' כוונתו מהא דהדיוט תופר כדרכו דפקקינן לעיל פי' תקמ"א דדוקא לכורך המועד, ועי' צ"י סוף ד"ה מותר לכתוב חשבונותיו וכו', שאם אינם לכורך המועד אע"פ שמעשה הדיוט הוא, לא היו מתירין וכו' גבי ההדיוט תופר כדרכו וכו' ע"ש], וגם דל"ת [את ג'] לא פליג ע"ז וז"ע. ולפ"ז אפי' כוון מלאכתו שרי [משום דאין זה בגדר מלאכה] אבל צעבלי הלקט [הל' חוה"מ פי' רכ"ה] כתב איגרת שלומים שרי ודוקא שלא כוון מלאכתו, וי"ל דאיידי דכתב גמור של לשונות העכו"ם אבל כתב משו"ש שרי דגרע מיכיוהו.

פי"ז פ"ק ו', ובבתיבה דידן שהוא משיט"א, יש לסמוך להקל בטעם הרשב"א וכו'.

ודוקא אם היה אכוס קודם יו"ט.

ב"י ד"ה כתב בתשובת ריב"ש וכו', והכל בו כתב וכו' דמי שנשא ערב הרגל מותר לכתוב בתובה ולחתמה בחוה"מ וכו'.

וקשה להוי שטר מוקדם, ודוחק לומר דאיידי דאיתו יום [פי' שזמן הכתובה הוא זמן כתיבתו], ואולי ס"ל כפי' רש"י דגבי מצני חרי [כדמשמע מפירושו ד"מ ע"כ א' ד"ה פסולין עיי"ש בתוס' ד"ה שטר, שגם הביאו כן שיטת רש"י], ומשום שנתחל שיעצדו י"ל כמ"ש הרמ"א בחו"מ פי' מ"ח [שאם חזר וקבל קנין או מקרו צפני עידי מקירה, ליתא משום נתחל שיעצדו, דנתחל שיעצדו אינו אלא על הקנין הראשון עיי"ש].

ב"י ד"ה כתב בספר תורת א"י וכו', שמתיר ר"ת וכו' משיט"א שהרי לא ניתנה בסיני רק בתיבה גסה וכו'.

ולפ"ז ה"ה צעצת פטור וכ"כ מג"א והגר"ז פי' ש"מ [צמג"א ס"ק י' והגר"ז צקעיף ח'] וצה"ג"מ פ"ז מהל' תפילין ס"ק מ' ועיי"ש ס"ק כ' [צסס דבינו שמתה ורבינו צרוך].

ב"י ד"ה לענין הלכה וכו', ונראה דכל בתיבים מותר וכו', של פרקמטיא ואפי' אינה אבודה וכו'. עי' מש"כ לעיל [הצ"י לענין כתיבת חשבונותיו דלעת הרמז"ס משום שאין כזהר מאלד ודעת הרשב"א משום שלא יזכור, אבל כאן כתב אפי' אינה אבודה], שו"מ דביאור הלכה שהשיג עליו [עי' ציה"ל ס"ה ד"ה ואפילו ע"ד וכו'].

ב"ח ד"ה ומ"ש, אבל דיסקי לא וכו' וכתב מהרש"ל וז"ל וכתבי הזמנות שנוטלין שבר נראה שצריך להוציא אותן מעות לשמחת יו"ט מיד עב"ל.

ז"ל כראה שמותר לפי שצריך וכו' וכ"כ בחידושי וציאורי מהרש"ל [הלכות חוה"מ על סמ"ג מכות ל"ת].

מג"א פ"ק ב"א, וב"ח כתב דמשיט"א לא מיקרי בתב בלל וכו'.

ולפ"ז שרי אפי' אינו כורך המועד וכ"כ הצ"ח [להדיא דל"ת מותר לכתוב וכו'], אבל הרמ"א צקעיף א' אוסר, ודוקא בצרכי רבים מתיר [עיי"ש דלכורך רבים כתב דכהגו להקל דכתב שלכו [ועי' מג"א ס"ק

ג', תשמע דצאינו כרכי רצים אקור שלא לכורך המועד.

ט"ז ס"ק י', דארבה אנו רואים בבל המקומות שבותבין בחוה"מ בל הצריך לאדם לכתוב.

ר"ל הכריך למועד ההיתר הוא מעשה הדיוט כמ"ס הט"ז [בתר הכי וז"ל, ומכורף לזה שכתובת משיט"א שלנו אינו מעשה אומן כלל וכו'], וכ"כ הרמ"א צקעיק א' [דמעשה הדיוט שלא לכורך המועד מותר רק לכרכי רצים ע"ס, וצכורך המועד הוי יחיד כרצים ומותר רק משום דהוי מעשה הדיוט].

ט"ז שם בסוה"ד, ורש"ל וכו' בותבי הזמנות וכו'.

כ"ל כתבי הזמנות עי' צ"ח [סוף ד"ה ומ"ס אצל דיקקי צסס הרש"ל].

טור, אין בותבין שטרי חוב וכו' ואם אינו מאמינו והלוח צריך למעות למועד או שאין לסופר מה יאכל מותר וכו'.

כ"ע מהרא"ש פ"ק סי' כ"ד [דהרא"ש הביא שם ראה להלואה מותר בחוה"מ מהא דקתני צמתני' דאין כותבין תשמע לעצם ההלואה מותר, ואין לומר דהתם מייירי צהלואה לכורך המועד, דהא קתני סיפא או שאין לו מה יאכל, תשמע דרישא מייירי אפי' יש לו מה יאכל עיי"ש צרא"ש. כתלל לדבריו דרישא צמתני' מייירי שלא לכורך המועד, וע"ז מהכי אינו מאמינו. והטור כתב דאינו מאמינו מותר רק צלוה צריך למעות למועד או צאין לסופר מה יאכל, אצל צשלא לכורך המועד אקור אף צאינו מאמינו. וגם ליתל לראיית הרא"ש, דכל ראייתו הוא מדקתני סיפא או שאין לו מה יאכל, ולצצרי הטור דקאי על הקופר, הרי שפיר י"ל דגם רישא מייירי לכורך המועד, אלל דקיפא קאי על הקופר. ואולי לקושיא זו כוון צמש"כ] וצצרי הרא"ש שם כ"ע.

מג"א ס"ק כ"ב, לכאורה נראה דאם נותן לו המעות מותר לכתוב דיש לחוש שמא ימותו העדים, דלא גרע משטרי מתנות וכו'.

וצתוספות יו"ט חולק [מו"ק פ"ג מ"ד, דק"ל דרק צמתנה יש לחוש, אצל צהלואה אין חוששין שיהיה לוה רשע ולל ישלם עיי"ש], וכן הקרבן כתלל על הרא"ש פ"ק סי' כ"ד [ס"ק ה' כתב צמתני' דאין כותבין

שט"ח, מייירי צהלואה לו צמועד, עיי"ש. וע"ז קתני דאין כותבין]. ואולי י"ל דהמג"א איירי צאינו מאמינו ולל פליגי וכ"ע, [דל"כ מאי קמ"ל המג"א, ולמה כתב דוקא צנותן לו המעות, הרי מפורש צמתני' שם ולל אינו מאמינו וכו' הרי זה יכתוב, ולכן כ"ע].

מג"א ס"ק כ"ג, ואפשר שסמך על הרמב"ם וכו', דה"ל לדידיה דבר האבד וכו'.

ולל אצוד ממס אלל דחשיצ לכורך המועד ומותר משום כרכי רצים כ"מ צרמז"ס [פ"ז מהל' יו"ט הלי"צ שכתב, מי שצריך ללוות וכו' שכל אלו כרכי רצים הן, ועי' ראצ"ד שם ודו"ק].

ביאור הגר"א ס"ו ד"ה והלוח וכו', דצרכי רבים הן וכן באן רמב"ם וכמ"ש הריב"ש דכ"ד המזדמן תדיר הוא צרכי רבים וכו'.

קימן ש"כ צקופו [עיי"ש ד"ה וכשוצ שכתב צא"ד וז"ל, וכתב הרמז"ס וכו' הרי נראה שהצצרים המצדמכין תדיר וכו' אע"פ שצכל פעם וכו' הם פרטיים, כרכי רצים מיקרו].

ט"ז ס"ק י"ב, אפי' ע"י וכו' שינוי בידו בשעת הבתיבה וכו'.

עי' ט"ז סי' תקמ"א ס"ק ג' [דהציא שם צסס הטה"ד צסס דרשות מהר"ח או"ז צסס מהר"א, דלז מותר. וצט"ז כלן תשמע ללל ק"ל הכי [ועי' שער הכיון ס"ק מ"ט].

ביאור הגר"א ס"ז ד"ה ובלוחות, דאף בשבת פטור.

וצציאור הלכה סי' ש"מ הציא מדצרי רש"י דחייצ [עיי"ש קעיף ד' ד"ה צמשקין וכו' צקוה"ד, שהעיר על צצרי הגר"א מדצרי רש"י].

מחצית השקל ס"ק כ"ו, מותר לעשות קולמוס ודיו וכו' שנסתפק בשרטוט וכו'.

ואיירי צמזוזה דהלמ"מ דחייצ לשרטט [לכאורה הכוונה משום דלז הוי צצר האצל שצלל זה פקול וידור צלל מזוזה, אצל צשאר צצרים יכול לשרטט אח"כ כיון דצלל"ה לל מעכצ].

סימן תקמ"ז

ב"י ד"ה אין נושאים וכו', ונאמרו בגמ' כמה טעמים וחד מינייהו מפני שמניח שמחת הרגל ומתעסק בשמחת אשתו וכתב הרמב"ם זה הטעם וכו' דאין מערבין שמחה בשמחה וכו'.

עו' לח"מ פ"ז מהל' יו"ט הלכ"ז [שמעאל דגס הרמז"ס ס"ל טעמא דאין מערבין שמחה בשמחה, ודלא כמו שנקט כאן צ"י דק"ל רק טעמא דמניח שמחת הרגל עיי"ש].

ב"י ד"ה וכו' וכו' ומותר לארם וכו', וטעם משום דאירוסין בלא סעודה ליבא שמחה וכו'.

וכ"כ הריטב"א [וי"ח ז' ד"ה אמר שמואל וכו' ואי וכו' ליכא משום אירוסין כלל כל זמן שאינו עושה סעודת אירוסין וכו'] ור"ן [וי' ז' (צדפי הרי"ף) ד"ה ואין עושין וכו' אבל כלל סעודה ליכא שמחה באירוסין וכו' (ואולי ז"ל כמו"י כי כבר הביאו ציוניו כמה פעמים צ"ס כמו"י)], וטעמא דשמואל שמה יקדמנו אחר אינו אלא להתיר הקנין משום מו"מ משום דהוה דבר האבד ושרי אבל אין מערבין שמחה בשמחה הוי דאורייתא וכ"כ תוס' דכתובות דף מ"ז ע"א ד"ה דמקל לה וכו' [שכתבו דדרשא גמורה היא כדאמר בחגיגה דהוי מדאורייתא עיי"ש], וכ"כ צטו"א חגיגה ח' ז' ד"ה מנין עיי"ש [שכתב דהוי מה"ת, וכוונתו לכאורה דע"כ טעמא דשמואל הוה רק להיתר הקנין אבל להתיר הך איסורא דאין מערבין וכו', לא מהני דהוי מה"ת].

מג"א ס"ק א', ב"ז בגמ' ופשוט שם דנשואין בלא סעודה אסור וצ"ע דבכתובות דף מ"ז בתבו התוס' דמותר לישא בלא סעודה עיי"ש ובח"ש נדחק בזה וכו'.

ועיי"ש מהרש"א ולפי דבריו שם לק"מ קושית הטו"א חגיגה דף ח' ע"ז ד"ה מנין [דהמהרש"א חילק

שם דנישואין הוי שמחה גמורה וע"ז קאי הדרכה, אבל כלל סעודה הוי רק דרבנן. ולפ"ז י"ל ללענן יבוס אף דסעודה אין זו שמחה גמורה והי רק דרבנן, ומתורץ מה שהק' שם דצ"ה דזיכה חשיב יבוס צין הכי דרשות, והרי מבואר כאן דאין כושאין נשים והוי דאורייתא כדדרשינו דחגך ולא באשתך, ולהכ"ל א"ש דהדרשא היא רק דסעודה ונישואין, וזיבוס אפי' דסעודה י"ל דהוי כנישואין כלל סעודה]. וצקרבן נתכאל על הרא"ש פ"ק קי' ט"ו כתב לתרץ קושית ח"ש [ק"ק כ' שכתב דדרשא דחגך ולא באשתך הוי אף כלל סעודה, ודרשא דאין מערבין שמחה בשמחה הוי רק דסעודה, והתוס' דאירי התם לטעמא דאין מערבין, לכן שפיר כתבו דכלל סעודה מותר. ומש"כ בגמ' דאפי' כלל סעודה, משום דאורייתא איתא מחמת דרשא דחגך דאז אפי' כלל סעודה אסור עיי"ש].

מג"א ס"ק ד', וביון דמילי דרבנן היא וכו' ודבריו תמוהין דהא התוס' וכו' וגם בכתובות דף מ"ז בתבו שחזר דאורייתא וכו'.

וי"ל דהתם הנישואין חג ואסור מן התורה [משא"כ דנישואין ערב הרגל וסעודה צרגל מותר מה"ת].

סימן תקמ"ז

באה"ט ס"ק ז', אבל מה שתולשין אחר קבורת חמת זכר לתחייה שרי עיי"ש.

י"ל דהוה משא"ל ועי' שו"ת רדב"ז ח"צ קי' תשכ"ז לענן הריגת זבובים בחוה"מ, [שכתב שם צקו"ד, והריגת זבובים ויתושים אם הם מכערים את האדם פשיטא דמותר להרגן דאין לך כורך גדול מזה דאע"ג דמאי להצריחם, מיד יחזרו עליו ולפיכך מותר להרגן דאית ציה תרתי לטיבותא שהיא מלככה שאינה כריכה לגופה, ויש זה כורך האדם עכ"ל ע"ש, הרי דנקט לחדא התירא הא דהוי מלככה שאי"ל לגופה].

מכתב חידו"ת

אשר כתב הגאון המחבר זצ"ל לפני הסתלקותו

...בדבר חידו"ת אשר הי'ה מדובר ... בקשר לברית שחל בער"ש^{*)} ולא היו יכולין למול מחמת שעוד היה צהוב ואח"כ נתרפא, והיה ויכוח אם אפשר לאחר קבלת שבת למול, דמילה דוחה שבת ביום השמיני. וכת"ר רצה לומר דכיון דמצוה דאפשר לעשותה קודם, אפילו נאגס ולא יכול לעשותה אינו דוחה, לענ"ד לא דמיא כלל, דדוקא אם מחמת המציאות אי אפשר היה למול אבל מן הדין הגיע זמנו, אז יש מקום לומר עכ"פ דהיה אפשר לעשותה קודם מחמת הדין, אבל אם מן הדין אי אפשר היה לעשותה, א"כ לא היה בכלל גברא שחייב במילה באותו זמן, א"כ ודאי חשוב אי אפשר לעשותה מערב שבת, ויש מקום לומר דדחי. (ועוד לפי מש"כ בטו"ז סי' ת"ר, הטעם דמותר לתקוע בשופר בכה"ג, הוא משום דהוי קבלה בטעות, א"כ ה"ה הכא ולא חשיב שבת), וגם מש"כ בשם הש"ך דכיון שהיה אפשר למולו קודם יום השמיני, א"כ לא דחי, אבל בכה"ג לא היה בכלל למולו, שהיה פטור באותה שעה, וגם יש לדון אם מילה ביום השמיני הוי דין דיחוי וכת"ר הרגיש מזה די"ל הותרה, ולכאורה זה תלוי במחלוקת הפוסקים ביו"ד, עיי"ש.

(*) מעשה שהיה בתינוק שיום השמיני ללידתו חל בערב שבת, ולא היתה אפשרות למולו באותו היום משום שהיה צהוב, וסמוך לכניסת השבת, התירו הרופאים למולו, ולא היה כ"א מוהל אחד בעיר, אשר כבר קיבל עליו שבת, ונתעוררה שאלה אם מותר לו למול.

לב הארי

שו"ע ומשנה ברורה

סימן ב'

באה"ט ס"ק ו', וט"ז פסק דביסוי היד על הראש
מהני לענין שלא ישב או ילך בגילוי הראש.

משמע דישיבה אסור [דהא כתב שלא ישב] וי"ל
דאם מוכח דלהקד שרי כש"כ צתשובות מהר"י צרונא
סי' ל"ד עיי"ש. [וז"ל בא"ד ואגב זה אחינא דוקא
עמידה אצל ישיבה צגילוי הראש ליכא קפידא שכן
דרך לישב להקל מעליו וכו' אמנם הכל לפי ענין
הישיבה ההוא עכ"ל. ואפשר דגם הצאה"ט סובר
דבאיכא הוכחה דכוונתו להקד שרי וכל האיסקור
דלליכא הוכחה], ועי' ציאר הגר"א לקמן סי' ח' ס"ב
[ד"ה וכונן בא"ד, אחרי שהציא הצ"י, ומדייק מדבריו
שמדינא איכא איסקור לילך צגילוי הראש וע"ז כתב]
וליתא מדאמריו וכו' כמה חזף האי גברא אפשר
ממתא מחסיא הוא. וכתב צתשובות מהר"י צרונא
סי' הכ"ל דזה אינו אלא צזמניהם וצא"י אצל צזמניהם
[שאנו דרין צין האומות] הוי דת יהודית ועובר על
וצחוקותיהם לא תלכו וכ"כ הט"ז לקמן סי' ח' [ס"ק
ג'] [וא"כ אפשר דהצ"י מייירי צזמה"ז ואיסקור
וצחוקותיהם לא תלכו איכא].

שע"ת ס"ק ו', לאו דוקא הליכה אלא אפי'
בעמידה וישיבה צריך ליזהר.

אצל בט"ז פליג דכתב דרכיז כמהלך, [ומשמע
דוקא רכוב משום דדמיא להילוך אצל סתם ישיבה
ליכא קפידא] וכן ממג"א משמע דוקא פחות מד"א
ולא צעומד, ואפשר דליכך לאו דוקא וכוונת מג"א
שהיית זמן של הילוך ד"א, וכ"ע. שו"מ דישיבה שרי
עיינ צתשובות מהר"י צרונא סי' ל"ד.

מה שמצויין בשולי הגליון, לבד היבא שיש
חוק לילך בגילוי הראש לפני השרים והשופטים
צריך לילך בגילוי הראש ודינא דמלכותא דינא.

ולע"ד אינו, דרק לגבי ממונות אמרינן דינא
דמלכותא דינא, ולא להתיר איסקור תורה ח"ו, דהרי
עובר וצחוקותיהם לא תלכו [כמ"ש הט"ז סימן ח'
סק"ג] אס לא צמקום פקו"כ.

סימן ד'

מ"ב ס"ק א', הרא"ש בתב [הטעם של נטילת
ידיים] לפי שידיים של אדם עסקניות הן וא"א שלא
יגע בבשר המטונף בלילה לזה תקנו חז"ל ברבה
על הנטילה לק"ש ולתפלה.
וכ"כ צצצלי לקט.

ביה"ל ד"ה ואפילו, אח"כ מצאתי בספר מעשה רב בהח"א שכתב שיש לסמוך ברכת ענט"י לתפלה.

וכ"כ בשל"ה בעמק צרכה [דיני ברכת השחר סימן ח'], ועכ"פ אפילו אם אינו מתפלל יאמר כל הברכות מיד בקמון עיי"ש טעמו. [וז"ל שם בשם ספר ברכת אברהם שאין להפסיק בין ברכת עכ"י לקדר הברכות. כמו שאין להפסיק בין ברכת המואיל לאכילה וכו', והטעם הוא ללא תקנו ברכת ענט"י בשחרית, רק בשביל ק"ש ותפלה או לפחות בשביל קדר הברכות של שחרית, שהם דבר שצקדושה, ע"כ יזהר כל אדם לכתחילה שצמקום שצריך ענט"י וכו' שם יצרך כל ברכות השבח צלי הפסק].

שו"ע סעיף י"ח, אלו דברים צריכים נמילה במים וכו' והחולץ מנעליו.

כתב בקפרי איתן האזרחי אפילו לא נגע דיש בזה רו"ר ולא משום נקיות.

סימן ו'

שע"ת ס"ק ה', ומ"ש המבי"ט לחלק במה שנוהגים שמברך ב"א בפ"ע על תפילין וציצית ולא אמרינן שאחד יברך לבולם משום שאין בולם מזומנים יחד.

ועיין שו"ע הגר"ז סימן רי"ג אות ו'. [וז"ל שם, אבל בברכת המכות אם כל א' עושה תורה בפני עצמו, אף שכולן תורה א', כגון שכל אחד מתעטף בציצית או לובש תפילין, הרשות בידם, אם ראו אחד מצרך לכולם כדי לקיים צדק עם הדרת מלך, ואם ראו כל אחד מצרך לעצמו כדי להרבות בברכות, כי לעולם ירצה אדם בברכות הכריכות ואף שהשומע כעונה מ"מ המצרך עיקר שהוא נעשה שליח לכולם להוציאם י"ח וכו', וראוי יותר שיקיים כל אחד ואחד בעצמו תורת הברכה משיקוימנה ע"י שליח וכו', ע"ש].

מ"ב ס"ק י', ואם אירע שכבר בירך אותם בביתו יראה לבקש לאחד מהשומעים שעדיין לא בירך שיבדוק לצאת בברכתו.

וכ"ע איך מהכי להוציא בברכת אשר יצר [ר"ל דהא הוי בברכת הנהנין דאם יאכל אינו מוציא ממילא אינו יכול להוציאו הש"ך שכבר יאכל בברכתו] ובקפרי שיש השדה [שער ברכת ד' סימן ג'] האריך בזה ואומר

דהוה כברה"מ [וז"ל שם כחזור לכ"ד לברכת אשר יצר ודאי אף מי שא"ל לברך מוציא, וראיה מזה"מ לשיטת התו' [ברכות דף מח ע"א ד"ה עד] והרא"ש [פרק שלשה שאכלו אות כ"א] דמוציאין [וז"ל התו' והרא"ש דמה"ת יכול להוציא חצירו בזה"מ אע"פ שלא אכל כלל כיון שחצירו כבר אכל וחייב לברך וכל ישראל ערבים זה לזה ה"ה הכא כיון דכבר כתחייב בברכת א"י יכול להוציאו].

סימן ז'

שו"ע סעיף ד', אין שיעור להשתין מים בי אפילו לטפה אחת חייב לברך.

ואפילו משום חולי, [ר"ל שמתעטף לו טיפות משום חולי ג"כ חייב לברך] כ"כ שו"ת האלף לך שלמה [סימן צ].

סימן ח'

שו"ע סעיף י"ד, אם פשט טליתו אפילו היה דעתו לחזור ולהתעטף בו מיד צריך לברך בשיחזור ויתעטף הג"ה וי"א שאין מברכין אם היה דעתו לחזור ולהתעטף בו.

וכתב בקפרי עמק צרכה [ליכית אות י"א] אם פשט ונתנו לחצירו ואח"כ לוקחו בחזרה לכ"ע חייב לברך עיי"ש טעמו [וז"ל שם דהרי בזמן שהקנה הליכית לחצירו הרי יש כאן הפסק בהמכרה, וכריך לברך דומיא דאמרינן בתפילין דאם פשטן אדעתא לכנס לזה"כ"ס הוי הפסק לענין ברכה, משום דאקור ליכנס שם בתפילין והוי הפסק בהמכרה [וכו' ע"ש].

שע"ת ס"ק ט"ז, וכתב בספר מוצל מאש סימן י"ד שפ"א נתנו לו טלית להתעטף וקודם העטיפה בא שמש ביהב"נ וחטף מידו באמרו שבא בעל הטלית וביקש טליתו ונתן לו אחר יש להסתפק אם צריך לברך שנית וכו' ומ"מ העלה שספק ברבות להקל.

וצאו"ח סימן תקפ"ה צמסנה צרורה אות ד' פסק דכריך לברך [וז"ל שם אם נטלו השופר צמסנה התקיעות והציאו לו שופר אחר א"ל לברך אבל בין ברכה לתחילת התקיעות כריך לברך. ומסתברא דכ"ש בטלית דכריך לברך, דבטלית הברכה עולה על עטיפת טלית זו, והטלית היא חפצא של המכרה, משא"כ שופר

ביה"ל ד"ה וישראל, היוצא מזה דהשו"ע לא הקיל להרא"ש בעומד ע"ג ב"א באינה נמשכת הטויה זמן הרבה.

ועיין חזו"א הל' תפילין [קימן ו' אות י' ד"ה וכראה] מחולק על זה [וז"ל שם ולפ"ז הדין כותן דגם טוית כיצית כשר ע"י ככרי אף שהטויה נמשכת] שוב ראיתי שגם בספר מנחת צדק קימן ד' [ענף א' ד"ה אמנם] כתב כחזו"א.

סעיף ו' ביאור הלכה ד"ה מצמר וכו', נסתפקתי במי שגזל חוטי ציצית מחבירו ואחר שהטילם בבגדו שילם לו עבורם אי מחויב לחזור ולהתירם מי נימא ביון דבתי ועשו להם משלהם בעי' משעת העשי' יהיה שלו או תגלי מילתא למפרע וצ"ע ג.

וכ"ע שלא הביא ראי' מדברי הרמ"א כאן בשם הכמו"י [דמשמע לאמרינן איגלאי מילתא למפרע דאע"ג דצעת טוית החוטין לא הוי שלו ועשאן חוטין כשרים וקני והוי שלו]. ולכאורה אפ"ל דהרמ"א ס"ל דהטו"י הוא הקני' ובטלה גזילה צעת הטויה ואין כאן תעשה ולמ"ה, ומאי ראי' איכא, ואפשר שגוף תעשה הטויה שזהו השינוי זהו גופא הגזילה ואעפ"כ כשר משום דאחר הטו"י הוי שלו, א"כ מוכח דל"ש בגזילה תולמ"ה וא"כ כ"ע אמאי לא הביא ראי' מדברי הרמ"א, (הגרי"א), ואולי ס"ל [הציה"ל] דל"ש פקול גזילה בטוית הכמר.

ביה"ל שם, נסתפקתי וכו'.

ועי' צק' עמק צרכה [כיצית אות י"א] דהעלה דהדבר פשוט ללא אמרי' תיגלי מילתא למפרע כיון דצעת העשי' היו פקולים הוי לי' תעשה ולא מן העשוי עיי"ש אצל יש להסתפק בזה אי גזילה הוי פקול חפכא או גזרא [היינו דהוה דין בקיום המכרה שאינו יורא רק משלון] לאז הוה דין בקיום המכרה ול"ש תולמ"ה וצאפיקי יס ח"צ קי' ל"ג כתב בזה עיי"ש [דאף דהפרמ"ג נסתפק כן לעני' סוכה מ"ת ציצית הדבר פשוט דאין הפקול בעצם הדבר כלל ורק תכאי בהמכרה דאינו יורא צאפיקי שלו וכמו דבשאלים דפקול ציצית ושם ודאי דל"ש תעשה ולא מן העשוי והא דהכשיר בשו"ע חוטין שאלים רק צאופן דהשאלים לתתם בצגד ללא הדרי צעייכהו וכדידי' דמי' אצל בשאל ע"מ להחזירם צעייכהו צודאי לא יא' עיי"ש] ועי' במח"א הל' גזילה קי' כ"ט בגזל כמר ועשה מזה

דהצרכה היא על התקיעות והשופר רק אמתעי לשמוע התקיעות, ואין השופר חפכא דמכרה כלל, וא"כ אם שופר כך כ"ש בטלית].

סימן י"א

שו"ע סעיף א', החוטין צריך שיהיו טוין לשמן.

אצל א"כ כח גזרא, כ"כ חזו"א [או"ח קימן ו' ס"ק י' ד"ה וכראה], אצל יש חולקין [שו"ת אמרי אש קימן א', שו"ת דברי חיים ח"צ קימן א' צ'] וכוהגין להחמיר.

מ"ב ס"ק ח', וטוית חש"י אם מהני בשישראל גדול עומד על גבם ומלמדם לעשות לשמה עיין בסימן ת"ס בב"י שיש פלוגתא בזה.

כ"ע דשם צמח"ה יש קולא מיוחדת כש"כ הרא"ה והגאונים [הוצא דצריהם צקימן ת"ס צשער הליון ס"ק ד'] דא"כ לשמה צעשיה רק שמור [לשם מכה כדכתיב ושמרתם וזה קגי אפילו צאחר שצומד ע"ג ומכוין לשם מכה] וכ"כ שם הגר"ז [הל' א']. ולכאורה נראה כמ"ש הרמב"ם צהל' פקולי המוקדשין פ"א דקטן פקול ה"ה הכא אפי' גדול עוע"ג כמו שם, ודוקא צשמיטה מהני דא"כ כוונה.

ביה"ל ד"ה טוואן, ובלא עומד ע"ג פסול בבל הני [ר"ל בחש"ו] אפילו בדיעבד.

וחזו"א חולק ע"ז וכ"ת צטו"ז קימן ת"ס [ס"ק א'] [וז"ל שם וצדיעבד נראה דמותר עכ"פ צחש"י וכו' ע"ש].

ביה"ל שם, ודע עוד דבטויה לשמה כיון שהיא ד"ת מוכח לדברי הפמ"ג בסימן ת"ס דאין ליתן לטוית אפילו לצער בן י"ג וכן לצערה בת י"ב כ"ז שלא ידעינן שהביאו שתי שערות. אך בדיעבד נ"ל שאין להחמיר דסמכין אחזקה דרבא וכו' ובשגדול עומד עליהם ומלמדם לעשות לשמה נראה דיש להקל בזה לבתחילה.

כ"ע דרוב דעות ס"ל ללא מהני [מה שגדול עומד ע"ג] עיי"ש צצ"י [קימן ת"ס צד"ה אין] וצ"ח [צד"ה ומ"ש] מ"צ [ס"ק ג'] ואיך כימא הכא גם לכתחילה, [ואף דהכא מיירי צבן י"ג, ת"מ כ"ע בזה].

אינו רוצה לשלם לו דמדינא אינם שלו בדאיתא בחושן משפט סימן ק"ץ ע"ש.

אבל שלא בהקפה [ר"ל שלא מכר לו בהקפה שיהיה חייב לו כסף רק ע"מ שיתן לו מיד כסף] יכול מיד לבטל המקח אפי' לא עייל וכפיק אזורי כ"כ הכתיבות סימן ק"ץ [במשה"א ביאורים] אות ז'.

סימן י"ג

שו"ע סעיף ג', אם נודע לו בשבת בשחוא בברמלית שהטלית שעליו פסול לא יסירנו מעליו עד שיגיע לביתו דגדול בבוד הבריות.

ולכאורה יכול להפקיר הצג ויהיה מכאן ראה לאסור להפקיר צצצת ויש לדחות דהפקר כריך צפני ג' [מתילא יכול להיות דמיירי דאין לו שלשה אנשים להפקיר לפניהם] וע"ע ש"ע"ת אות ד' [שדן אם מותר ליתן מתנה צצצת ועיין עו"ס שכתב דאין זה תקנה גמורה ליתן מתנה כיון שנראית כשלו, ועיין הגהות רע"א על מג"א סק"ח צקופו].

מ"ב ס"ק ט', דלא אמרה תורה לא תלבש בגד בלא ציצית רק מ"ע להטיל בו ציצית וביון שאין יכול להטיל בו ציצית בשבת אין עובר מ"ע עליו.

עיין ביאורו צקפר אהוון לאורייתא כלל י"ג [ו"ל שם מלות שצין אדם למקום וזוהי הקצרה כותנת דאין הקצרה צא צטרוכיא עם צריותיו ומחייב אך את מי שיכול לקיים המלוא ואנוס אינו מחויב כלל שאין הקצרה מצקש מהאדם רק מה שזיכולתו ומציא ראה מדברי הרמ"א כאן צסס המרדכי צצצת לאסור לעשות ציצית א"כ לפשטו הטלית אפילו אם נודע לו שהוא פסול צכרמלית ומוכת מכאן לאנוס צמ"ע פטור גמור].

סימן י"ד

ביה"ל ד"ה וטוב, עיין במ"ב הנה מוכרח אנכי לבאר דברי דע דאף לפי מה שהקיל הרמ"א לענין דיעבד באשה ובודאי מותר בכל גווני באיש אבל בקטן צריך עב"ס דוקא גדול עומד על גבו.

וכ"כ צשו"ת מנחת צרוך סימן ד' ענף ג'.

ביה"ל שם, ולקמן בסימן ת"ס נפסק דלישת המצה של מצוה הצריך לשמה אין לשין לבתחילה ע"י חש"י אפילו בעו"ע ג'.

חוטין לציצית [ואח"כ נתייאשו הצעלים ומכרו הגנב לאחר] עיי"ש שמתפק צזה. [אם יולא הלוקח צמלות ציצית מאחר שקלאו ציאוש ושנוי רשות או לא לאפשר צצעי' משעת טווי' שיהא שלו והרי כאן הי' גזול עיי"ש הרי מוכח דס"ל דגזילה הוי פסול צהחפצא דאי הוי פסול צגצרא לא שייך פסול זו צשעת טווי' דאז אין שעת קיום מלות ציצית כלל]. והרמ"א פסק דכשר [ועי' לעיל].

ביה"ל שם, נסתפקתי וכו'.

וצקהלות יעקב על מסכת קוכה [סימן כ"ג] הציא ראה מהגמ' דאין חסרון תולמה"ע [ו"ל שם צקוכה דף ל"א צפלוגתא דר"א ורצנן אי יולאין צקוכה גדולה ולר"א אין יולאין משום צצעינן לכס משלכם ואפילו צשאל פסול ואמרינן התם מחלוקת צשתקף וכו' אבל גזל עמים וסיבך צהם ד"ה אין לו אלא דמי עמים וכשר ופירש"י ז"ל דכשר משום שקלאו צשיכו וכו"פ חזינן מזה דאפי' לר"א צצעינן גצי קוכה משלכם מ"מ כשר צשקלאן ע"י העשוי' אע"פ צצשעת העשוי' היה גזול וצקוכה הרי צעינן שמהא העשוייה צכשרות].

ביה"ל שם, אח"כ מצאתי בבנין זה בסימן תרנ"ח גבי לולב בש"ת סק"ו.

ועיין אפיקי ים [ח"צ] סימן ל"ג צא"ד [ו"ל שם דמצואר צש"ס דלמ"ד לולב כריך אגד שייך הפסול דתעשה ולא מן העשוי א"כ יקשה דמאי מהני שיקנה צשיכו מעשה לאגד [דהגמ' פריך צקוכה דף ל' ע"צ גצי או ככרי ולקנייה צשיכו מעשה ופרש"י שאגד שלש המינים יחד וש"מ כמי קנין דיקשה דמאי מהני צשיכו מעשה לאגד הלא כיון דקודם האגד לא קנה עוד והוי גזל צידו ממילא שוב לא מהני מה שיקנה לצתר לאגדן כולן כאחד משום תעשה ולא מן העשוי] ועפי"ז צקהלות יעקב הכ"ל תמה צצצרי ציאור הלכה [ו"ל ורמז שם לצצרי השע"ת סימן תרכ"ח סק"ו דהתם ענינא אחרינא הוא דמיירי התם שגס צשעת קיום המלוא דכטילת לולב היה גזול צידו ורק אחר קוכות קלאו ואע"כ איכא י"א דמהני למפרע ומהני פוסקים שחלקו על דין הזה אין שום ראה לפסול צהא דכ"ד צצשעת קיום המלוא צצר קנאה וכמוצו].

מ"ב ס"ק ב"ז, נראה פשוט דה"ה אם לקח הציצית בהקפה והמובר עייל ונפיק אזורי וזה

וכ"כ לעיל סימן י"א משמע צדיעצד' כשר כמו שם [עיינן צדיה"ל סימן י"א ד"ה טוואן] וכ"ע דדעת ר"י הוה יחידאה [דק"ל למאה שלשה חס"ו וישראל עומד ע"ג כשר ולמה פסקינן כוותיה] עיינן צ"י סימן ת"ס [למציא דברי רבינו יונה כיחיד צדצד].

באה"ט פ"ק ב', וקמן דינו באשה מ"א.

וה"ה לענין שאר מכות [כגון לגבי קוכה לסכד הסוכה וה"ה לעשות אגודת הלולב ע"י קטן יהא לינו כחשה].

מ"ב פ"ק ד', והארה"ח מיקל אפילו לבתחילה [להטיל ציצית בבגד] ע"י קטן וב"ז דוקא בגדול עומד על גבו המלמדהו לעשות לשמה.

ועיינן שו"ת תכחת צדוך סימן ג' [שתפלפל צאריכות אס מותר לקטן להטיל כיצית צבגד].

ביה"ל ד"ה להצריך, עיינן במ"ב [הטעם שצריך דוקא אנשים להטיל הציצית בבגדיהם משום דכתיב בני ישראל ועשו משמע למעט בנות ישראל] והוא הטעם של מהר"ם שהובא בהג"מ ולא העתקתי הטעם משום דהא דר"ת ובראיתא במ"א משום דכל שאינו בלבישה אינו בעשייה ונ"מ גם ליתר המצות לולב וסוכה.

ועיינן חכמת שלמה סימן תרל"ה [שתמיין להמג"א דכאן שהעתיק טעם דר"ת כל שאינו צלבישה אינו צעשה] ולפ"ז גם קטן לא יכול לסכך [משום דאינו מחויב צקוכה ה"ה דאינו יכול לסכך].

שו"ע פ"ע ד', מותר ליטול טלית חבירו ולברך עליה.

עיינן בן איש חי פרשת לך לך אות ו' [וז"ל שם צזה"ז חזינן רובא דעלמא קפדי שלא ילכשו אחרים כיצית ותפילין שלהם ולכן אין ליקח תן השמש כיצית ותפילין של אחרים שלא מדעת צעלים אח"כ יודע השמש צצירור שהצעלים לא קפדי ואין כל הדעות שוות דצדדים אלו הלא גם אככי מכיר צעצמי דאנא מאיכשי דקפדי צזה והטעמים שונים].

שו"ע שם, מותר וכו'.

עיינן מ"א [ס"ק ח'] [וז"ל שם וכ"ע צשלמא ליטלו שרי דניחא ליה לאיכש למעצד מכוה צתמוכיה אכל למה יצרך עליו וכו' ומסיק דאע"ג דפטור מציצית טלית שאולה] רשאי לצרך כמו נשים [ר"ל דמש"כ

המחצר ולצרך עליה דרשאי לצרך עליה ולא הוי חובה כמו הנשים שמצרכות על מכות עשה שהזמן גרמא] ודצדיו צ"ע לשיטת המחצר [סימן תקפ"ט סעיף ו' דק"ל להנשים אין מצרכות על מכות עשה שהזמן גרמא] שפסק דלא כר"ת [צתו' קידושין דף לא ע"א ד"ה דלא] דק"ל דנשים מצרכות אמכות עשה שהזמן גרמא, ועי' צהגהות רע"א צמג"א סק"ח שהק' כן.

רמ"א שם, אסור ללמוד מספרים של חבירו שלא מדעתו.

וכ' ע"ז העטרת זקנים [ד"ה אצל] דאס צשעת הלואה לא אמר לו כלום אף אס מימה אח"כ אין משגיחין צו דזכה הת"ח צתורת שאלה רק כל מה שקלקל ישלם לו. וכ"ע הרי הוי מתה מחמת מלחכה [וא"כ אמאי חייב לשלם לו מה שקלקל, ועי' צספר מחכה אפרים הל' שאלה ופקדון סי' ד', אס צספרים שייך פטור דמתה מחמת מלחכה], ומש"כ אח"כ ופטור הוה דאס כאכסו הספרים צאותו הזמן שהוה לומד צהס חייב צאונקיס. ועי' צקנות החושן סי' ע"צ אות ל"ד שחולק ע"ז, [וקוצר דאין לו דין שואל ופטור מאונקין. או משום דלא הוי כל הנאה של השואל או משום דמכוות לאו ליהנות כיתנו ולא הוי כלל כהכה מעיקר השאלה עיי"ש שהאריך צזה].

באה"ט פ"ק ט', ועיינן בח"מ סימן רצ"ב פ"ב בהג"ה דנתבאר אס הפקיד אצל ת"ח ספרים מותר ללמוד בהם ולהעתיק אס אין לו ביוצא בהם.

ועיינן ביאור הגר"א [שם אות מ"ו] דזה מותר אפילו אס מקפיד [וז"ל שם מיהו צתקוס ציטול תורה מותר צכ"ע ר"ל אפילו שמתקפיד].

באה"ט שם, ועיינן בח"מ וכו'.

וצט"ז כתב שם דאס כגצו חייב אע"פ שלא נשתמש כ"כ צשם המרדכי [דהמרדכי מדמה לה להפקיד מעות אכל שולחני שזכר המחצר שם צס"ז דמותר להשתמש צהמעות לפיכך נעשה עליהם ש"ש וחייב צגניצה ואצידה ולפ"ז הוה הדין גם צזה דמיד הוה ש"ש צשציל הנאה שיכול להשתמש] לפ"ז ה"ה צטלית ותפילין ככלע"ד [ג"כ יהא הדין דהנפקד הוה ש"ש צשציל הנאה שיכול להשתמש צהס] ויש לחלק [דצספרים אקור ללמוד מספרים של חצירו צלא דעתו ממילא אס הנפקד מותר להשתמש צזה הוה ש"ש

סימן ט"ז

מ"ב ס"ק ד', ומנהג אנשי מעשה לדקדק שיהי' בו אמה מלפניו ואמה מלאחריו ונקב בית הצואר ואין עולה למנין, ויעשה הכתמים של הט"ק רחבים וכו'.

והחזו"א כתב [או"ח סימן ז' ק"ק ט'] דזכתפס כריך שיהיה הרוז קגור [שלא יהיה נקב בית הכואר מרוצה על שום כתף, יעו"ש].

סימן י"ז

רמ"א סעיף ב', ומ"מ אם רוצים [הנשים ועבדים] לעטפו ולברך עליו הרשות בידו. וכראה דוקא באופן דאין חשש של לא ילכש.

סימן י"ח

שו"ע סעיף א', לילה לאו זמן ציצית הוא. ואם עשה ציצית כלילה כשר פר"מ [סימן י"ח מש"ז קק"א] [וז"ל שם דכשר אף אם עשאן כלילה ולא הוה תולת"ה] ולכתחילה כ"ע ועיין באחרונים [עיין ארחות חיים].

סימן כ"ב

ביה"ל ד"ה קנה, אבל אם קנה התפילין מהסופר וכן לענין הציצית אם הטילם אחר בבגדו משמע מהגר"א שם דאף לדעת הרמב"ם אין צריך לברך שהחיינו אם לא שקנה עתה הטלית מחדש דצריך לברך מהמת בלים חדשים.

אבל תפילין אפילו קנה א"כ לצד עליהם ולא דמי לטלית [דטלית הוי בגד ג"כ ושייך לצד עליו שהחיינו משום כלים חדשים משא"כ בתפילין לא שייך זה] ועוד כל דבר שצריך להריגת דע"ח לא מצרכינן [וא"כ בתפילין צריך להריגת דע"ח כשציל העורות לא מצרכינן].

סימן כ"ה

מ"ב ס"ק ב', מי שאין ידו משגת לקנות ציצית ותפילין אין מחוייב לחזור על הפתחים כדי לקנות.

משא"כ בטלית ותפילין דמותר לקחת של חצירו צלי דעתו צלי שיהא הוא הכפקד ממילא לא הוי כזה ש"ש [וכ"ע].

מ"ב ס"ק י"ד, ולברך עליה עי' במ"א וכו'. ורעק"א השיג עליו דאין יקח שלא דרשות צלי קיום המלכה [עייין לצושי שרד על הט"ז ק"ק ה'].

מ"ב שם, ועיין בדרך החיים שכתב דיותר טוב שיבוין שלא לקנות ולא יברך.

כיון שיש חולקים על תוס' והרא"ש [דק"ל דהמצדן בטלית שאלה לא הפסיד] עיין צ"י בשם גדולי הכרפתים [דהם חוששין מלצדן בטלית שאלה תוך ל' יום] ועוד דכלא"ה יש חולקים על שיטת ר"ת [דק"ל דאע"ג דפטור רשאים לצדך כמו נשים צת"ע שהז"ג] והם רש"י [עיין צ"י סימן תקפ"ט שמציא בשם ההגהות שכתבו כן בשם רש"י] וכ"פ האו"ז מוצא בהגהות אשרי קו"פ ג' סוכה וגם רמב"ם [הל' ציצית פ"ג הל' י'] חולק על ר"ת כמ"ש המחזר [סימן תקפ"ט סעיף ו'] להלכה.

סימן ט"י

מ"ב ס"ק ח', אבל אם אין בכל חלק כדי להתעטף כמו שהוא שביח בט"ק שלנו שבשנתחלק לשתיים אין בהם שיעור עיטוף נתבטל מהם תיבף המצות ציצית.

וה"ה אם נתחלק רוצו שהרי רוצו ככולו ועיין חזו"א [או"ח סימן ג' ק"ק י"ח]. וצו"ד הל' ק"ת [סימן רע"ח] כתב הטו"ז [ק"צ צ'] דאם נקדע היריעה צק"ת דצרוז מהכי. ולא הוה חיבור [ר"ל דהמחזר שם ק"ל דאם נקדע רוצ תפירה שצין יריעה ליריעה ועדיין מחוברות צחמש או שש תפירות של קיימא כשר והטו"ז חולק ע"ז ופסק דצעינן שיהיה רוצו מחובר דוקא כדי שיהא נקרא הכל ספר א' וצאם לאו אסור לקרות צו] והש"ך [צנה"כ] חולק ע"ז [וכותב שדצרי המחזר עיקר] עיי"ש.

מ"ב שם, אבל אם אין וכו'.

ואם נקדע באורך צריך שיהיה רוצ מכל האורך כ"כ חזו"א [או"ח סימן ג' ק"ק י"ט] [וז"ל וצטליתות הקטנים שלנו אם נקדע רוצו שלפניו לא מיקרי רוצו עד שיהיה הקרע יתר על העומד בכל אורך הטלית וכו' ע"ש].

כן פסק הרא"ש [הלכות קטנות הלכות תפילין אות י"ד] [ראש שח צין של יד לשל ראש לכריך לצרך על הראש שני ברכות להניח ועל תפילין].

מ"ב ס"ק ל"ב, ונכון שימשמש אז בשל יד להזיזו ממקומו ויחזק הקשר ובזה תחזור ברכת להניח גם על הש"י ודומה באילו הניח עתה הש"י והש"ר תבוסים זה לזה.

ודוקא שמזיזו ממקומו אבל בלא"ה לא יצרך צ' ברכות ככ"ל.

שע"ת ס"ק ח', ובפנים מאירות ח"א סימן נ"ט דעתו שמותר לענות אמן אחר ברכת חבירו על התפילין לבתחילה אע"ג דלקדיש ולקדושה לא יפסיק וכו' ע"ש.

ודוקא לאחר שכבר הכיח [פי' השל יד ולא הכיח עול השל ראש שמותר להפסיק] ולא קודם לכן [פי' צין הצרכה להנחה אסור להפסיק] וכ"מ לקמן צפ"מ מובא בשע"ת סימן קס"ז אות י"א [וכמו שביארנו בס'].

מ"ב ס"ק ל"ו, ואם פסק וענה איש"ר או קדושה או ברבו או שענה אמן על איזה ברבה ששמע חוזר ומברך.

להכיח [מוך מצרכת על תפילין לצרך חוזר ומצרך להכיח] כ"כ הרא"ש [הל' קטנות הל' תפילין סימן ט"ז] אבל ר"ת חולק [ענין צ"י ד"ה ולא, שמציא צס המרדכי צס ר"ת שאם ענה קדיש וברכו צינתיים אין זה הפסק וכו' ע"ש].

שו"ע סעיף י"ב, מותר לברך על תפילין שאולין.

ענין שו"ת אצני כזר אר"ח סימן קפ"ג צקופו ד"ה וראיתי [וז"ל שם והכי דנקצי תפילין של אחרים ומשני הקשר לפי מדת ראשם לא שפיר עבדי דהבעלים ישנו אחר הקשר לפי מדת ראשם כמכא ראשון לא הוי של קיימא ולא יכא י"ח ומכא לפרסם הדבר].

סימן ב"ז

באה"ט ס"ק ד', מי שנקטעת ידו שמאלית פטור מלהניח בימין תשובת הרמ"א סימן קנ"ב ובתשובת שבות יעקב ח"א סימן ג' חולק והעלה להלכה דיש להניח הגידם שאין לו יד רק זרוע

וענין ביאור הלכה קוס"י תרכ"ו פי' אחר צירושלמי ללא כפסק כאן [דבעס מחויב לחזור על הפתחים לקכות כיצית ותפילין ורק בעשיית המכות אינו מחויב לחזור על הפתחים והירושלמי לשיטתו] למצרך על כל עשי' של תפילה ועו"ש.

ביה"ל ד"ה שמועלין, על האדם קאי שצריך לילך מדרגא לדרגא ולהתעלות בקדושה כי מתחלה היא רק מבסח את עצמו בביסוי של מצוה וע"י התפילין הוא מקשר את עצמו בקשר היחוד והקדושה וכו' וכוון בזה לתרץ קושית הש"א והדגול מרבבה.

[וז"ל השאגת אריה צקימן כ"ח והנה צשו"ע סימן כ"ה כותב שלאחר שלבש טלית מכוין יכניח תפילין שמעלין בקודש ואין אלו אלא דברי תימה אדרכה מפני שתפילין מקודשים יש להקדימם לכיצית שלא אמרו מעלין בקדש אלא צדצר אחד שמעלים אותו מקדושה קלה לחמורה הימנה אבל צשני דברים מקודש קודם ולעכ"ד י"ל קושית הש"א ע"פ דברי המחבר סימן ל"ח ק"ד [וז"ל המחבר המכניח תפילין צריך ליזהר מהרהור תאות אשה] וצרת"א [וז"ל הרמ"א ואם א"א לו בלא הרהורים מוטב שלא להניחם] וכיצית מכינו צגמ' [מס' מנחות דף מד ע"א] לזה מוכע מעצירה כידוע המעשה שמוצא צגמ' באלם אחד שהיה זהיר צמכות כיצית שמע שיש זוכה צכרכיהם וכו' שיגר לה ארבע מאות זהובים וקצע לה זמן וכו' וצאו ד' כיציותיו וטפחו לו על פכיו כשמו וישצ לו ע"ג קרקע וכו' [וה"ה מהרהור].

שו"ע סעיף ח', ויניח של יד תחלה ויברך להניח תפילין ואח"כ יניח של ראש ולא יברך ב"א ברבה אחת לשתייהם.

כן פסק הגר"א [צביאורו כאן] והרב צקידור [הל' תפילין] וכתב רעק"א [צבהותיו] שיעשה תכאי צשל יד [וז"ל לכאורה יש תקנה לכאח מידי חשש צרכה לצטלה דצשעה דמצרך להכיח יכוין אי הדין כרש"י אינו מכוינ לפטור צזה הצרכה לשל ראש ואז ממילא שפיר מצרך על הראש מכות תפילין ואם הדין כתו' דמגיע על הראש צ' ברכות אחי מכוינ להוכיח צצרכה להכיח גם של ראש וכו' ע"ש].

רמ"א סעיף ט', ולדידן דנוהגין לברך שתי ברכות אף אם לא הפסיק, צריך לחזור ולברך על ראש להניח גם על מצות (ד"ע).

מאצבעים על אצבעים והיינו עם התיתורא.
וכ"כ הגר"ז [הל' ס"ג].

ביה"ל סעיף נ"א ד"ה יתפור, שמעתי בשם אחד מהגדולים שהזהיר שלא לדבק התיתורא בדבק קודם התפירה דדבק חשיב חיבור כתפירה וכו' וא"כ אפשר דתפירה שאח"כ לא חשיבא כלום וכו'.

אבל חזו"א [או"ח סימן י"א ס"ק י'] חולק ע"ז [וז"ל דאפשר שכל החיצורין פסלה התורה וחשיב עדן כמפורד וכו' ע"ש] ועכ"פ ודאי שצריך הדבק להיות מדבר טהור וכ"כ חזו"א [או"ח סימן י"א ס"ק ט'] ולאחר התפירה אם נקרע אפשר לחברו שוב ע"י תפירה אע"פ שכבר יש דבק כיון שנשאר חיבור [ואפי' לדעת המ"צ] ככלע"ד, ואם רוצו [של החיצור] נקרע תלוי בפלוגתת ט"ז וש"ך לענין יריעה של ס"ת [צקימן רע"ח הטו"ז ס"ל דאם נקרע רוצו הספר פסול וש"ך צנה"כ חולק עליו ומכשיר ע"ש].

סימן ל"ג

שע"ת ס"ק ב', ועיין בשו"ת נ"ב מ"ת סימן ג' בענין רצועות תפילין שמושחין העורות בשומן דגים הנקרא פיש טראן אין בו חשש מן המותר בפ"ד כיון דהמשיחה אינה עיקר הצבע השחור רק להצליל הצבע לחזותא ולר"כ העור קצת ואם לא היה ר"כ ג"כ היה שחור וכשר לרצועות.

וכ"כ צשו"ת חתם סופר יו"ד סימן רע"ו וכ"כ צתשובה מאהצה ח"צ סימן רי"ד.

באה"ט ס"ק ו', כי מה שיהיו הבתים שחורים אינו הל"מ א"כ לא הוי השחרות רק תיקון בעלמא וכשר ע"י נברי.

וי"ח עיין צ"ח [ד"ה ועור] [וז"ל שם אצל למאי דכתבתי צקימן ל"צ קע"ף כה דהתוספות צסס ר"י וכן המרדכי צהל' תפילין כתבו דפשיטא ליה לתלמודא דצעור הצתים צריך ליהיו שחורות הל"מ א"כ אסור להשחין ע"י א"י וכו' ע"ש] ושו"ת נוצ"י [מהדורא קמא או"ח] סימן א' וצפרת"ג כאן צמ"ז אות ה' וצחיי"א [כלל יד הלכות תפילין הל' ה'].
מ"ב ס"ק ב"ג, והשחרת הרצועות דזה איננו בגוף התפילין מותר ע"י אשה דהיא יודעת לעשות לשמה כמו איש אבל ע"י א"י וקמן אינו

ומי שנברא בידו אחת והוא הימנית להניח על ימינו ויברך שתיים על של ראש ויצא לב"ע.

וככלע"ד לאל"כ מה חידוש או"ז [צרת"א תכין צסס או"ז גידס פטור] שהוא פטור (וכ"ע דעת החולקים) ויש לדחות.

רמ"א סעיף ד', ודוקא בתפילין אבל ברצועות אין להקפיד.

[שלא יהא דבר מוכן בין הרצועות להצטרך ושם כתב [הרש"א] צתשובה סימן תתכ"ז] להלכה ולא למעשה [שמש"כ דאין להקפיד צרצועות על חליצה מכח הלכה אצל למעשה צריך לילך אחר המכהג].

שע"ת ס"ק ז', ובשלמי חיבור בתב וז"ל ומצאתי בספר זר זהב למהר"י צמח האריך והרבה בראיות שאיטר יד ימינו אינו רשאי לשנות משאר כל אדם שלא לשנות סדר העליון ע"ש.

וכ"כ צסס האר"י ז"ל ועיין שו"ת דברי יואל [חלק או"ח סימן ג'] שכן דעת המאירי ומרדכי דדעת רש"י [ע"ש כ"ז צאריכות].

סימן ל"ב

מ"ב ס"ק ב"ו, והנכון שינהגו בן הסופרים לבתחילה בעת שמשוימים העורות לתוך הסיד שיאמרו אני נותן עורות אלו לתוך הסיד לשם קדושת ס"ת ואני מתנה לכשארצה שאוכל לשנותו לכל דבר ולא כמו שנהגו הסופרים שאומרים לשם ס"ת או תפילין או מזוזות או שאר דבר רשות דאז מסתפקים האחרונים אם מהני.

וכ"כ חזו"א [או"ח סימן ו' ס"ק ו'] דלא מהני [ועיין שו"ת רע"א קי' צ', ועוכג יו"ט קי' ה'].
מ"ב ס"ק צ"ח, אבל אם גם בתחלה לא הזכיר בפירוש רק במחשבה בעלמא או שעתה לא קידש את האזכרות אפילו במחשבה אפילו בדיעבד לא יצא.

ויש תקנה ע"י העצרת קולמוס לשמה כ"כ צספר עמק צרכה משום ס"ק הוה כשר. (עיי"ש צענין תפילין אות צ').
מ"ב ס"ק קפ"ט, ומ"מ נכון לדברי הגאונים שסוברין שלבתחילה לא יעשה אותן קטנים

סימן ל"ט

שע"ת אות א', וכתב בנודע ביהודה מ"ת סימן א' תפילין שכתבן נער בן י"ג שנה ויום אחד או יותר קצת ולא בדקוהו אם יש לו סימני גדלות ואינו לפנינו התפילין בשרים דסמכין אחזקה ביון שהגיע לכלל שנים.

אבל בשו"ת אצני נזר אור"ח סימן תקט"ז כתב דלא סמכין אחזקה דלאורייתא.

שם ביה"ל ד"ה בכל, כתב הסמ"ג דקשר של דלי"ת ואף של יו"ד שבתפילין ש"י יראה דאין לעשותם כ"א לשמה ושללא לעשותם ע"י אשה וקטן דבכלל בתיבה הוה כמו השי"ן שבשל ראש.

אבל מרן הגר"ז צהל' תפילין [פ"ג הל' ט"ז ד"ה וצאמת] כתב דכשרין דלא חשיב כתיבה עיי"ש [וז"ל שם ולפ"ז אין פלוגתא כלל בין התו' והרמז"ס לפתש"כ דעת הרמז"ס דהרמז"ס לא קאמר רק שיהא כורת הקשר כעין דלת אבל לא שיהא זו תורת דלת ממש שיחול עליו קדושת כתב ויהא זו תורת כתיבה לכל הדינים רק דלורתו מהלמ"ת הוא כעין דלת וזוהי גם התו' ק"ל כן].

סימן מ'

שע"ת ס"ק ג', ובש"ץ כתב דמה שמניחים הטלית ע"ג תפילין אינו יודע על מה סמכו העולם להתיר דלבו"ע קדושת תפילין חמורה מציצית.

אבל תפילין יכול להכניח על הטלית וה"ה על ספרים כת"ש הטו"ז [קע"ף ט"ו] וס"ד צחור"ת סימן פ"ז [ק"ק מ"ז] והסכים לזה הגר"א [ק"ק כ'] דקדושתיהו עדיפי מספרים דלא כסמ"ע [ק"ק מ'] והרמ"א צתשזזה קימן ל"ד, [היינו ספרים שכתבו צכתב אשורית דכספרים שלנו גם הרמ"א מסתפק שם לאפשר דתפילין עדיף].

סימן מ"ו

רמ"א סעיף ח', וי"א דאפילו לא נתחייב בהן מברך אותן דאין הברכה דוקא על עצמו אלא מברכין שהקב"ה ברא צרכי העולם וכן המנהג ואין לשנות (טור ותוס' והרא"ש).

נ"ע דהם [הרא"ש והטור] כתבו כז"י [דאם לא נתחייב צאחת מהן כגון שלא הלך או לא לבש או לא

מותר עד שיעמוד אחר על גבם וברלעיל לענין קלף בסימן ל"ב עיי"ש בס"ט.

שם [צסימן ל"ז קע"ף ט'] לא איירי צקטן ועיין סימן ת"ס מחלוקת ראשונים צזה [אם מהכי ישראל עומד ע"ג אלל חש"ו ועכו"ס] וכ"כ לעיל סימן י"א [קע"ף צ'] [עיין שם מש"כ צציה"ל ד"ה טוואן] ונ"ע.

ביה"ל ד"ה אפילו, ודע דמה שכתבנו לענין השחרת הרצועות דמותר ע"י קטן כשאחר עו"ג אף דהפרמ"ג בתחילת הפתיחה בל"ב רצה להחמיר בזה אכן במקומו בסימן זה במ"ז אור"ק ה' ובל"ט בא"א אור"ק ו' חזר מזה והתיר.

נ"ע ראייתו [דהציה"ל] עיי"ש דלא התיר לכתחילה וגם איירי צצתים ולא צרכועות.

ביה"ל שם, ומצאתי בן בעזה"י בהדיא בתשובת מהר"ם לובלין סימן ס"ח דהשחרת הרצועות אינו בכלל תיקון עשייה.

תמוה דלא התיר מהר"ם מלוצלין רק צנשים דעושין לשמה וגם שם לא התיר לכתחילה עיי"ש ואולי איירי הכא דדיעבד דיט כאן ספק ספיקא [היינו דאולי מותר להשחיר רצועות ע"י קטן משום דהשחרת הרצועות אינו צכלל תיקון עשייה ואפילו את"ל דאסור, תיירי הכא צקטן וגדול עו"ג דיט להכשיר צאופן כזה] ואפשר יט להקל צדרצבן לכתחילה [ר"ל צדר שיהא רק מדרצבן יהא מותר לכתחילה צק"ס כזה], שו"ת סצרא זו צחידושי הגר"ח הלוי הל' תפילין (פ"א הט"ו) לענין עכו"ס וס"ל כת"ד דה"ה צקטן וצצרת הגר"ח הלוי יט להקציר עם סצרת חזו"א צדין זה צהל' תפילין [אור"ח סימן ו' ק"ק י"ג].

סימן ל"ח

ביה"ל ד"ה הם, ודע עוד דלענין בתיבת סת"ם גופא כמו שמצוי שהכותב בוונתו להשתכר מסתפיקנא לומר דאפ"ה מיקרי בכלל עוסק במצוה.

וקובץ שיעורים [ח"צ סימן ל"ז] כתב דדוקא צלכת דידך חייב [ולאו דידך, אפי' דלא הוי תכוה, כגון תכוה דרצבן, פטור], וא"כ זה חשיב עוסק צענין שלו שהרי לולי זאת לא היה כותב. [היינו אם אין התכוה פוטר אלל משום דלא הוי לכת דידך, א"כ כשתשכר מזה הרי הוי לכת דידך ומה לי דהוי תכוה].

המנהג כרת"א וכן דעת האר"י אפילו אינו נוטל כלל מצדך צרכה זו וכו' ע"ש, אבל לפי מה שכתבנו דכיון דאקור צנעילה אינו ראוי כלל הוצרך השו"י צרכה שפיר לתת טעם לדבריו גם לדעת רמ"א, אבל לפ"י פליג על פסק האחרונים [דס"ל למצדך צרכה זו צט"ז ויו"כ] דהרי אותו טעם שייך גם צת"ז ויו"כ [ר"ל דאקור לנעול מנעלים ואעפ"כ ס"ל למצדך צרכה זו צט"ז ויו"כ, ולפי הטעם הזה אין צריך לצדך גם צת"ז ויו"כ].

שע"ת שם, חוץ מברכת זכו'.

ואז לא יצרך צלילה [צמוכאי ט"ז ויו"כ כשנוטל המנעלים] [רצ פעלים ח"צ סימן ח' דל"ה ועתה] אבל הגר"א [צמעשה רצ] כתב לצדך צלילה [כשנוטלים המנעלים].

רמ"א סעיף ט', שהרי בימי הסליחות מתפללים הסליחות ואח"כ מברכין על התורה.

ונראה דמכוון שלא ללכת מכות ת"ת, לכ"ע [ר"ל אפילו לדעה הראשונה דס"ל דלא יקרא פסוקים קודם צרה"ת אע"פ שהוא אומרם דרך תחנונים] אינו צריך לצדך. [היינו דגם דעה הראשונה מודו דעל תחנונים לא צעי צרכה אלא דס"ל דתחנונים לא מפקיע מכות לימוד התורה אבל כה"ג דמכוין שלא ללכת ודאי דזו לא הוי מעשה לימוד ולכו"ע א"כ לצדך].

מ"ב ס"ק ל"ג, עיין בדגול מרבבה וכן בחידושי רע"א שכתבו דבחול לא יבויין לצאת א"ב הניח תפילין מקודם.

וכן צלית, הגר"ז סימן ח' [הל' א'] [וז"ל שם כל הקורא ק"ש צלל צלית מעיד עדות שקר בעצמו והואיל שכל אדם צריך להיות זהיר וזריז להקדים המלכה בכל מה דאפשר לכן תיכף ומיד אחר כט"י שידיו נקיות ויכול לצדך יתעטף צלית, ועי' בהגהות שם].

סימן מ"ז

שו"ע סעיף ג', הבותב בדברי תורה אע"פ שאינו קורא צריך לברך.

כ"כ צתשצ"ץ אות קכ"ד.

שו"ע סעיף ד', המהרהר בדברי תורה אינו צריך לברך.

חגר לאין לו לצדך והרא"ש והטור ג"כ כתבו כך דכל אותן צרכות שהם להנחתו לא יצרך אם לא כהנה כגון ששוכב על מיטתו ואינו לא לובש ולא אומר ולא עוטף לאין לו לצדך].

שו"ע סעיף ט', לא יקרא פסוקים קודם ברכת התורה אע"פ שהוא אומרם דרך תחנונים.

עיין צחלושי מנן הגר"ז צסס מנן הגר"ח הל' צרכות צקופו [עי' לקמן סי' מ"ז סעיף ח' ומ"צ שם די"ל דק"ש הוי רק כדברי תפלה כיון שאינו אומר זה לשם לימוד יעו"ש, ומכ"ש הכא דאומרו רק דרך תחנונים דלא הוי לימוד וא"כ צ"ע אמאי אקור לאומרו קודם צרכת התורה. אמנם לפת"ש הגר"ז צסס הגר"ח א"ש ולק"ת, וז"ל שם והנה צבר הקשו אהא דנשים מצרכות צרכת התורה והא פטורות מת"ת וציותר קשה לדעת הרמב"ם שפסק צפ"ג מהל' צלית דעל מכות שהנשים פטורות אינן רשאיות לצדך עליהם ואיך יצרכו צרה"ת כיון שפטורות מת"ת ושמעתי מפי אחרמו"ר הגאון החסיד זקוקללה"ה שאמר דצצה"ת אין הצרכה על קיום המלכה של ת"ת רק דהוא דין צפ"ע דתורה צעי צרכה וכדילפינן לה צצרכות דף כ"א מקרא דכי שם ד' אקרא וגו' א"כ אין זה דין ששייך להמלכה כלל רק דתורה עצמה טעונה צרכה ונשים פטורות רק מהמלכה של ת"ת אבל אינן מופקעות מעצם החפצא של ת"ת ולימודם הוי צכלל ת"ת ושפיר יש להם לצדך על לימודם כיון דלא אתינן ע"ז מכח לתא דמלכה כלל ע"כ דבריו] שו"מ ג"כ צמנחת מרדכי סימן י"ז אות צ' לצאר צאופן אחר. [ועמש"כ לקמן צרת"א].

שע"ת ס"ק י"ב, והנה כל הח"י ברכות השחר עד סוף כל ברכות התורה חייב כל אדם לברך בכל יום אפילו שלא נתחייב בהם זכו' וחוץ מברכת שעשה לי כל צרכי בט"ב וביוה"כ שאז הבל אסורים בנעילת הסנדל.

וכ"כ צסס הגר"א אבל האחרונים כתבו לצדך וכ"כ צמ"צ לקמן עיי"ש וכ"ל הטעם [דלא לצדך אפי' לדעת הרמ"א] דכיון דאקור צנעילה אינו ראוי כלל ולפ"י א"ש דצרי שו"י צרכה [השע"ת צאותו ליצור מציא צסס השו"י צרכה דאבל אע"פ שאינו נוטל מנעלים יצרך שעשה לי משום דנוטל מנעלים של לצדים, וכתב השע"ת דהוצרך לטעם זה אליבא דהצ"י, אבל לפי

והגר"א [צביאורו] חולק ע"ז ויש להחמיר בשל תורה לשיטת הרמב"ם [צספר המכות מ"ו ט"ו דס"ל דברה"ת כריך לצדך מה"ת].

מ"ב ס"ק א' עיין בשאגת אריה סימן כ"ד דמסיק שברבת התורה הוא מן התורה ולכן אם נסתפק לו אם בירך ברבת התורה חוזר ומברך. אצל נשים אין להם לצדך [אם נסתפקה אם צירכה] שעת [ס"ק א'].

מ"ב ס"ק ד', הבותב, ס"ל דבתיבה עדיף מהרהור. וי"א דכתיבה כדיבור ועיין שו"ת רעק"א סימן ל', ועיין תומים סימן כ"ו, וחוות יאיר סימן קכ"ד.

מ"ב ס"ק ז', שהטעם שהוא עיקר הדין אינו אלא מהרהר בלבו והגר"א בביאורו חולק ע"ז וס"ל דלא גרע זה מהקורא מקרא בלבד דצריך לברך.

וכ"ע הרי המשנה ברורה כתב [צס"ק ו'] דפסק דין מותר כיון דאינו דרך לימוד והוא בעצמו כתב לקמן [צס"ק זה] דאם אינו דרך לימוד גם הגר"א מודה בזה [דל"א לצדך] וכראה להגר"א קוצר כיון דכתב הר"ן ההיתר משום דהוה הרהור ש"מ דמתכוון ללימוד אלא דמותר משום דהוה הרהור ולכן נשאר צ"ע על הר"ן. ויש ליישב קושית הגר"א על הר"ן דאם לומר מתעלם דהיינו בטעמו של דבר ל"ש לומר דאינו מתכוון ללימוד דעכ"פ לומר אצל כאן אמרינן דאינו לימוד כלל אלא הוראה ומה שמהרהר הטעם הוה לימוד ע"י הרהור.

מ"ב שם, ולכו"ע מותר לעשות איזה פעולת מצוה קודם ברה"ת אע"ג דבעת מעשה בוראי הוא מהרהר בדין הזה אפ"ה מותר דבל שאינו מתכוון ללימוד א"צ ברבה.

נראה דאם מהרהר הטעם, הוה לימוד ואסור לשיטת הגר"א.

ביה"ל ד"ה הבותב, ואף דהפרמ"ג מצדד דצריך לברך היינו משום שהוא מצדד בסימן ס"ב דלדינא הרהור כדיבור דמי מדאורייתא.

והחילוק בין הרהור לכתיבה כתב בשב יעקב מוצא בשו"ת רעק"א סימן כ"ט [וז"ל משום דמ"ע של ת"ת

נפקא מקרא דושכנתם לצניך משו"ה ממעטים הרהור דבהרהור לא שייך ללמד את זכיו משא"כ ככתיבה יכול ללמוד לאחרים].

שו"ע סעיף ה', ברבות התורה אקב"ו על דברי תורה והערב נא ואשר בחר בנו.

ועיין צטור שכתב ויכוין בצרכתו על מעמד הר סיני ולפ"ז [שצריך לכוין כך בצרכה זו] יצרך צטהרה ועמידה וצתנועה.

שו"ע סעיף ז', ברבת אהבת עולם פוטרת ברבת התורה אם למד מיד בלא הפסק.

וכלע"ז צב' וה' שקורין בתורה יכא צאה"ר ופוטרי הלימוד.

מ"ב ס"ק י"ז, די"ל דק"ש הוי רק בדברי תפלה כיון שאינו אומר זה לשם לימוד.

עיין לעיל סימן מ"ו סעיף ט' [צמחצר להציא שני דעות אם מותר לומר פסוקים קודם צרה"ת אע"פ שאומרים דרך תחנונים והמחצר מסיק לכונן לחוש לדעה הראשונה שלא לומר פסוקים קודם צרה"ת אע"פ שאומרים דרך תחנונים].

מ"ב שם, די"ל דק"ש וכו'.

עיין שאגת אריה [סימן כ"ד] דחייב צרה"ת [לפני ק"ש] וכראה ראה מרבי [צרכות דף י"ג ע"ב] [וז"ל הגמ' ת"ר שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד זו ק"ש של ר' יהודה הנשיא] דפטור מק"ש [ר"ל מכל הג' פרשיות דק"ש] דעוסק צת"ת דרבים [עיין צרבינו יונה פרק צ' הקורא צמשנה האומנין ע"ש כל הקוגיא] וכן מירושלמי [צרכות פ"ק הל' צ'] דזה שינון [ר"ל דק"ש הוה ג"כ תורה] וא"כ חייב צצרה"ת וכן מגמ' [מנחות דף כ"ט ע"ב] דיוכא צקר"ש שחרית וערבית מכות ת"ת וכן משמע צתו' קוטה לט. ד"ה כל [וז"ל צא"ל] אחמי כקט כהן לכשיאות כפיס תיפוק ליה משום ד"ת צצריך ליטול ידיו וכו' ואמר כמי התם דצעי לאלהורי צתר מיא לכט"י לק"ש מיל משמע מדצריהם שק"ל דק"ש הוי ד"ת].

שעה"צ ס"ק י"ז, הרש"ל וד"מ וב"ח [זה קאי על מש"כ בשם רוב האחרונים דס"ל דאם הפסיק אחר ברבת התורה ללימודו צריך לחזור ולברך כמו בברבת המצות או הנהנין אף אם יודע

ביה"ל ד"ה נשים.

עיון מרן רי"ז הלוי זשס הגר"ח צהל' צרכות [עיון לעיל קימן מו. קעניף ט' צמחצר שהצאנו את דצריין ועיון קהלות יעקב ליקוטים ח"צ קימן א' וכ"כ המנח"ח פר' עקב [דנשים אע"פ שאינם חיבים צלימוד התורה אבל התורה אמרה דמי שלומד אע"פ שאינו מחויב מ"ע לצדק] ולפ"ז יכולות להוציא האנשים.

שו"ע פ"ע י"ג, המשבבים וכו' מברך ברה"ת ואינו צריך לחזור ולברך בשילך לביהב"נ.

עי' עמק צרכה קי' א' עני' צרה"ת להציא דצרי דצינו שמעי' שכתב שרש"י הי' נוהג לחזור ולצדק צרה"ת כשהולך לביהב"נ ור"י צעל התוס' תמה ע"ז דלמה לא יהא צרכה לצטלה ע"ש. אבל צע"צ ביאר שו"ע רש"י ע"פ מה ששמע מהגרי"ז זשס הגר"ח דצרה"ת אינה על המכונה של לימוד התורה, דהא גם נשים חייבות בצרה"ת ונשים אינם חייבות צמכות לימוד התורה ואף דחייבין ללמוד דינים השייכין להן אינם משום מצות ת"ת אלא משום ידיעה לידע מה לקיים (וכ"כ בהשגות זיארור הגר"א על מג"א סק"י ד' כאן דא"א לומר דנשים מצרכין משום דינים השייכין להן שהרי כתיב ולמדתם את צניכם ולא צנותיכם ועי' כאן בצרכ"י סק"ז להציא ראי' לזה מקוגי' דשצת ל"ג דנשים אינם צעון ציטול תורה הרי מוכח להדיא דאינם חייבין צלימוד תורה משום מצוה אלא למען דעת הדינים שלהן וכמ"ש הגר"ח) וע"כ דעיקר חיוצא דצרה"ת משום התורה גופא דתורה כריכה צרכה וזהו מדילפי' כי שם ה' אקרא הבו גודל וגו' דתורה כריכה צרכה וכל מי שלומד או קורא צתורה חייב צצרכה, ותי' צזה קושי' הטו"א צמגילה דף כ"ג צהא דאשה עולה למני' ז' קרואים אפי' צקוף שצעה שחותמת צתורה ומצרכת לאחריה ומוציאה צצרכתה את כל הקרואים והק' הרי אשה פטורה מת"ת והאיך מוציאה אותם הא כל שאינו מחויב צצדד אינו מוציא אחרים יד"ח ולהכ"ל לק"מ דכיון דלאו משום מצות ת"ת מצרכין אלא דהתורה גופא כריכה צרכה ול"ש איש ול"ש אשה כל שקורא צתורה חייב לצדק ולכן מוציאין האחרים יד"ח. (צחמת י"ל דקושי' הטו"א היא לשי' התוס' צרה"ה דף ל"ג והרא"ש צקידושין קי' מ"ט דהוכיחו מהא דאשה מוציאה אחרים דנשים מצרכות על מ"ע שהזמן גרמא ומוכח להדי' דק"ל דהוא צצרכת המצות [ומחויב הצרכה משום מצות ת"ת] וע"ז הק'

בבירור שלא הסיח דעתו דכיון שלא התחיל עדיין בהמצוה אין לה אח"כ על מה לחול].

רש"ל וד"ת לא כתבו כן אלא צדעת הרא"ש [דק"ל דשינת קצע ציוס ג"כ הוא הפסק] אבל תוס' ומרדכי חולקין [עיון צצ"י ד"ה והמשכים] וי"ל דהרא"ש לשיטתו דהוא שינה הפסק והוא צצרכת המצות [ממילא אם הפסיק צין הצרכה להלימוד הוא הפסק] אבל לדידן [ר"ל צדעת התו' ומרדכי] הוא צצרכת השבח ולא הוא הפסק וזה צדעת הצ"י [צד"ה והמשכים] [דק"ל דתו' ומרדכי ועוד ראשונים ס"ל דמותר להפסיק אחר צרה"ת] אבל הצ"ח [צד"ה ומ"ש ודוקא] חולק [וק"ל דאפילו התו' ומרדכי ג"כ לא עלה על דעתם לומר דמותר להפסיק צין הצרכה וצין הדצד שמצרכין עליו וע"ש דמפרש מחלוקתם צדדך אחר] וכ"ע [ר"ל דאילו לדצרי הצ"ח אין שום מקור להלכה זו שכתב המחצר צקעניף ט' די"א שאם הפסיק צין צצרכת התורה ללמודו אין צכך כלום וא"כ לכ"ע אקור להפסיק צין צרה"ת ללמודו].

מ"ב פ"ק ב"ה, ואם היה ניעור בל הלילה י"א דא"צ לברך בבקר וי"א דצריך לברך וכו' וספק ברבות להקל אך אם אפשר לו יראה לשמוע ברה"ת מאחר ויאמר לו שיכוין להוציאו בברכות. ואם אין לו אחר יכול לשמוע מאשה כמ"ש הציארור הלכה לקמן [צד"ה נשים] צדעת מג"א וצ"י [וז"ל שם הטעם דנשים מצרכות צרה"ת דהא חייבות ללמוד הדינים שלהם ועוד דחייבת לומר פר' הקרצנות כמו שחייבת צתפלה א"כ קאי הצרכה ע"ז צשס צ"י ומג"א ולפ"ז הטעם יכולה להוציא צצרה"ת את האיש].

מ"ב שם, ואם היה ישן ביום שינת קבע על מיטתו ובליילה שלאחריו היה ניעור בל הלילה פסק הגאון רע"א בזה לבו"ע צריך לברך בבקר בה"ת ואין ברבת אהבת עולם פוטרת אם לא למד מיד אחר התפלה.

עיון קעניף ח' [דהמחצר מקתפק אי קגי צקורא ק"ש קמוך לה מיד צלא הפסק] ועיון זיארור הלכה [ד"ה ויש] [וז"ל שאם כצטרף לזה עוד שישן ציוס שינת קצע לכו"ע יש לקמוך ע"ז ולצדק כי צלא"ה כל הפוסקים מצרכין צכל אחד לחזור ולצדק] ורעק"א לשיטתו [דזיארור הלכה הכ"ל מציא צשס רעק"א דאפילו המחצר ג"כ מודה דצדיעצד אם לא למד תיכף צריך לצדק צרה"ת].

הטו"ח לכיון דפטרות האיד מו"כאות אחרים יד"ח ודברי הגר"ח יש לפרש בזה דעת ר"ת הדומה ראיית ר"י משם [וז"ל התוס' ואור"ת לאין זו ראי' דבה"ת לפניה ולאחריה לאו משום ת"ת שאפי' צריך כו' או כפטר בזה רבה חוזר ומצרך עכ"ל ואפשר דר"ל די"ל דעת ר"ת עפמ"ש הגר"ח דהחיוצ לאו משום מכות ת"ת אלא דהתורה גופא מחייבת צרכה בקריאתה ולכן כשים מו"כאות מ"מ ס"ל לר"ת דזהו דוקא בחיוצ קריאה אצל צרה"ת דכל יומא ודאי דמודה לר"י דהוי צרכת המכות וכדמשמע בהדי' מלשונו דדוקא צרה"ת דלפניה ולאחריה אינה משום ת"ת ודו"ק] שו"מ צחי' מרן רי"ז הלוי בה' צרכות שכתב שדעת ר"ת דלא כדצריכו, [דצרה"ת גם בקריאת התורה הוי צרכת המכות] עיי"ש. וי"ל דעת ר"ת דהוי דין על הכיצור ומשום כבוד הכיצור ואה"כ דהוי צרכת המכות. ולפ"ז תי' דצרי רש"י לכיון דהצרכה על גוף התורה א"כ כל לימוד ולימוד של תורה הוי דצר צפני ענמו ואין כאן צ' צרכות על דצר א' ולא הוי צרכה לצטלה עיי"ש וצ"ע דצריז דהא לא הוי היסח הדעת ואמאי יצרך צ' פעמים, הגע ענמך האם צמשך היום גם יצרך כמה פעמים.

ולפענ"ד י"ל דס"ל לרש"י דצכלל כל צרכת השחר הוי ג"כ צרכת התורה וכמו שמתחייב כל יום ויום הצרכות אע"פ שלא ישן כן היא צצרה"ת ולפ"ז כוונתו השכים דדוקא, דהיינו קודם עלות השחר, לאז כשהולך לביהכ"כ כשהאיר היום חייב לצרך פעם שניה כדין כל צרכות השחר [ופעם ראשונה חייב לצרך משום דהוי הפסק שינה]. אצל להלכה לא קי"ל כן, [וע"כ לאינם צכלל צרכת השחר] ואפי' לדין י"ל דחייב לצרך צכלל יום צרה"ת וכמו דמשמע מלשון הרמז"ס [הל' תפלה פ"ז הי"א] צכלל יום חייב לצרך ג' צרכות אלו ואח"כ קורא ולכן אפי' לא ישן חייב לצרך וכ"כ דספר השיב משה שו"ת לרבינו ישמח משה, ומה דלא פסקינן כרש"י אפשר הטעם דיוצא בצרכות אלו מחלות ואילך כמ"ש הפוסקים [עי' מ"צ ס"ק ל'].

סימן נ"א

מ"ב ס"ק י', ובן אם שבח לברך ברבת התורה קודם התפלה מותר לו לברך באמצע פסוקי דזמרה, ולומר אח"כ פסוקים הנוהגין.

צ"ע בזה עיין סימן מ"ז סעיף ט' [וז"ל המחבר

י"א שאם הפסיק וכו', והנכון שלא להפסיק ציכיהם וא"כ למה מותר לו לומר הפסוקים הנוהגין] ועוד י"ל דמהני צזו פסוד"ז עיין סימן מ"ו סעיף ט' [וז"ל המחבר לא יקרא פסוקים קודם צרכת התורה אע"פ שהוא אומרם דרך תחנונים הרי דאסור אפילו לומר פסוקים דרך תחנונים ממילא מהני ג"כ לצרה"ת שלא יהא הפסק בין צרה"ת ללמוד].

מ"ב שם, אין לקרות לס"ת לבתחילה מי שעומד באמצע פסוקי דזמרה רק לבהן אם אין שם בהן אחר ובן ללוי אם אין שם אלא הוא ורשאי לקרות בלחש.

וצ"ע דיכול לשמוע [קרה"ת] ולא לעשות הפסק.

ביה"ל ד"ה צריך, ומה שכתבתי עוד דמותר להפסיק לאשר יצר הוא מדה"ח ואף דהח"א בתב דברכה זו יכול לברך אחר התפלה לא נהירא פן יצטרך אז עוד הפעם לצאת לנקביו ויתבטל הברכה וטוב שיניח מלברך עד בין הפרקים.

משמע אפילו לאחר ישתצח [מותר לצרך צרכת אשר יכר].

ביה"ל ד"ה ואפילו, ומש"ב עוד דמותר לומר עם הקורא בלחש בן בתב הש"א וכו' וב"ש בזה שלא להחמיר בזה.

ועיין סימן קל"ט צמ"א [ס"ק ד'] מציא אחרונים לקמוך על מהרי"ל [דמותר לקרוא לעלות לתורה אפילו לקומא אע"פ שאינו יודע לקרות דקומכין על מהרי"ל שאלח קורא וא' מצרך] ולמה יפסיק.

סימן נ"ב

מ"ב ס"ק ט', ועיין בפרי חדש שכתב דגם ברבת אלקי נשמה לא יאמר אחר התפלה שכבר יצא בברכת מחיה המתים ועיין בפרמ"ג שכתב דמדברי הרמ"א לא משמע בן וכו' ועיין בשע"ת בסימן ו' בתב דמסתבר דלא יצא.

וכ"כ הגר"ז צט"ע [סימן כ"צ הל' א'] [וז"ל שם ויש מי שאומר שלא יצרך צרכת אלקי נשמה מפני שיצא בצרכת מחיה המתים שצתפלה וטוב לחוש לדצריז לכתחילה לצרך אותה קודם התפלה הרי דס"ל דרק לכתחילה יש לחוש לדצריז אצל אם שכח לאמרו קודם התפלה צריך לאמרה אחר התפלה].

סימן נ"ג

באה"ט ס"ק ז', טוב לחזור אחר ש"ן בן צדיק כי אינו דומה תפלת צדיק בן צדיק וכו' ב"ח רש"ל וט"ז ס"ק ג' חולק וכתב דיש לקרב לאותו שאינו מיוחס לקרב את הרחוקים לשכינה דרחמנא לבא בעי ותהיה תפלתו נשמעת יותר מצדיק בן צדיק.

וכ"כ מהרש"ל [סימן כ'] ועיין אליהו רבה [אות ט"ז וז"ל שם טוב לחזור אחר ש"ן בן צדיק כי אינו דומה תפלת צדיק בן צדיק וכו' כ"כ הכ"ח בשם רש"ל הביאו ט"ז ומג"א וכן ראיתי ביש"ש פ"ד לחולין סימן ת"ח אבל צתשצות רש"ל סימן כ' כתב וכו' אבל המתפלל צעזור הכזור אדרבא חסובה היא לפכי המקום שמניח מעשה אבותיו והלך בדרכי הש"י ע"כ וכן ביש"ש גופי' פג"ה סימן י"ז וכו' ותמוה לאישתמיט לגדולים הכ"ל דברי רש"ל הכ"ל.

באה"ט ס"ק כ"ג, ובשם רבי יהודה חסיד בתב [הד"מ] דש"ן צריך להיות אהוב להקהל שאל"ב כשקורא התוכחה סבנה היא למי שאינו אוהבו ואמר שאם הוא שונאו לא יעלה אף בשקורין אותו ובנה"ג כתב שיותר טוב לעלות משיבנם לעונש ועוזבי ה' יכלו.

והחולק [ר' יהודה החסיד] קוצר ללא היה בכלל העונש כיון דאינו עולה משום חשש סכנה.

מ"ב ס"ק נ"ח, ואם לא יצא וקראוהו יעלה ביון שהוא מתכוון משום בבוד התורה, שומר מצוה לא ידע דבר רע.

והחולק קוצר דהוה שכיחי היזיקא.

באה"ט ס"ק ל"ה, קהל שחלקו תפלת ראש השנה ויום כפור בנהוג אם חלה א' מהם ולא יוכל להתפלל אינו רשאי להעמיד איש אחר במקומו וביד הקהל דוקא להעמידו.

וה"ה בלא חלה עיין חו"מ קו"ס קמ"ט [בהג"ה שם וז"ל הרמ"א ראובן ושמעון שירשו מאציהן שאין לשום אדם כח לצנות בית הכנסת צלי רשותם אינם יכולים למכור כוחן לאחרים דלהן כיתן רשות ולא לאחר ולא שום שררה יכולין למכור].

מ"ב ס"ק פ"ג, י"א דבחבם הממונה להרביץ תורה או לדון לא אמרינן שבניהן קודמין ויש חולקין.

עיין צמג"א ובכנה"ג ובע"ת ובתשו' ח"ס חא"ח סימן י"ג ועיין צשו"ת אצני כזר יו"ד הל' ת"ת שהשיג עליו [דהנה המת"ס ק"ל דכתר תורה אינו צירוש וכו' וע"ז השיג צשו"ת אצני כזר יו"ד סימן שי"צ דכתר תורה ישנו גם כן צירוש].

סימן נ"ד

רמ"א פעיף ג', ובן מי שלא היה לו ציצית או תפילין והביאו לו בין ישתבח לקדיש יכול להניחם ולברך עליהם.

וכן יכול לצרך ברכת התורה אם שכח לצרך עיין סימן כ"א במשנה ברורה אות י' [דכ' שם לאם שכח לצרך ברכת התורה קודם התפילה, מותר לו לצרך באמצע פסקי דזמרה, ובסי' כ"ג ק"ג כ' המחצר לאין לצרך על עטיפת כיצית בין פסקי דזמרה לבין ישתבח, אלא בין ישתבח ליוצר, וא"כ בצרה"ת שכ' המ"צ שיכול לצרך באמצע פסו"ד, כל שכן שיכול לצרך בין ישתבח ליוצר].

סימן נ"ה

שע"ת ס"ק ח', ובאמת דעת הרבה פוסקים דחזקה דרבא הוי דאורייתא. (ועיין לעיל סימן ל"ט מ"ש מדברי הנ"ב מ"ת ובשו"ת בית אפרים חלק אה"ע באריכות בענין זה).

וע"ע ש"ס ה' פט"ו מחלוקת בזה ומסיק שם דאינו אלא ספק כדברי ת"מ [וז"ל שם ומדברי הרב המגיד למדנו לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא דק' נשרו הו"ל ספיקא דאורייתא ע"ש פי"א מגירושין וז"ל וממה שחמרו חוששין שמא נשרו דן אותה רבינו כספק מקודשת מן התורה עכ"ל, הרי מבואר דספיקא הוי והוא ספק דאורייתא].

מ"ב ס"ק ל"ג, עיין בפרמ"ג שכתב דה"ה לענין זימון עשרה ג"ב ישן מצטרף לדעת השו"ע במו לענין תפלה.

עיין ש"ע הרב [הל' ז'] דלענין תפלה לא מהכי [שכ' שם וז"ל, אבל כשהש"ך חוזר התפלה פעם ז', כריך ליזהר שיהיו ט' שומעין ועוכין אמן אחריו, כדי שלא יהיו ברכותיו לבטלה].

12

12

12

המחלקה הכלכלית והמנהלית
המחלקה הכלכלית והמנהלית

המחלקה הכלכלית והמנהלית
המחלקה הכלכלית והמנהלית

המחלקה הכלכלית והמנהלית
המחלקה הכלכלית והמנהלית

המחלקה הכלכלית והמנהלית
המחלקה הכלכלית והמנהלית

המחלקה הכלכלית והמנהלית
המחלקה הכלכלית והמנהלית

וזהו חלקו של המלך
במלכותו

לכבודו של המלך
במלכותו

וזהו חלקו של המלך
במלכותו

לכבודו של המלך
במלכותו

בְּשֵׁט קֵץ קֵץ שְׁנוֹת בְּגִבּוֹר מִלֵּךְ יִבְגֵּלֶנָּה וְגַם בְּ

דְּשֻׁלָּה וְחִבּוּר בְּאַרְיֵכוֹת שֶׁנֶּ"כ שֶׁנֶּ"כ בְּחֻסְכֶּם ב' שְׁנוֹת

דְּקִיָּם שֶׁנֶּ"כ דְּרֵךְ בְּנִי מַלְכוּת לְעוֹלָם שְׁנוֹת חַיִּים

וְכֵן לֵךְ פִּסְט מִלְּפָנֶיךָ בְּקִיָּה וְגַם בְּשֵׁט קֵץ קֵץ

בִּין מַלְכוּת לְעוֹלָם בְּנִי שְׁנוֹת בְּחֻסְכֶּם ב' שְׁנוֹת

בְּחֻסְכֶּם לְעוֹלָם בְּנִי מַלְכוּת לְעוֹלָם בְּחֻסְכֶּם

בסמות סומט סכמורל סעט חקסק קוק קעט ט

1977-1978 1979-1980 1981-1982 1983-1984 1985-1986 1987-1988 1989-1990 1991-1992 1993-1994 1995-1996 1997-1998 1999-2000 2001-2002 2003-2004 2005-2006 2007-2008 2009-2010 2011-2012 2013-2014 2015-2016 2017-2018 2019-2020 2021-2022 2023-2024 2025-2026 2027-2028 2029-2030 2031-2032 2033-2034 2035-2036 2037-2038 2039-2040 2041-2042 2043-2044 2045-2046 2047-2048 2049-2050 2051-2052 2053-2054 2055-2056 2057-2058 2059-2060 2061-2062 2063-2064 2065-2066 2067-2068 2069-2070 2071-2072 2073-2074 2075-2076 2077-2078 2079-2080 2081-2082 2083-2084 2085-2086 2087-2088 2089-2090 2091-2092 2093-2094 2095-2096 2097-2098 2099-2100 2101-2102 2103-2104 2105-2106 2107-2108 2109-2110 2111-2112 2113-2114 2115-2116 2117-2118 2119-2120 2121-2122 2123-2124 2125-2126 2127-2128 2129-2130 2131-2132 2133-2134 2135-2136 2137-2138 2139-2140 2141-2142 2143-2144 2145-2146 2147-2148 2149-2150 2151-2152 2153-2154 2155-2156 2157-2158 2159-2160 2161-2162 2163-2164 2165-2166 2167-2168 2169-2170 2171-2172 2173-2174 2175-2176 2177-2178 2179-2180 2181-2182 2183-2184 2185-2186 2187-2188 2189-2190 2191-2192 2193-2194 2195-2196 2197-2198 2199-2200 2201-2202 2203-2204 2205-2206 2207-2208 2209-2210 2211-2212 2213-2214 2215-2216 2217-2218 2219-2220 2221-2222 2223-2224 2225-2226 2227-2228 2229-2230 2231-2232 2233-2234 2235-2236 2237-2238 2239-2240 2241-2242 2243-2244 2245-2246 2247-2248 2249-2250 2251-2252 2253-2254 2255-2256 2257-2258 2259-2260 2261-2262 2263-2264 2265-2266 2267-2268 2269-2270 2271-2272 2273-2274 2275-2276 2277-2278 2279-2280 2281-2282 2283-2284 2285-2286 2287-2288 2289-2290 2291-2292 2293-2294 2295-2296 2297-2298 2299-2300 2301-2302 2303-2304 2305-2306 2307-2308 2309-2310 2311-2312 2313-2314 2315-2316 2317-2318 2319-2320 2321-2322 2323-2324 2325-2326 2327-2328 2329-2330 2331-2332 2333-2334 2335-2336 2337-2338 2339-2340 2341-2342 2343-2344 2345-2346 2347-2348 2349-2350 2351-2352 2353-2354 2355-2356 2357-2358 2359-2360 2361-2362 2363-2364 2365-2366 2367-2368 2369-2370 2371-2372 2373-2374 2375-2376 2377-2378 2379-2380 2381-2382 2383-2384 2385-2386 2387-2388 2389-2390 2391-2392 2393-2394 2395-2396 2397-2398 2399-2400 2401-2402 2403-2404 2405-2406 2407-2408 2409-2410 2411-2412 2413-2414 2415-2416 2417-2418 2419-2420 2421-2422 2423-2424 2425-2426 2427-2428 2429-2430 2431-2432 2433-2434 2435-2436 2437-2438 2439-2440 2441-2442 2443-2444 2445-2446 2447-2448 2449-2450 2451-2452 2453-2454 2455-2456 2457-2458 2459-2460 2461-2462 2463-2464 2465-2466 2467-2468 2469-2470 2471-2472 2473-2474 2475-2476 2477-2478 2479-2480 2481-2482 2483-2484 2485-2486 2487-2488 2489-2490 2491-2492 2493-2494 2495-2496 2497-2498 2499-2500 2501-2502 2503-2504 2505-2506 2507-2508 2509-2510 2511-2512 2513-2514 2515-2516 2517-2518 2519-2520 2521-2522 2523-2524 2525-2526 2527-2528 2529-2530 2531-2532 2533-2534 2535-2536 2537-2538 2539-2540 2541-2542 2543-2544 2545-2546 2547-2548 2549-2550 2551-2552 2553-2554 2555-2556 2557-2558 2559-2560 2561-2562 2563-2564 2565-2566 2567-2568 2569-2570 2571-2572 2573-2574 2575-2576 2577-2578 2579-2580 2581-2582 2583-2584 2585-2586 2587-2588 2589-2590 2591-2592 2593-2594 2595-2596 2597-2598 2599-2600 2601-2602 2603-2604 2605-2606 2607-2608 2609-2610 2611-2612 2613-2614 2615-2616 2617-2618 2619-2620 2621-2622 2623-2624 2625-2626 2627-2628 2629-2630 2631-2632 2633-2634 2635-2636 2637-2638 2639-2640 2641-2642 2643-2644 2645-2646 2647-2648 2649-2650 2651-2652 2653-2654 2655-2656 2657-2658 2659-2660 2661-2662 2663-2664 2665-2666 2667-2668 2669-2670 2671-2672 2673-2674 2675-2676 2677-2678 2679-2680 2681-2682 2683-2684 2685-2686 2687-2688 2689-2690 2691-2692 2693-2694 2695-2696 2697-2698 2699-2700 2701-2702 2703-2704 2705-2706 2707-2708 2709-2710 2711-2712 2713-2714 2715-2716 2717-2718 2719-2720 2721-2722 2723-2724 2725-2726 2727-2728 2729-2730 2731-2732 2733-2734 2735-2736 2737-2738 2739-2740 2741-2742 2743-2744 2745-2746 2747-2748 2749-2750 2751-2752 2753-2754 2755-2756 2757-2758 2759-2760 2761-2762 2763-2764 2765-2766 2767-2768 2769-2770 2771-2772 2773-2774 2775-2776 2777-2778 2779-2780 2781-2782 2783-2784 2785-2786 2787-2788 2789-2790 2791-2792 2793-2794 2795

הכלים שיש להם תפקיד חשוב במערכת ההגנה הם:

דער'ס מילק און לאיט סטאס צורעס חומר צו לעפסק

מזל טוב על חתונה מלאכות פנים חתן קימן כבוד

1000 P 30 700 P 1000

10 10 10

1000 NOV 17 P 00 00 1000 10 10 10

וְכֵן קִיַּם אִךְ קְהִלָּתוֹ עַל עַלְמֵי הָאָרֶץ
 וְעַל כָּל אֵלֶּה הָיָה אֲדָמָה חֲסִידָא
 וְכֵן הָיָה אֲדָמָה חֲסִידָא וְכֵן הָיָה

הוא יודע שיש לו
אחיות וילדים

שם זה

הוא יודע שיש לו
אחיות וילדים

הוא יודע שיש לו
אחיות וילדים

הוא יודע שיש לו
אחיות וילדים

הוא יודע שיש לו
אחיות וילדים

למרות זאת חזר לבקרים בתלום בכל מה דלפטר

למרות זאת חזר לבקרים בתלום בכל מה דלפטר

לבו סיכף ורדף אלך כפי שירד בקום ויכול לבד

דמיון בלתי ופי' בנבנות יום

למרות זאת חזר לבקרים בתלום בכל מה דלפטר

סיכום

הסכום של 100,000 ש"ח
הוא סכום של 100,000 ש"ח
הוא סכום של 100,000 ש"ח
הוא סכום של 100,000 ש"ח

הוא סכום של 100,000 ש"ח
הוא סכום של 100,000 ש"ח
הוא סכום של 100,000 ש"ח
הוא סכום של 100,000 ש"ח

הנהגתו של המנהל
היה זה שגרם לכך

הוא

הוא שגרם לכך
הוא שגרם לכך

הוא שגרם לכך
הוא שגרם לכך

הוא שגרם לכך
הוא שגרם לכך

הוא שגרם לכך
הוא שגרם לכך

הוא שגרם לכך
הוא שגרם לכך

במסגרת פרויקט המחקר.

המחקר נערך על ידי

המחברים

המחברים

המחקר נערך על ידי

המחקר נערך על ידי

המחקר נערך על ידי

המחקר נערך על ידי

המחקר נערך על ידי

המחקר נערך על ידי

הוא יתן לנו את כל אשר נבקש
אלה בדיוקבד ואפילו ללא תפילין בת"ש בדיוקבד כלכם
וראיתם כבודי אלמסך לדמות דלוידי כחשכם בסגת

קור לרשם

לבדלול מת כולם חסידים סידס ספסוק חסידים חסידים
הוא יתן לנו את כל אשר נבקש
הוא יתן לנו את כל אשר נבקש

[illegible]

7/4/41 7/10/41 7/17/41 7/25 7/30/41 7/31/41 7/31/41

מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט

א' יום'ק אלא יאמר תת'בות טחלא ארמר בשמח

שהציבור אומרים פסוק ראשון בניגון הציבור
שיהיה נראה כאלו קורא עמהם.

אבל הטו"ז [ס"ק א'] חולק עליו [וס"ל לזריך
להפסיק ולומר פסוק שמע ישראל כדי לקבל עול מ"ש
עם הכבוד] וכ"פ הא"ר והגר"ז [הל' ב'].

מ"ב ס"ק י"א, אבל בברכות של ק"ש וכן בין
הפרקים לא יפסיק כלל אלא יאמר אותן התיבות
בניגון כמו שהציבור אומרים ק"ש.

וכ"פ הטו"ז [ס"ק א'] הפ"ח ול"ח.

סימן ס"ו

שו"ע סעיף ב', אם שבח להניח ציצית ותפילין
יכול להפסיק בין הפרקים להניחם ויברך עליהם.

וה"ה שיכול לצרף ברכת אשר יצר עיני לעיל קימן
כ"א צביאור הלכה [ד"ה זריך] ועיין כאן במ"ז אות
כ"ג [דכתב הטיל מים לא יצרך אשר יצר רק יטול
ידיו ולאחר התפלה יצרך ולעיל צביאור הלכה התיר
לצרך ברכת אשר יצר צאמכע התפלה דשמא יצטרך
עוד הפעם לנכציו ויתצטל הצרכה, ועמ"ש לעיל
להוכיח מציה"ל דאפי' צין הפרקים אחר ישתצח מותר
להפסיק ולכן כ"ע דקותר עכמו אבל דה"ח שם מחלק
צין פסד"ז לצין הפרקים יעו"ש, ואפשר דלעיל כוונתו
צין הפרקים לפסד"ז].

באה"ט ס"ק ז', ועל ברכת התורה עונה ברוך
ה' המבורך לעו"י וגם אמן.

עיין מ"ז [ס"ק י"ח] דיט חולקין [אם מותר לו
לענות אמן זה] וכראה בצרכה אה"ר יכול לענות דהוה
מעניכא.

מ"ב ס"ק י"ט, ומה"ט נראה דאם שמע קול
רעמים יפסיק ויברך דהוי מצוה עוברת.
וה"ה לכל מלכה עוברת.

שו"ע סעיף ח', צריך לסמוך גאול"ת ולא יפסיק
לאחר שאמר גאל ישראל רק אם אירעו אונס שלא
הניח תפילין ונזדמנו לו בין גאול"ת מניח אז
ולא יברך עליהם עד אחר שיתפלל.

עיין פרי חדש. [שחולק ע"ז וקוצר דזריך עליהם,
וז"ל, ומסתברא לי דכיון דשרי להניח תפילין ולהתעטף
צליכא אפי' צין גאול"ת שיצרך עליהם דהא תקינו

רצנו לצרך וכל המלות מצרך עליהם עוצר לעשייתן
וכיון דעציד איקורא להניח תפילין בלא צרכה לא
הוי הפסק ושרי לצרכי וכן מוכח מהא דאמרי' צליכא
מצרכין רב ששת אחר אפי' גביל לתורי כמי אי"צ
לצרך וכו' אלמא כי היכי דצעי למפטריה כפשיה
מליעצד איקורא לא הוי הפסק וה"ה והוא הטעם
צלידון דידן, עכ"ל] וכ"ע דהתם ג"כ אינו מותר
לכתחילה כש"כ רמ"א [קי' קס"ז ק"ו וז"ל ומ"מ
לכתחילה לא יפסיק כלל, וא"כ מה מציא ראה דאפי'
גביל לתורין וז"ל דדומה צין נט"י להמוציא דמותר
גם לכתחילה עיין קי' קס"ו, ומוכח מדצרינו [של הפר"ח]
דהצרכה אח"כ לא מהכי למפרע [דאפי' הוי מהכי
למפרע לא הוי איקורא מלהניח בלא צרכה הואיל
ויצרך אח"כ] והקצרה י"ל דצכל רגע הוי מלכה צפכ"ע,
[ועיין ציה"ל קי' ל"ז מציא הפרמ"ג דמסיק כע"ז]
ועו"ל דהוה לצטל דין עוצר לעשייתן הוי איקורא
דרצנו. [דצאמת גם למפרע מהכי הצרכה ואיקורא
הוי שמצטל תק"ח לצרך עוצר לעשייתן] והצ"י [דקוצר
דאין יכול לצרך] ק"ל דחשיב האמצע כמו לפני
ההתחלה [אולי כשי' הישועות יעקב והלבוש דקצרי
דמלות תפילין מה"ת כה"י, מוצא צציה"ל הכ"ל] וגם
מתקן הלעצב.

מ"ב ס"ק ב"ו, ונראה דאם באמצע מי שברך
שבח החזן שמו ושואלו לבו"ע מותר להשיבו
מפני הבבד.

כ"ע [לפי מש"כ לעיל במ"ז [ס"ק ב'] דלפי מנהגנו
כהיום שאין אנו נוהגים לשאול צשלוס צציהכ"כ צעת
התפלה חלילה לשאול או להשיב אפילו ד"ת לא וא"כ
איך פסק כאן המ"ז דמותר להשיבו מפני הכבוד].

שע"ת ס"ק י"ג, ועיין בית יעקב סימן ט"ז
שאסור להפסיק בין גאולה לתפלה בעניית אמן
דקדיש וקדושה אפילו להיות שומע בעונה.
וכ"כ בשו"ת תרומת הדשן [סימן י"ב].

שע"ת ס"ק ט"ו, גם כתב (הש"ץ) דבשבת יכול
לענות קדיש וקדושה בין גאולה לתפלה.
וכן צרכו, וכ"פ לקמן במשנה צרורה קימן קי"א
אות ט'.

סימן ע'

שו"ע סעיף א', נשים ועבדים פטורים מק"ש מפני שהיא מצות עשה שהזמן גרמא.

וה"ה מהצרכות כ"כ חידושי הרשב"א גיטין דף מ' ד"ה אמר ריב"ל.

מ"ב ס"ק ט', ר"ל אע"ג דמדינא מסתברא ברש"י ובן בתב הגר"א ז"ל אעפ"כ נכון לנהוג בר"ת.

ולפ"ז חייב להעירו משנתו וקצרת ר"ת י"ל [דק"ל דקטן שהגיע לחינוך חייב אציו לחנכו בק"ש וצרכותיה] כמ"ס צקהלות יעקב על סוכה סימן ז' צשי' התוס' עיי"ש [וז"ל ומתבאר דשיטת התו' הוא דצקטן רמי מדרכנ חיוצ עליה ידיה צעמנו לקיים המכרה ומ"מ ולאי מודי התו' לאיכא תלות חינוך על האצ לחנכו צמכאות וכו' כמכאנו למידין ללהתו' איכא ז' דיכיס שהקטן עצמו מחוייב צמכאות מדרכנ ושרמו חיוצא על האצ לחנכו וכמו שנתבאר ולפ"ז יכולין לומר דזה הוי קצרת ר"ת ז"ל להחמיר צקטן שהגיע לחינוך דכיון שהקטן צעמנו יש לו עליו חיוצ תכאות מדרכנ צכל המכאות ממילא רמי חיוצא ג"כ על האצ].

ביה"ל ד"ה קטנים, הנה הגר"ז בתב דלרש"י פטורים גם מברכות ק"ש ולבאורה יש לעיין דאפשר דדוקא זמן ק"ש שאינו נמשך רק עד ג' שעות אינו מצוי אצלו משא"כ אח"כ.

והטעם [דפטור גם מצרכות ק"ש] י"ל כיון שאינו מכוי צתחלה של הזמן שזהו דינו לכתחילה פטור לגמרי כעיי"ז כתב הגר"ז ערכין ד"צ לענין לולב [וז"ל שם וכתו דלחמרינן קטן היודע לנענע חייב צלולב וכו' ואף דנענוע אינו מעכב ת"מ לענין חינוך השיעור הוא שצריך שיהא חזי לקיום המכרה צכל דיכיה וצשיטה מקוצצת כאן הציא שצריך שיהא חזי לנענועים של מוליד ומציא שהם מדרכנ והיינו ככ"ל דצעינן שיהא חזי לקיום המכרה עם כל דיכיה ופרטתיה].

שע"ה צ"ס ס"ק י"א, ת"ה ורמ"א בתשו' סימן קל"ב.

[זה על מש"כ צפנים דצמן הזה שהכונס את הצתולה חייב צק"ש צריך גם להתפלל דכיון שחייב צק"ש חייב צתפלה] סימן ז' [התשובה היא צשו"ת תה"ד סימן ז'] ועיי"ש דלשי' רש"י פטור הוא וכל צכי

החופה משום עוסק צמכרה פטור מן המכרה ולכן נראה דאם לא התפלל אינו חייב צתשלומין מקפק ואם ירכה יתנה לשם כדצה.

סימן ע"א

מ"ב ס"ק י', ונראה דיקרא ק"ש בלא ברכות ובמוצאי שבת יאכל בלא הבדלה ולא יתפלל ולאחר שיקבר המת יבדיל.

והרא"ש חולק [צרכות רפ"ג מי שמתו סימן ז' דלא יבדיל צכלל אפילו לאחר קצורת המת מאחר שצשעת חיוצ הצדלה דהיינו צמוצ"ש היה פטור] מוצא צאורך צקהלות יעקב על צרכות סימן ז'.

סימן ע"ה

ביה"ל ד"ה טפה, עיין בספר שלחן שלמה שבתב דשיעור זה שייך אפילו בקטנה מבת ג' ואילך שהיא ראויה לביאה.

ונראה דה"ה לכל הדיכיס דלקמן [צקימן זה דערה צעששית וכדומה יהא כוהג גם צקטנה מצת ג' ואילך].

ביה"ל שם, עיין בספר שלחן שלמה שבתב דשיעור זה שייך אפילו בקטנה מבת ג' ואילך שהיא ראויה לביאה.

וצחז"ל [סימן ט"ז אות ח' ד"ה כתב] חולק דתלוי צגודל גופה [וז"ל שם ולמאי דמבואר לעיל דכל הכי אינה ערה צעיקרו אלא חכמים אקרוה משום הרהור וטרדא היה נראה דכל שאין דעתו של צכ"א עליהן מחמת קטנותו מותר וכו' ואין כאן שיעור צשכיס אלא לפי מציאותו וקטנות גופו].

ביה"ל ד"ה במקום, והח"א הוביח בנשמת אדם שלו דגם להרמב"ם יש להקל בעצימת עינים.

לא משמע כן מהרמב"ם אלא צפחות מטפח [פ"ג מהל' ק"ש הל' ט"ז] [וז"ל הרמב"ם שם כל גוף האשה ערה לפיכך לא יסתכל צגוף האשה כשהוא קורא ואפילו אשתו ואם היה מגולה טפח מגופה לא יקרא כנגדה הנה הח"א הוכיח ממש"כ הרמב"ם לא יסתכל משמע דוקא כשמסתכל אקור אצל כשמעכיס עיניו מותר אצל לא משמע כן מהרמב"ם דהרמב"ם כתב ג"כ ואם היה מגולה טפח מגופה לא יקרא כנגדה וזה מיירי גם צעלימת עיכיס הוא דאקור לקרות

כנגדה ומש"כ הרמז"ס לא יסתכל בגוף האשה כשהוא קורא משמע כשמעלים עיניו מותר מיירי צפחות מטפח.

מ"ב סק"א, ולפי מה שביארנו לקמן סעיף ו' בשם האחרונים דנגד ערוה ממש אסור אפילו בעוצם עיניו עד שיחזור פניו ה"ה בזה ויש מתירין בזה אם הוא נזהר מלראות כלל.

וכ"כ החזו"א [קימן ט"ז אות ז' ד"ה ולענין] אבל הגר"א [צביאורו] וס"ע הרב [הל' א'] אוסרין.

באה"ט ס"ק ט', זמר אשה אפילו פנויה. וס"ע מחיזה גיל הוי וצבן איש חי [ס"ר פרשת צא הל' י"ג] כתב מגיל שס ולא ידעתי מקור לזה.

באה"ט שם, ובא"ע סימן כ"א משמע דקול זמר א"א לעולם אסור לשמוע.

וכ"כ הרא"ש צרכות כ"ד [פ"ג אות לז].

מ"ב ס"ק י"ז, וזמר אשת איש וכן כל העריות לעולם אסור לשמוע.

עיין רא"ש צרכות כ"ד [דס"ל דוקא לשמוע ולא לעני' ק"ש, דהקילו זה שלא יבוא לידי ציטול ק"ש].

מ"ב שם, אך יתאמץ לבו לכוון להקדושה שהוא עוסק ולא יתן לבו לקול הזמר.

וכ"כ ר' יונה [צרכות דף כ"ה ע"ז ד"ה ערוה] וז"ל שם ואפילו צעקה שמנגנת אם הוא יכול לכוון בלבו לתפלתו צעקין שאין שומע אותה ואינו משים לבו אליה מותר ואין לו להפסיק קריאתו וכנראה לסמוך על זה מאחר שהרא"ש [צרכות פ"ג אות לז] והרמז"ס [מפרש הג' קול צאשה ערוה רק לענין מתכוון להכות מערוה כמ"ש פכ"א מהל' איסורי ביאה ולענין ק"ש השמיט זאת] מתירין בלאו הכי עיין צ"י [ד"ה טפח צא"ד] [דמציא הפוסקים שמתירין צעקת ק"ש לשמוע קול זמר אשה].

מ"ב ס"ק כ"ט, וכתב במשבצות זהב דאם הוא ברשות אחד ואדם ערום הוא ברשות אחר בנגדו והוא עוצם עיניו מלראותו י"ל דשרי בזה לבו"ע. וכן המג"א לקמן קימן ע"ט [ס"ק ח'].

מ"ב שם, אכן אם חלון של זכוכית מפסיק בינו לערוה ועוצם עיניו מלראותו מהני לבו"ע ביוון

דיש עב"פ איזה חציצה המכסה נגד הערוה. וכ"כ החזו"א [קימן ט"ז אות ז' ד"ה וצרייתא].

סימן פ"ג

מ"ב ס"ק ה', והרבה מן האחרונים שחולקין גם בזה וטעמם דס"ל דביון דהמחיצות מיוחדות לקבל צוואה כמו צוואה דיינינן להו.

עיין צחזון איש [קימן י"ז אות א'] וז"ל שם ומיהו דוקא צכותל של עץ או של חרס אבל כותל של זכוכית או של מתכת שאין דין גרף בהם כמבואר קימן פ"ז אין כאן על הכותל דין גרף.

סימן פ"ט

שו"ע סעיף ב', ואפילו זה אינו מותר אלא כשהוצרך ללכת לראות איזה עסק אבל אם אינו הולך אלא להקביל פניו קודם תפלה אפילו זה הלשון אסור.

וכנראה דכ"ש כבוד עצמו אסור ומכאן מנהג של נדיקים שלא להשתמש צאחר לכבודו ככלע"ד.

באה"ט ס"ק י"ב, ואחר תפלת מוסף אסור ביון שהגיע זמן קידוש.

משמע דלאחר שחרית מותר לשתות וכן כוהגין צראש השנה.

מ"ב ס"ק כ"ג, ואחר תפלת מוסף אסור משום קידוש וקודם מוסף עיין סימן רפ"ו ס"ג.

ועיי"ש צע"ת [סק"ג] וז"ל שם ועיין צא"ר דאם אין לו יין ופת רק פירות וחליש לציה רשאי לטעום קודם קידוש קודם מוסף ע"ש ואי לא חליש לציה אין להקל.

ביה"ל ד"ה ולא, ג"ל דאפילו מי שמוכרח לאכול לרפואה קודם התפלה יקרא עב"פ ק"ש קודם.

ופשוט הוא לכל הטעמים [דמ"צ ס"ק כ"א הביא שני טעמים דאסור לאכול קודם התפלה ע"ש] דמ"ש [ק"ש] משאר מצות [שאסור לאכול לפני קיום המצוה וה"ה לפני קר"ש].

מ"ב ס"ק ב"ז או לשתות בכשיעור זה.

ר"ל תסקין המשכרין כ"כ שם המ"צ [קימן רל"צ ק"ק ל"ה].

סימן צ'

מ"ב ס"ק ז"ב, והיושב בביתו דינו במלאחריו. והגר"ז בקימן קס"ג [הל' א'] חולק עיי"ש [ז"ל אצל היושב בביתו כריך לילך ל' תילין אם יודע שימלא מים, וכאן צש"ע הרצ קע"ף י"ז כתב צמוסקר, וה"ה הדר בישוב תוך מיל למקום שמתפללין שם צעשרה, חייב ליל צכל יום צקר וערצ להתפלל צעשרה, והעתיקו המ"צ כאן, עיין צשעה"כ ס"ק מ"ה, ואפשר דצקי' קס"ג חזר צו ול"ע].

רמ"א סעיף י"ח, וי"א דאפילו בלא י' עדיף להתפלל בבה"מ הקבוע לו ודוקא מי שתורתו אומנתו ואינו מתבטל בלאו הכי. וצא"מ דזה גם צזה"ז.

סימן צ"ב

רמ"א סעיף ז', ולכן אסור ליגע במקומות אלו בשעה שעומדים בתפלה או עוסק בתורה וכן בצואת האזן והאף ב"א ע"י בגד.

וי"א דה"ה רוק [ג"כ אקור לכגוע] שו"ת דברי יואל קימן א'.

סימן צ"ו

רמ"א סעיף ב', ומ"מ אם לא היה בידו קודם שהתחיל לא יחזיר אחריו בתפלה ליטלו אלא אם בן היה במקום מיוחד שהוא מוכן אז מותר ליטלו אפילו בתוך התפלה.

מותר אפילו לילך למקום אחר שו"ת האלף לך שלמה קימן כ' על או"ח עיי"ש.

סימן ק"א

שו"ע סעיף א', המתפלל צריך שיכוין בכל הברכות.

עיין חידושי הגר"ח הלוי על הרמב"ם [פ"א הל' א' וז"ל וצאמת דגם צדין כוונה תרי דינים יש צזה

חדא דין כוונה שמכוון לעשות המצוה והוי מדין כוונה של כל המצוות דקי"ל מצוות כריכות כוונה וצזה אין חילוק בין צרכה ראשונה לשאר התפלה כיון שהוא דין הכוונה צכל המצוות וכשאר המצוות צכל המצוה כולה צריכה כוונה ולא מהני כוונת מקצתה ה"כ צתפלה דכוותה כולה צריכה כוונה וזהו שפסק כן הרמב"ם דהא דצעינן שידע שהוא עומד צתפלה מעכצ צכל התפלה כולה והיינו מתרי טעמי חדא משום דצלא"ה הוי מתעסק ועוד משום דין מצוות כריכות כוונה דתרווייהו מעכצו צכל התפלה כמו צכל המצוות ורק צכוונת פירוש הדברים שהוא דין מקוים רק צתפלה צזה הוא דקי"ל דלא מעכצא רק צצרכה ראשונה דאצות] וגם צא"ע על הרמב"ם הל' תפלה [פ"ד הט"ו] [וז"ל שם וצזה שכתב שצלא כוונה זו שיראה עצמו כעומד לפני השכינה ה"ז מתעסק שאין כאן מעשה תפלה כל עיקר וכן אם אין מכוין לשם מצוה שזה דין של כל התורה כולה דין זה הוא צכל הצרכות של י"ח לא רק צצרכה הראשונה הרי מפורש כ"כ צק"ש מה שכתב הרמב"ם צפ"צ מהל' ק"ש ה"א הקורא את שמע ולא כיון לצו צפסקו ראשון לא יכא ידי חובתו והשאר אם לא כיון לצו יכא אפילו היה קורא צתורה או מגיה את הפרשיות יכא והוא שכיון לצו צפסקו ראשון הרי שאף שקורא להגיה שאין זו קריאה וכו' שאפילו למ"ד מצוות אינן כריכות כוונה ג"כ אינן יוכא צקורא להגיה כדאיתא צרפ"צ דצרכות ואפ"ה אם כיון לצו צפ"ר יכא אף שצמורה לכל הפחות מדרבנן איכא על השלשה פרשיות ואיך יוכא צקורא להגיה וע"כ כמו שציארנו למעלה וכו' שציקר ק"ש היא הפסקו ראשון שהיא קצלת מלכות שמים אלא שצריכין יתר הפרשיות שיהיה על מה שתחול הקצלת מלכות שמים ולזה קבי אף אם קורא כמתעסק וכן הוא כאן לענין מה שנאמר וכו' שאם כיון לצו צצרכה ראשונה יכא שהו ג"כ מה"ט שהעיקר הוא השבח לה' שהיא העבודה שצלב אלא שצריכין שהשבח תחול על צקשת צרכיו וע"כ צדיעבד אף אם לא כיון לצו צשאר הצרכות יכא] ולפי דבריו [דהא"ע] אם כיון צאצות יכא אפילו היה מתכנס צשאר התפלה משא"כ להגר"ח לא יכא [כמבואר צדבריו דלעיל].

מ"ב ס"ק ב', שיכוין היינו פירוש המלות.

אצל כריך ג"כ כוונה כעומד לפני השכינה וזה מעכצ.

סימן ק"ב

מ"ב ס"ק א', וגם סמיכה אסור.

ובספר יד אליהו מתיר.

שו"ע סעיף ד', אסור לעבור בנגד המתפללים בתוך ד' אמות.

ולכורך מלוא עוברת ז"ע.

שו"ע סעיף ה', אם השלים תפלתו והיה אדם אחד מתפלל אחריו אסור לפסוע ג' פסיעות עד שיגמור מי שאחריו את תפלתו.

וכ"ע אם כריך לעלות לדוכן דהוה מכות עשה [ר"ל דהוה מ"ע דרבים].

סימן ק"ח

שע"ת ס"ק ז', וכתב עוד בבר"י בשם מהר"י זיין מי ששכח ולא התפלל שחרית ומוסף ונזכר במנחה יתפלל מנחה ואחריו מוסף ואח"כ תפלת שחרית.

ועיין בשע"ת בשם הרשב"א בסימן תכ"ז [וז"ל שם דאפילו כבר התפלל מוסף [ושכח שחרית] לומר יעלה ויבא] כריך לחזור ולכשיגיע מנחה מתפלל מנחה שתיים ואפילו כזכר צעת תפלת מוסף אין מתפלל תשלומין אלא במנחה ע"ס. ונראה למש"כ הרשב"א [הכ"ל] דתפלת תשלומין אינו אלא במנחה ולא במוסף א"כ יתפלל קודם תשלומין [כלומר שחרית] ואח"כ מוסף ככלע"ד [דמוסף יכול כל היום כולו להתפלל וא"כ לזה תשלומין משא"כ תפלת שחרית כריכה תשלומין ואין תשלומין אלא בתפלה הסמוכה לה והיינו במנחה דלהרשב"א אין תשלומין במוסף אלא במנחה, ומהמ"ז ס"ק ט"ז לא משמע כן, דכ' בתחילה דאין השלמה במוסף, ואח"כ הביא דין זה שיתפלל מנחה ואחריו מוסף ואח"כ שחרית].

שו"ע סעיף ח', מי שלא התפלל בעוד שיש לו זמן להתפלל מפני שסבור שעדיין ישאר לו זמן אחר שיגמור אותו עסק שהוא מתעסק בו ובין כך ובין כך עברה לו השעה.

ואפילו לשי' האגודה כ"כ אבי עזרי.

ביה"ל ד"ה וכן, ואם אין ברור היוקא ע"ת כתב דהוי פושע.

וכ"ע אם יסן [בזמן התפלה] אם הוה פשיעה.

סימן קי"ד

מ"ב סק"ב, ואם טעה והזכיר משיב הרוח ומוריד הגשם במעריב של שמ"ע או בשחרית אינו חוזר.

וכ"כ צ"ח היטב [ס"ק א'] וטעמו דאין זה קללה בזמן הזה [דהא כבר עבר חג הסוכות ואלו היה מן הדין להתחיל להזכיר מיד כליל יו"ט האחרון] ככלע"ד.

שו"ע סעיף ד', ואפילו במקום שצריכים גשם בימות החמה אם הזכיר גשם במקום טל מחזירין אותו.

ובשעת עכירת גשמים אפ"ל דאינו חוזר ועיין ביאור הלכה [ד"ה ואפילו] [וז"ל אך כשיש עכירת גשמים והתפלל והזכיר גשם ז"ע אם חייב לחזור ולהתפלל וכ"ז ששאל גם מטר דאל"ה ממ"כ אינו יורא דדיעבד ויותר נראה דיתפלל בתורת כדזה ככ"ז במדינותינו].

שע"ת ס"ק ו', וכתב עוד בש"ץ שם באחד שטעה והזכיר גשם בימות החמה ולא נזכר עוד האל הקדוש שדינו שחוזר לראש אין לו לסמוך שיכוון בחזרת הש"ץ וכו' מ"מ י"ל דבטעה בג"ר דבחד חשיבי הוי בלא התפלל כלל וא"כ אין הש"ץ מיציאו.

וכ"כ ביאור הגר"א [ס"ד, ד"ה וחוזר לראש] וחייב לחזור לראש התפלה, [לאפוקי לדעת המחזר שכתב בקעיף ד' לאם אמר מוריד הגשם בימות החמה מחזירין אותו וחוזר לראש הצרכה ולא לראש התפלה והגר"א פליג ע"ז דהואיל וג"ר כחד חשיבי הוי כלל התפלל כלל וחוזר לראש התפלה. וא"כ דברי השע"ת כדעת הגר"א ולהכי אין הש"ץ מוציא].

שו"ע סעיף ה', בימות הגשמים אם לא אמר מוריד הגשם מחזירין אותו וכו'.

ובליל שבת אם שמע צרכת מעין שבע אין חוזר ביאור הלכה סו"ס רס"ח [ד"ה און ולפ"ז ה"ה יעלה ויבא] [אם שכח צצצת חוה"מ א"כ לחזור אם שמע מש"ץ צרכת מעין שבע ר"ל דכמו אם לא אמר מוריד הגשם אין מחזירין אותו אע"ג דלא הזכיר מוריד הגשם

דינים צרכה וגם עצודה והאיסור על ישראל רק בעצודה, [ר"ל דמכות צרכה מדאורייתא היא דוקא בשעת עצודה (וכדאי' בקוטה ל"ח ז') ובגבולין בתפילה שהוא במקום עצודה, וכל שלא בשעת עצודה לאו תורה היא וממילא אין איסור לישראל בזה, ועיין חת"ס בהגהותיו על השו"ע כאן].

באה"ג אות פ', סוטה ל"ח לפי פירש"י.

ועיין תוס' שם ל"ט ד"ה כל [על הא דאיתא שם כל כהן שלא נטל ידיו לא יאכל את כפיו, כתבו התוס' שם (צד"ה כל) פירש רש"י אמר לי רבי אם נטל ידיו שחרית ונטהר כהן אינו צריך ליטול ידיו כשעולה לדוכן, וכתבו התוס' וכמדותה שהועתק מהגהת תלמיד שהרי אין לשונו משמע כך דפירש שלא נטל ידיו לפני עלותו לדוכן, משמע ממש קמוץ וכן הביאו עוד ראיות מגת' דאפילו בנטל ידיו שחרית צריך ליטול קמוץ לעלותו לדוכן, יעו"ש.

מ"ב ס"ק ק"ו, בהן המתפלל שמו"ע אם אין שם בהן אחר בביהב"נ צריך להפסיק ולעלות לדוכן וכו'. אמנם הא"ר מפקפק בעיקר חיתר זה וכו' דאע"ג דתפילה דרבנן היא מ"מ אפשר דחבמים העמידו דברים אפי' במקום עשה. וכן דעת הגאון יעב"ץ בסידורו אם לא שהגיע בתפלתו למקום ברבית בהנים.

וכ"כ הפת"ג [א"א ס"ק מ'] ומוכח לה מש"כ [וז"ל ומ"ש א"ר ארת כ' די"ל העמידו דצריהם לא הבכתי, דצקעיה כ' צש"ץ צכהנים אחרים אם אמרו לו צריך לעלות ומ"ש יחיד מש"ץ, וי"ל דל"ש העמידו דצריהם ללא הוה הפסקה, דכ"כ מעין הצרכה הוי, הרי ללא התיר ללא שהגיע בתפלתו למקום צרכה כהנים דהוה מעין הצרכה]. וצקפר עמק צרכה כתב גם בשומע תפלה, [מותר כשיאכל כפיים ואין זה הפסק דהא מותר להוסיף בקשות ולשאול כל צרכיו צין צרכי יחיד וצין צרכי רבים וצרכה כהנים כמי הוי צקשה וכ"כ הלבוש דצרכה כהנים כמי הוי תפילה יעו"ש], וצ"ע שהרי צריך לומר הצרכה וזהו הפסק, ואולי כוונתו שיצרך צרכה כהנים ללא צרכה קודם לכן כיון שאינו יכול להפסיק. ויש להעיר [דאי כל ההיתר דהוי כמתפלל], הרי בתפילה [צריך שיהיה] עומד כנגד מזרח ולצרך צרכה כהנים צריך כנגד מערב.

צרכה מעין שצע ולפ"ז ה"ה יעלה ויצא אע"ג דאין מזכירין אותו, [וע"ס צביה"ל ד"ה יכא].

סימן קי"ז

באה"ט ס"ק ד', מי שיצא מא"י לחו"ל אם יש לו אשה ובנים בא"י אע"פ שאין דעתו לחזור בימי הגשמים שואל בבני א"י.

אצל צלח"ה [ר"ל שאין לו אשה ובנים] שואל כצני חו"ל כיון שכמאל שם אצל לדעת הפר"ח [מוצא צצאה"ט צאותו דצור] צכל גווי שואל כצני חו"ל כיון שדעתו לחזור.

באה"ט שם, מי שיצא לחו"ל אם יש לו אשה ובנים אע"פ שאין דעתו לחזור בימי הגשמים שואל בבני א"י.

ואם דעתו לחזור צזמן הגשמים אע"פ שאין לו אשה שואל כצני חו"ל דצ"ז [ח"ה קי' שני אלפים וכ"ה].

מ"ב ס"ק ח', בן א"י בחו"ל או להיפך אם דעתו בתוך שנה לחזור שואל במקומו וכו' ב"ב הפר"ח. וטעמו [דהפר"ח] דהוה שאלת צרכיו שהם חיי שעה [מתמלח שואל כמקומו].

רמ"א סעיף ב', אבל אינו מחויב לחזור כלל.

[וז"ל המחבר ומיהו אם צארץ אחת כולה הצרכים מטר צימות החמה טעה צה יחיד ושאל מטר צצרכה השכים חוזר ומתפלל צתורת כדצה צלא שאלה צצרכה השכים וע"ז כתב הרמ"א דוקא אם רוצה אצל אינו מחויב לחזור כלל] ולכן צקפק [אם טעה ושאל מטר] אינו חוזר לכ"ע [אפילו לדעת המחבר הוא רק צודאי טעה, אצל צקפק אינו חוזר].

סימן קכ"ח

ביה"ל ד"ה דזר, ולבאורה לפ"ז יש לתמוה על מנהג העולם שנוהגין לברך אחד לחבירו בין שהוא בהן או זר בעת שמלוה אותו בלשון יברכך וגו', ואולי יש לומר דטעם המנהג משום דס"ל בחב"ח דדוקא בפריסת ידיים עובר חזר בעשה.

ולש' השכות יעקב דאינו מעכב [ח"צ קי' ח' דאינו מעכב מעומד כשיאכל כפים צגבולין, ה"ה וכ"ש דאינו מעכב פריסת ידיים], למה אינו עובר, ואפשר די"ש צ'

רמ"א סעיף מ"ד, ויום הכפורים נושאים בו בפים כמו ביו"ט, ויש מקומות שנושאים בו בפים בנעילה.

עיון לקמן קימן קכ"ט וצ"ח היטב ס"ק א' [הציא צ"ס כמה פוסקים דאם נמשכת הנעילה עד א"ת הכוכבים, אינם יכולים לישא א"ת כפיהם], אצל צ"ח ס' תרכ"ג [אות א'] כתב צ"ס מהרי"ל דאם התחילו להתפלל ביום, נו"כ צלילה.

רמ"א סעיף מ"ה, אסור להשתמש בבחן אפילו בזמן הזה, דהוי במועל בהקדש אם לא מחל על כך.

ואריך מחילה צ"ב, [דאע"פ דבעלמא יש שכתב דקגי צפה דדברים שצ"ב אינם דברים מ"ת הכא צ"ע] מחילה צ"ב דא"ה הרי הוא עובר על וקדשתו דהרי ש' הטו"ז דלא מועיל מחילה אלא כשיש לכהן הנאה מיניה, וא"כ אפי' לש' החולקים דמהכי מחילה, היינו משום דק"ל דכשהוא מוחל לא הוי זלוזל צכבוד הכהונה, אצל אין זו משום לתא דמחילה דעלמא, דאם הוי זלוזל, ודאי שאין יכול למחול דלא תליא צדידי', דכל החיוצ משום וקדשתו].

באה"ט ס"ק פ"ב, ורבים נמנעים שלא לקחת משרת בהן.

ודוקא צחינס כמ"ס צמ"ל (פ"ג מהל' עבדים ה"ח) [הציא צ"ס הסמ"ג מ"ע קימן פ"ג, דע"כ לא אמרינן דאסור להשתמש צכהונה, אלא צחינס אצל צכר שרי].

מ"ב ס"ק קע"ד, דהוי במועל בהקדש, שהרי נאמר וקדשתו כי את לחם אלקיך הוא מקריב.

וכ"ע צבעל מוס [כיון דהוא פקול להקריב], ועיון חינוך [מכאן רס"ט דמציא צ"ס הספרא דהוי קודש לרבות צעלי מומין אע"פ שאינם ראויים להקריב לחם אלקיהם, מ"ת הם צכלל מכאן זו דאריך לכדס] וכן צקטן [ו"ל דהוי צכלל הינפותא כצבעל מוס, דכל שאינם ראויים להקריב כתרצה מוהיו קודש].

מ"ב ס"ק קע"ה, ויש מי שאומר שאינו יכול ליתן רשות להשתמש בו אלא א"ב יש לו איזה הנאה וכו', אבל אם אין לו שום הנאה, אינו יכול למחול וכו' (ט"ז).

וכ"ד החינוך, כ"כ שם המנחת חינוך מכאן רס"ט, ומס"כ הט"ז אע"ג דמחיל [אסור להשתמש צו], וכ"כ הר"מ צספר המכאות אות ל"ב. וכתב הא"ר ע"ז [אות א'] וז"ל ואינן מיתות תשובות מהר"ם מרוטנברג קי' ק"ז שכתב דיכול למחול מלקרות ראשון, עכ"ל, וכ"כ הריא"ז פרק שלשה שאכלו, אצל יש לחלק דאולי שרות לא מהכי מחילה [דלהשתמש עמהם לא מצי מחלי] ודוקא צכר שרי וכת"ס לקמן [הא"ר צ"ס] הסמ"ג או שכהנה כמעשה דר"ת ועיון ט"ז. [וכת' הט"ז דמעשה דר"ת הוי שכהנה, משא"כ הא דתשובות מהר"ם מרוטנברג למחול מלקרות ראשון זהו רק לכדו ולא להשתמש צו וע"ז א"ל דמצי מחיל גם צלאו כהנה].

סימן קכ"ט

באה"ט ס"ק א', ואם נמשכת הנעילה עד צאת הכוכבים, אינם יכולים לישא את כפיהם דאין נשיאת בפים בלילה, ואפילו אם עלה ירד.

ואפשר דיש לסמוך על שיטת ר"ת צזמן לילה, כ"כ לקמן ס' תרכ"ב צשער הכיון ע"ס [ס"ק י"א וז"ל, והנה ידוע שיש תרי צין השמשות אחד צין השמשות דר' יהודה ואחד צין השמשות דר' יוסי, ונהי דאנו מחמירין לנהוג כר' יהודה לענין שבת וכמה דברים, אפשר דצזה שיש צלא"ה דעת ר"ת וקיימתו דעד לערך חצי שעה קודם כה"כ אנו מושצין אותו ליום, אפשר דיש להקל לענין נשיאת כפים דנחשצו ליום, כל שיש עדיין חצי שעה קודם כה"כ וכ"ע].

סימן קל"ה

מ"ב ס"ק א', בשני וחמישי בשחרית ואף דבדיעבד כל היום זמנה.

וי"א [עטרת זקנים] אפילו ציום ג' [יכולים להשלימה].

שעה"צ ס"ק ג', ב"מ מדגול מרבבה ואף דהוא מיירי לענין שבת.

וחיד"א חולק [שו"ת חיים שאל ח"א ס' ע"א אות ה', דאין להשלים קריאת התורה של שבת שחרית צמנחה, וצפרט דיעלו ז' אנשים ויצרכו, זהו חידוש

גדול וכן כתב עוד בח"צ סימן ט"ז, לזהו חידוש גדול לעשות את זה ע"ש.

באה"ט ס"ק ב"ב, ובפרשת זכור מותר להביא ס"ת אצלו, מ"א.

הטעם דהוה חיוב מדאורייתא, וזהו לשיטת הרא"ש [פ"ז דברכות סימן כ', וז"ל שם, כגון לקרות פרשת זכור שהוא מן התורה], אבל לדעת הרמב"ם [הלכות מלכים פ"ה הל"ה, דשם משמע דעיקר המכא"ה הוא לזכור תמיד אבל לא לקרות בתורה] אין לחלק דהוה כמו קריה"ת דעלמא.

סימן קל"ו

שו"ע סעיף א', בשבת ויו"ט ויום הכפורים קורים אחר הלוי ת"ח הממונים על הציבור ואחריהם ת"ח הראויים למנותם פרנסים על הציבור, ואח"כ בני ת"ח שאבותיהם ממונים על הציבור, ואח"כ ראשי בנסיות וכל העם.

ואם מהני בזה חזקה, עיין תשובות הרמב"ם החדשים [סימן רמ"ג] לגדול בחכמה קודם ולא מהני חזקה, ולגבי החכם מהני, דמעלין בקודש ולא מורידין [וז"ל שם, ששאלו אותו אם היה לאחד חזקה כגון לעלות להשלים הקדרה או מפטיר עוד מאבותיו ואבות אבותיו, ועכשיו רוצה לעלות אחר במקומו של הראשון, והשיב דיכול לעלות לפי שמעלות התורה אינן נקנות בירושה לבד, אבל אם הרוצה לעלות פחות מן הראשון, אין דרך לזה צדק פנים, שאפילו כגון זה אומרים מעלין בקודש ולא מורידין].

סימן קל"ז

שעה"צ ס"ק י"ג, ומה שהביא הח"א ראייה לטו"ז יש לדחותה בקל.

אבל בערוך השלחן [דין ה'] פסק כדעת הטו"ז וכן מקתבר.

סימן קל"ח

שו"ע סעיף ד', ולאחר שקרא גולל ומברך.

עיין מ"צ [ס"ק י"ז] דעדיף יותר שיגלול קודם הברכה [בברכה אחרונה] וצריטב"א במס' פסחים [דף ז' ע"ב] הביא בשם הרא"ה שכתב בשם הירושלמי

[ברכות פ"ט הל"ב] דיש לברך תוך כדי ליצור של המכא"ה.

מ"ב ס"ק י"ז, ואח"כ יברך, ר"ל שאין צריך לגלול הס"ת בשעת ברכתו.

ועיין ביאור הלכה [ד"ה ורואה וז"ל שם, ודע שיש פוסקים שקוצרים דאם רוצה לגלול ואח"כ לברך עדיף טפי, אלא דהלכה כר' יהודה שאינו מחוייב לעשות כן, ועפ"י כוהגין איזה מקומות שרואין וגוללין ואח"כ מברכין וכו' ע"ש]. אבל בספר הפרדס [בפסקי ברכות לרבינו יוסף פלג] כתב דוקא לברך קמון לקריאה בלי הפסק של מעשה כמו בכל המכא"ה דהוה עובר לעשייתו, ומביא בשם ירושלמי [ברכות פ"ו הל"א] דקודם אינו יורא בברכה.

שו"ע סעיף ו', אומר ברכו וכו'.

והקהל כריכים לעמוד כ"כ הט"ז סוס"י קמ"ו, [וז"ל בא"ד ובשעת אמירת ברכו פשיטא שצריך לעמוד] אבל במהרי"ל מוצא דישב בצרכו, [דיני תפלה לכל ימות השנה, וז"ל, לא היה עומד לא לקדיש ולא לברך וכו'].

שו"ע סעיף ט', אם קראוהו לקרות בתורה קודם שיברך ברבת התורה לעצמו, בבר נפטר מלברך אשר בחר בנו וכו'.

משמע דהשומע לא כפטר וכ"ע דשומע כעוכה, וכ"ל דאינו מכוין לכאח. ולפ"ז אסור לו לשמוע קרה"ת קודם ברכת התורה, ואם מכוין לכאח בברכה, א"כ אינו יכול לברך שוב, שכבר כפטר בברכה.

רמ"א סעיף י"א, ומזה נהגו לומר למסיים לקרות בתורה חזק.

אבל המקיים לא יאמר דהוה הפסק.

סימן ק"ט

מ"ב ס"ק ו', אבל בלא קרא עדיין כלל אם הפסיק אפילו בד"ת ביון שהוא שלא מענין הקריאה, צריך לחזור ולברך.

צ"ע מקי' מ"ז סעיף ט' [י"א שאם הפסיק בין ברכת התורה ללימודו, אין בכך כלום וכו'] ועיין א"ר [אות ג' שמיישב שאפשר לחלק בין ברכת התורה שהוא ללימוד שמחוייב תמיד ובין ברכת עולה לתורה שעיקר כוונתו לזה, וכיון שלא התחיל חוזר ומברך].

בא"ה"ט ס"ק א', וכן פסק הפר"ח ז"ל דבשאינו חובת היום צריך לחזור ולברך, ואם הוא חובת היום, אם הראו לו ממה שכבר קראו, יקרא ממה שהראו לו כדי שלא יהא ברכה לבטלה, ואם הוא למטה יתחיל לקרות ממקום שפסקו עד אותו פסוק שהראו לו ואותו בבלל.

כ"ע תמ"כ [פי' חס] הוא כריך לקרות איפה שהראו לו כדי שלא יהא ברכה לבטלה, ח"כ נתנא שהצרכה לא חלה רק על מקום שהראו לו איך קורא אח"כ מה שלא נתכוין וואיך פסק שחס הראו לו למטה יתחיל לקרות ממקום שפסקו, איך קורא שס חס לא נתכוין בשעת ברכה על אותו הקריאה.

שו"ע סעיף ג', העולה לקרות בתורה והראו לו מקום שצריך לקרות ובירך על התורה והתחיל לקרות או לא התחיל וכו'.

עיון מג"ח ופרמ"ג [דהמג"ח הביא בשם הז"י דהעובדא הוה בר"ח טבת שמוכיאין צ' ספרים וטעה הש"ך ופתח בשל חנוכה וצריך עליו והזכירוהו וכו', ויש אומרים שאין כריך לחזור ולברך, וכ' ע"ז הפרמ"ג בא"ח ס"ק ד' בא"ד, אפשר אפילו בפרשה אחרת ממנו, מ"מ חיוולא הצרכה אקריאת התורה לציבור, עכ"ל]. וז"ע [דלכאורה אין הצרכה על מה שצריך לאטו ברכתו הוה אקריאה"ת לציבור, הצרכה הוה סתם אקריאה ודין ציבור הוה רק תנאי צדין קריאה, וא"כ למה כתב הפרמ"ג דאפי' בפרשה אחרת והצרכה חל אקריאה"ת לציבור] ויש ליישב לפי מש"כ דבר אברהם ח"א קי' ט"ז אות ח"י. [דמחדש שם דהא דאמר' בצרכות דף כ"א ע"א מכין לצה"ת לפניה מה"ת שנאמר כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלוהינו זה הוה דוקא ציבור לצרכה ברכה לפניה מה"ת אבל ציחיד הוה רק דרצון, וא"כ צרה"ת שצריך כל אור"א בפכ"ע שהוא רק דרצון לא אתיא דרצון ומפקי מידי חיוב ברכה לאורייתא ושוב חייצין צקריה"ת צציבור בצרכה מה"ת עכ"ד, ולפי"ז שפיר כתב הפרמ"ג דהצרכה חיוולא אקריאה"ת צציבור דהצרכה צעלם משום הציבור הוה ברכה אחרת שחיובה מה"ת וא"כ אפי' קרא בפרשה אחרת מ"מ הלל ציבור הוה וחיוולא אקריאה"ת לציבור].

ועיון צ"ח [ד"ה וכריך] שכתב דה"ה העולה לתורה אקור לו לסמוך, ולפ"ז גם להמחמירים לעמוד כל הקהל [עיון לקמן קי' קמ"ו סעיף ד' בהגה] אקור לסמוך מה"ט. [אפשר דר"ל דמצואר צפוסקים תרי טעמי צאיסור סמיכה, חדא דלא מיקרי עמידה, ותו משום דין אימה וכדמצואר צירושלמי. והכפ"ק"מ דאיכא סמיכה דמיקריא עמידה ואפ"ה אקור משום דין אימה. והנה סמיכה משום דין עמידה ודאי דשייך דין זה גם לשי' המרדכי המוצא ברמ"א, לכל הקהל צריכים לעמוד וסמיכה כה"ג לאו עמידה היא, אמנם סמיכה דמיקרי עמידה ואקור משום אימה, היה אפ"ל דדוקא חזן הקורא אקור, דהסבירא הוה דקריאה בתורה ע"י סמיכה לא הוה אימה, אבל לכל הקהל השומעין אינו חסר צאימה כלום. אמנם לפמ"ש הז"ח דהעולה לתורה כמי אקור לסמוך, הרי מוכח מדבריו דלאו צמציאות של קריאה בתורה תלי' דהרי החזן הוא הקורא למעשה בתורה, וע"כ דעלם עמידה ע"י סמיכה חסר צאימה. ולפ"ז כל הקהל כמי אקורין לסמוך ודו"ק].

סעיף ב' ביה"ל ד"ה לבטלה, אבל בנידון דידן שהוא בקי בקריאה בודאי מחוייב לומר עם הש"י.

וככ"ל למש"כ הגר"ז הל' ת"ת [פרק צ' סעיף י"ב] דמאות ת"ת [בתורה שצכת צ] יואא בקריאה אע"פ שאינו מצין [ר"ל שמחוייב לומר ציחיד עם הש"ך אע"פ שאינו מצין חס הוא צקי צקריאה, ולפ"ז יכול לברך כשעולה לס"ת דיואא אע"פ שאינו מצין].

שו"ע סעיף ז', העולה למגדל עולה בפתח שהוא לו בדרך קצרה ממקומו.

וה"ה ילך מהר לעלות לתורה וירד לאט, [עיון כה"ת, וכמו שהולך לביהכ"ס דהוה דינא הכי עיון קי' צ' סעיף י"ב].

שו"ע שם, וירד מהמגדל בדרך אחר שהוא לו בדרך ארוכה עד מקומו.

ואם חושש משום עין הרע ח"כ.

סימן קמ"א

שו"ע סעיף א', צריך לקרות מעומד ואפילו לסמוך עצמו לכותל או לעמוד אסור.

סימן קמ"ב

ביה"ל ד"ה בפחות מי', עיון בח"א כלל ל"א סי"א שנפתק אם יש איזה בנ"א שלא שמעו

הקריאה אם מותר לקרות עוד הפעם בשבילם.
 ובספר דעת תורה [קימן ס"ט ד"ה שוב מלאתי]
 לשיטת רש"י מהני בג' שלא שמעו [וז"ל שם, ולפ"ז
 לשי' רש"י דגם בשביל יחיד מותר כמ"ס שו"ע קימן
 ס"ט, ואם אינם נמלכים אפילו בשביל א' שלא שמע
 אומרים, ה"כ בקריאת התורה אם יש מקפר העולים
 המחוייבים קג, וא"כ במנחה קג בג' שלא שמעו
 עכ"ל, ע"ש].

ביה"ל שם, דאפשר דלא תיקנו אלא בשביל
 העשרה הם חייבין בקריאה.

וכ"כ בשם הגר"ח, והטעם דאינו אלא חוצת כיצור
 וכן בתפלה [נריך להיות עשרה זכ"א שלא התפללו,
 עי' בספר זכרון שמואל ליצמות קי' כ"א יעו"ש].

מ"ב ס"ק ב"ה, נקראו התפירות שבין יריעה
 ליריעה אפילו נקרא הרוב ועדיין מחוברת בחמש
 או בשש תפירות של קיימא בשר.

אצל הטו"ז [ויו"ד קי' רע"ח ס"ק ז'] מולק [וק"ל
 דוקא רובו מחובר כשר ואם לאו אסור לקרות זון,
 ועיין שו"ת חת"ס [קימן ער"ה] הוצא צפתחי תשובה
 ציו"ד הל' ס"ת [קימן רע"ח ס"ק ד', וז"ל שם, בתשובות
 צקופו, ועכ"פ אם אין רוב היריעה או רוב שיעור
 התפירות מחוברים ככ"ל אין להכשיר, ע"ש].

סימן קמ"ו

שו"ע סעיף א', אסור לצאת ולהניח ס"ת
 בשהוא פתוח, אבל בין גברא לגברא ש"ד.

ונראה דוקא צ"ס קגור צלותו זמן, [דצין גברא
 לגברא לא הוי היתר להניח כשהוא פתוח אלא דזו
 היא המליצות דצין גברא לגברא קגור צלותו זמן
 ולהכי שרי, וכן מוכח מדברי הב"ח דפי' וז"ל, צין
 גברא לגברא שרי כיון דהס"ת אינו פתוח שרי עכ"ל
 וכ"כ הפרישה].

ביה"ל ד"ה בשהוא פתוח, מלשון זה משמע
 דאפילו לא התחילו עדיין לקרות אסור מביון
 שבבר נפתח הספר.

וכ"ע אם גוללן בשביל לקרוא אי חשוב כנפתח.

שו"ע סעיף ב', ביון שהתחיל הקורא לקרות
 בס"ת אסור לספר אפילו בד"ת.

עיין בספר עמק זרחה שנסתפק אם איסור זה
 מפני כבוד ס"ת וילפינן מקרא לנחמיה [פרק ח' פסוק
 ה'] וצפתחו עמדו כל העם ואין עמידה אלא שתיקה
 והלימוד לא הוה אלא לומר דהוה צכלל כבוד ס"ת,
 וא"כ המקפר עובר בעשה דאורייתא כביכוד ס"ת או
 דאינה אלא מפני כבוד המלכה של קריאה והוי איסור
 צפ"ע מדברי קבלה הכללית מקרא לנחמיה ע"ש.
 ונראה ששיטת הלבוש [קימן קמ"ו קע"ף ז'] דאוסר
 [לדבר] לפני קריאה אפילו יש הפסק בינתיים (ועיין
 דברי חמודות על הרא"ש פסק א' דזכרון אות ל"ז)
 דק"ל דהוי כיבוד ס"ת. אצל מדברי רש"י קוטה דף
 ל"ט ע"א [ד"ה וצפתחו] נראה ששיטת הצ"י [וז"ל רש"י
 שם, וכשתחיל משמע שהתחיל הקורא לקרות] (אע"פ
 שרש"י לנחמיה לא כתב כן [וז"ל רש"י שם, וכאשר
 פתחו לקרות שתקו כל העם משמע משעה שכתח
 הס"ת לקרות אסור] ז"ל דאיידי צלא הפסק [צין
 הפתיחה לקריאה] אצל ע"י הפסק שרי, והטעם של
 רש"י ותוס' ורא"ש [דקברי דהאיסור משעה שהתחיל
 הקורא לקרות] נראה דהאיסור משום מכות קריאה
 וכולהו קצירה להו ללא כלבוש.

ביה"ל ד"ה ויש מתיירים, ואפילו אם יש
 עשרה דצייתי מאי מהני לגבי ידיה, הא על כל
 איש מוטל החיוב דתקנת עזרא.

וי"ל דחיוב הוא על הכיבוד [ר"ל ללא הוי חיוב על
 כל או"א רק חוצת הכיבוד שיהא נקרא צכיבור קרה"ת,
 ואם הכיבוד שומעין קרה"ת אז אינו מוטל חיוב יותר
 על כל או"א].

שעה"צ ס"ק י"ח, ובפרמ"ג כתב דאפילו הוא
 עומד עמה [עם הס"ת] בגון בעת שמזכיר נשמות
 ג"ב אינו מחוייב אז לקום לפניה ביון שהחזן עומד
 עמה במק"א, ולפ"ז ה"ה בעת שפותחין הארון
 בי הלא בכל זה במקומה מונחת.

צחת"ס חו"מ (קימן ע"ג) מולק [וז"ל שם, ואפילו
 אם הארון הקודש רק פתוח, אסור ליטש צצה"כ, ע"ש],
 הוצא צפ"ת חו"מ (קימן פ"ז אות כ"א).

שעה"צ אות ב', טו"ז וא"ר וש"א דלא במ"א
 [השעה"צ מציין מקור לדבריו במ"ב דמביא שם
 דבשעת אמירת ברכו וענית ברוך ה' המבורך
 לע"ו, לבו"ע צריבין לעמוד דהוא דבר
 שבקדושה].

סימן קנ"א

ש"ע פ"ק א', ות"ח ותלמידיהם מותרים לאכול ולשתות בהם מדוחק.

ר"ל שאין להם מקום לאכול, כ"כ המ"מ [כוונתו להמג"א ס"ק ז' מפרש שתיבת "מדוחק" אינו תנאי להיתר אלא שכל אכילת ושתית ת"ח צציהמ"ד הוא מדוחק שלא יתבטל תלימודו, אבל תכלית אחר יכולים לפרש תיבת מדוחק שזה תנאי להיתר שאין להם מקום לאכול].

מ"ב פ"ק ז', ובן הסבימו במה אחרונים.
וכ"כ הפרישה [אות ג'].

ביה"ל ד"ה וי"א, מ"מ מדלא הזכיר הרמ"א את דעתו בזה משמע דלענין זה תפס להקל בדעת המחבר שהיא ע"פ שיטת הרמב"ם.
וכ"כ הטור [דת"ח מותרין לאכול ולשתות בהן].

ש"ע פ"ק ג', אין ישנים בביהב"נ אפילו שינת ארעי, אבל בבית המדרש מותר.
זהו מדינא אבל משכח תלמודו כדלמך ר' זירא [סנהדרין דף ע"א ע"א, אמר ר' זירא כל היסן צצית המדרש, תורתו נעשית לו קרעים קרעים שנאמר וקרעים תלביש כוונה, ופירש"י נעשה לו קרעים משכח למודו ואינו כזכר אלא צקירוגין].

ש"ע שם, אבל בבית המדרש מותר.

ענין פרי יאחזק (ח"צ קי' ה') [צד"ה עכ"פ וז"ל שם, עכ"פ כתבאר היטב דברי השו"ע שצאו"ח וז"ל דשניהם קאי לחכמים ותלמידיהם אלא דצאו"ח כ' צציהמ"ד מותר ליסן היינו מדינא, וציו"ד שכ' דאין ישנים צציהמ"ד והוא לשון הרמב"ם הוא ממידת חסידות, דאסור אפילו לחכמים ותלמידיהם, אבל לכל אדם גם מדינא אסור כמו אכילה ושתיה וכו', ע"ש].

מ"ב פ"ק ט"ו, אין ישנים ומיירי מאנשים דעלמא, אבל לת"ח בשלומד שם כבר ביארנו במ"ק ו' דשרי.

וי"א לשי' הרמב"ם דשרי, פרי יאחזק [ח"צ קי' ה' ד"ה עכ"פ צא"ד וז"ל שם, והיינו דע"כ ק"ל להרמב"ם ז"ל דאין איסור כלל ליסן לא צציהכ"כ ולא צציהמ"ד ומשום דלא גריס כלל בגמ' איסור שינה וכו', וצ"כ

וכ"כ מג"א [ס"ק ו' וז"ל, ובשעת צרכת התורה כריכין הכל לעמוד, דהוי דבר שצקדושה], וצאה"ט [ס"ק ה' וז"ל שם, ובשעת צרכת התורה כריכין הכל לעמוד דהוי דבר שצקדושה ת"א וט"ז].

רמ"א פ"ק ד', ויש מהמירין ועומדין ובן עשה מהר"ם.

וכן נוהגין לעמוד בקריאת עשרת הדברות, וצאגרת הרמב"ם [צתשוצות הרמב"ם החדשים סימן רס"ג] כתב לבטל המנהג משום תרעומת המיכים [שיאמרו שאין תורה אלא ז'], ולכן נראה דאז יעמוד בכל הפרשה ויוכא ידי שניהן.

סימן קמ"ז

באה"ט פ"ק ז', מי שנותנין לו להגביה הס"ת ולגלול, וא"א לו לעשות שתיהם, יגביה ויתן לאחר לגלול, דהוא עיקר הגולל.

אבל מדברי ספר חסידים משמע דהעיקר הוא קושר הס"ת, ענין צאות תשכ"ח שכתוב שם הזקן וכו' הוא יקשור הס"ת ולא אחר ע"ש.

סימן ק"נ

באה"ט פ"ק א', הבאר היטב אשר לפני הביא בשם מהר"ם פדוואה דלבנין בית הכנסת גובין לפי נפשות.

ויש שכתבו [עולת תמיד וכנה"ג] צשמו דלענין שכירות אזלינן צתר כפשות, ולק"מ [דהצאר היטב הקשה על הצאר היטב אשר לפניו, שלא ראה צמחר"ם עכמו, דשם פסק להיפך דלצנין ציהכ"כ גובין לפי ממון, ולפ"ז לק"מ דהכא מיירי לענין שכירות ציהכ"כ דשם גובין לפי כפשות, והתם מיירי לצנין ציהכ"כ דשם גובין לפי ממון].

באה"ט שם, ולא ראה במהר"ם עצמו דשם פסק להיפך דלבנין ביהב"נ גובין לפי ממון.

ואולי לא פליגי [צאה"ט עס צאה"ט המציא את דבריו] דעניינם לא סגי [[כשאין להם ממון מקפיק] לכן פטורים להו צזה, אבל כשיש להן ממון אזלינן לפי כפשות. שוב ראיתי צחו"מ (סימן קס"ג) צפ"ת דלזלינן צכ"ת לפי ממון.

ללא ק"ל כלל איסור שינה צביהכ"כ וצביהמ"ד ואפילו לכל אדם וכו', ע"ש].

מ"ב ס"ק ט"ז, ולת"ח הלומד שם בקביעות מותר אפילו שינת קבע.

זהו לדעת רמ"א לעיל [דק"ל דצביהמ"ד אפילו שלא מדוחק שרין, אבל לצ"י אסור, כ"פ הגר"ז נפ"ד (הל' י"צ) וז"ל וכן אין ישנים צביהמ"ד לא שינת קבע ולא שינת ארעי אלא מדוחק, כגון מי שלומד יומם ולילה צביהמ"ד, והוא צענין שאם יאטרך לילך לישן צביתו ימשך מזה ביטול תורה, התיירו לו לישן צביהמ"ד, הרי דפקק הגר"ז כצ"י דמותר אלא מדוחק וכפי פירוש הת"א].

סימן קנ"ג

שו"ע סעיף ב"ב, אדם שהוא רגיל בשום מצוה בגון גלילה ואירעו אונם או עוני ונתנו הקהל המצוה לאחר ואח"כ העשיר ורצה שיחזירו לו המצוה וכו'.

ואפילו כדיבור בעלמא מהכי כמ"ס רמ"א חו"מ סימן קס"ג [סעיף ו'] דכל הסכמת הקהל א"צ שום קנין.

באה"ט ס"ק ל"ב, וה"ה לפרנס שעבר מחמת אונם, בשיעבור האונם הראשון חוזר לשררותו. ואפילו מינו פרכס למשך שנה, א"א לקחת ממנו השררה אם לא פשע בה, כ"כ בשו"ת מהר"ח אור זרוע (סי' ק"ה).

מ"ב ס"ק קי"ב, שהוא רגיל ר"ל שהחזיק בה ברשות הקהל, ובתשובת רדב"ז ח"ד סי"א בתב דאפילו לא הרשוהו בפירוש אלא כל שהחזיק זמן רב ושתקו ולא מיחו הוי חזקה.

אבל הסמ"ע כתב צ"ס דרכי משה (חו"מ קוס"י קמ"ט) [ס"ק כ'] דדוקא חזקה שיש עמה טענה, וכ"כ התומים שם. וע"ע בזה צקה"י ח"י (סימן כ"ג אות ו') מש"כ צ"ס מהר"ם שיק [חלק חו"מ סי' י"ח וז"ל ולפענ"ד יש בזה [צענין חזקה צמכות] ג' ענינים, א' מי שמתאמץ שלא יבטל התורה ההיא ולולי פעולתו ה' כתבטל התורה לזמן וע"י זה הוי כמכיל מן הכהר ומן הגים דקנה, וכן מלינו צתענית (דף כ"ח) שתקנו הכביאים שביניהם לעולם יהיה להם דין קדימה בזמן

ההוא להקריב קרבן עמים לכורך המזבח, וצ"י י"ט שם ביאר דמה"ט הכהוג צכל קהלות ישראל חצרות פרטיות של גמ"ח וכיו"צ שאין לצכי העיר דעה וכו', והיינו מפני שהם זכו צמכה זו צמון שלא ה' לה דורשין].

ביה"ל ד"ה חוזר, ועיין בברכי יוסף, אות י"ב מה שהביא בשם תשובת בנה"ג דהבן קם תחת אביו במצות.

אבל צספר חקידים (סימן תשכ"ז) כתב דהמכות אינו צירוסה, ואפשר דהכנה"ג איירי אם הבן ראוי כמו אביו, אז יש לו דין קדימה, וככ"ל שלא יסתרו דצרי ספר חקידים לדצרי הרשצ"א [תשובת הרשצ"א הביאו הרמ"א סימן כ"ג] לענין מינוי חזן, [וז"ל שם, ש"כ שהזקין ורובה למנות צנו לקיעו לפרקים, אע"פ שאין קול צנו ערב כקולו, אם מתלא מקומו צשאר דצרים, צנו קודם ואין הכיצור יכולין למחות צידו. הרי רואים מדצרי הרשצ"א אלו דצנו קודם לכל אדם], וכ"מ צמטה משה (ח"ה תשכ"ה) [שהביא דצרי ספר חקידים].

סימן קנ"ד

מ"ב ס"ק ד', המרגל בחבירו עובר בל"ת שנאמר לא תלך רביל בעמד.

דהיינו דאומר פלוני אמר עליך כך וכך אע"פ שאותו דצרי אינו גנות, כס"מ (פ"ז מהל' עדות הל"א), וכנראה צזה הטעם כיון שע"י כך גורם לסכסך צין אדם לחצירו ואדרכה מכה להיות רודף שלום ואוהב שלום.

מ"ב שם, וכן ירחק משקר בתבליית הריחוק, אך מפני השלום מותר לשנות בג' דברים, מותר לשנות במסכתא ובפוריא ובאושפיזא.

וכן לצצח חתן וכלה וה"ה לורך להנכל מהפקד ממון או צציון דו"ק ותמלא צמפרשים.

סימן קנ"ה

שע"ת ס"ק י"א, ועיין ברב"י שאם אחר שבירך בהמ"ז תיבה הביאו לפניו דבר שטבולו במשקה, א"צ ליטול ידיו וכו', ועיין שם שאפילו לא היה יודע שיביאו לפניו ולא נתבוין בשעת גטילה,

אין צריך נט"י פעם אחרת כיון שלא הסיח דעתו מידיו עיין שם, וקצת צ"ע דא"ב לאכול פת נמי ומה בכך שנסתלק מסעודת פת, וצ"ל דלענין דבר שטבולו במשקה יש להקל טפי.

דהכא ל"כ כוונה משא"כ כטילה לאכילה לדעת הרש"א [הוצא צ"י צסי' קכ"ט צד"ה טובל] כריך כוונה והוא נטל צלל כוונה לקעודה, צכתצי רי"ז הלוי [על מס' סוטה דף ד' צד"ה והנה].

שעה"צ ס"ק כ"ב, עוד כתב [הפרמ"ג] דאפשר שיש להקל בכורך ידיו במפה או שלובש בתי ידיים.

דהכא אינו אלא משום שלא יטמא וע"ז מועיל מפה, משא"כ צנטי"י לאכילה דהוא מכוון משום קדושה ולכן מצרכין, צכתצי רי"ז הלוי [על מס' סוטה דף ד' צד"ה עוד וכן צד"ה והנה].

סימן קנ"ט

שו"ע סעיף א', ובל הבלים בשרים אפילו בלי גללים.

ולפ"ז כשרים לנט"י גם כוס מכיר אע"פ שלענין טומאה טהור כיון שמשליכין אותו וחכמי הדור נחלקו בזה.

סימן קס"ג

מ"ב ס"ק ג', והח"א ושאר אחרונים הסכימו דכל היושב בביתו ג"כ אינו מחוייב לטרוח אחר מים אלא פחות ממיל כמו מלאחריו.

והמג"א [ס"ק א'] והגר"ז [סעיף א'] חולקין [והכריחו לילך ד' מיל אחרי מים].

סימן קס"ה

שע"ת ס"ק א', ובברכ"י כתב בשמו [בית דוד] לדידן דנטלינן רביעית בב"א בשפיכה ראשונה הגיע זמן ברכת על נט"י ואם יברך אשר יצר הוא הפסק.

וכ"ע אם הפסיק בדיבור בעלמא אי חייב לחזור וליטול ידיו או יצרך על נט"י כל זמן שלא הסיח דעתו, וצקפר עמק צרכה מצעל השל"ה צהגה [הל' צרכות השחר] משמע ליכול לצרך [ז"ל שם, ולהמתין מלצרך

עכנטי צכירוף שאר צרכות שחרית עד צוקר אין ככון לעשות, דאין להפליג הצרכות מזמן עכניכן כ"כ רק ראו להקמיד אותן לזמן עכניכן צכל שאפשר וכו', ע"ש, מדכתצ רק דאין ככון לעשות דאין להפליג משמע דרק לכתחילה אין לעשות כך, אצל אם הפליג יכול לצרך, ואפשר לצרכות נט"י של שחרית שאני בזה.

מ"ב ס"ק ה', דשאני בזמן התלמוד שהיה לכל אחד מהמסובין שלחן בפ"ע והיה אוכל מיד שנטל ידיו, אבל עכשיו ששלחן אחד לכל ומתחילין לאכול ביחד, דהיינו שלאחר שנטלו כולם ידיהם הגדול מברך ומוציא כולם בברכתו וכו'.

וכ"ע דגם צזמן ההוא אחד מצרך לכולם והגדול צוצע ועיין שו"ת רש"ל סי' ל"ד [ז"ל שם, שהוא יוהרא לכהוג כהרא"ש שהיה רגיל ליטול צאחרונה, אלא אדרכה יטול תחלה ויהיה כזהר מלדצר וילמדו אחרים ממנו, ותו כתצ שם דד"ת לא הוי הפסק].

סימן קס"ו

רמ"א סעיף א', ואם שהה בדי חילוך ב"ב אמה מיקרי הפסק.

ולצורך אכילה לא הוה הפסק, כ"כ חזו"א [הל' נט"י סימן כ"ה צד"ה וכתצ צמ"צ וז"ל שם, וכל ששהה לצורך הקעודה וכגון שיטלו כל המקוצין, לא חשיב הפסק דיעצ].

מ"ב ס"ק ד', ואם שהה היינו משעה שנגב ידיו עד ברכת המוציא.

אצל מהגר"ז (סימן קס"ה) [סעיף א'] לא משמע כן ע"ש, [דשם מצואר מדצרו דהוי הפסק אף קודם שנגב ידיו].

מ"ב ס"ק ה', ואם הולך מביתו לבית אחר, יש מחמירין אפילו בהליכה מועטת [ובשעה"צ מציין ע"ז בשם הגר"ז].

וצחזו"א [סימן כ"ד צד"ה כשנטל] דוקא לאחר כיגוצ [ז"ל שם, אם כוטל ידיו צצית זה והולך לצית אחר, אין קפידא כיון שהוא קודם כיגוצ].

מ"ב ס"ק ו', אבל בדיעבד אפילו שהה הרבה או הפסיק בינתיים, אין צריך לחזור וליטול ידיו בל שלא הסיח דעתו בינתיים משמירת ידיו.

ואפילו צפת נקיה וכ"כ לשי' הרשצ"א אס טעים ליה צכך ולא משום מנהג [פי' לפי תשובת הרשצ"א המוצא צ"י צד"ה תשובה וז"ל שס, אצל אס כתבין לכך אינו הפסק ואפילו היתה פתו יפה שציפות, שמה אין אכילתו עריזה עליו צלל לפתו, הרי רואים מדברי הרשצ"א שאס צריך למלח כדי להטעים את פרוסת המוציא לאכילה ולא משום מנהג הוא צריך את זה, לא הוי הפסק], כ"כ האחרונים.

מ"ב ס"ק ל"ה, ומ"מ אם עבר ושח בעודו לועס קודם שבלע הפרוסה בדברים שאינו מצרבי הסעודה, צ"ע אם צריך לחזור ולברך.
י"ל הטעם דמהכי גם הכאת גרון צלצד.

שע"ה צ"ס"ק ל', וכן בגדי ישע ומגן גבורים משמע דס"ל דבדיעבד א"צ לחזור ולברך [ר"ל בשח בעודו לועס קודם שבלע] ביוון דמתבין בלעיסה לשם אכילה, הלעיסה אתחלתא דאכילה.
וכ"כ גם צמור וקליעה [ד"ה ואשכחן].

ביה"ל ד"ה ולא, ואפשר עוד דאפילו המג"א מודה חיבא דבלע הטעם שיש בפיו מן הלעיסה, שא"צ לחזור ולברך.
תמוה לי ללא הוה אכילה כדרכה.

שע"ת ס"ק ט', והמגדל חתול אין חיב להקדים מזונותיה.

וצצות יעקב [ח"ג קימן י"ג] כתב דאין חילוק בין עמאה לטהורה, דלעולם צריך להקדים מזונותיה.

שע"ת שם, ועיין בשאילת יעבץ.
ח"א קימן י"ז.

באה"ט ס"ק ט', עיין טו"ז ס"ק ו' דלא אמר למעום, וצ"ע דבגיטין (דף ס"ב) אמר אסור למעום עד שיאכיל לבהמתו.

וי"ל משום דספיקא דרצון לקולל ואינו אלא אסמכתא כמ"ס צתשובה, ועיין שצות יעקב (ח"ג קימן י"ג) [וז"ל שס, דודאי איסור לאורייתא אין כאן רק אסמכתא בעלמא] ומור וקליעה כתב דלעת הטו"ז עיקר, וכתב ליישצ [וז"ל שס דמאינו הרבה פעמים צס"ס דאמרו אסור למעום והכוונה אינו אלא אכילה ממס].

אצל חזו"א כתב [קימן כ"ד צד"ה כשנוטל] דאפשר דחייב ליטול עוד הפעם דהוה הפסק.

שע"ה צ"ס"ק י', וב"מ מהגר"א.

וכ"כ הגר"ז [קעניף א' דשלל לצורך אין להפסיק אפילו צשהיה מועטת].

סימן קס"ז

שו"ע סעיף ב', יברך המוציא לחם מן הארץ.
עיין צ"ח [ד"ה ויצרך, דמפרש כוונת הצרכה של הלמ"ה דהמוציא משמע לשעבר שהוציא לחם זה מן הארץ, וגם על להצא לעתיד לצא שעתידה א"י שתוציא גלוקקאות מן הארץ, וכ"ז צריך לכוון בצרכת המוציא ומן הארץ, כוונתו על א"י שעתידה להוציא גלוקקאות ע"ש צאריכות], וכ"כ הספר המנהיג [הל' סעודה הל' ד'].
שו"ע סעיף ג', אין לברך קודם שיתפוס הלחם.
והגר"ז כתב [קעניף ז'] דיתפוס צימינו.

שו"ע סעיף ד', יתן שתי ידיו על הפת בשעת ברבה.

ויצקע צצ' ידיו, עיין צצ"י.

מ"ב ס"ק כ"ג, כתבו האחרונים בשיאמר השם יגביה הבכר.

וכן צהמוציא [ר"ל צתיצת המוציא] כ"כ צן איש חי [ש"ר פר' אמור הל' ו'] וצכף החיים [ס"ק ל"צ].

מ"ב ס"ק כ"ט, מ"מ אם רוצה להמתין קודם הברכה עד שיביאו לפניו מלח וכו' הרשות בידו ואין לחוש להפסק.

וה"ה דמותר לומר, כ"מ צמ"צ (קי' קס"ו) [ס"ק צ].

מ"ב שם, ואין לחוש להפסק בין נטילה להמוציא ביון שהוא צורך סעודה.

אצל לא צין צרכת המוציא לאכילה, וכ"כ צספר צן איש חי וכ"מ לשי' האו"ז.

שע"ה צ"ס"ק י"ח, פרמ"ג [מביא בשם פרמ"ג דאם בירך בבר המוציא, צריך להמתין קצת מלאכול עד שיביאו המלח].

א' יכול להוציא חבירו אף בדיעבד, אמנם בביאור הגר"א הבריע לדינא בהשו"ע.

והגר"ז [סעיף י"ז] כתב להעיקר כהמג"א.

שע"ת ס"ק י"ג, ואם אירע דאחר שבירך המוציא לא טעם מידי וחזר ונטל ידיו נסתפק הבני חייא.

ו"ע מ"ט זה מקעוף ז' [לכתב שם המחצר ראובן שהיה נוטל ידיו לאכול ויעקב היה מצרך המוכיא וכתבין להוכיא השומעים, ואח"כ כיגב ראובן ידיו וצד עכט"י, לא הוי הפסק ויואל צרכת יעקב וא"ל לחזור ולצרך צרכת המוכיא].

מ"ב ס"ק צ"ג, ולגדולים.

ועיין סי' תפ"ד ושם בשער הכיון [ס"ק ו', דמחלק בין להגיד להם הצרכה והם יקראו עמו מלה במלה, דזה מותר להוי רק כמלמדו לצרך, משא"כ לאחר עזרם כל הצרכה אסור] וצו"ע סימן רכ"ז [סעיף ד' וז"ל המחצר שם, מי שאינו מריח אינו מצרך על הצמחים אלא א"כ מתכוין להוכיא בני ביתו הקטנים שהגיעו לחינוך או להוכיא מי שאינו יודע] וצמג"א [ס"ק ה' דמקשה לדברי המחצר למה מותר לו לצרך צרכת הריח הוא צרכת הנהנין צציל להוכיא אחר שאינו יודע אם אינו מריח, ומסיק דעכ"פ מי שכבר הצדיל וצא להצדיל לאחרים, יריח הוא צעממו צפעס אחרת וצזה יואל ידי הקפק] וצו"ע [ס"ק ח' דחולק לדברי המחצר דאסור להוכיא מי שאינו יודע].

באה"ט ס"ק ב"ו, אין להאכיל מפרוסת הבציעה לבהמה.

וה"ה בכל דבר שמצרך עליו, כף החיים יו"ד סימן קט"ז [ס"ק ר"ז].

סימן קס"ח

שו"ע סעיף ב', אם יש לאדם שני חצאי לחם וכו', יחברם יחד בעץ או בשום דבר שלא יהא נראה ודינו כדין שלם, ואפילו בשבת יכול לחברם.

ואריך חיבור שיעלה עמו ככלע"ד לפי דעת חת"ס צו"ת [ואו"ח סי' מ"ו] וז"ל שם, אך מ"מ כ"ל אין צו אלא חידושו וכו' אבל עכ"פ לתפור פרוסה צפרוסה ופרוסה צפרוסה עד שישלים לפת שלם לא תכינו וכו',

ביה"ל ד"ה ומ"מ, והנה המ"א הביא בסימן רע"א בשם תשובת מהר"ם דלאכול קודם הבהמה הוא איסור דאורייתא וכו', ולפ"ז ששוט דאפילו בירך המוציא צריך להפסיק.

ואין ראייה דטעימה שרי.

מ"ב ס"ק מ', כתב המ"א בשם ס"ח דלשתות אדם קודם לבהמה.

ו"ע אי הוה הפסק, בן איש חי [ש"ר פר' אמור הל' ט"ו, ע"ש דמסתפק ומסיק ע"כ צכה"ג טוב שיהרהר הצרכה בצלון ויד אפרים וז"ל שם, ולכן המפסיק כריך לחזור ולצרך].

מ"ב ס"ק מ"ג, אבל כמעט כל האחרונים חולקים עליו וס"ל דלא עדיף השומע מהמברך.

ועיין בגינת ורדים [חלק או"ח כלל א' סימן מ"ג] שמיישצ קושית המג"א מהראשונים ולא פליג הרמ"א עליהם.

שע"ת ס"ק י"א, ועיין בפנים מאירות ח"ב סימן ה' שבנ"א שיושבים במסיבה אחת וכל אחד בוסו לפניו לקדש וממתינין בברכת היין עד שיברכו בולם ומי שקדם ובירך עונה אמן אחר ברבת חבירו ואח"כ מקדשים, לאו שפיר עבדי וגורמים בהפסק זה ברכה לבטלה.

ו"ע מ"ט מקי' כ"ה שכתב [השע"ת ס"ק ח'] צעם פנים מאירות דלא הוי הפסק צתפילין [וז"ל שם, שמותר לענות אמן אחר צרכת חצירו על התפילין לכתחילה בין תפלה של יד לתפלה של ראש], ולק"מ דשם כתב בין תפילין ש"י לש"ר דהוי צאמכע המכוא והכא לפני המכוא, [ולכן שפיר מיתשצ הפסק].

ביה"ל ד"ה אבל, ומה שהביא הפמ"ג ראייה מסימן ר"ט ס"ב בהג"ה דכתב שם הרמ"א גם הוציא האחרים בברכתו ולכן ברכתו ברכה, לאו ראייה היא כלל וכו' חלה נמי הברכה לגבי ידי' שיוכל לשתות יין מבוסות אחרים אע"ג דלא הי' דעתו עליהם בפירוש אלא בסתמא.

וע"ש צד"מ [סימן ר"ט ס"ק א'] דמשמע שם דאף אם לא היה דעתו שישתה יין עוד, מותר לו לשתות אח"כ יין כיון דהצרכה חל לגבי האחרים], ולפ"ז לא הצנתי דצרו צצילור הלכה.

מ"ב ס"ק ס"ה, ועיין במג"א שהניח דין השו"ע בצ"ע בי יש מהראשונים דסברי דבלא קבעו אין

וה"ה הכא ללא יכולים יותר להתיר מדיכא דשו"ע
דמהני חיבור, אצל כריך חיבור טוב שיעלה עמו כמו
שכתוב דשו"ע סי' קס"ז סעיף א', וגם לדעת תו"ש
או"ח (סימן רע"ד) וז"ל שם, א"כ צכה"ג שאין כיכר
תפירתה שפיר יוכלא זה כמו שכתב דק' תוה"ש דכיון
דרוח הבריות נוחה הימנו לקרוא לו שלם, גם רוח
המקום נוחה הימנו, דתו לא הוי ציון לשבת אלא
כבוד ממש עכ"ל, וה"ה הכא דוקא כשעולה עמו הוי
חיבור טוב ושאניכא כיכר, ואזי דינו כשלם ומהני לשבת
ללחם משנה.

שו"ע סעיף ו', ואם אבל ממנו שיעור שאחרים
רגילים לקבוע עליו, אע"פ שהוא לא שבע ממנו
מברך עליו המוציא ובהמ"ז.

ועיין ריב"ש (סימן כ"ח) [שאין לחוש בזה משום
צטול עכו"ם רק כחשד כפת פלטר ומותר, אצל דבר
שצלילתו רכה ואפה ע"י משקה, כגון הכי סופגנין
דיון, לאו כהמא הם ואקורים משום ציטולי עכו"ם].

מ"ב ס"ק ב"ד, ואם אבלו עם בשר או דברים
אחרים שמלפתיים בו הפת, סגי בשאובל שיעור
שאחרים רגילין לשבוע ממנו בשאובלין ג"כ עם
דברים אחרים.

עיין שו"ע (ס"ק ח') שיש תפקפקין בזה [ומציא
בשם הצרכ"י שפקפק דדן זה דלמעשה כ"ע כיון שלצדו
לא היה שבע מתוכו].

שעה"צ ס"ק י"ט, בן מובח ממג"א וש"א דחלקו
בין אם אבלן לבדו או עם דברים אחרים ובנ"ל
והיינו ע"כ לא בפי שיעור עירוב, דהתם משערינן
לעולם באכילה עם לפתן ולא לבדו וב"ב הגר"ז.

אעפ"כ אינו רק לחומרא ע"ש [עי' ס"ק ח' שם
ומה שהעתיקו מקידור הרב דמצדך על לחם אחר
תחילה יעו"ש, אצל לא פסק לקולא דליצרך צמ"ת].

באה"ט ס"ק י', ונסתפק הב"י אי נימא דוקא
שנילושה בהרבה דבש והמיעוט מים, אבל אי
הוי מיעוט דבש בטל לגבי רוב מים והוי פת גמור,
או דילמא אפילו ע"י תערובת מעט דבש, כל
שניכר הטעם בעיסה, מיקרי ביסנין, וכתב דלענין
הלכה כיון דמידי דרבנן, יש להקל בדברי בולם.
ולפ"ז יש ליזהר שלא לאכול לשבוע דלזו הו"ל
לאורייתא.

שו"ע ס"ק ז', בעודות שבת קובע כמו
שקובעת למעשר.

עיין אפיקי ים (מ"צ סימן א') וז"ל שם דל"ה עכ"פ,
דצאמת שייך שפיר לומר דאכילת שבת ויו"ט חשיבא
וארעי דידהו מחשיב קצב, משא"כ לענין צהמ"ז ללאו
בקצב תליא מילתא ורק בשביעה ומילוי כרס, מ"מ
לא כ"ל לחלק בכך, ועכ"פ אין הראיה מכרעת. שו"ר
בשע"ת (סימן קס"ח) מציא בשם מהר"י חגיז וגינת
ורדים לענין סעודת שבת ויו"ט צפת הצאה צכיסנין,
אם מיחשב קצב שיתחייב בהמוציא וצהמ"ז, והתם
ג"כ צעינן שביעה וכו', ע"ש].

שו"ע סעיף ז', והלכה בדברי בולם שלכל אלו
הדברים נותנים להם דינים שאמרנו בפת הבאה
בביסנין.

ולא יאכל לשבוע אפילו ע"י דברים המלפתיים
דחייב צהמ"ז מן התורה.

ביה"ל ד"ה והלכה, עיין בחידושי רע"א
שהקשה אמאי לא כתב המחבר דיר"ש יצא ידי
בולם כמ"ש בסעיף י"ג.

וי"ל דהתם [בסעיף י"ג] אוכל לשבוע [א"כ יש חיוב
צצהמ"ז מן התורה, ע"כ כתבו שיאכל רק בתוך
הסעודה, משא"כ הכא לא מיירי שהוא שבע מזה],
כ"כ האחרונים.

שו"ע סעיף ח', ואם קבע סעודתו עליהם מברך
המוציא וברהמ"ז.

כ"ע היכא דהוה מי פירות צלצל אי מצדך המוציא
וצרהמ"ז, שוב מצאנו מפורש צמג"א לקמן (סעיף ט"ו)
[ס"ק מ"א] וצפרת"ג כאן [ס"ק מ"א] ללא דמו לחלה
[וז"ל המג"א צ"ד דדמי לעיסה שנילושה צמי פירות
דפטורה מחלה והרא"ש, ואפ"ה אי קצב עליו מצדך
המוציא] (וכ"ע צמג"א מאי טעמא).

שו"ע שם, ואי אכיל לחו בתוך הסעודה שלא
מחמת הסעודה, טעונים ברכה לפניהם.

והרשב"א [צרכות דף מ"א ע"א] מולק כיון דהוה
פת כפטר צצרכה [פי' צצרכת המוציא] ולכן טוב
לעשות כמ"ש צחיי אדם מוצא צציאור הלכה כאן
צקופו [דלכתחילה ראוי שיכוין בשעת צצרכת המוציא
לפטור אותנו].

ביה"ל ד"ה טעונים, אבל לדידן דמספקין בפת הבאה בכיסנין מאי הוא, אף דהמחבר פסק להקל בבולם, היינו משום דספק דרבנן להקל, ואין מצריכין לו לברך המוציא וברהמ"ז.

ולפ"ז לא יאכל עד שהוא שבע לחייב מן התורה לצרך, וי"ל דיוכא בצרכות מעין ג' מן התורה. ולפ"ז בספק חייב לצרך מעין ג' ולא אמרינן ספק צרכות להקל, וגם לשיטת הצ"י [לפי הציה"ל דמקציר דאנו הולכין בכל דל להקל ושמא מין זה פת גמור וכו', ע"ש] אם יאכל אח"כ צער ודגים לא יצרך [דשמא מין זה פת גמור] דספק צרכות להקל.

שעה"צ ס"ק כ"ג, ג"ז ממשמעות הט"ז והעתיקו הגר"ז לדינא ע"ש.

לא תכאתי כן בט"ז ובגר"ז ומדצריהם משמע דבכל ענין א"צ צרכה [פי' דאפילו אכל את המרקחת תחילה וכשאלו הרקיקין, ג"כ אין צריך לצרך עליהם צרכה], ואולי המשכה צרורה מיירי כשלא כתבשל ביחד ואז צריך גמר אכילה.

שו"ע סעיף י', ואם אינו לא מבושל ולא מחובר אלא מפורר דק דק, אע"פ שאין בו בזית ולא תואר לחם, מברך עליו המוציא וברהמ"ז.

ובקידור צית יעקב [הל' הכהגת הסעודה] משמע דלכתחילה צאפיה חייב להיות תואר לחם, וי"ל דהכא לא בטל ממנו תורת לחם, ועיין בחי' הגר"ז מנחות דף ע"ה [ד"ה והנראה וז"ל שם צא"ד, והיינו לאיירי שהיה עליו כצר תורת לחם מקודם, וכיון דחל שם פת עליהם מקודם, תו לא איכפת לנו בזה שנעשה פירורין כ"ז שלא נשתנו וכו', ע"ש צאריכות].

מ"ב ס"ק ז"ב, אבל בבלי שני [פי' אם הניח לחם בבלי שנין לא חשיב בישול].

הגר"ז בקונטרס אחרון [ז"ל שם, ועיי' במדכי צפ' כירה בשם רא"ס להחמיר אפילו בכ"ש משום חקרין ידיעתנו, וי"ל שהוא משום שבת וסקילה וחטאת כמ"ש הרא"ס שם, אבל אין להחמיר כ"כ בספק צרכה שהיא דרבנן, ע"ש].

מ"ב שם, ואם הניח הפירורין בקערה ועירה עליהם רותחין מבלי ראשון, כתבו האחרונים דספק אם יש לו דין בישול או לא.

כן פי' בערוך ערך חצילא.

ביה"ל ד"ה אם, ועיין בפרמ"ג שמסתפק אם אחר בישול היה בזית ואח"כ פירורין לפירורין קטנים, אם נימא כיון שהיה בעת בישול בזית תו לא נפקע מיניה שם לחם וכו'.

ובחזו"א [סימן כ"ו ס"ק ה' ד"ה היוכא] כתב דמצרך מזונות אם לאו דפרכו צערת אכילה [וז"ל שם, ומיהו נראה דכשפותת ואוכל מיד אינה בטלה].

באה"ט ס"ק כ"ז, ואם שתיהן עיקרים מברך על שניהם, על הפת במ"מ ועל היין בפח"ג.

וי"ע כיזל בתר רוצא [כמ"ש סי' ר"ח ס"ז דאפילו שניהם עיקרים אלא שהאחד מרובה מחצירו הרוב הוא העיקר]. ואפ"ל דלא חשוב חדא כיון דהוא אוכל ומשקה אצל צדישול הוא חדא כמ"ש הגר"ז סי' ר"צ ע"ש [וז"ל שם דסעיף י"ג] אבל מרק שכתבשל בו המאכל או המשקה או כשרה בו ונתן בו טעם, הרי הוא בטל לגבי המאכל.

שעה"צ ס"ק ס"א, אף דבמג"א כתב שיברך על שניהם [פי' השורה פת ביין אם בוונתו בשביל שניהם] לענ"ד צ"ע דכל הפוסקים כתבו שתמא דשורה פת ביין א"צ לברך, משמע אפילו אם בוונתו בשביל שניהם, ומשום דפת עיקר, ושוב מצאתי עוד במג"א בסימן רי"ב ס"ק ג' דמובח בהדיא שסובר דאף אם בוונתו בשביל שתית המשקה, אך שהוא רוצה לאכול ג"כ הפת, אמרינן דהפת עיקר.

ולענ"ד המג"א לא כתב רק במזונות, אבל צפת מודה דהפת עיקר, דו"ק ותשכת.

שו"ע סעיף י"ג, או טיגנה בשמן.

[המחבר הביא שתי דעות להאכל עיסה מטוגנת או מצושלת י"א למצרך צמ"ת וי"א למצרך המוכיא ומקיק המחבר דירא שמים לא יאכלם אלא בתוך הסעודה], ולמ"ד [מג"א ס"ק ל"ו] דטיגון הוא כאפיה א"כ יש להחמיר כדעת המחבר [ר"ל מדיכא צריך להחמיר כדעת המחבר דאילו המחבר הביא רק דירא שמים לא יאכלם אלא בתוך הסעודה], והיכא דכמלך [ר"ל שהיה בדעתו לאפות פת אלא שאח"כ כמלך ועשה אותה קופגנין] כתב צציה"ל [ד"ה ונהגון] להחמיר כשיטת ר"ת [דק"ל דצריך לצרך עליה המוכיא וצמ"ז משום דאפילו הר"ש דחולק על ר"ת אין כ"כ מצורר דצציו דחולק גם היכא דחייב צחלה כגון דכמלך וע"כ

או לעבדו של בעל הבית אא"ב נטלו רשות מבעל הבית.

אבל מותר ליקח לעצמו ואח"כ יכול לתת לאחרים עיין אזה"ע סימן כ"ח סעיף י"ז בהג"ה [וז"ל הגה שם, אורח שיושב אלל צ"ה וכוטל חלקו וקידש בו הוא מקודשת וע"ש צבית שמואל [ק"ק מ"ו] שכתב שם אע"ג דאיתא דא"ח סימן ק"ע אורחים אין רשאים לטול מלפניהם וליתן לבצו וכו', אל דוקא לבצו לא יתן אבל רשאי לקדש בו אשה וכן ליתן זה לזה הרי משמע דלאחרים מותר ליתן] וע"ש ביאור הגר"א [ק"ק כ' דמקציר הטעם דהוי מקודשת דמ"ש דאין אורחים רשאים לתת לבצו וכו' של צעה"צ הוא רק משום מעשה שהיה כדאיתא בחולין דף ז"ד הא בלל"ה שרי והוי שלן] והט"ז חולק וכתב [ק"ק ל"ד] דכ"ש דלאחרים אסור לתת [וז"ל שם דהא דאין האורחים רשאים ליתן ממה שלפניהם לבצו ולצתו של צ"ה וכו' וא"כ כ"ש שלא ליתן לאחרים שלא צרשות צע"ה ואמאי יוכל לקדש בזה וע"כ כראה דאין כאן קידושין ודאי אלא ספק].

מ"ב ס"ק ב', דוקא בכה"ג דש"ס שהיתה פעודה מצומצמת ומתבייש בעה"ב בשיחור להם אבל אם יש הרבה על השלחן שלא יחפר עי"ז רשאים ליתן להם.

ודוקא לבצו אבל לקחת לעצמו או לתת לאחרים אסור [ר"ל מטעם דלא הוי שלו ואיסור גניבה יש בה] כ"כ צחכמת שלמה אזה"ע סימן כ"ח סעיף י"ז בהגה [וז"ל שם דהיכי דאכל האורח כדי שצטו אז המותר חוזר לצעה"צ דיש אומדנא דלא הקכה לו רק כדי אכילתו ואם לא אכל כדי שצטו מותר ליתנו למי שיראה.

סימן קע"ד

שו"ע סעיף ב', יין פוטר בל מיני משקין.

ודוקא משקין אבל רוטב של פירות וירקות חשיב אוכלין ולא משקין עיין סימן ר"צ סעיף י"א [וז"ל המחבר שם, מי שריית כמוקים ותאנים או מי ציטולס וכו' אבל בצרכה שלאחריהם יש להסתפק אם מדרך צורא כפשות או אם מדרך צרכה אחת מעין שלש כהר"א"ש [דק"ל שיש לרוטב דין הפרי וכריך לצרך מעין ג' כהפרי] ולכן ירא שמים לא ישתה אלא בתוך הסעודה עכ"ל המחבר] וביאור הלכה ד"ה בתוך הסעודה [וז"ל

מקיק הציה"ל להחמיר כשיטת ר"ת דמדרך עליה צהמ"ז משא"כ כשהיה דעתו מתחילה לצטלה ולטוגנה אפילו אכל כדי שציעה אין מדרך עליה צהמ"ז אלא מעין ג'.

סימן קס"ט

שו"ע סעיף א', כל דבר שמביאין לפני האדם ויש לו ריח והאדם תאב לו, צריך ליתן ממנו לשמש מיד.

עיין מג"א [דאם התנה עמו צשעת שכירות שיתן לו מזונות כשאר צ"ב, אין כריך ליתן וכו', ומהאי טעמא אין אנו נוהגין ליתן לשמש וכו', גם אנו מכיחים לעצדים להוליך כלינו אחרינו לצית המרחץ ולכעול מנעלנו, דהוי כאילו התנה על כך. אבל בקפרי דריש, צו אי אתה רודה צפרך אבל אתה רודה צצן חורין צפרך עכ"ל]. וצרכינו יונה צשע"ת [שער ג' או' ס'] כתב הללו גם צצ"ח, [ולכאורה צ"ע דהוי כגד הספרי] ואפשר דכוונת הספרי ומג"א [הספרי לפי העתקת מג"א ועיין צמחלה"ש] דוקא מדעתו אין איסור [היינו צהסכמתו, וכוונת צצינו יונה שלא צהסכמה וכמ"ש שם וז"ל לא ישתעצד אדם צחצירו ואם אימתו עליהם או שהם צושים להחל צצרו לא יצוה אותם לעשות קטנה או גדולה אלא לרצונם וכו', הרי דצרכונם אין איסור וכל האיסור הוא שלא צהסכמתו ולזה אפשר גם הספרי סובר הכין] ולפי"ז א"ש קושיית החת"ס מגמ' צ"ת דף ע"ג ע"צ ולק"ת. [דצגמ' מיייתי עוצדא מרב סעורם אחוה דרצא הוי תקיף איכשי דלא מעלי וכו' שפיר קעצדת וכו' לעולם צהם תעצודו וצאחכים צכ"י, יכול אפי' נוהג כשורה ת"ל וצאחכים צכי איש צאחיו וכו'. ומקשה החת"ס על המג"א כע"ג מהגמ' הזה דמפורש צצ"ח כמי דרשי' דאסור להשתעצד צו צפרך [עיי"ש צחת"ס מה שמתרץ] אבל לפי הכ"ל לק"ת דהתם הלא הוי העוצדא דתקיף להו איכשי דלא מעלי והיינו שלא מדעתו ומשו"ה צצ"ח אסור משא"כ המג"א מייירי מדעתו וצזה שפיר מיייתי הספרי צצ"ח מותר ודו"ק].

סימן ק"ע

שו"ע סעיף י"ט, אורחים הנבנכין אצל בעל הבית אינם רשאים לטול מלפניהם וליתן לבנו

וכ"כ הצ"ח סימן תע"ג [ד"ה ולר"ן] לענין כרפס ליישצ קוש' תהר"ל [וז"ל שם הקשה תהר"ל מפראג על דברי רבינו [הטור] שכתב לר' יונה מצדך אחר טיבול א' ז"כ הלא כתב הרא"ש דב' כוסות הראשונים לקודם הסעודה חשיבי כדברים הבאים מחמת הסעודה מפני דיין שלפני המזון צא להמשיך תלוות

המאכל ובכלל סעודה הן ולפיכך א"ל לצדך אחריהן
וכפטרין צבהמ"ז א"כ ה"ה הירקות שצאין ג"כ להמשיך
תאות המאכל וכו' אפילו אותן שצאים קודם סעודה
כצתוך הסעודה וצבהמ"ז פוטרותן ואמאי כריך לצדך
עליהם צ"כ ומתוך הצ"ח א"כ ס"ל לרצונו יונה דירקות
שקודם הסעודה לא נחשבו כ"כ להמשיך תאות המאכל
א"כ אוכל הסעודה מיד ולא דמי ליון שקודם הסעודה
דמתשיכין אפילו איכא שהות עוצא קודם הסעודה
וכו' ע"ש הרי רואים מתירוצ הצ"ח שכתב כן לגבי
כרפס דפוטר דוקא אם אוכל את זה סמוך לסעודה
ממש].

ביה"ל ד"ה וכן, אין דין זה ברור, עיין ברמב"ן
במלחמות פרק ע"פ ובר"ן דסוברים דבין ביין של
קידוש ובין שאר יין שלפני המזון צריך ברבה
אחרונה.

ויש לדחות דהתם [ר"ל אלל שתית ד' כוסות]
לכוונתו לשתות משום תכות ד' כוסות [משו"ה לא
אמרינן צבהמ"ז פוטרנו דהרי כוונתו היתה לכאת
תכות ד' כוסות ולא לכורך הסעודה] ולא מחלקי צין
קידוש להצלה כשיטת הרא"ש [ר"ל דהרא"ש דק"ל
צבהמ"ז פוטר יין שלפני המזון מחלק צין יין של
קידוש דהוי הקידוש כורך הסעודה הצבהמ"ז פוטרנו
משא"כ יין של הצלה איכא שייכא לסעודה אין צבהמ"ז
פוטרנו אבל הרמב"ן והר"ן הם לא מחלקים צזה דיון
של קידוש יהא נקרא כורך הסעודה ויהא צבהמ"ז פוטרנו
תמילא כריך לצדך צרכה אחרונה אפילו על כוס של
קידוש אבל אינו עוד רחיה משם שמי ששותה יין לפכי
המזון צכדי לפתוח המעיים להמשיך האדם לתאות
המאכל דהם יסבירו ג"כ דאין צבהמ"ז פוטרנו].

מ"ב ס"ק ל"ה, קודם נטילה דלאחר נטילה אין
לו להפסיק בשתיית משקין של רשות.

[ר"ל דאיתא במחבר דיש שתי דעות אם כריך לצדך
על משקין צאמנע הסעודה י"א דא"ל לצדך וי"א דכריך
לצדך, והרובה להסתלק מן הספק יש צק קודם נטילה
במקום סעודתו ויצדך ע"ד לשתות צתוך סעודתו וע"ז
אומר המ"צ דלאחר נטילה אקור לו לצדך ולשתות
דהוי הפסק] והצ"ח מתיר [צד"ה והרובה וז"ל שם דמה
שכתב הטור יש צק קודם נטילה זה רק לדעת הרא"ש
וכו' אבל לדעת התוס' והמרדכי דאם צריך קודם
נטילה כריך לצדך מיד צרכה אחרונה לא נסתלק מן

הספק אלא א"כ שיצדך לאחר נטילה קודם שיצדך
המוציא וכו' ואע"פ שאין להפסיק צין הנטילה
להמוציא משום היסח הדעת וכו' היינו צמקיה מילי
דעלמא אבל אם עושה כן לשם תכנה להסתלק מן
הספק פשיטא דשרי וצבהגות מיימונית איתא להדיא
צסם מהר"ם קודם המוציא ע"ש] וכ"כ דלא גרע מגביל
לתורה [דאיתא צשו"ע סימן קס"ז סעיף ו' דלא הוי
הפסק משום דהוה מעניני סעודה ה"ה דזה הוי ג"כ
מעניני סעודה תמילא דלא הוי הפסק] ואולי גם לצ"י
[דכתב צשו"ע יש צק קודם נטילה וכו' ויצדך] צדיעבד
לא הוי הפסק [כיון דהוה צרכי סעודה לא הוי הפסק].

שעה"צ ס"ק מ"ה, דאלו האחרונים שהעתיקתי
לעיל [ס"ק מ"א] רש"ל ולבוש וסייעתייהו בולחו
לא ס"ל האי סברא דמפני שהוא בא לעורר תאות
האכילה לא יוצרך ברבה וכו' ולא נשאר לו אלא
המרדכי והתוספות ולעומת זה נמצא הרא"ש
שהביאו המ"א [דס"ל דצריך לברך] וכן מצאתי
בחי' הרשב"א בדף מ"א ריש סוגיא דהביאו
תאנים וענבים שכתב בפ"י לדינא בדעת הרא"ה
ע"ש ונמצא דהוא ספיקא דדינא.

וי"ל דלא חלקו [כל הכי אחרונים דלעיל] על תוס'
ומרדכי והרא"ש והמאירי [דכולהו ס"ל דכל שהוא צא
לעורר תאות האכילה אינו טעון צרכה] אלא כוונתם
שרובה לשתי כוונות כוונת אכילה ג"כ [ר"ל דכל
אחרונים דלעיל דצברי דטעון צרכה אע"פ שהוא צא
לעורר תאות האכילה מייירי שהוא רובה לאכול את
הדבר הזה כגון הלימכיש תלוחים או זית תליח וכיוצ"צ
גם מתוך כוונה לאכול את הדבר הזה לא רק לעורר
תאות האכילה תמילא כריך לצדך עליהם כדן פירות
צאמנע סעודה וכ"כ הרשב"א [צרכות דף מ"א ע"צ
צד"ה הביאו וז"ל שם צא"ד ואע"פ שהן צאין לסייע
קצת לתאות האכילה מתכוין הוא צהן ג"כ להכאת
עצמו פי' שיש לו שתי כוונות ויש לו ג"כ כוונת אכילה],
שהביא צת"צ ע"ש ואפשר הרא"ה ג"כ איירי צכה"ג
ואין כאן מחלוקת ראשונים כלל ותוס' ומרדכי איירי
צלא כוונת אכילה [ולפיכך אינו טעון צרכה כיון שהוא
צא לעורר תאות האכילה] ואפשר דתוס' ומרדכי צכל
ענין פטרי מצרכה [אפילו שיש לו כוונת אכילה ג"כ]
ואולי לזה כתבו המ"צ דפליגי צכה"ג [דאחרונים
דלעיל קוצרים דטעון צרכה כיון שיש לו כוונת אכילה

ג"כ ותוס' ומרדכי פטרי כיון שהוא מעורר תאות האכילה אינו טעון צרכה ודו"ק.

באה"ט פ"ק ט', מה שנוהגין בסעודות גדולות שלאחר שמברכין בהמ"ז על כוס של יין מביאין עוד משקה שקורין קאו"י כדי לישוב דעתו של אדם ממאכליו אין לברך על אותה הקאו"י.

וח"א [כלל כ"ה דין ד' ה'] ס"ל לצרך [דס"ל דאינו פוטר יין שאר משקין אל"כ שטה יין צורך קציעות אבל לא צעותה כוס אחד או צ' ואין צדעתו למשוך עכמו ציין].

מ"ב פ"ק ל"ט, כתב הח"א דאם שותה אחר גמר סעודתו קאפ"ע הוא רק כדי לעכל המזון ולא דמי לשאר משקין וע"כ צריך לברך ברבה ראשונה ואינו מוכרח, ונכון שיברך מתחילה על מעט צוקער לפטור את הקאו"י.

ויאכלנו קודם השתיה דציחוד כפטר דהוי טפל ור"ל דהוי טפל הצוקער לקאפ"ע וממילא אינו יכול לעשות צרכה אם קוצרים דל"כ לצרך על הקאפ"ע.

מ"ב שם, אבל בשבת ויו"ט בשחרית אין שייד כ"ז [אם צריך לברך על שתיית הקאפ"ע או לא צריך דהרי בודאי כבר קידש על הכוס וממ"נ אם קידש על היין הלא פוטר כל המשקין].

וכ"כ סידור צית יעקב [הל' הנהגת הסעודה וז"ל שם צא"ד וזהו צרכה היין שלפני המזון שפוטרת את שצתוך המזון גם כל מיני משקין הצאין צתוך הסעודה עד צרהמ"ז ע"ש].

סימן קע"ו

שו"ע סעיף א', בירך על הפת פוטר את הפרפרת דהיינו פירורי פת דק דק שדיבקים עם מרק או דבש.

ורש"א פי' [צרכות דף מ"א ע"צ ד"ה אמר רב פפא] דהיינו פת הצאה צכיסקין.

מ"ב פ"ק ב', בירך על הפרפרת דדרך הוא להביאם קודם הסעודה לתענוג או להמשיך הלב לאכילה ולא פטר את הפת כיון דברכתו במ"מ וכתב בשיטה מקובצת שאף אם כיון בפירוש לפטור לא מהני.

וחזו"א אומר [סימן ל"ד ס"ק ז'] לתלוי צפלוגתא

דלקמן סימן ר"ו צמ"צ אות י' [וז"ל המחבר סימן ר"ו סעיף צ' היו לפכיו פרי האדמה ופרי העץ וצריך על פרי האדמה וכתכוין לפטור את פרי העץ יכא ועיין צמ"צ אות י' דכתב וז"ל ועיין צשע"ת דיש חולקין ע"ז וס"ל שאפילו כתכוין לפטור את פרי העץ המוכח לפכיו לא יכא וכריך לחזור ולצרך].

ביה"ל ד"ה ברך, והנה כ"ז שייד גם לענין פת ביסנין דברכתו במ"מ במבואר בסימן קס"ח צריך לברך עליהם ברבה אחרונה קודם הסעודה.

והגר"ז כתב [הל' ג'] דאם לגרור האכילה אל"כ צרכה

אחרונה [וז"ל שם וכן מי שאוכל לפני הסעודה פרפראות כמו מיני מתיקה או מיני פירות לפתוח צני מעיס ולגרר ולהמשיך הלצ לאכילה אע"פ שאין לו פרפראות אחר הסעודה אל"כ לצרך אחריהם לפני הסעודה] והח"א [כלל מ"א] ה"ה פירות [ר"ל אל"כ לצרך

צ"א] ולענין משקין [אם שטה לפני הסעודה אם כריך לצרך אחריהם צ"א לפני הסעודה] נחלקו הטו"ז ומג"א [הטו"ז צסימן קע"ד ס"ק ט' ס"ל דשאר משקין שיה

ליין שגם הם מעוררים תאות האכילה ממילא אל"כ לצרך אחריהם צ"א והמג"א סימן קע"ד ס"ק י"ד ס"ל דשאר משקין כריך לצרך עליהם צ"א קודם הסעודה

כיון דאינם מעוררים תאות האכילה אינם שייכים לסעודה כלל] ועיין צנשמת אדם [כלל מ"א אות א' וז"ל שם וכ"ל דהכל לפי הענין דאם האדם כמא ידוע

דל"א לאכול ואל"כ הוי ודאי כלפתוח ואל"כ צ"א ודינו שיה ליין] ועיין ציאור מרדכי פ"ו צצרכות [אות ס"ח] שהקשה על המג"א דס"ל דשאר משקין אינו צאין

לעורר וקשה מאי הוכיחו התוס' [דף מ"א ע"צ ד"ה אי הכין דשאר משקין אין כריך לצרך עליהם צרכה צאמנע הסעודה דאפילו יין הוי פוטר אי לאו דקוצע

צרכה לעכמו דמכ"ל דדילמא הא דפריך צגמ' תיין [שלא יהא כריך לצרך עליו צרכה צאמנע סעודה] משום דצא לעורר משו"ה ס"ד דמקשה דכפטרית פת

דהרי מהני קצרא זו אפילו לפני המזון למיפטריה מצ"א מכ"ס דיהא מהני קצרא זו צתוך המזון לצרכה שלפכיו אבל שאר משקין שאינן מעוררין לא ס"ד כלל

דכפטרית פת תוך המזון מצרכה שלפכיו כמו דאינו פוטר מצרכה דלאחריו צלפכני המזון מה"ט דאינו מעוררין וכו' אע"כ ז"ל להתוס' דאם ס"ל דיון צא

לעורר גם משקין הם לעורר ומ"מ דצרי המג"א מתקיימין לפי מאי דמשמע צהרשצ"א דצצא לפה"מ

לא תהני הך קצרא דבא לעורר ואפ"ה גם לדידיה אצ"ל לאחריו על היין דלפה"ת משום דס"ל כקצרת הרשצ"ס דיון מקעיד קעיד ואיכא ק"ו דהשתא מעין ג' פוטר ג' לא כ"ש וזה שייך ג"כ בלפה"ת ודוקא גבי יין אצל לא בשאר משקין דלא זייני וקעדי כיון לכו כריך לצרך אחריהן בשותה אותן לפה"ת אצל לטעם דהרא"ש שפטור היין הוא משום דבא לעורר א"א לחלק בין יין לשאר משקין.

רמ"א סעיף א', ובן אם בירך על מעשה קדירה פוטר את הפרפרת.

והרשצ"א כתב דלא פוטר ע"י גררא רק בכונה [פי' שמכוין בשעת צרכה לפטור את הפרפרת].

מ"ב ס"ק ב', אכן אם אבל קודם הנטילה פרפראות להמשיך הלב לאבילה ולפתוח הבני מעים בגזן מיני מתיקה שקורין איין גימאב"ץ או דבר מלוח וכדומה אין לברך עליהם ב"א דהם שייכים לסעודה ונפטרים בבהמ"ז.

ועיין צ"ח סימן תע"ג דה"ה ירקות [אין כריך לצרך אחריהם צ"א דהם שייכים לסעודה בשציל שגם הם מעוררין תאות האכילה] ד"ה ולר"י מש"כ בשם מהר"ל [וזה"ל שם הקשה מהר"ל מפראג על דברי רבינו [הטור] שכתב דלר"י מצרך אחר טבול א' צ"כ הלל כתב הרא"ש דצ' כוסות הראשונים דקודם הסעודה חשיבי כדברים הבאים מחמת הסעודה דיון שלפני המזון צא להמשיך תאות המאכל וצכלל סעודה הן ולפיכך א"צ לצרך אחריהם וכפטרין צבהמ"ז א"כ ה"ה כמי ירקות שצאין ג"כ להמשיך תאות המאכל כה"ש התוס' בפרק ע"פ אפילו אותן שצאים קודם סעודה כחשצין כצתוך הסעודה וצבהמ"ז פוטרן ואמאי כריך לצרך אחריהם צ"כ].

סימן קע"ז

שו"ע סעיף א', דברים הבאים בתוך הסעודה, אם הם דברים הבאים מחמת הסעודה וכו', אפילו אוכלן בלא פת אין טעונין ברכה.

עיון מג"א [וזה"ל ולכן כ"ל דאם אין חפץ לאכול פת וכו' אין פוטר המאכלים עכ"ל, וצ"ח הלבושי שרד דהא לדברים הבאים מחמת הסעודה פטורים אין הטעם אלא משום דה"ל טפל א"כ צכה"ג שאינו חפץ לאכול פת הוי הפת טפל], וכתב צמגן גיבורים דוקא

שלא היה כוונתו לפטור דצוה לא קיי"ל כרצ חקדא [דאמר פת פוטר כל מיני מאכל] אצל כשכוונתו לפטור פוטר [אף דלא קצב סעודתו על הפת] דלא גרע מיון דפת יותר חשוב מיון וכ"ת בתוס', [דף ל"ח גבי כילוש צפורים דקוצעין סעודה עליו והיה הר"ת מקופק אי קביעתו קביעות לצרך עליו המוציא וכו' הר"ת לצרך המוציא צפת תחילה] ולק"ת קושיית אבן העזר על המג"א כלל [סי' קע"ד מג"א סקי"צ] אצל לדברי החי"א [כלל כ"ה ס"ד] דגם ציון דוקא צקצעו לשותות פוטר וצלה"ה לא תהני כתכין [וזה"ל כשם שפת אם קצב עליו פוטר כל מיני מאכל כן הקוצב עכמו לשותות יין אע"פ ששותה גם שאר משקין אי"צ לצרך עליהם] וכן משמע בצ"ח סי' ער"צ א"כ אין ראה למגן גיבורים וספק מג"א הוא צכל גווי ואפי' צנתכין לפטור, וכ"ת צאחרונים, [עיון שע"ת ויד אפרים ועיון צת"צ ס"ק ג'].
מ"ב ס"ק ה', ובל מיני פירות ה"ה חזרת ומלפפונות חיין או צנון ובצל ג"כ צריך לברך עליהם.

[פי' אם אכלם צאמצע הסעודה כיון שאין דרך ללפת צהם את הפת] וכ"כ הח"א [כלל מ"ג הל' צ' וזה"ל שם אם קוצב סעודתו רק על פירות או אוגרקע"ש או כנון וצכל וכדומה יזהר שמתחילה יאכל פת עם הפירות ואז אף שאח"כ יאכל צלא פת א"צ לצרך כיון שמתחילה קצב סעודתו עליהם], ושע"ת [ס"ק א' וזה"ל ועי' צר"י דדוקא ירקות מצושליו, אצל חזרת וקשואין ומלפפנות חיין, אינן ללפתן ומצרך עליהן].

מ"ב ס"ק י"ג, ואף אם אבל דברים שברכתן מעין שלש לא נפטרו בבהמ"ז [אם אוכלן לאחר גמר הסעודה] דבהמ"ז אינו פוטר מעין שלש במ"ש לקמן בסימן ר"ח סי"ז ע"ש.

אצל יין פוטר ע"ש [וזה"ל המחצר שם אצל ציון צרכת שלשה פוטרן שאם צירך על היין צרכת המזון צמקום על הגפן יכאל].

ביה"ל ד"ה שאין, ודע עוד דאף שהמחבר הזכיר בקצרה וסתם לדינא דדברים הבאים לאחר הסעודה טעון ברכה אף בדברים הבאים מחמת הסעודה ומשמע דאבל מילי דס"א קאי ואפילו אדייסא לענ"ד יש לעיין בזה דמצינו הרבה פוסקים שחולקים בזה דפסק המחבר הוא רק

לשיטת התוס' והרא"ש וגם הרמב"ם נראה לבאורה דס"ל בן אבל הרבה ראשונים לא ס"ל בן והוא כי הרשב"א כתב דבין דייסא ובין בשר ודגים אם באו אף לאחר הסעודה א"צ ברכה לא לפניהם ולא לאחריהם משום דהם עצמם עיקר סעודה הם שבאים להשביע.

וחזו"א [סימן כ"ז אות ז'] פי' לאין מחלוקת בין תוס' ורשב"א ע"ש ד"ל ז' אופנים [וז"ל שם וכראה דר"ל [פי' הרשב"א] דכשקובעין על פירות זהא יש חילוק תוך המזון כעשה טפל לעכין הסעודה וזהה"ז פוטרתו ולאחר המזון כיון שהוקבעו לעכמן אינן כטפל לסעודה ואין זהה"ז פוטרתו אצל מעשה קדירה וכיו"צ כיון שצאין להשביע חשיבא עדיין המשכת סעודה עכמה אף אם כבר משך ידו מן הפת וקבע עכמו עליהן עדיין תוך המזון הוי כיון שהם ג"כ בגדרי פת וא"צ ברכה לא לפניהן ולא לאחריהן שהן לעולם טפילים לסעודה וכראה דתוס' והרא"ש ל"פ בזה על הרשב"א והא דכתבו דלאחר המזון היינו אפי' דברים הצאים מחמת הסעודה רק כשקבע על הפירות דזהו לאחר המזון אף אם הביאו לו אח"כ דברים הצאים מחמת הסעודה דינן כלאחר המזון כיון שכבר נפקה סעודתו כמשך ידו מן הפת ומשאר דברים הצאים מחמת הסעודה וקבע על הפירות וכו' וזדן זה י"ל דגם הרשב"א ז"ל מודה אצל כשאוכל דברים הצאים מחמת הסעודה לאחר המזון שזהו דינא דרשב"א י"ל דמודו גם התוס' והרא"ש וכו' ואת"ל דפליגי נראה דזהכי פליגי דהרשב"א ז"ל לאו סבר לה לדינא דתוס' והרא"ש ולעולם כשאוכל דברים הצאים מחמת הסעודה לאחר המזון אפי' לאחר שכבר קבע עכמו לפירות לחודייהו הוי כהדר לסעודה קמייטא כאילו אכל פת ואין טעמין ברכה אצל התוס' והרא"ש ל"פ דדינא דהרשב"א דאי משך ידו מן הפת וקבע לשאר דברים הצאים מחמת הסעודה עדיין סעודתו עלי' וכו' מ"מ מותר לאכול מעשה קדירה בלא ברכה וכו' ע"ש].

שו"ע סעיף ה', אם אחר שבירך על הפת שלחו לו מבית אחרים שאינו סמוך עליהם ולא היה דעתו על הדורון אפילו מדברים שדרכן לבא ללפת צריך לברך עליהן בדין נמלך.

וכתב מאמר מרדכי [ס"ק ח'] דה"ה האורח חייב לברך [וז"ל שם יש להסתפק צמי שסעד צבית חצירו

והביאו דורון לבעה"ז אם כריך לברך או לאו דיש מקום לומר דא"צ לברך לאין שום המלכה כשקומך על שלחן בעה"ז כמצואר לקמן סימן קע"ט ס"ז דאפי' אמר ה' לן וכברך א"צ לברך או דילמא כיון שזה הדורון הביאו לו לבעה"ז מצית אחרים ואפילו הבעה"ז גופיה כריך לברך א"כ גם האורח יצרך ללא עדיף מבעה"ז וכו' ועוד ללא אמרינן שיהיה דעת האורח על כל מה שיביאו לו הבעה"ז אלא מה שהוא צביתו וצרכותו אצל צמה שהוא חוץ לרשותו ואינו צידו וגם לא היה דעתו עליה לא חיילה עלה ברכה ראשונה ולזה דעתי נוטה לדעת מרן ז"ל בש"ע כריך האורח לברך ככ"ל וכו' ע"ש].

סימן קע"ח

מ"ב ס"ק י"ב, בבית א' היינו תחת גג אחד.

[פי' אם היה דעתו בשעת ברכה לאכול במקום אחר והמקום השני הוא תחת גג אחד לא תיקרי שינוי מקום וא"צ לברך עוה"פ ברכה] ולפ"ז מקרון לקרון הוה כמצית לבית [כיון שאינו תחת גג אחד].

ביה"ל ד"ה ואכל, היינו שמתחילה אבל דברים הצריכים ברבבה במקומן [אז אפי' מה שרוצה לאכול אחר כך במק"א א"צ לברך] אבל במקום שהלך עתה בתוך הסעודה אפי' שתה יין ומיירי שבירך מתחילה על היין בסעודת הפת או מים א"צ לברך וכו' והוי בעומד באמצע הסעודה.

כ"ל דר"ל דוקא שאכל פת בתחילה [ואז פוטר אם ישתה יין עוה"פ שאינו כריך לברך] ועיין שו"ע הגר"ז סימן קע"ח אות ג' בסופו ושם משמע שלא כדברי המחבר כאן [וז"ל שם אצל דברים הטעונים ברכה לאחריהם במקומם בגוון פת וכו' או אפילו פירות מ"ז המינים ויין שצרכתן האחרונה הואיל והיא מעין ג' ברכות של צרה"ז היא חשובה להכריך ולברך במקום אכילה או שתיה כמו צרה"ז לפיכך כשהוא עומד ממקומו לילך למק"א אין עמידתו גמר סעודתו וכו' לכן כשחוזר ואוכל ושותה אפילו במקום אחר ע"ד סעודתו הראשונה הוא אוכל].

באה"ט ס"ק ב', דהברכה אחרונה על אכילתו שניה עולה לבאן ולבאן.

[פי' זה קאי על דברי הרמ"א דמביא יש חולקים ששינוי מקום אינו אלא כהיסק הדעת ולכך אם שינה

סימן קפ"ג

שו"ע סעיף ח', לענין לשאול בברכת המזון מפני היראה או מפני הכבוד יש מי שאומר שדינה בתפילה.

אבל לענין עניית קדיש וקדושה וזרכו מותר כ"כ בחזו"א או"ח [סימן כ"ח אות ג'].

סימן קפ"ד

שו"ע סעיף ד', אבל ואינו יודע אם בירך ברכת המזון אם לאו צריך לברך מספק מפני שהיא מן התורה.

וכנראה דה"ה אם יש לו ספק אם אכל כשיעור חייב לצדק מספק אבל בכשים נחלקו האחרונים לקמן סימן קפ"ו [בת"כ ס"ק ג'] וזהו דוקא [לכריך לחזור ולצדק מספק] היכא ששבע ואם שבע מדברים אחרים [בכירוף אכילת פת] נחלקו בזה האחרונים [עיי' ביה"ל סימן קפ"ד ד"ה בכזית בקופו].

שו"ע סעיף ח', ומשעה שהתחיל להיות רעב אע"פ שלא נתעכל עדיין לגמרי בנתעכל לגמרי דיינינן ליה.

וכתב הצרכי יוסף [סימן ר"ח אות א'] לאס מקיא לא גרע מנתעכל ואינו מצדק ברהמ"ז וכ"כ פנים מאירות [ח"כ סימן כ"ז] ועיי' ביה"ל [סימן קס"ג דמציא אמרי בינה דאין לצדק ברהמ"ז שלענין ברכת המזון בעינן שישבעו מעיו וכל שהקיא אינו שבע מזה] וצ"ב החיים [אות ל"ד דהציא מחלוקת הפוסקים בזה ומסיק דאם אפשר יש לו לאכול עוד כדי לצדק ואם לא אפשר, ישמע ברכה מאחרים או יצדק בלבד], ולענ"ד לדעת חזו"א יוכל לצדק מיד עיי' בספרו חזו"א [סימן כ"ח אות ד' וז"ל שם צא"ד וע"כ שא"כ תנאי שלא יתעכל אלא כשהפסיק אבל כשמצרכין תיכף לאחר אכילה לא איכפת לו בנתעכל וכן פסק האג"מ דיכול לצדק שו"ר באפיקי ים ח"כ סימן א' בזה [אם חיוז דרהמ"ז האם הוא על הכאת גרון בלבד או דבעינן דוקא הכאת מעיים].

סימן קפ"ו

מ"ב ס"ק ב', ונשים אין להם חלק בארץ מצד עצמן [פי' ולפיכך אינן חייבות בבהמ"ז אלא

מקומו למקום אחר א"כ לצדק אלא לפני מה שרואה לאכול אבל לא על מה שכבר אכל דהצרכה אחרונה על אכילתו שניה עולה לכאן ולכאן] וה"ה פירות ואע"פ שלא אכל פת במקום השני כ"כ הגר"ז [הל' ד' וז"ל שם ואפילו הלך בתוך הסעודה לבית אחר ואוכל ושותה שם דברים שאינם טפלים לענין ברכה ראשונה והוא צדק לצדק עליהם בבית הראשון כמו יין ופירות כיון שהם טפלים לענין ברכה אחרונה וכפטרם ברהמ"ז ע"ד סעודתו הראשונה הוא אוכל ושותה וא"כ לצדק עליהם שם ברכה אחרונה אפי' לא אכל שם פת].

סימן קע"ט

מ"ב ס"ק א', אך אם צריך להפסיק בדבר נחויץ או בדיעבד אם הפסיק יטול ידיו שנית כדי להיות תיכף לנטילת מים אחרונים ברכה.

כלומר והקיא דעתו משמירת ידיו כ"ל למש"כ בשער הכיון אות ז' [כת"ש שם דאם הידים נקיות מזהמת אכילה א"כ הנטילה אינו מעלה ולא מוריד].

שעה"צ ס"ק ז', נראה הטעם [פי' שמש"כ במ"ב ס"ק ב' אבל להפסיק בדיבור כשאין רוצה לאכול ולשתות או להתעסק באיזה עסק אסור לבו"ע] משום דלא שייך בזה שיטול ידיו שנית כיון שלא אבל עוד וידיו נקיות מזהמת אכילה א"כ הנטיילה אינו מעלה ולא מוריד.

ולמש"כ לעיל סימן קס"ו בשם חזו"א [סימן כ"ה אות ח' דה"ה וכתב וז"ל שם וכתב בת"כ [סימן קס"ו ס"ק ה'] דדיעבד ששהה הרבה או הפסיק א"כ נטילה שניה וכ"ע למה וכו' ומיהו שהיה ושימור ידיו לא מצינו בהדיא לחשיב הפסק וכו' אבל הפסק גמור ראוי לחזור וליטול [י"ל גם הכא חייב שוב ליטול [כיון דלא הוי תיכף לנטילת מים אחרונים ברכה].

סימן קפ"א

מ"ב ס"ק ב"ד, וצריך לזוהר שלא להפסיק בין הנטיילה לבהמ"ז אפילו בד"ת.

והגר"ז סימן קס"ו [הל' א'] כתב דב' או ג' תיבות אינו חשוב הפסק [וז"ל שם אבל שיחה בעלמא ב' או ג' תיבות אינו חשוב הפסק לד"ה אפילו במים אחרונים].

מדרבנן מדבתיב וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטובה וכו' וי"א משום שלא ניתן להם ברית ותורה.

וכן מלכות.

מ"ב ס"ק ג', כגון שלא אבל כדי שביעה שאין חיובו אלא מדרבנן [פי' שנשים אינן מוציאות אלא למי שלא אבל כדי שביעה שאין חיובו אלא מדרבנן].

וכתב בחזו"א [סימן כ"ח אות ו'] לאינן מוציאות אלא מצרכת הזן.

שו"ע סעיף ב', קמן חייב מדרבנן כדי לחנכו. ואם לא כתעכל המזון עד שהגדיל כ"ע אי חייב מן התורה רעק"א [צנהגותיו] אבל חזו"א [סימן כ"ח אות ה' ד"ה וכיון] פשיטא ליה דפטור.

סימן קפ"ז

מ"ב ס"ק ד', ומשמע עוד דלדעה ראשונה אף שלא חיתם ג"ב מהני. וכ"כ המכהיג.

שעה"צ ס"ק ז', ולפלא על המג"א שהעתיק בקצרה דברי הב"ח ומשמע דדי בברכה זו לבד [פי' לקטנים] וזה בודאי אינו דמשהגיע לחינוך צריך לחנכו גם ביתר הברכות מעט מעט.

וי"ל דס"ל להתג"א להגיע לחינוך חייב בכל הג' צרכות בשלימות וזה דוקא לאחר ח' שנים וקודם לכן אינו אלא הכנה לכך.

ביה"ל ד"ה מחזירין, עיין בח"א שכתב דאם מסתפק לו אם אמר ברית ותורה צריך לחזור וע"ש בג"א טעמו דזכירת ברית ותורה בבהמ"ז הוא דאורייתא.

וכ"ע לדבריו מסימן קס"ח קע"ז ז' צטו"ז [ק"ק ו'] וז"ל שם ויש על זה גם שם חומרא שלא לומר צחיכס המוציא ושלש צרכות פי' דהצ"ח הקשה למה כתב צ"י שלעכין הלכה כיון דמידי דרצון [פי' האוכל פת כיסכין שלא צכדי שביעה] יש להקל כדברי כולם שיכולים לצדק על כל אחד מקוגי פת הצאה צכיסכין צמ"ת ומעין ג' והקשה ע"ז הצ"ח לא אמר שהיא זה קולא גדולה הלא אם מצדך צרכה הראויה לה יש צה חשש לא תשא ומתקן הטו"ז דולאי צמ"ת פוטר הכל

אפילו עיסה דהא זיין וכו' ויש על זה גם שם חומרא שלא לומר צחיכס המוציא ושלש צרכות פי' כיון דיכול לפטור מצרכת מעין ג' [וצ"י [סימן קפ"ח ד"ה שכת ולעכין הלכה כיון דמידי דרצון יש להקל כדברי כולם] דמוכח דיוצא מעין ג' צרהמ"ז מן התורה אע"פ שאינו מזכיר ברית ותורה.

סימן קפ"ח

שו"ע סעיף ו', טעה ולא הזכיר של שבת אומר ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם שנתן שבתות למנוחה לעמו ישראל באהבה לאות ולברית ברוך אתה ה' מקדש השבת.

ואם לא אמרו [פי' לעמו ישראל צאהצה לאות ולצרות יצא כיון שאמר התחלה וקוף ט"ז [ק"ק ד']

שו"ע שם, ואם טעה ולא הזכיר של יו"ט אומר ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר נתן ימים טובים לישראל לששון ולשמחה את יום חג פלוני הזה ברוך וכו'.

ואם לא אמרו [פי' את יום חג פלוני הזה שלא הזכיר שם החג] כ"ל דג"כ יצא, שהרי צגמ' רי"ף רא"ש ורמב"ם לא הביאו זאת [להזכיר שם החג] ועיין צמ"צ אות י"ז מש"כ צסס ט"ז [וז"ל שם דאם יודע ההתחלה והקיום אף שאינו יודע שאר הכוסס שצחמכע כראוי חומרה [פי' הצרכה] וא"ל לחזור לראש] וכ"ש הכא [דזה לא נזכר לא צגמ' רי"ף רא"ש רמב"ם] ואולי לדעתו אפי' לא אמר ג"כ לששון ולשמחה יצא צדיעצד.

מ"ב ס"ק י"ג, ואח"כ יעלה ויבא מפני ששבת הוא תדיר [ולפיכך אם חל ר"ח בשבת אומר רצה ואח"כ יעלה ויבא] וקי"ל בכל מקום תדיר קודם.

ולכן אפי' התחיל צר"ח פוסק כ"כ צשו"ת שאגת אריה סימן כ'.

מ"ב ס"ק י"ט, ואם שבת [פי' בר"ה] לומר יעלה ויבא [והתחיל הטוב והמטיב ג"כ דעת המ"א דשוב אינו חוזר כמו בר"ח, וא"ר חולק עליו וס"ל דחוזר.

ואם חל צשצת, תלוי ג"כ צפלוגתא דלקמן [דהטור והרשצ"א חולקין על המחצר קע"ז] צר"ח שחל להיות צשצת אם חוזר [דהמחצר ק"ל דאינו חוזר צשציל ר"ח, והרשצ"א והטור ק"ל דחוזר צשציל ר"ח ג"כ].

שניה א"ל לחזור קה"י זרכות קימן ט"ז.

שו"ע סעיף י', היה אוכל ויצא שבת מזכיר של שבת בברמה"ז דאזלינן בתר התחלת הסעודה והוא הדין לראש חודש ופורים וחנוכה.

ועיין זכף החיים [ק"ק מ"ג] דקפך להקל ליש חולקין [וז"ל שם זא"ד ולמ"ד אזלינן בתר השתא אם מזכיר יש חשש הפסק בתוך הזכרה שז וא"ת עדיף ואין להזכיר ועיין בהגר"ז [הל' י"ז] דאין המכהג כן [פי' לאפילו זר"ח חנוכה ופורים ג"כ הולכים בתר התחלת הסעודה].

מ"ב ס"ק ל"ג, ואף דאנן פסקינן באן בשו"ע דאזלינן בתר מעיקרא וחייב להזכיר של שבת במו"ש.

וכתב דקפך בן איש חי [ש"ר פר' חוקת הל' כ"ז] דדוקא אם לא עזר שיעור עיכול של שבת [פי' מה שאכל בשבת], וכ"כ בצאה"ט ק"ק ח'.

מ"ב ס"ק ל"ד, וה"ה לר"ח ר"ל דאם אבל בהם ונתאחר הברהמ"ז עד הערב צריך להזכיר דאזלינן בתר זמן התחלת הסעודה.

עיין דאר היטב [ק"ק ח' דהביא זשס מהר"ם מלוצלין אבל כשחל ר"ח זאמנע השצוע ונמשכה סעודתו עד הלילה לא יזכיר ר"ח].

ביה"ל ד"ה מזכיר, דגם המחבר בסימן זה שפוסק דאזלינן בתר התחלת הסעודה ג"כ ספוקי מספקא ליה.

דהרא"ש חולק אפילו בשבת כמ"ש בשו"ת [כלל כ"ז] והביא ה"י את דבריו דקפכו.

באה"ט ס"ק ח', ואם חל ר"ח ביום א' וכו' פסק ה"י ד"ל תרזויהו של שבת ור"ח.

וכן נוהגין ויואלין בזה מחלוקת ז"ח ומג"א דלקמן [ר"ל בצאה"ט הביא מחלוקת הז"ח ומג"א דהז"ח ק"ל דאינו אומר אלא של שבת ומג"א ק"ל דאם אכל פת כלילה צריך להזכיר של ר"ח ולא של שבת ואם לא אכל פת כלילה יזכיר של שבת ולא של ר"ח אכן נוהגין לומר של שבת ור"ח ויואל ידי שניהם].

באה"ט שם, אבל בתשובת הרמ"א סימן קל"ב משמע דוקא בפורים ושבת אזלינן בתר התחלת הסעודה משא"כ בר"ח וחנוכה וכו' והטעם מפני שבשבת (ופורים) חייב לאכול סעודה ג' ביום וכן

מ"ב ס"ק ב"ו, וכתב המג"א דה"ה ביו"ט יותר מסעודה אחת ביום וסעודה אחת כלילה שמחויב לאכול אם אבל ושבת להזכיר מעין המאורע בברהמ"ז אינו צריך לחזור במו בר"ח.

ונשים אינם חייבות כמ"ש רעק"א בתשובה קי' א', [וז"ל שם וממילא אם שכחה להזכיר יו"ט בצרהמ"ז א"ל לחזור ולצרך דהוי יו"ט גבי לידהו כמו ר"ח לגבי דידון ולפ"ז א"ל לחזור אבל אם נזכר קודם זרכת הטוב והמטיב צריך לומר זרכת יו"ט וכמס"כ לקמן זמ"ז אות ל"א [וז"ל שם שצריך לומר הזכרה אפי' בקעודה רביעית או חמישית בשבת ויו"ט אם נזכר קודם שאמר הטוב והמטיב כמו שאומר זר"ח אע"פ שא"ל פת כלל זאותו יום, וא"כ גם נשים כן אם נזכרין קודם הטוב והמטיב, כריכה לומר זרכת יו"ט].

מ"ב ס"ק ב"ח, במו בבל ר"ח בששכח ואע"ג דבההוא יומא לא סגי דלא אביל פת ההיא משום שבת היא ולא משום ר"ח.

והטור והרשב"א [זרכות דף מ"ט זד"ה שבתות] חולקים על פסק המחבר [דק"ל אפילו טעה בשל ר"ח בצרהמ"ז מחזירין אותו לראש הזכרה] שו"ת שכ"כ הלכה למעשה לחלוק דקפך דברי חמודות [זרכות דף מ"ט אות ע"ח] על הרא"ש ועיין א"ר [ק"ק ט"ז לבוש] שכתב כז"י [דא"ל לחזור ולצרך] דקפך זרכות להקל.

באה"ט ס"ק ד', ואם שכח של שבת לחוד אינו מזכיר ר"ח בברכה, מיהו בשפתח הטוב והמטיב דחוזר לראש לב"ע מזכיר של ר"ח.

ואם שכח א"ל לחזור לכ"ע [ר"ל אפילו לדעת החולקים על המחבר דצריך לחזור אם שכח של ר"ח זר"ח שחל בשבת אבל אם הזכיר של ר"ח ושכח את של שבת ולא נזכר עד לאחר שהתחיל הטוב והמטיב דחוזר לראש וצריך להזכיר שניהם אבל אם שכח מלהזכיר א"ל לחזור לכ"ע מכיון דכבר הזכירו בצרהמ"ז] וגם כ"מ ליו"ט [ר"ל ציו"ט שחל בשבת ושכח את שבת דחוזר לראש דמזכיר של שבת ויו"ט דאם שכח של יו"ט דא"ל לחזור כיון שהזכירו כבר פ"א והחזרה היתה בשביל שבת].

שו"ע סעיף ח', סעודה שלישית בשבת דינה בר"ח.

ואם כבר אכל פת הצאה כזכרון צקק י"א דהוה כמו קעודה וא"ל לחזור [ר"ל וא"כ אז אפילו בקעודה

בפורים סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא י"ח
ע"כ נכון לילך בתר תחלת סעודה.
כ"כ העטרת זקנים.

באה"ט שם, ומהר"ם מלובלין פסק דאם חל ר"ח
בשבת ומשכה סעודתו יזכיר של שבת ור"ח אבל
בשחל באמצע שבוע ונמשכה סעודתו עד הלילה
לא יזכיר ר"ח.

וכ"כ השל"ה [שער האותיות אות ה' צקופו
צהגה"ה].

באה"ט שם, עיין בהלק"ט ח"ב סימן מ"ו שכתב
דער בדי שיתעבל המזון שאכל בשבת יוכל
להזכיר של שבת שאינו בדין שאם ישב לאכול
בל הלילה שיזכיר של שבת.

ובסידור צית יעקב [הל' הכהגת הסעודה י"ד ז'
הל' ז'] כתב שיעור תוס' שכת.

סימן ק"צ

ביה"ל ד"ה יברך, ועיין בחידושי רעק"א בשם
תשובת קרית מלך רב דדוקא כשטעה בדין דחשב
דצריך לברך ברכה אחרונה אע"פ שרצונו
לשתות עוד. אבל בשבח שיש לו לאכול עוד ובירך
ברכה אחרונה צריך לברך על מה שיאכל אח"כ
עב"ל.

וכ"כ בחיי"א [כלל מ"ט הל' י"ד] דקלוק בטעות
הוי קילוק. [וז"ל שם היה צדעתו שיאכל עוד ושכח
וזיך צרכה אחרונה ורואה אח"כ לאכול עוד א"כ
לצרך צרכה ראשונה שהרי לא הקיח דעתו אצל אם
היה קצור שאין לו עוד לאכול צריך לצרך].

שע"ת ס"ק ה', ועיין בשו"ת ח"צ סי' קס"ח
שכתב הא דאמרי' טעם אחד מהמסובין יצא אפי'
לא טעם המברך ה"מ בדלא אפשר לטועם לברך
בגון בניו ובני ביתו אבל בדאפשר לטועם לברך
אסור לאחר לברך וכו'.

עיין חזו"א דמאי סי' ד' אות ט"ז [וז"ל שם ולפיכך
פירש ר"ש [מס' דמאי פ"א מ"ד] דמצרכין צרהמ"ז על
כוס של דמאי ומשום מגו דאי צעי מפקיר ככסיה
ואף שהמצרך עשיר ולענין טעימה יכול ליתן לאחר
מהמסובין אם הוא עני ע"ש, הרי רואים מדבריו ליכול
לכתחילה לצרך העשיר אע"פ שאקור לו לטעום מכוס
יין של דמאי ואחד מן המסובין אם הוא עני יטעום].

שע"ת שם, גם מבואר מהח"צ שם שאם מברך
על הכוס ואחר גמר ברהמ"ז נותן הכוס לאחר
ומברך עליו ושותהו נסתלק לו מעשה ראשון והרי
זה בלא בירך על כוס כלל דמברך על הכוס לא
מיקרי אלא כשאותו שמברך על הכוס אומר בורא
פה"ג.

ועיין הגר"ז צקימן ער"צ צקו"א [אות ז'] [וז"ל
שם צא"ד לפי שכל דבר הטעון כוס היינו שטעון לצרך
עליו צפה"ג כדמשמע צשו"ת ח"כ סי' קס"ח דז"א
דאין כוס של צרכה תלוי כלל בצרכה צפה"ג שהרי
המקדש צאמכע סעודתו אינו מצרך צפה"ג כמ"ס
סי' רע"א וגם צהמ"ז לא היה רצו אשי מצרך צפה"ג
על הכוס כדליתא צפרק ע"פ וכו' עיי"ש].

שע"ת שם, ומשמע דאם אינו נזיר שמשון
ספוקי מספקא ליה [להח"צ] אם מקרי יכול להביא
לידי חיוב ע"י דאיתא של עליה.

[פי' וממילא אם מיקרי יכול להביא א"ע לידי חיוב,
ולפי טעם הזה יכול הנזיר לצרך צרהמ"ז על כוס יין
ואית ציה רק טעמא אחרינא דאינו יכול לצרך] וכ"ע
מהרמ"א סי' ער"צ קע"ף ט', [וז"ל שם ומי שאינו
שותה יין משום נדר יכול לקדש עליו וישתו אחרים
המסובין עמו וכו' עיי"ש] על דברי ח"כ דלא פשיט
ליה מהתם [דשם רואים דמיקרי יכול להביא עכמו
לידי חיוב דמוציא אחרים המסובין].

ביה"ל ד"ה יטעום, והנה המעיין בתשובת
ח"צ המובא בשע"ת לא משמע בן.

[ר"ל דהנה הציה"ל הביא צסם רע"א שכתב
דהמצרך צרהמ"ז לא יצרך צפה"ג והטועם הוא יצרך
וע"ז קאמר הציה"ל דמתשוצת ח"כ לא משמע כן דלפי
דבריו שם אם יצרך אחר על הכוס א"כ לא קיים הראשון
מכות כוס כלל] וי"ל דהתם לא יוצא בצרכתו של השכי
[ר"ל דהתם מייירי דלא יצא בצרכתו של שכי ולכן ק"ל
להח"כ דלא קיים המצרך מכות כוס כלל]. אצל הכא
שומע כעונה [ומייירי דיוצא בצרכתו של שכי אף שאינו
טועם, ולכן שפיר כתב הרעק"א דמקיים מכות כוס,
דהוה כאילו עושה הצרכה צעמנו].

ביה"ל ד"ה מהמסובין, עיין בשע"ת בשם ח"צ
דדוקא אם המסובין אינם יודעים בעצמם לברך
אבל אם יודעים אסור לו לברך ע"מ שיטעמו
אחרים אם לא יטעום הוא בעצמו.

קעניף ט' עיי"ש. [וז"ל שם וצמ"א הכריע [צמי שאינו שותה יין משום נדר להרמ"א מתיר לו לקדש ע"מ שישתו אחרים] דאסור בזה לקדש ע"מ שישתו אחרים כיון שהם יודעים לצרך צעמם צמ"ג וכדמוכח לקמן סי' רע"ג ס"ד אלא הם יקדשו צעמם והוא יקדש על הפת ושם מיירי צמי שמקדש לעצמו וסובר שם דאסור כמו בסי' רע"ג ס"ד].

סימן קצ"ו

מ"ב ס"ק ד', ואם אבל [היינו אפי' דבר שהוא אסור מה"ת] בשוגג ונזכר אחר אכילתו דעת הט"ז ועוד במה אחרונים דבזה יוכל לברך בסוף והיינו אפי' לא אוכל בדי שביעה.

וכ"ע [למה הכריע המ"ז לצרך אחרי להרמ"ז ס"ל שלא לצרך] דספק ברכות להקל.

שעה"צ ס"ק ד', היינו אפי' דבר שהוא אסור מה"ת.

[צריך לצרך בקוף אם אכלו בשוגג] ורמ"ז מולק [כמ"ש בהל' ברכות פ"א הי"ט וז"ל כל האוכל דבר האסור בין בזדון בין בשגגה אינו מצרך עליו לא בתחילה ולא בקוף] עיין בקפ"ר מפריס הל' נזקי ממון סי' ט' [וז"ל שם צמ"ד להרמ"ז ס"ל שכיון שהוא דבר איסור לית ליה הנאה ואין אכילתו נחשבת אכילה כלל וכו', וראיתי להקט"ע צמ"ז [סי' רל"ד] והר"ב בעל הט"ז צמ"ח סי' קכ"ו שכתבו כמ"ש דאוכל איסור בשוגג לא חשיבא ליה הנאה כלל] וכ"כ בש"ע הגר"ז [הלכה א'] צמי' הרמ"ז ס"ס, [ואין הטעם משום תכונה הצאה בעצירה כמ"ש מפרשים אחרים].

סימן קצ"ז

רמ"א סעיף ד', י"א שאינו חייב לברך מדאורייתא אם לא שתה והוא תאב לשתות וטוב ליזהר לבתחילה אם מקצתן שתו ומקצתן לא שתו שיברך מי ששותה.

ולכן ישתה קודם צמ"ז וה"ה שיאכל לשוכע.

סימן ר"א

מ"ב ס"ק י"ד, אבל בודאי אין נכון לאדם לרחות מצוה הבאה לידו.

דהוה כזכרת הנהנין כדאיתא בשו"ע סי' קס"ז קעניף י"ט מי שאינו אוכל אינו יכול לצרך ברכת המוציא להוציא האוכלים] וכ"מ מתוס' [מס' ברכות דף מ"ג ע"א ד"ה הואיל] לצריך ישיבה, [וז"ל התוס' אצל ז"ע קצת מהצדלה שאנו מצדילין ועומדים האיד אנו פוטרין זה את זה מיון ומהצדלה אחרי שאין אנו לא יושבין ולא מקובצין וכו' עיי"ש הרי רואים מדברי התוס' לחשבו לצרכת היין אפי' דקידוש והצדלה לצרכת הנהנין וכ"ש הכא וצרכת הנהנין קי"ל בשו"ע סי' קס"ז קעניף י"א דאין אחד יכול להוציא חצירו אלא"כ נקבעו יחדיו בישיבה] אצל הב"י בקימון קס"ז [צד"ה ולענין] כתב דהוה ברכת המצוות [וז"ל שם אצל רבינו ירוחם כתב וכו' דכיון דמשום דמכונה לקדש היא מצרך מוציא את אחרים, הרי דס"ל דהוי כמו ברכת המצוות, ועיין צמ"ז סי' קס"ז ס"ק ז' וה"ה הכא לצרכת צמ"ג הוא צא מכח כוס צרהמ"ז הוי ברכת המצוות], ואולי לדעת ח"כ [דס"ל דאם יודעים צעמם לצרך אסור לו לצרך ע"מ שיטעמו אחרים] יחלק בין קידוש והצדלה לכוס צרהמ"ז וכ"ע, שו"מ שכ"כ בשו"ע הגר"ז [קימון ק"ז ה"ד] [לחלק לפי"ד ח"כ בין קידוש והצדלה לכוס צרהמ"ז וז"ל שם צמ"ד ולפי קצרה זו שתקנת חכמים הוא צמ"ד הטעון כוס שיסדרו אותו על ברכת היין א"כ מי שאינו שותה יין א"א לו לצרך צרהמ"ז על הכוס אלא"כ יטעים ממנו לקטן שהגיע לחיכוך אצל לא לגדול שיצרך צעמם לפי שהמצרך צרהמ"ז הוא צעמם צריך לצרך ברכת היין לפי קצרה זו והוא אינו רשאי לצרך ברכת היין לחצירו אף להאומרים שצרהמ"ז טעונה כוס שלדצריהם ברכת היין הוא חובה כזכרת המצוות שאדם יכול להוציא חצירו יד"ח כמ"ש בסי' קס"ז מ"מ כיון שחצירו יכול לצרך צעמם אין לאחר לצרך לו, ומקיים שם צמוסגר אצל בקידוש והצדלה רשאי שכיון שצ"ל ברכת קידוש והצדלה צמציל עצמו יכול לומר גם ברכת היין שנתקנה קודם ברכת קידוש והצדלה כמ"ש בסי' ער"ב].

ביה"ל שם, אלמא דלא שייבא בלל האי דינא. [דאחר יכול לטעום אע"פ שיכול לברך לעצמו] דמיירי שיוצא ג"ב בקידוש לעצמו להחיא דסי' רע"ג הנ"ל שאינו מקדש רק לאחרים.

[דאז אמרי' שאינו יכול לקדש לאחרים רק אם הם אינם יודעים צעמם] ז"ע קותר עצמו לעיל סי' ער"ב

להוה מצוה המכונה, [ולפ"ז היכא לאינו מצוה, כגון שמכזדוהו לאדם חסוד ממנו, שרי לכתחילה, משא"כ זכוס של זרכה].

סימן ר"ב

מ"ב ס"ק י', ולא דמי [דינא דהבא דאם נתערב יין בשכר אזלי' אחר הרוב] להא דקי"ל לקמן בסי' ר"ד ס"ה בהג"ה דדי שיש ביין מעט יותר מאחד בששה נגד המים עיי"ש דהתם דרך מזיגת יין הוא במים וע"כ לא שייך לומר דיתבטל היין נגד המים שנמזגו במ דנעשה הכל במין אחד משא"כ בשכר דאין דרך למזוג במ וכשני מינים בעלמא דמי דכל מין שהוא הרוב הוא העיקר.

ולעכ"ל י"ל דדוקא שכר חסוד [ומתילא אזלי' צתר הרוב] אזל מים אינו עיקר והוי טפל אפי' צרובא.

שע"ה"צ ס"ק י"ט, והנה בביאור הגר"א בסעיף ג' ד"ה ואם משמע ג"כ דס"ל בסברתו. [בסברת עוללות אפרים דס"ל דכל שאוכל גוף הפרי לא איכפת לן במה שהיו בתחילה מרים אלא כל שהן ראויים לאכילה עכשיו ע"י שיתקן באיזה דבר מברך עליו בפה"ע] דאפי' בגרעינים מרים ס"ל שם לדעת התוס' דמהני מיתוק לברך בפה"ע.

ויש לחלק דוקא התם [צגרעינים] מהכי מיתוק כשיש פרי והגרעינים הוי מגוף הפרי אזל בעלמא כשהוא מר לא הוי פרי.

מ"ב ס"ק כ"ג, והרבה אחרונים חולקים ע"ז. וס"ל דאינו מברך בפה"ע דלא הוי בפירי גופא ואינו מברך עליהם אלא בפה"א.

ומזו"א [סי' ל"ג] כתב שהכל והקצרה כמ"ס צא"ר הגולה סעיף ה', [ז"ל שם דלעיל סעיף ג' אינו עיקר הפרי ללאו אדעתא דהכי כטעי לה].

מ"ב ס"ק ל"ד, והגר"א מיישבו דהבא שמתקנו לשתי' הרי הוא במשקה וברבתו שהכל.

דוקא הכא לעומד לאכילה מפסיד צרכתו צטתיה. צאה"ג אות מ'. לעיל צסעיף ג' אינו עיקר הפרי ללאו אדעתא דהכי כטעי לה. [על מה דפסק המחבר הכא דאם מתקן השקדים המרים ע"י האור או ד"א מצרך צפה"ע, ולעיל ס"ג גבי גרעיני פירות המרים אם מתקנם ע"י האור פסק דמצרך שהכל וע"ז חילק ככ"ל, וכ"כ הרשב"א.

שע"ה"צ ס"ק כ"ג, דהמג"א והפ"א והח"א דיש לברך עליהם. [על קליפת פאמער אנצי"ן שמוגנין בדבש] בפה"ע.

ומזו"א קותר דצרי החיי אדם ופסק לצרך שהכל, עיין מזו"א מעשרות סי' א' אות ל', [וז"ל שם צד"ה והמג"א צא"ד וצנ"א כלל כ"ג ס"ו השיג על הא"ר שמציאים הרבה קליפות לאלפים [דהא"ר ס"ל לצריך לצרך עליהם שהכל] ואי"ז תשובה לאותן שמסליכין מרובים עליהם עשר פעמים [וכראה למצרך עליהם שהכל].

ביה"ל ד"ה שבשלב, ומצאתי בא"ר סי' ר"ד בשם הפרישה שגם הוא סובר בן לדינא דלאחר שבמרן בעפר אפ"ה אינו מברך רק שהכל.

וכ"כ צכחלת דוד [על מס' צרכות דף מ' ד"ה והנה] [וז"ל שם אלא שיש לו להתלמד צצצריהם הקדושים לאדרכה איפכא מסתברא דאם כל אותו המין כך אמאי לא יצרך עליהו צפה"ע וכי צצציל שיש תמרים טובים מהן לא יצרך עליהו צפה"ע הא עיקר כטיעתו הוי לכך וזהו גמר פריין ולמה לא יצרך צפה"ע וכו' אם לא שכתמר דמיירי קודם שכתמן צא"ר דעדיין אינם ראויים לאכילה אך מלשונם לא משמע הכי דכל כה"ג הו"ל לפרושי, עכ"ל, הרי רואים מדצריו דס"ל דאפי' גם אחר שכתמן ג"כ מצרך רק שהכל] אזל ממעשה רצ לא משמע כן.

שע"ה"צ ס"ק י"ט, ועיין בפנים מאירות ח"ב סי' ק"ץ שחיזק דבריו שבח"א והשיב על השגת הש"י ומ"מ סיים בזה שגם הוא נוהג לברך שהכל על קאווי' וטיי"ע במנהג העולם וגם על שעקלד, כתב בדברי יוסף סי' י"ד לברך שהכל ובן עמא דבר.

ולשי' פנ"מ הכ"ל [דקוצר דאפי' על משקה קאווי' וטיי"ע צריך לצרך צרכת הפרי רק שאינו רואה לשכות מהמנהג וע"כ מצרך שהכל] חייב [על שעקלד] צצצרת הפרי.

שע"ה"צ ס"ק ס"ו, מ"מ לענ"ד נראה להלכה כמו שכתבנו. [דאם אוכל הפירות ושותה אח"כ גם המרק בדרך העולם לבו"ע נעשה המים טפלים להם אף להרשב"א] והשו"ע מיירי בשותה המים בפנ"ע ובן מובח מהגר"ז.

לא משמע כדצריו צשו"ע הגר"ז [הל' י"א] [וז"ל שם ואם אכל תחלה הפרי וצריך צפה"ע ואח"כ צא

מ"ב ס"ק ע"ט, שאין דרך פי' והוא אבלן לבדן. לפיכך אין מברך עליהם בלום.

תמוה יצרך שהכל דנהנה צמעיים וז"ל ללא חשיבא מאכל.

מ"ב שם, פי' והוא אבלן לבדן לפיכך אין מברך עליהם בלום שאין הנאה באכילתן בשהן יבשים.

ואין דרך אכילתו כך [ו"ל כשהוא יבש לאכלו אלא ע"י תערוצת] אצל מרור [אע"ג שאין דרך לאכלו לצדן] רחמנא אחשביה לאכילה [וממילא כריך לצדן, ועיין לקמן קי' ר"ה דהגה על שעה"כ אות ז'].

סימן ר"ד

שו"ע סעיף ז', השותה מים לצמא מברך שהכל ולאחריו בנ"ר.

ובדיעבד יאכל לפניו [אם צריך צ"ר בתחלה ושתה מים] כ"כ צרכי' [קי' ר"ד או ג'] ומאמר מרדכי חולק [וקוצר ללא יאכל וצריך לחזור ולצדן שהכל עיי"ש].

שע"ת ס"ק י"ב, ולפענ"ד צ"ע דמה בטלה דעתם שייד לענין ברכה אחרונה דבנ"ר אפי' שותה מים לצמא מברך לאחריו בנ"ר.

וי"ל דוקא לכמאן [מצדן לאחריו צ"ר] אצל בלא"ה אין לצדן. [ו"ל דאם לא שתי מים לכמאן אה"כ ללא יצדן אחריו צ"ר ה"ה הכא דאין לצדן אחריו דבטלה דעתם מלשתות באופן כזה שמכניחין את הקאור"י עד שתכנו].

סימן ר"ה

רמ"א סעיף א', דמחשבי נשתנו לגריעותא. [פי' תומי וכתתי כשהם חיים צפה"א ולאחר שצטלם שהכל שנסתנו לגריעותא] ודוקא אם הוא שינוי לגריעותא אצל בלא"ה אפי' אין דרך לאכלו [מבושל] לא אצל צרכתו הגר"ז [הל' ב'].

מ"ב ס"ק ד', שלאטין מעורב עם שמן וחומץ בפה"א אף בחיין.

וכתב השל"ה בשער האותיות [צקוף אות ה' בכלל ה' הלכה י'] דוקא באוכל באופן זה [ו"ל שם אצל אותן הירק שדרך כל אדם לאכלן חיין עם שמן זית וחומץ וקורין אותו שלאטין מצרכין עליהם צפה"א

לשתות המרק לא יצרך עליו שהכ"כ כי שמה כפטר כצר צצרכת צפה"ע לכן טוב שיסתה ד"א תחלה לצדן עליו שהכל, עכ"ל, הרי מוכח מדצריו שג"כ העתיק דצרי המ"א צס"ק כ"ד דמשמע מדצריהם דלהרשצ"א אינו כפטר מי הפירות ע"י צרכת הפירות] ודוקא כשאוכלם ביחד הוי טפל ולא צזא"ז [כמ"ש הגר"ז הי"ג וז"ל וכשאכלן ביחד א"כ לצדן עליו כלום אפי' הוא שמן מפני שהוא טפל למאכל וכפטר צצרכתו].

ביה"ל ד"ה בתוך, ואע"ג דבסי' קע"ב דעת הרבה פוסקים דא"צ לברך על המים ועל המשקין בתוך הסעודה וא"ב להרשב"א. לבאורה לא יצטרך לברך עליו ברבה ראשונה אבל באמת נראה דאף להרשב"א אין עליהם שם משקה אלא ברוטב הפירות והוי בפירות בתוך הסעודה לענין ברבה וכו' עיי"ש.

והגר"ז [בהלכה י"א] ציאר הרשצ"א להמים עיקר [ו"ל שם כל הפירות אפי' זיתים ועכצים ששראן או צטלן צמים אע"פ שככנס טעם הפרי צמים אינו מצדן על אותם המים אלא שהכל שהמים הם עיקר] ולפ"ז פטור מלצדן צתוך הסעודה, וגם צ"ע קצרתו [דהציה"ל] מה צדן דהוא מאכל מאחר דבא לשותת הוי טפילה לפת.

מ"ב ס"ק ס"ה, וה"ה אם היה להיפך שדרך אכילת בנ"א אותן הפירות הוא רק בשהן חיין בגון אגוזים ובה"ג אינו מברך ברבת בפה"ע כי אם בשהן חיין ובשהן מבושלים שהכל.

וכ"כ החי"א [כלל כ"א הל' א'] ועיין תש"כ הגר"ז [הל' ט"ז] [ו"ל שם ואפי' פירות שדרך אכילתם הוא כשהן חיין ולא מבושלים שאין דרך רוב העולם לצטלם לא כשתנית צצרכתם צצציל שצטלם שכיון שהגיעו לכלל פרי כשהן חיין אין הציסול מצטל תורת פרי מהם והוא שלא כשתנה טעמם לגריעותא].

מ"ב ס"ק ע"א, ואע"ג דע"י הדבש נתקן הפרי וטוב לאכלו. מ"מ כיון שהוא רך עדיין ונאכל ביחד עם קליפתו אינו מברך עליו אלא שהכל.

עיין קי' ר"צ בשער הכיון אות י"ט [דמציא צצס עוללות אפרים דכל שאוכל גוף הפרי לא איכפת לן צמה שהיו מתחילה מרים אלא כל שהן ראויין לאכילה ע"י שיתוקן צציזה דצר מצדן עליו צפה"ע] ולפ"ז ה"ה הכא צפה"ע, [כיון דע"י הדבש כיתקן הפרי וטוב לאכלו].

אפי' כשהן חיון אם אכלן שלא מתוך הסעודה כשהם מתוקנים צתיקון הנזכר כיון שדרכן של צ"ח לאכלן חיון ואלדעתא להכי זרעי לה איכסין.

מ"ב ס"ק ה', ועיין בשע"ת שמצדד לומר דאפי' רבים. [פי' בצלים ושומים רבים] אינו מברך בפ"א רק במדינות שדרך לאכלן רבים בלא פת אבל במדינותינו שלעולם אין דרך בנ"א לאכול שומים ובצלים חיים אף בשם רבים בלא פת אין מברך עליהם אלא שהכל.

וכ"ע לפ"ז אם מצדד צפה"א צחמוכין ומלוחין לאין כאכל בלא פת.

ביה"ל ד"ה שטובים, כתב החי"א דוקא אם דרך בני אותו מקום לאכלן כך חיון. [אז מברך לאחר בישולם אותו ברכה של קודם הבישול] אבל אם אין דרך בני אותו מקום לאכלן חיון אע"פ שהם טובים לאכול אף שלא ע"י הדחק יברך שהכל דאינו חשוב לקרותו פרי.

ז"ע אם כריך דרכו בכך כל חיוני או העיקר הוא כל שלילי האין דרכו בכך. [ואז דוקא יברך עליו שהכל אכל בלא"ה שאין יכולים לומר שאין דרכו בכך אז חייב כבר בצרכת הפרי או שצריך לזה עוד תנאי להיות חייב בצרכת הפרי שיהא דרכו בכך לאכלו חיון, ועיין מ"צ ס"ק ה' ודו"ק].

שע"ת צ"ח אות ג', היינו באותו מקום.

[ור"ל מש"כ צמ"צ ומ"מ אם דרך רוב צמ"ח לאוכלן ג"כ כשהן חיון אף שטוב יותר מבוסל מצחיין מצדד צפה"א לז"ל רוב צמ"ח צלותו מקום] וכ"ע אם צטויל במקום אחר אי חייב לצדד כמקום שמתאכל או שיאכל משם.

שע"ת צ"ח אות ז', הנה באמת אין סברא זו ברורה. [ור"ל דצריך לברך שהכל על בצלים ושומים רבים משום דאין דרך לאכלם בלא פת] דמחזק יעקב לקמן בסי' תע"ג לענין מרור שם משמע דאף דאינו ראוי לאכול ב"א ע"י טיבול בחומץ מיקרי ראוי לאכול חי וא"כ ה"נ בבח"ג.

ויש לחלק להכא טפל לפת [וממילא אז ראוי לאכול אכל בלא"ה אם אכלן בלא פת איה"כ דאינו מיקרי ראוי משא"כ במרור דאף דאינו ראוי לאכול כ"א ע"י טיבול בחומץ מיקרי ראוי לאכול חי דהמרור אינו טפל להחומץ, ועיין לעיל סי' ר"צ בהגה על מ"צ ס"ק ע"ט דשאני מרור דרחתא אחשבי' עיי"ש].

מ"ב ס"ק י"ב, אבל אם בישל הירק בחומץ או במשקה העשיה ממי סובין וקמח שקורין [קווא"ס] שיש בהם טעם בפנ"ע אין נגרר המשקה אחר הירק ומברך עליו שהכל בששותה אותם בפנ"ע.

ויש חולקין, עיין הגר"ז סי' ר"צ אות ט"ו, [וז"ל שם אכל לקצרה האחרונה אם עיקר הבישול צטויל הירקות הרי המרק בטל אכלם ונחשז כמותם משכנתו זו טעם אע"פ שיש להם עוד טעם שלהם].

מ"ב ס"ק י"ד, ולכן אפי' בפירות שדרכו למיסחטינהו ג"כ ברבתן שהכל.

וחזו"א חולק עליו דמצדד צפה"א [צירקות] [סי' ל"ג ד"ה ואמנם].

סימן ר"ו

שע"ת ד"ה בשו"ע, ועיין בשאגת ארי' סי' ב"ג שנשא ונתן אם ראוי לירא שמים לחוש לבתחילה לנוסחת ספרים שברמב"ם שפוסק לא יצא.

[ואם צריך על פירות האילן צפה"א לא יאכל וכ"כ הרשב"א [צרכות דף מ'] לדעת הרמב"ם, וכ"ע מ"ש מתש"כ צצכורים ראשית פרי האדמה [ושם גם הוי פרי עץ והתורה קרא פרי האדמה].

מ"ב ס"ק ח', אבל באמת היכי דנתכוין באמת לפוטרו אפי' לא היו לפניו פרי העץ בשבירך.

ושאגת אריה סי' כ"ז חולק ע"ז ללא תהני לפטור אם אין לפניו, ועיין לקמן סעיף ה' [וז"ל המחבר אכל מי שצדד על פירות שלפניו ואח"כ הביאו לו יותר מאותו המין או ממין אחר שצרכתו כצרכת הראשון א"ל לצדד וכאן כמי צרכת צפה"ע כצרכת צפה"א שאם נתכוין צאמירת צפה"א גם על פה"ע א"ל לצדד אח"כ צפה"ע] ועיי"ש צשאגת אריה מה שתי' בזה.

רמ"א סעיף ג', יותר מבדי דיבור.

וכ"כ צ"י צסי' ק"מ [צד"ה כתב] דאקור להפסיק בין הצרכה לקריאה.

רמ"א סעיף ה', וטוב ליזהר לבתחילה להיות דעתו על כל מה שיביאו לו.

וכ"כ של"ה [צשער האותיות צקוף אות ק' כלל ד' הל' ו'] וטעמו דאפשר יביאו יותר יפס או חציב [ור"ל

א"כ אינו פוטר אותו המין הראשון שאכל א"כ הוא חציב יותר] כדי לפוטרו. עיין סי' רי"א ס"ה ובזיאר הלכה ד"ה ובלבד, [דאם אוכל אכל בעה"כ כיון לאתכא דבעה"כ סמיך הוי כאילו דעתו דפי' לפטור כל מה שיראה בעה"כ ויציאו לו].

שע"ה"צ ס"ק ב"ד, מ"א והגר"ז וחיי"א ובמו גבי שחיטה שם.

[וזה קאי על מש"כ המ"כ ומ"מ אס הציאו לו המין האחר בעוד שלא כלה מין הראשון נראה שאין לצדך כיון שהציאו לו בשעה שהיה עסוק עדיין באכילה וכן נראה להלכה] וא"ע דשם איירי באותו המין. [ר"ל בשחיטה מייירי שהציאו מאותו המין] אצל מין אחר שאין דעתו כלל לפטרו איך מהני, שו"מ שכ"כ הב"ח [ד"ה ומ"ש] כדצרינו. [וז"ל הב"ח ולכן לענ"ד עיקר דרבינו] [שכתב דמי שצריך על פירות שלפניו ואח"כ הציאו לו יותר מאותו המין א"כ לצדך אע"פ שלא היו לפניו כשצריך באכילת פירות] לא אמר אלא דוקא כשהציאו לו ממין הראשון אצל משני מייכן צריך לחזור ולצדך וללא כמו שפסק בשו"ע וכו' עיי"ש], וממה שאין בשעה"כ אין ראיה דהם פסקו כצ"י, [שקוצר דאפי' צמין אחר ואפי' כלה מין הא' א"כ לצדך א"כ לשי' החולקים על הצ"י שהציא המ"כ דצמין אחר לאחר שכלה צריך לחזור ולצדך מנא לן זה לחדש דכשאינו כלה א"כ לחזור ולצדך דשחיטה הקלנו באינו כלה היינו דוקא מאותו המין].

מ"ב ס"ק ב"ו, דאם היה בדעתו בשעת ברכה לאכול גם השאר א"צ לחזור ולברך ואפילו בשלא היה מונח לפניו על השלחן.

אצל הגר"ז לא כתב כדצרינו [וז"ל הגר"ז הל' י"א ואפילו אם היתה דעתו בצירור לאכול ולשתות עוד אין הצרכה חלה ע"ז אלא כשהוא לפניו בשעת הצרכה אצל אם אח"כ הציאוהו לפניו צריך לחזור ולצדך עליו אפילו במקום שלא היה צריך לצדך עליו אם היה אוכל או שותה ממה שצידו כשצריך].

ביה"ל ד"ה רק, ומסתברא דבזה אף שלא היו לפניו בעת הברכה.

[אם היה בדעתו לאכול כולם א"כ לחזור ולצדך אף באופן שלא היו לפניו בעת הצרכה] עיין ט"ז [ס"ק ט'] [וז"ל שם דאם אירע שצריך ואח"כ הציאו הפירות

לפניו יציא מין אחר שצרכתו בפניו זו ויכוין להוציא גם פירות אלו].

סימן ר"ח

שו"ע סעיף ב', חמשת מיני דגן ששלקן וכו' ועשה מהם תבשיל בגזן מעשה קדירה מברך עליו במ"מ ולבסוף על המחיה.

וי"א דאם ראוי לאכילה ועשה מהן מעשה תבשיל מצדך צמ"מ אע"ג דלא כתבשיל צקדירה [ר"ל צמה שעתה עושין מחטים שלמים עם הקליפות ע"י שול דרך מאכל שקורין אותו חטה תפוחה שהמטים נעשו כפוחות אצל לא כתמעכו ונראין ויכרין לכל שהם חטים ולהרמז"ם שתלוי בצדך שול מקטצר שכיון שנחדש עתה שמצטלים באופן זה הרצה ומאכילין זה הרצה להקטנים וגם גדולים אוכלין יש להחשיב זה לצדך שול שלכן יש לצדך צמ"מ] [אג"מ חלק רביעי סימן מ"ד] ומוע"ז.

שו"ע סעיף ג', בשנותנים קמח לתוך שקדים שעושים לחולה אם עושים בן בדי שיסעוד הלב בורא במ"מ.

אצל לטעמא בעלמא [אם כותנים הקמח לתוך המאכל רק להטעים המאכל] אינו מצדך צמ"מ אצני כזר סימן ל"ח לדעת תוס' [מס' צרכות דף ל"ו ע"ב ד"ה כל] וז"ל וכן כשנותנים קמח וכו' או לתוך שקדים שעושין לחולה אם עושין אותו כדי שיקעוד הלז אז צריך לצדך צמ"מ [והרמז"ם חולק] [וז"ל הרמז"ם פ"ג מהל' צרכות הל' ו' אצל אם עירב [קמח] כדי ליתן טעם צתערובות הרי היא עיקר].

באה"ט ס"ק ז', לבן יש ליזהר שלא לאכול חיטין או שעורין ובן גרי"ץ שלמים מבושלים אלא בתוך הסעודה משום ספק ברבא אחרונה.

עיין שער הכיון אות כ"ג [דמציא בשם המג"א דאפילו שעורין חיון ואפילו לדעת הרמ"א דצרכתו שהכל אפ"ה יש ספק לענין צרכה אחרונה].

מ"ב ס"ק י"ז, ואף דעל המחיה אין יכול לומר דאינו מין מזון.

ואף לא יכא גם דיעבד.

מ"ב ס"ק ב"ג, דביון שהמים רבים עליו ב"ב עד שאינו ראוי לאכילה ורק לשתיה אינו בכלל מאכל כלל ומברכין שהכל בברכת המים.

אכל צמג"א סימן קס"ח [ס"ק ל'] כתב הטעם להעיקר מים וכ"כ שו"ת הרא"ש [כלל ד' שאלה ט"ו וז"ל שם ואע"פ שהשעורים נעשים לייסא ואם היה אדם רוצה לאכול מהם היה צריך לצרף צמ"מ מ"מ עיקר ציטולם בשביל המים ואינו נמשכין אחר השעורים].

מ"ב ס"ק ב"ה, וכן מצאתי במעשה רב מהנהגות הגר"א דאורז הוא ריי"ז ומברך עליהם במ"מ.

וכן פסק בן איש חי [ש"ר פרשת פנחס הל' י"ח] וכתב לאס צורך על התמיה על שאר מזונות פוטר ג"כ האורז.

שערי צדק ס"ק מ"ב, ור"ל דהלא מבואר סימן ר"ב ס"ז סק"ח במ"א דבשממשן קיים היינו שניכר תוארן וצורתן במקצת אפילו אם אין רוב דרך אכילה באופן זה ג"כ לא נשתנית ברכתן.

ושם [צסימן ר"ז] כתב בשע"ת [ס"ק י"ד] דיש חולקין [וס"ל דמצד שהכל] וכ"כ שם צמ"צ אות מ"ז ועיי"ש בשער הכיון מ"ז [למצוא צסם שכנה"ג וע"ת ול"ח וכ"ץ והגר"א וכ"מ צצ"י ותה"ד דס"ל לכיון שנתרסקו לגמרי מצד שהכל].

סעיף ט' ביה"ל ד"ה אינו, וכן מדברי המחבר שסתם בזה משמע דבכל גווני.

וכ"כ הגר"ז בקו"א סימן תמ"ז (ס"ק ו') [וז"ל שם וכיון שפחות מכזית צכדי אכילת פרס אינו מצד צהת"ז אפילו אכל הרבה].

מ"ב ס"ק מ"ז, ועוד דמאי שנא מהא דבתב לענין ביטול בקדירה דאין מברך לבסוף רק בנ"ר מחמת דאין בו כדי אכילת פרס וה"נ לענין פת.

וכ"ע אם תכטרף [ר"ל אם אכל פת כזה שאין בו כזית קמח צכא"פ] למזונות [ר"ל אם אכל מזונות ולא אכל שיעור כזית צכא"פ ואכל גם מפת זה אם תכטרף ביחד לצד על התמיה [לפי דעת הגר"א דכ"ל לצד צכ"ר אם אכל מפת הזה ועכשיו יהא יכול לצד על התמיה] או לפת [אם אכל פת וגם אכל מפת זה להכטרף לצד צהת"ז].

מ"ב ס"ק מ"ח, ומ"מ לענין פת ביסנין שמעורב בתבלין הרבה נוהגין העולם לברך עליו לבסוף על התמיה בשיש בו כזית אף שבמין דגן לבדו שנמצא בו אין בו שיעור כזית.

והגה"כ רצונו יואל זכוקלה"ה מכהיג הדור כתב [צתשוצותיו שו"ת דברי יואל סימן י"ג] לאינו מכהג כלל ודחה דברי חיי"א [כלל כ' אות כ"א] [וז"ל החיי"א אע"ג שצכ"ל דבר שיש בו מה' מיני דגן מצרכין צמ"מ אכל צרכה על התמיה היה ראוי להחמיר אלא"כ שיש צחותו מאכל כ"כ שיאכל כזית קמח צכא"פ והעולם לא נהגו לדקדק בזה ומצרכין על התמיה ויש להם על מי לסמוך] ומ"צ לאין להם שום מקור למכהג ואין בזה סברא כלל וכ"כ צספר אג"מ לדחות דברי הת"צ [חלק א' סימן ע"א].

מ"ב שם, ולבתחילה טוב ליוחר לשער שיהיה בהקמה שיעור כזית.

וכ"כ הגר"ז [צסדר צרכת הכהנין פרק ג' אות ג'] כשצא רק להטעים [וז"ל שם צד"א שהדגן מועט נחשב כשנותנין אותו וליתן טעם צתערובות וכו' ע"ש].

ביה"ל ד"ה בקדירה, עיין מ"ב משי"ב דלאו דוקא תערובות קמח בקמח ב"ב הלחם חמודות והובא בשב"ח"ג ואף דהמ"א בסוף סקט"ו בתב להיפך.

וכ"כ שו"ת האצני כזר או"ח סימן ל"ח [אות ח'].

מ"ב ס"ק ס"ב, הא לא"ה אין ברבה מעין ג' פוטר בנ"ר וכן להיפך.

ומש"כ לעיל לצד צו"כ צאות מ"ח [ר"ל לאס ציסל צקדירה קמח של ה' מיני דגן ביחד עם קמח קטניות ולא היה צהקמח של מיני דגן כזית צכדי אכילת פרס מצד לאחריו צכ"ר אע"ג שיש שם קמח של ה' מיני דגן] היינו על שאר דברים [כמו שכתוב צמ"צ שם דמצד צרכת צכ"ר צשציל יתר המינים המעורבים צתצסיל זה] וא"ע תלקמן בשער הכיון אות ע' [וז"ל שם לאס שמה יין פחות משיעור רביעית ושתה שאר משקין יש לעיין צדצר איך יעשה לענין צרכה אחרונה דמשקין דהלל יש דעות שקוצרין לאפילו על רוב רביעית ואפשר לאפילו על כזית צריך לצד מעין שלש וממילא לא יוכל לצד צכ"ר על המשקין דכי משום שאין אנו יודעין לצד ההלכה יחוייב עי"ז לצד צכ"ר וא"ע עכ"ל והכא משמע לאפילו שהיה צצסיל אחד

וצמ"צ ס"ק ע"ג חולק וס"ל לאפילו אם אירע שהציאו המשקין אחר שנמלך והקיס דעתו משתיית היין לאינו פוטרן מצ"ר אע"פ כן פוטרן מצרכה אחרונה וס"ע לדיכא.

מ"ב ס"ק ע"ג, ואפילו אם אירע שהביאו המשקין אחר שנמלך והקיס דעתו משתיית היין דאז בודאי צריך לברך ברכה ראשונה על המשקין.

ר"ל ולא היה דעתו על המשקין עיין קימון קע"ד מש"כ בשם מהר"ם זכעט.

מ"ב שם, ואפילו אם אירע שהביא המשקין אחר שנמלך והקיס דעתו משתיית היין דאז בודאי צריך לברך ברכה ראשונה על המשקין וכו' אפ"ה א"צ לברך בנ"ר כיון שקבע מתחלה על היין נטפל הכל ליין ונפטר בברכתו.

כ"ע מ"ס מפת למועיל היסח הדעת לצרך צו"כ ועיין קימון קע"ז (קימון ז') [ו"ל המחבר שם ודברים הצאים לאחר סעודה קודם צרכת המזון שהיה מכהג צימי חכמי הגמרא שצקוף הסעודה היו מושכים ידיהם מן הפת ומקירים אותו וקוצעים עצמם לאכול פירות ולשתות כל מה שמציאים אז לפניהם צין דברים הצאים מחמת הסעודה צין דברים הצאים שלא מחמת הסעודה טעוים צרכה צין לפניהם צין לאחריהם דהמוציא וזהמ"ז אין פוטרין אלא מה שנאכל תוך עיקר הסעודה] וכ"פ הגר"ז שם [הל"ו].

שעה"צ ס"ק ע"ב, של"ה וכן הסכימו אחרונים דלא במ"א.

[ר"ל דהמ"א ס"ל דלאחר שנמלך והקיס דעתו משתיית היין צריך לצרך צ"ר לפני השתיה וכן צרכת צכ"ר לאחר השתיה ואין צרכת היין פוטרן] וצחזו"א [קימון כ"ז אות ד' וז'] מכלד כדעת המג"א [ו"ל שם צאות ז' ומיהו אין הכרע בדבר דשפיר י"ל כהמג"א דלעולם אין הטפל נטפל לעיקר אלא אם דעתו עליו אצל כיון שהקיס דעתו מאכילת העיקר שוב אין כאן קישור צין העיקר והטפל והוי כאוכל כל אחד ואחד בזמן מיוחד].

שעה"צ שם, של"ה [זה קאי על דברי המ"ב ס"ק ע"ג דלעיל דכתוב דאפילו אם אירע שהביאו המשקין אחר שנמלך דחייב לברך ב"ר אפ"ה א"צ לברך בנ"ר כיון שקבע מתחלה על היין נטפל

הקמח של ה' מיכי דגן עם שאר הקמח של קטניות כיון שאין כזית של דגן לאינו יכול לצרך על המחיה צריך לצרך צכ"ר צשציל שאר הדברים הכא כמי צשתה יין פחות משיעור כיון לאינו יכול לצרך מעין ג' יהא יכול לצרך צכ"ר צשציל שאר המשקין, ועי' עוד מש"כ לקמן סי' ר"י שעה"צ ס"ק ז', ד'.

באה"ט ס"ק י"ח, טעה ובירך על היין בפה"ע וכו' ובתשובת פנים מאירות סימן נ"ח חולק ופסק דיצא.

וכ"כ רעק"א בצרכות על הגליון דף י"צ (ע"א) [ו"ל שם ותמוה לי דהא יין שם פרי עליו דהא מצרכין צפה"ג וא"כ שפיר מצרך צפה"ע אלא דהיה לו לצרך יותר שהוא מגפן וא"כ לא גרע מצריך שהכל דקי"ל דיוצא אח"ז מציאתי צעזע"י צתשובת גינת ורדים חלק אר"ח קימון כ"ט דהעלה לעיקר ליצא].

שעה"צ ס"ק ס"ו, פנים מאירות ואבן העזר וח"א וכו' [בולם ס"ל דאם בירך על היין בפה"ע דיצא].

וכ"מ גם צכס"מ פ"ד [הל' צרכות] ה' ו', לאפילו צפת [אם טעה וצריך על הפת צפה"א או פרי העץ] ליצא, כ"ס ציין ליצא.

שעה"צ ס"ק ס"ז, ובאמת יש דעות בענין זה. [ר"ל אם טעה ובירך על היין בפה"ע] בין הראשונים דדעת הרא"ה וכן כתב בשיטה מקובצת דיצא בדיעבד וכן הביא בברכי יוסף בשם כת"י פרדס מר' אשר בר' חיים שכתב בשם הרא"ה וריטב"א דיצא.

וכ"מ מר' יונה [פ' כיצד מצרכין דף כ"ו ד"ה והפת] דדוקא צפת לא יצא צצרכת פה"א עיי"ש צטעמא [ו"ל וא"ת ולמה לא יצרך על הפת של קטניות צ"פ האדמה כמו שמצרך על הקטניות ואם תאמר מפני שנשתנה למעלותא אישתנה דמעיקרא קטניות והכא פת ואומר מורי הרב כר"ו דהכא מפני מעלתו ירד דכיון שנשתנה ויצא מתורת פרי אין אנו יכולין לומר עליו צפה"א הרי רואים מדבריו דמה שלא יוצא צצרכת פה"א על הפת דנשתנה ויצא מתורת פרי משא"כ ציין דלא יצא מתורת פרי וע"כ יצא צצרכת צפה"ע].

באה"ט ס"ק ב"א, דוקא אם היו שאר משקין לפניו בשעה שבירך על היין דאז פוטר היין אותם מברכה ראשונה ה"ג פוטרן מברכה אחרונה.

הבל ליינ ונפטר בברכתו וע"ז מציין בשעה"צ שהמקור לדבריו הם דברי השל"ה.

וכ"ע, [פי' למה שמתאין כמקור לדבריו השל"ה], עיין חיי"א [כלל כ"ה] זכשמת אדם ללא חשוב קצע אלא א"כ שותה ז' כוסות יין ושל"ה [זשער האתיות זקוף אות ק' כלל י"ז] פוסק דל"ד קצעו [וז"ל שם זגה"ה אע"פ שזשעה שזירך על היין לא היה דעתו לשתות רק אותו הכוס זלזל ולא יותר ואח"כ כמלך לשתות עוד כוס אחר של מים וכו' ואז הדיון כותן שזריך לחזור ולזכר עליו שהכל כי זרכת זפה"ג לא פוטרת מזרכה ראשונה כיון שהיה לו היסח הדעת אפ"ה כשמזכר אח"כ על היין ז"א מעין ג' פטור ג"כ שאר משקים מזרכה אחרונה שלהם דהינו זורא נפשות והכא כתב זמ"ז הטעם שא"ז לזכר זכ"ר לפי שקצע עכמו על היין ולפי דברי השל"ה אפילו לא קצע עכמו על היין ג"כ פטור מזכר זכ"ר].

ביה"ל ד"ה אבל, אם שתה יין שלא בתוך הסעודה ובירך עליו בהמ"ז נפטר בדיעבד דבן הוא דעת רבינו יונה והרא"ש וכן משמע דעת הרשב"ם והמאור בפרק ע"פ אף שדעת הרמב"ן והר"ן שם דיין אין נפטר בבהמ"ז לא קי"ל בוותייהו.

עיין חזו"א [סימן כ"ז אות א'] טעמא [וז"ל שם זתרי מילי תקנו חכמים תקנו לזכר וקצעו דזרים זמטצע הזרכה המעכזים דיעזל כמו אם חקר מלכות או לא חתם זמקום שחותמין וכן זכל מטצע הזרכה קצעו דזרים מעכזים ועוד התקינו לנו נוסחת כל זרכה וזרכה למנוה להיות נוסחתם מתוקן זלשון משוזח מכיון ומזחזח ולפיכך אם זרך זלשון אחר זמה שתקנו אם לא שכה זאותן הדזרים שאמרו חכמים לעכז יכא וכו' וכן זיין לדעת הפוסקים זיכא זה"מ ומיהו זתחלה לא יעשה כן ואף דזריך לזכר זה"מ על המזון שאכל זמ"מ יזכר זרכת מעין ג' קדם שהיא מזכוכת יותר למאי שתקנוה חכמים] ודוקא שחייב מתילא זזרה"מ.

ביה"ל ד"ה ברבית, ואפשר לומר דביון שנתחייב משעה ששתה פורתא ושייך אז אצלו בהמ"ז דאז נסעד הלב כמו ע"י להם תו לא פקע אף ששתה טובא וצ"ע.

ז"ע מ"ש מכתעכל המזון [דאינו יכול לזכר זהמ"ז אע"ג דהיה עליו קודם שזער שיעור עיכול חיוז זהמ"ז ה"ה כיון ששתה טוזא דגריד ולא קעיד אינו יכול לזכר זהמ"ז] ולדעת האג"מ לק"מ.

סימן ר"י

באה"צ ס"ק א', ציר שז"ג ירק מצטרף דבל אכשורי אוכלא אוכל הוא וה"ה בפת השרוי במשקה.

וכ"ע הרי אין כאן כזית פת [אין יכול להזכר לזכר זהמ"ז] ועיין לעיל סימן ר"ח קעיף ט' [דאם אין זתערזות של קמח מה' מיכי דגן עם שאר קמח קטניות כזית זכא"פ ועשאו פת אין מזכר לזקוף זהמ"ז] ואפשר לדעת הז"י [לעיל סימן ר"ח קעיף ט'] מזכר על המחיה [עמו שכתוב לעיל דאם אין זתערזות כזית קמח מה' מיכי דגן זכא"פ מזכר על המחיה לזקוף] ולהגר"א [זזיאלורו סימן ר"ח קעיף ט'] זכ"ר.

באה"צ שם, וה"ה בפת השרוי במשקה או ביון. כ"ל זשרוי זיין יזכר זרהמ"ז זיין הרי מקעיד קעיד ועיין סימן ר"ח קעיף י"ז [וז"ל המזכר שם אכל זיין זרכת שלשה פוטרתו שאם זירך על היין זרכת המזון זמקום על הגפן יכא].

מ"ב ס"ק א', האוכל, כל האוכלין מצטרפין לבזית.

יש לפרש דהאוכל אז גם המשקה הטפל חשיב האוכל ומזכרף לכזית.

מ"ב שם, האוכל והשותה דהיינו שאכל פחות מבזית ושתה פחות מרביעית אין מצטרף אפילו לענין בז"ר אך אם היה הרוטב של המאכל מדברים שמברכין עליהם כמו על המאכל אפשר דמצטרף הרוטב למאכל וצ"ע.

וכן ז"ע אי שיעורו זכזית [פי' אם שותה רוטב של מאכל שמזרכין זרכה על הרוטב כמו על המאכל אם גם לענין ז"א לזכר אחריה שיעורו כמו זאכילה וחייב זכר זכזית לזכר אחריה וה"ה לענין זירוף דאכל חזי כזית מאכל ושתה חזי כזית דמזכרף] או רביעית.

שעה"צ ס"ק ב', הפק שמא קי"ל בר"י דאפילו בפחות מבזית מז' מינים לבד נמי מברך בז"ר

ואפילו להחולקים עליו מ"מ באן שאכל בזית בין
הכל שפיר מברך בנ"ר.

[זה קאי על מה שכתב צמ"צ לאכל חצי זית
משצעת המינין וחצי זית אחר מצדך אחריהן צורא
נ"ר] וה"ה אם אכל ציחד ח"ש מזונות [ר"ל לאס אכל
חצי כזית מזונות וחצי זית מפירות מז' המינין והשתא
אין כאן שום מין שצרכה אחרונה שלו צמ"ר מ"ת מצדך
אחריהן צמ"ר] כ"כ קיכור שו"ע [סימן כ"א הל' ד']
וצא"ח [ש"ר פרשת מקעי הל' ה'].

שעה"צ ס"ק ד', אבל חצי רביעית יין וחצי
רביעית שכר יש לעיין אם מצטרפי לבנ"ר דהא
יש ספק שמא צריך ביין לברך על בזית ברבה
הראויה לה.

[וממילא אינו יכול לצדך צמ"ר דהא אפשר חייב
צרכה אחרת] וצמ"ר אג"ת פסק [חלק א' סימן ע"ד]
דחייב לצדך צורא כפשות.

שעה"צ ס"ק י', אך אם אכל בזית אחד מזה
בב"א בודאי חייב מן התורה ממ"נ.

וצמ"ר אפיקי יס ח"צ סימן א' כתב דגם זה לא
צורא.

שעה"ת ס"ק א', וכתב בבר"י בשם זרע אמת
בפת סופגנין שנתפח עד שאין האוירים שבו
נרגשים האוכל בזית ממנו כמות שהוא אינו
מברך דלפי האמת לא אכל בזית.

וצמ"ג תעלומה כ"כ גם אם בלע משקין צפירות
ולא צפת ומזונות.

מ"ב ס"ק א', והנה לענין שתיית טה"ע וקאפ"ע
שהדרך לשתותו כשהוא חם וקשה לשתותו בלא
הפסק בדרך שאר משקין כ"א מעט מעט יש
מחלוקת רבה בין הפוסקים אם צריך לברך ברבה
אחרונה.

וה"ה כונן כקרח [שג"כ הדרך לשתותו כ"א מעט
מעט ג"כ ככנס צמ"ק לענין צ"א].

מ"ב ס"ק א', ובפרט לדעת הגר"א הנ"ל דפסק
בדעה שניה. [בסימן תרי"ב ס"ו] דהשיעור הוא
כדי אכילת פרס לענין צירוף גם בשתייה.

וכ"פ הפ"ח [סימן תרי"צ ק"ק י'] והגר"ז [סימן
תרי"צ הל' ט"ו] וכו"ע מש"כ הכף החיים צמ"ר
להיפך [סימן ר"י ק"ק ט'] [ר"ל להכף החיים מציא

צמ"ר הפ"ח דשיעור צירוף שתייה הוא כדי שיעור
שתיית רביעית].

מ"ב ס"ק י"ז, דבזה. [ר"ל המועם את התבשיל
וחזור ופולט] התירו בשבונתו רק למעימה
בעלמא ביון שאין לו רק הנאת החיד.

משמע לאס כוונתו גם לאכילה ולהנאה חייב לצדך
אכל מדברי מג"א [ק"צ] לא משמע כן [ו"ל המג"א
משמע אפילו כוונתו לאכילה וכו' כיון שטועם מעט
א"צ צרכה] ועיין סימן קס"ז סעיף ו' מש"כ שם מג"א
[ק"ק ט"ז] צמ"ר של"ה [ו"ל שם מיהו אם שח בעודו
לועס [פי' פרוסת המוציא] א"צ לחזור ולצדך ועי' קו"ס
ר"י להלועס א"צ צרכה א"כ עיקר הצרכה על הצלועה
וכ"ע הרי רואים מדברי המג"א צמ"ר השל"ה לאפילו
כוונתו גם לאכילה כמו צפירות המוציא קודם שבלע
אותה אין חייב צרכה ממילא נשאר המג"א צמ"ר אם
שח בעודו לועס א"צ לחזור ולצדך] ועיי"ש צביאור
הלכה ד"ה ולא יסית צמ"ר האחרונים [דאחרונים הקשו
על דברי המג"א דהתם צמ"ר ר"י להלועס א"צ צרכה
משום שכוונתו רק למעימה בעלמא משא"כ הכא
בלועס פרוסת המוציא לכוונתו בלעיסה היה רק לשם
אכילה חייב צרכה גם בלעיסה ועיין שם מה שתירץ
דברי המג"א].

מ"ב סקי"ז, דבזה [ר"ל המועם את התבשיל
וחזור ופולט] התירו בשבונתו רק למעימה
בעלמא ביון שאין לו רק הנאת החיד.

אכל הנאת מעיו חייב לצדך אכל צרכה אחרונה
פטור בכל גווני [ר"ל אפילו כוונתו גם לאכילה] בחוזר
ופולט.

סימן רי"א

שעה"צ ס"ק י"א, אכן בא"ר הביא ראיה
מוברחת דלא כמג"א [ס"ק ד'] שכתב בשם הבה"ג
[ו"ל בשם הבה"ג אפילו השני מין ז' בגון הבוסס
חטה ותפוח ג"כ התפוח קודם מפני שברכתו
בפה"ע] אלא דגם הבה"ג מודה דקליות חטה קודם
לתפוח.

ואבודרהם [הלכות צרכות שער החמישי ד"ה
כתב] כתב דברי זה"ג כמג"א.

סעיף ה' ביה"ל ד"ה ובלבד, ואם אוכל אצל בעה"ב כיון דאתבא דבעה"ב סמיך הוי באילו דעתו בפירוש לפטור כל מה שירצה בעה"ב ויביאו לו.

[זה קאי על מש"כ בציה"ל דאפילו היו שניהם לפכיו כגון תפוח ורמון וצריך צפה"ע על התפוח אם לא כוון בפירוש לפטור את הרמון מצרכה כריך לחזור ולצרך דאינו צדין שיפטור מי שאינו חשוד את החשוב והיינו צין שאינו מין ז' את המין ז' או שאינו חביב את החביב אלא אם כוון בפירוש לפטור]. וכ"ע דלא חשז לפטור [ר"ל דלא חשז בצרכה שצרך לפטור את המינים שיצא אח"כ הצעה"צ מצרכה צין שיהיה יותר חשוב מזה שאני אוכל עכשיו או שיהיה יותר חביב ממילא לא היה לו כוונה בפירוש לפטור], אלא לאכול [וא"כ דלא היה לו כוונה רק לאכול קתם שאר המינים מה שיהיה אח"כ וא"כ חייב לצרך עוד הפעם].

סימן רי"ב

ביה"ל סעיף א' ד"ה אם, וברדה"ח וכו' כתב וז"ל אם אוכל שני מאכלים שהן מעורבין בקערה אחת אם עיקר כוונתו על האחד מברך עליו ופוטור השני אפילו הוא המועט ובסתם מה שהוא הרוב הוא העיקר.

והגר"ז צקימן ר"ד [הל' י"ז] כתב דוקא שנתצטלו יחד אצל בלח"ה מצרך שתי צרכות אם שתייהן עיקר אללו וי"ל דלא כתב כן אלא במרק ואוכל [כמו שמדבר התם מתערובות דבש ופירות] אצל צ' אוכלין מודה היכא דלא כיכר צתערובת [דאזלינן צתר רוב].

מ"ב ס"ק ד', אבל אם אינו רגיל בכך וגם לא היה דעתו בפירוש בשעת הברכה לאכול הטפל צריך לברך גם על הטפל.

ולענין צרכה אחרונה עיין ש"ע הגר"ז כאן [הל' י' וז"ל שם אצל אם אחר הצרכה הציאוהו לפכיו ולא היתה דעתו עליו צצירור צענין שאם לא היה טפל היה כריך לחזור ולצרך אין טפילתו מועלת כלום לפטור צצרכת העיקר ולא מצרכה ראשונה אע"פ צצרכותיהם שוות וכו' ולא מצרכה אחרונה כשאין צצרכותיהם שוות].

מ"ב ס"ק ו', וה"ה בכל דבר בשאובל עם מין אחר ללפת בו דמה שאובל ללפת נחשב רק בטפל.

[וא"כ לצרך עליה כיון שהוא טפל] ומותר לאכלו [פי' הטפל] קודם ולצרך הגר"ז [הל' ח'] [וז"ל שם מ"מ כיון שהעיקר והטפל אין צצרכותיהם שוות ואם יצרך על העיקר תחלה לא יצרך כלל על הטפל ואם יצרך על הטפל תחילה יחזור ויצרך על העיקר טוב יותר לעשות כן להצצות צצרכות כי לעולם ירצה אדם צצרכות הצצרכות וימעט צשאנין צצרכות וזו היא צצרכה הצצרכה שהרי היא מיוחדת להטפל ולא להעיקר וגם צצרכות העיקר אינה מיוחדת אל הטפל אלא כוללת גם את הטפל ולא כוו למעט אלא כשיכול לפטור צ' דברים צצרכה אחת המיוחדת לשניהם].

שעה"צ ס"ק ב"א, אבל הבא בשאובל ביחד מסתברא דמה שאובל ללפת בודאי הוא טפל אצלו.

וכ"כ הפוסקים [מ"א ס"ק ח'] סימן תקפ"ג ויש לחלק דדוקא היכא שצא להטעימו חשוב טפל אצל ללפת אינו חשוב טפל אם רוצה גם הלפת.

סימן רי"ג

מ"ב ס"ק ה', דאין אחד יכול להוציא חבירו בהברכה אלא א"ב ישבו לאכול ולשתות ביחד ולא במעומד דקביעות קצת עב"פ מיהו בעי וכו' רק לענין לבתחילה אבל בדיעבד כל שכוון המברך להוציא והשומע לצאת יצא.

והגר"ז חולק [וס"ל דלא יצא אלא א"כ היה צציצצה].

מ"ב ס"ק ט', ואפילו קבעו יחד לא מהני לזה [פי' להוציא אחד את חבירו בברכה אחרונה] ובדיעבד אם כוון לצאת והמברך ג"ב כוון להוציא יצא ואפילו בלא קביעות כלל.

והגר"ז חולק [וס"ל דלא יצא אלא"כ היו קצועים יצא צציעצד].

מ"ב ס"ק ט"ו, ואם אינו אוכל ושותה עמהם אף בדיעבד לא יצאו דהא ברבתו הוי לבטלה כיון שאינו אוכל בעצמו ואיך יצאו על ידו ואפילו ענו אמן על הברכה אם לא שמה שלא אבל ושתה המברך היה בשוגג או באונס כגון שגשפך הכוס אחר ברכה וכו' דבעת הברכה לא היה לבטלה אז יוצאין אחרים על ידו.

וכ"כ צד"מ סימן ר"ט [וז"ל שם וצצצוצה מהרי"ל סימן כ"צ אם צריך אדם על היין וכצצצותה הוא מים

סימן רי"ז

שו"ע סעיף ז', היה הולך חוץ לדרך והריח ריח טוב אם רוב העיר עכו"ם אינו מברך ואם רוב ישראל מברך.

ועיין חזון איש [דמאי סי' א' ס"ק ט"ז לענין אם מיקרי קצוץ] ובספר שו"ת הלכות.

סימן רי"ח

באה"ט ס"ק א', מה שאין האשה מברכת ברכת ההודאה מפני שצריך לאודווי בפני עשרה ולא אורח ארעא דכל בבודה בת מלך פנימה.

וטוב שתשמע מאחר לצרך ויואלת צזה אם עונה אמן [עיין סעיף ד' במחזר וציה"ל ד"ה וענה אמן].

מ"ב ס"ק ג', וגם נשים מנהג העולם שאין מברכין ברכה זו [ברכת הגומל].

ועיין זכרון שמואל סימן כ"ג.

מ"ב ס"ק י"ז, ומזה נוהגים קצת אנשים שבשילדות נשותיהם וחוזרות לבורין עומדים ומברכים ברכת הגומל ובשהיא תענה אמן על ברכתו יוצאת בזה.

ועיין שו"ת אצ"כ או"ח סימן ל"ח ולפי דבריו נראה דאין לצרך כלל ללא חטא גרם לזה.

סימן רב"ג

רמ"א סעיף א', ויש שכתבו שנהגו להקל בברכה זו שאינה חובה אלא רשות ומזה נתפשט שרבים מקילים באלו הברכות.

עיין ערוך השלחן [הל' צ'] [וז"ל שם ואין זה מקפיד דרשות לא תלינו בגמ' רק אצרכת שהחיינו על פירא חדשה אצל צילדה אשתו זכר למצרך הטוב והמטיב היא צרייתא תפורשת ולעכ"ד נראה טעם ככון מה שמקילים בצרכה זו ללא תלתי צרי"ף וצרמז"ס פי' כלל דין זה וכו' וטעם רבותינו כ"ל להנה לשון הצרייתא כן הוא אמרו לו ילדה אשתו זכר מצרך הטוב והמטיב מת אביו וכו' ולצקוף הוא אומר צרוך הטוב והמטיב וקשה למה צילדה זכר תליא אמרו לו ולא צמת אביו אלא ודאי דצקתמא אין לצרך והצרייתא תיירי צאדם שדואג ותאצ ללדת זכר וכו' והאנשים

א"כ לחזור ולצרך צפה"ג פעם שנית מאחר שהיה דעתו לשנות יין וגם האחרים שהיה דעתו להוסיף יש להן יין לפניהם או הם טועמים יין אח"כ עכ"ל ונראה דוקא צכה"ג שהוסיף ג"כ אחרים שאז צרכתו צרכה דהא הוסיף צה אחרים אצל אי לא הוי אחרים צריך לחזור ולצרך דהא לעיל סימן ר"ו כתב דאם צריך על פרי וכפל מידו צריך לחזור ולצרך א"כ מ"ש דהא דנמלא מוס דגרע תאילו כשפק היין שצקוס וכו' ע"ש].

סימן רט"ו

מ"ב ס"ק א', והנה מלשון הגמרא משמע דלא עשה בזה איסור רק דהוא מגונה וה"מ דלא עשה בזה הפסק אבל אם בירך על איזה דבר מצוה שרוצה לעשות או ברכת הנהנין דהפסיק בזה בין הברכה לאותו דבר עשה איסור בזה וחזור ומברך.

עיין צה"ה שכתבנו [לקמן].

שעה"צ ס"ק ב', ואם ענה אז [פי' אחר שעשה ברכה או ברכת הנהנין או ברכת המצות] אמן אחר ברכה שעושה איש אחר תלוי בפלוגתא אם צריך לחזור ולברך לט"ז בדיעבד א"צ לחזור ולברך ולמג"א צריך.

וצפנים תאירות [ח"א סימן כ"ד] מחלק צזה דלענין ברכת המאנות פסק שיכול לענות אמן [פי' לאחר ברכת המאנות מותר לענות אמן על ברכת חצירו] עיין שו"ת סימן כ"ה [ס"ק י"א] ולענין ברכת הנהנין פסק [ח"צ סימן ה'] דהוה צרכה לצטלה והוצא צשע"ת [סימן רי"ג ס"ק ד'].

מ"ב ס"ק ב', כתבו האחרונים דאפילו יש ספק ספיקא להצריך ברכה בגון ספק אכל בזית או לא ואת"ל לא אכל שמא הלכה דעל בריה אפילו פחות מבזית מברכין אפ"ה ספיקו להקל ולא יברך.

ר"ל דאילו מתחייב בצרכה משום ס"ק אצל אם ספק אם כפטר מצרך מס"ק וכ"כ צמ"צ סימן תפ"ט [ס"ק ל"ח דכתוב צש"ע סימן תפ"ט סעיף ה' אצל אם הוא מקופק אם דילג יום אחד ולא ספר יספור צשאר ימים בצרכה וכתב ע"ז צמ"צ ס"ק ל"ח דאזכא ספק ספיקא שחא לא דילג כלל ואת"ל שדילג שחא הלכה כאותן פוסקים דכל יום הוא תלוי צפ"ע הרי רואים דאם ספק אם כפטר מצרך מס"ק].

ששמעו ממנו צאו ואמרו לו ילדה זכר כלומר צשורו
צשורה טובה שהקצ"ה מילא תאוותך יעו"ש].

מ"ב ס"ק ב', ומ"מ נ"ל פשוט דבפעם ראשון
בשרואה אותה [פ' בתו שנולדה לו] מברך ברבת
שהחיינו דמי גרע ממי שרואה את חבירו לאחר
ל' יום ושמה בראייתו דמברך שהחיינו.

ולפ"ז גם צנן מצרך צ' צרכות א' צשעת ראה
שהחיינו וקודם לכן הטוב והמטיב הצל הגר"ז [צקדר
צרכת הנהנין פרק יצ הל' י"צ] כתב דאין לצרך תוך
שלשים [פ' מיום ששמע שכולד] שהחיינו [וז"ל שם
וכשחוזר ורואה הצן הכולד אם רואהו תוך ל' יום מיום
ששמע א"ל לחזור ולצרך שהחיינו מאמר שכזר צירך
עליו הטוב והמטיב] שו"מ שכ"כ צשו"ת חוות יאיר
סימן רל"ז [דלריך לצרך צ' צרכות א' צשעת ראה
ואחר צשעת שמיעה וז"ל שם והקדוש אלי צזה דק"ל
להרשצ"א דככל אלו למצרך הטוב והמטיב מצרך גם
שהחיינו].

מ"ב סק"ב, ומ"מ נ"ל פשוט דבפעם ראשון
בשרואה אותה מברך ברבת שהחיינו.

וכ"כ הגר"ז [צקדר צרכת הנהנין פרק יצ הל'
י"צ וז"ל שם ואפילו על צת כריך לצרך כל שלשים
כשנהנה ושמה צראייתה].

ביה"ל ד"ה ילדה, עיין בא"ר שהביא בשם ס"ח
ד"ה בשנולד לבנו ולבתו בן או שנולד בן
לאוהבו שהוא צדיק וחסיד.

וכ"פ הגר"ז [צקדר צרכת הנהנין פרק יצ הל' ז'
וז"ל שם על שמועות טובות צין שהיא טובת רבים
צין שהיא טובת יחיד כל שלבו שמח צטובתו כגון
שהוא אציו או רצו או רעו אשר כנפשו מצרך הטוב
והמטיב].

שו"ע סעיף ג', בנה בית חדש או קנה בלים
חדשים וכו' או קנה וחזר וקנה מברך על כל פעם
שהחיינו.

ואם עדיין לא פרע החוב כחלקו צזה אם יצרך
[הר"ח פלאג' צשו"ת לצ' חיים ח"ג סימן כ"צ ס"ל
ללא יצרך].

שו"ע סעיף ד', בשעת הקנין יש לו לברך אע"פ
שעדיין לא נשתמש בהם שאין הברכה אלא ע"י

שמחת הלב שהוא שמח בקנייתו ובשילבישם
מברך מלביש ערומים.

ואע"פ שכזר צירך [מלביש ערומים] צקדר כ"ל
הטעם לצוקר הוה צרכת הנהנין משא"כ עכשו
מצרך צרכת הודאה ולכן דוקא צגד חדש [ולא כשלוש
את עכמו צחמלע היום יצרך מלביש ערומים] מצרך
ככלע"ד.

סימן רב"ד

שו"ע סעיף י"ב, הרואה קברי ישראל אומר
בא"י אמ"ה אשר יצר אתבן בדין וכו' ועל קברי
עובדי בוכבים אומר וכו'.

אפילו לא ככנס לתוכו [לצית הקצרות] כ"כ צקפ
החיים [ס"ק ל"ז].

שו"ע סעיף י"ג, כל ברכות הראיה אם חזר
וראה אותו דבר בתוך ל' יום אינו חוזר ומברך.

עיין לעיל סימן רי"ח סעיף ג' וצמ"צ ס"ק י"א
[וז"ל שם מל' לל' חוץ מיום שראה וחוץ מיום שעומד
צו עתה].

שע"ת ס"ק ט', עיין בה"ט [ס"ק ט'] [וז"ל שם
וה"ה אם ראה קברות אחר צריך לברך עוה"פ
אפילו תוך ל' וכו' ועיין ביד אליהו סימן ל"א
שכתב מדברי המג"א ס"ק ב' משמע שדעתו שלא
לברך].

וכ"כ הגר"ז [צקדר צרכת הנהנין פרק י"ג הל' י"ג]
[וז"ל שם כל צרכות הראיה אם חוזר ורואה אותו דבר
שצריך עליו צתוך ל' יום אינו חוזר ומצרך הצל אם
ראה אחר כיוצא צו כגון מלך אחר או חכם אחר אפילו
ראה זה אחר זה מיד כריך לחזור ולצרך חוץ מקברי
ישראל שאפילו ראה קבר אחר אינו מצרך תוך ל'].

סימן רב"ה

באה"ט ס"ק ט"ז, דהיינו ראה בעלמא דמותר
אבל להסתכל בו ביותר אסור.

ומהרי"ל דיוסקין כמנע גם מזה [דהיינו לראות
אפילו ראה בעלמא על עכו"ם] וראי' [להנהגת מהרי"ל
דיוסקין] כראה מדברי הקמ"ע חו"מ סימן קכ"ד אות
י"ד צקופו [וז"ל הקמ"ע שם דלשון הקתכל שייך לומר
אהקתכלות בעלמא צלי כוונת ראות עכ"ל וגם כאן

לגבי איסור הסתכלות על עכו"ם כתוב בגמ' אסור להסתכל ב'אדם רשע ממילא אסור אפילו ראהו בעלמא ג"כ].

מ"ב ס"ק ל"ג, ואסור לומר במה נאה בותי זה משום לא תחנם.

וה"ה לשנחו במעשיו הטובים כנ"ל.

סימן רכ"ו

מ"ב ס"ק א', כל שרואה הלבבוב פעם ראשון מברך.

אבל בפעם ב' א"כ לצדק ואסור לצדק וכו' אם לא צריך פעם א' אם יכול לצדק שוב ועיין לקמן שער הציון אות ג' [דמציא מדברי הא"ר דקוצר דאפילו לא צריך בשעת ראייה הראשונה יכול לצדק].

סימן רכ"ז

שו"ע סעיף א', ועל הברקים ועל הרעמים וכו' אומר בא"י אמ"ה עושה מעשה בראשית, ואם ירצה יאמר בא"י אמ"ה שבחו וגבורתו מלא עולם.

עיין בא"ר וז"ל מיהו צדין לשמע רעם וראה צרק, כ"ל דיצדק שניהם דהא הצריה צידו א"כ יכול לומר שמצדק על אחד שכחו ועל אחד עמ"צ עכ"ל]. וכראה דזהו לש' הט"ז [ס"ק ב'] דלאחר כ"ד לא הפסיד הצרכה אבל החולקים על הט"ז [עיין מ"צ ס"ק י"ב שהציא דעת החולקים] יצדק רק צרכה א', וכו' ע' בזה.

שו"ע סעיף ב', כל זמן שלא נתפזרו העבים נפטר בברכה אחת.

עיין הגר"א קימן רי"ז סעיף א' פי' הטעם [דא"כ לצדק על כל צרק וצרק ורעם ורעם] דאין כאן היסח הדעת ולפ"ז כל הפסק בשאר צרכות ה"ה הכא וחייב לצדק שוב.

סימן רכ"ח

שו"ע סעיף ב', הרואה חמה בתקופתה והוא מב"ח לב"ח שנה וכו' בשרואה אותה ביום ד' בבוקר אומר ברוך עושה מעשה בראשית.

ואפילו נשים כ"כ מהרי"ל דיסקין בקונטרס אחרון

קימן ה' אות כ"ו [וז"ל שם ולא הוי מ"ע שהז"ג כצרכת לצנח דאינו רק לפי שלא נמאכ רק בעת ההיא משא"כ בצנח אחר חצי החדש אף שהיא במילוי זה מ"מ אין מצרכין ותלי בזמן וכו' ע"ש].

סימן רל"ב

מ"ב ס"ק ב"ח, ומיירי שדרבו ג"ב לילך להתפלל בצבור בבחב"נ אבל אם דרכו להתפלל ביחידות בביתו לא מהני.

וכ"ע במ"צ קימן רל"ה אות י"ז ואות י"ח [דמשמע התם דאפילו מתפלל בצדו אם אחר לחצו שזכרו שיתפלל מותר ללמוד ולאכול אפילו משהגיע זמן ק"ש והכא ג"כ מזכירין שילך להתפלל ג"כ צריך להיות מותר]. [עיין מג"א סי' רכ"ט ס"ק ב' דאין לסמוך על קריאה לציהכ"כ אלא מי שרגיל לילך ע"ש, ומיושב (הגר"י) אקער שליט"א]].

מ"ב ס"ק ל', ולפ"ז בשיש חתונה בשבת ולא יצאו מבבב"נ עד אחר חצות יתפללו מנחה מקודם ואח"כ יאכלו דסעודת נישואין הוי סעודה גדולה. כ"ע דאין מקדשין בשבת [משנה ציכא דף ל"ו ע"ב] ואפשר כוונתו סעודת ז' צרכות.

סימן רל"ג

באה"ט ס"ק ה', ז"ל ד"מ מהרי"ל היה מתפלל מנחה בשעת הדחק סמוך לצ"ה ואמר אע"פ שנראה בעיר לילה מ"מ עדין יום הוא עכ"ל וכתב המ"א ודוקא בעיר שבתיה גבוהין או יושבת בעמק.

אע"פ דמכוסה ע"י הר חשיב יום וי"ח ע"ז [עיין מש"כ בזה המחבר לקמן סי' רס"א מ"צ ס"ק כ"ג] ולענין תורה יש להחמיר.

סימן רל"ה

שו"ע סעיף ב', אסור להתחיל לאכול חצי שעה סמוך לזמן ק"ש של ערבית.

עיין ט"ז (סק"ז) [להקל בזה דאין איסור להתחיל לאכול חצי שעה קודם אלא זמן מועט לפני הזמן של ק"ש] ויש לסמוך על שיטת ר"ת לקולא [דיהא מותר

לאכול עד לפני זמן ק"ש לפי שיטת ר"ת] וזפרט צכיבור
[ומותר לאכול דרכים מדכרי אהדרי דכריך להתפלל].

באה"ט סק"ג, לאכול אבל פעימה בעלמא שרי
מ"א וט"ז.

עיון לעיל קימן רל"צ קעיף ג' וזמג"א (ס"ק י"ז)
[וז"ל שם ול"כ דלשתיה יותר מכבינה אקור אע"ג דלגבי
קוכה מיקרי ארעי [ומותר חוץ לקוכה לשתות] מ"מ
הכא טעמא דילמא ממשיך וזה שייך יותר בשתיה
דמשכר].

מ"ב ס"ק י"ז, ובן לישון אפילו דעתו רק לישון
קמעא.

ואפשר דשינת ארעי מותר וכמו אכילת ארעי
[ומותר כמש"כ זמ"צ ס"ק ט"ז] ועיון בעמק צרכה
דנקתפק אי דוקא שינת קצע אקור או שינת ארעי
ג"כ והציא רחיה מגמ' צרכות כדי שלא יהא אדם צא
מן השדה בערב ואומר אלך לביתי ואוכל קימעא
ואשתה קימעא ואישן קימעא ואח"כ אקרא ק"ש
ואתפלל הרי מצואר לאפילו קימעא אקור ומשמע
לאפילו ארעי אקור וצ"ע לראייתו דהרי גם באכילה
כאמר באותו לשון אוכל קימעא ושם כתבו הפוסקים
דשרי [אכילת ארעין] ובאמת צתה"ד [קימן ק"ט] כתוב
לאפילו טעימה אקור וא"כ הה"ד לאפילו שינת ארעי
[אקור] ולמש"כ בצבורי יעקב [קימן] תרכ"צ [סק"פ
הה"ד בשחרית] וז"ל שם וכל זה לאחר תפלת שחרית
אבל קודם תפלה הרי בלא"ה אקור אפילו אכילת ארעי
משום תפלה כמצואר בקימן פ"ט] א"כ לפ"ז אקור
לישון ג"כ בשחרית אפילו שינת ארעי קודם ק"ש
ותפילה כ"ש צלול ומגילה.

מ"ב שם, אבל משהגיע זמן ק"ש אסור אף ללמוד
בשהוא מתפלל בביתו ביחיד.

עיון צ"ח קימן תל"א [ד"ה ומ"ש לכן וז"ל שם
דמי שלא הורגל להתפלל בביתו כי אם עם הכבור
אם יקצע עצמו ללמוד בביתו לא נזכר כלל להתפלל
וכו' ע"ש הרי רואים מדבריו דאדרבה מי שמתפלל
כל פעם בביתו מותר לו ללמוד קודם התפלה ולא
חיישינן שמא יפסע רק אכל מי שהורגל להתפלל
בציבור ועכשיו לא התפלל עם הכבור בודאי ישכח
מלהתפלל אם ילמוד קודם מפני שלא הורגל בזה וט"ז
[קימן תל"א ס"ק צ'] [וז"ל שם דשם [פ' בק"ש דערצית]

לא הקפידו על שיהיה קמוך לביאתו דודאי אין איקור
אף אם שהה קצת אלא הקפידו על ציטול המכונה
לגמרי כדאמרין שם שעל איקור אכילה ושתיה
דחוטפתו שינה וישן כל הלילה ע"כ לא אקרו הלימוד
שאין בו חשש חוטפתו שינה שדרך אדם לאכול ואח"כ
לישון הרי רואים מדבריו שאין איקור לימוד קודם
ק"ש ותפלה של ערבית] ומג"א [קימן תל"א ס"ק ה']
[וז"ל שם דאף מי שרגיל להתפלל בביתו אקור ללמוד
עד שיתפלל] ודבריו [של המ"צ] צ"ע [דהרי הטו"ז לא
אקור בכלל הלימוד קודם ק"ש ערבית וצ"ח ג"כ לא
אקור אלא למי שהורגל עם הציבור ועכשיו לא התפלל
עם הציבור אקור לו ללמוד משום ישכח להתפלל כיון
שלא הורגל בזה ואה"כ לפי המג"א בקימן תל"א נראה
ג"כ דאקור ללמוד אפילו למי שהורגל להתפלל בביתו
אבל צ"ע למה קתם בזה להחמיר כיון דהצ"ח והטו"ז
התירו את הדבר].

מ"ב שם, אבל משהגיע זמן ק"ש אסור אף ללמוד
בשהוא מתפלל בביתו ביחיד ואם אמר לחבירו
שאינו לומד שיזכרנו שיתפלל מותר.

וכן בכל הכ"ל [היינו המלאכות המצוואות לעיל
בקימן רל"צ ס"צ דאקור לעשותם לפני התפלה] שרי
וכן כתבו בקימן תרכ"צ [עיון זמ"צ קימן תרכ"צ ס"ק
ז'] אבל מצאתי בנחלת צבי יו"ד קימן רס"צ [צד"א
אלא] שאוקר [וז"ל שם ואפילו אם יעמוד אחר שיזכירו
לא מהני].

מ"ב ס"ק ב"ד, אבל אם כבר ברך ענט"י נכון
שלא יפסיק אלא יברך המוציא ויאכל בזית ויפסיק
פעודתו.

אבל זמג"א (ס"ק ו') פירש לאפילו בירך ג"כ יתפלל
דאינו אלא זהירות לכתחילה לחד דעה בקימן קס"ו,
אבל חזו"א (הל' נטילת ידים קימן כ"ה צד"ה וכתב)
דלכו"ע אקור לעשות הפסק גדול משום היסח הדעת,
וזהו מדינא ולא חקירות ואע"פ שזומר ידיו משום
תפילה ולימוד.

סימן רל"ט

מ"ב ס"ק ח', ואם צריך לשמש מיטתו ירחץ
עצמו מהש"ז שעליו ויטול ידיו ואח"כ יקרא
ולפחות יאמר ברבת המפיל ושמע אחר
התשמיש.

[ו"ל אף שאינו נקי דהא לא עבר התקנה להתקנה היתה רק שיכבדו ביום ה' משא"כ לפי א"ר היתה התקנה לכבדו שבת שיהיו לבנים לשבת] שו"ר בסמ"ג שלא יהא מלבוש שבת כחול וחייב להחליפו וזהו מתנות נביאים עיי"ש.

ולפי דעת הגר"ח מלאכז כתבו [לקוטי מנהגים הלכה ג' וכן בלקוטי מאיר עניני ערבית וזרכת המפילן] לאמרו קודם ומותר להפקיק.

באה"ט ס"ק ו', הישן בבית יחידי אחזתו לילית, שבת פרק ב"ג. ובית היינו חדר, מהרי"ל.

ובשו"ע הגר"ז הל' שמירת גוף וכפס או' ו', כתב דוקא כלילה אסור [ו"ל אסור לישון בבית יחידי כלילה וכל הישן בבית יחידי כלילה אחזתו לילית].

סימן ר"מ

סימן רמ"ח

שו"ע סעיף א', מותר להפליג בספינה אפילו בע"ש אם הולך לדבר מצוה.

ודוקא אם א"א לדחות לאחר השבת כ"מ ברש"י מוצא בש"ך יו"ד סימן קס"ו אות י"ח [ו"ל הרש"י] בתשובה על הא דתניא אין מפליגין בקפינה פחות מג' ימים קודם השבת שפי' הר"ה דטעמא משום שהוא דבר שא"א שלא יבא לידי חילול שבת וכראה כמתנה לחלל שבת דג' ימים קודם שבת מקרי שבת דמכאן יש ללמוד דאסור למו"ל הגר ביום ה' כדי שלא יבא ג' למילה בשבת ויטרוך לחלל עליו השבת וכן תיכונן שחלה ונתרפא ביום ה' ממתנין לו עד למחר עכ"ל הרי רואים מדבריו דדוחים המילה מיום ה' ליום ו' כדי שלא יטרוך לחלל השבת אע"ג דהוי מלאה ה"ה הכא דמותר להפליג בקפינה בע"ש לדבר מלאה זה דוקא אם א"א לדחות לאחר השבת] ודבריו הש"ך [ו"ל הש"ך שם ואין דבריו נראין דהא אמרינן בש"ס פ"ק דשבת (דף י"ט ע"א) אהא דאין מפליגין בקפינה דהיינו דוקא לדבר הרשות אבל לדבר מלאה שפיר דמי והוא מוסכם מכל הפוסקים כמו שנתבאר בא"ח סימן רמ"ח והכא כמי אין לך מלאה גדולה מזו וכו' ע"ש] יש להסתפק אם כוונתו לחלוק על רש"י [דאינא דמותר להפליג בקפינה לדבר מלאה אפילו בע"ש דמשמע דאפילו אפשר לדחות אותו עד לאחר השבת דמותר וכ"ש הכא דמילה לכל שמתהה עושה איסור ולדעת הראש"ד עובר בכל יום זכרת או דהכוונה דמשמע דמותר להפליג בקפינה בע"ש לדבר מלאה אם א"א לדחות אותו עד לאחר השבת ה"ה דמותר למו"ל ביום ה' וא"א לדחות אותו עד למחר דהא כל שמתהה עושה איסור וזפרט לדעת הראש"ד עובר בכל יום זכרת].

שו"ע סעיף ו', ואם יש בו תפילין או ספרים אפילו של גמרא אסור עד שיתנם בבלי בתוך בלי וכו' ואם פירש טלית ע"ג ארגז חשיב בבלי בתוך בלי.

אבל טלית ע"ג טלית לא מהכי [כיון דאינו פרוש רק תלמעלה משא"כ בטלית ע"ג ארגז הארגז מכסה את התפילין גם תלמעלה משו"ה מותר אע"ג דהטלית אינו פרוש רק תלמעלה משא"כ הכא].

מ"ב ס"ק נ"ד, ומג"א בתב דבאן איירי מצד הרפואה ובס"ד איירי מהדין.

וכ"ע דהרי ונשמרתם לנפשותיכם ג"כ הוה מלאה ולכן נראה דתלוי לפי כוחו ומספיקא שו"ת עדיף ויזקש מחילה וס"ד.

סימן רמ"ב

מ"ב ס"ק ה', ולפ"ז צריך ליזהר שלא לילך בחלוק אחד כמה שבתות כדי שלא לעבור על תקנת עזרא.

ר"ל כשאין נקיה [פי' דהמ"ז פירש תקנת עזרא שיהיו מכבדים בגדים צה' בשבת מפני כבוד שבת שיהא לבנים לשבת וא"כ כשהוא חלוק נקיה מותר לו לילך כמה שבתות דהא לא עבר על תקנת עזרא].

שעה"צ ס"ק פ"ז, בן הסכים בא"ר ובן במאמר מרדכי ושי"א דזהו עצם התקנה ודלא במג"א דמשמע מיניה דעיקר התקנה היה שלא לבבם בע"ש.

והמאירי כתב כדבריו מג"א [ס"ק ג' דתקנת עזרא היתה לכבד ביום ה' ולא ביום ו' כדי שיהיו פנוים לכבוד שבת] ולפ"ז אפשר לילך בחלוק א' כמה שבתות

סימן רמ"ט

ביה"ל ד"ה מותר, ודע דמה שהביא המג"א בשם הב"ח דמצוה להתחיל קודם ט' שעות הוא מפורש לקמן בסימן תרצ"ה בהגה לענין סעודת פורים ויותר מזה ע"ש וכו' וכן מובח שם בהגר"א דפשיטא לו הדבר זה ע"ש ונוכל ללמוד מעניננו לשם דביעבד יוכל לעשות סעודת פורים אפילו ממנחה ולמעלה.

וכראה להתם [אלל סעודת פורים] שרינן לי' אפילו יתבטל לגמרי מתכונה [שלא יאכל כלום ע"י זה כלילה] צדיעבד שלא אכל קודם [הסעודה] לקעודת פורים הוה חיוצ [ואין נדחה מפני סעודת שבת].

ביה"ל שם, והנה במקומותינו שהמנהג שאין נוטלין לידיים קודם קידוש נהגו העולם להקל בשחרית בדעת הד"מ ואובלין מיני מזונות לאחר קידוש קודם הסעודה ועיין בשו"ע הגר"ז שיישב המנהג וכו'.

וי"ל שיואל בזה [צמה שאוכל המיני מזונות] סעודת שבת מדין עונג [דלע"ג דאינו אוכל עכשיו פת דהא דלריך לקיים שלש סעודות בשבת מדין עונג וצמה שאוכל המיני מזונות ומתענג בזה קיים בזה מלכות עונג כמ"ס סימן רפ"ח סעיף ב' במחבר י"א שאדם שמזיק לו האכילה דלע"ג עונג הוא לו שלא לאכול לא יאכל וכן צמ"א וכן מיש לו עונג אם יצכה כדי שילך הכער מלבו מותר לצכות בשבת הרי צמה שמקיים עונג בשבת מותר ה"ה הכא יואל בזה סעודת שבת מדין עונג] וכמו צמ"א שבת לספר חסידים [מוצא לקמן צמ"א סימן רס"ז ק"ק א'] [וז"ל כתוב בשל"ה בשם ספר חסידים דמ"ת כריך לאכול כזית כלילה כדי לקיים ג' סעודות בשבת הרי רואים מדברי ק"ח אלו דמיירי באלה האוכל כל הסעודה מצע"י אחר שקבל עליו שבת ואח"כ אכל כזית כלילה כדי שיקיים ב' סעודות בשבת יואל לע"ג דכל הסעודה אכל מצע"י וכלילה אכל רק כזית יואל מלכות עונג שבת וליך לאכול רק כזית כלילה כדי לקיים הסעודה כלילה ה"ה הכא שיואל צמה שאוכל הכל אחר הקידוש לפני שנוטל ידיו לפת ואח"כ אוכל רק הפת].

סימן ר"ג

שעה"צ ס"ק י', זה נכלל במה שכתב הרמב"ם

פ"ל הל' ה' צריך לתקן ביתו מבעו"י מפני בבוד השבת.

[זה קאי על מש"כ צפנים ליש לפנות קורי עכ"ל] שפורין שפיין וועצ"ס מהצית צע"ס] דזהו ככלל כבוד שבת ולכן חייב צגופו כמ"ס הרמב"ם עיי"ש פ"ל ה"ו מהלכות שבת [וזה לשון הרמב"ם צפ"ל הל' ה' וליך לתקן ביתו מצעוד יום מפני כבוד השבת וצמ"א ו' כתב וז"ל לע"פ שהיה אדם חשוב ביותר ואין דרכו ליקח דברים מן השוק ולא להתעסק במלאכות שצית חייב לעשות דברים שהן לאורך השבת צגופו שזה הוא כבודו וצמ"א ה' כתב וליך לתקן ביתו מצעוד יום וזה הפינאי הצית מקורי עכ"ל ככלל צתיקון הצית א"כ כריך לעשות את זה צעמנו דהא צמ"א ו' כתב על כל הדברים דלעיל שצריך לעשות אותם צעמנו].

סימן רנ"ב

באה"ט ס"ק י"א, ואפילו לדין דליבא ר"ה מצוה למשמש דשמא יש אצלו דבר המוקצה מ"א.

ולפ"ז אפילו ציו"ט שייך זאת [מלכות למשמש צצגדיו].

ביה"ל ד"ה מצוה, לשון זה איתא ג"כ בטור והנה בגמרא איתא חייב אדם למשמש בבגדיו.

למש"כ מג"א (ס"ק כ"ו) דטעמא משום מוקצה (ככ"ל) לק"מ (ר"ל דמשום הכי שינו הלשון צצגמרא איתא חייב אדם מיירי צגלל שלא יכשל צאיקור הוצאה לר"ה קתני הלשון חייב משא"כ לדין דליבא ר"ה כריך לצדוק את צגדיו מחשש דשמא יש אצלו דבר המוקצה קתני הלשון מלכות ליש מלכות אם משמש צצגדיו אצל לא חיוצ].

סימן רנ"ג

רמ"א סעיף ב', ודעתו להחזירה.

צ"ע אם נכזה האש ואח"כ כודע לו [אי הוי כהנחה ע"ג הקרקע ויהא אסור להחזירה] או שיש לו ספק אם להחזיר [אי מותר להחזיר אם כריך דוקא צודאי כוונה או גם צספק מותר להחזיר] או שלקח צטעות קדרה אחרת [ועל קדרה הזה שלקח עכשיו צטעות נוצה להחזירה רק כשסלק את הקדרה מן האש סבר

שזה הקדרה שהוא רוצה ממילא, לא היה לו כוונה להחזירה] ומשמע מרעק"א [וז"ל הגרע"א מעשה בראובן שנטל קדרת שמעון מעל האש ולא היה בדעתו להחזיר ועוד צידו אי מותר להחזירה אי מחשבתו מועלת לאקור דבר של חזירו שוב להחזיר וע"ש דתלי לה במחלוקת הראשונים אי אדם אוקר דבר שאינו שלו במחשבה ע"ש שהאריך] דשרי כ"כ בקפר שומר שצת [ומכיון דתלי לה במחלוקת הראשונים גבי כלאים אי אדם יכול לאקור של חזירו משמע מדבריו לכריך כאן כוונה חיוצית כלומר שיחשוב בדעתו שלא רוצה להחזירה ואין אוקר כאן הכוונה שלילית כלומר שלא היה לו כוונה להחזירה שוב על האש רק כריך היפך כוונה ממש וממילא כאן צנכזה האש או שהיה לו ספק אם להחזיר וכן צלקח בטעות קדרה אחרת לא היה לו כוונה שלא להחזיר את זה] ושמעתי בקפר אבי עזרי [מהדורא קמא פ"י ה"ג מהלכות שצת] חולק על רעק"א [וז"ל וכו' לי דבריו צזה שפשוט שכאן העיקר הוא אם צעת הנטילה מן הכירה היה דעתו להחזיר אז מותר ואם אין דעתו להחזיר אח"כ, כשהחזיר הרי זה כמו ששם מתחלה ואקרו ולא משום שאין דעתו להחזיר היינו משום שכוונתו היה שלא להחזיר דבר שפילו כפל מאיליו ג"כ אין להחזירו שעכ"פ אין כאן דעתו ע"ת להחזיר והרי תפורש צשו"ע אור"ח קימן ח' ס"ק ט"ו שפילו לת"ד שאם פשט טליתו ע"ת לחזור ולהתעטף אינו חוזר ומצרך כשמתעטף אח"כ משום שלא בטלה העטיפה ראשונה מ"ת אם כפלה טליתו וחוזר ומתעטף כריך לצרך ומשום שכבר בטלה העטיפה הראשונה והרי זה עיטוף חדשה ע"ש גם הכא אם לא היה דעתו להחזיר הרי זה כמתמין לכתחילה ואקור וא"כ אף אם אחר כטל מן הכירה סוף סוף היה עקירה צלי דעתו להחזיר ודאי שאקור להחזיר ולא עדיפא מאם כפל מאיליו והוא פשוט ותמיהני על הגרע"א שנטה מזה] וכנראה דה"ה שלח שליח וקלקל אינו שליח ולרעק"א שרי ולא"ע אקור וכל היתר רעק"א [דשרי להחזירה] היינו דוקא כ"ז שהוא צידו אבל עשה מעשה והניחו ע"ג קרקע אקור וכ"כ רעק"א במפורש דאפילו מעשה של אדם אחר ג"כ מועלת דיהא אקור שוב להחזירה].

רמ"א סעיף ג', וכבר נתבאר שנוהגים להקל אף אם נתנה על גבי קרקע.

וכ"ע שהרי כתב לעיל (סעיף צ') וטוב להחמיר ובחזו"א [קימן ל"ז אות י"צ] כתב דהכא איירי כשדעתו להחזיר ואע"פ כן כתב דיש להחמיר [שלא להחזיר הקדרה אם הכיתה ע"ג קרקע אפילו דעתו להחזיר שכן דעת רוב הפוסקים].

סימן רנ"ז

שו"ע סעיף ד', אע"פ שאין מומנין בשבת אפילו בדבר שאין מוסיף הבל אם טמן בו מבע"י ונתגלה משחשיבה מותר לחזור ולבסותו.

עיי' הגר"ז (הל' ח') דנתגלה לאו דוקא [ר"ל דאפילו גילהו צידים אע"פ שלא היה בדעתו לחזור ולכסותו ואפילו לכתחילה יכול לגלותו ולחזור ולכסותו ע"ש כ"ז בדבריו, דאילו מדברי המ"צ ה' אפ"ל דוקא כשמגלה לכסותו דהא ראייתו ממ"ש המהדר צקמון והא התם איירי כשמגלה לכסותו. אמנם צשו"ע הרב מצאיר צהדיא דאף כשמגלה ע"ד לא לכסותו כמי הדיו כו].

שו"ע סעיף ה', אם פינה התבשיל בשבת מקדירה שנתבשל בה לקדירה אחרת מותר להטמינו בדבר שאינו מוסיף הבל.

ומה"ט יש מתירין הטמנה בכלי טרמוס עיין חזו"א [קימן ל"ז סו"ס קל"צ] ויש אוקרין [צסס ר' יוסף רחין צשו"ת צפנת פענח ח"צ סי' כ"ז דיש צו כסף חי והוי כמתמין צדצר המוסקיף הצל] ועיין שו"ת צ"א [חי"א קימן כ"ט] שהאריך צזה ומתיר, [ע"ש מה שהציא צסס שו"ת קרן לדוד אור"ח סי' ע"ז צסס ספר פתחי תשובה סי' קע"ו צהגה, וצסס ספר דרכי חיים ושלום אות תכ"א שמעתיק מתשובה צכת"י מהגאון צעל מנחת אלעזר זצ"ל שהשיב דטיי"ה או קאפ"ע רותח שכלקח צצצת מתוך התנור שנטמן שם צערצ ש"ק, מותר ליתן לכתחילה לתוך הטרמוס פלא"ש לשמור חומו, ואין כאן צית מיחוש].

סימן רנ"ח

מ"ב ס"ק ב', בתבו האחרונים שאסור ליקח בלי ובתוכו משקה צונן ולתחוב אותו בשבת לבלי מלא מים חמין שיתחמם בתוכו אפילו לא יוכל לבא לידי יד סולדת בו שזהו דרך הטמנה ממש כיון שבולו טמון בתוכו.

ובחזו"א [קימן ל"ז אות ל"ז] מתיר ולפ"ז מותר להטמין תוך האוכלו"ט ומער"ש י"ל לכ"ע שרי [להנכיח כלי עם משקה בתוך קדירה של מים חמים שעומד על האש] כיון שאין בזה מעשה הטמכה [כיון דעומד על האש] אלא ביסול.

שע"ה"צ ס"ק פ"י, ב"ב האחרונים.

[זה קאי על מש"כ בפנים שאקור ליקח כלי ובתוכו משקה לוכן ולתחוב אותו בשבת לכלי מלא מים חמין שיתחמם בתוכו כיון שכולו טמון בתוכו] ואם יש כיסוי מלמעלה מותר אם רחב, ודוקא עד חציו, עיין לעיל קימן רכ"ז אות מ"ג במ"ז צ"ס חיו"א, והכא איירי ללא כיסוי, [ר"ל דרך צוולו תוך המים חמין אקור אצל אם הוא רק עד חציו בתוך כלי המים חמים, אין זו הטמכה אף אם כיסה את הכלי הגדול (עם המים חמין) בכיסוי, אלא שצריך שיהי' הכיסוי רחב ואזי מותר לכקות למעלה בצגדים (שאינם מוסיפים הצל) וצלאו כיסוי אקור לכקות למעלה בצגדים כמ"ס במ"ז סי' רכ"ז ס"ק מ"ג (אף ללא הוי מוטמן כולו לא צמוסיף הצל ולא צמחזיק הצל מ"מ גזירה שמה יטמין כולו צמוסיף הצל) וזה דומה ממש לשם. והכא דהמ"ז איירי כשמטמין כולו משום דמיירי ללא כיסוי ולכן חציו מותר].

סימן רס"א

ביה"ל ד"ה מותחלת, ועיין בב"ח שהאריך בזה ודעתו שיש ליזהר לבתחילה לנהוג בשיטת היראים ע"ש והביא שכן היה מנהג הקהלות מאז.

ז' שעות קודם כה"כ והיינו חמשה מיל, [ר"ל כמו דמקציר המחלית השקל (ס"ק ט') דהטעם שפרשו ממלאכה ז' שעות קודם כה"כ דהני אכשי מעשה ס"ל כמ"ד דמתחלת השקיעה עד כאח הכוכבים הוא שיעור ה' מיל כמוזכר בגמ' פסחים (דף ז"ד ע"א) השיעור הזה וס"ל דשיעור מיל הוי ח"י מיכוטין וא"כ ה' מיל עולה שעה ומחלה וג' רביע מיל לפכי הה' מיל [כלומר לפכי השקיעה] הוא צ"ה כשיטת היראים עולה קרוב לרביעית שעה וקצת קודם צ"ה צריך להוסיף מחול על הקודש ועולה יחד קרוב לצ' שעות כמו שכתוב במ"ז צ (ס"ק כ"ז) ששיעור התוספת עם צין השמשות ביחד עולה כמעט חצי שעה או י"ל דס"ל כמ"ד מתחלת השקיעה עד כ"ה הוא ד' מיל

כמוזכר בגמ' פסחים (דף ז"ד ע"א) אלא דס"ל כמ"ד דשיעור מיל הוי כ"ד מיכוטין א"כ ד' מיל עולה שעה ומחלה ועוד שש מיכוטין וג' רביע מיל לפכי כה"כ הוא צה"ס והוא לפ"ז ח"י מיכוטין עולה יחד שעה ומחלה ועשרים וארבע מיכוטין וחקר משכי שעות שש מיכוטין וזה הוי מפכי תו' שבת ולכן פרשו ז' שעות].

מ"ב ס"ק ב"ג, דבה"ש מתחיל תיבף אחר תחלת השקיעה היינו משעה שהחמה נתבספה מעינינו.

י"א אפילו דכראה לעומד על הר מהרי"ל מצריסקא, [ועיין לעיל סי' רל"ג צאה"ט ס"ק ה' וצמה שכתב שם המחבר].

סימן רס"ג

רמ"א פ"ה ה', יש מי שאומר שמברכין קודם ההדלקה.

אבל לאחר הדלקה לא תצרך כמ"ס בשו"ת מהר"י ברוכ"א קימן פ"ד.

מ"ב ס"ק ב"א, ועל אידך תקנה דתאמר לא"י להדליק ג"ב קשה הא אין שליחות לא"י.

וי"ל דהעיקר הוא ההדלקה וכמו דשיעור חמץ דמהני ע"י עכו"ם [דהתורה הקפידה שיהא חמץ מוצער מן הצית ואם עשאו ע"י העכו"ם שיהא החמץ מוצער מן הצית ג"כ קיים המכרה של ציעור חמץ ה"ה צהדלקת כר שבת ג"כ העיקר שיהא כר מודלק בתוך הצית ואם הדליקו ע"י עכו"ם ג"כ קיים המכרה הזו, ועי' מג"א סי' תמ"ו ס"ק ז', ועיי"ש צהגהות רעק"א שהק' הא אין שליחות לעכו"ם, וצוה א"ש וע"ע מש"כ לקמן צסי' תמ"ה על דברי המ"ז ס"ק ו', צסם הקוב"ש ביצה אות כ"ה דהוכיח כן מרש"י דהמכרה דציעור חמץ מתקיימת ע"י ככרי יעו"ש].

מ"ב ס"ק ל"ד, וה"ה אם הבעה"ב מקנה לו חלק בגר שלו במתנה ובמ"ש לקמן בסימן תרע"ז לענין גר חנוכה.

אלא דאז צריך לעשות קנין [כדי לקנות חלק הנכר ששיך לו] משא"כ צפרוטה דכסף קונה כמ"ס הרמ"א בחו"מ קצ"ט סעיף ג' [וז"ל הרמ"א ויש מי שכתב דה"ה הנותן מעות על יין לקידוש צערב שבת דקנה

דכל כהאי גוונא העמידו דצריהם על דין תורה כש"כ להדלקת נרות שיותר מקידוש].

שו"ע סעיף ט', המדליקין בזויות הבית ואוכלים בחצר אם אין הנרות ארוכות שדולקות עד הלילה הוי ברבבה לבטלה.

משמע אצל דולקות גם צלילה אינו צרכה לצטלה [אע"ג דאכל קעודה צחצר שלא במקום הדלקת הנרות ג"כ ינא] וזה שלא כדברי ה"ח (ד"ה כתב זה"ג) [וז"ל ה"ח כתב צאגודה שאם אין הנרות ארוכות שדולקות עד הלילה הוי צרכה לצטלה עכ"ל פי' כיון דמשום שצריך לאכול קעודת ליל שבת במקום הכר משום שלום בית הוי הדלקת נר בשבת חוצה כמו שפירש רש"י ותוס' (דף כ"ה) וע"כ חייב לצרף וראיות ה"ח יש לדחות.

רמ"א סעיף י', והמנהג שאותה אישה המדלקת מקבלת שבת בהדלקה אם לא שתתנה תחלה.

ואז [ר"ל אם התנה שאינה מקבלת שבת או יו"ט בהדלקה זו] לא תצרך זמן ציו"ט בהדלקה פרי ינחק ח"צ סיומן ט'.

מ"ב ס"ק מ', משמע דאם אוכל בבית אף שאין דולקת עד הלילה גבי ולא הוי ברבבה לבטלה שאף שעדיין יום יש לו הנאה ושמחה בשעת אכילה מן הנרות.

והוה מקיים צזה עונג שבת, [אף דעיקר התקנה לא קיים מ"מ כיון דיש לו עונג שבת מהנר לא הוי צרכה לצטלה].

שו"ע סעיף י"ז, י"א שמי שקבל עליו שבת בו' מותר לומר לישראל חבירו לעשות לו מלאכה.

עי' צקפר עמק צרכה [ענין צרכת המכות או' ג'] שנסתפק צאשה שצעת הדלקתה שחכה וצירכה קודם ההדלקה, וכיון שאשה מקבלת שבת בצרכתה שוב לא הדליקה וכותה לצעלה להדליק, והדליק בלא צרכה, מי אמרי' שלוחו של אדם כמותו שיוכל המשלח לצרך על פעולת השליח ואין כאן חשש צרכה לצטלה יעו"ש וצ"ע דא"כ חשוב כמו שהאשה מדלקת ולה אקור, שו"מ שכ"כ הגר"ז (צסי' זה סעיף כ"ה וקו"א או' ח') דמותר לעשות שליח. [דהק' שם על האי ליכא דכשקבל עליו שבת מותר לומר לאחר לעשות מלאכה, דאמאי מותר לומר לישראל חבירו לעשות לו מלאכה הא שלוחו

של אדם כמותו וידו כידו וה"ז כעושה בעצמו ותי' דודאי איקור שליחות אין כאן כלל דהמקבל שבת עליו מצעו"י אף שקיבל עליו כל חומרות וקייגים מ"מ לא קיבל אלא איקורים התלוים בגופו ולכן אין צה משום איקור שליחות דאיקור הצא מאליו הוא והוא אינו עושה שום מעשה וזה ודאי לא קיבל עליו עיי"ש עכ"פ חזי' דאין שום איקור בשליחות צתוס' שבת. דאלו מדין השו"ע ליכא למיפשט מידי דאפ"ל דכשחצירו עושה אין זו שליחות אלא מעשה קוף צעלמא אצל מדברי שו"ע הרצ מוכח דאף משום שליחות אין שום איקור. שוב נזכרתי צמה שכתב החת"ס [או"ח קי' פ"ד] דלא שייך שליחות לעני' מלאכת שבת כיון שבת. [וממילא א"ש האיק שיעושה שליח ואף דהוי כמדליקה מ"מ מותר כיון דבת, וז"ל החת"ס וכן הוא מוסכם דעתי צלי ספק דלעני' מנוחת שבת לא שייך שיהי' שלוחו כמותו דהתורה הקפידה על מנוחת גופו של ישראל ולא אגוף המלאכה וכתב שכ"כ צבית מאיר]. אצל הכתיבות קוף קי' שמ"ח [סק"ד] כתב שלא כדבריו [דחת"ס] עיי"ש מה שהק' דכל אמירה לעכו"ס יהי' אקור משום שליחות דיש שליחות לעכו"ס לחומרא ויהא אקור מדאורייתא [ולדברי החת"ס והצ"ח לק"מ ועיי"ש מה שתי' צאופן אחר, וגם לפי תירוטו יתיישב הכא].

ועי' צאו"ח קי' תכ"ו צשע"ת [ס"ק צ'] וצחכמת שלמה, דצן חו"ל ציו"ט צ' אקור לעשות שליח לצן א"י, [עיי"ש צשע"ת שהציא פלוגתא צזה וז"ל החכ"ס מכ"ש דאקור לישראל לומר כן וצישראל יש שליחות והוי איקור גמור וגרע משבות]. וצ"ע צזה מדברי החת"ס הכ"ל. [ועכ"פ לפי האחרונים הכ"ל כשהאשה שולחה את צעלה להדליק י"ל דיש כאן איקור מלאכה משום שליחות]. שוב ראיתי צפת"ג קי' תרע"ט א' שהק' אם קבלה שבת האיק תאמר לאחר להדליק [נר חכוכה], ותי' צנר חכוכה, ואולי י"ל גם צנר שבת, דא"צ לדון שליחות, וצפרט למש"כ הגר"ז צקו"א או' צ' דהאשה שלוחו של הצעל אין כאן איקור שבת. [ולכן שפיר יכולה לומר לצעלה להדליק ואין כאן איקור שבת דלא הוי שליחות דאדרבה היא שלוחה של הצעל] אצל נראה דהוי צרכה לצטלה אם לא תדליק [דאין כאן שליחות והרי היא לא הדליקה].

ובע"צ פשיט לי' ספיקתו מדברי החק יעקב ה' פסח קי' תל"צ שכתב דמשמעות הפוסקים דאם צירך

זעה"ז על צדיקת חמץ שוב לא יכול לעשות שליו
ע"ז, וזע"ש תמה הא שלוחו של אדם כמותו ותי'
לחף שזעה"ז מותר לשלוח שליו מ"ת השליו אינו
יולא צלי צרכה ואין לומר ליצרך גם השליו דעל חדא
מכנה אין לצרך ז' פעמים ולכן יעמוד אכל זעה"ז
לכאח צצרכתו, הרי מצואר מדצרו דפעולת המכנה
מתייחסת להמשלח ושפיר יכול המשלח לצרך על
מעשה השליו ולא מיקרי צרכה לצטלה אלא דאקור
לעשות כן מפני חיובו של השליו שגם הוא מחויב
צצרכה וז' צרכות א"א לצרך וע"כ כיון דאשה כזר
צירכה וא"א לה להדליק זעממה וא"כ הרי תהי'
צרכתה לצטלה והוי איקור דאורייתא לדעת הרמב"ם
דעוצר בלא תשא דמוטב שהצעל ידליק צצצילה ולצטל
הצרכה שלו דהוי מכנה דרצון כדי להצילה מאיקור
חמור תלאו ללא תשא דצמקום ללא פשע חצירו בזה
אומרים לו לאדם חטא כדי שיזכה חצירך כדאי' בתוס'
שבת דף ד' עכ"ד ע"ש. ולפ"ז י"ל דאם אין אחר שידליק,
תדליק היא זעממה דתוס' שבת דרצון להרמב"ם וכ"ד
ר"ת ואפי' החולקים י"ל דמפלג המכנה אינו אלא
מדצבון וכ"ת צשיטה על צרכות דף כ"ז ע"ז עיי"ש,
[דמצואר צהדי' דקודם שקיעת החמה לא מהני' קצלה
יעו"ש והא דמהני מפלג המכנה י"ל דהוי מדצבון,
וע"ע אורחות חיים סי' זה ס"ק ו', וקצוה"ש סי' ע"ד
צצדה"ש ס"ק י"ט].

וצגוף השאלה אם המשלח יכול לצרך על מעשה
השליו, עי' צמחנה אפרים ה' שלוחין סי' י"א צסס
הפ"ח דיכול לצרך [דכ' דאם הטביל ע"י עכו"ם שיצרך
עליו] אכל למש"כ צסס כנה"ג שס, ז"ע הכא. [דמצואר
צסס כנה"ג משם רבותיו דעשיית מעקה וכיו"צ ללא
צע' שליחות, ובלא"ה יכול חצירו לעשותו ומה שעשוי
עשוי, אין זעה"ז מצרך עליו אלא אומן העושה מצרך
והכא יל"ע דצדיקת חמץ כמי לא צעי' שליחות ואחר
העושה אותו מה שעשוי עשוי וא"כ האיך יכול המשלח
לצרך על מעשה השליו. והכא צהדלקת כר שבת י"ל
דצע' שליחות וי"ל ללא צעיון, וצפרט לפת"ש לעיל
ע"פ דברי הפת"ג ללא צעי' שליחות וכן מש"כ לעיל
דצצרי הת"צ ס"ק כ"א עיי"ש דמהני אפי' ע"י עכו"ם
ללא צעי' שליחות, וא"כ ז"ע אם האשה יכולה לצרך
על מעשה שליו לדעת הכנה"ג]. שוב ראיתי צשו"ע
הגר"ז סי' רס"ג סעיף י"א דכאן יכולה לצרך ע"י שליו
אפי' עכו"ם עיי"ש טעמו. [דעיקר המכנה הוה ההכאה

והשתמשות לאורה והדלקה היא התחלה והכנה למכנה
עיי"ש] וע"ע צצצות יעקב ח"ג או' י"ט שהצואר
מחלוקת בזה עיי"ש [אם יכול להמשלח לצרך על מעשה
השליו].

**במ"ב ס"ק ס"ד, דביון שלחבירו מותר אין איסור
אמירה שייך בזה.**

וצספר מכנה הטורה מפקפק בזה עיי"ש [ו"ל
צקיכור צפנים צקני המכנה (אות ט"ז) עיין צמנה"ט
דז"ע דליכא דשלוחו של אדם כמותו וכיון דהוא אקור
לעשותו גם לחצירו אינו יכול לכוות ואפילו להכות
גם אם לא כוה ז"ע] ועיין שו"ע הגר"ז צקו"א (אות
ח') [ו"ל שם צא"ד דהתקבל שבת מצע"י על עצמו
אף שמתמא קבל עליו כל חומרות וקייגים השייכים
לשבת כמ"ש צקימן רס"א מ"ת לא קבל מתמא אלא
איסורים התלוים בגופו אכל לא התלוים חוץ לגופו
כגון אחר העושה צצצילו שלא יצטרך למחות וה"ה
לענין אמירה שאין צה משום איקור שליחות דהיינו
מה שעושה צצצילו שאיקור זה כולד צשעת עשיית
מלאכה שעושה צצצילו שפעשית ידו כידו ואיקור הצא
מאליו הוא והוא אינו עושה שום מעשה בזה וזה ודאי
לא קבל עליו כמ"ש הלבוש].

סימן רס"ז

**באה"ט ס"ק א', בתוב בשל"ה בשם ס"ח דמ"מ
צריך לאבול בזית בלילה כדי לקיים ג' מעודות
בשבת וב"ב הב"ח סימן תע"ב.**

צשמו של מהר"ל וכן כהג מהרש"ל [הוצא צט"ז
קימן רכ"א ס"ק ו'] וטעמו אפ"ל דילפינן מאכלוהו
היום כש"כ ציראים [עמוד צ' אכילות קימן ז"צ, ועי'
מ"צ ס"ק ה' וצשעה"כ שס].

**באה"ט שם, והט"ז ס"ס רצ"א בתב דביון
דתוספות מחול על הקדש דאורייתא ע"ב יצא
שפיר אפילו גמר קודם הלילה.**

זהו לשיטת הרא"ש [דפקק (צפרק צתרר דיומא
אות ח') דתוספת שבת דאורייתא אכל להרמב"ם
[דהשמיט דין התוספת לגבי שבת] אין תוספת שבת
וחייב לאכול צלילה ועיין רמב"ם פרק כ"ט מהל' שבת
הי"א [ו"ל יש לו לאדם לקדש על הכוס ערב שבת
מצעוד יום אף על פי שלא ככנסה השבת וכו' ע"ש]

ומ"ת שם וז"ל פרק תפלת השחר אחר שמואל מתפלל אדם של שבת בע"ש ואומר קידוש על הכוס וכו' ופירשו שבע"פ שמצע"י קדש וכו' מותר לו לערצ לאכול בקידוש זה משמע מדברי המ"ת שצריך לאכול בערב סעודת שבת, והטעם כמ"ס דלהרמב"ם תו"ש לאו לאורייתא].

מ"ב ס"ק ה', ויש חולקין וסוברין שיזהר למשוך סעודתו עד הלילה ויאכל בזית בלילה וטעמם דביון דהג' סעודות ילפינן ממה דכתיב אבלוהו היום כי שבת היום לה' וגו' בעינן שיקיים אותם ביום שבת עצמו.

ולפ"ז אפשר ג"כ לאכול מחר ציוס ג' סעודות וכ"כ בקפר אשר לשלמה קימן י"ג וז"ל ולפ"ד מצואר דכל שאוכל לאחר קבלת שבת קיים חובת סעודה שצריך מחמת דינא דעונג שבת ורק שחקר לו מכות ג' סעודות בשבת ולענין זה קגי כל שאוכל למחר ג' סעודות].

סימן רס"ח

מ"ב ס"ק ז', ר"ל שנבשל בלשוננו מחמת הרגלו דחול אבל לא נתכוין לשם תפלת חול לכך לא חשבינן ליה בהתחיל תפלת חול ודוקא אם התחיל רק תיבת אתה אבל אם אמר אתה חונן שמוכח שהוא לשם חול אע"ג שהיה רק מחמת שנבשל בלשוננו גומר כל אותה הברכה ועיין בביה"ל.

ושם [צביה"ל] נשאר צ"ע ויש להסתפק בשליח כצור [שטעה והתחיל צרכת אתה חונן אם גומר הצרכה כמו ביחיד או צ"כ הקילון] וצפרט אם כבר אחר וחזר לתפלת שבת, [ועי' קי' קכ"ו ס"ג צרמ"א ובמ"צ שם ס"ק י"ד].

מ"ב ס"ק כ"ח, גם נכון הדבר שאם נזכר קודם שישמע מהש"י הברכה הנ"ל שלא יסמוך ע"ז רק יתפלל עוד הפעם תפלת שבע בסדר כי יש חולקין על עיקר הדין הזה עיין בטור.

[וז"ל הטור ותימא הוא כיון שמתזכרין אותו אם לא הזכיר של שבת האיד יוצא בצרכה אחת מעין שבע וכו' וקשיא טפי לרצ כטרוכאי שאומר שיוצא צו אפילו אם לא התפלל כלל דלא קי"ל כרצו גמליאל דאמר ש"ץ פוטר היחיד אלא צר"ה וזוה"כ אבל בשאר ימות השנה לא] וצביאור הגר"א תי' קושי' הטור [דצטעה

צתפלתו ג"כ מודים חכמים דש"ץ פוטר הצקי כמו דאיתא בתו' צרכות דף כ"ט ע"ז ד"ה טעה צסם צה"ג דאם שכח צר"ח להזכיר יעלה ויצא צכצור א"כ לחזור משום דישמע מש"ץ].

שע"ת ס"ק ב', וע"ש במח"ב שכתב טעה בליל שבת ויו"ט והתפלל של יו"ט ושכח שבת ושמע ברכה מעין שבע מהש"י יצא לפי פסק הש"ע בדין זה ע"ש.

ומשמע דתפלת יו"ט יצא [אף דהיה אפ"ל דכיון דלא הזכיר שבת לא הוי תפלה כלל ולא יצא כמי צשל יו"ט, דטפי מהא כתבו האחרונים צתפלת ר"ח שלא הזכיר יעלה ויצא דיש להסתפק דלא הוי תפלה כלל, דאם התפלל שוב ולא הזכיר מטר דלא יצא צשניהם, מ"ת מהכא מוכח דהוי תפלה ויצא צשל יו"ט וא"כ כ"ס לגבי ר"ח דהוי תפלה, וא"כ להתפלל אלא של שבת צלצד.

סימן רס"ט

שו"ע סעיף א', נוהגין לקדש בביהב"נ ואין למקדש לטעום מיין הקידוש אלא מטעימו לקטן דאין קידוש אלא במקום סעודה.

עיין צ"ח [ד"ה והמקדש] וז"ל שם ומה שקשה האיד נותנין נשתות קודם קידוש צמקום סעודה הלא איקורא לא ספינן להו כדאיתא צפ' חרש נראה דהיינו דוקא צהגיע לחינוך אבל צלא הגיע לחינוך לית ציה איקורא] ונראה כוונתו שכבר הגיע לחינוך של צרכה ולא לחינוך של קידוש ולפ"ז לק"מ קושי' מג"א [דהנה המג"א צס"ק א' הקשה דהא צתשובות הר"ן קימן פ"צ צסם הרש"א כתצ דאי יהיצ לקטן כזה הוי צרכה לצטלה דהא לא הגיע לחנכו צצרכה אבל לפי מה שצארכו לעיל כוונת הצ"ח לא קשה מיד].

מ"ב ס"ק א', ואפילו לפי מה שמבואר לקמן בסימן שמ"ג דאסור להאכיל בידים לקטן אפילו דברים שאסורים מדרבנן הבא שרי מפני במה טעמים עיין במג"א.

אבל האצ חייצ לחנכו אבל צמג"א (ס"ק א') כתצ דאין מכות חינוך [וז"ל ולפמ"ש הצ"י צקימן שמ"ג צסם הרש"א והר"ן לצכל מירי דהוא רצותא דתינוק כגון אכילה ושתיה מותר להאכילו צידים דלא גזרו צו חכמים] ואפשר אפילו לצבריו [דהמג"א] אינו מותר

רק לכורך גידולו ור"ל אכל לא ליתן לו דבר שאין כריך
לכך כגון מעדנים וממתקים וכדומה] וכ"ע, [דאפשר
ל"ש, ועי' יד אפרים ולבו"ש כאן].

סימן רע"א

ביה"ל ד"ה מיד, ועיין בחידושי רע"א שהביא
מדברי הר"ן בסוגיא דנר חנוכה ונר ביתו מוכח
דס"ל דקידוש על היין או על הפת הוא דאורייתא.

וכן הוא בר"צ"ן ועיין שו"ת שאגת אריה סימן ס'
[דס"ל דקידוש על היין לאו דאורייתא].

באה"ט ס"ק א', ובספר החינוך פר' יתרו
משמע שנהגו שלא לקדש בבית עד חשיבה.

וכ"כ בש"ג פ"י בפסחים (דף כ"א ע"ב אות ב')
[וה"ל נראה לי תכאן נראה ללאו שפיר דמי לקדש מצעוד
יוס בשבת עד כאן הכוכבים דכי היכי לאין השבת
קוצעת למעשה עד שתחשך לגמרי כן אינה קוצעת
לקידוש עד שתחשך לגמרי דאלמא זמן הראוי הוא
עיקומו של יוס וכן נראה תהיה לאמר זכרהו על
היין בכניסתו ואין כניסתו אלא עד כאן הכוכבים].

מ"ב ס"ק ג', ואם אינה יודעת לקדש בעצמה
תאמר עמו מלה במלה מראשו ועד סופו ולא
תבין לצאת בקידושו ובאופן זה ביון שהיא
אומרת הקידוש בעצמה נכון שיהא פת או יין
מונח גם לפניה בעת הקידוש.

ותאחז הכוס בידה כ"כ הח"כ [סימן קס"ח] והגר"ז
והשע"ת צקימן רכ"ו (ס"ק ג') [וה"ל שם וכתב צברי
סימן רכ"ה בשם מהר"י זיין מי ששמע מהש"ץ צפה"ג
ונתכוין לכאן בצרכה זו ושאר הצרכות לא ראה לכאן
צברכת הש"ץ ואומרה בעצמו לכתחילה אין לעשות
כן שצריך לאחז הכוס בידו וכו'].

שו"ע סעיף ד', אסור למעום בלום קודם שיקדש
אפילו מים.

והרה"מ [פרק כ"ט מהל' שבת הל' ה'] כתב צדעת
הרמב"ם דשרי [לשתות מים] ולפ"ז יש להקל לכורך
לפני כה"כ ספק יוס ספק לילה [כיון דיכולין לסמוך
על דעת הרמב"ם] שוב ראיתי בשו"ת מנחת אלעזר
ח"א סימן ל"ג להקל, [ועת"ס המחבר צקי' רכ"ט על
דברי השעה"כ ס"ק ה' עיי"ש].

מ"ב ס"ק י"א, ואם קבל עליו שבת אפילו עדיין
יום גדול דינא חבי.

צ"ח (ד"ה ואסור) כתב אם התפלל מעריב [וקבל
עליו השבת התם אסור לטעום עד שיקדש] וכ"כ הגר"ז
(הל' ט'). ויש מתירין מצעוד יוס אפילו שקיבל שבת
ויש לסמוך בשעת הדחק עיין בצרית עולם וכ"כ בשו"ת
צקי' עולם סימן ז' ובשו"ת פרי יצחק ח"ב סימן ט'
[דכיון שלא קיבלו עליו שבת מותר לו לטעום בלא
קידוש].

מ"ב שם, ואם רוצה לקבל שבת מבעו"י וכו'
ולתפלל ערבית אח"כ בלילה רשאי.

ועי' מעשה רב להגר"א אות קי"ז [וה"ל דוקא
כשתתפלל תחלה אז יכול לקדש מצע"י אכל כשאינו
מתפלל אינו יכול לקדש וכו' ע"ש].

רמ"א סעיף ה', אדם שישב לקדש עד לאחר
שברך ברכת המוציא ונזכר קודם שאכל יקדש
על הפת ואח"כ יאכל אבל בהבדלה יאכל תחלה
דהרי אין מבדילין על הפת.

עיין פרי חדש סו"ס קו' [וה"ל ומסתברא דכיון דשרי
להניח תפילין ולהתעטף בטלית אפילו צין גאולה
לתפלה שיצרך עליהם דהא תקינו רבנן לצרך וכל
המכות מצרך עליהן עובר לעשייתן וכיון דעביד
איסורא להניח תפילין בלא ברכה לא הוי הפסק שרי
לצרכי וכו' ע"ש] וכ"ע מהכא [דהא הכא כתב הרמ"א
דבהבדלה אם שכח להבדיל עד לאחר שצרך ברכת
המוציא יאכל תחלה פרוסת המוציא כדי שלא תהיה
הברכה לבטלה ולפי הטעם של הפ"ח מותר להבדיל
קודם ולא הוי הפסק כיון דאסור לאכול בלא הבדלה
א"כ מי שמבדיל קודם האכילה לאחר ברכת המוציא
לא הוי הפסק].

מ"ב ס"ק כ"ג, מיהו צריך להביא לפניו עוד
לחם משנה וזה לא מקרי הפסק דהוי מצורך
סעודה.

ומותר לדבר כ"כ הגר"ז [וה"ל ט"ו] וז"ל ואף אם
אין לפניו לחם משנה וצריך להתמין עד שיביאו לפניו
אין זה הפסק ואף אם יצטרך לדבר ולומר להם שיביאו
לו אין זה הפסק כלל כיון שהוא לכורך הסעודה].

מ"ב ס"ק מ"ו, ומטעם אחר דביון שאחד פוטר
חבירו בעינן קביעות שיקבעו יחד ובישיבה מקרי

קביעות ובנ"ל בסימן קס"ז ולפי דבריו גם השומעים צריכין לישב.

ואכן שנוהגין לעמוד וכן היה נוהג האר"י ז"ל, ולפ"ז עדיף שכל אחד יצטרך צפה"ג ויוצא בזה לכ"ע אפילו בעמידה הקידוש כמו בכל צרכי המכות [שאינו צריכין קביעות כדי שאחד יהא יכול לפטור את השני] ופטור.

מ"ב ס"ק ס"ח, דהיינו שלא ישהה מתחלת שתייה ראשונה עד סוף שתייה אחרונה יותר מבדי שתיית רביעית ועב"ם לא יפסיק זמן רב כדי אכילת פרס.

ובספר אפיקי ים ח"צ קוק"י צ' חלק עליו בזה וק"ל לאפילו הפסיק בשתיית יין דקידוש יותר מכדי אכילת פרס ג"כ יצא כיון דפקינן דשתיית כל המקווצין תכטרפת א"כ אין שייך לומר לזריך שיסתה המלא לוגמיו בכא"פ דבעינן יתובי דעתא א"כ אפילו שתה המקדש בעצמו היין ג"כ אינו מעכב השתיה בכא"פ.

וכנראה דוקא פת וכו"כ צ"י ביאור דברי התוס' צקי' קס"ז.

שעה"צ ס"ק ע"ו, פשוט דלא עדיף משאם היה מקדש בעצמו.

[קאי על מש"כ בפנים דזריעצד שלא טעם המקדש הסכימו הרבה אחרונים לאפילו שתיית כל המקווצין תכטרפין למלא לוגמיו אך שלא ישהה ע"י שתיית כולם יותר מכא"פ] וכו"ע הקצרה [דשתיית כל המקווצין דמכטרפין למלא לוגמיו ג"כ יהא צריך להקפיד כמו בשותה הוא בעצמו דקפדינן שלא ישהה יותר מכא"פ ה"ה בשתיית המקווצין] ואולי כהרמב"ם דקס"ז קס"ז [הוצא דבריו צרמ"א סימן קס"ז קע"ו, דשתייה של אחר חשיב כשותה הוא [דעיי"ש שהק' עליו הצ"י שם, וצד"מ או' ו' שם כתב ול"כ דברי הרמב"ם דמאחר שטעם א' מן פרוסת הצליעה יצאו כולם, מירי להו אטעימת כוס של צרכה, עיי"ש. הרי מצוה דעתו דשתיית השומעים הוי כאילו שתה הוא ממש ולכן צריך להיות כשתייתו תוך כדי אכילת פרס].

מ"ב ס"ק ע"ח, דביון שקידש מתחלה על היין כדין וגם טעם בשיעור אע"פ שלא טעם מאותו הכוס שקידש יצא ודוקא שלא הסיח דעתו בינתיים.

וכ"ע הקצרה [דהמ"צ דכתב הטעם דא"כ לחזור ולקדש דכיון שקידש מתחלה על היין כדין וגם טעם בשיעור אם כן כבר יצא יד"ח קידוש] כיון שלא כתב דהיין לפניו [א"כ הקידוש לא חל על היין כיון שהיין שקידש עליו כשפך והיין ששותה עכשיו לא היה לפניו בשעת קידוש א"כ כמלא שלא חל הקידוש שלו על היין].

מ"ב שם, אבל אם היה יין מוכן לפניו בכל על השלחן או על הספסל בעת הקידוש ודעתו היה לשתות ממנו אח"כ א"צ גם לקדש שנית.

ר"ל [מה שכתוב אבל אם היה יין מוכן לפניו בכליו כלי שכשר לקידוש.

שעה"ת ס"ק ג', וכתב בפמ"א ח"ב סימן ה' שנים שמברכין על כוס של קידוש יחד דרכם להמתין שאחד מברך בפה"ג וחבירו עונה אמן ושוב מברך השני בפה"ג אין לראשון לענות אמן דהוי הפסק.

ולפ"ז ה"ה בהצדלה לענות אמן על הצמים וכר [הוה הפסק ואין לענות אמן].

סימן ער"ב

שו"ע סעיף א', אין מקדשין על יין שריחו רע אע"ג דריחיה וטעמיה חמרא ולא על יין מגולה אפילו האידנא דלא קפדינן אגילוי.

ואפילו סיכנו צמסכנת [היין המגולה ג"כ אסור] כ"כ הטור ועיין צ"ח (ד"ה אין) ופרישה (אות ג') [דכתבו דלחכמים אפילו בלא קידוש אסור משום גילוי ואפילו סיכנו וכו' ואפשר דהטור [דכתב דאסור לקדש אפילו סיכנו דמשמע מדבריו דלשתיה כן מותר אם סיכנו] כתבו אליבא דין בזה"ז דלא חוששין לגילוי אפ"ה אסור לקדש] וכו"ע לפ"ז דברי רמ"א דקע"ו ג' [דכתב ויש אוקרין לקדש עליו אלא יסכנו תחלה להעביר הקמחין דמשמע דמהכי סיכון] ויש לחלק [בין מגולה לא מהכי סיכון אע"ג דאמרינן כר' נחמיה [בג' צ"צ דף כ"ו דארכ נחש כף ועומד צמקומו משום הקריצהו נא לפחתך משום דפסול לניסוך ה"ה כמי לקידוש משא"כ ביון שיש צו קמחין אם אפשר לסכנו אין צו משום הקריצהו נא לפחתך ומותר לקדש עליו] ולפ"ז נראה דאם כפל אצנים וכדומה דשרי ע"י סיכון.

רמ"א סעיף ט', ומי שאינו שותה יין משום נדר יכול לקדש עליו וישתו אחרים המסובין עמו.

וכ"פ הגר"ז (הל' י"ז) ועיין חכ"ז סימן קס"ח [שכתב דהא דאמרינן טעם אחד מהמקובין יאכל אפילו לא טעם המצרך ה"מ בדלא אפשר לטועם לצרך כגון זכיו וזכיו ציתו אצל דאפשר לטועם לצרך אסור לאחר לצרך וכו' ע"ש, והרי הכא דהאי דינא ג"כ מייירי לאחרים המקובין יכולים לצרך והמצרך אסור לו לטעום היין משום הנדר שעשה א"כ דאפשר לטועם דהיינו המקובין לצרך, אסור לאחר לצרך] וכו' ע [מרת"א דהכא דכתב דמי שאינו שותה יין משום נדר יכול לקדש עליו להוציא אחרים המקובין עמו] ועיין מור וקאיעה (סימן רע"ז) [דמתמה על אציו הח"ז שכתב שאין כהן לתת לכזיר כוס יין לצרך עליו דה"מ מאחר שאינו מחויב בדבר דאשתמיט ליה תלמוד ערוך שאיקור דאורייתא להושיט כוס יין לכזיר ומה צורך לצוא עליה משום דאינו ראווי לי כי זה קל לדחות וי"ל דתקרי חזי ליה כיון דאי דעיי מתשיל אכדריה כיוצא בה תלינו מערבין לכזיר ציין וצרכת היין כמי דרצון היא. וכ"ש גבי קידוש היין דקי"ל דא"פ שיא מוציא דאמרינן הואיל וצקדוש מוציא דא"פ שאינו חייב גם בצרכת היין יכול להוציא וכו' עכ"ל משמע מדבריו דצקדוש היום דא"פ שאינו יכול לשתות יין א"כ היה אסור לו לצרך בשביל אחרים קידוש היום שאני דקי"ל דא"פ שיא מוציא תמילא הואיל וצקדוש מוציא דא"פ שאינו חייב גם בצרכת היין יכול להוציא] ושאילת יעב"ץ ח"ז סימן ק"ד [דמציא דבריו שכתב דקפדו מור וקאיעה ועיין שם שהאריך בקושיא על הרמ"א דק"ל דמי שאינו שותה יין משום נדר יכול לקדש לאחרים] ולעכ"ל י"ל כאן [צקדוש] מודה ח"ז [כמו שמוצא לעיל בשם מור וקאיעה דצקדוש היום דקי"ל דא"פ שיא מוציא אמרינן הואיל וצקדוש מוציא דא"פ שאינו חייב גם בצרכת היין יכול להוציא] ועיין הגר"ז (סימן ער"ז) בקו"א (אות ז') (דמקביר הטעם דפסקינן דמי שאינו שותה יין משום נדר ג"כ יכול לקדש להוציא אחרים המקובין וז"ל די"ל הכא כיון שהוא חייב צקדוש וא"א לו ללכת י"ח בלא טעימה כמ"ש האחרונים בקו"י רע"א א"כ כשאחר טועם ומוציא י"ח למה לא יוכל הוא לצרך על אותה טעימה שהיא ג"כ בשבילו דבשלמא מי שיא כזר י"ח שאינו מחויב בדבר אלא מדין ערבות לכן שהחייב בעצמו

יכול לפטור חובו בעצמו אין להערב לפוטרו משא"כ כאן שהוא חייב בעצמו בטעימה זו לצד מהערבות בעד חצירו הטועם ואף שהוא אינו חייב אלא בהטעימה ולא בהצרכה כשאינו טועם מ"מ כיון שהוא חייב לטעום א"כ כשחצירו טועם ונעשה כאילו הוא טועם וא"א לחצירו לטעום בלי צרכה א"כ הצרכה שחצירו צריך לצרך הוא מחויב בה מחמת עצמו כמו שמתחייב בה מדין ערבות מחמת שא"א לחצירו לטעום בלא צרכה כדפרש"י שהרי בהצרכה עצמה אין בה דין ערבות אלא מחמת הטעימה ה"ה לענין חיוב מחמת עצמו ג"כ שכיון שא"א לחצירו לפוטרו מחיובו בלא צרכה א"כ יכול הוא לצרך דא"פ שחצירו יודע ולא הנריכו שיצרך חצירו בעצמו אלא כשאין לו שום צורך בצרכת חצירו רק מחמת ערבות לצד ואף גם זאת אינה חובה גמורה כי רצים חולקים וכו' עכ"ל א"כ תמילא אתי שפיר גם לדברי ח"ז דק"ל שאין לאחר לצרך אם הטועם יכול לצרך בעצמו דהכא שאני שמתצרך בשביל עצמו שאינו יוצא קידוש באופן אחר בלא טעימה א"כ כמאן שמתצרך בשביל עצמו כמו שמקביר הגר"ז].

רמ"א שם, ומי שאינו שותה יין וכו'.

וכראה דאם יכול לשמוע קידוש מאחרים עדיף דיש לחוש לשיטת הגאונים הוצא לעיל סימן רע"א סעיף י"ד שאם לא טעם המקדש לא יאכל והשו"ע תסיק לעיל וראוי לחוש לדבריהם.

במ"ב פ"ק ל"ג, ובמג"א הבריע דאסור בזה לקדש ע"מ שישתו אחרים ביוון שהם יודעים לברך בעצמן בפה"ג ובדמובח לקמן סימן רע"ג ס"ד אלא הם יקדשו בעצמן.

וכ"ע דשם [ר"ל צקדוש רע"ג ס"ק כ'] הכריע דלא כמג"א עיי"ש צביאור הלכה [ד"ה והוא שאינם יודעים] וכו'.

במ"ב שם, ובדמובח לקמן סימן רע"ג ס"ד.

והגר"ז לא פסק כן עיי"ש [קצוי ער"ז ס"ד וצקו"א אות ז' וז"ל המ"א יחיד הוא בדבר זה וכל האחרונים מסכימים לדעת רמ"א ואף המ"א עצמו חזר והודה לרמ"א צקו"א רכ"ט וכו' עכ"ל].

סימן רע"ג

רמ"א פ"א פ"ג, וצריך לאכול במקום קידוש לאלתר.

וכן מצינו בסימן שכ"א (סעיף י"ג) לענין עומן [ו"ל המחבר המתוך הירק דק דק חייב משום עומן וע"ז קאמר הרמ"א וכו' לא מייירי אלא בחותך ומכין אבל אם לאכלו מיד הכל שרי וכו' ע"ש] ועיי"ש בפוסקים [מהו נקרא לאלתר, ועמ"ש כ"ב בסי' שכ"א סעיף י"ג ברמ"א, בשם האג"ט והאג"מ].

רמ"א שם, וצריך לאכול במקום קידוש לאלתר.

פי' סמוך כמו שמצינו במלכת צורר (סימן שי"ט סעיף א') [ו"ל המחבר ואם צורר צידו כדי לאכול לאלתר מותר וע"ז קאמר הרמ"א וכל מה שצורר לצורך אותה סעודה שמיסב זה מיד מקרי לאלתר] ולפ"ז לק"מ קושיא על מג"א סימן רפ"ו אות א' [ו"ל ואע"ג דאסור לאכול קודם קידוש ואין קידוש אלא במקום סעודה י"ל דדי כשיטתה כוס יין אחריו כמ"ש סימן רע"ג ק"ה או שיטת פירות ויתפלל במקומו ויאכל אח"כ הפת עכ"ל ולכאורה קשיא דהא כתב הרמ"א וצריך לאכול במקום קידוש לאלתר והבא הרי מתפלל מקודם כבר לא מיקרי במקום סעודה אבל יש לתרץ כמו שמצינו במלכת צורר דכל מה שצורר לצורך אותה סעודה שמיסב זה מיד מקרי לאלתר א"כ גם הכא כל דמקדש אדעתא לצורך אותה סעודה שמיסב זה מיד מקרי לאלתר] עיי"ש לבו"ש ומחלית השקל [דמקשו קושיא זו על המג"א ולפי דבריו לא קשה מילין].

באה"ט פ"ק ב', אם לא היה בדעתו לאכול מיד בגון שדעתו היה להפסיק בדברים אחרים והפסיק אפילו אבל אחר זמן במקום קידוש אינו יוצא.

אבל אם עוסק באכילה לא מקרי הפסקה, [וכדמשמע מדברי המ"א הוצא לעיל (צקטע הקודם) או שיטת פירות וכו'].

מ"ב פ"ק י"ב, ולא יפסיק אפילו זמן קצר.

זהו לכתחילה וצדיעבד כ"ז שלא כתעכל המזון [ור"ל דשתיית הכוס יין] וי"א שעה או צ' שעות עיין כ"א חו"א סימן כ"ו [שמציא בשם הגינת ורדים כלל ג' סי' כ' שמבאר כוונת הרמ"א צק"ג שכותב שצריך לאכול

לאלתר, היינו דר"ל לאפוקי שלא ישהה עד שיעור של כדי שיתעכל המזון, והביא בשם החיד"א ז"ל בשו"ר ברכה, ש"ע פ' דברי המהריק"ש הכ"ל כתב מהרי"ל דמכאן יש סמך למה שנוהגין כליל יו"ט שני או צו"ט שאחר השבת דשצעים מסעודת היום, שמקדשים ואוכלים אחר שעה או שעתיים, ותכל מעליהם תלוות הרצ בעל שו"ר כנה"ג. הרי לך להקל משום כך אפילו עד עצור שעתיים, וגם הביא בשם אשל אברהם (בוטשאטש) בסי' רע"ג שמבאר בפשיטות להיקח הדעת ושהייה זמן מרובה בין הקידוש להסעודה, אינו כיגוד לקידוש במקום סעודה וכמו כליל פסח, ע"ש].

שעה"צ פ"ק י"א, מ"א בשם מהרי"ל.

[זה קאי על מש"כ בפנים דלא יפקיק אפילו לזמן קצר בין קידוש להסעודה] ועיין לקמן סימן רפ"ו שער הציון אות ה' דאם שותה רביעית יין קדי קידוש של יום.

שו"ע פ"א פ"ג, כתבו הגאונים הא דאין קידוש אלא במקום סעודה אפילו אבל דבר מועט.

והגר"ח הורה הלכה למעשה בשליש בינה של זמנינו [הוי דבר מועט שיכא בזה קידוש במקום סעודה] כ"כ האחרונים.

מ"ב פ"ק ב"ו, אך אם חלש לבו קצת ואין לו עתה מחמשת המינים לפעוד אחר הבוס דעת איזה אחרונים דינן לסמוך על הש"ג בשחרית.

דו"א דמותר לטעום קודם קידוש ציוס עיין מהר"ם חלאווה פקחים (דף ק"ו ע"א ד"ה ציוס) וכ"ד הראב"ד (פרק כ"ט הל' י' מהל' שבת) ור"ה [דברי הר"ה מוצא בשו"ת הרשב"א ח"ז סימן תקכ"ט] עכ"פ אח"כ יקדש במקום סעודה על היין ויכא לכ"ע [דעת השו"ע סימן רפ"ט דאסור לטעום כלום קודם הקידוש היום כמו בקידוש הלילה] כדעת תורה.

ביה"ל ד"ה ואם, וישיבה דידן כמו הסיבה דידהו והאיך יכול להוציא שבנו כשהוא בבית אחר ואפילו הרמ"א שם דס"ל דמותר בעמידה הלא מבואר הטעם בב"י דביון שקובעין עצמן לצאת ידי הבדלה קובעים נמי לבסוף ע"ש הרי דעב"פ בעינן שיקבעו יחד ולא כשהוא בבית זה ושבנו בבית אחר.

כ"כ התו' (ברכות דף מ"ג ע"א ד"ה הו"א) [והטעם שמבאר צ"י דכיון שקובעים עצמן לכאף ידי הבדלה

וכו' וצביאור מרדכי (פרק כיאד מצרכין ס"ק כ"ד) פי' כוונתם לענין לכאח ידי צפה"ג [כריך קציעות] אכל צצרכת המכות בכל המכות א"כ קציעות ולפ"ז לק"מ [דהשכן יכול לכאח צקידוש של חצירו בלא שום קציעות ורק לענין צרכת צפה"ג כריך קציעות].

שע"ת ס"ק ב', וכתב בר"י דהאידנא נהוג עלמא בפשיטות לאכול פת ביסנין אחר קידוש היום ביום ולברך מעין ג' ואחר זמן סועדים.

אכל אם סועדים מיד לכ"ע חשיב ספיר קידוש במקום סעודה [ולא הוי הכיסקין הפסק].

סימן רע"ד

שו"ע סעיף א', בוצע על שתי בברות שלמות. וצקפר יראים [עמוד צ' אכילות סימן כ"ב] שזהו מן התורה ולעיל סימן קס"ח סעיף צ' הציא [המחבר] להלכה דחיבור ע"י קיסם הוה חיבור וחשיב שלם וכ' ככרות שיש צהן כשיכה [אחת צחצרתה] כראה דחשיב כצ' לחמים [והוה לחם משנה] ולא דמו לחלה [לחם נשכו צ' צכיקות הוי כא'], ועיין שו"ת כ"א חי"א סימן כ"ד וכ"ה.

שע"ת ס"ק א', ועיין בשו"ת ח"צ סימן ס"ב וסימן ס"ג ודעתו בלחם חסר תלוי בפלוגתת הרא"ש והר"י ז"ל דלהרא"ש אם החסרון אינו יותר מחלק אחד ממ"ח לא מקרי חסרון ולהר"י אפילו בחסרון מועט נמי לא מקרי שלם.

אכל צקפר תוס' שצת חולק על הח"כ ואפשר לומר דגם להרא"ש לא יאכל [עיין שם שהאריך צכמה ראיות מוכיחות] אכל תורת השלמים [הוצא דבריו צקפר תוספת שצת] ס"ל כח"כ.

מ"ב ס"ק ח', ועיין לעיל בסימן קס"ז ס"א בהג"ה שלא יחתוך בבכר עד אחר הברכה כדי שיהיו הבברות שלמות.

תוס' (צרכות דף ל"ט ע"ב ד"ה והלכתא) רא"ש (כיאד מצרכין אות י"ט) ומרדכי (כיאד מצרכין אות קכ"ה) כתבו דחיישינן שמא תשמט ידו ויחתוך לגמרי ולפ"ז אם התחיל לחתוך [ולא גמר לחתוך] אינו חסרון והוה שלמות.

שו"ע סעיף ד', סעודה זו ושל שחרית אי אפשר לעשותה בלא פת.

ולכן מהר"ל כהג לאכול צקוף הסעודה [ר"ל שהתחיל מצע"י צער"ש אחר קצלת שצת לאכול הסעודה] כזית פת שכבר ודאי לילה עיין ט"ז סימן כ"א [שהציא מכהג של המהר"ל] ועיין אשר לשלמה [סימן י"ג שהאריך מאד צדין זה].

סימן רפ"א

מ"ב ס"ק ג', ואם נזכר קודם שאמר בא"י יוצר המאורות שלא אמר לאל אשר שבת אפשר דישי לחזור ולהתחיל מלאל אשר שבת.

והגר"ז (הל' צ') פוסק דא"כ לחזור וה"ה שלא לאמרו במקום שכזכר.

מ"ב שם, כתב הח"א מ"מ נ"ל שלא ידלג לבתחלה הנוסח דלאל אשר שבת או הכל יודוך כדי להתפלל בצבור שחרי ב"ז נזכר בזהר ש"מ שנוסח ברבה כך היא.

ולצרי הגר"ז (צהל' צ') כראה שצריך לדלג כיון שאינו אלא רשות [וז"ל שם ואח"כ מתחילין יוצר אור והכל יודוך ואל אדון ולאל אשר שצת וצכל מקום ומקום לפי מנהגו ומ"מ אין כל זה חובה אלא רשות].

סימן רפ"ב

רמ"א סעיף ד', וקטן יכול לקרות בפרשת המוספין או בד' פרשיות שמוסיפין באדר ובן נוחגים.

ויש חולקים עיין רעק"א [דהעלה לעיקר דקטן לא יקרא צד' פרשיות] ועיין לקמן צאה"ט סימן תרפ"ה צס"ק צ' מש"כ צסם מהרש"ל [וז"ל וכתב רש"ל שאין הקטן עולה למפטיר צפר' זכור וצפ' פרה ע"ש].

באה"ט ס"ק ח', זולת פרי' זכור שהוא לבו"ע מדאורייתא עיין סימן תרפ"ה.

והגר"ז (הל' ט"ז) כתב אפי' פרשת זכור [וז"ל וד' פרשיות יכול לעלות אם יודע למי מצרכין ואע"פ שפרשת זכור היא חובה מן התורה שישמענה כל אדם מישראל והקטן שאינו מחוייב צצבר אינו יכול להוציאם י"ח מ"מ עכשיו הרי הש"ך קורא צקול רם ומשמיע לכצור וננוציאם י"ח] עיי"ש ואפשר דלא פליגי

[שהגר"ז איירי דקטן רק עולה לתורה ומצדך אצל הש"ך קורא הפרשה משא"כ הצא"ט איירי זלקרות הפרשה שהוא מה"ת וע"ז קאמר דקטן אינו יכול לקרות הפרשה] ודו"ק.

מ"ב ס"ק ב"ג, ובתשובת פרח שושן העלה לעיקר דחקטן לא יקרא בד' פרשיות והביאו בחידושי רע"א.

ועיי"ש [דהפריח שושן] לאיירי לקרות [ע"ז קאמר דהקטן לא יקרא] אצל לצדך אפשר דמודה דיכול.

סימן רפ"ה

שעה"צ אות א', עו"ש פרישה ושבה"ג.

[זה קאי על מש"כ צפנים שאין יוצאים שנים מקרא ואחד תרגום צמה ששמע מש"ך פ"א הקריאה לאינו יוצא בזה אפילו בדיעבד] וכ"כ שו"ת מהר"י ברוכא צסס מהרי"ו.

סימן רפ"ו

שו"ע סעיף ב', כל יחיד חייב להתפלל תפלת המוספין.

ורעק"א [צהגהותיו לש"ע סימן ק"ו] מקטפק אי נשים חייבות במוסף וכ"כ בעמודי אור (סימן ז') לפטורות מלהתפלל וכו"ע.

מ"ב ס"ק ז', ואע"ג דלאחר תפלת שחרית כבר נתחייב בקידוש ואסור לאכול ולשתות מקודם ואין קידוש אלא במקום סעודה י"ל דדי בשישתה בום יין אחר הקידוש דגם זה מיקרי סעודה.

ומג"א (ס"ק א') תירץ ג"כ שיתפלל מוסף ואח"כ יאכל פת במקומו (וג"כ הוי קידוש במקום סעודה והתפלה לא מיקרי הפסק).

סימן רפ"ח

מ"ב ס"ק ב', ולפ"ז הש"י שמנגן ואין יוצאין מביהב"ג עד אחר שיש שלא בהוגן הוא.

וכ"כ כאן בערוך השלחן שחייב לאכול סעודת שבת קודם חלות, [אצל הת"צ מיירי שלא טעם כלום ומשום כוס, והערה"ש מיירי שהסעודה זמנה קודם חלות].

ביה"ל ד"ה אסור, ואיסור תענית בשבת יש דעות בפוסקים אם הוא רק מדברי קבלה מדכתיב וקראת לשבת ענג או הוא מדאורייתא מדכתיב אכלוהו היום.

וה"ע ממה שכתב המחבר סעיף ז' [וז"ל י"א שאלם שמזיק לו האכילה דלז עונג הוא לו שלא לאכול לא יאכל] וג' [וז"ל אדם המתענה בכל יום ואכילה בשבת כער הוא לו מפני שינוי וסת וכו', חסידים ואנשי מעשה שהתענו בשבת מטעם זה, ואי איסור תענית הוי לאורייתא אמאי מותר] ואולי צכה"ג [שמזיק לו האכילה או באלם שמתענה בכל יום ואכילה בשבת כער הוא לו] לכ"ע [אפילו להפוסקים דס"ל דהוא איסור לאורייתא] אינו אלא דרבנן.

מ"ב ס"ק ה', אבל בשאין לו צער אף שמתענה על עונות ומחמת תשובה אסור.

וראיה לזה מקעיף ד' [וז"ל המחבר מותר להתענות צו תענית חלום כדי שיקרע גזר דינו וכו' להתענות ציוס ראשון כדי שיתכפר לו מה שציטל עונג שבת הרי רואים מדבריו שיש לו עון שאסור להתענות שציטל עונג שבת ורק מפני ת"ח התירו לו עכ"פ להתענות בשבת כדי שיקרע גז"ר אצל בלל"ה לא].

מ"ב ס"ק ט"ו, ואף באלו הג' אין להתענות בשבת אא"כ התענית עונג לו בגוף שנפשו עגומה עליו ובשיתענה ימצא נחת רוח.

וי"א דדוקא בשבת אצל ציו"ט לא יתענה מהרי"ל [מנהגים הל' יום טוב אות מ"ו] [וז"ל שאין להתענות ציו"ט תענית חלום דהא דמתענין בשבת דגם כתיב גציה וקראת לשבת ענג כותנים צו טעם דהיינו עונג דידה דמתצטל החלום בתעניתא אכן צרגלים כתוב שמחה ושמחת בחגך ואין שמחה אלא בצער ויין לכן אסור להתענות בהן].

סימן רפ"ט

שו"ע סעיף א', ויברך על היין בפה"ג והוא נקרא קידושא רבא.

ובשע"ת (ס"ק א') כתב דיושב צענת הקידוש וכ"כ לעיל רמ"א סימן רע"א סעיף י' [דיותר טוב ליטב צענת הקידוש] וכאן [צקידוש היום] כ"ע מודו [דלומרים אותו מיושב] דומיא דצרכת הנהנין [מצדך ציטצה עיין מ"ז סימן תל"צ צקופו].

ש"ע שם, ויבצע על לחם משנה במו בלילה.
וכן צפת הצאה צכיסנין די"א ליואל צזה [לחם
משנה] עיין קהלות יעקב [צרכות סימן ט"ז].

ביה"ל די"ה חובת, ומי שהותר לו לאכול
ולשתות קודם תפלה בגון שהוא לרפואה ובדלעיל
סימן ט"ט ס"ג פשוט דצריך לקדש מתחלה.
כ"ע מכין לו לילמא תקנת חכמים [לכריך לקדש]
לאחר התפלה ואולי קוצר דפטור מתפלה כיון שהוא
חולה ויש לעיין בשאר אופנים [כגון הכמא והרעב
שיכול לאכול] קודם התפלה והם אינם פטורים מתפלה
מכא ליה לכריך לקדש מתחלה.

סימן ר"צ

ש"ע ס"ק א', מ"מ אין להביא לפני מיני
פירות ולברך על כל אחד בפ"ע לפי שיבוין שלא
להוציא האחר בברכה זו דבה"ג ברבה לבטלה
הוא וכו'.

וכ"כ צ"ע הגר"ז (סימן רט"ו הל' ד') וכתב (בהל'
ה') לצרך אחר צרה"מ עיי"ש הטעם [וז"ל לפיכך אם
הציאו לו פירות בתוך הקעודה טוב יותר להכיחם
לאחר צרה"מ] כדי שיצרך אחריהם צרכתם האחרונה
המיוחדת להם ולא יפטרם צרה"מ"ז שאינה מיוחדת
להם ואינה פוטרם אלא משום שהם נחשבים מכלל
הקעודה האיל וצאו קודם שמשכו ידיהם מן הפת
ואם צאו אחר כך טעונים צרכה לפניהם ולאחריהם
ואין נפטרים צרה"מ"ז שאין צרה"מ"ז פוטר מעין ג'
ולא צ"ר כמ"ש צסימן קע"ז ור"ח ויש חולקים ויש
להחמיר כקצרא הראשונה וצפרט צצצ ויו"ט כדי
להשלים ק' צרכות יש לו להכיחם לאחר צרה"מ"ז
להשלים צהם ולא לסמוך על שמיעת חזרת הש"ך
וצרכת התורה וההפטרה].

סימן רצ"א

ש"ע סעיף א', יהא זהיר מאד לקיים מעודה
שלישית ואף אם הוא שבע יכול לקיים אותה
בבביצה.

וי"א אפילו צכזית וכן עיקר [עי' ת"צ סק"צ] ועיין
סימן תרל"ט אות כ"ג צמשנה צרורה [וז"ל ואף צצסימן
לכ"א כתב המג"א ללסעודת צצצ צריך ג"כ צביצה

ויותר כדי לליהוי קעודת קצב התם למכזה צעלמא
לכתחילה וצדיעצד די צכזית].

מ"ב ס"ק א', וכדאיתא בגמרא חייב אדם לאכול
ג' מעודות בשבת ואסמכוהו אקרא דבתיב ויאמר
משה אבלוהו היום כי שבת היום לה'.

אבל צקפר יראים [עמוד צ' אכילות מכזה כ"צ]
כתב מכות עשה [ר"ל להוה מ"ע לאכול ג' קעודות
צצצ ולא רק אקמכתא אקרא.

מ"ב ס"ק ב', וי"א שאפילו בבזית יוצא ידי
המעודה.

כ"ל הטעם [לדפילו צכזית יואל ידי הקעודה]
לסעודת צצצ הוה קצב ועיין צקפר אפיקי יס ח"צ
סימן א' צקוס"י צכה"ג שצבר צצב ודאי יואל צכזית.

באה"ט ס"ק ו', שתי בברות וכן נוהגים כל
היראים.

וכ"כ צקפר יראים [עמוד צ' אכילות מכזה כ"צ].

ש"ע ס"ק ז', ולא העתקתי מה שכתב המג"א
דיחלק לשנים אפילו קודם חצות כדי לצאת עב"פ
דעת איזה פוסקים דס"ל דאף בזה מקיים מעודה
ג' דהוא חומרא דאתי לידי קולא דלפסק השו"ע
דאינו יוצא קודם חצות ממילא היא ברבה שא"צ.

וכ"ע [צמה שכתב דלפסק השו"ע דאינו יואל קודם
חלות ממילא היא צרכה שא"ל] שיעשה איזו הפסק
וכמו שעושים צצצ שחל צער"פ [שעושים הפסק צין
קעודת שחרית לצין קעודה ג' כדי שלא יהיה צכלל
צרכה שאינה לריכה עיין צצצ סימן תמ"ד ס"ק ח']
ואולי כן כוונת מג"א [צמה שכתב דיחלק לשנים אפילו
קודם חלות הכוונה היא צהפקק].

ש"ע סעיף ה', צריך לעשותה בפת.

וי"א דמהני פת הצאה צכיסנין להוה פת עיין
צקהלות יעקב [צרכות סימן ט"ז] וצאשר לשלמה [קמא
סימן י"ג] [וז"ל ומעתה נראה צצקעודה ג' אף לשיטות
צצצרי צצעי צפת דוקא ת"מ אפשר לכאת גם צפת
הצאה צכסנין להרי קעודה ג' לא הוי מחיוצא דעונג
ומה שצריך צה פת הוא משום דהמן שירד היה פת
א"כ גם פת הצאה צכסנין דאיכא עלה תורת פת
לחלה ומכא יואלין צה חוצת קעודה שליטת] וצריך
צ' ככרות שלמות [ר"ל שלפת הצאה צכסנין אם מקיים

סעודה שלישית ע"ן וכ"כ צקיאר שו"ע [סימן ע"ז]
 קעניף י"ז] וז"ל ואפילו אוכל כמה סעודות כריך בכל
 סעודה שתי ככרות שלימות וכן כשמקדש ציוס שחרית
 קודם הסעודה הקדושה ואוכל פת כיסנין יש לקחת
 שתיים שלמות] ויש חולקין שו"ת מנחת יצחק חלק ג'
 [סימן י"ג].

שו"ע שם, וי"א שיכול לעשותה בדברים
 שמלפתיים בהם הפת בבשר ודגים אבל לא
 בפירות.

ולכן [דיכול לקיים סעודה ג' גם צדצרים המלפתיים]
 אם שכח רכה [צקעודה ג'] א"כ לחזור [דאין כריך לאכול
 צו פת] ולדעת ספר קהלות יעקב [צרכות סימן ט"ז]
 אם אכל מזונות [אחר קידושא רכה] ושכח רכה אח"כ
 צקעודה [דשחרית] א"כ לחזור [דהוי כסעודה ג' דא"כ
 לחזור אם שכח רכה דכזר יכא יד"ח סעודה צאכילת
 מזונות אחר הקידושא רכה].

מ"ב ס"ק ב"ב, כיון דילפינן ג' סעודות מג'
 פעמים היום דבתיבי גבי מן צריך לעשותה בפת.
 ונראה כיון דכתיב אכלוהו כריך להיות אכילה צכדי
 אכילת פרס ולכתחילה אפשר צצת א' כמנה, [עי'
 שער המלך פ"ז מהל' סוכה].

סימן רצ"ו

שו"ע סעיף א', סדר הבדלה יין בשמים נר
 הבדלה.

ואין הסדר מעכב כ"כ הפוסקים [מ"א דגמ"ר] או"ח
 סימן ר"ט וכ"כ חיי אדם כלל ה' אות י"ד.

מ"ב ס"ק ו', בום של הבדלה רגיל המבדיל
 לשותותו בולו ואינו משקה ממנו בני ביתו ונראה
 שהטעם כדי שיובל לברך ברכה אחרונה
 דבשישתה רק מלא לוגמיו יש ספק ברכה.

ועיין צספר קדר היום [צדיני הצדלה] עוד טעם
 [וז"ל ויש נוהגין שהמבדיל שותה כל הכוס ואינו כותן
 ממנו לאכשי הצית שלא יצאו לידי הצדל והפרש ולא
 שמעתי צו טעם אלא שלא ראיתי נוהגין ככה לאחרים
 ואולי יש איזה קוד צענין ומנהג של ישראל תורה
 היא והנוהג אינו תפקיק שכיון שהוא שותה תפקיק
 לכלם]. וכ"ת לכוס גדול [לפי טעם המ"צ מותר לתת
 גם לאחרים כיון שהכוס גדול והא יכול לצרך צרכה

אחרונה על שתייתו ולפי טעם הקדר היום אין הפרש
 צין כוס גדול לכוס קטן].

שע"ת ס"ק א', וכתב הבר"י דלא אתי למימר
 בגון חלב ושמן וביוצא רק למימר דשאר משקים
 שהם חמר מדינה מותר.

וצשתיה של קפה ותה [אי כשר להצדיל עליו] כחלקו
 האחרונים צזה עיין צזה צשו"ת ז"א חלק י"ד סימן
 מ"צ.

רמ"א סעיף ב', ונהגו להבדיל במוצאי פסח
 על שבר ולא על יין משום דחביב עליו.
 ר"ל אם קנאו (השכר) מעכו"ם אחר הפסח.

מ"ב ס"ק י', ועל קוואס ובארש"ט מוכח מט"ז
 בסימן קפ"ב וא"ר שם דאף בשעת הדחק אין
 מברכין דאף שההמונים שותין אותן מ"מ לא
 חשיבי ובמו מים הוא.

ולפ"ז מותר לשתותו קודם הצדלה וקודם קידוש
 להרמז"ס [פרק כ"ט מהל' שבת הל' ה'] [וז"ל הרמז"ס
 אקור לאדם לאכול או לשתות יין משקדש היום עד
 שיקדש וכן משיאא היום אקור לו להתחיל לאכול
 ולשתות ולעשות מלאכה או לטעום כלום עד שיצדיל
 ולשתות מים מותר עכ"ל וכתב ע"ז המ"מ וז"ל ויראה
 מזה שלשתות מים מותר קודם קידוש כמו קודם
 הצדלה] וקודם התפלה [כמו שכתוב צש"ע או"ח סימן
 פ"ט קעניף ג' אצל מים מותר לשתות קודם תפלה
 צין צחול וצין צצבת וי"ט].

רמ"א סעיף ו', וי"א מעומד.

וכ"כ מהרי"ל [צתשובות סימן ח' וקכ"ד] והטעם
 כתב מהרי"ו משום דכתיב [צהצדלה] לכם וגז"ש
 מעומר [דכתיב וספרתם לכם וכריך להיות צעמידה
 דכתיב מהחל חרמש צקמה אל תקרי צקמה אלא
 צקומה].

שע"ת ס"ק ג', וכתב בבר"י סימן רצ"ה בשם
 מהר"י זי"ן מי ששמע מש"ץ בפסח"ג ונתכוין
 לצאת בברכה זו ושאר הברכות לא רצה לצאת
 בברכת הש"ץ ואומרה בעצמו לכתחלה אין
 לעשות בן שצריך לאחוז הכוס בידו ובדיעבד
 יצא.

אפילו [הכוס] אינו צידו כ"כ הגר"ז סימן רע"א
 [הל' כ"ח] צקופו.

העולם הזה בלא ברכה ותיכף לה"ת כשגופו כהנה
אצל שאר הנאה לא ואל"ג למצרכין על אור השמש
בכל יום היינו משום שמתחדש בכל יום.

סימן רצ"ז

מ"ב ס"ק י"ג, כל האחרונים חולקין ע"ז וסוברין
דוקא להוציא ב"ב הקטנים הוא דשרי שמוטל
עליו כדי לחנכם במצוות אבל לא להוציא מי
שאינו יודע דביון שהוא אינו חייב בדבר אינו
יכול להוציא אחרים יד"ח דאף דבעצם קידוש
והבדלה יכול להוציא אחרים אע"פ שאינו חייב
בדבר כגון שיצא מכבר שאני התם שהן חובה
על כל איש ישראל וכל ישראל ערבים זה בזה
משא"כ בזה שהוא רק מנהג החכמים ואין צריך
לחזור אחריו וכו' הוא דומה לכל ברכת הנהנין
שאינו יכול להוציא אחרים בברכתו אם אינו
נזהר אז בעצמו.

וכ"כ חזו"א [סימן ל"ה אות ז' ד"ה כראה, ומטעמא
אחרינא קצת, ללהאחרונים הטעם ללא הוי אלא
מכהג, אצל החזו"א כתב דאם יש לו, חייב לצרכך עליו
ולאחריו זו [מדינא] אלא מכיון דאין החוב כ"כ [דהא
אין מחזירין על הצושם] לא כפיק בזה מתורת ברכת
הכהנין].

סימן רצ"ח

שעה"צ ס"ק ב', ביון שהוא דבר מצוה יכול
לסמוך על שיטת הרז"ה וגם הרא"ש אפשר דסובר
בן ואפשר עוד דאתי ספק עשה דרבנן ודוחה ספק
איסור דרבנן וגם מהטעמים שכתבנו בביה"ל וגם
העולם נוהגין להקל בזה.

[זה קאי על מש"כ דלענין אכילת סעודה שלישית
אם לא אכל מקודם ביה"ט צודאי כריך לאכול אפילו
לאחר שקיעה] וכראה דאם כבר אכל פירות [דהוצא
צו"ע סימן רכ"א סעיף ה' די"א ליכול לקיים סעודה
שלישית אפילו בפרות] א"כ הוה ס"ק [דאפשר דכבר
יכא ידי סעודה שלישית באכילת הפירות ועכשיו
כשרוכה לאכול ס"ג הוא ביה"ט הוא גם ספק הוה
ס"ק] ולא דחי [לספק איסור דרבנן] אצל אפ"ל
לכתחילה חכמים לא אסרו בזמן הספק והוה דעת
הט"ז (ס"ק א') [דשרי להתחיל ס"ג בספק חשיכה] וכ"כ
במנחת אלעזר [ח"א סימן ל"ג] שכך נהגו [להתחיל

שעה"ת שם, וב"ב בהגהות יש נוחלין לענין
קידוש שיאמר רק בלחש מתחלת הברכה בא"י
אשר קדשנו עד הסיום ויסיים קודם המקדש
לענות אמן במ"ש סימן נ"ט ע"ש.

וכ"ע [ר"ל אחרי שכתב דיראה לקיים קודם המקדש
כדי לענות אמן] אם יוכל לשתות היין בלי ברכה [ר"ל
לצרך צפה"ג] דמ"ש מצרכת המוכיא [שצריך אחד על
כבר שלפניו דאין לו לענות אמן אחר ברכת חצירו
עד שיטעום אחר צרכתו] דכתב הפנים מאירות [ח"צ
סימן ה' והוצא לעיל צע"ת סימן קס"ז ס"ק ג'] דהוה
הפסק.

מ"ב ס"ק ב"ז, והי"א ס"ל דביון שהוא הלוי
המלך אין מלוין אלא מעומד.

וכ"כ הגר"ז [הל' ט"ו] [וז"ל כוהנים צמדינות אלו
להצדיל מעומד לכבוד המלך שאנו מלוין אותו ודרך
לויה מעומד].

מ"ב ס"ק ל"ג, כתב המג"א אם נתביון לצאת
בברכת הבדלה אע"פ שלא נתביון לברכת פה"ג
מ"מ יצא ידי הבדלה דברכת המבדיל הוא העיקר.
וה"ה אם לא שמע [צרכת צפה"ג] הגר"ז [הל' י"ח]
ולפ"ז כראה דאם שכח לצרך [צרכת צפה"ג] קודם
[צרכת המבדיל] יצרך אח"כ ויכא.

מ"ב ס"ק ל"ה, והנה לפי מה שכתב המג"א
לעיל בסק"ד דנהגו הנשים שלא לשתות מבוס
הבדלה א"כ בלאו כל הטעמים האידך תבדיל
בעצמה והלא אינה יכולה לשתות הבוס.

לק"מ דיכולה לתת לאחר לשתות ואפילו לקטן ולכן
כראה ללא תשתה צעמיה כשיש לה אפילו תינוק
לדעת התג"א [דלנשים אין לשתות מכוס הצדלה]
ולתש"כ צ"ר סימן כ"א יש לחלק ולתת טעם לדברי
המ"ב.

ביה"ל ד"ה לא, עיין במג"א שכתב דפשוט
דרשאים לברך לעצמן על הבשמים ועל הבוס
דברכות הנהנין הם והא דלא נקט המג"א ברכת
הנר דברכת הנר לאו הנאה הוא דלא נתקן על
הנאות האור דא"ה היה צריך לברך בכל פעם
בשרואה האור.

והטעם דאין מצרכין בכל פעם עיין תוס' פסחים
כג: [ד"ה אין] [וז"ל התו' הקשה הר' יוסף למה אין
מצרכין בכל שעה שנהנה ממנו לאסור ליהנות מן

צק"ג צקפק חשיכה] כדעת הט"ז וכתב שם דה"ה
צלפני קידוש שרי צזה"ז [ר"ל צקפר חשיכה צע"ש מותר
לאכול לפני קידוש].

שעה"צ ס"ק ח', ועיין בת' בנין עולם בסימן
זי"ן והובא בס"ת החדש דגם לענין קידוש הוא
מסתפק.

וכ"כ צשו"ת מנחת אלעזר [ח"א] סימן ל"ג [דמותר
לאכול צע"ש צקפק חשיכה לפני קידוש] וכ"פ מנחת
שבת [צקפרו מנחה חדשה צהשטות לקימן ע"ז] יש
להקל צשתית מים וכ"כ [צקפר אצני שהם סימן כו']
צסם אדמו"ר הרצ מאיר יחיאל הלוי מאוסטרווא
זאוק"ל.

שו"ע סעיף ו', שבח ולא הבדיל במו"ש מבדיל
עד סוף יום ג'.

ה"ה הזיד כ"כ הגר"ז (הל' ח') ומשנה צרורה (ק"ק
ט"ו) אצל צשדי חמד [מערכת ה' ק"ק ט"ו ד"ה שוב]
כתב צשכח דוקא הוא [דיש תשלומין עד סוף יום ג']
ונראה דתלוי צפלוגתא דמהר"ם ורא"ש אי הוה מדין
תשלומין [הוא צרא"ש פ"ג צצרכות סימן צ'] [דמהר"ם
מרוטנבורג ק"ל מי שמת לו מת צצצת ולא נקצר
עד למחר שאינו רשאי להצדיל צמוצאי צצצת אז ציום
המחרת לאחר שנקצר מתו אקור לאכול עד שיצדיל
דהא קי"ל צערצי פקחים (דף ק"ז ע"א) מי שלא הצדיל
צת"ש מצדיל והולך כל השצת כולה. אצל הרא"ש פליג
עליו וק"ל דהא דאמרינן צערצי פקחים מי שלא הצדיל
צת"ש מצדיל והולך כל השצת כולה היינו כשלא היה
לו יין צת"ש או שאירעו אונס אחר שלא היה יכול
להצדיל אצל אונן צצשעה שחל עליו חיוב הצדלה היה
פטור כפטור לגמרי ותו לא תיחייב ע"כ כתב
דלמהר"ם אינו מדין תשלומין ולהרא"ש הוא מדין
תשלומין א"כ צהזיד ולא הצדיל אין לו תשלומין
ולמהר"ם דאינו מדין תשלומין צהזיד ולא הצדיל אלא
דכן הוא זמן חיוב הצדלה ולכן אפי' הזיד חייב צהצדלה]
והרמב"ן [צקפרו תורת האדם צד"ה כתוב] [ו"ל וטפי
צטפי איכא למימר דאפילו למאן דאמר דאמר מצדיל
והולך ומצדיל כל השצת כולה ה"מ היכי דלמוצאי
צצת חזי לאצדולי אצל היכא דלמוצאי צצת לא חזי
לאצדולי לא מיצדיל עד צציעי צצצת דכולהו תשלומין
דראשון כינהו] ור"ן (פרק ערצי פקחים דף ק"ז צד"ה
מי) [ו"ל צא"ד דכיון דנקטינן דאינו מצדיל אלא כל

היום כולו כתבא שאין לה תשלומין כלל] כדצרי הרא"ש
[דהא דיכול להצדיל עד סוף יום ג' הוא מדין תשלומין]
ולפ"ז דוקא שכתב יש לו תשלומין משא"כ צהזיד אין
לו תשלומין כמו צתפלה דצהזיד ולא התפלל אין לו
תשלומין].

מ"ב ס"ק ט"ז, בתב בחידושי רע"א בשם ספר
לשון חכמים דבמוצאי יו"ט אין להבדלה תשלומין
דבשבת שייך לומר דהג' ימים ראשונים שייכים
עוד לשבת שעבר משא"כ ביו"ט.

וכ"פ צחיד"א הוצא צשערי תשובה סימן תכ"א
(ק"ק א') וכ"פ כאן צכף החיים (ק"ק כ"ד) וצשדי חמד
(מערכת ה' ק"ק ט"ו ד"ה והשגתי) וכ"פ צקפר צן
איש חי (שכה שניה פר' וילא הל' כ"ג).

מ"ב שם, ומ"מ הגרע"א מצדד שם דכל יום א'
שאחר יו"ט יכול להבדיל ע"ש.

כלומר עד הלילה וכן מקצצר צצזה צצת ויו"ט
שוין הן.

מ"ב ס"ק כ"א, אך המג"א שדי בזה שם נרגא
דזה אינו מותר רק דוקא בשאחרים בעצמן אין
יודעים לברך ולכן עצה זו עדיף טפי.

והגר"ז (סימן ער"צ) כתב דמג"א חזר צו הכא
עיי"ש צקו"א (ק"ק צ') [ו"ל ואף המג"א עכמו חזר
והודה לרמ"א צקימן רכ"ט ק"ק ח' שכתב צקימן ער"צ
ק"ט וכו' וכ"כ ג"כ צק"ס תקנ"ו ע"ש].

סימן שי'

מ"ב ס"ק א', ומשמע בגמרא דיקבע סעודה זו
על הפת לבתחילה כמו בשאר סעודות של שבת.
וכ"כ הגר"א [צביאורן].

מ"ב שם, או שחושש לאבילה גסה כגון בקיץ
שמאחרין בזמננו לאכול הסעודה ג' סמוך לערב
יקיימה במזונות או עכ"פ בפירות.

ונראה דפת הצאה צכיסנין חשיב פת ומהכי ויוצא
צכזית, [ועתש"כ צקי' רפ"ט שו"ע קעיף א' צסם
הקה"ן].

מ"ב ס"ק ב', ודע דמ"מ סעודה זו אינה חובה
עליו כמו הג' סעודות של שבת דשם אסמכוהו
אקרא וזהו רק מצוה בעלמא.

ע' צרמז"ס פ"ל ה"ה לחייז לכדו צכניסמו וציכילתו [משמע מדצרי הרמז"ס דמדתה להו אהדדי החיז כיבוד ציכילתו לחיז כיבוד צכניסמו וכמו חיז כיבוד צכניסמו הוה חובה לאסמכוהו אקרא כך חיז לאכול סעודת מלוה מלכה].

סימן שי"ב

מ"ב ס"ק י"ז, ומ"מ ביו"ט שחל בע"ש מותר לקפל טליתו בשפושטו אם היא חדשה ולבנה אף שאין דעתו ללבושו בו ביום והיינו בשעשה עירובי תבשילין דאל"ה הרי אסור לו להבין לצורך מחר. וכ"כ מהרש"ל צביאור על הסמ"ג.

מ"ב ש"ב, ומ"מ ביו"ט שחל בע"ש מותר לקפל טליתו בשפושטו אם היא חדשה ולבנה אף שאין דעתו ללבושו בו ביום והיינו בשעשה עירובי תבשילין.

וכ"ע לשיטת הר"ן [פרק ז' דציצה ד"ה ת"ר] [ו"ל] ללא שרי אלא עירובי תבשילין דבר שהוא דומה לתיקון סעודה כגון אפיה וציסול עכ"ל משמע מדצרי ללא מתיר ע"ת לעשות מיו"ט לשבת רק כרכי סעודה [עין רעק"א סימן תרס"ז] [ו"ל] צא"ד אכל לטעמא דהמג"א שם צס הר"ן דע"ת אינו מתיר אלא כרכי סעודה א"כ הכא אסור לחפש הס"ת מיו"ט לשבת. וש"ע הרב סימן תק"ג [הל' ג'] [ו"ל] וכן לא יחפש צס"ת ציו"ט א' מה שצריך לקרות ציו"ט צ' או שבת שאחר יו"ט אע"פ שהניח עירובי תבשילין שאין ע"ת מתיר אלא תיקון כרכי סעודת שבת אכל לא שאר הכנות מיו"ט לשבת [וצפמר קהלות יעקב על ציצה סימן י"צ] [שמציא ראה מירושלמי פ"צ דציצה דפריך מכיון דאין מצילים מיו"ט לשבת צלא ע"ת אמאי תציעין את המטות מיו"ט לשבת ומשני דתציעין את המטות מיו"ט לשבת שכן תציעין את המטות מלילי שבת לשבת ע"ש ומצואר לכל שרשאי אדם לעשותו בשבת עכמו לכורך השבת שרי כמי לעשותו מיו"ט לשבת אפילו צלא ע"ת וא"כ ה"ה הכא דיכול לקפל טליתו מיו"ט לשבת צאופן שמותר בשבת].

סימן שי"ה

שו"ע סעיף ב', מותר לומר לאינו יהודי לחלוב בהמתו בשבת משום צער בעלי חיים.

צ"ע הרי הוה מפרק [והוה איסור לאורייתא ואין התירו לומר לעכו"ם לעבור איסורא לאורייתא משום צער בעלי חיים] ואולי איירי לתוך אוכל [ללא הוה מפרק דמשקה הצא לאוכל כחולב דמין ועיין מש"כ מג"א [ק"ק ג'] צס מהרי"ל צסימן תק"ה [ו"ל] צס מהרי"ל שהורה היתר צנחלצה ציו"ט ראשון או צצצת שלפכיו לאכלה צשני צצצת שהוא יום טוב שני ואמר דאיתא בהג"א מא"ז דאין לדמותו לציזה והטעם משום ללא אסח דעתיה מיכיה לגמרי כמו ציזה כיון דיש היתר לחלוב על ידי אמירה לעכו"ם משום צער בעלי חיים עכ"ל] וכ"ע [דצצרי צמש"כ דיש היתר לחלוב ע"י אמירה לעכו"ם משום צער בעלי חיים צאיזה אופן קמייירי אי דוקא לתוך אוכלים התיר או אפילו קתם חליצה ג"כ התיר אמירה לעכו"ם משום צער צע"ח].

מ"ב ס"ק ע"א, בתב הרמב"ם החולב לתוך בלי חייב לתוך אוכל פטור.

והתוס' כתבו [דף קמ"ד ע"צ ד"ה חולב] לחייז משום מפרק [ו"ל] התו' צס ר"ת דהא לאמרינן בג' חולב אדם עז לתוך הקדרה דהוא דוקא ציו"ט לחזיא צהמה לאכילה הוי כמו אוכלא דאיפרת אכל צצצת לא חזיא לשחיטה כמו דש חשיצא שהצהמה היא כפסולת וכשחולב הוי כנוטל אוכל מתוך פסולת עכ"ל משמע מדצריהם דאפילו כשחולב לתוך אוכל חייז שהצהמה היא כפסולת וכשחולב הוי כנוטל אוכל מתוך פסולת] ור"ן [פרק כ"צ דשבת צד"ה ואחרים] צס רמז"ן כתב ליישצ [דצרי המתירין לחלוב עז לתוך הקדרה] דאיסורא הוא דרביע עלה [על הצהמה] ולא חשיצ פסולת אלא אוכל לתוך אוכל.

סימן שי"ו

באה"ט ס"ק ו', ואסור ליתן דבר במתנה לחבירו ביו"ט ובשבת אא"ב לצורך מצוה.

וכראה דא"ז המוצא צרמ"א סעיף ו' חולק צזה [ו"ל] דצמקום שנוהגין ליתן לקורא צתורה מי שצרך ונודר לצדקה או לחזן לאסור צצצת לפסוק כמה יתן, והא התם כמי כורך מכוה היא וע"כ כמ"ש].

רמ"א סעיף ו', י"א דבמקום שנוהגין ליתן לקורא בתורה מי שברך ונודר לצדקה או לחזן

דאסור בשבת לפסוק במה יתן והמנהג להקל דהא מותר לפסוק צדקה.

ו"ע תכא ל' [ר"ל דמה שגוררין צמי שצרך סכום מעות ליתן אותו להחזין או לקורא צדקה דזה ככלל צהיתר של פוסקין מעות לכדקה כיון שנותנין לו זה כדי שיתפלל לפני העמוד הוי כורך מכה הלא יותר דמיא למה שכתוב צ"ע אבל לשכרו תלמד ולהזכיר סכום מעות אסור, ואף צ"א צענין אחר אלא שיזכיר סכום מעות עי' מ"צ ס"ק ל"א וצעה"ז ס"ק ל'.

באה"ט ס"ק ח', כתב רש"ל פ"ה דביצה הברזת מצות מי שיתן יותר הוא יזכה בה דמי טפי למקח וממבר.

ו"ע איזו קנין הוה [דמי שנותן יותר הוא זוכה צה איזה קנין עשה] ומכאן צ"ע פ"ח צ"ק [סימן ס'] דמהני מדין קיטומתא [וז"ל צ"ד כמו שמסקינן צקוף איזהו נשך קיטומתא שרושמינ על המציות לסימן שקנה אותה קנין הוא לענין מי שפרע וצאתה דכהגו למקני ציה קני ממש אלמא דאזלינן צתר מכהג אפילו צמדי לית ציה זכייה וקנין ממש וא"כ צכדון זה גם כן מכהג הוא לכ"ע לצכות צו ממש].

מ"ב ס"ק ל"ג, ובענין הברזת מצות בביהב"ג יש אוסרין ויש מתירין דלא שייך מקח וממבר אלא בחפץ הנקנה.

ר"ל שיוכל מרשותו כ"כ צרש"ל פ"ה דציצה סימן ח'.

מ"ב ס"ק ל"ה, זה"ה דמותר למדוד כדי לשער שיעור ששים לבטל איזה איסור דביון דהוא להתלמד ע"ד הוראה לא הוי בעובדין דחול פרמ"ג.

ועיין לקמן שכ"ג צתשנה צרורה אות ל"ז מש"כ צס תרומת הדשן [דמותר לשער ששים אפילו כתרעצ צע"ס ולא נודע לו עד צצת] ושם [צקימן שכ"ג] פסק המ"צ דלא כדצריז כאן [וז"ל שם ודוקא לשער רק צדעת ומראה עיניו הא למדוד לא, אע"ג דמדידה דמכרה שרי הכא כראה כמתקן כעושה מעשה צידים והכא כתצ דמכאן כראה דלאו דוקא לשער דאף למדוד שרי צששים כל לצורך הוראה לא הוה עוצדין דחול] ו"ע צמ"צ שקותר דצריז [דהכא כתצ דמותר אף למדוד ששים כדי לצטל איסור ולקמן צקימן שכ"ג כתצ דוקא לשער מותר אבל למדוד ששים אסור דכראה

כמתקן כעושה מעשה צידים] וצפרמ"ג משמע דפליגי [עיין א"א ס"ק ט"ז משמע דפליגי].

שו"ע פעיף י"א, מותר לקנות בית בארץ ישראל מן הא"י בשבת וחותם ומעלה בערבאות. דוקא אם העכו"ס צריך לילך לדרכו צצצת רש"י [גיטין דף ח' ע"צ] וכ"פ הגר"ז [הל' כ"ד].

סימן ש"ח

שו"ע פעיף ד', כתבי הקדש ואובלין מותר לטלטלם אפילו שלא לצורך כלל.

אבל להכין מצצת לחול אסור ואם אינו כיכר [שיש צמעשה הזה משום הכנה לחול] י"ל דשרי.

שו"ע פעיף י"ח, ובמקום היזיקא דרבים לא גזור רבנן שבות.

ולפ"ז [דמקום היזיקא דרבים לא גזרו צצות] דכ"ס אם מזיק צכפשו דלא גזרו על צצות.

שו"ע פעיף כ"ח, חבילי עצים וקש שהתקינן למאכל בהמה אפילו הם גדולים הרבה מותר לטלטלן.

י"א דמכא ואתרוג קודם לחג הוה מוקצה אע"פ שהוה אוכל כיון דדעת האדם שלא לאכלו וי"ח, [עי' פרמ"ג כאן צא"א ס"ק י', וצקי' תמ"ד צא"א ס"ק א', וכן צצכורי יעקב קי' תרכ"ג ס"ק א' שכתצו דהוי מוקצה, ועי' צא"א (מצוטשאטש) כאן דחול דלא הוי מוקצה].

ביה"ל ד"ה ב"י, כ"ז הוא לפי מה שביאר דעת הר"ן בד"מ אבל לפי מה שכתב הב"ח והגר"א גם הר"ן מודה בזה.

ועיין צ"י צקימן תכ"ז [צד"ה ומ"ס] דמפורש כדצרי הרמ"א צס ר"ן.

רמ"א פעיף מ"ה, ויש מתירין [לשחוק בבדור] ונהגו להקל.

וכ"כ הגר"ז [הל' פ"ג].

מ"ב ס"ק קנ"ח, אבל ע"ג קרקע לבו"ע אסור משום חשש אשווי גומות ודלקמן בסימן של"ח. ואפילו מרוכף כמ"ס לקמן צקימן של"ח [סעיף ה' צרמ"א דאין שומקין צאגוזים ע"ג קרקע ודוקא ע"ג

שלחן שרי לליכא למגזר שם משום גומות אצל ע"ג קרקע אפילו היא מרוכפת ללא שייך אשווי גומות ג"כ אקור דקרקע דקרקע מוחלף וגזרינן אטו קרקע שאינו מרוכף.

שו"ע סעיף כ"ז, יש אוסרים לטלטל בגד שעטנז.

ולפ"ז אקור לטלטל כלי אם צלע איסור אצל דבר שאקור [רק] מדרכנן כ"ע אם אקור (לטלטל) אם הוא איסור חפלא [ר"ל ללא הוא מוקפה רק אם הוא איסור חפלא אצל דבר שאקורו רק מדרכנן הוי רק איסור גברא אז לא הוא מוקפה מלטלטל].

מ"ב ס"ק ק"ע, אבל דבר שאינו ראוי לבעליו מחמת איסור בגון שנדר מבכר לא נעשה מוקפה בשביל זה הואיל דמותר לאחרים.

אצל אם נשאל על זה אקור באכילה משום מוקפה [פי' מיגו דאיתקלאי צין השמשות מאכילתם איתקלאי לכולי יומא] כ"כ התו' [שבת דף מ'] ע"כ ד"ה מי יימר דמיזדקיק].

סימן שי"א

שו"ע סעיף ח', טלטול מן הצד לצורך דבר המותר מותר הלכך צנזן שטמן בארץ ומקצת עליו מגולים ולא השריש וגם לא נתבוין לזריעה נוטלו וכו'.

ועיין בספר אגלי טל מלאכת קוצר אות י"ג ס"ק כ"ה [שמפלפל באריכות אם דוקא צלל נתכוין לזריעה ולא השרישו אז אין צו משום קוצר אצל אם נתכוין לזריעה אקור משום קוצר ומדייק מדברי הש"ע לכאן דאם נתכוין לזריעה אקור ליטלן].

סימן שי"ג

באה"ט ס"ק ז', וכתב ט"ז הנודות של בדיל שיש לנו שיש בה שריו"ף מאחר שעיקר תשמישו ע"י פירוק תמיד לא מיקרי גמר מלאכה אפילו אם תקוע בחוזק השריו"ף ע"ש.

ועיין חזו"א סימן כ' אות ט' מש"כ על זה [וז"ל והא דכתבו הט"ז והמג"א סימן שי"ג דמותר לתקוע את כיסוי הכלי כיון שעומד לסגור ולפתוח היינו דוקא

בכיסוי שאין קתימת הכלי צנין אלא שימוש דכלי קתום לעולם אינו כלי וכל ענין הכלי הוא להיות פתוח ולשמש צו ולכסותו שלא צענת שימוש והלכך אין הכיסוי והכלי כחד אלא שני גשמים משתתפים בשימוש אצל הרכבה הדרושה לשימוש כמו קנה סיידן ומטה של טרקיים וזרם החשמל אף תיקון לשעה חשיב בוכה].

סימן שט"ו

רמ"א סעיף א', אבל מחיצה הנעשית לצניעות בעלמא שרי.

ודוקא ארעי כ"כ הגר"ז [הל' ג'].

רמ"א שם, ולבן מותר לתלות וילון לפני הפתח אע"פ שקבוע שם, דגם זה חשוב ארעי.

ובחזו"א סימן כ"צ אות י"ג חולק על זה ואינו מתיר אלא בעראי [וז"ל והוא תימה לכיון דקוצעו להיות תלוי על כירין הו"ל כתולה דלת על כיריה דחייב משום בוכה ואע"ג דנע ונד למטה מ"ת הוא מתקיים תמיד על כיריו וזהו צנינו להיות תלוי תמיד ונוח לנשותו בכל עת שיראה ואינו מותר אלא בזילון שדרכו לתלותו ולסלקו וכן צפרכת לדיון מותר שאין קובעין אותה אלא מחליפין אותה צצבת].

שעה"צ ס"ק ו', ועיין בפרמ"ג דמשמע מיניה דהוא מה"ת דתוספת קבוע באהל קבוע אסור מה"ת ומ"מ נראה דזה דוקא אם דרך הוילון ששוהה שם במה ימים בסימיה זו.

י"א היינו [ששוהה] ל' יום, [עו' צינור הלכה קו' שי"ג ס"ג ד"ה שאין נכנסים עיש"ה].

שעה"צ ס"ק י"א, ולפי מה שכתבתי מקודם דדוקא אם עשויה להיות עומד בן כמה ימים ניהא בפשיטות דהבא הוא רק לפי שעה.

[ר"ל לקשור וילון צעניצה שלא תכיד הרוח הוא רק לפי שעה] וכ"כ חזו"א [סימן כ"צ אות י"ג] להתיר [וז"ל וכן מש"כ דל"ת צסס או"ז דמותר לתלות קדין צקוכה מפני הרוח היינו כמי מפני שאינו מצטלו לצנין אלא תולאו לפי שעה וכל שאינו אלא לפי שעה אפילו קושרו גם למטה שאינו נע וכד צרוח מכויה כמי שרין].

סימן שי"ז

רמ"א סעיף ב', ודוקא שיוכל להחזירו בלא טורח אבל אם צריך טורח לזה אסור דחיישינן שמא יקשור.

עין הגר"ז [הל' ה'] טעמו בזה [וז"ל ואפילו להחזיר לא התירו אלא כשהקצ הוא רחב ויכול להחזיר בלי טורח אבל אם הקצ הוא צר שצריך טורח להכניס הרצועה בתוכו אין זה כמחזיר אלא כמותן בתחלה ואסור משום תיקון כליו].

מ"ב ס"ק ב', וא"ב ברצועות שלנו במנעלים ובמבנסים דרגילין לקשור בראשן אפילו אם הנקב רחב אסור להחזיר.

זה אינו צמנעלים שלנו [דאין אנו רגילין לקשור בראשן] וכ"כ צקפר צרית עולם תלככת מכה צפטיש [אות ו'].

מ"ב ס"ק ב"ג, ומ"מ אם דרבו לעשות עניבה ובלא בונה נקשר דינו בקשר שעשוי להתיר בבל יום ח"א.

צ"ע הוינו תש"כ לעיל [בתחלת ס"ק זה] צס"ס יט"ט [וז"ל דכתונת שכתקשרו המשיחות ולא יוכל להתיר שרי לכו"ע לנתקן שהרי אינו עשוי אלא להתירו בכל זמן שירצה ולא תקרי קשר] שו"ת צחזו"א [קימן כ"ב י"ז] ציאור החיי"א [וז"ל אפילו כעשה הקשר צע"ס ודעתו להניחו עד שצת הצאה מ"ת כיון דכעשה שלא לדעת ולא כיחא ליה אין זה קשר של קיימא ומותר להתירו].

סימן שי"ח

שו"ע סעיף א', ובשוגג אסור בו ביום גם לאחרים.

וצ"ע איך הדיו צמתעסק [כעשה אחד תל"ט תלככות צדרך מתעסקן ושמעתי שיש מתירים [עי' פרמ"ג כאן צמ"ז ס"ק צ'] וצשו"ת עוכג יו"ט קימן כ' אוקר שו"ר שס שיש צ' אופנים של מתעסק [וז"ל צא"ד דדוקא גבי צצן מוכחת לו צחיקו ועמד וכפלה ללא עציד מעשה כלל והצצן כופל תאיליו צזה אמר רבה דליכא איסור תורה דתלככת מחשצת אקרה תורה אצל היכא דעציד מעשה אף שלא כתכוין לדבר שהוא תלככה שחקור צצצת מ"ת איסור שצת איכא אף

מה"ת שהרי כעשה תלככת שצת תאיליה ולהכי גבי חייט גזרינן שלא יכא צתחטו שמא ישכח ויכא דכושא אותו צידו או צצגדו ולא דמי לצצן הכופל תחיקו כשהוא עומד] וצאופן הגמ' קופ"צ דצ"ק שרי [וז"ל הג' אמר רבה היתה צצן מוכחת לו צחיקו ולא הכיר צה ועמד וכפלה וכו' לעכין שצת תלככת מחשצת אקרה תורה או הכיר צה ושכח ועמד וכפלה לעכין שצת פטור ליכא איסור תלככה כלל מה"ת דבר שלא כתכוון לעשות שום תלככה וכעשה הכל תאיליו].

ביה"ל ד"ה אחת, בתב בח"א כלל ט' דוקא בדבר שנעשה מעשה בגוף הדבר שנשתנה מכמות שהיה במבשל וכיו"ב אבל המוציא מרשות לרשות שלא נשתנה הדבר מכמות שהיה אם בשוגג מותר אפילו לו ואפילו בו ביום וכו'. וכ"כ ריטצ"א מוצא צכתיצ חייט קימן ת"ו על מ"א ס"ק י"ד.

מ"ב ס"ק י', והדחה בעי משום דם בעין. וצ"ע איך שרי עיין קימן שי"ט קע"ק כ"ט [צמ"צ] דאוקר [וז"ל לא יתן עליהם מים כדי להסיר האצק והעפר מעליהם] ואפשר להתם איירי צאינו קמוך לקעודה והכא לא מותר אלא צקמוך לקעודה פרמ"ג [א"א קימן שי"ח סק"ה] ועוי"ל כמ"ס האגלי טל [תלככת צורר אות י"א ס"ק כ'] לדעת מג"א משום איסור לא חשיבא עי"ז פקולת.

מ"ב ס"ק ל"ז, אבל בצונן מותר להדיחו. וצ"ע דהוה צרירה [התלח מעל גבי הדג] ואפשר דאיירי דראוי לאכילה צלא"ה, או דהוה כקליפתו דשרי [לקלוף] לאכול לאלתר.

ביה"ל ד"ה והדחתו, היוצא מדברינו דענין מכה בפטיש בדבר אובל הוא דבר חדש שלא נמצא בפוסקים.

עיין צקפר תכח"ח [בתלככת האופה וצמכה צפטיש] וכן עמק צרכה שהוכיחו מהרמז"ס [פכ"ג משצת ה"ט] דיש מכה צפטיש צאוכלין ועיין צחפיקי יס ח"צ עכף ז' צקופו.

שו"ע סעיף ה', יש מי שאומר דדבר שנאפה או נצלה אם בשלו אח"ב במשקה יש בו משום בישול.

ויש להסתפק צשול אחר כלי אחר צישול [ר"ל צדבר

שכבר נתצטל ואחר כך ככלה ואח"כ שוב חזר וציטלו
אי הוה ציטול משום דיש ציטול אחר כלי והכלי מצטל
את הציטול או כיון דכבר נתצטל תו אין צו משום
ציטול דאין ציטול אחר ציטול.

באה"ט ס"ק י"ז, ואע"ג דאפשר דבצלים לא
מתבשלים בב"ש מ"מ י"ל דשמא הוי במלח ללשון
אחד דמתבשל.

ובפרמ"ג [מש"ז אות ח'] כתב דיש להחמיר משום
דבר חריף לאקור אפילו בכ"ס אבל ציו"ד בשפתי דעת
סימן ק"ט אות ל"ז כ' דרמ"א לא ק"ל דמצטל [ר"ל
ד"ח מצטל בכ"ס] וכ"ע דקותר דצריז לכאן.

מ"ב ס"ק מ"ז, ובבלי שלישי מצדד הפמ"ג
בסקל"ה להקל עיי"ש.

ויראים כתב לאקור אפילו בכלי שלישי.

שו"ע סעיף ח', להניח דבר קר שנתבשל כל
צרכו ע"ג מיחם שעל האש ו"א שרינו במניחו
נגד המדורה וכל דבר שמותר להניחו בנגד
המדורה במקום שהי"ס בו כגון שיבש מותר
להניחו ע"ג מיחם שעל גבי האש וי"א דהוי במניח
ע"ג בירה לבתחילה ואסור אפילו אם נתבשל ב"צ
אפילו אם מצטמק ורע לו ואפילו אם נותנו שם
לשמור חומו וראשון נראה עיקר.

ולכאורה לפ"ז [דהנחה ע"ג מיחם שע"ג האש הוי
רק סמיכה] אקור להוריד צצצת מלמעלה למטה [ר"ל
שתי קדירות העומדות על גבי האש הקור את
התחתונה לא יתן את העליונה במקומה שעל גבי
האש] וכ"כ חזו"א [סימן ל"ז ק"ק י"א] אבל יש צוה
מתירין עיין צוה ז"א חי"ב.

שע"ת ס"ק ה', ועיין פמ"א סימן פ"ד אותם
שמביאים בשבת מים רותחים בב"ר מבושלים עם
טייא ומערה מב"ר לתוך הקערות קטנות שיש
בהם צוקר ואין באן משום בישול כיון שהצוקר
בבר נתבשל בבית האומן ואין בישול אחר בישול
בדבר יבש אף שהצוקר נימוח יש לו דין יבש
ובו'.

ועיין רעק"א [צהגותיו על מ"א ס"ק ל"א]
דהחמיר תבא עליו צרכה [ועי' בסיקור הגר"ז שג"כ
מחמיר צוה].

מ"ב ס"ק ע"א, ובן בצוקער מותר מהאי טעמא
ליתנו בב"ר לאחר שהעירוהו מן האש ויש

שמפקפקין בזה וטוב ליוהר מבלי ראשון
לבתחילה.

וכ"ע מ"ט, דממ"כ המחמירין אפילו בכלי שני
מחמירין וכ"כ במרדכי [פרק כירה אות ט"ח] [וז"ל
ומ"מ המחמיר תע"ב שלא ליתן מלח אפילו בכ"ס כל
זמן שהיד קולדת צו הואיל ואיכא איקור לאורייתא
בציטול] עיין רעק"א [הכ"ל שהביא דברי המרדכי
להחמיר].

שעה"צ ס"ק צ"ו, ועיין בבגדי ישע שכתב
דהמרדכי לא קאי על מלח שלנו ולבן לא החמירתי
בב"ש.

ולדעתו [של הבגדי ישע] אפילו בכ"ר שרי דאין
ציטול אחר ציטול וכ"כ צפנים מאירות לענין קוכר
[הוצא לעיל ד"ה טע"ת].

באה"ט ס"ק ל"ג, ועיין ביו"ד סימן צ"ב ס"ק
מ"ה שכתבתי בשם הט"ז דאם שואב בכלי ריקן
מן הכלי ראשון דאותו הכלי ששואב יש לו דין
ב"ר לחומרא ע"ש.

ומועדים וזמנים מביא צסס חזו"א דאפילו אינו
שואב [אפילו אם רק מערה מכ"ר שעומד ע"ג האש
מתש לא נעשה מעכשיו כ"ס אלא דינו ככ"ר כיון
שהגיעו יסיר ממיחם שע"ג האש, ולא הוי כלי שני
אלא כשמערה מכלי ראשון שלא ע"ג האש] ח"ז סימן
ר"י צהג"ה.

שע"ת ס"ק ז', ועיין פמ"א סימן פ"ד שחולק
על המג"א וס"ל דאפילו במקום שהי"ס אין
איסור בדיעבד.

ועיין אגלי טל מלאכת דש [אות י"ח] אות ל"ז אות
ג' [וז"ל אחר שכתבתי זה ראיתי צפנים מאירות ח"א
סימן פ"ד שפך קוללה על הר"ן שהביא דצרי צעל
התרומות שאקור דדיעבד משום כולד וכו' וצחנס
דחמק וכו' ומה שרצה לומר דצעל התרומות אינו אוקר
דדיעבד משום כולד רק לכתחילה אקור משום דמוליד
לעכ"ד אי אפשר לומר כן שהרי צצעל התרומות צטעס
היתר לתוך הכוס דגרמא צעלמא הוא ומאליו נמחה
אז הוא מתערב ומצטטל ציין שצכוס עיין שם ואם
האיקור הוא רק על העושה כיון דגרמא ואין איקור
עליו מה צריך עוד לטעמא דציטול וגם טעמא דציטול
לא מתיישב שפיר להתיר העושה דממ"כ בכל מקום

שהוא הוא ממחהו ועוד לא מתצטל רק אחר שהניחוהו ע"ס].

סימן שי"ז

באה"ט ס"ק ב', והט"ז בסימן זה ס"ק י"ד ובסימן תק"ו ס"ק ג' בתב דאין להפיר הצרעה והזבובים מן הכוס דהו"ל בורר פסולת מתוך אוכל אלא יקח מן המשקה קצת עמהם.

ופסק כדבריו באגלי טל [מלאכת בורר אות ג'], וכ"פ שם [בסימן תק"ו] צמ"ז ס"ק ס"א אצל הרב חזר זו [בהלכתא רבנא לשבתא שכתב צקידורו] ומחמיר בזה [וה"ל שלא לקמוץ על היתר הנהוג באם כפל זבוב או שאר פסולת לכוס או לקערה להוציאו ע"י כף ולשאוב קצת משקה עמו וכו' כי יש בזה חשש חיוב חטאת ואיסור סקילה ח"ו ואין תקנה רק לשטוף מהכוס עד שיצא הפסולת מתוכו וכו' שכיון שנפילת הפסולת לחוץ הוא ע"י שאוחז בידו הכוס שבתוכו ומטהו בידו ה"ז כקרא בורר אוכל מתוך פסולת ומותר כדי לשנות מיד] ועיין ז"ל [פס"ד אור"ח דף י"ג ע"ב] טעמו [וה"ל צא"ד ולכאורה ראיה להט"ז ממ"ש בהגמ"י פכ"א אות ס' ב' רא"מ וגם יזהר וכו' אלא"כ השאיר מן המשקה וכו' כמ"ש בג' פרק תולין דף קל"ט ע"ב] ובש"ע סימן שי"ט ס"ד ואפשר שלזה כתבון אחרתו"ר שם צמ"ט ס"ד [ר"ל בש"ע הרב צקע"ף כ"ד] כמשכ"ת למעלה אצל לפמ"ש צקידור ז"ל שאין הנדון דומה להתם כיון שסופך המשקה וכשאר משקה טוב עם הפסולת ה"ז בורר אוכל מאוכל משא"כ הכא כשנספך הזבוב עם המשקה כיבר שבורר הפסולת וכו' ע"ס].

מ"ב ס"ק ד', ר"ל אפילו יאריך זמן הסעודה במה שעות מקרי לאלתר ביוון שהברירה היא סמוך לסעודה.

וכ"ע בזה כליל פסח [אם מותר לזרור לפני הסעודה סמוך לקידוש] דהוה זמן מרובה [הפסק ע"י הגדה והלל] עד הסעודה.

ביה"ל ד"ה מתוך, היוצא מבל הג"ל דבעת האכילה גופא המקיל וקולף העצמות מן הבשר בודאי לא נובל למחות בידו ואפילו לתקן קודם אכילה באופן זה ג"כ לדעת הרמ"א והמהרש"ל דרך אוכלא הוא.

וחזו"א [אור"ח סימן כ"ד ס"ק ד'] חולק להכא גם רמ"א ומהרש"ל מודו לאיסורא [וה"ל צא"ד והתם אי אפשר בענין אחר ודרך אכילתו לקלוף הפסולת אצל צבצר ועצמות שאפשר ליטול הצצר וכן דרך אכילתו ואם עושה קדק צבצר ומוציא את העצם מעשיו מוכיחין עליו שרובה צצרית עצמות ומכ"ל היתר בזה].

ביה"ל דהו"ל בבורר, ולשון רש"י בזה דהו"ל בורר.

וכ"כ הר"ן [דף ק"מ צמ"נה].

שו"ע סעיף ח', אין שורין את הברשינין דהיינו שמציה מים עליהם בבלי כדי להפיר הפסולת.

יש לפרש דוקא הפסולת שצנייהם אסור לרחוץ אצל הדחת פירות מאבק שעליהם שרי [לרחוץ] לאכול לאלתר וכ"כ צקפר שש"כ וכ"כ צאג"מ [ח"א סימן קכ"ה] וכן משמע ג"כ ממה ששרי הדחת צצר ודגים עיין לקמן סימן שכ"א [צמג"א ס"ק ז'].

מ"ב ס"ק ב"ט, וה"ה תפוחי אדמה ובל בה"ג לא יתן עליהם מים כדי להפיר האבק והעפר מעליהם.

ואג"מ [ח"א סימן קמ"ה] מתיר לרחוץ לאכול לאלתר וכ"מ דעת הרמב"ם שער הכיון אות כ"א [שכותב דלפי הנראה שם שהוא מפרש המשנה בענין אחר דהיינו שע"י השריה הוא משוה אוכלא או מטרח באוכלא לכל אמורא כדאית ליה בשבת קכ"ו ע"א] וכ"מ דעת הרשב"א הוצא באור"ח סימן תרי"א צמ"ז אות ה' [שמותר לעשות קניצת הירק דהיינו הדחת הירק ציו"כ מן המנחה ולמעלה כדי לאכול בערב].

שו"ע סעיף י', אבל בסודר מים אסור משום ליבון.

ולכן אם כפל הקודר ציו"ט פסח אסור לשום חדש [משום ליבון] ואפילו ביטן ג"כ [אסור לקשורו בחזרה על הצרזא] דוקא בארעי שרי ולא קצע דהיינו בחוזר [כדרך שעושין בחול אסור משום חשש צוכה] כ"כ חזו"א [אור"ח סימן כ"ג צקופו].

סימן שי"ח

מ"ב ס"ק י"ב, ומסתברא דאפילו בזיתים וענבים אין להחמיר רק בשחוא דרך יניקה לבד

דהיינו שמוציץ אותם ואינו משימם לתוך פיו אבל אם משימם לתוך פיו ומוציץ המשקה ומשליך החרצנים לבו"ע דרך מאכל הוא.

ולפ"ז אפשר דרת"א ורש"ל לא פליגי.

באה"ט ס"ק ה', וב"ח כתב בשם רש"ל דבמשקה הנבלע בפת או בבשר כיון שהיה שם משקה עליו מקודם קרוב הוא לחטאת ולכן אסור למצוץ אותו.

הקצרה, דא"כ חלות לעשות צזה תסקה אלא תמילא חזר לקדמותו והוה תסקה ויש כאן תלכא תפרק.

מ"ב ס"ק נ"ה, ולכן הטובל בשבת יזהר שלא יסחוט שערו לגגבם.

ואם תלכלך כתב צאג"ת דמותר לרמוז.

סימן שב"א

שו"ע סעיף ג', אסור למלוח חתיכות צנון ד' או ה' ביחד מפני שנראה כבובש בבשים.

ואם הדרך לכבש שלמים אפ"ל דחתיכות שרי צפרט צשעת אכילה ונותן מעט מלח לתת טעם צאוכל.

מ"ב ס"ק י"ד, ומנהגנו שחותבין בשבת צנון דק דק ונותנין אותו בקערה ומולחין אותו ושופכין עליו חומץ ואוכלין אותו ולבאורה הוא דמא זה להרבה חתיכות דאסור מדינא אפילו אם אוכל מיד ואין היתר אלא דרך טיבול ב"א בפני עצמה ונראה דביון דאין מניחין אותו כלל להזיע אלא שופכין שם החומץ וגם מינים אחרים לא דמי לעיבוד וב"ש אם שופכין שם שמן תיכף שהשמן מחליש בח המלח.

ולפ"ז יש לשפוך שמן על הצל וצילה שעושין צשעת ואולי מעט מלח שרי צכל גווכי דתחזי כתקון האוכל ולא תחזי כמעצד וצפרט ג"כ שעושין תאכל [לא תיחזי כמעצד] וקמוך לקעודה והתחזר איירי שאוכל הכנון צנפרד ושם הרבה מלח ומחזי כמעצד.

באה"ט ס"ק ט', ומבואר מדבריהם שמותר להדיח הבשר כדי לאכלו כיון שאין האיסור בגוף הבשר אלא שמדיחו משום דם בעין שעליו שרי.

ומכאן משמע דהדחה שרי ואין צו משום איסור צורר [ועתה"כ לעיל סי' שי"ט סעיף ח' ועל מ"צ ס"ק

כ"ט] אצל כ"ע למה לא אסרו מליח' [צפר] משום צורר [ומליחה הרי אסרו משום מפרק ועיי"ש צמכ"ח מוסך השצת תלככת דש, וכן צמלככת צורר, דיש הרבה ענינים צמפרק שיש צו גם חיובא צצורר עיי"ש].

שו"ע סעיף ו', אין למלוח ביחד הרבה פולים ועדשים שנתבשלו בקליפתן.

אפילו לאכול לאלתר ואפשר דדוקא היכא דכיכר שרונה לתקן התאכל [אסור] אצל מעט [מלח] ליתן טעם צאוכל שרי, ויש להקל עוד מטעם שאין צזה דרך לכבש צזה"ז.

באה"ט שם, ונראה דאסור להדיח בשר שחל יום ג' להיות בשבת כדי שלא יאסר לבישול דביון שאינו רוצה לאכלו בו ביום אסור להדיחו וב' ואפילו ע"י אינו יהודי אין להקל.

ואע"פ שאינו יכול אח"כ להדיח [ועיין שו"ת מהרש"ג ח"א אור"ח סימן ס"א דכל דבר שאם לא יעשה אותו צשצת שוב לא יהיה אפשרי לעשותו צחול לא הוה צכלל הכנה שאסרו חז"ל ע"ש ראיותיו] מ"ת הוה הכנה וכמו דליתא צסימן תכ"ה [סעיף ח'] צרת"א [וז"ל כשחל פסח צאחד צשצת יש לשאוב המים אור י"ג דהיינו צליל ה' עכ"ל דצע"ש צין השמשות אין יכולין לשאוב דאין שצת מכין ליו"ט וציה"ש ספק שצת הוה ואע"ג דאם לא ישאב צע"ש צה"ש אין יכול לשאוב אח"כ מ"ת משמע מדצרי הרמ"א דהוה הכנה] עיי"ש וצצרת המתירין [א"ר צסימן ש"ח וכו"צ מ"ת סימן כ"ז] [להדיח ע"י א"ין] צ"ל דכאן עקר כוונתו להכיל מן ההפקד [כדי שיהא יכול למלוח ולצסל הצפר] ולא אסרו צכה"ג [איסור הכנה] ועיי"ש צשע"ת [וז"ל ועיין צצית יהודה דף ק"ח צשם מהר"ש צרור שהתיר לשאוב ע"י א"י יום שצת ציה"ש וכן עשו מעשה והציאו מח"צ ע"ש וצ"ע צזה].

שו"ע סעיף ט', מותר לחתוך בשר מבושל או צלי דק דק בסבין.

וה"ה ציכה מצושלת ולכן מותר לעשות לחתוך דק דק [את הלחקש"ן שעושין מציכה מטוגנת] כמו שעושין צפסח.

מ"ב ס"ק ל"ט, לפני זקנים שאין יכולין ללעסו אם לא יחתבנו דק דק.

וה"ה תינוקות ועיין צספר חזון איש [אור"ח סימן

כ"ז ד"ה [מכינו] לענין שחיקת זכנות [וז"ל כמכינו למדין דשחיקת זכנות לפכי התיכונות בשצת שאינם יכולים אפילו להאכילם לאלתר וכו' ואין לנו להתיר רק ע"י שינוי בקתא דסכיכא או קתא דדף ומזלג] אצל ירקות מצושלן דכוח לטחיכה שרי [לרסק] עיין בחזו"א [סימן כ"ח ס"ק ט' ד"ה סימן] [וז"ל בא"ד וכראה דכשם שצישולו מפקיעתו ממלאכת טחיכה כיון שטחיכתו נוחה ואין שם מלאכה עלה].

רמ"א סעיף י"ב, אבל מותר לפרר לחם לפני התרנגולים דהואיל וכבר נטחן אין לחוש דאין טוחן אחר טוחן.

ולכן בפסח שרי לחתוך דק דק מה שאוכלין במרק.

רמ"א שם, ובל זה לא מיירי אלא בחותך ומניח אבל אם לאכלו מיד הכל שרי.

לאו דוקא מיד אלא קמוך לקעודה ובאגלי טל [מלאכת טוחן אות י"א ס"ק כ"ג] כתב דשעה חשיב קמוך ובשו"ת אג"ת חולק.

מ"ב ס"ק מ"ה, והחותכים הבצלים והצנון דק דק שעה או שעתים קודם הסעודה קרוב הדבר לומר שחייב חטאת והבצלים אסורים באכילה.

אצל תוך שעה מותר וכ"כ בקפר אגלי טל [מלאכת טוחן אות י"א ס"ק כ"ג] ובחזו"א [או"ח סימן כ"ז ד"ה ובעיקר, והנה] כתב להחמיר [לחתוך דק דק אפילו קמוך לקעודה] דשיטת הרשב"א [שהביא הרמ"א דבריו ללאכלו מיד הכל שרין] היא יחידאי.

ביה"ל ד"ה לפרר, וכתב בספר תוספת ירושלים דאפילו ליתן מים עם הלחם ג"ב שרי ובלבד שלא יגבלם עם המים.

וכ"ע קמוך לאכילה [אם מותר לגבל במים, וכת"ש צתהלה לדוד מוצא לקמן].

ביה"ל סעיף ט"ז ד"ה אבל, ומשמע בפשיטות דאם עשה לישה גמורה בשבת בלי שינוי אסור אפילו דיעבד וכן משמע בסימן שי"ח ס"א.

אצל ציצים וצבל שרי [באכילה] מאחר שיש מתירין אפילו לכתחילה כמ"ס צתהלה לדוד (אות כ"ה) [וז"ל ויתיישב צזה מה דכוהגין לחתוך צבלים עם ציצים או עם כבד דק דק ונותנין לתוכו שומן וכו' ומערבין אותו בכח וצבלי וכפי הכראה דמי טפי לחרדל שלישתו

חשודה עכ"י בשם שה"ל וכו' אצל אי כימא דמעט מעט שרי א"ל דכל לכורך אותו סעודה קרי מעט מעט וע"ע באריכות שו"ת כ"א (חי"א סימן ל"ו) שמאדד להתיר.

באה"ט ס"ק כ"ו, וא"ב אף תפוחים אסור לקלוף.

ובאגלי טל (מלאכת צורר אות ו') כתב דפירות שרוב העולם אוכלין עם קליפתן אין בקילופן משום צורר כלל ואפילו צבלי המיוחד לכך שרי.

סימן שב"ב

שעה"צ ס"ק ט"ז, וכן ליתן שפינגראד באוכלין מוליד ריח פרמ"ג בשם ח"צ.

עיי"ש [בשו"ת חכם כבי סימן כ"ג] מפורש דח"כ מתיר דאין איסור צמידי דמוליד ריח באוכלין [וז"ל שם אצל צמידי דמאכל ומסקה לא אשכחן דשייך ציה מוליד ריחא אין לנו לאסור מדעתנו וכו' ע"ש, וע"ע בקי' תקי"א ס"ד ובשע"ת סק"ז].

סימן שב"ג

שו"ע סעיף ז', מותר להטביל בלי חרש הטעון טבילה ויש אוסרים וכו'.

ולענין הגעלה עיין הל' יו"ט סימן תק"ט (קעיף ה' צרמ"א) [וז"ל הרמ"א וה"ה דאסור להגעיל כלי ציו"ט] ולדעת הגר"א (שם) והגר"ז (שם הל' י') אצל לדעת רד"ז (ח"ג סימן ת"צ) (דק"ל דאין צהגעלת כלים משום תיקון מנא לחזי לאשתמושי צהו ציצ וצכונן) שרי ויש לדחות ואכ"מ להאריך שו"מ שכבר האריך צזה בקפר תהלה לדוד [שמקשה על טעם הרד"ז שאומר דלא מיחזי כמתקן דהא כלים טמאים כמי ראוי להשתמש בצדדים טמאים ואעפ"כ אין מטבילין אותם לחשוב כמתקן וכמו כן הקשה צפרמ"ג ואח"כ מביא בשם תשובת ריב"א דאין צהגעלה משום מתקן אצל לא כטעמו של הרד"ז אלא דנראה כאילו להדיחו מתכוין ומסיק ע"ז משמע שאם יש לו מים רותחין אף בשצת מותר להגעיל כלי ואח"כ מקשה מ"ס מטבילת כלים דאין מטבילין כלים ציו"ט אף דנראה כמדיח ע"ש צמה שהאריך צזה].

מ"ב ס"ק ל"ג, ואם יש לו ספק על הכלי אם היא צריכה טבילה נ"ל דיש לסמוך על דעה הראשונה ולהטבילה לבתחילה בשא"א לו לעשות בנקל העצות המבוארות בש"ע.

נ"ל דוקא כלי מתכות [דחיוצ טבילה מה"ת כריך להטבילה אף בשבת] אבל כלי זכוכית [דחיוצ טבילה רק מדרבנן] פטור [מלהטבילה בשבת אם יש לו ספק אם היא צריכה טבילה ועיין בכף החיים (סימן זה ס"ק מ"ז) וז"ל ואם נסתפק לו אם הטבילו כ"ל דאם הוא כלי זכוכית ומכופה אבר דטבילתו דרבנן לכ"ע מותר להשתמש בו דקפיקא דרבנן לקולא אבל בחול יש להטבילו על כל היותר טוב] וא"ל דהוה יש לו מתירין [למחרת השבת שיכול להטבילה וממילא יהא אסור היום להשתמש בה בלי טבילה] כמ"ס הכל"ח (פסחים דף ט' ע"ב) דשמוש ל"ש זה [דבר שיש לו מתירין] ורק באכילה אמרינן כן אבל שמוש שייך היום ומחר ולא חשיב יש לו מתירין וכ"ע בכה"ג [בספק באיסור דרבנן] אי אמרינן לסמוך על דעת א' (הכל"ח).

מ"ב ס"ק ל"ז, מ"מ נפקא מיניה לענין יבש ביבש שנתערב חד בתרי דבחול יכול להוסיף עליו עד ששים כדי לבטלו אח"כ בדאיתא ביו"ד בימן ק"ט ובשבת ויו"ט אסור משום דמיקרי מתקן.

ועיין פרמ"ג יו"ד סימן כ"ט [שפתי דעת ס"ק י"א] דמתיר [לצטל אף בשבת] ועיין באו"ח סימן תכ"ז צ"י ד"ה אבל דק"ל לראשונים דמותר לצטל [ואיסור דרבנן כגון חלת חו"ל דמצטלה צרוב וחזי לכהן אפילו גדול שראה קרי דנצטל צרוב] וזה ציו"ט [הרי"ף בפרק אלו עוזרין דף מ"ו ע"ב וכ"כ הגהות מיימוני בפ"ג מהל' יו"ט שאדם יכול לקרוא שם לחלה בלש עיסה ציו"ט פסח ולחפותה דחזי לכהן אפילו לגדול שראה קרי דמצטלה צרוב וחזי לאכילה וממילא מותר לחפותה ציו"ט עיי"ש.

ביה"ל ד"ה ימלאנו, והוא דהתוספות כתבו ביבמות מ"ו ע"ב ד"ה תקוני גברא וכו' ואע"ג דלענין טומאה שרי לטבול משום דאדם נראה כמיקר שאני הבא דבעי שני ת"ח לעמוד אצלו שם בשעת טבילה להודיעו המצות וכו' הרי דס"ל בסברת המג"א דהיבא דמינכר מאיזה טעם שהוא לא אמרינן דנראה כמיקר ובטוי"ד סימן רס"ז הביא שם הב"י לשון הרמב"ם שכתב הואיל והדבר צריך ב"ד אין מטבילין אותו בשבת וכתב

שם הב"י דלהכי לא קאמר הרמב"ם משום דנראה כתיקוני גברא בדאיתא בגמ' משום דס"ל דלמאי דמסיק בביצה דאדם נראה כמיקר שוב אזדא האי טעמא ואע"ג דצריכין שני ת"ח לעמוד אצלו וכו' מ"מ מבדי מחזי כמיקר לא נפיק.

עיינ קה"י על שבת (סימן כ"א) דגם רמב"ם קוצר כשיטת תוס' דאנו אוסרים [טבילת גר] משום מחזי כמתקן אלא דהאסור על צ"ד ולא על הגוי דהנה הגוי לא נעשה יהודי עוד ועיין אור שמח (על הרמב"ם פרק י"ג מהל' איסורי ביאה הל' ו') [וז"ל נראה דהנה משפט כתיב ביה וצאמת כשצא לפנינו עדיין הוא כצו נח וצ"כ נידון צדיקי נפשות ג"כ ע"פ עד אחד צדיין אחד א"כ הוה כמשפט צ"כ וכשר אף צלילה רק לפי שעל ידי זה נעשה ישראל יש לו דין ישראל ומשפטו בשלשה וכן כתוב משפט אחד והיה לכם ולגר וא"כ צמילה שעדיין אינו גר עד שיטבול אפשר ללא בעי שלשה ולפירוש תוס' א"כ ג' רק צקצלת מכות שאז נתהווה לישראל ודינו כדין ישראל אמנם נראה קצת דמילה וטבילה הוה כשני דברים המתירין שמעלין זה בלא זה וכו' ע"ש משמע מדבריו דלפי הרמב"ם שע"י טבילה זה ככנס להיות ישראל אז חל עליו דיני ישראל ואסור להיות צלילה א"כ כוכל לומר לפי דבריו צפוט הרמב"ם שכתב צטעם הדבר דאין מטבילין בשבת הואיל והדבר צריך צ"ד דמשמע דצריך להיות צטבילה זו צ"ד כמו שכתוב ביה משפט א"כ ככנס ע"י טבילה זו לכלל ישראל להיות יהודי א"כ יש לו דין ישראל ואסור להטביל עכמו בשבת דמחזי כמתקן והאיסור חל גם עליו כמו שמשמע מדברי האור שמח ודו"ק.

באה"ט ס"ק ז', משמע דאם יודע שלא יצטרך עוד אסור להדיח.

וכבר האריכו בזה בשבת של ערב פסח אי שרי [להדיח הכלים שנסתמש בהם חמץ כיון שודאי לא ישתמש בהם היום, ועי' סי' תמ"ד סעיף ג' ובמ"ב ס"ק י"ד].

מ"ב ס"ק ב"ח, ואם יודע שלא יצטרך עוד לאלו הכלים אסור להדיחן משום טורח.

וי"א משום מתקן מנא.

מ"ב שם, ואם יודע וכו'.

משמע לפ"ז היבא ללא [ר"ל דליכא טרחא] שרי אבל י"ל דיש איסור הכנה [לחול] וכ"ע אי השרייתם

סימן שב"ח

ביה"ל סעיף ד' ד"ה בל, ועוד ראייה ממתניתין חולה מאבילין אותו ע"פ בקיאתו ובלא אומדנא אין מאבילין במבואר בתוס' מפנין קב"ח ע"ב ד"ה קמ"ל ובמאירי שם ובתו' ישנים יומא שם ומבואר בכמה ראשונים דמתניתין מיירי בחולה שיש בו סכנה אלמא דצריך אומדנא אם מסוכן לו התענית אע"פ שבחול בודאי היינו נותנים לו לטעום ממאכלות היפים לחולה אעפ"כ ביוה"ב בעינן אומדנא.

עיי' בקובץ הערות סימן י"ח ליכא לחלק בין שבת ליוה"כ וז"ל וצאמת טעם המתירין ז"ע דמה צכך שהחולה יש בו סכנה כיון דאין צמיעת הדבר שעושין לו סכנה וכו' וזה כתבאר טעם המתירין לכל זמן דהחולה מסוכן עדיין לא נגמרה מכות פיקו"כ והוי כלל סילק ידו לכיון דעדיין לא נגמרה גוף המכה צריך לעשותה כמו שעושין בחול וס"ל להמתירין דשבת הותרה אלל פיקו"כ וכו' ולפ"ז תתישב הקושיא מיוה"כ דהתם אינו אלל צתורת דמיה וכו' ומשו"ה צריך אומד גם בחולה שיש בו סכנה והתם לא פליגי כלל והמעין דצדרי המתירין שהוצאו שם צביאור הלכה ימכא דקדקו דצדריהן ולא הזכירו הך היתרא רק לענין שבת עיי"ש.

באה"ט פ"ק י', ומותר להאבילו מוקצה בידים אם א"א בע"א או"ה.

דהוה דחוי' ולא הותרה נר"ל משו"ה ס"ל לאו"ה דדוקא א"א צע"א מותר להאכילו מוקצה צידים דס"ל דהוה דחוי' ולא הותרה ומכאן הציאו ראייה דמוקצה שרי לחולה וצשו"ת פרי יצחק [ח"א סימן י"ד] דוחה ראייה זו וז"ל ואולי יש לחלק דהרמ"א מדמה האיסור שבות לומר לכותי לעשות תצטיל לקטן כמו לחולה שאצ"ס וזה קטן וחולה שווין אלל להאכילו מוקצה דלקטן עצמו אין שום איסור לכן מותר לגדול להאכילו אלל לחולה שאצ"ס דהאיסור הוא להחולה צעצמו לאכול איסור דרצון כמבואר ציו"ד אולי גם איסור מוקצה אסור לו לאכול ואכ"מ.

מ"ב פ"ק ל"א, אך אם הבפיה היה באחד מג' עבירות ע"ג וג"ע וש"ד והוא משער שהנאנס ימסור עצמו למיתה בשביל זה אפשר דצריך לחלל בדי שלא יבוא לזה.

וכ"כ הלבוש צרת"א קוס"י ש"ו ומהרי"ל דיקקין

מותר נר"ל לשרות את הכלים כדי שלא יתדבקו השריים מהמאכלים דהכלים דזהה אין הכנה שאין מדיח הכלים מלכלוכם רק שזהה עושה פעולה כדי למוע שלא יקשה עליו צמו"ס ועיין צספר שס"כ (פרק י"צ אות ג) שמתיר.

סימן שב"ד

שו"ע סעיף י"א, אין נותנים מים ולא מזונות לפני דבורים וכו' אבל נותנין וכו' לפני בלב שמוזנותיו עליך.

עיי' מ"א (ק"ק ז') וז"ל משמע צג' אפילו כלצ שאינו מגדלו צציתו מותר דמכרה ליתן לו מזונות ומדצרי הר"ן (פ"ג דצינה דף כ"ג ע"צ) מוצא צמג"א (ק"ק צ') סימן תצ"ז וצצ"י שם (ד"ה אין) וז"ל הר"ן דצבר שהוא מוכן לצורך האדם מאתמול היה דעתו עליו כיון שהוא צרשותו מותר להאכילו וכו' משא"כ צדגים ומיה ועופות כיון שאין מזומנים לאדם אין נותנים לפניהם מזונות ע"כ ע"ס מוכח דלא כדצרינו, [דגם צכלצים מותר דוקא משום שהם צרשותו].

באה"ט פ"ק ח', יש נוהגין לתת חיטין בשבת שירה לפני העופות.

וכראה צדוקא חיטין ולא פת דמאכל אדם אסור לתת לצהמה מג"א סימן קע"א.

סימן שב"ו

מ"ב פ"ק י"ז, דאפילו מים שרק הופשרו בשבת ואין היד סולדת בהן ג"ב אסור לרחוץ בהן אפילו אבר אחד.

וכ"כ הגר"ז (הל' ד') [ועי' שעה"צ ק"ק ח'].

ביה"ל ד"ה אדם, אך לפי מה שכתב מהרי"ל דיפה נוהגות הנשים שאינן טובלות שלא בזמן משום חשש סחיטה.

אלל הצ"י ציו"ד סימן קצ"ט (ד"ה כתצ הכלבו) כתצ דחששא זו אינו כלום דאין קחיטה צשער וכ"כ צאצני נזר (או"ח סימן קצ"ז אות י"ד) לשיטת רש"י ור"ת ואפילו להרמב"ם היכא דשערות כקיים [אין לחוש לכיבוס].

(קונטרס אחרון סימן ה' אות ל"ד) כתב אפילו מקפיקא (ר"ל אפילו שספק לנו שתמקור נפשה על קידוש השם ג"כ) מחללין שבת.

שו"ע סעיף ל"ד, לא תיקל אשה חלב מדדיה לתוך הבוס או לתוך הקדירה ותניק את בנה.

ודוקא כה"ג [אסור] אצל אם שופך [על הקרקע] כתב באבני נזר או"ח סימן ת"ז דשרי ועיין סימן ש"ל סעיף ח' [וז"ל המחבר וכן היא בעצמה יכולה להוציא בידה החלב המכער אותה] ובמ"ז (ס"ק ל"ז) שם [וז"ל להוציא בידה על הארץ לאין זה כדרך מפרק כיון שהולך לאיבוד וכו' ע"ש].

באה"ט ס"ק ב"ו, ואם אין דרך הבריאים לבלעו אסור.

ואם כל א' צפ"ע דרך לאוכלו, רק צתערובת אין בזה רגילות, חלקו בזה האמרוניס תהלה לדוד (ס"ק ק"ג) [ק"ל לאסור] ודעת תורה [ק"ל דשרי].

מ"ב ס"ק קי"ב, לתוך פי התינוק.

וכראה ציו"ט שרי [לחשה לקלח מהחלב] אפילו לכלי דהוה או"כ [לתיכוך כדי שלא ירעב] [ועיין בסימן תק"ה צביה"ל ד"ה שהוא שכותב שעצם דין חליצת בהמה ציו"ט לכורך היום הוא רק מדרבנן משום גזירה שיחלוץ הרבה צפ"א אפילו מה שלא כריך לו לאותו היום וימנע משמחת יו"ט א"כ באשה י"ל ללא שייך הגזירה זו א"כ מותר אפילו לתוך כלי דהוה או"כ].

שע"ה"צ ס"ק פ"א, ומה שמשמע מהתו"ש דלחלוב מאדם אפילו לתוך בלי לא הוי ב"א מפרק בלאחר יד דגבי אדם אין דרך רק לינק ודלא בלבוש ליתא.

וראיה לזה כראה מקעיף ל"ד [דכתב המחבר לא תיקל אשה חלב מדדיה לתוך הכוס או לתוך הקדירה] ויש לדחות הראיה כיון דאפשר באופן אחר לא התיירו איסור דרבנן, [ועי' ביה"ל שם ד"ה ותניק].

שו"ע סעיף ל"ז, כל אוכלים ומשקים שהם מאכל בריאים מותר לאכלן ולשתותן.

ואם לא רגילים לאכלן כה"ג [צתערובות זו] מותר כ"כ כאן בדעת תורה אצל צספר תהלה לדוד מביא לחלוק על זה [בס"ק ק"ג].

שו"ע שם, וכל שאינו מאכל ומשקה בריאים אסור לאכלו ולשתותו לרפואה.
י"ת [דמה נקרא שאינו מאכל ומשקה צריאים] דאינו מתוק לחיך וי"ת אפילו מתוק.

מ"ב ס"ק קב"א, אם נפל למשכב שרי פי' לאכול ולשתות דברים שאין מדרך הבריאים לאכול.
ושו"ע הגר"ז (הל' ת"ג) חולק בזה ללאכול ולשתות אסור גם להרמז"ן [מוצא לעיל בהמחבר סעיף י"ז דס"ל שאם אין צו סכנת אבר ואפילו הוא חולה כל הגוף כריך לעשות בשינוי שאז אין איסור מן התורה].

שע"ה"צ ס"ק פ"ט, ועיין בפרמ"ג שגם הוא נשאר בקושיא על דברי המג"א שמסכים עם הרמ"א ולדבריו דברי הרמ"א בזה מותר לפי המבואר בסי"ז בדעה שלישית שהיא העיקר אבל לדברי הרדב"ז ניהא הבל.

[וז"ל המ"ז צ"ב צ"ב הרדב"ז דאע"ג דפקינן לעיל סעיף י"ז כדעה ג' לשבות שיש צו מעשה אסור ע"י ישראל ואינו מותר כ"א ע"י שינוי כ"ל דשאני התם שמיירי במלאכות דרבנן או בדברים שמתחזי כעין מלאכה אצל הכא לאין בזה משום סרך מלאכה דהא לצריא מותר ורק למי שיש לו מיחוש גזרו משום שחיקת סממנים בחולה גמור לא גזרו] ועיין תשובות אבני נזר או"ח ח"צ סימן שצ"ד שהשיג על רדב"ז צפי' דברי רמז"ן וכתב פי' אחר בדבריו [דיש חילוק בין הרפואה הנעשה בסממנים בזה גופא איכא גזירה דשחיקת סממנים זה דומה לשאר שבות אצל רפואה דעלמא בזה גופא ליכא גזירה רק גזירה שמה יתרפא בסממנים ובהן יהיה הגזירה שמה ישחקם בשבת קיל משאר שבות ומותר במקום חולין ולפ"ז אסור לקחת רפואות. י"א דוקא לרפואה אסור אצל כדור מניעה שרי.

סימן שי"ל

שו"ע סעיף ח', וכן היא בעצמה יכול להוציא בידה החלב המצער אותה.

ועיין סימן שכ"ח סעיף ל"ד [לא תיקל אשה חלב מדדיה לתוך הכוס או לתוך הקדירה ותניק את בנה] והכא אפ"ל דאפילו לכלי שרי אם זה הולך לאיבוד וכ"כ באבני נזר סימן ת"ז.

ביום או יומים והוא מדברי הס' יראים והיינו לצומן ארוך יותר מיומים הוא קרוב לודאי שירדו גשמים וכתב בספר יראים במלחכת חורש דקרוב לפסיק רישא אקורן.

מ"ב ס"ק ל"ג, ודע דמיירי דהשליך את חזרעים בפעם אחת דאל"ה אסור להבין לימי החול.

ובזה מותר וכמו בקימן תק"ג (סעיף ז') [וז"ל המחבר ממלא נחתום חבית של מים אע"פ שא"ל אלא לקיתון אחד] עיי"ש.

מ"ב ס"ק מ"ד, וע"כ יש ליזהר מאד בבלי עם עשבי בושם שרגיל להיות בבית שלא ליטלו מן הקרקע ולהניחו ע"ג השלחן או להיפך.

וה"ה להניחו בשמש אקור כ"כ בחזו"א [שביעית קימן כ"ז קוס"ק א'].

שע"ה"צ ס"ק ל"ח, ואף לענין טלטול מפקפק קצת בפרמ"ג ע"ש.

[זה קאי על מש"כ שיש ליזהר מאד בכלי עם עשבי בושם שלא ליטלו מן הקרקע ולהניחו ע"ג השלחן וע"ז כתב דה"ה לענין טלטול מפקפק קצת בפרמ"ג] וכ"כ תפארת ישראל במשניות בכלכלת שבת במלחכת זורע, אבל אם הוא עשוי לנוי מתיר בספר תהלה לדוד לכורך גופו ומקומו [וז"ל ולכאורה יש להסתפק בכל כלי חבית אף שאינם ראויין לשום תשמיש אי אקור לטלטל בשבת דלכאורה כי היכי דתכשיטי אדם מיקרי תורת כלי ע' בגמ' דף מ' ע"ז ה"כ א"ל בנוי חבית ואף אם הם דברים היקרים ביותר לא מתקרי מחמת ח"כ כיון שאין מלחכתו לאקור] וכ"פ בצרית עולם ויש אוקרים [דמוקנה ואקור לטלטל] עיין שש"כ (פרק כ"ו סעיף ז').

סימן של"ז

מ"ב ס"ק ט"ז, ואפילו למאן דשרי ביבוד בשבת דשאני הבא דביון שהוא רוצה ליפות את הקרקע לסוך אותה או להדיחה חיישינן שמא יראה גומות וישבח ויבא להשוותם במתבויין.

כ"ע היכא שרוכה להוציא המים ולא ליפות הקרקע [אי מותר להוציא או חיישינן שמא יראה גומות וישבח ויבא להשוותם במתכוון].

מ"ב ס"ק ל"ב, על הארץ דאין זה בדרך מפרק כיון שהולך לאיבוד ועוד דהוי מלאכה שאצ"ל דפטור וכו'.

וכתב ז"י [בד"ה וה"מ] דאפילו לרמב"ם [דס"ל מלחכה שאצ"ל חייב עליה] שרי וז"ל כתי' א' [דאין זה בכלל מלחכה כיון שהולך לאיבוד] וכ"כ הרשב"א וריב"ש וכן היא שיטת ר"ת ועיין חזו"א [ק"י כ"ו ד' דמסיק דאין זה מלחכה כלל].

סימן של"ד

שע"ה"צ ס"ק ס"ה, וב"ב בספר בלבלת שבת דאפילו עבר בשוגג איסור דרבנן הדין בן.

[זה קאי על מש"כ דעצר בשוגג וכריך להתענות מ' יום שני וחמישי] אבל הכתיבות (קימן רל"ד סק"ג) כתב דאינו כריך כפרה דעצר בשוגג דרצנן ועיין בשדי חמד מערכת האלף כללים אות ק' [שמציא בשם קובץ המחסף וכו' שדברי הכתיבות כריכים עיון גדול ובתשו' עין יצחק אבן העזר קימן כ"ז תצריה לבזוזא ובצית שלמה להגאון מוהר"ש אבד"ק קאקאלא העיר גם כן על הכתיבות והציא שצקפרו מקור חיים קימן תס"ז כתב הגאון להיפך דשוגג דרצנן כריך כפרה וכן עיקר עכ"ל].

סימן של"ו

שו"ע סעיף ד', יש ליזהר מלהשליך זרעים במקום ירידת גשמים שסופן להצמיח ואם ישליך לתרנגולים לא ישליך אלא בשיעור שיאכלו בו ביום או ליומים.

עיין אגלי טל במלחכת זורע אות ז' סע"ק ד' [וז"ל דאף דחייב זורע חל תיכף מ"מ כיון שאינו עומד לצמוח מחמת שיאכלוהו התרנגולים לא הוא זורע אולם לפ"ז כראה דאם אינו צרור שיאכלוהו התרנגולים אף דאפשר שיאכלוהו ולא הוי פסיק ריש' לענין כמיחה מ"מ כיון דאפשר שיצמח חסוב זורע והוי פסיק ריש' לענין זריעה ואקור ובשו"ע מהרצ ראיתי שמתיר אפילו באופן זה ומוכח לכאורה דאין איסור אלא בצמיחה מתמש ולקמן אות י' סע"ק כ"ה [וז"ל שאף שעוד לא ירדו רק שעתיד שימטיר עליהם וע"כ צקמוך כתבנו שלא ישליך לתרנגולים רק כשיעור אכילתו לצו

סימן של"ח

שו"ע סעיף ז', מי שיש לו פירות בראש הגג ורואה מטר שבא אסור לשלשלם בשבת דרך ארובה שבגג.

אבל ביו"ט שרי כמ"ס צק"א (קע"א) וז"ע איך הדין ביו"ט שחל בשבת ואי הקילו בו כדיני יו"ט או החמירו בו כדיני שבת [עיי' בזה צק"א אור שמח פ"ב תה"ל שבת הל' ט'].

סימן ש"מ

ביה"ל ד"ה ביו"ט, ולפ"ז לא ידעתי שום פעם לדברי השו"ע שמתיר מה לכתחילה משום שהוא דבר שאינו מתקיים עכ"פ מדרבנן הו"ל לאסור.

י"ל דאין דרך כתיבה בכך ולא אסור בדבר שאינו מתקיים.

ביה"ל ד"ה אין, ומה שרצה אחד מן האחרונים להוציא מזה דלא שייך קריעה ב"א בדבר הנתפר ונארג שנתדבק מגופים רבים וכעין שהיה ביריעות אבל לא בדבר שהוא מגוף אחד כמו עור ונייר.

כ"כ הגר"ז (הל' י"ז).

ביה"ל שם, אבן היבא דסגורה האגרת בתוך נייר אחר בנהוג בודאי הקורע הניר העליון הוא בכלל מקלקל ופסול לר"י ובדאמרינן שבת ע"ג ע"ב וכו'.

עיי' חזו"א הל' שבת קימן ס"א (אות ב') [וז"ל ובקריעת המעטפה אם אינו חושש למעטפה שתשחת הו"ל כקורע עור שעל פי חצית ואין כאן משום קורע וכו'] [אבל הכא גס צחול קורע אפשר ללא חשיב קלקול ובקריעה לאורייתא אפשר ללא סמכין אהא דעושה דרך קלקול וכוונתו להוציא מה שצטרכה וכמ"ס לעיל, ומיהו היכי להקריעם אינם ראויים לכלום ודאי מקלקל הוא, והלכך צעור שע"פ החצית אף אם היה דרכו לקרוע צחול מותר אבל היכי דכשירה המעטפה ראוייה ליתן צטרכה אף שאין דעתיה עלה אפשר דחשיבה קריעה של תיקון וגם אין כאן משום קותר כיון דהפתיחה תיקון וכו' ואמנם יש לאסור דזימנין דניחא לי' לשמש במעטפה וכו' ואם צאמת דעת' לקיימה אפשר שהוא לאורייתא].

ביה"ל שם, אולם לפי מה שהבאנו לעיל דלשיטת רש"י היבא דהוא סותר ע"מ לבנות שלא במקומו דהוא מקלקל במקום זה ומתקן במק"א חייב לר"י א"ב ה"נ בכל גוונא הוא מלאכה לאורייתא לר"י דהוא בכלל קורע ע"מ לתקן.

וכן נראה ש' רש"י צי"ה לא ע"ב [צד"ה נוטל ממקום הפחת] וז"ל רש"י ולא אמרינן מוקצין מחמת איסור הן דאין יכול לפתחו ביו"ט ואסר דעתו מינייהו דכיון דלא הוה פחיתתו איסורא לאורייתא כדמוקמינן לה באורא דלכני לאו מקורא כינהו משמע מדבריו אי לאו דמוקמי לה בג' מתניתין באורא דלכני הוה פחיתתו איסור לאורייתא אע"ג דהוא קותר שלא ע"מ לבנות דכיון שהוא קותר ע"מ לקחת הפירות שמוכח צטרכה הוה ליה איסור לאורייתא א"כ ה"כ צקריעת הכיור העליון שמוכח האגרת צטרכי הו"ל מלאכה לאורייתא].

מ"ב ס"ק מ"ה, אבל היבא שנדבקו הדפים להדדי ע"י שיעור או בשעת הקשירה מותר לפתחן כמ"ש"כ בסימן ש"ד ס"י ביו"ט דלא נעשה לקיום. ולפ"ז שרי לפתוח חיתולים [צ"ל ווינדלעך, אשר כהיום מדביקין הקצוות לכשמשמשין זה מקרין ופותחין אותם] וז"ע דעת החולקים.

סימן שמו"ג

שו"ע סעיף א', ולהאבילו בידים אסור אפילו דברים שאסורים מד"ס.

ומש"כ צק"א החיים (ס"ק כ"ד) להאכילו חוץ לקוכה אסור [אפילו לאחר] ז"ע מנין לנו בזה [עיי' מג"א קימן תרנ"ז ס"ק ב' וז"ל צ"ד ול"ד לקוכה שרשאים ליתן לו לאכול חוץ לקוכה דהתם צאכילה אין איסור והיא כותנת לו ומה לה אם יאכל צקוכה או חוץ לקוכה ואינה מחוייבת להכניסו לקוכה משא"כ כאן דהאכילה צעצמה אסור והוי ככותנת לו כצילה אלא כשאוכל א"כ להפרישו ועוד דהתם הוי מ"ע דקוכה אינה רק עשה ולכן מותר להאכילו משא"כ צאיסור לאן אבל אציו ואמו [עיי' מ"ב ס"ק ב' דיש מאחרונים שקוצרין למנות חנוך מוטל גם על האם] ודאי חייבים לחנכו [שהרי אציו מצווה להפרישו אפילו מאיסור דרבנן וכ"ס צצטול עשה כמ"ס המג"א צקימן רס"ט].

סימן שם"ב

ביה"ל ד"ה בשכ"ל, וכן הרמב"ם שהעתיק בדברי הרי"ף בענין מן הצד מוכח ג"כ דמפרש בפירוש ר"ה ולכל הני עב"ם אין שום מקור דיהיה מחיצה מדאורייתא ע"י ד' קונדסין גרידא.

וכ"כ הגר"ח הלוי על רמב"ם זה"ל שבת (פרק ט"ז הל' ט"ז) לכורת הפתח אינו עושה מחיצה לענין שבת לרה"י.

סימן תי"ט

שו"ע סעיף א', מצוה להרבות בסעודת ר"ח. וכתבו דבעל מנחת אלעזר היה לזכר בגד מיוחד בר"ח וכל הטעם דחייב בשמחה.

שעה"צ ס"ק ה', והנה לפי דעת הירושלמי שהובא במ"א אף שאם לא עשה מאכל יתר בשבת יכול לקיים זה במו"ש שירבה בסעודת מלוח מלבא לכבוד ר"ח העבר.

וה"ה ציוס א' [כמו להוציא צמג"א צסס הרי"ף והר"ש צסס ירושלמי שאם חל ר"ח בשבת יש לעשות סעודת ר"ח צא' צצצת] כמו צפורים [שאם חל שושן פורים צצצת עושים סעודת פורים ציוס א' כמו דאיתא סימן תרפ"ח סעיף ו'].

סימן תב"ב

מ"ב ס"ק ד', אבל בשו"ר ברכה בשם הרשב"א כתב דביחיד לעולם חוזר ואפילו בבר התפלל מוסף.

וכ"ד חכמי פרוציקנא קה"י סימן י"צ על צרכות.

ביה"ל ד"ה וקורין, איתא בש"ס מגילה ב' דהלל זמנה כל היום.

אבל צלילה [ליל ר"ח] לא יקרא [הלל] וכ"כ חת"ס סימן כ"א וז"ע לאחר השקיעה אם כשר [לקרוא הלל דעדיין לא לילה] דכתיב (תהלים קי"ג) ממזרח שמש עד מזרחו [ומשם למד הג' דכל היום כשר לקריאת ההלל דכתיב ממזרח שמש עד מזרחו יכולים להלל] ועיין צתשובות חת"ס סימן כ"א דצלילה אין לומר הלל משום דכתיב ממזרח שמש עד מזרחו.

מ"ב ס"ק ג', אבל תינוק שאינו בר הבנה כלל אין אביו מצווה למנעו בע"כ מלאכול מאכלות אסורות.

וטוב למונעו מכך [מלאכול מאכלות אסורות] ציו"ד סימן פ"א סעיף ז' ברמ"א [וז"ל וכן לא תאכל המינקת אפילו ישראלית דברים האסורים וכן התינוק צעמנו כי כל זה מזיק לו צזקנותו] וצ"ד שם [וז"ל אע"פ דקטן האוכל דברים האסורים מדרבנן אין אצו מנא להפרישו וכו' אבל מ"מ יפרישו מפני שמזיק לו צזקנותו שמתמטס הלכ וגורם לו טבע רע].

באה"ט ס"ק ה', קטן שגנב או שהזיק ראוי להכותו כדי שלא ירגיל בה אבל אין צריך לשלם אם אין הגנבה בעין.

אבל אם לזה מעות חייב לשלם כשיגדיל כ"כ צח"מ סימן רל"ה סעיף ט"ו [עיין בהמחבר שהביא שני דעות בזה ואח"כ כותב ויש מי שמחלק שאם ידוע שלוח לכורך מזכותיו כפרעין תמנו אבל אם אינו ידוע שלוח לכורך מזכות אין כפרעין תמנו] וצפתחי תשובה סימן שמ"ט (ס"ק ז') צסס שצות יעקב דה"ה אם כהנה חייב לשלם [ר"ל דה"ה צגכיזה אם כהנה מהממון ודאי חייב לשלם ע"ש].

מ"ב ס"ק ט', קטן שגנב או שהזיק ראוי לב"ד להכותו שלא ירגיל בה וכו' אבל אין צריך לשלם אם אין הגנבה בעין.

אבל אם הוא צעין חייב להחזיר וכנראה דה"ה אם משתכשי ל' (הנאה מזה) חייב.

ביה"ל ד"ה ומד"ם, ודעת הרשב"א והר"ן דאם התינוק צריך לבד מותר אפילו לספות לו בידים דבר שהוא אסור מדרבנן.

וכתב הגר"ז (הל' ו') דיש לקמוץ עליהם להקל צד"ס, ולפ"ז מותר לתת לו לשתות קודם קידוש, וכ"כ צסימן רס"ט צמשנה צרורה (ס"ק א') וכ"כ מג"א שם (ס"ק א') וכ"כ הגר"ז (סימן רס"ט הל' ג') וכנראה דמ"מ האצ חייב לחנכו וכ"כ צספר כף החיים (ס"ק י"ז) [וז"ל ועיין מ"ש סימן רס"ט די"א דמ"ש מותר להאכילו צידים כגון ליתן לו לשתות קודם קידוש אבל הא פשיטא דמ"מ מחויב לחנכו צמ"ע כגון לעשות להם קידוש וכו' ע"ש].

סימן תכ"ה

שו"ע סעיף ג', ר"ח שחל להיות בשבת כולל במוסף בברכה רביעית שבת ור"ח וכו'.

ואם זכר רק שבת [ולא הזכיר של ר"ח] חייב לחזור ולהתפלל כ"כ ר' שלמה קלוגר [כאן בחכמת שלמה] וכ"כ במ"ז סימן ת"ז בקופו ציחור הלכה.

מ"ב ס"ק פ"ו, ואם חתם בשל שבת לבד יצא בדיעבד.

כיון שזכר עכ"פ ר"ח בתפלה.

שעה"צ ס"ק ר', ועיין במאמר מרדכי שמפסק קצת על פסק זה מדברי הריטב"א עיי"ש.

[זה קאי על מש"כ דאם חתם בשל שבת לבד יצא בדיעבד] עיי"ש שכתב דאם לא קיים לפני חתימה בר"ח חוזר לראש [וז"ל ומיהו מלאתי צשיטה מקוצת לבינה שכתב בשם הריטב"א על הא דלמרינן דלריך שיחתום בשל שבת ור"ח דלריך שיחמר וחוקי ר"ח להם קבעת דא"י מקדש השבת ור"ח ואם לא אמרן חוזר לראש ע"כ משמע דלא לא חתם אלא דא' לא יצא אעפ"י שהזכיר שניהם צאמלע הצרכה ופשיטא שאין לדחות דברי הריטב"א ז"ל מקמי דברי האחרונים ז"ל וכו' ע"ש].

סימן תכ"ו

מ"ב ס"ק ג', וה"ה אם יש מסך מבדיל בינו לבין הלבנה הדין ג"כ כמו לענין עבים דאם המסך הוא רק וקלוש שעובר ממנו אור הלבנה עד שהוא נהנה ממנה ויכול להכיר מן הדברים שהם ניכרים לאור הלבנה יכול לברך עליו, ואם המסך הוא גם ואין נהנה מאור הלבנה, אין לברך דהרי ברבה לבטלה.

וכנראה דאינו צרכת הנהנין דא"כ בכל פעם יצרך וכת"ש תוס' פסחים דף כ"ג ע"ב (ד"ה אין) [וז"ל הקשה הר' יוסף למה אין מצרכין [על האור] בכל שעה שנהנה ממנו דאקור ליהנות מן העולם הזה בלא צרכה ותירץ דה"מ כשגופו נהנה אצל שאר הנאה לא עכ"ל משמע מדצריהם דצרכת הנהנין כריך לצרך בכל פעם שנהנה מזה] אלא דהוה צרכת הראיה ושבת וכו' ע"ל למה הוה צרכה לבטלה כשאינו נהנה מ"ש מאור השמש דאינו תלוי בהנאה וכת"ש תוס' [הכ"ל דצריהם וז"ל ואף על גב דמצרכין על אור השמש בכל יום היינו משום

ביה"ל ד"ה הלל, אבל בימים שאין גומרין את ההלל דעל האנשים הוא ג"כ רק מצד מנהגא ובמקום זה נהגו הנשים ג"כ במצוה זו מאי נ"מ בין אלו לאלו.

וכנראה דעל האנשים הוה חיוז [לקרות את ההלל] משום לא תקור כש"כ הרמב"ם משא"כ לנשים ולפ"ז אפ"ל דנשים לא יצרכו דאך יאמרו ולכו.

שו"ע סעיף ז', מצות קריאת הלל מעומד.

דעצדות ושרות צעמידה [ר"ל צהלל כתיבה הללו עצדי ה' כריך להיות צעמידה דומיא עצדות ושרות] ככלע"ד אצל צפקח [ר"ל הלל ללול פקח שאומרים מיושצ] הוה חירות ולא עצדות [ר"ל אומרים אותו לשם חירות אומרים אותו מיושצ].

מ"ב ס"ק ב"ח, ומ"מ בדיעבד אם קרא מיושב אפילו בימים שגומרין ההלל יצא.

וצט"ג פרק הקורא את המגילה (אות ג') כתב דאפשר לקרוא מיושב וכ"כ הרוקח סוף הל' ר"ח אות ר"ל בשם רבו.

ביה"ל ד"ה מעומד, אך בספר בית מאיר האריך להשיג עליו ודעתו דבדרבנן לא מחמירין במיבה.

וכ"כ צמ"ע חו"מ סימן כ"ח צקופו.

סימן תכ"ג

שו"ע סעיף ג', אומר קדיש ואשרי ובא לציון וכו' ומחזיר ס"ת למקומו ועומדים להתפלל מוסף. ואקור לאכול קודם תפלת מוספין רק פירות שרי, [וכמו בשבת וכתבואר צקי' רפ"ו ס"ג].

סימן תכ"ד

מ"ב ס"ק ב', ועיי"ש עוד בסעיף ו' לענין אם בירך לאחר שיצא ר"ח דצריך להזכיר של ר"ח בבהמ"ז דבתר התחלת פעודה אזלינן שהיה בר"ח.

ויש חולקין צר"ח [דאין הולכין אחר התחלת הקעודה שהיה צר"ח] שו"ת רמ"א סימן קל"ב (אות ה') וכ"כ של"ה.

מ"ב ס"ק י"ט, וא"כ אם חל המולד במ"ש ב' או ג' שעות בלילה אסור לקדשה בעוד שני שבועות בתחלת ליל שני להרמ"א אע"פ שלא נמלאו עדיין ט"ו יום שלמים.

ה"ה [אם חל המולד צמו"ט] ד' או ה' שעות [צלילה] ואפשר דק"ל דמפלג המנחה כבר אפשר לקדש וק"ע מהרמ"א דקע"ף א' להכא [ו]ז"ל הרמ"א ואין לקדש החודש אלא צלילה צעת שהלצנה זורחת, ר"ל ללכאורה קשה אמאי תפס המ"צ צ' או ג' שעות צלילה דזה פשוט דתחילת ליל צ' כבר עבר הזמן להרמ"א, והי' לו לכתוב ד' או ה' שעות, דהיינו אם חל המולד צמו"ט צה' שעות צלילה וא"כ נגמר חצי כ"ט י"צ תשכ"ג בשמונה דקות קודם הלילה של יום א' (שהרי פלה"מ הוא שעה ורציע קודם הלילה) ואם צד' שעות צלילה, נגמר הזמן צשעה ושמונה דקות קודם הלילה. ואפשר דק"ל דאפשר לקדש אז, כיון שכבר אחר פלג המנחה ולכן כתב צ' או ג' שעות דוקא דאז פשיטא שאינו יכול לקדש קודם שנגמר הזמן דאכתי יום הוא, וע"ז כתב דא"א לומר כן, דהא הרמ"א כתב דדוקא צלילה מקדשין (ועי' צמ"צ דאפי' צה"ש לא) וא"כ הדרא קושיא לדוכתא דהי' לו לומר חידוש טפין.

ביה"ל ד"ה ולא, אכן אם עדיין יום ט"ו אלא שהיה אחר י"ב שעות ותשצ"ג חלקים אפשר שיש לסמוך על בעל מור וקציעה שדעתו להתיר לברך בשם ומלכות וכו'.

וכ"כ האחרונים צלקוטי שם [הל' ראש חודש] וצטו"ת חת"ס (סימן ק"צ) כתב עד ו' שעות [ביום ט"ז] [ו]ז"ל צא"ד וא"כ היה יכול לצרף לכל הפחות עד י"ח שעות אחר חצי כ"ט י"צ תשכ"ג שהוא שש שעות ביום ט"ז.

סימן תל"ב

מ"ב ס"ק ב', י"א שטוב שיטול ידיו קודם והוא רק משום משום נקיות.

וה"ה בכל הצרכות וכ"מ תוס' קוטה ל"ט ד"ה כל [ו]ז"ל צא"ד ואמר כמי התם דצעי לאהדורי צתר מיא לנט"י לק"ש מיל. ומה לי ק"ש ומה לי צרכת כהנים אי משום דלכריך צרכה לפניה הכא כמי לריך צרכה לפניה וכו' ע"ש.

שמתחדש בכל יום עכ"ל משמע מדצריהם שאינו תלוי בהכאה כלל א"כ ה"ה הלצנה ג"כ מתחדש בכל יום, ועי' ביאור הלכה ד"ה ונהנין [מש"כ צסם המהרש"ל והרדב"ז].

באה"ט ס"ק א', סומא חייב לקדש הלבנה רש"ל בתשובה מ"א.

ולפ"ז חולה או שהוא צתפיסה ג"כ יכול לצרף אע"פ שאינו רואה.

רמ"א סעיף ב', ובמוצאי יו"ב מקדשין אותה דאז שורין בשמחה אבל לא במוצאי ט"ב או שאר תענית.

[ובצ"צ ס"ק י"א הביא דעת האחרונים דמקדשין אפי' צמוצאי ט"צ] ונראה עכ"פ לא יעשו ריקודין ומחולות ויש מתירין דהוא כמו קבלת השכינה.

רמ"א סעיף ב', ויאמר לחבירו ג"פ שלום עליך ומשיב הוי בשואל.

י"א דמותר להשיב מפני הכבוד [אפילו צאמצע צרכת הלצנה] כיון דהוא צרכה ארוכה [עיין צח"א כלל ה' סעיף י"ג שמקציר צטויז החילוקים שצין צרכה קצרה לצרכה ארוכה].

באה"ט ס"ק ה', וב"ח בתב שפעם א' לא נראית הלבנה עד ליל א' של סוכות ועשו מעשה בקראקא וקדשוהו מאחר דא"א לקדשה אח"כ.

וכן עשה מעשה רב החכם צבי.

שו"ע סעיף ד', אין מברכין עליה עד שיעברו ז' ימים עליה.

אבל אם צירך עליה מתחלת המולד יכא אם ראה הלצנה ככלע"ד [עי' שעה"צ ס"ק י"ח].

שע"ת ס"ק י', ועיין בבר"י שמ"ש בתשובת מנחם עזריה סימן ע"ח והא"ר דבלי"ז ראווי לברך גם לפי הקבלה אינו נראה.

ואם צא [הליל ז'] צמו"ט יקדש כ"כ האחרונים וכ"ש אם הצבור מקדש אז.

מ"ב ס"ק י"ח, דביון שעבר ט"ו יום חולבת הלוד וחפור ואין באן חידוש.

ואע"פ שכבר חקר מקודם [יום טו] אבל אינו כיכר כ"כ האחרונים.

קנין חייב לשלם ומיירי ג"כ צאופן דפסע השומר ואעפ"כ דוקא אס היה התנאי ע"י קנין ק"ל דחייב.

סימן תמ"ב

שע"ת ס"ק י"ב, ובשאלת אריה סוף סימן ס"א כתב בטעם הדבר דבאיסור אכילה אם אוכל בזית בבא"פ מצטרף וחייב עליו נמצא מה שאכל תחלה באיסור אבל למפרע דהא איהו מצטרף ומשלים שיעור האכילה לחיוב אבל לענין ב"י אפילו אם ישלים אחר זמן לבזית יעבור מכאן ולהבא וב"ז ששהה אצלו פחות מבזית ליבא איסורא למפרע וכו'.

והרב המגיד (הל' גביזה פרק א' הל' ב') צאקור גזילה פחות מפרוטה תשום ח"ש [וז"ל ודין פחות תשום פרוטה צממון כדיון חזי שיעור צאיסורין ע"כ ולפיכך כתב הרמב"ם צאקור לגנוב כל שהוא דין תורה] ועיין צקפר קה"י (פסחים סימן כ') [וז"ל ויש להקשות על זה [השאלת אריה הכ"ל] וכו' וכתב הרה"מ ג"ז ל הטעם צאקור לגנוב ולגזול אפילו כל שהוא דהא קי"ל דחזי שיעור צקור מה"ת והרי זה דומה ממש לצ"י דמה שהוא תפוס בגזילה של ח"ש א"ל לעולם להיות לשיעור שלם אלא שאם יוסיף לגזול עוד ח"ש יהא גזלן על פרוטה מכאן ולהבא אצל לא שחשצ למפרע גזלן שהרי אלו גזל חזי פרוטה והחזירה וחזר וגזל חזי פרוטה לא יצטרף לשיעור וכמנא דהאיסור לא יהא אלא אח"כ צמה שגזול תחת ידו שזה פרוטה ולהשג"א הרי אין צזה איסור של ח"ש וכו' ועכ"פ מדברי הרה"מ ג"ז ל מתצאר דגם צכה"ג דהצירוף דהח"ש השכי יהיה מכאן ולהבא צקור מה"ת וכו' ע"ש].

סימן תמ"ג

שע"ת אות ו', ומב"ש להש"ך סימן שס"ג שחולק על רש"ל וס"ל דשומר במו גזלן ומצי אמר הש"ל במו גזלן א"ב מצי למימר קים לי בהש"ך. וכ"פ צקפר כתיבות משפט (סימן שס"ג ק"ק ג').

סימן תמ"ד

שו"ע סעיף ד', ואם נשאר פת יכול ליתנו לא"י ע"מ שלא לצאת בו לרה"ר דרך הערמה ודבר מועט.

מ"ב ס"ק ב"ח, ולדינא הסכימו במה אחרונים דלחצר שלו או של שותפין אסור לזרוק חמץ על סמך שיאכלוהו העורבים ועופות.

ויש צוקרין מה"ט לזרוק [החמץ] לאשפה ולאפשר לחלק [בין הא' לצקור לזרוק לחצרו אצל לאשפה מותר אע"ג דהוא צחצר שלון לזרוק לאשפה הוה הפקר כדאיתא צח"מ סימן ר"ס (קעיף י"א צח"א) [וז"ל אצל אס מתחילה עשוי לפנות המטמין צה צר אצילה מדעת הוה והרי הוה של מוצאה] וגם חשש שמא יבא לאכלו אין צזה [כיון שהוא מוכח צאשפה] וכראה דאס נפקל מאכילה צודאי שרי.

מ"ב ס"ק ב"ז, והעולם נוהגים רק לנער הביסים בשעת הביעור ונכון לבדוק אותם בשעת הבדיקה ומ"מ צריך לחזור ולנערם בשעת הביעור שמא חזר והבנים בהם מחמץ שאכל אחר הבדיקה. וכ"פ הגר"ז (הל' מ"צ).

סימן תל"ז

מ"ב ס"ק ג', ודוקא במשביר שגוף הבית עדיין שלו לבן אם גם המפתח בידו עליו מוטל לבדוק. ולכן אס שוכר משכירו לאחר פטור מלצדוק [אף שהמפתח עדיין אכלו כיון שאין גוף הבית שלון].

באה"ט ס"ק ז', ובס' אלי' רבה הוביח דאפי' בודאי חמץ נאמנים.

ועיין פ"ת יו"ד סי' ק"כ לענין טבילת כלים, וצמאירי ריש פסחים כתב דאס צומר לצמן מופלג אינו כצמן.

סימן ת"מ

שעה"צ ס"ק א', ובחידושי רע"א מצדד דאפשר לענין שיעה סגי בקבלה בעלמא בלא קנין עיי"ש.

[זה קאי על מש"כ דהכא שאינו יהודי הפקיד תמכו אכל ישראל מיירי שקיבל עליו אחריות צהדיא וקנו מידו דאל"ה אין דין שומרים לעכו"ם כמבואר צח"מ סימן ש"א ס"א וס"ד] וכן הוה לדעת הרמב"ם (פרק צ' מהל' שכירות הל' ג') דפושע כמזיק ועיין רמ"א סימן צ"ה (קעיף א') צחור"מ [וז"ל ואס התנה לשלם הכל לפי תכאן] וצש"ך שס (ק"ק ד') [וז"ל ואס התנה צקנין] משמע מדצרו דדוקא אס היה התנאי ע"י

ויותר טוב לקיים מצוות תשציתו להרמז"ס [הל' חו"מ פ"ג הל' י"א] מפרר וזורה לרוח או מטיל לים כח"ס חכם כצי סימן מ"ז דמותר אפילו בשבת ועיין סימן תמ"ה צמ"ז אות י' [וז"ל ומ"מ כחון לינהג שלא להוציא כל חמץ הכשאר לו זכתינתו לעכו"ס ולקיים מצוות השבתה בשעה ששית בפירותים שמניח לשורפם וכו' אלא יניח מחמץו לכל הפחות כזית כדי לקיים מצוות תשציתו כתיקונה].

מ"ב ס"ק ב"ג, ולפעודת ברית מילה משמע דלא מיקרי מצוה לענין זה לבטל מצות ביעור. והגר"ז (הל' ט"ו) כתב דה"ה הסעודה הוה דבר מצוה.

שעה"צ ס"ק ב"ד, וגם במילה שלא בזמנה שחייבה בכל רגע ורגע מ"מ לא דמי לעשה דתשבייתו דלענין חמץ דבתיב אך ביום הראשון ילפינן מינה שאסור להיות חמץ בבית ישראל מחצות היום של ער"פ עד בלות ז' ימי פסח ובשמבטל יום אחד מצוה זו שוב א"א לתקן אותה יום והוי חסרון שלא יוכל להמנות משא"ב במילה סוף סוף ימול אותו ולא חיבר אלא מה שהשהה מלקיים.

עיין בקפר דבר אברהם ח"א קי' ל"ג שחולק עליו [על הזה"ל] וקוצר דמג"א לא אמר אלא על מילה בזמנה [דמצוות עשה דתשציתו חמיר טפי שהוא עובר עליה בכל רגע משא"כ במילה אבל מילה שלא בזמנה ג"כ עובר עליה בכל רגע שמהשהה תלמוד אחרת, וע"ע בדבר אברהם ח"ב קי' א' - ד' עיש"ה], אבל בנוכ"י מהדורא תנינא [יור"ד] סימן קס"ו כתב דמילה שלא בזמנה אינו אלא זריזין מקדימין [א"כ דקדו דברי הזה"ל בהצנת המג"א אפילו לגבי מילה שלא בזמנה מ"ע דתשציתו חמיר טפין וכן משמעות הגר"ז בקו"א (ס"ק ג') ריש הל' יו"ט (סימן תכ"ה) [דכתב וז"ל גבי מילה שלא בזמנה דלא אמרינן מתוך שהותרה חצורה לכורך או"כ וכו' כדאמר' צפ"ק דכתובות ע"ש וסתמא קתני אפילו לא היה אפשר למולו קודם י"ט מחמת חלישותו אע"כ ז"ל משום לאפשר למולו אחר יו"ט כדפרש"י שם וכו'].

סימן תמ"ה

מ"ב ס"ק ו', דחוששין לדעת הפוסקים שפסקו ברי' יהודה דאמר אין ביעור חמץ אלא שריפה.

ויש להסתפק אם יכול לקיים המצוה ע"י קטן או ככרי ועיין קובץ שיעורים ביצא אות כ"ה [וז"ל צא"ד] וכן צביעור חמץ מוכח מרש"י ר"פ כל שעה דהמצוה מתקיימת ע"י ככרי וכו' והטעם לכל זה משום דגוף המצוה היא תוצאות המעשה ולא המעשה עצמו וכן צחמץ אפילו למ"ד צשריפה המצוה שיתצער ע"י שריפה].

שעה"צ ס"ק ל"ב, הגר"ז בשם הפוסקים.

וזה קאי על מש"כ דאפילו אם הכינוח במקום המופקר לכל כריך שיפקירו לגמרי צפיו ובלבו ולא יהיה צדעתו בשעת הפקר לחזור ולזכות בו לאחר הפסח שאם יש צדעתו כן אינו הפקר גמור כ"ז שלא זכה בו אחר ונראה לדעת הטור [חו"מ סימן קס"א] דאצידה מדעת הוה הפקר הוה כזוטו של ים דהוה הפקר א"כ א"צ דעתו כלל והוה הפקר ממילא, שוב ראיתי באור זרוע (הלכות פסחים סימן רמ"ו) שחולק וקוצר דמהכי [להפקירו אפילו אם יהיה צדעתו בשעת הפקר לחזור ולזכות בו לאחר הפסח].

סימן תמ"ו

באה"ט ס"ק ג', אכן באמת דעת שאר גדולי פוסקים מבואר דוקא בביטול דאינו עובר על בל יראה סגי בבפית בלי אבל בלא ביטולו אתי לאו דב"י ודחי עב"פ טלטול דרבנן ואפילו לשרוף מותר דאמרינן מתוך שהותרה הבערה לצורך התורה שלא לצורך.

ר"ל עשה דתשציתו [כוונתו מש"כ צצאה"ט אתי לאו דצ"י הכוונה המ"ע דתשציתו] ואע"ג דלא הוה צעידני' דחי וצ"ע מ"ש משופר [דתנן (צ"ה דף ל"ב) שופר של ר"ה אין מפקחין עליו את הגל לא עולין צאילן וכו' וחזינן דאיסורי דרבנן כמו לעלות צאילן אינו נדחה משום מצוה וכן פקוח הגל שצפשוטו אסור מטעם טלטול מוקצה ואם כן מצוה דאין מוקצה נדחה מפני מ"ע, ועי' מג"א ס"ק צ'].

ועיין בזה בקה"י על ביצא סימן ו' עיי"ש שו"ר בקובץ שיעורים על פסחים אות כ"ג דהיתר הטלטול הוא מטעם מתוך ועיי"ש צביאור של האוסרין דלא אמרינן מתוך בטלטול [וז"ל צא"ד ונראה טעם תו' דק"ל דלא אמרינן מתוך בטלטול, דטלטול מוקצה אין איסורו משום מלאכה ולא הותר לכורך או"כ כמו

סימן תמ"ט

מ"ב ס"ק ה', חמץ שנמצא אחר הפסח ולא ידעין אם של עכו"ם הוא או של ישראל הוא יש דעות בין אחרונים.

וכתב הגר"ז (סימן תמ"ח הל' ל') ויש לחוש להחמיר במקום שאין שם הפקר מרובה.

סימן תנ"א

רמ"א פ"א א', ויש אוסרים אפילו בבלי שני. והטעם כראה כמ"ס הרשב"א [צת"ה הקצר צית ד' שער א'] הובא בטו"ד סימן ק"ה בתחילתו [וז"ל יש אומרים שאין מפליט אלף חוס של כ"ר שהוא מצטל אבל כ"ש וכן עירוי שהוא ככ"ש אינו מפליט ולא כהירא כו' אלף כל חוס שע"י האש מפליט אפילו אין היד קוללת זו ע"כ].

מ"ב ס"ק פ"ט, אפילו בבלי מתכות משום דאמרינן רבשם שנבלע החמץ בהיר ע"י גוף הבלי בן עתה נפלט ממנו ע"י הגעלה של גוף הבלי.

והרשב"א [צת"ה הובא בטור יו"ד סימן קכ"א] חולק [וס"ל דלריך להגעיל גם הידות הכלין ויש להחמיר בכלי בן יומו והפ"ח [בסימן תכ"א אות י"ב] פסק כדברי הר"ן והטור וכן הגר"א [דנכשר מקצתו ככשר כולו] והלכתא ככתראי ועיין ש"ך יוד"ע סימן קכ"א (ס"ק י"ז) בשם הרא"ה ללא אמרינן בן דדבר שתשמישו ע"י האור [פ"י דקצירא ליה להרא"ה דליבון לא מהני במקצת] ויש להחמיר דכן ס"ל להרא"ה [שלהי ע"ז] ובפרט דהרשב"א פליג אפילו בהגעלה [ללא מהני הכשר במקצת].

שע"ה"צ ס"ק ע"ז, הטו"ז ביו"ד סימן קב"א וא"ר ובן מובח מהגר"א ודלא בש"ך שם.

[זה קאי על מש"כ דאין לאסור אפילו בכלי מתכות את התבשיל אם לא הגעילו הידות אם הגעילו את גוף הכלי משום דאמרינן דכשם שנבלע החמץ בהיר ע"י גוף הכלי בן עתה נפלט ממנו ע"י הגעלה של גוף הכלין כ"ע דהש"ך מודה ע"י הגעלה [שאם הגעיל רק מקצת הכלי סגי דיעבד] ואולי ט"ס יש וקאי בלא הגעלה [בכלל] וזה תלוי במחלוקת הטו"ז [ציו"ד סימן קכ"א ס"ק ז'] [ס"ל דאם לא הגעיל את גוף הכלי הרי נשארה בליעת החמץ בתוך היד ונפלט ממנו

איסור תחומין דאינו נותר ציו"ט לאו"כ משום דאינו בכלל תלכזה].

מ"ב ס"ק ד', ר"ל דאם היה מותר לטלטל היה צריך להוציאו לחוץ או לשורפו ולא היו מתירין להשהות בבית ע"י בלי.

לפילו לשורפו במקומו א"ל ונריך לומר דפליגי [הריצ"ט דנתן הטעם שיבערנו צמוכאי יו"ט לפי שלא יוכל לטלטלו ציו"ט ס"ל דלשורפו במקומו מותר והר"ן ס"ל דלשורפו במקומו ג"כ אסור.

מ"ב ס"ק ו', אפילו אינו מזיז החמץ כלל מפני שהוא הבערה שלא לצורך היום.

פי' משום דהלכה כחכמים (פסחים דף כ"א ע"א) דאפשר לזרקו לים.

ביה"ל ד"ה שלא, ואם מטלטל תבשיל ומוליכו למורה הוראה לשאול עליו איזה שאלת חמץ והמורה הורה לאיסור דברו בזה האחרונים אם מותר לו להוליכו לביתו כדי לבפות עליו בלי או צריך לזרוק אותו תיכף מידו.

עיין ביאור הלכה סימן רס"ו (ד"ה יכול) צדון מעות [וז"ל צא"ד אבל דברים המוקצין בגופו כגון מעות ואצכים שאין להם שום היתר טלטול אפילו לצורך גופו ומקומו ונטלו בידו אסור לילך עמהן למק"א רק יזרוק אותן תיכף] וה"ה הכא.

סימן תמ"ז

מ"ב ס"ק ק"ז, וכתב המ"א דה"ה דאפילו באכילה שרי אך מפני שנוקשה אינו ראוי לאכילה לפיכך נקט הנאה.

ולכן כל הרפואות מותר לאחר הפסח [כיון דהם רק חמץ נוקשה] ובחזו"א [או"ח סימן קט"ז ד"ה טבלאות] מקתפק [שיהא מותר לצולען] אפילו בתוך הפסח כיון דלא שייך בזה אחשביה [וז"ל צא"ד ואף למאי דמשמע מאחרונים ז"ל דלאכול לכתחילה אסור אפילו חמץ שנפסק מאכילת כלב וכו' מ"מ ע"י תערובות שאר דברים מותר ללא שייך כאן אחשבי' דדעתו על הסמים] ונפסק כבר מאכילה קודם לכן.

לתוך התצטילן והש"ך [ק"ק י"ז] ק"ל דאין כאר
התצטיל שצלו עזמקתו אינו מתפשט זכולו וכ"כ
הגר"ז (הל' כ"ז) [דזה תלוי במחלוקת הט"ז והש"ך]
אע"פ דהגר"א כאן כתב ללא כש"ך [וק"ל דכאסר
התצטילן אצל ציוד"ע (סימן קכ"א אות י"ז) כתב כדברי
הש"ך [ללא כאסר התצטילן].

סימן תנ"ג

מ"ב ס"ק י"ד, וי"א שאפילו בחיטין ואורז אין
יוצאין ידי חובת מצה אלא בשיש חיטין באורז
בא"פ ובשאר מיני דגן אפילו בבא"פ נמי לא מהני
לאחשובי כל העיסה כבולא דגן אא"כ יש רוב
דגן ומיעוט אורז או שאר מינים דאז במל האורז
ברובא והוי כבולא דגן.

וכ"ע איך מהני ציטול צרוב והגר"ז (הל' ז') כתב
דמהני משום טעם כעיקר והרוב [דגן] א"כ אלא משום
שיצוא לידי חימוץ ועיין שערי ישר שער ג' פט"ז בקופו
[וז"ל צא"ד והנה צרא"ש לא זכר כלום מה דין שאר
מינים שאין בהם דין גרירא אצל האמת ודאי כן
לשיטת הרא"ש דקוצר דקגי לן בטעם דגן לחוד או
צכא"פ להפך את התערובות כולה להיות כדגן אלא
מה דבעינן גרירא הוא צכדי שיהא ראוי לצוא לידי
חימוץ ומשו"ה לשיטתו צשאר מינים דאין בהם דין
גרירא אם יהיה רוב דגן לאז יצוא לידי חימוץ ומדין
טעם כעיקר חשוב ככולו דגן ומשו"ה ראוי שיהי' הדין
שיוצא צכזית לחוד, וכן כתב צשו"ע הגר"ז מלאדי סימן
תנ"ג סעיף ז' יעו"ש צאופן דלפ"ז אינו מטעם ציטול
צרוב כמו שחצב הג' בעל משנה צרורה אלא משום
טעם כעיקר, ולפ"ז לפי"מ דנראה מדברי השו"ע
צקימן ר"ח לענין צהמ"ז דבעינן שיאכל כזית דגן
כשיטת הראצ"ד והר"ן כמו שהחליט הגר"א שהצאנו
וכו' ולשיטתם צרוב דגן ומיעוט דוחן וקטניות לא
כהפך הדוחן לחטום ע"י הטעם דגן אם לא מטעם
ציטול צרוב וכיון דלתינן לכלל ציטול צרוב הוא תלוי
צמחלוקת רש"י ותוס' הכ"ל דלרש"י יש לומר דיוצא
י"ח צמלות מלה וכ"כ חייב צצהמ"ז ולשי' התו' אינו
חייב צצהמ"ז ואינו יוצא י"ח מלה [שו"מ צקה"י על
פסחים סימן ל' שכתב כדברי המחבר].

מ"ב שם, וי"א שאפילו בחיטין ואורז אין יוצאין
וכו'.

והגר"ח הלוי הל' חו"מ [פרק ו' הל' ה'] פשיטא

ליה דאין שאר מינים מצטרפין לשיעורא [דהכזית מלה,
רק אורז עם חטים משום דהאורז נגרר אחר החטים
וכמבואר הך טעמא להדיא צירושלמי פ"ק דחלה,
ומועיל הך ליכא דגרירה גם לענין השלמת שיעורא
ע"ש] אצל צאחרונים מצואר שזה תלוי פלוגתא רש"י
ותוס' (צפחים דף ע"ח) עיין שערי ישר שער ג' פ'
ט"ו (וז"ל צא"ד דגרסינן התם אר"ל הפיגול והנותר
וכו' שצלבן זה צזה ואכלן פטור א"א שלא ירצה מין
על חצירו ויצטלנו ש"מ איקורין מצטלין זא"ז וכו'
ופירש"י ז"ל א"א שלא ירצה מין על חצירו כשהוא
לועס אותה צפיו צכלל מין לתוך חצירו מיעוטו של
זה צרובו של זה וצטל המיעוט צרוב והצטל צכל מין
נוסף על המצטל ונהיה כמוהו ונקרא צשמו וצתו'
שם הקשו ע"ז ועוד קשה היכי מחייב כלל משום חד
מייחיהו דמיעוט הצטל צרוב לא מצטרף עם הרוב
להשלימו לכשיעור דאפילו היתר לא מצטרף לאיקור
כ"ש איקור לא מצטרף לאיקור וכו' אצל הדברים
מפורשים דלרש"י היתר מועט צרוב איקור מצטרף
להשלימו לשיעור דע"י ציטול צרוב הוא מתהפך ממש
כאיקור ותו' חולקים ע"ז דא"א שיהני הציטול שיהיה
כהרוב רק צטל מאיקור דליה אצל אינו נעשה כהרוב
ממש להתחדש עליו איקור של הרוב עכ"ל ועיין מה
שהצאנו צהערה דלעיל צשמו דצרוב דגן מיעוט דוחן
וקטניות יש צזה משום ציטול צרוב וכיון דלתינן לכלל
ציטול צרוב הוא תלוי צמחלוקת רש"י ותו' הכ"ל
וצחלקת יוצא סימן ל"ב.

מ"ב ס"ק ב"א, ר"ל המצות שאוכלין בשתי
הלילות הראשונות לקיים בהן מצות בערב תאכלו
מצות הם צריבין שמירה יתירה ולא די לנו בזה
שאין לנו ריעותא של חוש חימוץ אלא שצריך
שימור יתירה לשם מצות מצה וכו'.

וצירושלמי (פרק ק' דקוכה הל' צ') משמע (דתוך
ל' יום) כשר לכאת צו שו"מ שכבר עמד צזה הערוך
לכר צמסכתא קוכה (דף ט' צתו' ד"ה קוכה) וז"ל
צא"ד הא אמרינן צפסחים ושמרתם את המלות
דבעינן שמור לשם מלה דוקא ומתוך ומזה היה כ"ל
לכאורה דמה דקאמר צירושלמי לא לענין לכאת צזה
יד"ח מלה צלילה הראשון אלא לענין אם מותר לאוכלה
משום קפק חמוץ דמיירי הכא צמלה אפוי' דליכא
היכרא צזה אם כתחמץ או לא. ועיין צרכת שמואל
על גיטין סימן י'.

שו"ע שם, אין אדם יוצא י"ח במצה גזולה.

ואם זוכה ע"י המוציא מחזירו עליו הראיה כחלקו
בזה אחרונים עיין שפת אמת סוכה דף ט' [בד"ה
ההוא] [וז"ל בד"ה ויותר נראה כיון שהוא מוחזק הוי
צירור דשלו היא וממילא אפי' ידי סוכה יוצא דבחזקת
שלו היא] וע"ש בהערות.

שו"ע שם, אבל אם גזל חטים או קמח ועשאו
מצה יוצא בה וכו'.
וה"ה אם גזל המים.

רמ"א שם, ולענין ברכה ע"ל ריש סי' תרמ"ט.
ז"ע אם גזל מים אם יכול לצרף [די"ל כיון דאין
המים עיקר העיסקה כמו הקמח יכול לצרף עליו
המוציא כיון דהקמח הוא שלו וזה העיקר והמים הם
רק המרכיבים חלקי הקמח יש להסתפק אולי יכולים
לצרף].

מ"ב ס"ק ט"ו, ודוקא גזולה אבל אם שאל מצה
יוצא בה דהא שאלה ע"מ לאכלה ולא להחזירה
בעין א"ב הרי היא שלו ממש.

ואם צריך כוונה לזכות להיות שלו עיין בזה
מחלוקת רש"י ותוס' פסחים דף כ"ט ע"א [וז"ל התוס'
בדיון הוא דאפילו תוך זמנו מותר פירש"י מותר
באכילה וקשה דאין אפשר אם לא יהא שלו בשעת אכילה
דאם נתן לו הנכרי הרי הוא שלו ואם גזל מנכרי הרי
חייב באחריותו ולא גרע מחמת שחייב באחריותו דהוי
כשלו וכו' וכנראה לריב"א דהא דקאמר אפילו תוך זמנו
מותר היינו בהכאה וכו' ע"כ היוצא לנו דלפי דברי
רש"י צריך כוונה לזכות להיות שלו ולפי דברי התוס'
א"כ כוונה לזכות להיות שלו] [ואולי שם במכוון שלא
לזכות] [ור"ל א"כ גם לפי דברי רש"י א"כ כוונה לזכות
להיות שלו רק שם מייירי במכוון שלא לזכות משו"ה
לא הוי שלו לפי רש"י] ועיין שפת אמת סוכה (דף
ל"ה) [בד"ה כ"ג אתיא לחסן וז"ל ולפ"ז צריכין ליזהר
במכה של מכה שיהיה המכה שלו שיהיה לו צו דין
ממון דוקא ולאחר על שלחן הצעה"צ ליתן לו הצעה"צ
המכה במתנה ולא קגי מה שהרשהו לאכול, לצריך
להיות שלו ממנו וכו' והעולם אין נזהרין בזה אכן
אפשר דהעולם קומכין ע"ד הרא"ש שהתיר לקדש
בטבעת שאולה דאלעמא דהכא יהיז לי' שיוכל לזאת
בו], וכנראה דלא גרע מחזירו וזוכה שלא מדעתו.

ביה"ל ד"ה ולפחות, ואם מותר לשלוח קמח
שמורה על הבאה בלי שומר ישראל עיין בספר
תוספות ירושלים שמסתפק בזה דאף דלא ניהוש
לאיחלופי ולירידת הגשמים מ"מ שמירה להדיא
לא הוי ורחמנא אמר ושמרתם.

וכ"מ ברש"י חולין דף ז' ע"א ד"ה דצמח עסק
[וז"ל דכתיב ושמרתם את המכות דמתחלת טחינה
והרקדה צעיר שימור לשם מכה ע"כ משמע מדבריו
לצריך שומר ממנו שמירה מעליא כהוא גברא דקרי
עלי ר' פנחס בן יאיר לעוסק צמח].

באה"ט ס"ק ח', אכן ישראל קדושים הם ונהגו
לעשות שימור בכל המצות משעת טחינה ולפחות
משעת לישה.

ועיין שע"ת (ס"ק ח') מכהג א"י [וז"ל ובארץ הכבי
רבים נהגו כי כל המכה של פסח תהיה משעת קצירה].
וכן נהג הגר"א וכת"ש הח"א [כלל קכ"ח ס"ל].

באה"ט שם, אכן ישראל וכו'.

ובש"ע הגר"ז (הל' י"ד) משמע לעיקר מכה שמורה
היא ששמרה לשם מכה שיאכלנה צו' ימי הפסח.

שע"ת ס"ק ח', ובארץ הצבי רבים נהגו כי כל
המצה של פסח תהיה משעת קצירה.

וכן נהג הגר"א [עיין ח"א כלל קכ"א שמציא מכהג
הגר"א בזה].

סימן תנ"ד

רמ"א סעיף ב', כך הם דברי הרמב"ם.

[קאי על מש"כ המחבר עיקת הכלבים צומן
שהרועים אוכלים ממנה יוצאים זה ואם לאו אין יוצאין
זה שאין זו משומרת לשם מכה] ועיין חידושי הגר"ח
הלוי על הרמב"ם [הל' חו"מ פ"ו הל' ה'] כתב ליישב
דברי הרמב"ם בטוב טעם ודעת.

שו"ע סעיף ד', אין אדם יוצא י"ח במצה גזולה.

וה"ה בד' כוסות ומרור דבעינן לכס כמ"ש הגר"ז
(הל' ט"ו) ועיין שע"ת (ס"ק ד') [שמציא בשם שאג"א
סימן כ"ד שדעתו דצמח גזול יוצאין צו כיון דמרור
בזה"ז דרבנן לא חיישינן למכא הצאה בעצירה רק
לדעת הרמ"א סימן תרמ"ט חיישינן וכו' ע"ש] ובצ"ר
סימן ט"ו.

סימן תנ"ז

ש"ע סעיף א', יפרישנה אחר אפייה מיד שיתן בל המצות בסל והסל מצרפם לחלה.

ודוקא צאינו מקפיד צתערובת העיסות או המכות כ"כ ציו"ד קימן שכ"ו.

ביה"ל ד"ה שיתן, ובדיעבד אם לא ביסם ולקח מעליונות חלה על כל הסל מסתפק הפמ"ג אם מהני ולענ"ד נראה דאין להחמיר בדיעבד אחרי דבלא"ה דעת הסמ"ג להקל דאין צריך ביסוי דאזיר בלי מצרפן ביון שהבלי יש לה תוך אף מה שיוצא למעלה במונח למטה דמיא.

תמוה שהרי טור צ"י ורמ"א (קימן שכ"ה קעיף ג') פסקו שלא כסמ"ג וז"ל הרמ"א ולכן כשמכרפס צכלי יזהר שלא יכא שום דבר למעלה מדופני הכלי דהיינו שיהא כל ככר א' או עיסה למעלה מדופני הכלי ע"כ וצ"ח שם מחמיר אפי' יכא צמקת והוצא צש"ך (ק"ק ד') וז"ל צא"ד הא מקצתה צפכים מצטרף ללא הוי דומיא לטבלא וכמ"ש צ"י והצ"ח חולק צדבר ע"ש.

סימן ת"ס

באה"ט ס"ק א', מה שאין כאן בשאר מצות א"צ שימור.

וצ"ע לפ"ז [דאין צריך צשאר מכות שימור לשם מצוה] אי מהני לשמה צזה [לקיים מכות אכילת מצה צמצה שהיה צדעתו לקחת זה לשאר יומי דפסח] אצל זה ודאי שא"צ מיוחד לשם מכות מצוה ומנהני צכולל [ר"ל כמ"ש צש"ע הגר"ז קימן תכ"ג הל' י"ד אין אדם יוצא י"ח אלא צמצה ששמרה ישראל מחימוץ לשם הפסח שכ' ושמרתם את המכות שישמרה ישראל לשם מכות מצה וכו' ויש אומרים לשם מכות צ' ימים תאכלו מצות דהיינו שאם שמרה לשם מצה שיאכלנה צז' ימי הפסח יוצא צה וכן עיקר] כש"כ האחרונים ר' שמעון שקאפ ור' אלחנן (קובץ שעורים פסחים אות קע"א) וז"ל צפלוגתא דרצה ור"י דרצה ק"ל דאם כוון לשם מצה ולשם תודה כשירה תודה כשירה למצה ור"י ק"ל תודה פסולה למצה וע"כ צכוון לשם מצה ולשם תודה לא הוי לשמה לצריך לכוון לשם מצה כשירה וזה כוון לשם מצה פסולה ומצואר מזה דצלשמה ולשם

ביה"ל ד"ה אין, ואפשר דס"ל דזה מקרי שהקנין בא ע"י המצוה גופא דקי"ל בסימן תרמ"ט דלא מהני דאף שאם בלע בלא לעיסה יצא הא עכ"פ לבתחילה צריך לעיסה כדי שיהיה טעם מצה בפיו.

ועוי"ל דלאחר שהכניסו לפיו לא שויא כלום והוה כמו איסורי הנאה דלא הוי לכס ה"ה הכא (צמצה) דצעינו לכס כמ"ש הרא"ש (פרק צ' דפסחים אות י"ח) וכ"פ הגר"ז (הל' ט').

ביה"ל שם, ולענין מרור אם יוצא בדיעבד בגזול דעת הבנה"ג בשם מהרי"ו דיצא והפר"ח חולק עליו דאתקוש מצה ומרור להדדי. וכ"פ הגר"ז (הל' ט"ו).

ביה"ל שם, ועיי' בש"א סימן צ"ד דדעתו דגם במצה גזולה הפסול הוא משום מצוה הבאה בעבירה.

כש"י הרמב"ם (פרק ו' מהל' חמץ ומצה הל' ז') דלא כרא"ש (פרק צ' דפסחים אות י"ח) [דק"ל דטעם הפסול של מצה גזולה משום שלתמיד גזירה שוה מחלה לצריך להיות לכס] וצ"ר האריך צזה.

סימן תנ"ה

רמ"א סעיף א', ואין לשפוך מים שלנו מבח מת או תקופה הנופלת ומ"מ טוב לבתחילה להשים בהם ברזל.

עיי' קצ הישר קימן ת"ז ציאור ורמז הענין וז"ל ולזה רמזו רבותינו ז"ל להזהר מתקופת השנה צד' תקופות מטפת אדום שהוא רמז לדיכין המתעוררין ויורדין צעולם ולזה יש תקנה צהכחת הצרזל שמתכיל מפני התקופה ויש ליתן טעם הגון וכשר לעיני אלקים ואדם הוא הכין על דרך הכתוב תרועם צשצט צרזל ומצאתי צשם גדול אחד שהרמז שעל זה התפלל דוד המלך עליו השלום שישצר ויהרס הקדוש צרוך הוא את החיצונים שמצירין לישראל צצכות י"צ צצטים שכולדו מן ד' אמהות שראשי תיבות שלהן הן צרז"ל צלהה רחל זלפה לאה וכו' ולכן צריך האדם ליזהר ולהזהיר לנשותיהן דוקא צשעה שמכיחין הצרזל מפני התקופה לצכור צכות אמהות צלהה רחל זלפה לאה שצכותן יעמוד לנו להכילנו מכל גזירות רעות וקשות וכו' ע"ש.

ל"א תלוי בזה אם אין שכי הדברים קותרין זא"ז הוי לשמה ואם הדברים קותרין לא מיקרי לשמה].

מ"ב ס"ק ג', הטעם דכתיב ושמרתם את המצות ומשמע מזה דשמירה שאתה משמרה שלא תחמיץ התבויין לשם מצה של מצוה ונברי וחש"ו לאו בני שימור נינהו.

ובספר זכר ילחק (קימן ט') כתב דחייב לשמור שלא יחליפו התכות [וז"ל זא"ז] אמנם ת"מ נראה כיון דהמלכה היא להיות שמור מחימוץ אם כן כל שיש לנו ספק אם הוחלף אין זה שימור] וכן ראיתי בזכרי שלמה ששלח התכות היה חותם בתוך חותם.

מ"ב ס"ק ג', ודע דאפי' לדעת המקילין בעומד ע"ג לא יסתפק במה שאומר לו פ"ע קודם העשי' שיבזון וכו'.

ול"ע הרי הכא מהני' מחשבת הגדול או שמירת הגדול, וכ"כ במנחת צדק קי' ע"א ביאור מהר"ח אר"ז.

ביה"ל ד"ה אין, ומ"מ מנהג העולם בהיום פשוט בהט"ז להקל בטחינה ע"י עכו"ם שנותן החטים לתוך האפרבסת אפילו במצות שמורה אך הישראל עומד ורואה שלא יבא לידי חשש חימוץ.

ובחת"ס על ש"ע ביאור טעמו [וז"ל וז"ל] דהלש והאופה הוא עצמו כריך להיות המשמר מכל חימוץ שהעיסה תחת ידיו ואי אפשר לאחר שישמע זה וכיון דבעינן שמירה לשמה א"א שילוש גוי חשו"ק, אמנם היינו דוקא לשה ואפייה אבל שימור דקצירה איננו אלא השגחה שלא תפול על החיטים מים מתקום אחר וזה יכול השומר ישראל לשמור בכוונה לשמה והקוראים והטוחנים מעשה קוף עצדי וא"ש].

ביה"ל שם, והפמ"ג מפסק ג"ב קצת על דברי הט"ז וסיים בדבריו ודאי אם אפשר יקצרו הישראלים לשמה.

ול"ע לפ"ז אי מהני קצירה ע"י תכונה [כיון דכריך להיות לשמה].

ביה"ל שם, ולפ"ז יש לזהר שלא לסמוך לבתחילה במצת מצוה על חזקה דרבא דס"ל דמביון שהגיעו לבלל שנים מסתמא הביאו ב"ש אם לא שהם גדולים בשנים.

ובספר משאת משה [פסחים קימן כ"ד] חולק עליו דהיכא דא"כ איש [כמו במכר ומתנה] הוה בר דעת בן י"ג שנה [וז"ל עכ"פ כתבאר לן שגם שיטת רש"י כהרמז"ס והטור והגאונים שכן י"ג שנה ויום אחד נעשה גדול בדעת אף שלא הביא ב' שערות וכו' וא"כ לפ"ז כיון שהוא גדול בדעת שפיר כוונתו לשם תכנת מלכה והוי שפיר לשמה ככל גדול אף שלא הביא ב' שערות וכו' ע"ש] שו"מ במשנה ברורה קימן י"ד [סק"ד] שכתב בן דאס הגיע לי"ג שנים מהני אע"פ שלא הביא ב' שערות.

ביה"ל שם, ולפ"ז יש לזהר וכו'.

ואם גדול עו"ג יש להקל לכתחילה כ"כ (המ"ב) בקימן י"א שם [בציה"ל ד"ה טוואן, ועמס"כ המחבר שם ע"ז].

ביה"ל ד"ה מצת, ודע עוד דעיקר דינא דבצקות של עכו"ם אדם ממלא ברסו מהם לא הביאו הפוסקים.

ועיין בערוך השלחן קימן תכ"ג (הל' כ"א) מש"כ בזה [וז"ל ולכן השמיטו הרי"ף והרמז"ס הך דצדקות של עכו"ם דאדם ממלא כריסו מהן ורבים טרחו בזה והדבר פשוט שדחאו זה מהלכה משום הך דרצא דבעי שימור לכל מלכה שצפסח משעת קצירה לשמרם שלא יחמיצו ע"ש].

ביה"ל ד"ה וקטן, וגם הם מניחים לקטנים ליתן מים לתוך הקמח.

עיין הגה לקמן ועיין שו"ע הגר"ז קימן תכ"ג אות ט"ו [וז"ל ומה שימור זה האמור בתורה הוא כשרואה אותה קרובה לבא לידי חימוץ ישמרה וישתדל בה שלא תחמיץ כגון מתחלת לישתה ואילך שכבר צאו עליה מים והיא קרובה להחמיץ אם לא ימהר להתעסק בה צידים בלישתה ועריכתה וכו' כריך ישראל בן דעת להתעסק בעסקים הללו לשם מלכה אבל לא לגוי ולא חש"ו אבל קודם שצאו עליה מים דהיינו קודם הלישה א"כ שימור ישראל את הדן וכו'].

ביה"ל שם, וע"כ צריך שיהיה בזה כל מעשיהן היינו הנתינת מים לתוך הקמח וכו' ע"י גדולים. וי"ל דק"ל דדין ושמרתם אינו מתחיל אלא ורק אחר כתינת המים ולא קודם לכן ואין כאן דין עשיה לשמה רק כוונה לשם תכנת מלכה [וקגי צמה

וזהאלף לך שלמה על או"ח סימן שט"ז כתב לחינו
חייב להתענות [וז"ל זא"ד ולפ"ז זאס ע"פ זשזת
זמתענין זז' אס יודע הזכור ומרגיש זנפשו זתמיד
לאחר התענית הוא חלוש ולא יהיה יכול לצדוק זעכמו
שיז טרחא זדזר וכדומה אז לא יתענה אף שאפשר
לכוות לאחר לצדוק כיון דקי"ל זכל זזר זכזה זז
יותר מצלוחו א"כ עדיף טפי שיצדוק זעכמו לכך
מותר לו שלא להתענות].

מ"ב ס"ק י', והמנהג שמתקבצים להמסיים קודם
שסיים ומסיים לפניהם המסכת ושומעים
ומצטרפים עמו בסיומו ואח"כ עושין סעודה.
ואפי' לא שמע [קיום המסכת] הוה סעודת זכזה
וכ"מ זמהרש"ל [זיס של שלמה קוף פרק מרובה].

סימן תע"א

רמ"א סעיף ב', אבל מצה שיוצאין בה בלילה
אסורים לאכול כל יום ארבעה עשר.

ועיין תרומת הדשן (סימן קכ"ה) לענין קטנים
[אס מותר להאכיל זכזה לקטנים זע"פ] זמחלק אס
הגיע לידי הזנה זקיפור יציאת זכרים אסור להאכילו.

שם, וקטן שאינו יודע מה שמספרין בלילה
מיציאת מצרים מותר להאכילו.

וכ"כ זמהרי"ל [מנהגים הלכות ההגדה].

מ"ב ס"ק י"א, אסורים לאכול מדרבנן כדי
שיהא היכר לאכילתה בערב.

ולפ"ז אסור אפי' זכזה שעשו שלא לשמה וכ"כ
זמהרש"א.

מ"ב ס"ק זי"ו, ואין למנהג זה טעם, [קאי על
הרמ"א דיש נוהגין שלא לאכול חזרת בער"פ].

וכראה טעמו כמ"ס זתרומת הדשן (סימן קכ"ה)
לענין זכזה [וז"ל זא"ד אמנם אס הגיע הקטן שיוכל
להזין וכו' נראה דאין להאכילו זכזה דדרשינן והגדת
לזכך וכו' זזעבור זזה לא אמרתי אלא זשעה שיז
זכזה ומרור מוכחים לפיכך ואס ימלא הזן זזר זריקו
מן המכות האך שייך לומר זעבור זזה כיון דאין המכזה
חידוש לו לקטן עכ"ל וא"כ ה"ה הזכ יש לומר אותו
טעם שלא יאכל מרור זער"פ].

שהגדולים העושים המכות מכוונים לשם זכות זכזה]
עיין זרכת שמואל זהגרז"ד על גיטין סימן י' [וז"ל
זא"ד והנפק"מ הוא זין זין עשיה לשמה זין זין
זונה זגון אס זושז על זכאי וספק דאס זדין לשמה
לא זהני זזה שחשז על ספק אפילו זתקיים הזכאי
מ"מ הא זכיון שעשאו על ספק הרי ליכא עשיי' אס
לא זדין זרירה זשא"כ זדין זונה אפי' על ספק
זמי היה זונה זכיון דהא קו"ס הא כיון הז זונה
ע"כ ע"ש ה"ה הזכ זעניכו ס"ל הזי אכסים דא"כ
זין עשיה לשמה זמילא לא זכז ע"י זתיכת קטן
למים רק זונה לשם זכות זכזה וממילא קגי זמה
שהגדולים המתעסקים זכל עניני המכזה מכוונים
זונה זז].

סימן תס"א

מ"ב ס"ק ב', ואפילו בב"ש יש להחמיר דלא
לשרותה אם לא לצורך וב"ז בשהיד סולדת בו.
וכ"כ הגר"ז (הל' י"ד).

סימן תס"ב

מ"ב ס"ק י', רוב האחרונים הסכימו דבעלמא
לא מהני ביטול במים שנתערבו במי פירות וכל
שיש במי פירות אפילו משהו מים בבר נשתנה
טבעו ויכול להחמיץ עיסה וממהר עוד להחמיץ
יותר.

כ"כ הר"ן (פסחים דף לה) מפורש.

סימן תס"ח

רמ"א סעיף י', ונהגו שלא להקיז דם בשום
עיו"ט ואין לשנות.

ואס חל יו"ט זיוס א' אחר זבת נראה ג"כ לאסור
עיין זשו"ת זמהרי" זכונא (סימן קי"ח) זשס זמהרי"ל.

סימן ת"ע

מ"ב ס"ק ו', ואם קשה להם התענית ביום ה'
משום זצריך לבדוק החמץ בלילה ולפעמים יש
לו הרבה חדרים לבדוק ואינו רשאי לסעוד קודם
הבדיקה יטעום מעט קודם הבדיקה או יצוה לאחר
והם יאכלו.

סימן תע"ב

שו"ע סעיף א', אבל לא יאמר קידוש עד שתחשך.

ואם עשה קידוש מצעוד יום אם כריך לחזור ולקדש תלוי בצ' תירוטים והטעמים עיין כאן במ"צ (ס"ק ד') ולפי טעם א' דקידוש כריך להיות בשעה הראויה למאכל א"כ אם עשה קידוש מצעודי אין כריך לחזור ולקדש דיכא עכ"פ יד"ח קידוש דדיעבד ולפי טעם ב' דכוס של קידוש הוא אחר מארבע כוסות וכולהו בתר הגדה ומאכל ומרור גרירי א"כ לא יכא אם שתי אחד מד' כוסות מצע"ן.

מ"ב ס"ק ו', ואמרו על מהרי"ל שבשהיו בידו משכנות של נברים בלים נאים לא היה משתמש בהם בשום פעם רק בפסח היה מנהגו להשיב אותם על שולחן מיוחד לשמחה בראייתם.

אפ"ל טעמו [דהמהרי"ל] זכר למש"כ (שמות י"ב ל"ה) וישאלו מתארים כלי כסף וכלי זהב.

שו"ע סעיף ה', תלמיד לפני רבו א"צ הסיבה אפילו אינו רבו מובהק.

אבל לשי' הרמב"ם (פ"ה מהל' תלמוד תורה הל' ט') דוקא צרכו מוצהק ישנו דין מורא וכ"כ דקפ"ר עמק דרכה (קדר ליל פסח אות ב').

מ"ב ס"ק י"ח, ופר"ח חולק בזה ולדידיה כל שרואהו רבו אינו יכול להסב משום מוראו ופרמ"ג כתב שבאופן זה טוב שיטול ממנו רשות. עיין במרן הגרי"ז הלוי [כתבי התלמידים] לזהו דוקא צרכו מוצהק.

באה"ט ס"ק י"א, פי' הב"ח בולי לבתחילה או רובו בדיעבד.

וכ"כ מהרי"ל [מנהגים הל' ההגדה] וכראה דכוס א' עכ"פ ושתה כולו כדי שיעשה בזה קדוש במקום קעודה לשי' הגאונים [מוצא בש"ע סימן רע"ג סעיף ה' וז"ל כתבו הגאונים הא' לאין קידוש אלא במק"ס אפי' אכל דבר מועט או שתה כוס יין שחייב עליו צרכה יכא ידי קידוש במ"ס וכו' ע"ש, וכיון שיש הפסק גדול בין קידוש לקעודה, וע"י שתיית היין יכא יד"ח קידוש במקום קעודה לשי' הגאונים הכ"ל].

מ"ב ס"ק ל"ג, ולדינא קי"ל בדעה הראשונה.

צ"ע דהרמב"ם (פ"ז מהל' חמץ ומאכל הל' ט') ור"ן (פרק ערבי פסחים ד"ה אם טעם) ג"כ סברי הכי [שכריך לשתות רוב הכוס וא"כ צ"ע למה סתם המ"צ דדי צרוז רביעית] ועיין חדושי הגרי"ז הלוי (על הרמב"ם פ"ז הל' ט') [וז"ל צא"ד אצל גבי ד' כוסות דהמאכל הוא שתיית הכוס ע"כ כריך לשתותו כולו דוקא ורק דצרוזא סגי משום דרוזו ככולו אצל שיעורא דמלא לוגמיו ל"ש הכא כלל דזה הוא שיעור הנאמר דדין טעימה ולא הכא דבעינן שתיית הכוס] וכ"כ דעת הרא"ש [וז"ל שוב מאכתי צתשובות הרא"ש כלל כה שכ"כ להדיא וכו' דשתי חובות הם חובת יין וחובת ד' כוסות והא' דלמרינן בגמ' והוא דשתי רוצא דכסא הוא משום חובת יין אצל משום חובת ד' כוסות היה די גם בשתיית אחרים כמו בכל כוסות של צרכה עיי"ש דצרכיו וכו' רק צמאות ד' כוסות גופא נכללו שני דברים חובת שתיית יין דע"ז בעינן שיסתה הוא צמאנו רוצא דכסא וכו' ע"ש].

באה"ט ס"ק י"ב, ולבתחילה ישתה רוב רביעית בבית אחת.

אבל לא כולו ככלע"ד דאינו דרך שתייה רביעית צבת א' ועיין רמ"א (סעיף ט"ו וז"ל ואין לוקח כוס שפיו כר וכו' מפני שלא יוכל לשתות רביעית כאחד] ומשמע דשתייה רביעית צבת א' וז"ל דש"ה דמאכלו צכך.

מ"ב ס"ק ל"ז, וגם יכול ליקח יין צמוקים או חמר מדינה.

ועיין ברמ"א סימן תפ"ג דדוקא צאין לו יין ועיין בחידושי מרן הגרי"ז (על הרמב"ם הל' חמץ ומאכל פ"ז הל' ט') שכתב דדוקא דין צרכה יכא [שיקיים עכ"פ מאכל ארבע כוסות של צרכה] אצל ידי חובת שתיית יין דרך חירות לא יכא.

שעה"צ ס"ק נ"ב, דאין זה דרך חירות.

[זה קאי על מש"כ בפנים דאם שותה יין ואח"כ כופל מזה למשכב א"כ לדחוק עכמו לשתית יין לד' כוסות] צ"ע דעכשיו הוא דרך חירות אלא לצקוף ופול מזה למשכב וה"ה כ"ל צכאז ראשו [שכן מחוייב לשתות יין צכ' כוסות] דוקא לאחר זמן ולא מיד [ר"ל אם כואז לו ראשו מיד אחרי שתיית היין יהיה פטור

ונראה שצריך כוס רביעית ללא כערוך השלחן (הל' ט"ו) [דק"ל דיכול ליתן להם כוס קטן ע"ש].

מ"ב ס"ק מ"ז, עיין בסימן רע"א סי"ג בביה"ל שצדדנו דקטן אינו צריך לשתות רוב רביעית רק במלא לוגמיו ידיה.

ז"ע שם בקידוש א"ז אלא טעימה אבל כאן יש דין רוב רובו ככולו ולדעת הערוך השלחן (הל' ט"ו) לק"מ [דהוא ס"ל דכלל א"ז ליתן להם כוס רביעית אלא יוכל לתת להם כוס קטן].

סימן תע"ג

שו"ע סעיף א', מוזגין לו כוס ראשון ומקדש עליו ומברך שהחיינו.

ויכוון לפטור בזה כל המכות של אותו הלילה דהיינו מכה הגדה ד' כוסות והלל.

מ"ב בתחלת הסימן, ויש נוהגין לומר הריני מוכן לקדש ולקיים מצות ד' בוסות רק שצריכין ליזהר שלא יאמרו זה לאחר קידוש שהרי בירך על הכוס בפה"ג.

וצדיעבד לא הוה הפסק.

מ"ב ס"ק ב', ומותר לומר ההגדה בספר אף שהוא ביחודי ולא חיישינן שמא יטה.

עיון שערי תשובה (ס"ק ז') [שמציא בשם אגרות הרמ"ז סימן י"ג וז"ל ועל ענין העסק וסיפור י"מ פשיטא לי דאקור אס האדם יחיד בלי שמירה עכ"ל והוא תמוה שהוא כגד הש"ע סימן ער"ה ואפשר ללא קאי על סיפור ההגדה רק שהוא רוצה לקצר וז"ע].

שע"ת ס"ק ב', ואפשר דלא קאי על סיפור ההגדה רק שהוא רוצה לספר וצ"ע.

ועוי"ל דברים שצריך עיון כגון חידושי תורה, [בזה אקר באגרות הרמ"ז ביחודין].

שו"ע סעיף ב', שותה בהסיבה ואינו מברך אחריו.

וז"ע שהרי עובר זמן העכול [עד שמצרך בהמ"ז ואין יכול לפטור אתו ע"י בהמ"ז, ועי' מש"כ המחבר צקי רע"ג על מ"ז ס"ק י"ז].

מלשנות] מאותו טעם [לחן זה דרך חירות וגם ז"ע לחפי' כימא ללא הוה חירות [וכמ"ש השעה"ז הא] ישנו מלוא של שתיה כמ"ש הגרי"ז הלוי על הרמב"ם וכדברי המשנה ברורה כתב צו"ת בשמים ראש [סימן ז"ד] דמיירי רק בצער צעלמא הוא דחייב לשתות ושם כתב גם דאפ"ל דהירושלמי הוה מדת חסידות ומלך דינא פטור מכל המכות ועיון קוצץ שיעורים ח"צ סימן ת"ו [וז"ל בא"ד ולפ"ז גם בחולה עצמו [דפטור ממכות קוכה] שייך טעמא דעוסק במלוא דמכות השבת גופו גם עליה לדידה רמיה וכו' וכ"כ צו"ת בשמים ראש סימן ז"ד וכו' ע"ש] ונראה דאפי' לדבריהם שפטור משתיה עכ"פ יאמר על הקדר על הכוס ויתן לאחר לשתות.

שו"ע סעיף י"ג, אפילו עני המתפרנס מן הצדקה ימבור מלבושו או ילוח או ישביר עצמו בשביל יין לד' בוסות.

כ"מ שאמרו בגמ' (בילכה דף ט"ו ע"ב) לוו עלי ואני פורע.

שו"ע שם, אפילו עני המתפרנס מן הצדקה ימבור מלבושו וכו' בשביל יין לד' בוסות.

ובחוות יאיר סימן רל"ז כתב בשם הזהר שיקנה משלו [דבר למלוא כגון יין לקידוש ולד' כוסות] אפילו שנותנים לו בחנם.

באה"ט ס"ק ט"ז, ונר ביתו עדיף מד' בוסות משום שלום בית.

וחייב ללכת אפי' כמה פרסאות כ"כ המנהיג וא"כ כ"ש לשלום בית.

מ"ב ס"ק מ"ג, של יין או חמר מדינה.

ז"ע עיון מן הגרי"ז כולה ככ"ל.

מ"ב ס"ק מ"ד, דאף שהוא מצוה שהזמן גרמא מ"מ חיבות שאף הן היו באותו נפ.

עיון קה"י ח"ה סימן כ' וח"י סימן כ"ה.

מ"ב ס"ק מ"ה, כגון מצה ומרור ואמירת הגדה. עיון קה"י ח"ה סימן כ' וח"י סימן כ"ה.

שו"ע סעיף ט"ו, תינזקות שהגיעו לחינוך מצוה ליתן לבל אחד בוסו לפניו.

מ"ב ס"ק ט', אם אפשר לו.

אבל לא תמזוג לו [אשתו] צימיו נידותה וע"י שינוי מותר [כתש"כ צש"ע יו"ד קימון קל"ה סעיף ט'].

מ"ב ס"ק ל"ג, וע"כ יש להזהר שלא יעקור ישראל בעצמו המרור מקרקע של נכרי אף שהוא נותן לו רשות וכו'.

וכ"כ מהרי"ל [מנהגים הל' ההגדה בהגותיו] ומהרי"ו [קימון קל"ג] [צשס מהר"י אכשיל ממרפור"ק].

שעה"צ ס"ק מ"ב, אחרונים.

[קאי על תש"כ שיש ליזהר שלא יעקור ישראל בעצמו המרור מקרקע של נכרי אף שהוא נותן לו רשות] ושאלת אריה חולק בקימון כ"ד, [דקובר ללא צע"י לכס במרור].

מ"ב ס"ק ל"ו, ויש ליזהר שלא לאכול אותו בשהוא שלם שבמעט הוא סכנה ואין בו מצוה שמחמת חריפותו הוא מזיק גדול ולכן צריך לפררו על ריב אייזין.

ועיין בקימון תק"ד (סעיף ד') בהג"ה דנוהגין לשנות [וז"ל ומותר לגרור גזיכה ציוס טוב על הכלי שהוא מורג חרוץ מיהו כריך שינוי מעט כמו ליכת מלח] וכ"כ המ"צ לקמן בקימון הכ"ל אות י"ט [לכריך לשנות כגורר התמכא על המורג חרוץ].

מ"ב ס"ק מ"ב, ע"כ מי שאין לו אנשים מיוחדים בעלי יראה שיבדקנו בראוי טוב יותר ליקח תמכא אף שהוא שלישי לפי הסדר שהם שנויים.

וכן דעת חזו"א והגרי"ז.

מ"ב ס"ק מ"ג, ואם ג"ז א"א לו מפני בריאותו עכ"פ יאכל מעט או ילעום בפיו לזכר טעם מרירות אך לא יברך ע"ז.

וכ"ע אפילו יאכל כשיעור אם יכול לצרך מאחר שכפטר ממכא וצצנין שלמה קימון מ"ז כתב דאם הוא חולה אפילו שאין בו סכנה פטור אבל במהר"ם שיק (או"ח קימון ר"ס) משמע דוקא כשיש בו [בחולה] סכנה [אז פטור מלאכול מרור אם מזיק לו וגם אינו רשאי לצרך ע"ש] ואולי שיש לחלק בין מכוה דאורייתא לדרכון ואולי לא פליגי, [וכיון דמרור מדרבנן אפי' אין בו סכנה פטור].

מ"ב שם, ואם ג"ז א"א לו מפני בריאותו עכ"פ יאכל מעט או ילעום בפיו לזכר טעם מרירות אך לא יברך ע"ז.

דפטור, וכ"ע משער הכיון אות כ"צ קימון תע"צ [דשס כתב דאם נופל למשכב ע"י שתיית יין פטור מל' כוסות כיון שאינו דרך חירות וא"כ במרור שלא שייך דרך חירות, יחוייב אע"פ שיפול למשכב ע"י זה. שו"מ כדצריז צצשמים ראש קימון כ"ד [שכתב ג"כ דמי שהוא מנטער באכילת מרור פטור מלאכול מרור ע"ש] ועיין בזה באורך בהגות ריח צשמים [וז"ל בא"ד בקושיתו על צ"ר מ"מ יקשה אמאי צד' כוסות שהוא דרכון חייב לדחוק עצמו, ומיהו זה יש לומר דשאני מכות ד' כוסות למשום פקדומי כיסא תיקוה ויש לחייב אף המנטער דטעמא דפרס"כ אלימתא היא דהא נשים כמי חייבות בה אף שהוא מ"ע שהז"ג וע"ש עוד].

רמ"א סעיף ו', ויאמר בלשון שמבינים הנשים והקטנים.

אבל בלא"ה אינם יוכלים אם אינם מצינים ופשוט הוא.

מ"ב ס"ק נ"ג, לפי שבבזית יש ספק בברכה אחרונה אם יברך אותה או לא ע"כ טוב יותר שיאכל פחות מבזית.

עיין צ"ח (צד"ה ולר"י) צשס מהר"ל [וז"ל בא"ד דהלל כתב הרא"ש דצ' כוסות הראשונים דקודם הסעודה חשיבי כדצרים הבאים מחמת הסעודה מפני דין שלפני הסעודה צא להמשיך תאות המאכל וכלל סעודה הן ולפיכך א"כ לצרך אחריהן ונפטרינן צבהמ"ז א"כ ה"ה כמי צירקות שצאין ג"כ להמשיך תאות המאכל כמ"ס התו' צפרק ערבי פקחים אפילו אותן שצאין קודם סעודה כחשצין כצתוך הסעודה וצרכת המזון פוטרות ואמאי כריך לצרך עליהן צ"כ ע"כ משמע מדצריז דאפילו יאכל כזית ג"כ אין ספק בצרכה אחרונה וצבהמ"ז פוטרות].

מ"ב ס"ק נ"ה, ויבזין לפטור בברכה זו גם המרור שיאכל אח"כ.

ותוס' (פקחים דף קט"ו ע"א צד"ה והדר) כתבו דמרור א"כ צרכה [והטעם משום דהוה להו דצרים הבאים צתוך הסעודה מחמת הסעודה דצרכת המוכיא פוטרות] אבל הרש"א (צתשוצות חלק א' קימון

רמ"א) קוצר לזריך גם צרכה אחרונה [אחר אכילת המרור ופוטק את המרור ואת הירק שאכל בטבול ראשון].

ביה"ל ד"ה פחות, אכן בעת מצאתי לי תנא דמסייע לדברי הלא הוא הרשב"ץ בס' יבין שמועה דף ל"ה שכתב בענין ברפס דרעת הרמב"ם דבעינן בזית.

ולפ"ז אינו תכוון לפטור המרור ומצד צרכה אחרונה וכ"ד הגר"א הוצא צביאור הלכה [לקמן ד"ה ואינו].

שו"ע סעיף ז', וקורא כל ההגדה.

וא"כ לצד צרכת התורה [ר"ל אע"פ שלא צריך עוד היום צה"ת א"כ לצד צרה"ת לפני קריאת ההגדה] כש"כ צמכ"ת קימן י"ז צ' בטעמא לענין ק"ש [וז"ל כמו דאיתא ר"ג (צרכות דף י"א) משקרא קר"ש אינו צריך צרה"ת שכבר כפטר צאהבה רצה ואיתא ע"ז צירושלמי והוא ששכה על אתר וכו' וצביאור הדברים נראה דכיון דקר"ש היא קבלת עול מלכות שמים ותלמוד תורה היא לימוד וכיון דצרכת אהבה רצה היא מצרכות ק"ש לא קאי הצרכה על לימוד התורה אף שפרשיות קר"ש הם מפרשיות התורה ורק כששכה על אתר כלומר מיד אחר התפלה קאי צרכת אה"ר צמקוס צרה"ת כיון דאז קאי צרכת אה"ר גם על הלימוד שאחר התפלה וזה כוונת הצ"י שכתב ע"ז צקו"ד וז"ל דקר"ש ותפלה לא חשיבי לימוד לענין זה דצרי תחנונים ותפלה לחוד וצרי ת"ת לחוד וקר"ש כצרי תפלות עכ"ל הצ"י א"כ ה"ה הכא קריאת ההגדה אינו נקרא לימוד לענין זה כיון דקוראו אותה לשם מצוות סיפור יציאת מצרים] וכן צקריאת המגילה [אינו נקרא לימוד לענין זה].

סימן תע"ד

מ"ב ס"ק ג', מ"מ לענין ברכה אחרונה לא מפסיד מידי שאין היסח הדעת מחייב לברך תיבה ברכה אחרונה ויכול להמתין עד שישתה כל הכוסות ואז יפטר בברכה אחרונה את כל הד' כוסות ביחד.

אבל ראוי להזהר שלא יאריך צין כוס א' לחצירו שלא יעצור זמן העיכול דלכ"ע חייב בצרכה אחרונה ויש לזה ענה לשתות מעט צין הכוסות.

שעה"צ ס"ק ה', מ"א והמ"ז כתב טעם ע"ז והוא ג"ב בעין זה.

[זה קאי על מש"כ כיון לכל חדא וחדא הוי מצוה צפ"ע יש לצדך על כל כוס צפ"ע] והצדד נראה כיון דאינו שותה משום הכאה אלא משום מצוה והוא שותה כפרדת ואין לה שייכות כלל משא"כ תמיד [אם אדם שותה כמה כוסות א' אחר השני] הוה חדא שותה והכל נגדר אחר ההתחלה.

סימן תע"ה

שו"ע סעיף א', ומשבירך על אכילת מצה לא יסיה בדבר שאינו מענין הסעודה עד שיאכל בריבה זו כדי שתעלה ברכת אכילת מצה וברכת אכילת מרור גם לבריבה זו.

כמו שמצינו לענין תקיעת שופר [שלא לצד מתחילת התקיעות דמיושז עד אחרי שגומרים כל התקיעות דמעומד כדי שהצרכה של תקיעת שופר תעלה לשניהם] וכ"כ צקפר האשכול.

באה"ט ס"ק ד', וכתב המג"א עכ"ם לבתחילה יש לבלוע בזית מרופק בבת אחת.

ונראה דזה תליא צזה"ז [אם אוכלים כזית מרוסק צצת אחת צריך לאכול ג"כ כן אבל אם צזה"ז לא אוכלים כזית מרוסק צצת אחת א"כ לאכול כן] וא"כ לכפול השיעור [של הכזית מצה משום חשש שמא נתקטנו הזיתים] דזהו דרך אכילה ואם יחמיר להכפיל יגרע שמא יעצור הזמן כא"פ של שיעור הקטן [של הכזית].

ביה"ל ד"ה בטיבול, ואפשר עוד מדחייבו רחמנא לאוכלו בלילה הזה הוי אכילה חשובה דהא אחשביה רחמנא לאוכלו כמות שהוא.

וק"ל הרי אינו כהנה ואיך יצדך ואולי ס"ל דקגי לצדך צהנאת מעיס צלצד.

שו"ע סעיף ד', אבל מצה בלא כוונה כגון שאנסוהו נכרים או לסטים לאכול יצא ידי חובתו. מן התורה אצל חייב לחזור ולאכול מלרצנן משום דין חירות ככלע"ד.

מ"ב ס"ק ל"ה, וב"ש היבא שבפאוהו ישראל לאכול בדי לקיים מצות מצה דיצא.

וכמ"ס הרמב"ם (הל' גירושין פ"ג הל' כ') גבי גט וז"ל מי שהדין כותן שכופין אותו לגרש את אשתו ולא רצה לגרש צית דין של ישראל צכל מקום וצכל זמן מכין אותו עד שיאמר רוצה אני ויכתוב הגט והוא גט כשר] לאחר הכפיה רוצה לקיים מצות הצורא [כש"ס הרמב"ם וז"ל לפיכך זה שאינו רוצה לגרש מאחר שהוא רוצה להיות מישראל רוצה הוא לעשות כל המצות ולהתרחק מן העצירות ויאלו הוא שתקפו וכיון שהוכה עד שתשש יאלו ואמר רוצה אני כבר גרש לראונו.

שו"ע סעיף ז', אין חיוב אכילת מצה אלא בלילה הראשון בלבד.

ומארה איכא כל שצעה [כמ"ס צמ"צ ס"ק מ"ה] ולכן יש כוהגין ציו"ט אחרון לאכול קעודה ג' [כדי לקיים את המארה צעוד שעדיין כבר הולכת ממנו המארה הזה] וז"ע אם כריך לחם משנה [צקעודה ג' זו] כמו צצצת [דלפי' אם עושה קעודה רביעית חייב צלחם משנה] או דשאכי הכא שאוכל משום מארה [של אכילת מארה ולא לשם קעודת יו"ט אינו מהווי צקעודה זו לחם משנה] וצפרט אם אוכל רק כזית [אז הוא מראה צזה שאינו אוכל לשם קעודה].

מ"ב ס"ק מ"ה, ובשם הגר"א בתבו דעב"פ מצוה איבא לאכול מצה כל שבעה אלא שאיבו חיוב.

וכ"כ אצ"כ צתשוצות קימן שע"ז צסם צעל המאור וכן משמע מקוסית הראשונים שהקשו למה לא מצרכין כל ז' [ימי הפסח] על מארה עיין צשדי חמד ח"ח צאקיפת דינים קימן י"ג אות י' [שהאריך צענין אם מקיים מארה צאכילת מארה כל ז'].

סימן תע"ז

שו"ע סעיף א', לאחר גמר כל הסעודה אוכלים ממצה השמורה תחת המפה בזית כל אחד זכר לפסח הנאכל על השובע.

ויש לראות לאכול על השובע [ר"ל שיהא צאמת כך שהכזית אפיקומן שאוכל יהא על השובע] זכר לפסח.

שם, ויהא זהיר לאכול קודם חצות.

ואצ"כ צתשוצות ח"צ [או"ח קימן שפ"א] כתב דיכול לעשות תכאי אם הלכה כר"א צ"ע [דאינו נאכל רק עד חצות] יואא המארה מקודם ואוכל עכשיו כזית מארה לשם אפיקומן] ואם הלכה כרצנן [דנאכל כל הלילה] יואא אח"כ [צהכזית מארה שיאכל צקוף הקעודה] ולא יאכל עד חצות [אם הלכה כר"א צ"ע דעד חצות אז אקור לו לאכול אחרי אפיקומן ואז כריך להמתין עד חצות ואחר חצות אז כבר יכול לאכול דולאי אין חיוב שיאחר טעם פסח ומארה צפיו רק צמן המארה] ומנחת אלעזר [צתשוצות ח"צ קימן כ"ח] כתב דיש לסמוך על ר"ע [דק"ל דהפסח נאכל כל הלילה] ולאכול גם אח"כ [דחצות הלילה].

מ"ב ס"ק א', ולבתחילה טוב שיקח שני זיתים אחד זכר לפסח ואחד זכר למצה הנאכלת עמו. וכ"כ מהרי"ל [מנהגים הלכות ההגדה].

מ"ב ס"ק ו', וגם מרור אף שהוא מדרבנן יזהר לאכול קודם חצות ואם איחר יאכלנו בלא ברכה.

אצל מלשון המחבר לא משמע כן [שהמחבר כתב רק צלשון זהירות ויהא זהיר לאכול קודם חצות א"כ ה"ה צמרור שהוא מדרבנן ג"כ רק שיזהר לאכול קודם חצות אצל אם איחר שלא לצרך לא משמע כן מלשון המחבר].

מ"ב שם, ואם החשיך לו קודם אמירת הגדה עד סמוך לחצות יקדש וישתה כוס ראשון ויטול ידיו ויברך המוציא ועל אכילת מצה ויאכל וגם יברך על המרור תיבא קודם חצות ואח"כ יאמר הגדה.

וכ"כ שע"ת [צתחלת קימן זה] וז"ע דמארה ההגדה אינו אלא צשעת מארה וכ"כ צתרומת הדשן (קימן קל"ז) [וז"ל צא"ד וכ"ס ההגדה עכמה צעי כמי דליהוי צשעה שראוי לאכול מארה ומרור דכל הכי אמארות מארה ומרור שייכי וגמרינן ודרשינן והגדת לצנך וכו' צעצור זה לא אמרתי אלא צשעה שיש מארה ומרור מונחים לפניך ר"ל צשעה שראוי לאכול מארה ומרור] וזה [האמירת ההגדה] קודם לאכילת מרור דאינו אלא דרצנן והגדה דאורייתא.

שע"ת, וגם יברך על המרור תיבה קודם חצות קודם אמירת ההגדה.

ולענ"ד ההגדה מן התורה וקודם למרור וד' כוסות לאיכו רק דרצנו.

רמ"א סעיף א', ויקדים עצמו שגם ההלל יקרא קודם חצות.

עיון ביאור הגר"א הטעם וז"ל בשביל כוס ד' שאחר ההלל שהד' כוסות ג"כ יש לשנות קודם חלות וכו"כ מהרי"ל [מנהגים הלכות ההגדה בקדר ליל שני של פסח].

סימן ת"פ

באה"ט ס"ק ג', הפיוטים דהיינו אז רוב נסים וכו' אומרים אחר שתיית הכוס שאינו אלא מנהג. ועוד כדי שיטתה כוס רביעי קודם חלות.

שו"ע סעיף א', ומברך אחריו על הגפן. ואם לא זכר יו"ט [בצרכת מעין ג'] חייב לחזור ולברך כיון שיש חיוז של שתיה וכו"ע בזה, [ועי' מ"ב קי' ר"ח ס"ק כ"ח ובשעה"כ שם ס"ק ק"ו].

סימן תפ"ג

רמ"א סעיף א', ובמקומות שנוהגים לשנות משקה הנעשה מדבש שקורין מע"ד יכול ליקח אותו משקה לד' בוסות אם אין לו יין.

אבל יש לו יין חייב לשנות דוקא יין עיון חידושי הגרי"ז [על הרמב"ם חו"מ פ"ז הל' ט'] הטעם בזה שהוא משום תלווה של חירות [לכריך לשנות דוקא יין].

סימן תפ"ו

מ"ב ס"ק א', ולענין מרור וכה"ג שהוא דרבנן יש לסמוך בדיעבד אם אבל בשליש ביצה וכו' אם לא שהוא אדם חלש וקשה לו יכול לסמוך ולאכול רק בשליש ובנ"ל.

ואפי' [של ביצה] של היום וכו"כ לקמן [בשם שע"ת] וכן פסק בקה"י על פסחים סימן ל"ח.

מ"ב שם, מרור יצא בדיעבד אף אם לא אבל רק בשליש ביצה ובנ"ל.

אבל לכתחילה יש להחמיר משום צרכה [שמצרכים וכוונתו על אכילת מרור ואין אכילה פחותה מכזית] וככ"ל וקשה מ"ש מלקמן סימן תפ"ט צמ"צ ס"ק י"ד וז"ל דמן הדיו היה אפשר להקל לספור משתמשך אף קודם כה"כ דבה"ש הוא ספק לילה ואזלינן לקולא בספק דרצנו בקפירה בזה"ל שהוא מדרצנו לרוב הפוסקים] [אף דמצרכין צרכה על ספירת העומר ואפ"ה מקילין לספור צבה"ש א"כ ה"ה הכא יש להקל במרור דרצנו בפרט ללאו מילתא דפסיקתא ג"כ דצי"ס נתקטנו בזמנינו].

סימן תפ"ז

באה"ט ס"ק ו', דלא נתקנה אלא מפני המזיקין ובפסח הוא ליל שמורים.

בלילה ראשונה וכראה דאם שכח לומר יעלה ויבא [בשבת] בחוה"מ אינו חוזר דיוכא בצרכת מעין שבע ששומע מש"ץ כמ"ש רעק"א [בהגהותיו סימן קי"ד סעיף ה'] לענין משיב הרוח ומוריד הגשם [דאם שכח לומר כליל שבת משיב הרוח ומוה"ג יוכא בזה ששומע מהש"ץ צרכת מעין שבע].

שו"ע סעיף ד', בליל ראשון של פסח גומרין ההלל בציבור.

וראו לאמרו אחר ארת הכוכבים לפי טעם הירושלמי [דבעי ירושלמי שתאן צבת אחת מהו פי' זה אחר זה כלל הלל וקדר צינתיים מהו נשמעין מן הדא דא"ר יוחנן הלל אם שמעה צצית הכנסת יכא עכ"ל הירושלמי] הוצא בביאור הגר"א [א"כ דאמר צירושלמי אם שמעה צצית הכנסת יכא א"כ משמע שאמרו את ההלל כלילה לאחר ארת הכוכבים].

מ"ב ס"ק ט"ז, היינו במדינות אלו ומנהג ספרדים לומר.

ולכן לא כתב המחבר [לעיל] סימן תע"ז לומר קודם חלות [כיון שכבר אמרו צציהכ"כ א"כ יכא ידי המכא לומר הלל כליל פסח].

סימן תפ"ט

ביה"ל ד"ה ומצוה, דלבוש וח"י במו דלענין לולב דרשינן ולקחתם לבם לבל אחד ואחד במו בן הבא צריך כל אחד ואחד בעצמו.

לצבור עב"ל ולא אבין מדוע חידש טעם אחר ובי בעורה זו שבתב הרשב"א דלא משגחינן כלל בטרחא בדבר שהוא נגד החוש.

[זה קאי על מש"כ בשם הרש"א דלחם טעו הקהל ביום המעונן והתפלל הקהל ערצית וזרכו על ספירת העומר חוזרים לקפור כשתחשך אע"ג דתפלת מעריב אין להם לחזור ולהתפלל משום טירחא לזיכורא לענין ספירה לא משגיחנן בטרחא דידהו כי איך יאמר למשל עשרה ימים ואינן אלא תשעה כי אותו היום תשיעי הוא ולא עשירי עד אלת הכוכבים עכ"ד הרש"א] וי"ל דס"ל [הגר"א] כי היכי דמהכי לחכוכה [הדלקת הנרות מפלג המנחה אע"ג דאינו עוד חנוכה] ופורים [דמהכי קריאת המגילה מפלג המנחה] אע"פ שאינו היום כלל [ה"ה הכא צקפ"ע מהכי, ועי' ביה"ל ס"ג ד"ה מצעו"י שדן בזה אי מפלג המנחה כשר דדיעבד לספירה וכן הגר"א פי' שם מצעו"י שהיא צין השמשות ולכן כשר דדיעבד, אבל מפלג המנחה אף דדיעבד לא יאז, וא"כ הדרא קושיא לדוכתי (הגרי"א), ומ"מ י"ל דמכיון דהרי הרצה אחרונים המוצאים שם קצירא להו דהוי לילה לענין ספירה, א"ש דברי הגר"א כאן דתי' טעם אחר לחלק].

שו"ע סעיף ד', מי שישאל אותו חבירו בה"ש במה ימי הספירה בזה הלילה וכו'.

ואפילו אמר [השואל] כמה ימי הספירה [כגון שאומר היום יום ד'] אבל כיון שאומר דרך שאלה לא חשיב ספירה כ"כ כף החיים (ק"ק ק"א).

מ"ב ס"ק ב', ואם לא אמר היום לית לן בה משום דעיקר מצות ספירה הוא שיאמר היום כך וכך.

ויש להחמיר לכתחילה [דאפילו לא אמר היום ג"כ יאז] חיי"א כלל קל"א הל' ז' [דהביא בשם א"ר דמסתפק דאפילו לא אמר היום ג"כ יאז].

שעה"צ אות ב"ח, אבל אחר השלמת השבוע שאינו אלא מנהג להזכיר שבועות אפילו לא הזכיר לו אלא הימים יצא.

וכ"מ מצרכי יוסף שהוצא בשעת אות ו' [וז"ל המרכ"י אם כתב לחזירו איגרת וכתב יום טו"ז לספירה פשיטא שצריך לחזור ולקפרו צפה בצרכה וכו' וטעמו משום דלא יאז בכתיבה משמע זולת זה אע"פ שלא הזכיר שבוע ולא הזכיר אלא ימים ג"כ יאז].

ויש לעיין א' שלא קמר אם יכול ג"כ להוציא אי חשיב בכלל ערצות [כיון דיש תכנה לכל אחד לקפור בעצמו א"כ יכול להיות דאינו חשיב בכלל ערצות להוציא אחר].

באה"ט ס"ק ו', ואם ספר הימים לחוד ולא ספר השבועות או שספר השבועות לבד ולא הימים צריך לחזור ולספור בברכה פר"ח וכו' אבל הבנה"ג והמג"א והח"י הסכימו דיצא בדיעבד.

וכ"כ בית הלוי [בתשובותיו חלק א' קימן ל"ט] בשם הטור.

שע"ת ס"ק ו', וע"ש בבר"י אם כתב לחבירו אגרת וכו' יום טו"ב לספירה פשיטא שצריך לחזור ולספור בפה בברכה.

ועיין לקמן [בשע"ת] וצמ"צ אות כ' דלא יאז [וז"ל דכיון דל"א היום לית לן צה משום דעיקר תכנה ספירה הוא שיאמר היום כך וכו'].

שע"ת שם, ולענ"ד ברור דאפי' כתב שבעה עשר יום שהם וכו' לא יצא כלל וכו'.

עין שו"ת רעק"א קימן כ"ט [תשובה מדודו של רעק"א ר' צכימן וואלף איגר דכתב דלא יאז דכתיבה לאו כדבור דמי וצריך לחזור ולקפור בצרכה ואפילו היכי דאיהו אחשביה לכתיבה כגון שכיון לכאת ע"י הכתיבה ג"כ לא יאז דלא כדברי הגאון מוה"ר ישעיה פיק דס"ל דיאז צקפירה היכי דאיהו אחשביה לכתיבה שכיון לכאת ע"י הכתיבה [וקימן ל' תשובה הג' רעק"א דס"ל דיאז צקפירה ע"י כתיבה ומפלג צאריכות אי כתיבה כדבור דמי או לאו כדבור דמי].

מ"ב ס"ק ז', ואם מנה שבועות ולא ימים כגון שאמר ביום השביעי היום שבוע אחד ולא הזכיר ימים כלל לבו"ע לא יצא.

ולדעת בית הלוי [הכ"ל] יאז תכנה למימני שבועי, אבל יש עוד תכנה למימני יומי ועיין שער הכיון אות ט' דחולק על זה.

מ"ב ס"ק ט', וכן אם לא אמר אלא היום שבוע אחד ויום אחד בלחוד נמי יצא.

כ"כ המרכ"י פ"צ דמגילה (אות תת"ג) בשם ר' אפרים וכ"כ הטור.

שעה"צ ס"ק ט"ז, ובביאור הגר"א כתב סברא אחרת לחלק בין הא דתפלה משום דבאן א"צ

רמ"א סעיף ד', ובשחגיגה הזמן אסורין לאכול עד שיספור.

ואם עשה שומר [שיזכרנו לקפור ספה"ע] שרי [לאכול חצי שעה לפני הזמן של הספירה] כ"מ צמג"א (ק"ק י"א).

מ"ב ס"ק ל"ג, בדעת הרבה פוסקים דבדיעבד ספירת יום עולה לספירה.

ולכן טוב לנהוג לקפור ג"כ ציוס [כדי שלא ישכחו לקפור יום אחד] [ענין צכה"ח כאן ק"ק פ'].

שו"ע סעיף ח', אם שבח לברך באחד מהימים בין יום ראשון בין משאר ימים סופר בשאר ימים בלא ברכה.

וצבית הלוי ח"א קימן ל"ט דיכול לזכר [ואע"פ שדלג יום אחד ולא ספר] כשלים השבוע למכרה למימתי שבועי וז"ע על מש"כ [הצית הלוי] מדברי היראים [דאם מנה שבועות ולא ימים כגון שאמר ציוס השבועי היום שבוע אחד ולא הזכיר ימים כלל לכו"ע לא יא' לכו"ע כריך להזכיר ימים וכדכתיב חמשים יום תקפור] מוצא צמ"ז או' ז' ובשעה"ז או' י"א אצל צמרדכי פ"ז דמגילה [קימן תת"ג] כתב ראצ"ה כשי' הנ"ל צבית הלוי [וז"ל המרדכי צסס הראצ"ה לא כריך למימתי עד סוף השבוע וכשיגיע לט' יאמר שהיום ט' ימים וכן כל השבוע עד שיגיע לז"ד שהן שכי שבועות עכ"ל].

שו"ע שם, אם שבח לברך באחד מהימים בין יום ראשון בין משאר ימים סופר בשאר ימים בלא ברכה.

וענין צספר ציוס לזכור לתורה כלל י"ז צקטן שהגדיל צתוך [ימין] הספירה [מעיד וצא דמנהג העולם הוא שאתם שבעשים צר מכרה צתוך ימי הספירה אינם פוסקים מלקפור גם אח"כ בצרכה וכו' ע"ס] וצמחכ"א ח"ג קימן ס' [העלה ג"כ להלכה דקטן שהגדיל צימי הספירה דיצרך על ספירת העומר] וז"א חז"ל קימן כ"ה.

מ"ב ס"ק ל"ח, דאיבא ספק ספיקא שמא לא דילג כלל ואת"ל שדילג שמא הלכה באותן פוסקים דכל יום הוא מצוה בפ"ע.

וצתרומת הדשן [קימן ל"ז] כתב די"ל דספירת העומר מן התורה [וז"ל דמכאנתי צספר א"ז הגדול

דראצ"ה ספר דספירה צזמן הזה דאורייתא ופקק מתוך כך דהצעות ללא איפשטא צתלמודא אזלינן צה לחומרא לגבי ספירה וצריך לחזור ולקפור כמו גבי ספק אמר אמת ויצא ספק לא אמר חוזר משום דאורייתא היא כל זה כתב ראצ"ה. וא"כ צכ"ד כמי מכרה הוא לקפור מתוך הספק שלא ספר צלילה שצצר וכו' ע"ס].

שעה"צ ס"ק צ"ד, וגם הגר"א היה מחמיר באיסור חדש בבל איסורי תורה. וכן דעת הגר"ז צס"ע (הל' ל').

סימן ת"צ

שו"ע סעיף ד', כל הימים של חוש"מ ושני ימים אחרונים של יו"ט קורין ההלל בדילוג כמו בראש חודש.

וכתב הרמז"ס [פ"ג מהל' חנוכה הל' ז'] ללא מצרכין משום מכה.

רמ"א סעיף ז', והעם נהגו שלא לברך עליהם על מקרא מגילה ולא על מקרא בתובים.

ענין עמק צרכה צצרכת התורה או' ג' ליישב המסכת קופרים שהציא הגר"א [צציאורין] [וז"ל. מסכת קופרים פי"ד ה"ג צרות וצשיר השירים וצקהלת צאיכה וצמגילת אסתר כריך לומר על מקרא מגילה ואע"פ שכתובה צין הכתובים הקורא צכתובים כריך לומר צא"י אלקינו מה"ע אקצ"ו לקרות צכתבי הקדש. צמגילת אסתר אמרו שצריך להזכיר צה זמן עכ"ל המ"ס הנה דעת הגר"א הוצא צמעשה רצ דמה שקורין שה"ס פסח ורות צעצרת וקהלת צחג היא תקנה גמורה וצריך לצרך עליהן על מקרא מגילה ושהחיינו ומקור מהמסכת קופרים הזה הרי דמפרש דמה שצריך לצרך על מקרא מגילה הוא משום דהוי מכרה לקרות המגילות האלה כל אחת צזמנה ולפיכך מצרך עליהם גם שהחיינו, כדין מכרה הצאה צזמן לזמן וקשה דהא מצואר צמ"ס דגם על כתובים כריך לצרך אקצ"ו לקרות צכתבי הקדש וצכתובים לא מצינו שום תקנה שיהא כריך לקרותם צאיזה זמן מן הזמנים וע"כ דהצרכות האלה אינן אלא צרכת התורה וכו' ועוד דהא מקיים המ"ס צמגילת אסתר אמרו שצריך להזכיר צה זמן, משמע דוקא צמגילת אסתר כריך לצרך שהחיינו אצל לא צשאר המגילות ומזה לכאורה משמע

ללא כדעת הגר"א דזשאר המגילות אין שום תקנה לקרותם בזמנם וע"כ לא שייך שהחיינו וע"כ דהצרכה היא משום צרכת התורה לצד וכתש"כ] ודעת הגר"א ז"ע. שוב מלאתי בתשו' הרמ"א קימן ל"ה שכתב ג"כ כעין זה צביאור המס' קופרים ע"ש.

ביה"ל ד"ה מתפלל, וכתב בר"י שאם בסדר מוסף התפלל מוסף שבת לחוד לא יצא.

וחייב לחזור ולהתפלל תפלת מוסף דיו"ט. וז"ע אם יאכל זש"ל שבת או דחייב לחזור ולזכור שבת ולחמדם זש"ל שבת [ג"כ] וז"ל דדיעבד יאכל זש"ל יו"ט לחודי', [ועיין מש"כ כזה לעיל קי' רס"ח על שט"ת ק"ק צ'].

סימן תצ"א

שע"ת ס"ק א', כתב בר"י בשם בית יהודה ח"ב מ"י ששכח להבדיל במוצאי יו"ט יכול להבדיל בל השבוע ובספר בר"י חולק ע"ז וכתב שאין לסמוך עליו למעשה.

וכ"כ צקפר צן איש חי [שנה שניה פר' ויאכל הל' כ"ג] ורעק"א [צקימן רכ"ט] ופקק כן במשנה ברורה צקימן רכ"ט (ק"ק ט"ז), [ועיין ש"ד כל יום א' שאחרי יו"ט יכול להבדיל ועמ"ש כ"ש המחבר ע"ז].

סימן תצ"ג

באה"ט ס"ק ג', היינו לאותן הנוהגים לספר מז"ג ואילך אבל לדידן שנוהגים איסור תספורת אסור ג"ב לישא.

אבל צל"ג צעומר עכמו שרי לישא מנחת אלעזר ח"ד קימן ס'.

מ"ב ס"ק ב', ומ"מ אם נזדמן לו איזה ענין שצריך לברך עליו שהחיינו יברך.

אבל אם אפשר לא ילכש ולא יצרך. וכראה דצצצת אין להחמיר כלל.

מ"ב ס"ק ג', אבל לעשות ריקודין ומחולות נהגו איסור.

עיין צפ"מ כאן [א"א ק"ק א'] דאפילו צחיה"מ אקור. וז"ע שהרי ציו"ט אין נוהג אצילות.

רמ"א סעיף ב', מיהו אם חל ביום ראשון נוהגין להסתפר ביום ו' לכבוד שבת.

וכן מותר לישא חשה ציום ו' עיין שו"ת האלף לך שלמה או"ח קימן ש"ל [וז"ל צא"ד ואין לומר דשם הוא לכבוד שבת הרי גם זה הוא כורך מלואי חשה מלואי וג"ז בכלל עונג שבת דעונת ת"ח מלילי שבת ללילי שבת לכך מותר לישא צו].

רמ"א שם, מיהו אם חל ביום ראשון וכו'.
ז"ל מהרי"ו ד"מ (ק"ק א') ומהרי"ל אוקר, [עיי' צאר היטצ כאן].

סימן תצ"ד

שו"ע סעיף א', הוא חג שבועות.

כתב רמ"א קוק"י תס"ח שנהגו שלא להקיז דם צעיו"ט צעיקר צערצ חג שבועות [ולאיתא קוף פרק י"ח דשבת דצערצ שבועות] פק זיקא דשמיה טבוח ואי לאו דקצילו ישראל אורייתא הוי טבח להו לצשרייהו ולדמייהו וגזרו רצון על כל ערצ יו"ט משום ערצ שבועות].

מ"ב ס"ק א', ביום ז' לספירת העומר וכו' ומאחרין להתפלל ערבית בבניסת שבועות.
יש לפרש טעם המנהג כדי לקרוא ק"ש צממו כיון שלא ישנים ולא קורין ק"ש שעל המטה.

מ"ב ס"ק י"ב, ואני שמעתי עוד בשם גדול אחד שאמר טעם נכון לזה וכו'.
וא"כ לכל האריכות כי צצצת ניתנה תורה וא"א לעשות [צצצת] שום אכילת צשר.

סימן תצ"ה

שו"ע סעיף א', כל מלאכה האסורה בשבת אסורה ביו"ט חוץ ממלאכת אוכל נפש וחוי' מהוצאה והבערה וכן מבשירי אוכל נפש שלא היה אפשר לעשותה מאתמול.

וה"ה לא ידע מאתמול. אבל ידע ושכח אקור מג"א קימן תק"ט (ק"ק צ').

מ"ב ס"ק א',
וכן כל דבר שאסור לעשותו בעצמו אסור לומר גם לעבדו"ם לעשותו כמו בשבת.

אפי' שצות דצצות אקור כ"כ הריצ"ט צתשוצה [קימן קכ"א] והט"ז צקימן ק"ו חולק במקום שמחת

מאתמול ללא ידע מכל גווי אין כוהגיס לדוך ציו"ט
אח"כ ע"י שיכוי.

שו"ע שם, קצירה וטחינה וכו' אסרום חבמים.
אפי' ע"י שיכוי [אסור לעשות מלאכות אלון הגר"ז
הל' ט'].

מ"ב ס"ק ב"ב, או אפילו פירות שהבנים
לאוצר הרי הקצה בידים למכירה לא סגי בהבנה
בל דהוי להוציאם ממוקצה עד שיברר יפה
הפירות שבדעתו לאכלם.

צ"ע [דהוי פירות שהכניסם לאוצר הקצה צידים]
דא"כ למה לר' שמעון שרי עיין ריש פ"ד דציצה (דף
ל' ע"א) וז"ל הגמ' אמר רב כהנא זאת אומרת מתחילין
באוצר תחלה מני ר' שמעון הוא דלית ליה מוקצה
ע"כ ואי אמרת שהוי מוקצה שהרי הקצה צידים א"כ
גם לר"ס הוי מוקצה כמו גרוגרות וכמוקין [דאמר
ב"ג שם ע"ז דתניא מותר השמן שזכר ושזקערה אסור
ור' שמעון מתיר קאמר הגמ' מי דמי התם אדם יושב
ומכפה אימתי תכזה נרו שיודע שקופה לכבות הלכך
זה"ש דעתיא על המותר הא לא"ה הוי מוקצה אפילו
לר"ס].

סימן תצ"ו

שע"ת ד"ה בשו"ע, ועיין בשו"ת נ"ב סימן
ל' בתינוק שנולד בה"ש ושמיני ספק תשיעי שלו
חל ביו"ט ב' ש"ג בזה כתב בי"ד סימן רס"ו
להחמיר שאין דוחה יו"ט והש"ך מיקל ואפילו
בוודאי והוא ז"ל כתב שגם הרא"ש מודה בספק
דשרי וכו' וגם בודאי מילה שלב"ז ביו"ט ב' ש"ג
מי שרוצה לסמוך על הש"ך להקל אין מוחין בידו.
ובשם יעב"ץ שמעתי להיתר [בתינוק שנולד זה"ש
ושמיני ספק תשיעי שלו חל ציו"ט ב' ש"ג] [וכן הוא
צקפרו בשאלת יעב"ץ ח"א סימן ל"ה צקפרו].

שע"ת ס"ק ב', ועיין בבר"י בשם מוהריק"ש
שבן ח"ל שעומד בא"י מותר לומר לבן א"י
שיעשה מלאכה ביו"ט שני. ומהר"י מלבי דחו
דבריו והסבימו לאיסור.

וכ"כ חכמת שלמה ולא דמי לתו' שצת דמותר
לדעת הרשב"א [הוצא צש"ע סימן רס"ג קעיף י"ז
י"א שמי שקיבל שצת עליו קודם שחשכה מותר לומר
לישראל חזירו לעשות לו מלאכה ע"כ] והטעם בזה

יו"ט וריצ"ש קוצר ללא התירו שצות לשבות במקום
מכאן עיי"ש בתשובה וכו' ע מדקר כעוז להתירו [צקימן
תכ"ח קעיף י"ז] [במקום מכאן לכיסוי הדם] וראי'
להט"ז להתם תרי דרבנן מקלקל ומשאכ"ל [והתירו]
במקום שמחת יו"ט. ואולי לשבות דמקלקל לכ"ע שרי.

מ"ב ס"ק ה', דנתקלקל ביו"ט או שלא הספיק
לו השעה.

ובקונטרס אחרון רס"ק ה' ט' הביא יש חולקין
[ולא מתירין לתקן ציו"ט דבר שנשבר מעיו"ט ולא
הספיק לו השעה לתקנו מעיו"ט] וכתב דיש להחמיר
בשל תורה. וכראה דזהו גם דעת מהרי"ל [דכל דבר
שאפשר לעשותו ציו"ט ראשון אסור לעשותו ציו"ט
ובמג"א דהוי כאפשר לעשותו מעיו"ט, מוצא בד"ת
סימן תק"ג (ס"ק א') ובמג"א סימן תק"ט ס"ק ב'
ולק"ת קושי' רעק"א [וז"ל צקימן תכ"ה קעיף ב' כתב
המחבר קצירה טחינה וצקירה וקחיטה וכידה אע"פ
שהם מלאכת אוכ"כ אוקרים חכמים עכ"ל המחבר
והקשה הג' רעק"א וקשה לי להכך פוסקים דכל הני
אסורי רק מדרבנן, מסוגי' דיצמות דף קי"ד ע"א
מפרק כללחר יד הוא, ציו"ט דאיסור לאו ל"ג אחאי
לא קאמר יו"ט דאיסור דרבנן דד"ת מותר משום אוכל
כפש וכו' עכ"ל ולפי דבריו הכ"ל י"ל דכל דבר
אפילו באו"כ שאפשר לעשותו מעיו"ט ולא עשאו ורובה
לעשותה ציו"ט יש בו איסור תורה א"כ שפיר קאמר
הג' ציו"ט דאיסור לאו ל"ג דבאופן כזה אפילו ציו"ט
ובאוכל כפש ג"כ יש בו משום איסור לאו.

שו"ע קעיף ב', קצירה וטחינה וכו' אעפ"י שהם
מלאכת אוכל נפש אסרום חבמים.

ועיין לקמן סימן תק"ד [וז"ל הרמ"א ומותר לגרור
בצינה ציו"ט על הכלי שהוא מורג חרוץ מיהו כריך
שיכוי מעט] ועיי"ש במ"צ או' י"ט ללא אסרו [מכמים
לטחון] אלא ברחיים [שהוא מעשה חול גמור וכדרך
כל טחינה] ולחתוך דק דק שרי וכן התירו [לדוך תצלון
במדוכה] אם מפגי טעם ועיי"ש [צקימן תק"ד] מז"צ
או' י"א [דיש פוסקים המחמירין ואומרים דגם בתצלון
המפגיין טעם אין מותר לדוכן ציו"ט כדרך אכ"כ
לא ידע מאתמול שיכטוך להם ציו"ט וחוששין אנו
לדצריהם לכתחילה ולכך כריך לשנות צדיכת תצלון
ג"כ ויש שכתבו דלפי המנהג אין חילוק בין ידע

יום טוב הואיל ויש צהן עסק אין עושין אותן ציו"ט
עכ"ל] עיי"ש.

שו"ע סעיף ו', בהמה מסוכנת שירא שמא
תמות והוא אבל בבר ואין צריך לה אסור לשחטה
אא"כ יש לה לשהות ביום כדי לאכול ממנה בזית
צלי מבע"י.

אבל פחות מכזית אסור וה"ה כל תלככות [כגון
זהבארה והצורה ומצשל צריך להיות לכה"פ עבור
כזית אכילה] ועיין בקפר אפיקי ים [מ"צ] סי' י"ד
[שמציא צס הטו"א ז"ל דאכילה פחות מכזית וגם
אכילה שלא כדרך אכילה דבעלמא לאו אכילה היא
כלל מ"ת לענין יו"ט מקרי אוכל כפש הוא ג"כ לכאורה
חידוש גדול למאד וכו' אכן לעומת זה יהיה לנו הוכחה
ללא כהטו"א ז"ל צאידך דינו לענין פחות מכזית
דמדויקי ת"ק ור"ע דוקא אם יש שהות לאכול ממנה
כזית אם כלי ואם חו' עכ"פ מוכח דפחות מכזית לאו
אכילה היא, וכו' ע"ש].

מ"ב ס"ק מ', דהפשטה הוא ג"ב בכלל מלאכה
ואסור ביון שהוא שלא לצורך אכילה ואע"ג
דליכא בזה איסור דאורייתא הואיל אי מזדמני
ליה אורחים שהיו צריכין להבשר לאכול היה
בודאי מותר להפשיט וכו' השתא נמי מותר עכ"פ
מדרבנן מיהו אסור ודעת המחבר דבשם שהתירו
בשחיטה משום הפסד ממון כן התירו נמי
בהפשטה משום הפסד ממון שלא יסריח הבשר.

וה"ע ליהיה מותר [לדעת המחבר הפשט העור]
משום הפסד ממון [שלא יסריח הבשר] ויש לפרש
דהפשט אינו אלא מכשירין ולא אמרינן בזה הואיל
לאו"כ הוה הותרה משא"כ מכשירין אינו אלא לחוי'
וראיה לזה דהיכא דאפשר מעריו"ט אסור [מכשירין]
משא"כ צאו"כ והחולקים ס"ל צאו"כ עכמו אסור היכא
דאפשר מעריו"ט ועיין סימן תכ"ה (קעיף א') [ומ"מ
אמרינן הואיל, וא"כ אין כפק"מ צין מכשירין לאו"כ
עכמו].

סימן ת"ק

שעה"צ ס"ק ב', ובבאה"ט סק"ח הביא בשם
ת' שבות יעקב להתיר אפילו תיבות ועיינתי שם
ולא מצאתי שם שום מקור לדין זה וע"ש שתלה
דין זה ברושם דמותר ובאמת רושם שהוא במין
צורה בודאי אסור גם ביו"ט וכו' ע"ש.

[דמותר לומר לישראל חזירו לעשות לו תלככה אחר
שקבל שבת עליו] עיין בפוסקים [שם, ועי' מש"כ
המחבר על השו"ע קעיף י"ז ומ"צ ס"ק ד'].]

סימן תצ"ז

שעה"צ ס"ק י"א, ובנ"ל בסעיף ב'.

[קאי על מש"כ דספק לידה כגון תלכדות חיה דגים
ועופות שהיו פרושות מעיו"ט ולמחר מוצא בהם
אסורים אפילו בטלטול] ר"ל דכיון דאסור באכילה
אסור בטלטול וכ"כ הרשב"א צריש פר' אין לדין (צד"ה
רב אחר).

מ"ב ס"ק ב"ו, ר"ל יוני מדבריות שקננו בשובך
שבחצירו או שקננו בעליתו.

כ"כ רש"י (צ"כ דף כ"ד ע"א) ועיין צ"ח (ד"ה
וה"מ) דתו' פליגי [וק"ל דאפילו קתם יוכי שובך ג"כ
אסור משום לידה משא"כ רש"י ס"ל מה דתניא הלא
יוכי שובך היינו דוקא יוכי הבר אבל שאר יוכי שובך
לא"כ לידה אינם אסורים משום לידה].

סימן תצ"ח

שעה"צ ס"ק י', דלענין הוצאה אמרינן מתוך
שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך
ובלבד שיהיה בה צורך היום קצת בדלקמן סי'
תקי"ח.

ר"ל דוקא האכילה והצורה אמרינן מתוך [כדמשמע
תלשנו שכתב דלענין האכילה אמרינן מתוך פי' דלענין
האכילה כן אמרינן מתוך משא"כ צשאר תלככות] ועיין
מ"מ פ"א מהל' יו"ט [ה' ד'] [שכתב הטעם למה אמרינן
בהאכילה מתוך משא"כ צשאר לא אמרינן מתוך וז"ל
וכראה טעם לשני אלו ההאכילה לפי שאף היא צאוכל
ומשקה ואע"פ שהיא צדצרים אחרים אמרינן מתוך
וכו' ע"ש] אבל צרמז"ס כתב טעם אחר [למה אמרינן
בהאכילה מתוך] עיין פ"א מהל' יו"ט ה"ו וז"ל ומזה
הטעם עכמו לא אסרו ההאכילה ציום טוב ואע"פ שכל
האכילה היא תלככה שאפשר מערב יום טוב. ולמה
לא אסרוה כדי להרבות צשמחת יום טוב ויוליד ויציא
כל מה שיראה וישלם חפציו ולא יהיה כמי שידיו
אסורות אבל שאר תלככות שאפשר לעשותן מערב

[קאי על מש"כ אצל אותיות וכיורים אקור לעשותן
בצער דרך סימן ציו"ט] ואפ"ל לאקור [רושם] משום
עוצלח לחול ולא משום כותב לאין דרך כתיבה בכך
ומותר בדבר שאינו מתקיים [כגון בצער] כמ"ס צביאור
הגר"א הוצא צביה"ל או"ח סימן ט"ז סעיף ה' (ד"ה
כמו), ור"ל דמותר רשימה ע"י חיתוך בסקין תוך
הצער ולא כותב מתמש.

באה"ט ס"ק ח', ל"ד סימן ורושם בעלמא אלא
אפילו לרשום תיבות מותר ומ"מ כל מה דאפשר
לשנות שלא יהא בעובדא דחול ישנה שבות יעקב
ח"ב סימן ב"ו.

ובזה א"ש דבריו [במה שכתב דמ"מ כל מה דאפשר
לשנות שלא יהא כעוצלח לחול] ולק"מ קוש' שעה"כ
(ס"ק כ') וכמ"ס שם [דק"ל דכל האקור רושם היא
משום עוצלח לחול ממילא בדבר שאינו מתקיים מותר
לכתחילה וצפרט שמסנה].

מ"ב ס"ק ב"ב, מ"מ ביון דמן התורה אין עיבוד
באובלין כמו שבתבנו לעיל בסימן שב"א הקילו
חבמים למלוח בבת אחת אם חושש שמא יסריח
הבשר.

וה"ע למה לא יהא חייב [המולח צער] משום מפרק
כמו חובל [שמוציא דמו], ואולי איירי דכבר יכא דמו
[ומולחו כדי לעצור] וי"ע אצל הפוסקים כתבו מפורש
לאיירי צלהוציא דמו ויש לומר דדוקא אוכל מפקולת
הוא מפרק משא"כ משקה מאוכל אצל הגר"א כתב
דגם זה [משקה מאוכל] הוא מפרק עיין הגר"א סימן
תק"ה גבי חולצ הוא מפרק אפי' צצהמה העומדת
לאכילה. שו"מ צפרי מגדים כאן [מש"ז] ב"ק ד' [ו"ז]
ולמלוח צער להוציא דם י"ל לא הוי מפרק לא"כ לדם
ואזיל לאיבוד].

סימן תק"ב

שו"ע סעיף א', אין מוציאין אש לא מן העצים
ולא מן האבנים וכו'.

ולפ"ז נראה לאקור ציו"ט כמו בשבת וכמס"כ
הרמ"א סימן שי"ח סעיף ט"ז ויש מחמירין לאקור
מוליד [זה קאי על מש"כ המחבר דמותר ליתן
איכפאנדא כנגד האש במקום שהיה קוללת ואע"פ
שהשומן שבה שנקרש חוזר וכימות וכ"ס קדירה שיש
בה רוטב שנקרש שהשומן כימות אינו צעין דשרי וע"ז

כתב הרמ"א ליש מחמירין להשים נגד האש משום
דהוה כולל] אפי' לפ"מ סימן פ"ד [דמתיר דליעצד
צאפינדא שהניח נגד האש לאכול השומן] מ"מ צאין
מוציאין אש לא מן העצים אקור דליעצד [ו"ז] הפנים
מחירות צא"ד אפילו לדעת רש"י שמפרש משום צורא
נראה לאין המים אקורים דליעצד ללאו מלאכה
גמורה היא וכו' אלא ע"כ כדאמרן לאין לאקור דליעצד
לא משום משש מלאכה לאינו דומה למוציא אש מן
האצנים דהאש לא היה בעולם אצל הכא היה בעולם
ואינו חשיב צורא אלא לכתחילה אקור דמחזי כצורא
ולא דליעצד וכו' ע"ס].

מ"ב ס"ק י"ט, ודעת הרמ"א שלא לחלק בין
אגודין לשאינן אגודין דכל שהם במדורה אחת
אם יקח עץ אחת הדולק מהן יש בו משום ביבוי
שעי"ז שמפריד אותו מן המדורה יוכל להתמעט
אורו אבל אין זה פסיק רישא ולכן תלוי בכוונתו
דאם שומטו כך כדי שיכבה אסור ואם מכויין כדי
להניחו בצד אחר או במדורה אחרת שרי.

והגר"א כתב דאפי' פסיק רישא מותר הכא כיון
דאינו מכבה אלא דומה למכבה ולפ"ז ל"ק קושי' הט"ז
(ס"ק ג') דקשה ממה שכתב המחבר בסימן תקי"ד
סעיף ז' וכן אקור ליקח פתילה מנר הדולק אפילו
ליתנה צנר אחר שהרי כשמוציאה מיד היא מכבה
אותה וכאן בסימן תק"ז משמע דמותר [ד"ל] הרמ"א
כאן ומותר ליקח עץ הדלוק מכל זה של מדורה ולהניחו
צנר אחר הואיל ואינו מכויין לכיבוי עכ"ל] דהתם
[בסימן תקי"ד סעיף ז'] הוה מכבה [כשמוציא הפתילה
מן השמן] משא"כ הכא אינו אלא דומה למכבה.

סימן תק"ג

שו"ע סעיף א', אסור לאפות או לבשל או
לשחוט ביו"ט לצורך מחר.

אבל אם חושש שמא יכטרך היום חשיב כורך היום.

מ"ב ס"ק א', ואפילו דבר שאינו מלאכה רק
טרחא בעלמא כגון הדחת קערות והבאת יין
מיו"ט לחבירו ג"ב אסור.

אצל מיו"ט לשבת מותר כ"כ בקמ"ק קה"י על צי"ה
סימן י"ז [אפילו צלא ע"ת] כיון דמותר לעשותו בשבת
מותר כמי לעשות מיו"ט לשבת].

שעה"צ ס"ק ב', והח"א בכלל צ"ח וקנ"ב מתיר בזה בשעת הדחק אך שיביא בעוד היום גדול דלא יהיה מוכחא מילתא שהוא לצורך הלילה.

[כ"ל] כ"ט ובסימן קכ"ג סעיף ו' עיי"ש.

ביה"ל ד"ה אבל, והיינו אף אם בוונתה במילואה כדי שישתייר הנותר ל"ט שני או לחול והטעם משום דחד מרחא הוא.

ודיבור אקור [ר"ל אצל לומר בפירוש דמתלכא הקדרה הזאת כדי שישתייר הנותר ל"ט שני אקור].

ביה"ל שם, והיינו אף אם בוונתה וכו'.

רק כדי הנותר [ר"ל אע"פ שאין לה כוונה אחרת במילוי הקדרה צטרך ללכא כדי שישתייר הנותר מותר] אצל הרא"ה והריטב"א פליגי [וק"ל דריבוי צשיעורים אקור אפילו ציו"ט ומה שהתירו למלכות הקדרה הוא משום שמוסיף טעם צתצשיל] עיי"ש צש"מ פ"צ דביצה [דף י"ז ע"א צד"ה תמלח] אצל כל הראשונים חולקין בזה ומתירין.

שעה"צ ס"ק ד', ואם מבשל איזה דבר ביו"ט ראשון ובונתו בשביל היום השביעי לבאורה בודאי שרי אבל באמת ד"ז תליא בפלוגתא שנוכח בסימן תצ"ה לענין או"נ עצמו שאינו מביג טעם אם עשאו מעיו"ט וה"נ הרי היה יכול לבשל בחוה"מ לצורך יום שביעי.

ועיין צספר עמק צרכה הל' יו"ט או' ח' [ז"ל והנה צאמת שכן מצוה להדיא דמותר לצשל מיו"ט ראשון צשציל יום השביעי] צפסחים דף ת"ז דמקשה התם למ"ד דמדאורייתא כורכי שבת כעשין ציו"ט מהא דתנן דלחם הפנים אין אפייתו דוחה יו"ט אם חל יו"ט בערב שבת ואי אחרת כורכי שבת כעשין ציו"ט אמתאי לא דחי יו"ט הא אפייה זו היא לכורך שבת שיהא כחללת צשצת הצאה הרי להדיא דאף שחפסיק צכתיים ימי החול אפ"ה שרי לאפות צשציל שבת הצאה למ"ד דשבת ויו"ט קדושה אחת היא וכעשין כורכי שבת ציו"ט. וא"כ ה"ה מיו"ט ליו"ט לכ"ע ג"כ שרי לאפות ולצשל אף שחפסיק ציכתיים ימי החול כגון מיו"ט ראשון לשביעי או אפילו מפסח לשבועות וסוכות כיון דשניהם הוו יו"ט והוו מכין מיו"ט ליו"ט ושרי ואף דמשני ע"ז הגמ' שבות קרובה התירו שבות רחוקה לא התירו היינו השבות שגזרו רבנן שלא לאפות מיו"ט לשבת צלי עירוב צשצילין לא התירו צמקדש

כן פירש"י וא"כ אם עושה עירוב צשצילין וודאי מותר ואפשר דמיו"ט ליו"ט אפילו עירוב צשצילין לא צריך דדוקא מיו"ט לשבת תקנו עירוב אמנם צרצינו חכמאל מלאתי שפי' שבות רחוקה לא התירו היינו שהתורה לא התירה להכין מיו"ט לשבת רחוקה אף דשניהם קדושה אחת היא, וא"כ לפ"ז ה"ה מיו"ט ליו"ט רחוק ג"כ לא התירה התורה לאפות ולצשל ולפיכך אקור להכין מיו"ט ראשון לשביעי] ועיין פרי מגדים סימן תקל"ג (מש"ז ס"ק א') מש"כ בזה [ע"ש דמשמע מדצריז דס"ל דלהכין מיו"ט ראשון לשביעי אקור ע"ש].

שעה"צ שם, ואם מבשל איזה דבר ביו"ט ראשון וכו'.

ועיין צספר תהלה לדוד לגבי הכנה משצת א' לחצרתה צקי' ש"צ סעיף ו' [דס"ל דאקור לקפל משצת לשבת אחרת] עיי"ש.

שעה"צ ס"ק י"ב, מ"א בשם תשובת הרשב"א וח"א וש"א.

[קאי על מש"כ צפנים דדוקא למלכות קדרה צטרך אע"פ שאינו צריך לחתיכה אחת מותר שיש תועלת גם לכורך היום ע"י הריבוי אצל אקור לעשות חרעמזלחך או קרעפלך וכיו"צ יותר ממה שצריך לצו ציום שאין אחד משצית מחצירן] עיין מרדכי [פ"צ דביצה אות תרע"ה] פלוגתא בזה [ע"ש שצביא צסם רצינו יואל דהתיר לאפות ציו"ט צרכילדי צלע"ז לכורך צ"מ שחל להיות ממחרת צחוש"מ והיה יום אידם שלא היו יכולים לאפות אם לא ציו"ט ולא היה די להקל צתכור אחד והתירו לאפות צצ' פעמים מפני שצרכות פת א' לכל תכור ותכור לשנים וג' ישראל והביא עוד מעשית אחרים שאקרו לאפות].

מ"ב ס"ק י"ג, יש מן האחרונים שמפרשי דאריש הסעיף קאי דהיינו אם עבר במזיד ובישל מיו"ט לחבירו ולא קאי בלל אדסמיוך ליה דמיירי בדין הערמה דשם אפשר דאף בדיעבד אסור דהערמה חמירא ממזיד.

ועיין לבוש דדוקא איקור דרצנן מותר [ז"ל הלבוש מיהו אם עבר וצשל אחר אכילה או שחט מותר לאכלו למחר ולא קנקוהו מפני שאינו אלא איקור דרצנן שהרי מה"ת מישרא שרי דהא צהיתר היה יכול לצשל אם היה אורחים ואמרין הואיל ומקלע אורחים וכו' ע"ש כ"כ צספר צגדי ישע צסם לבוש [וז"ל צשמע

ביה"ל ד"ה ואין, וב"ב בריב"ש סימן קס"ד
דפלוסלין וחרדל אסור בריחיים משום דדרך לטחון
לימים רבים.

וכתב שם לאינו אסור אלא משום עוצלח לחול
אע"פ שהציא דברי רמב"ן [ושמלדבריו משמע לאפילו
חולב ללא אפשר מעי"ט אסור מדרבנן ציו"ט ולא רק
משום עוצלח לחול והכא כתב הריב"ש לאין אסור
טחינת פלפלין ברחים שלהן רק משום עוצלח לחול]
בסימון קכ"א [צתשוצותיו] [וכן הציא הרב המגיד בפ"ג
מהל' יו"ט בשם הרשב"א (שאסור לטחון החרדל
ברחיים שלו שהרי זה דומה לשחיכת הפלפלין שאסור
משום עוצלח לחול] הוצא כאן צ"י (ד"ה ומ"ש רבינו
ומיהו) וצ"ח (ד"ה ומ"ש ושום) ועיין חלקת יואב או"ח
סימן כ"ו בד"ה [ועפ"י] [וז"ל ועפ"י] יהיה אתי שפיר
הכל דקצירה ועימור וכידה זה שפיר אסור מה"ת כמו
שהוכחתי מש"ס כיון דקצירה ועימור וכידה אין
מתקנין המאכל וא"כ אין ללמוד אותם ממכשירין אצל
דלישה וטחינה שהמאכל גופו כיתקן בזה שפיר ילפינן
ממכשירין שהתיר רחמנא לתקן המאכל אף במלאכה
בנעשה לימים הרבה, וא"כ מכש"כ צאו"כ גופו דלישה
וטחינה דמותר מה"ת, אצל בקצירה מעמר ל"ש למילף
ממכשירין כיון שאין מתקנין המאכל וצזה לומר דון
מינה ואוקי צאתרא ולומר דקצירה יהיה מותר אף
שאינו מתקן המאכל דז"א וכו' וע"כ שפיר מותר
שחיכת מלח וטחינת תבואה ותבלין כיון שהוא תיקון
המאכל וכן דלישה הוא כתיקון המאכל שנעשה מנוקה
מהפסולת רק לרצון גזרו יען דנעשה לימים הרבה
וצזה שפיר בשחיכת תבלין שהוא משונה בשחיכתו
מותר אף מדרבנן יען ששחיקה זו לרכו לעשותו ליומון
ולפ"ז [לפי דברי החלקת יואב] מצוה דברי רמב"ן
שצריצ"ש סימן קכ"א [א"כ לפי דבריו החלקת יואב
יכולים לתרץ דהרמב"ן לא קאמר לאסור מדרבנן רק
בשאר מלאכות רבנן גזרו יען דנעשה לימים הרבה
משא"כ הכא בשחיכת תבלין שהוא משנה בשחיכתו
שאינו נעשה כדרך נעשה לימים הרבה ואפילו פלפלין
ברחיים שלהם מותר אף מדרבנן ואסור רק משום
עוצלח לחול].

באה"ט פ"ק ה', ועי' סי' תצ"ה פ"ק ד' שכתבתי
שם מהרי"ל דאסור לברור פירורי מצות הגדולים
מתוך הקטנים דבורר אסור גם ביו"ט.

ותמוה גדולים מתוך הקטנים לא הוה צריכה

מזה אם עבר קמחך ללילה שאין שהות לאכלו או ששחט
שאר שהות לאכלו שעבר אלאורייתא אסור לאכול לו
לעולם כמעשי שבת וכו' ע"ש].

מ"ב פ"ק י"ד, ובתבו האחרונים דהיינו דוקא
חיבי דממלא פעם אחת מהדלי ולא פעמים רבות
ע"י בליה.

פרי חדש ורעק"א ובגדי ישע [כולם כתבו כך] אצל
הגר"ז [הל' ד'] חולק ועיין כף החיים (ס"ק ל"א) שמציא
מחלוקת הפוסקים בזה וכן משמע בר"א (פ"צ דלינה
דף י"א ע"ב) צקוגיא דר"א מערים ומלח גרמא גרמא
(שכתב צ"ד גם כריך להפוך כל חתיכה וחתיכה
ולמולחה משמע דעיקר הקפידא דוקא בשעת המליחה
או בשעת הבישול אם היה כריך להפוך כל חתיכה
וחתיכה היה אסור הא לא"ה היה מותר אם בשעת
המליחה כמלח הכל ביחד אע"ג דצטרח בחתיכות בכל
אחד צנפרד קודם המליחה היה מותר ה"ה ג"כ הכא
כיון שבשעת הבישול נעשית כולה כאחד מותר] ועיין
תוס' ד"ה מערים (דף י"א ע"ב) [וז"ל וכן רגילין העולם
שמערימין ודולין ואוכלין מעט מן התרנגולת ואוכלין
הכז] ורמ"א סימן תק"ג [וז"ל אצל כריך להשים הכל
אצל האש בפעם אצל אסור להוסיף אם כבר החצית
אצל האש דטרחא שלא לכורך הוא] וביאור הגר"א
[דמציא מחלוקת רש"י והרשב"א דלרש"י אסור להוסיף
אם כבר החצית אצל האש אפילו בתצטיל אין היתר
רק שיהיה צפ"א ולא שרי להוסיף אמנם הרשב"א ק"ל
לאין טעם ההיתר משום הטרחא הוא אלא הטעם
דתצטיל יותר עדיף כשיש הרבה צקדירה וא"כ אפילו
להוסיף שרי בכדי להתתיק התצטיל שמוכח במים לאין
כ"ת צריצוי מים בזה גם להרשב"א אסור כי אם בחד
טרחא ולא להוסיף וזה דעת השו"ע דכתב דוקא במים
אצל כריך להשים וכו' משמע דבתצטיל שרי גם
להוסיף.

סימן תק"ד

מ"ב פ"ק י', מיהו צריך ליוהר שלא ידוך אותם
אלא מה שצריך ליום זה.

ובחי"א (כלל פ"ג הל' ד) כתב לשי' הרשב"א [מוצא
בסימון שכ"א קעוף י"צ ברמ"א לאס מותר דק דק
כדי לאכול מיד מותר ומותר ומכין אסור] כריך שיהיה
קמחך לקעודה.

ביו"ט ראשון שחל אחריו ביום א' משום הבנה אבל ביום ב' שרי.

ושו"ת הצ"ח סימן כ"ג אצל ביצה אקורה [גם ביום ב'] וזהו פירוש המהרי"ל שהביא מג"א [וז"ל המג"א בשם המהרי"ל לחלץ שרי [ביום ב'] ולא למי לביצה [דהמהרי"ל ס"ל להביצה שכולדה בשבת שלפניו אקורה אף ביום ב' שהוא יו"ט שכי ע"ש באורך כל התשובה] ותמוה דרמ"א כתב בסימן תקי"ג קע"ף ה' בשם מהרי"ל לביצה מותרת ביו"ט ב' [וז"ל ואם יו"ט ביום א' וב' וכולדה בשבת שלפניהם מותר ביום ב' של גלויות מהרי"ל].

סימן תקי"ו

מ"ב ס"ק י"ב, וה"ה אם נפלו זבובים לתוך הכוס לא יסיר אותם לחוד אלא צריך שיקח מן המשקה ג"ב עמהם ט"ז.

ולשי' הגר"ז כראה דשרי [לקחת את הזבוב מן הכוס בלא שום משקה עמו] כש"כ לקמן סימן תקי"י [הל' ג'] דשרי ברירה [וז"ל בא"ד מ"מ ביו"ט לכורך אכילה התיירו לצרור כדרכו אפי' פקולת מתוך האוכל ולא אמרו דהברירה היא ממלכות האקורות ביו"ט אף לכורך אכילה אלא בצרירת תבואה שדרך לצרור אותה הרבה ביחד וכת"ש בסי' תכ"ה עיין שם הטעם אצל מיני קטניות שאין דרך לצרור אותן אלא מה שצריך לו מהם זו ביום מותר לצרור כדרכו עכ"ל] וכ"כ בקפר הרוקח הל' יו"ט (סוף סימן רכ"ח) דלא כט"ז (דאוסר לקחת את הזבוב מתוך הכוס) [וז"ל הרוקח ומותר לסנן דרך המפה מן הקמחים ע"ש].

סימן תקי"ז

ביה"ל ד"ה ולהוליכה, ובט"ז תמה עליו דאם מפסיק ר"ה או ברמלית מאי הוי הרי הוא אוכל נפש דאדם.

כ"ע הרי הוה ספק או"כ [שהרי לא ודאי שיהא צריך לו להכהן לבו ביום] ואולי תלוי בפלוגתא אי הולאה הוה או"כ או מכשירין וכ"מ להכ"ל [ר"ל אי אמרינן דהולאה ביו"ט באוכל כפש כתיקון אוכל כפש ממש מותר אפילו הוה ספק או"כ דמותר אפילו לספק משא"כ אי אמרינן דהיתר הולאה ביו"ט הוה רק מדון

[וכת"ש ברמ"א סימן שי"ט קע"ף ג' אצל כל שהוא מין א' אע"פ שצורר חתיכות גדולות מתוך קטנות לא תיקרי ברירה] וכ"ע אי שלמות מתוך השצורות חשוב ברירה ולמש"כ אג"ט [הלכות צורר] או"י"א משום מלוא לא חשיב ברירה [דהאג"ט מתיר לנקר החלב מהצטר ביו"ט כיון שהוא מין א' ורק משום ארי' הוא דרביעא עלה אין רכוכו לאכלו לא הוי כפקולת רק הוי מין א' ומותר לנקר החלב ה"ה הכא כיון מה שצורר השלימות מתוך השצורות הוא רק משום שהוא צריך להשלימות משום מלוא לצדך על שלימות והכל מין א' מקרי ולא הוה פקולת לגבי השלמות כיון דאין לוקח השלמות רק משום מלוא].

מ"ב ס"ק י"ט, ותמבא שקורין חריין אע"ג שבמה פעמים טוחנין התמבא בשיעור מרובה לב' או לג' ימים אעפ"כ יש לצדד ולומר דלא גזרו חבמים בזה לאסור אפילו בטוחן ליומו דלא גזרו אלא ברחיים וכו'.

ומ"א (ס"ק ז') פסק לאיסור וכ"כ הגר"ז (הל' ד') ואפי' לחיי"א (כלל פ"ג הל' ג') שמתיר אפשר שצריך דוקא סמוך לקעודה לשי' רש"א (עיין לעיל בתחלת הקימן).

ביה"ל ד"ה שהיא, ומלבד כל זה עצם דין איסור חליבה ביו"ט אף שלא לתוך אוכלין אם הוא לצורך אותו היום לבמה פוסקים אין בו איסור דאורייתא משום דאוכל נפש הוא.

וכ"כ האו"ז בריש הל' יו"ט וכ"כ יש"ש הוצא כאן במג"א (ס"ק ג').

שע"ת ס"ק א', ועיין בחוט השני סימן ל"א שכתב דתרי בעינן עומדת לאבילה ולקדירה דוקא וחליבה שלנו שהיא לקערה אסור ביו"ט ראשון כמו בשבת ובפסק רמ"א מדינא ולא מחומרא.

דמפרק אסור ביו"ט כמו בשבת וכ"ע בקצרת הרש"א [עיין מג"א ס"ק ג' למציא דהצ"י וד"מ ס"ל בדעת הרש"א דאפילו בזהמה העומדת לחליבה ג"כ שרי לחלוצ לתוך אוכלין א"כ כ"ע בקצרת הרש"א שהתיר אפילו בזהמה העומדת לחליבה יש עליה שם פקולת ודומה לדש שמפריד התבואה מקשין שלה].

מ"ב ס"ק י"ב, אכן אם נחלב בשבת אפילו לתוך אוכלין ומבהמה העומדת לאבילה אסור

מכשירין שאינן תיקון באוכל כפש תמש א"כ אינו לכורך וודאי רק לספק אז אסור להוציאו.

מ"ב ס"ק ב"ט, ואעפ"כ מיר בשקרא לה שם חלה ועדיין היא בידו קודם שהניחה רשאי למלטלה לכל מקום שירצה.

כ"ע דבסימן רס"ו הביא (הת"כ) חולקים [ז"ל שם] שם הדרך החיים אצל דברים המוקצין בגופן כגון מעות ואצנים שאין להן שום היתר טלטול אפילו לכורך גופו או מקומו ונטלו בידו אסור לילך עמהן למק"א רק יזרוק אותן תיכף תלכד איזמל של תילה וכו' וכן הביא בשם הגר"א בביאורו שהחמיר אפילו בכיס מעות שלא לטלטלה [ומקור הגר"א [ר"ל מה שכתוב כאן בת"כ] היא בשם הגר"א [מסימן רס"ו].

ביה"ל ד"ה ולמחר, ובספר קרבן נתנאל סיים עוד דאם אין לו כהן קטן יוכל להפריש פחות מבזית דאינו עובר עליו בב"י ויכפה עליו בלי עד מוצאי יו"ט וקשה דהלא תאסר בהנאה בשיגיע זמן איסור ואיך יפריש חלה מאיסורי הנאה.

וי"ל דחל דין חלה למפרע ומפקיע שם טבל למפרע [וממילא הוי כאלו הפריש החלה כבר בשבת מקודם זמן האיסור] וכ"כ האחרונים ועו"ל דאינו עובר כ"י כיון דאינו שלו וצגמ' [פסחים דף ת"ו ע"ב] אמרינן הואיל [וז"ל הג' דר' אליעזר קצר אמרינן הואיל ואי צעי איתשיל עלה תמוניה הוא ע"כ וממילא עבר עליה משום כל יראה כיון דאי צעי איתשלי עלה והדרא לטיבלא דידה] אצל הכא [צע"פ שחל להיות בשבת שאפה לחם חמץ על שבת שא"א לאכול ולשייר ולהניח עד למחר אם לא הפריש חלה מע"ש דיהכי עכה זו להפריש חלה בשבת ואינו עובר עליו כ"י כיון דאינו ישאל עליה] אם ישאל אוכל טבלים למפרע.

סימן תקי"ז

שע"ת ד"ה בשו"ע, וכתב בשם רבינו גרשום אם נתבשל מוקצה בכלי מותר לבשל באותו כלי ביו"ט מפני שנשרף האיסור ונבלע בכלי ואין מוקצה בעין ע"ש וגם זה צ"ע דלקמן סימן תקי"ג משמע דגם טעמו אסור וכו'.

וי"ל להתם [בסימן תקי"ג] איסור ביצה [שכוללה ביו"ט] משום הכנה [כלאיתא צגמ' ביצה דף ב' ע"ב]

והוא כמו מאכלות אסורות [דאסור גם טעמו] אצל מוקצה אינו אלא איסור שמוש ואינו אסור כשאינו צעין.

ביה"ל ד"ה אפילו, כי דחו דבריו הבגדי ישע והגר"ז כי א"צ כלל לביטול שהרי עצי היתר נמי מוקצים הם בשבת והתירו משום צורך וא"כ ה"ה עצים אלו.

וי"ל דמוקצה אינו אלא אסור שמוש [וממילא כשהתירו להסיק בשבת לחוש"כ] התירו השמוש בעצים אלו אצל הכנה הוה איסור אכילה ואינו מותר לחוש"כ כמ"ס הגר"ז (צקונט"א ס"ק ד' צקופו).

שע"ת צ"ס"ק ב"ט, וכתב הפמ"ג דוקא לברור עץ ארוך ודק שראוי לחתות אש אז נראה כמתקן הא ליטול עץ סתם בלי ברירה באקראי לחתות אש ולא מיחד עתה לכך י"ל דשרי ביבש עכ"פ.

דאם מיחדו לכך אסור דהוה עושה כלי ולפ"ז (ר"ל לפי דברי הפת"ג) י"ל דלא פליגי הרא"ש והטור [דהנה לשון הטור אסור ליקח עץ מצין העצים לחתות זו האש בתכור דהו"ל מתקן מנא והרא"ש כתב ע"ז בזה הלשון דמחזי כמתקן מנא ולפי דברי הפת"ג הכ"ל י"ל דהרא"ש מייירי שצורר עץ ארוך ודק שראוי לחתות אש וזה אסור דנראה כמתקן ואפילו אינו מיחדו לכך משא"כ הטור מייירי שלקח עץ סתם וייחדו לכך אז מיקרי מתקן תמש דהוה עושה כלי כיון דיחדו [כך] עיין מג"א (ס"ק ה') [דהעיר על לשון המחבר שכתב דהוה ליה מתקן מנא דהרא"ש כתב דמחזי כמתקן מנא].

מ"ב ס"ק ט"ו, ואפילו אינו מתקנו כלל מ"מ הרי עושהו לכלי ביו"ט.

עיין צ"ח [ד"ה אסור] בשם תוס' [וז"ל והתוספות צפרק כוטל כתבו עוד וז"ל ולפי זה כ"ל אע"ג דלא מיתקנא ליה אפ"ה אסור גזרינן שמה יצא לידי תקון כלי ע"כ].

ביה"ל ד"ה מותר, ואפשר שטעם הר"ן וסייעתו דלא חשו למוקצה דס"ל דהתירו חבמים בבגון זה שאינו מטלטל לגמרי אלא מכבש וגם שהרי מיירי שמכבש לאחר שהסיק וטיח הטיט חם וס"ל דלא גרע זה מאפר חם שראוי לצלות בו ביצה וכיוצא וזה"ל דכוותיה וכו'.

אצל במאירי [שהביא לעיל דגם מפרש אצל מכבשין

אטיח ועפר קאין א"א לומר כן לאיירי [המאירי זכפל הטיח מעריו"ט] וזה לשון המאירי (זמס' זיכה דף ל"ז ע"ז) אצל תכזשין אותו הטיח על קרקע התכור שתהא שזה לקושי שזקרקע אעפ"י שהיה אפשר לו מצערצ וכו' ע"ש].

ביה"ל שם, וראיתי להגאון ר' יהונתן בפירושו להלכות יום טוב שכתב דאפשר דלהרמב"ם האי מימרא דר"ח דגריפת התנור באנו לידי מחלוקת לאו הוי בגריפת תנור דמתניתין דבמתניתין ליבא רק לתא דמוקצה ובוזה אין חילוק כלל בין אפשר מעיו"ט או לא דבכל גווני שרי.

עיינ לקמן צקוף סימן זה [צזיה"ל ד"ה ונתקן] ונ"ע [דהכא משמע דמוקצה שרי לכורך א"כ ולהלן משמע לאסור].

מש"ב ס"ק מ', וברפ"ש או טיט מרובך שברחוק שתלושים הם מן הקרקע דעת מ"א שא"צ שום סימן וניתוק רק שיהיה דעתו עליהו מעיו"ט לסתום בהם פי התנור.

וכ"כ המרדכי מוצא צ"י [צד"ה כתב המרדכי].

ביה"ל ד"ה ונתקן, דהא איהו פי' ארקתא דפרת סמכינן משום מוקצה.

נ"ע לעיל [צזיה"ל צד"ה מותר] כתב זשס ר' יהונתן דמוקצה שרי לכורך א"כ אפילו זאפשר מעיו"ט.

מ"ב ס"ק מ"ג, וב"ז מיירי באפר שהסיקו מעיו"ט דאינו מוקצה ודלעיל סימן תצ"ח ס"ט.

נ"ע הרי מוקצה מותר לכורך א"כ היכא דא"א מאתמול, שו"מ זרעק"א סימן תכ"ט דרק טלטול מותר ולא שמוש דמוקצה.

סימן תק"ט

שעה"צ ס"ק ב"ו, מ"א וכו' וכן משמע דעת הרדב"ז סימן ת"ב ע"פ סברתו לענין הגעלה דלא חשיב תקון מנא דהא אפשר להשתמש בו בצונן וה"נ דבוותיה.

וחי"א [כלל ז"ד הל' י"ז] פוסק דהגעלה כרד"ז [דאס כטרפה ציו"ט מותר להגעיל דאין כאן משום תקון כליו] וכאן [צליבון] אוקר [שם דהל' י"א] ונ"ל לדבריו דקצרת רד"ז ללא הוה עשית כלי גמור אצל

תקון הוה ומותר משום א"כ וזה דוקא דהגעלה אצל מהאחרונים משמע דליבון והגעלה שוין [דשניהם מותר אם לא היה אפשר לעשותו מעיו"ט] וכ"פ הגר"ז [הל' י'] וכת"ש שער הכיון אות ל"א זשס ד"מ וירושלמי.

שעה"צ ס"ק ל"א, המעיין באו"ז סימן שמ"ה יראה שדעתו דאין לחוש בזה משום תקון כלי דיוכל לומר דלהדיח עושה בן וכו'.

מכל האחרונים משמע דהוה [הגעלה] תקון כלי אלא שיש מתירין משום א"כ כסעיף א' זרמ"א [ו"ז] אצל אם אינו יכול לכלות זו וכשזר ציוס טוב מותר לתקנו עיי"ש.

שו"ע סעיף ז', להטביל כלי חדש ביום טוב דינו כמו בשבת בדאיתא בסימן שב"ג סעיף ז'.

אצל זחור"מ שרי [להטביל כלי חדש] אפי' כוון מלאכתו דמועד.

רמ"א שם, ומותר לטלטל מוקצה לצורך אובל נפש ושמחת יו"ט.

הטעם עיין קובץ שיעורים על פסחים (אות י"ג) [ו"ז] צ"ד וכראה דה"ה דתחומין למ"ד לאורייתא זשבת אצל ציו"ט אינו אלא מדרכנן דתחומין אינו איסור מלאכה, ומה"ט לא הותרו ציו"ט מפני אוכל כפש כמו טלטול מוקצה דשרי זאוכל כפש דמוקצה היא זכלל מלאכה ולא כן תחומין וכו' ע"ש וכן עיין זאות כ"ג ע"ש] וכ"כ הגר"ש.

מ"ב ס"ק ל', אכן אם היה הכלי הזה כלי זבובית דחייב טבילתו הוא רק מדרבנן מצדד הפמ"ג דיבולין אף להורות בן לאחרים לטבולו לצורך היום אם לא היה אפשר לו לטבולו מעיו"ט.

אצל השאגת אריה (סימן כ"ו) כתב זשס מגיד משנה דהוה תקון.

מ"ב ס"ק ל"א, אבל לאכול או להנות מדבר המוקצה גופא בגון להסיק במוקצה ובה"ג אסור.

כגון שיתן טעם דתזשיל אע"פ שאינו אוכלו [אסור] דזה חשיב השתמשות דמוקצה כ"כ צקפר דוצז מישרים (ח"א סימן ת"ט) ולק"מ קושי' הקופר המלך (סימן כ"ט אות ו') על דבריו [ו"ז] דלוצז מישרים מה שכתב כ"מ להתיר לזשל מכה שרויה או פירות יזשים צז' ש"פ משום דחזי לקטנים וכו' אך מטעם אחר כ"ל להחמיר כיון דהמצל זעצמו אסור לאכול

וכדומה ועוד לשי' הציאור הלכה (ד"ה הצורר) צורר
צלא שיכויו אינו מותר ווא"כ ג"כ אקור לקלוף פרי
כדי שיאכל לאחר זמן משום דהוה צורר כמו שכתוב
צש"ע קימן שכ"א סעיף י"ט צרמ"א אקור לקלוף
שומים וצכלים כשקולף להניח וכו' ע"ש].

מ"ב ס"ק ו', דביון שהאובל מרובה ודלקמיה
טוב למעט בטרחה ולברור הפסולת שהוא
המועט.

ולשון הגר"ז (בהל' ד') הכריכו לצרור הפסולת [כדי
למעט צטורח צי"ט עכ"ל].

ביה"ל ד"ה אב, עיין מ"ב הטעם דבאופה
ומבשל דמיו.

ולפ"ז ה"ה תלילה ליום מותר [לצרור כמו שמותר
לאפות ולצשל תליל יו"ט ליום כך זה ג"כ מותר].

שו"ע סעיף ב', אבל אם היתה הפסולת מרובה
על האובל צורר את האובל ומניח את הפסולת.

אפי' שיש טרחא צצרירת האוכל כ"כ הגר"ז (הל'
ד') ועיין ר"ן (ציצה דף י"ד ע"ב) [שמציא שני פירוש
צגת' דכפיש צטרחה וצטר צשיעורא ולפי פירש"י מייירי
הגת' דאם צורח הפסולת מרובה על האוכל אז צוטל
את האוכל ומניח הפסולת ואח"כ מציא פי' אחר צשם
אחרים פירשו דמייירי דהפסולת מרובה צכמות על
האוכל אזל האוכל הוא דק מאד וכפשי צטרחה אעפ"כ
הוא צורר האוכל ומניח הפסולת דכיון דהפסולת
מרובה אקור וזה כפי' הגר"ז ואח"כ תסיק הר"ן ואפשר
דצרווייהו איתנהו].

באה"ט ס"ק ה', דוקא בשהיה אפשר לעשותו
מאתמול.

ולפ"ז מותר לסקן צמסננת המרק מן האוכל.

מ"ב ס"ק י"א, דמיהזי בצורר שמשליך עי"ז
הסובין שלו אבל צורר ממש לא הוי שגם הפסולת
ראוי לאבילה.

כ"כ תוס' [שצת דף קל"ד ע"א] צ"ע מ"ש מצ'
מיני אוכלין [אע"ג דכל אחד הוא אוכל ממש ואעפ"כ
אקור לצרור מין א' מהמין השכי כש"כ צש"ע קימן
שי"ט סעיף ג'].

ביה"ל ד"ה אב, וא"כ בעניננו הא דמתירין

פירות יצשים כהי דחזי לקטכים מ"מ הוא אקור לטלטל
אותם מטעם מוקצה וא"כ שפיר אקור לצשלם דהא
קיי"ל דכהי דטלטול מוקצה מותר משום אוכל כפש
מ"מ להשתמש צמוקצה אקור אפילו לצורך או"כ
כצוצאר צמג"א סי' תק"צ וקימן תק"ט ועיין
צמהרש"א ציזה דף ל"ג, וא"כ הכא הוי צמשתמש
צמוקצה ושפיר אקור וא"ל דלא הוי צמשתמש צמוקצה
כיון דהאוכל צעצמו הוא מוקצה דז"א כיון דאינו אוכלו
היום א"כ הוי התצטיל שצצטלו היום לצורך מחר
צמשתמש היום צמוקצה לצורך או"כ למחר וצכה"ג
היכא דהוי צמשתמש צמוקצה אפילו לצורך אכילת היום
[כגון שיתן טעם צתצטיל ואינו אוכלו] אקור להשתמש
ככ"ל ושפיר לא מהני להאיסור שצמשתמש צמוקצה
הע"ת דהא איסור צמשתמש צמוקצה גם לצורך אוכל
כפש אקור עכ"ל והקשה הקופר המלך כי לפי דצרי
שיש כאן כשאופה פירות יצשים ומכא שרויה איסור
להשתמש צמוקצה אזי מ"ט התיר סכ"ס המג"א צקימן
תכ"ט ס"ק י"ג הכז' לאפות הצצק שצ"ג הכלים אשר
לפי דצרי הגאון הכז' הוי דומה ממש לפירות יצשים
ומכא שרוי' ככז' עכ"ל ולק"מ דמה שאומר הדוצצ
מישרים דהוי השתמשות צמוקצה מייירי צאופן כגון
דצצשל היום דצר מוקצה לצורך מחר לאכילה או שנותן
מוקצה צתצטיל כדי שיתן טעם צתצטיל ואינו אוכלו
זה אקור דהוי צמשתמש צמוקצה משא"כ צקימן תכ"ט
סעיף ד' צרמ"א ומג"א שם שיאפה ציו"ט הצצק הכדצק
צכלים כדי שלא יצא לידי חימוץ אינו צמשתמש צמוקצה
כלום אע"ג דאינו אוכל הצצק הכדצק אזל אינו אופה
הצצק הזה כדי לאכלו למחר או כדי שיתן טעם צאיזה
תצטיל ממילא זה לא תקרי צמשתמש צמוקצה וא"ש
דצרי הדוצצ מישרים] ודו"ק.

סימן תק"י

שו"ע סעיף א', מוללין מלילות ומפרבין קטניות
בדרבן בי"ט.

ול"ע מ"ש מקחיטה דאקור דשניהם הוה מפרק.

שו"ע שם, מוללין מלילות ומפרבין קטניות
בי"ט.

וכתב הגר"ז (הל' ה') דוקא דא"א לעשות זאת
מעיי"ט, ולפ"ז אין לקלף שום פרי לאחר זמן וכן ציכים

פסולת מתוך אוכל דוקא בשלא היה יכול לברור מבע"י וכ"כ באמת החמד משה.
וכ"כ הגר"ז [הל' ה'].

ביה"ל שם, היוצא מדברינו דהנוהג להקל לברור קטניות פסולת מתוך אוכל אף שהיה אפשר מבע"י יש להם על מי לסמוך וכו'.

ולברור תולעים מירק ציד ו"ל דשרי אם כיכר ול"ד לזבזב סימן תק"ו (צט"ז סק"ג) [דאסור לקחת הזבזב מתוך המשקה] לחשוב תערובת, [משא"כ התולעים שנמלכאים על גבי הירק ואינם מעורבים לא הוי צורר וגם בשבת יש מתירים].

ביה"ל ד"ה אין, דבסינן החרדל בכל גווני אסור משום דדרך לעשותו לימים הרבה ובשמים בכל גווני שרי.

עיון סימן תק"ו צמחנה צורה אוח"י וז"ל וה"ה השותה שחר וצתחתיתו יש שמרים יכיר מעט שחר על השמרים ע"כ תשמע מדבריו לאסור לקנן לגמרי ואולי שם פסק כדעת המחמירין דקי' תכ"ה [צרת"א סעיף א' וז"ל ויש מחמירין אפילו צאוכל כפש עצמו כל שאינו מפיג טעם כלל אם עשאו מערב יו"ט מיהו אם לא עשאו מעיו"ט ויש זו כורך יו"ט מותר לעשותו ע"י שינוי עכ"ל].

שעה"צ ס"ק ב"ד, דלדעת הרשב"א דבורר הוא מלאכה דאורייתא בודאי אין להקל ע"י עבוי"ם כמו שכתב הח"א וגם בלא"ה לית בחמאה כ"כ משום שמחת יו"ט אם לא שאין לו מה יאכל.

[קאי על מש"כ דאין עושין חמאה מן החלב ציו"ט משום צורר] וכ"ע דהרי חמאה עדיפא מהיום [ולא שכבר עשוי מאתמול] ולמה אסור עיון גמ' שבת דף קל"ד [ע"א] גבי מגבן כה"ג לאסור מטעם דאפשר מאתמול [וז"ל הג' א"ל אצוי לרצ יוסף מהו לגבן א"ל אסור מ"ש תלישה א"ל התם לא אפשר הכא אפשר והא אמרי כהרדעי גבינה צת יומא מעליא הכי קאמרי דאפילו גבינה צת יומא מעליא עכ"ל הג'].

סימן תקי"א

מ"ב ס"ק ד', ואף אם לא היה קור ב"ב שצריך להבעיר מפני צינה ורק שהמאכלים השמנים שבשלם בכירה יקרשו מחמת קור מותר לו לבו"ע

להבעיר תנור בית החורף להעמידם שם כדי שלא יקרשו.

אבל אחר שנקרשו אסור לכתחילה לחממן עיון קי' שי"ח סעיף ט"ז צרת"א [דמציא ויש מחמירין ונהגו להחמיר והטעם בזה משום איסור כולד].

רמ"א סעיף ב', אבל בשצריך להם לבשל או להדיח אז מותר להרבות בשבילו.

וה"ה [כשצריך לחמם מים] לרחוץ פניו ידיו ורגליו.

רמ"א שם, אבל בשצריך להם לבשל או להדיח וכו'.

כראה [מדברי צרת"א] אף שאינן ראויין לשתייה [כגון שמצטל מים להדיח כלים דאינו כריך לקחת מים הראויין לשתייה ואעפ"כ כשמצטל מים כדי להדיח כלים אז מותר להרבות צטבילון].

שע"ת ס"ק ד', עיון בשו"ת נ"ב מ"ת סימן כ"ד וב"ה באחד שהורה היתר להחם היורה שבמרחץ ע"י א"י ביו"ט שחל בע"ש וכו' וא"כ ביו"ט לצורך שבת ג"כ יש היתר ע"י עירוב תבשילין.

עיון הגר"ז סימן תק"ג אוח"י ג' צקופו [ז"ל וכן לא יחפש צק"ת ציו"ט א' מה שצריך לקרות ציו"ט צ' או שבת שאחר יו"ט אע"פ שהכניח עירוצי תבשילין שאין ע"ת מתיר אלא תיקון כרכי קעודת שבת אבל לא שאר הכנות מי"ט לשבת ע"כ] וגם כ"ע מש"כ [הכודע ביהודה] צקופו [צקוף תשובה סימן כ"ה] דמהכני ע"ת לחמם מים להדחת כלים וכ"ע אי אמרינן הואיל [דאין ע"ת מתיר לצטל רק עם הואיל ומקלעי אורחים חזי ליה השתא כמי חזי ליה] צמכסירין.

ביה"ל ד"ה אבל, אלא דראיתי דמקור הדין דרמ"א דסימן שבי"ו נובע הוא מהרא"ש הל' מקואות בסופו הביאו הב"י שם ומדבריו מוכח דה"ה בעניננו דס"ל דלרגליו לאו דוקא דה"ה לשארי אברים.

אינו ראה [מדברי הרא"ש שכתב דמותר להחם מים ציו"ט לרחוץ בית הקטרים שלה] ללהקיר לכלוך הוה שוה לכ"כ [ושם כריך לרחוץ בית הקטרים משום לכלוך שנדבק שם] כמו רחיצת פניו ידיו ורגליו ועוד דהוה לכורך מלכה [ועיון הגר"ז [הל' א'] דמתיר אצור אצור [וז"ל צא"ד צקופו שהרי מותר להחם מים ציוס

טוב בשביל רחיצת אבר א' ואין איסור אלא להחם בשביל רחיצת כל הגוף שא"כ אלא למעונגים] וכ"ע.

שעה"צ ס"ק י"ח, נקט הרמ"א להרבות בשביל הקטן דבגדול אף דעצם החימום היה מותר אבל ללא תועלת הוא דאח"כ יהיה אסור לרחוץ בהם וכו'.

ג"ע הרי שרי [אח"כ לרחוץ] פניו ידיו ורגליו.

שעה"צ ס"ק ב"ה, ועיין בבית מאיר ליו"ד סימן קצ"ז דדעתו דלהחם מים כדי להפיג צינה הוא דבר השווה לכל נפש וכו'.

וצו"ת חת"ס אור"ח סימן קמ"ו כתב כיון דהטבילה כריכה משום תכונה ממילא לחמם מים חשוב שפיר שיהי' לכ"כ ולפ"ז ל"ק קושי' משאת צנימין [סימן ה' הוצא דבריו בש"ך יו"ד סימן קצ"ט ס"ק י"ב] על הרא"ש וטור שהתירו לחמם מים לרחיצת תכונה [הרא"ש וטור כתבו דמותר להחם מים ב"ט כדי להדיח צית הסתרים וע"ז כתב המשאת צנימין לאפשר דצחמין שהוחמו צו"ט אסור לרחוץ שאר אברים חוץ מפניו ידיו ורגליו ולפ"ז לק"מ כיון דהיא מחממת מים לרחיצת תכונה הוה הוה שפיר שיהי' לכ"כ] וכראה לאפילו למ"כ מותר רחיצת מקצת גופו [כמוצא בציה"ל ד"ה אצל דכמה ראשונים ס"ל דלאו דוקא פניו ידיו ורגליו שרי דה"ה שאר אברים כל שהוא מקצת גופו שרי] ודוקא רחיצת תכונה ס"ל דלא חשיב שיהי' לכ"כ וכראה דגם ש"ך [סימן קצ"ט ס"ק י"ב] שהציא ס"ל כן. ועוד אפ"ל דלא חשיב כורך היום [מה שצריכה להחם מים כדי לרחוץ צית הסתרים כדי שהיא יכולה לטבול בצילה צמוכאי יו"ט כמו שכתוב ב"ט] (ס"ק ט') שם וזה לא חשיב כ"כ כורך היום כמו טבילה אי משום טבילה בזמנה תכונה או משום הצעילה גופא ואפילו חת"ס יודה להש"ך [לדאקור להחם מים צו"ט בשביל להדיח צית הסתרים וה"ה לאפשר לאפילו לרחוץ במים שהוחמו צו"ט טוב ג"כ יהא אסור להדיח צית הסתרים כמו דק"ל להש"ך שחזיא דברי המשאת צנימין].

סימן תקי"ב

ביה"ל ד"ה אין, אבן מלשון הה"מ משמע דשאני הוצאה מאפיה ובישול.

והטעם דהוצאה אמרינן מתוך [וממילא מותר שלא

לכורך] משא"כ אפיה ובישול לא אמרינן מתוך [וממילא אסור שלא לכורך] דאינו [אפיה ובישול] בכלל מלככה דדוקא מלככת עצודה אסרה תורה [ומלככת עצודה נקרא כל מלככה שאינה לכורך אוכל נפש, ומלככה שהיא באוכל נפש היא מלככת הנאה לא מלככת עצודה ממילא מלככת הנאה אף פעם לא אסרה תורה רק מלככת עצודה כגון הוצאה והצעה וכו' וע"ז התירה התורה אך אשר יאכל לכל נפש שמוותר לכורך אוכל נפש וע"ז באו ואמרו חכמינו ז"ל מתוך שהתירה לכורך וכו' משא"כ אפיה ובישול לא היה בכלל האיסור שאינו נקרא מלככת עצודה ע"ז לא התירו לעשות ולחפות ולצטל צלי שום כורך] עיין רמב"ן בחומש (אמור כ"ג ז').

סימן תקי"ג

באה"ט ס"ק ב', דהוי דבר שיש לו מתירין לאחר שבת.

ואם הוה צינה קלופה וכתערב צלילה דרו"ר שורה זו [כדאיתא במ' כדה דף י"ז ע"א האוכל צינה קלופה שעבר עליו הלילה מתחייב בנפשו ודמו בראשו] מותר דאינו ראוי לאכילה למחר.

מ"ב ס"ק ט', המג"א מפרש דבעינן דוקא תרדומה חזותא וטעמא אבל בש"ך ביו"ד סימן ק"ב ס"ק ה"ו וכן בביאור הגר"א שם מפרשים דהכוונה לחזותא או לטעמא. וכ"מ בש"ע הגר"ז (הל' ז').

שעה"צ ס"ק ב"ז, ר"ל ובדרבנן הלא מסל"ת נאמן ועיין לעיל שעה"צ אות ט"ז דאין זה ברור. [קאי על מש"כ צפנים בשם המ"א צא"י שחזיא צאים צו"ט ראשון אין חשש מטעם שמה נולדה בשבת דדעת המג"א לאפילו נולדה בשבת ליכא איסור לאורייתא ממילא דדרבנן מסל"ת כאמון רק החשש שמה נולדה היום צו"ט וממילא נגמרה מאתמול בשבת צמעה כמלא שבת מכין ליו"ט] ר"ל די"א דזה [אפילו אם החשש שמה נולדה בשבת ג"כ הוין לאורייתא] דהכנת לילה ג"כ מקרי הכנה.

סימן תקי"ד

רמ"א סעיף א', וכן בבית אם ישרף הבית לא יהיה לו מקום לאכול שם ויפסיד סעודתו מותר לבבות.

וכ"ע אם חזירו מזמינו אלכו [לאכול] אי חשיב כיש לו [וממילא אסור לו לכבות] או אם יכול לאכול צביה"כ [אי חשיב כיש לו].

שו"ע סעיף ב', וכן אסור ליקח פתילה מנר הדלוק אפילו ליתנה בנר אחר שהרי בשמוציאה מיד הוא מכבה אותה.

אבל ליקח עץ מצין העצים שרי כמ"ס לעיל סימן תק"צ סעיף ז' [וז"ל המחבר אגודה של עצים שהולקה במדורה כל עץ שלא אחזה בו האש מותר לשמטו ואינו דומה למסיר שמן מהנר עכ"ל המחבר והרמ"א מוסיף ומותר ליקח עץ הדלוק מכל זה של מדורה ולהניחו ככל אחר הואיל ואינו מכויין לכיבוי].

ביה"ל ד"ה מיד, ויש שרוצים להורות מזה קולא בלאמפי"ן שלנו בעת הדלקה לעשות ביו"ט כמו בחול שדרך הוא להוציא הפתילה ולהדליקה ואח"כ להמשיך הפתילה לתוכה ע"י השרוייה הנעשה לזה ולהעמיד הזבובית עליה וכו'.

וכ"ע דהוה תיקון מנא [ר"ל בהלל"פ] בזה שממשיך פתילה לתוכה] ואולי משום שמחת יו"ט התירו עיין סימן תקי"ט צמ"צ או"ט [דלא גזרו בכלים משום שמא יתקע ציו"ט משום מניעת שמחת יו"ט ע"ש].

באה"ט ס"ק י', כתב המג"א והמנהג בליל יום טוב שאין לוקחין הנרות מבית הכנסת לבית בדרך שעושיין במוצאי שבת דבכל רגע ורגע הרוח מנשב וא"א להבחין דלא בשל"ה שאוסר לתחבו בחול רק יוליכנו לביתו ונהפוך הוא עכ"ל ע"ש.

ודעת של"ה נראה דס"ל דלא הוה פקיק ריש' [שהרוח יכבה אותה] ולכן מותר.

ביה"ל ד"ה ומותר, ולענ"ד נראה בהיפוך אפילו אם נקיל בדין הראשון בזה יש להחמיר דהליכה גורם בודאי שיכבה.

וכ"ע השגתו [דהמ"צ] לחולק במציאות [דהלכה צורה ס"ל דהליכה אין גורם צודאי שיכבה ולא הו

פקיק ריש' והמ"צ ס"ל להיפוך דהליכה הו פקיק ריש' וגורם צודאי שיכבה].

שעה"צ ס"ק ל"א, ומה שהקשה מ"א ע"ז מס"ב בונתו במש"ב שם בסק"ה דלא שרי גרם כיבוי אלא במקום פסידא.

[קאי על מש"כ דצט"ל הכי מותר להעמיד נר במקום שהרוח יכול לשלוט משום דאינו אלא גרם כיבוי בעלמא] אבל מהרי"ל [מכהגיס הל' יום טוב] כתב דלא הוה אפי' גרם כיבוי וז"ל אכן אם מעמיד את הנר במקום ששולט הרוח אין בזה גרם כיבוי.

סימן תקט"ו

מ"ב ס"ק י"ב, פי' הוא דהטעם כיון שלא הובא בשבילם והיינו דלצורך אורחים שהוא מצוה סומכין על המקילין וכו'.

הכא איירי באורחים מאותו העיר [כדמשמע מלשון המ"צ לקמן צא"ד דהכא מייירי באורחים מאותו העיר] וכ"ע מש"כ שהוא תכונה [כיון דהם יכולים ללכת לביתם כיון שהם באותו העיר] ואולי כוונתו אורחים נכבדים [וסומכין על המקילין להקל צט"ל כבודם] וכ"כ בתרומת הדשן (סימן ע"ח) [דמייירי הכא שזימן אורחים נכבדים] ועיין ט"ז (ס"ק ז') [דמקיל אף לעצמו שהוצא צט"ל במקום כורך גדול וכן מתיר לאחרים שלא הוצא צט"ל אע"ג דאינם אורחים] ופרמ"ג [מש"ז ס"ק ז' וז"ל עט"ז והעלה דכל שיש דחק אף לצע"ה מותר וז"ש הר"צ אורחים וכה"ג דכל אורחים נשים כשעת הדחק וה"ה לו לעצמו כן דמ"ס].

שעה"צ ס"ק ז"ג, דלרוב הראשונים מותר ביו"ט ב' אף באכילה ואף לדעת ר"ת הלא הסכים המהרש"ל לדעת הרא"ש דמותר לאחר שלא הובא בשבילו אף באכילה ואף אם נסבור בדעת הסמ"ק אליבא דר"ת דגם לאחר אסור נוכל לצרף לזה דעת מהרש"ל דס"ל דאף ביו"ט א' בערב מותר בטלטול ועב"ם ע"י עב"ם בודאי אין להחמיר.

[קאי על מש"כ צפ"כ שחוקר הטלטול ציוס צ' דברים שהציא א"י מדברים שיש צמינס במחוצר או שמחוסר כידה אינו אלא חומרא בעלמא] תמוה [צמה שכתב צשעה"כ לכרף דעת המהרש"ל דס"ל דאף ציו"ט א' בערב מותר צט"ל דכל הראשונים כתבו להיפך ואין צמ"ס יש"ש לחלוק על הרי"ף (צ"כ דף כ"ד) הרא"ש

מונחים חצילות עכס אלו על הסכך צלי שום קיזה מיוחדת לזה מותר לקחת להסיקו וא"כ דעתו מאתמול ועו"ל דא"כ דעת להסקה [ע"ז אינו כריך דעת וזה הכוונה דצרי המג"א ומ"צ] אצל כריך דעת לקחתו משם כשיצטרך ולא צטלי, [וממילא אין כאן סתירה צמ"צ, דצס"ק ל"ט כתב דדעתו עלי' מאתמול אם יצטרך להם, וכאן כתב דא"כ שיהא דעתו מפורש מאתמול להסיקם, דממילא דעתו עליהם לכל מה שיצטרך].

סימן תקי"ט

שעה"צ ס"ק י"ב, ובלי העשוי ע"י שריו"ף אם מותר להדקו בחוזק ע"י או לא עיין בסימן שי"ג בשעה"צ שם דלדעת המג"א שם נחשב זה כמו תקיעה וממילא אסור זה גם ביו"ט ולדעת הט"ז שם דהוא רק מדרבנן ממילא הבא שרי משום שמחת יו"ט.

ועיין באצ"כ (אור"ח ח"א) סימן רי"א דטעם ההיתר (אע"פ שכתפרק כלי לכמה חלקים מותר להחזירו לאין צנין וסתירה בכלים) ללא צטיל שם כלי מיניה כל זמן שלא כריך אומן. א"כ ה"ה צשרוי"ף [כיון דאינו כריך אומן ממילא מותר להדקו בחזרה ע"י] והמשכה צרורה לומר דהוא מעשה חשוב או לחייב משום מכה צפטיש צשרוי"ף.

שעה"צ שם, וע"ש בשעה"צ דלמעשה נכון להחמיר במ"א.

ועיין צביאור הלכה לעיל סימן תקי"ד (ד"ה מיד) יש כוהגין להתיר השרוי"ף של הלחמפ שיי"ע [והציה"ל לא העיר כלום שם דהם לא עושים טוב דכחון להחמיר כמג"א] ל"ל להתם הוה ככוס של פרקים דצזה גם מג"א מודה [כיון דאין דרך להדקו כ"כ צחוזק עיין סימן שי"ג סעיף ו' ומג"א ס"ק י"צ].

סימן תקכ"ז

שו"ע סעיף א', פי' ענין העירוב הוא שיבשל ויאפה מיום טוב לשבת עם מה שבישל ואפה בבר מערב יום טוב לשבת ונמצא שלא התחיל מלאכה ביום טוב אלא גמר אותה.

עיין צש"ע הגר"ז (הל' צ') לכתחילה יעשה ע"ת צערצ יו"ט עיי"ש הטעם [וז"ל ומפני צ' דצרים תיקנו

(ציצה דף כ"ד אות צ') והרמב"ם (פ"צ הל' יו"ט הל' י') והרש"א (ח"א סימן תתמ"ז) [דכולם אסרו גם צטלטול] ועיין מ"א צריש הסימן [ס"ק צ'] שהרצה בהרצה קושי' על היש"ש [ומש"כ היש"ש פ"ג דציצה אות ט'] לסמוך על הטור [דמותר צטלטול מוצאי יו"ט א' מדצרי הטור סימן ת"ה וז"ל הטור פירות שהוציאו חוץ למקומן וכו' וכל זמן שלא הוציאו והן חוץ למקומן אם הוציאו צשוגג מותרים צמזיד אסור צטלטול חוץ לד' אמות ואסור לאכלן אפי' אחר שלא הוציאו עכ"ל הטור ומדכתב אסור צטלטול חוץ לד' א' משמע דתוך ד' אמות שרי צטלטול ואמאי כיון דאסורים צאכילה ממילא הן מוקצים ואסורים צטלטול ויש ראי' לדצרי דאע"פ שאסור לערב צאכילה צכדי שיעשו אצל צטלטול מותר היפך דצרי הראשונים הנ"ל] תמוה לומר כן דחולק [הטור] על הרא"ש ואינו מציאו כלל ופי' דצרי הטור עיין מג"א צריש הסימן (ס"ק צ') [ותירץ המג"א וז"ל שאני התם דיש להם היתר אכילה אם חזרו למקומן אצל דצבר שאין לו היתר אכילה אסור צטלטול] ועיין ט"ז סימן ת"ה (ס"ק ו') [שג"כ הקשה כמה קושי' על דצרי המהרש"ל צמה שדחה דצרי הרי"ף והרא"ש].

סימן תקי"ח

ביה"ל ד"ה קטן, ודבר פלא ראיתי באור זרוע שכתב דאף אחר ימים מותר להוציאו ביו"ט למולו דהוא צורך מצוה והלא משנה מפורשת בשבת קל"ז דמילה שלא בזמנה אינה דוחה יו"ט. וכ"ל דשיטתו [ד"ה און] כמ"ש היראים [עמוד ז' מ"א ש"ד] דהמשכה [צצצת קל"ז דמילה שלא צזמנה אינה דוחה יו"ט] אולה כצ"ש [ציצה דף י"צ] ללא ס"ל מתוך ולצ"ה שרי דהוה כורך מ"א וכורך היום.

מ"ב ס"ק מ"ב, אם רוצה עתה להסיקו אבל לא בעינן שיהא דעתו עליהם מאתמול דלאו מוקצה הן ובמו שכתבנו לעיל לענין עצים הסמוכים לדפנות.

וא"ע דשם כתב לעיל [צמ"צ ס"ק ל"ט] דדעתו עליה מאתמול ואולי ר"ל דמהכי צקתמא אע"פ שלא פירש צהדיא וצ"ע. ודצרי מג"א (ס"ק י"ג) [שכתב ללא צעינן שיהא דעתו עליהם מאתמול] י"ל דדוקא צדופן אמרינן דצעי דעתיה עליה מאתמול דהוה לחזק הדופן [ממילא כריך ג"כ דעתיה עליה מאתמול משא"כ כאן

הרמ"א שם אצל כסאריך להם לבשל או להדיח אז מותר להרבות בשבילו כדי שיסאך גם לקטן לרחוץ ה"ה הכא דשייך הואיל מטעם דחזי לרחיכה.

רמ"א סעיף א', ומותר להניח עירוב זה אפי' בספק חשיבה.

ובציאור הלכה סימן קס"א (ד"ה עירובי) (כתב) דיכול לברך.

מ"ב ס"ק ד', ודוקא בקבלת ברבו שהוא קבלת ציבור ואף אם לא יאמר ברבו נגרר אחר הציבור במבואר בסימן רס"ג סי"ד אבל קבלת עצמו אף שקבל בפירוש אפשר דלא מהני לענין זה ויכול עדיין לערב אם עוד לא חשבה.

ועיין בשע"ת סימן קס"א (ס"ק א') מש"כ בשם חיד"א [שכתב ג"כ חילוק זה כדברי המ"צ] ומש"כ המ"צ בלשון אפשר וולא בלשון ודאי דלאחר קבלת עצמו עליו שבת מותר לערב כמ"ש ג"כ בציה"ל סימן קס"א ד"ה אין מערבין] היינו דוקא בבין השמשות כמבואר בשער הכיון (ס"ק ט') [דלא גרע].

ביה"ל ד"ה ספק, ולבאורה אם הנשים הדליקו נר יו"ט שוב א"א לעשות עירוב בשבילן אף שהוא עדיין יום שכבר קיבלו עליהם יו"ט ומשמע לבאורה שם דבהדלקת הנרות יש לו דין קבלה של ציבור.

עין סימן קס"ג סעיף י"ז [וז"ל המחבר י"א שמי שקבל עליו שבת קודם שחשכה מותר לומר לישראל חזירו לעשות לו מלאכה הג"ה ומותר ליהנות מאותה המלאכה בשבת וכו'] ומשמע משם דיכול לעשות ישראל אחר שלא קיבל עדיין עליו יו"ט לעשות עירוב בשבילן ויש ליישב [דהתם מיירי שמי שהוא קיבל עליו שבת ביחוד ולא בציבור משא"כ הדלקת הנרות אכל הנשים כותב כאן הציה"ל דמשמע לכאורה די ש לו דין של קבלת שבת של ציבור וממילא א"א לומר להם לאחר לעשות עירוב בשבילן וה"ה דאינו יכולים לעשות עירוב בשבילן].

שעה"צ ס"ק י', וכן בדה"ח שהעסקנו בביה"ל בסימן רס"א מצדד להקל בענין דבר מצוה אף אחר קבלת ציבור אם יש שהות.

[קאי על מש"כ ובשעת הדחק אף אחר צרכו כ"ז שלא התפללו הציבור מעריב יוכל לערב אם לא חשכה עדיין] וכ"ע למה לא מהני אחר מעריב [ר"ל למה לא

חכמים דבר זה [ע"ת] א' כדי להרבות בכבוד יו"ט שיאמרו הצריות מה אם לכבוד שבת אסור לבשל בתחלה צי"ט א"כ התחיל לבשל תבשיל א' מעיו"ט דמה שמבשל צי"ט אינו אלא כגומר והולך מה שהתחיל מעיו"ט ק"ו שאסור לבשל צי"ט לכורך החול אפילו התחיל לבשל מעיו"ט ה"כ כדי להרבות בכבוד שבת שע"י שאתה מזקיקו לבשל תבשיל א' מעיו"ט בשביל תיקון כרכי קטורות שבת שלאחריו הוא נזכר על כל כרכי השבת מעיו"ט בשביל תיקון כרכי קטורות שבת שלאחריו הוא נזכר על כל כרכי השבת מעיו"ט וצורר מנה יפה לשבת ומנה יפה לי"ט ואינו מכלה את הכל לי"ט ולפי טעם הראשון א"כ להניח העירוב צע"ט מתש אלא מותר להניח ע"ת אפילו כמה שזעזע קודם י"ט ולהתנות עליו שבעירוב זה יהא מותר לו לבשל ולאפות צי"ט הצע"ל לשבת שלאחריו רק שיהא העירוב קיים וראוי לאכילה וכו' אצל לפי טעם צ' שציאורו כריך להניח ע"ת צע"ט מתש שהרי אם הניח הרבה ימים קודם י"ט עדיין כשיגיע עיו"ט לא יהא נזכר על כרכי שבת ולא יצטרך מנה יפה לכבודו וכן אם עירב צע"ט א' לי"ט אחר אפילו הוא קמוץ לו כגון י"ט של סוכות שחל בחמישי ובששי ושמיני עכ"ל ושמתת תורה ג"כ בחמישי וששי ועירב צע"ט הראשון גם לי"ט האחרון לא הועיל כלום שעדיין כשהגיע ערב יו"ט האחרון לא יהא נזכר על שבת שלאחריו לפיכך לענין מעשה אין לערב לכתחילה אלא צע"ט מתש לי"ט זה בלבד כמו שכתבאר לפי טעם ה'.

מ"ב ס"ק ג', וכן יש ליזהר בהמאכלים שמטמין לשבת שיטמין בזמן שאפשר שיתבשלו שליש בישול מבע"י.

צ"ע [אם לא כתבשול המאכלים שבישל צי"ט לכורך שבת שליש בישול מצע"י] אם אסור [הבישול הזה] משום חזי שיעור [של מלאכת בישול ויהא חייב משום מבשל יו"ט לכורך שבת].

ביה"ל ד"ה וע"י, וכן הביא המג"א בשם מרדכי דסמוך לחשיבה אסור דלא שייך הואיל.

וכנראה דכמים [שנתן ע"ג האש לחמם המים קמוך לחשיבה] שייך הואיל דראוי לרחיכה [אע"ג דעדיין לא כתבשול המים שיהא ראוי לשתיה אצל שייך הואיל דראוי לרחיכה] כמ"ש בסימן תקי"א לגבי תינוק [וז"ל

שעה"צ פ"ק ל"ד, אחרונים.

קאי על מש"כ דה"ה אם חשב שיכולין לכא"ת בעירוב של גדול אפילו לכתחילה ג"כ נקרא כא"ת ומותר לו לקמח על עירוב של גדול העיר ועיין הגר"ז (הל' י"ד) וז"ל ואם הוא אינו יודע הלכה זו והיה קצור שא"כ לערב בעצמו אלא מותר לקמח על עירובו של גדול העיר שמערב צעד כל צני עירו ה"ז מותר לקמח על עירוב זה כיון שהיה אנוס בטעותו אכל אם הוא ת"ח ונתעלמה ממנו הלכה זו או שלא למד אותה מעולם ה"ז פושע ואינו יוא"ל בעירובו של הגדול ששגגת תלמוד עולה זדון עכ"ל וכ"כ בי"ש"ס (פ"ב דביצה אות ו') דלת"ח לא מהני [עירובו של גדול העיר אם לא הניח שחשב דיכול לקמח על גדול העיר לכתחילה] שו"ר שכ"כ הרמ"א וז"ל וה"ה ע"ס הארץ שאינו יודע לערב משמע מדבריו ג"כ דדוקא אכל ע"ה מהני עירובו של גדול העיר ולא לת"ח.

שו"ע סעיף י"ב, חוזר ונוטל מיד הזוכה ומברך על מצות עירוב ואומר בדין יהא שרא לן לאפויי ולבשולי ולאטמוני וכו'.

וכראה דה"ה שאר מלאכות המותרות בי"ט כגון צור וה"ה שאר הככות כמ"ס הא"ת בתשובה סימן י"ב.

שו"ע סעיף י"ז, התחיל בעיסתו ונאכל העירוב גומר אותה עיסה.

ואם נמא"ל דם דביצה [של העירוב] איתברר למפרע שלא היה התחלה אכל אפ"ל כיון שאין חייב לדוק [אם נמא"ל דם דביצה] שאפשר לקמח על הרוב שרי דכה"ג [אם התחיל לגמור אותה עיסה ואם התחיל לצלל גומר אותו התצטיל].

שע"ת פ"ק י"ג, וכתב בשו"ת פ"י בת"י חלק א"ח סימן ט"ו נאבד התבשיל והפת נשאר שהמחמיר תע"ב והמיקל לא הפסיד אף שמהרא"ק בשם מהרי"ל מחמיר מ"מ הא הרמ"א השמיט גם כי בסמ"ק איתא להדיא שאם נאבד המבושל סומכין על האפוי.

וכראה למש"כ המשנה ברורה אות ז' וז"ל והאחרונים הסכימו ללא מהני (אפוי) אף לפת דעיקר העירוב נתקן מתצטיל לא מהני וכ"פ גם בערוה"ש (הל' ז') מ"ת כ"ל להדלקת הכרות יש לקמח דמהני מצ' טעמים א' ללאפוי י"א דמהני (אפוי עיין צמ"ב

יוכל לערב אפי' אחר מעריב אם לא חשכה עדיין ועיין ט"ז סימן ת"ר (ק"ק ב') באריכות [וזה תוכן דברי הט"ז קהל א' היה להם צער"ה שופר וצאו שודדים וגזלו אותם ונטלו גם השופר ושלחו הקהל לקהל אחר לשלוח להם שופר ונתעכב השליח מחמת אונס ולא בא עד סוף יום שני והיה ר"ה ציוס ה' ו' ובשעה שבה השופר כבר התפללו של שבת אכל עדיין היה יום גדול מהו לתקוע צעת ההיח ולא כיחוש לשבות לאין תוקעין בשבת העלה הט"ז דמותר לתקוע צלי ברכות וכו' ע"ש] ולדבריו כ"ע הכא [נמה לא מותר להניח ע"ת אפילו אחרי הקהל התפללו ערבית כמו התם] ויש ליישב [דהתם מותר לתקוע כמו שכתב הט"ז בא"ד הטעם וז"ל משא"כ בקיבל עליו ואוסר על עצמו האיסורים של שבת ודאי יש קצרא לומר דאדעתא דהכי לא קיבל עליו דזה ודאי שכל אדם כיחא לקיים מצות הקצ"ה ואילו היה יודע שיכול אח"כ לקיים מצוה של חובת היום לא היה מקבל עליו קדושת שבת וזה הוה כמו קבלה בטעות לענין יום המעונן ללא הוה קבלה כמ"ס צקי' רס"ג דמה לי טעות יום המעונן או טעות דקיום המצוה בשניהם אלו ידע האמת לא היה מקבל עליו א"כ כיון שמותר בין השמשות בשבות לא גזרו בזה הזמן פשיטא ללא גזרו קודם בין השמשות כל שהוא לדבר מצוה וכראה עוד דאפי' היה יודע שיציא שופר אח"כ ואפ"ה קיבל עליו שבת דל"ת לאפקועי החוב של שופר וכו' ע"כ משא"כ כאן בע"ת לא הוי מצוה חיוצית בכלל לאין מצוה להניח ע"ת רק אם רוצה לצלל תיו"ט לשבת תקנו חכמינו ז"ל ע"ת ויש עוד לחלק לפי דברי הט"ז הכ"ל דאומר דקבלת שבת של הכבוד הוה קבלה בטעות אילו היו יודעים שיציא להם אח"כ השליח שופר משא"כ כאן הקבלת שבת של הכבוד הוה קבלה גמורה ואנו רק רוצים להתיר להיחיד שלא הניח ע"ת להניח וע"ז לא מייירי הט"ז בכלל להתיר].

שו"ע סעיף ה', תבשיל זה שאמרנו אפילו צלי אפילו שלוק אפילו בבוש.

וכ"ע [צמה להתיר המחבר לעשות ע"ת אפילו בכבוש] ואפשר דקגי [ע"ת ע"י דבר כבוש] במלאכה דרבנן דמן התורה א"כ ע"ת [דלמרינן הואיל ואלו מקלעי אורחים וחזי ליה ליו"ט גופא כדלמר רבה צמק' פסחים דף מ"ז ועיין דביה"ל ד"ה ועי'].

סם וממילא גם מהני להדלקת הנרות] ב' דא"ל כלל ע"ת [הדלקת הנרות] ל"א צסקיף י"ט [דז"ל המחזר מי שלא עירב מותר להדליק כר של שבת].

מ"ב ס"ק נ"ו, אבל אשתו ובני ביתו של אדם כיון שעירב הבעה"ב הם נטפלין לו ומותרין לבשל אע"פ שלא עירבו לעצמן כלל וגם הוא לא זיכה להם ע"י אחר.

ודוקא תבשילו [מותרין לבשל] אבל שלהן אסור יש"ט (פ"ג דביצה אות י') והגר"ז (הל' י"ח).

שעה"צ ס"ק צ"ו, הבית מאיר והמאמר מרדכי והנהר שלום וכו' וכתבו דאינו דומה למי שלא עירב מעיו"ט דהתם כיון שלא עירב איסור יו"ט חייל עליה משא"ב בזה שהאיסור לא בא עליו רק משום שאינו יכול לאכול וכו'.

וטעמו [של המהרי"ו] כתב [דלדיקין והלכות סימן כ"ה] דהוה כולו לה' ולפ"ז אסור לבשל לעצמו [וכיון שאסור לבשל בשביל עצמו ה"ה לאסור לבשל לאחרים].

סימן תק"ל

באה"ט ס"ק א', ועונש המבזה את המועדות פירש"י חוה"מ.

בפרקי אבות אבל היעב"ץ כתב שאינו פי' רש"י (חיד"א).

ביה"ל ד"ה ומותר, ועיין בב"י שאמר עליו שא"י מנין לו להטור זה דאפשר דאף דסבר דאסמכתות בעלמא נינהו בתבם.

וכ"מ תנמוק"י [במס' מו"ק] בתחלת הגמ' דד"ה ומליכין] שהביע ד' דעות [אי תלככה בחול המועד לאורייתא או דרצנן] ולא הביא ראי' מרי"ף דהו לאורייתא].

ביה"ל שם, והרשב"ם בפרק ערבי פסחים דף קי"ח שפירש המבזה את המועדות קאי על חוה"מ ומזה הוכיחו התוספות בחגיגה דף י"ח הנ"ל דס"ל דאסור מן התורה מלאכה בחוה"מ וממילא מוכח דגם רש"י סובר דאסור מה"ת דגם הוא פירש ברשב"ם במכות דף כ"ג וכו'.

וכ"כ רש"י במו"ק י"א ע"ב (ד"ה אלא אפילו) מפורש לאסור מן התורה [וז"ל חולו של מועד לאסירא ביה תלככה מדאורייתא דכתיב את חג המנוחות תשמור שבעת ימים לימד על כל החג שהוא אסור עכ"ל].

ביה"ל שם, ואף דמשו"ע לקמן בסימן תקל"ו דפסק ברב אמי להקל נגד ר"ה וכן בסימן תקל"ח וכו' משמע דלהלכה תפס כשיטת המקילין דעיקרו הוא דרבנן.

וכ"מ מתשובות רד"ז ח"ג סי' תשכ"ז [לתפס עיקר כשיטת המקילין דעיקרו הוא דרצנן ע"ש שכתב בלשוננו ולדעת האומרים שאין תלככה בחוה"מ מן התורה והיא דעת הרב ז"ל וכו' ולדעת האומר שתלככה בחוה"מ מן התורה וכו' ע"ש הרי לתפס עיקר כדעת האומרים שהם אסורים רק מדרצנן].

שעה"צ ס"ק ו', בסברת הר"י שהובא בב"י בסימן קפ"ח לענין יו"ט שצריך לחזור אם לא הזכיר יעלה ויבא בבה"מ ואף דהשו"ע פסק שם דחוה"מ דינו בר"ח היינו רק לענין דיעבד ואף בזה מפקפק שם הגר"א ומצדד בדעת הרשב"ץ המובא שם בב"י ע"ש וכו'.

וכ"כ דעת הרא"ש (פרק ז' דברכות אות כ"ג) לחיוב לאכול פת (ציו"ט) הוא משום שמחה [וממילא מחייב בחוה"מ ג"כ לאכול פת דהא חוה"מ ג"כ חייב בשמחה כמ"ס הרמב"ם (פ"ו מהל' יו"ט הל' י"ז) דלא כרעק"א צשו"ת סי' א' ובהשטות שם [לחיוב אכילת פת ציו"ט היא משום כבוד ועונג כמו בשבת וממילא בחוה"מ דאין חיוב כבוד ועונג אף דאיכא חיוב שמחה ליכא חיוב לאכול פת ולפ"ז כתב שם רעק"א דכישם פטורות תלככול פת ציו"ט משום דהוי תכונת עשה שהזמן גרמא אבל אילו היה הדיון משום שמחה היו חיבות עי"ש ומדברי הרא"ש מפורש דחיוב לאכול פת ציו"ט הוי משום שמחה וא"כ נשים חייבות ודלא כרעק"א] ולפ"ז כראה דאם תכטער באכילת פת פטור וה"ה ציין רק אם כהכה בזה חיוב [ולכאורה כ"ע דהא גם אי הוי משום כבוד ועונג תכטער פטור כמו בשבת וכן אי שמחה פטור וא"כ מאי לפ"ז, הגר"א].

סימן תקל"א

רמ"א סעיף ח', ומותר לחוף ולפרוק ראש במועד אע"פ שמשיר שער ואין בזה משום גילוח. וז"ע אי מותר [קריקת הראש] אפי' שלא לכורך המועד ועיין סו"ס תקמ"ז קעיף י"ב [וז"ל המחזר אין לתלוש עשבים ועפר צח"ה צבית הקצרות כמו שנוהגים לעשות בחול ע"כ משמע משם אם אינו לכורך המועד אסור ה"ה הכא כיון שמסיר שער

מהראש ע"י סריקת הראש יהא חסור חס אינו לכורך
המועד].

ביה"ל ד"ה כל, ועיין בח"א שמביא ראיה
מתוספתא פסחים פ"ג דאפילו בראשו מותר דז"ל
שם מי שעלתה לו מכה בראשו מותר להסתפר
במועד ולפי מה שמפרש שם במנחת ביכורים
היבי דנתרפא במועד ולכך מותר מפני שלא היה
יכול לגלח מקודם מחמת המכה וכו'.

וכ"ע הרי חולה ונתרפא חסור לגלח [כמ"ס צקעין
ג'] ואולי ר"ל במכה הגלויה לכל אדם [התירו לגלח
מכיון שכולם יודעים הקיצה שמה שלא נתגלח ע"ע
הוא מחמת אונס ואונס הגלוי לכל לא גזרו חכמינו
ז"ל שוב מלאתי שכזר העיר דזה במתפה שמואל שם
[בפירושו על התוספתא].

סימן תקל"ג

מ"ב ס"ק כ', זבובים ויתושים אם הם מצעדין
את האדם מותר להורגן בחוה"מ דאין לך צורך
אדם גדול מזה וכו'.

ומוכח דמלאכה [מה שאסרו בחוה"מ] הוה [פירוש]
שלא לכורך [דכל דבר חס עושה שלא לכורך המועד
הוה בגדר מלאכה ואסור] ולפ"ז נוהג ל"ט מלאכות
בחוה"מ.

סימן תקל"ד

שו"ע סעיף א', אין מבבסין במועד.
ולשטוף הרמפה אפשר דשרי אבל נהגו לחסור
ולכבוד שבת יש להקל.

שו"ע שם, ואלו שמבבסין וכו' ובעלת הבתם
שנמצא במועד.

וה"ה לרחוץ גופו בצורית חס כריך או מנעליו חס
כתלכלך דכולן מעשה הדיוט שרי לכורך המועד. וכ"ע
חס מותר לרחוץ רק מקום הכתם בלבד כשיש לו ג"כ
בגד אחר [דאולי אין זה בגדר כיצוס בגדים ומותר
זה אפילו לאו בצעלת הכתם תיירי כיון דאינו רוחץ
רק מקום הכתם אולי מותר בכל אופן].

שו"ע שם, ואלו מבבסין וכו' ומי שאין לו אלא
חלוק אחד.

וכ"ל דאפילו יש לו של חול [ג"כ מותר לכצק וכידון
כמי שאין לו אלא חלוק אחד והיינו מדינא דגמ' אבל
למה דקי"ל לדידן לחסור חס חס אין לו אלא חלוק
אחד עי' ת"כ סק"ט ליתא].

רמ"א סעיף א', והא דמותר לכבס בפרהסיא
היינו דוקא בשרוחץ על גב הנהר משום דמתבבס
יותר יפה על גב הנהר אבל אם אינו כובס על
גבי הנהר לא יבבס רק בצנעה ולא בפרהסיא כן
נ"ל.

וכ"ע [דהא מדצרי הרמ"א משמע והא דמותר קאי
על אפילו על צגדי קטנים לחסור לרחוץ אותם
בפרהסיא] מת"ה [סימן פ"ח] וז"ל כראה צגדי קטנים
לא צעי שום מוכיח לניכרים הם וידוע דשל קטנים
הם עכ"ל משמע מדצרי צגדי קטנים לא כריך שום
מוכיח ממילא מותר לכצקם גם בפרהסיא שו"ר דכ"פ
בערוך השלחן (הל' ז') להתירא אפי' בפרהסיא.

סימן תקל"ה

שו"ע סעיף ג', הזבל שבחצר אסור להוציא
אלא יסלקנו לצדדים וכו'.

וכתב צקף החיים (ס"ק ט"ז) דע"י עכו"ם שרי
[וז"ל וכן חס צא עכו"ם ולקחו לאשפה שחוז לחצר
שרי דהא ליכא טירחא ע"כ ע"ש].

סימן תקל"ז

באה"ט ס"ק א', וספק דבר אבוד נמי מותר
רש"ך ח"א סי' קי"ג.

וכתב חזו"א (או"ח) סו"ס קל"ד וספק שיאבד הוה
כמו דבר האבד ודאי עיי"ש טעמו [וז"ל כיון דשקדו
לחוס על תמונן של ישראל, והרי תכנות השבת אבדה
על שנומד במקום התורף ואין קיומו מובטח].

ביה"ל ד"ה שביון, אכן להרמב"ם ההיתר
בשדה לחה הוא דוקא בשעדין היא לחה ומטעם
דאינה צריכה להשקאה רבה ולית בה טירחא
יתירא אף בזרעים שלא שתו לפני המועד ולהבי
שרי ולפ"ז אם נתייבשה אין להקל לדעת
הרמב"ם.

ועיין בחזו"א בהל' חוה"מ (סימן קל"ד ס"ק ה' ו')
שחולק עליו [וז"ל וכ' עוד במ"כ צב"ל ד"ה שכיון
לדעת הרמב"ם אין מותר להשקות צית השלחין אלא

וכתב בחי"א [כלל ק"ו הל' י"א] לאסור ג"כ [בחמה"ת]
לכשל לעכו"ם כמו זי"ט ולפי דבריו יהיה אסור לכשל
לכלבים וכו'.

סימן תקמ"ב

מ"ב ס"ק ב"ה, ואפילו אפשר לו בשאלה.

ו"ע צא"ח דברים שהם לכורך המועד [שמותריס
לתקנו וכן מותר לזנות תכור וכיריים וכן כל הדברים
לעיל דקמ"ג] א"כ שרי [לתקנם אפילו אם
אפשר לו בשאלה].

סימן תקמ"א

מ"ב ס"ק י"ב, היינו אם היה אומן צריך שינוי
והשינוי מבואר לקמיה בס"ה אבל הדיוט תופר
בדרבו ובדלקמיה.

וה"ה מתקן מנעליו ולפ"ז כ"ס דמותר לכחל
נעלים לכורך המועד [וכ"ס מתפירה ותיקון מנעלים
דמותר ועי' בספר זה השולחן ח"צ קי' תקל"ד ששאל
את החזו"א על זה והשיב לו דנוהגין לא לכחל].

סימן תקמ"ב

מ"ב ס"ק ב', דקבלת שבר במועד בעובדא דחול
דמיא.

אבל בהצלה שרי.

סימן תקמ"ה

מ"ב ס"ק י"ב, אפילו להניח בבגדו וללובשו
אחר המועד ובנ"ל.

ועיין פר"מ (מש"ז אות ד') שלא כדבריו [וז"ל וזכר
י"ל כשצריך לו עתה במועד מותר לעכמו ולאחרים
בחנם ותפילין לדין דתניחין בחמה"ת שרי כה"ג דוקא
הא לאחר המועד י"ל אסור].

מ"ב ש"ב, אפילו להניח וכו'.

ו"ע למה יהא מותר [לעשותו במועד על לאחר
המועד] ואולי איירי כשא"א לעשות אח"כ [וצריך לזה

כל זמן שלא יבשה ולמש"כ לעיל אדרבה אם לא יבשה
אין משקין אותה [כתש"כ לעיל מזה דאדרבה אם הוא
רק להרוחה אסור] אלא דוקא ביבשה וכמו לפרש"י.

שעה"צ ס"ק ב"ה, רמב"ם ועיין בביאור הגר"א
מה שכתב בזה ומשמע מיניה דלדעת הטור ונ"י
שמפרשים מימרא דר"י לענין זרעים שלא שתו
אין לנו מקור לדיון זה לענין שדה אילנות להתיר
בולה דבזה דאינו אלא להרוחה אפשר דבכל גווני
אסור להשקות בולה.

ו"ע דמשמע מדבריו [דהמ"צ] דרמב"ם מתיר
הרוחה [דרמב"ם] דמתיר להשקות בשדה אילנות כולה
אם היא למה מתיר אפילו הרוחה וזה אינו עיין
במ"ת (פ"ח מהל' יו"ט הל' ג') ובגמ"א דרמב"ם לא
איירי אלא בשדה צית השלחין ולא בשדה צית הבעל
[וז"ל המ"ת ופ' משנה זאת בצית השלחין היא ואין
שם לא ירקות ולא זרעים אלא אילנות לצד וכו' וכן
כראה מדבריו רבינו שכל מה שהזכיר בפרק זה כתש"ך
אחרי צית השלחין הזכיר צראש הפרק [וכן הוא
בהגר"א דקאמר אלא לפירש"י בכל שדה הבעל הדין
כן אבל בדרמב"ם וס"ע אינו כראה כן [פי' רק דמיירי
בצית השלחין] וע"כ דכריך [הרמב"ם] לטעמא דפסידא
[דכיון דמיירי בצית השלחין ע"כ אם לא יסקה אותה
יבא לדי הפסד] ובחזו"א (סימן קל"ד ס"ק ה') פי'
הרמב"ם שלא כדבריו [וז"ל ר"מ פ"ח מה' יו"ט ה"ג
שכל הדברים האלו אין בהן טורח יותר אין כוונת
רבו דטעם ההיתר מפני שאין בהן טורח שהרי בהדיא
אמרו בגמ' ז' א' דתרתני צעינן פסידא ואין צו טורח
אלא ר"ל דכל הכי מותרין משום הפסד מפני שאין
בהן טורח יותר].

סימן תקל"ט

רמ"א סעיף י"א, ומותר לקנות לצורך יו"ט
שני של יו"ט האחרון.

ו"ע אם יכול לקנות יותר ממה שצריך [ליו"ט]
כיון דהוה חד טירחא.

מ"ב ס"ק ל"ט, עיין בחידושי רע"א דאפילו
לעשות מלאכה גמורה בגון לבשל לצורך יו"ט
שני ג"ב שרי.

ומשמע מכאן לאסור לכשל מחמה"ת [על] לאחר
יו"ט וכ"כ גם בפרמ"ג סימן תקל"ג (מש"ז ס"ק א')

שנעשה בנו בר מלואה כיום שנכנס לחופה עכ"ל נמלא
דשוו לאהרלין ועוד למש"כ זאצ"כ או"ח סימן תכ"ו
[בענין כוס הרביעי וכוס החמישי שחלו בשבת וכדחו
למחרתו קטן שהגדיל למחרתו פטור מלהתענות ה"ה
הכא] דהרי קטן היה בשעת חיוב [זר"ה] אבל להט"ו
חייב לכוס.

ביה"ל ד"ה חייבים, ואין סתירה מזה להא
דמבואר בסימן תקנ"ט דבעל ברית מתענה ואינו
משלים אף דגם הוא רק יו"ט של יחיד התם הטעם
משום דנדרחה.

ולפ"ז נדרחה [אחד מד' כומות שנדרחה] יהיה מותר
ג"כ לחתן שלא לכוס [כיון שיו"ט שלו ולכאורה זה סתירה
למש"כ המ"ז לקמן סי' תקנ"ט ס"ק ל"ה ועי' לקמן, הגרי"א].

סימן תקנ"ג

שו"ע סעיף ב', צומות הללו חוץ ממי' באב
מותרים ברחיצה וכו'.

עיון לקמן [סימן תקנ"א] צדיאור הלכה ד"ה מר"ח
עד התענית [וז"ל ואפשר ליש להחמיר צי"ז בתמוז
ועשרה בטבת כמו מר"ח עד התענית ע"כ כל מה
שהמחבר חושב שם בסעיף צ'].

ביה"ל ד"ה הבל, תינוקות בת י"ב שנים ויום
אחד ותינוק בן י"ג שנה ויום אחד חייבים
להתענות ולא קודם לבן ואף שלא הביאו שתי
שערות חייבים.

צ"ע [דלמה חייבים להתענות דלמא הם עוד
קטנים] ואולי דחיישנן שמה נשרו [השתי שערות] וכ"ע
דהוה ספיקא דרצנן [והוה לקולא] ועיון שז שמעתתא
ה' פט"ו לאזלינן בתר חזקת קטנים [וממילא פטורים
מלהתענות וז"ל ומש"ה כשהגיע שנת י"ג ואנו
מקופקים אם הביא שתי שערות לא אתי חזקה דרצא
ומוציא מידי ודאי קטנות, והיינו אין ספק מוציא מידי
ודאי וכו' ש' לחזקה דרצא אינו אלא ספק הרגיל] ועיון
מג"א סימן קצ"ט אות ז' [דאין קומכין על חזקה דרצא
להקל אלא בדבר הכוגע לדרצנן אבל בדבר הכוגע
לשל תורה אין קומכין על חזקה זו להקל] ותמלא
כדצריכו [ר"ל דה"ה הכא הוי ספיקא דרצנן ולקולא
א"כ אין הם צריכים להתענות וכן הוא במפורש במ"א

הליכית ואם לא יעשה ליכית לבגדו צמועד לא יספיק
לעשות זאת צמוצאלי החג עד לזמן שיצטרך ללבושם
וכ"ע [וצאמת כתב במ"ז סי' תקמ"ד סק"ח דמלואה ליכא מעלה
להתיר מעשה אומן אפילו לצורך המועד וכ"ל דאין זה מעשה
אומן ולמלואה התירו וע"ע במ"ז ס"ק י"ז, הגרי"א].

ביה"ל ד"ה ואפילו, הנה אף שמקור דין זה
הוא מהמשנה דף י"ח ושם מייירי לענין ס"ת
באמת כלל המחבר בזה אף ספר אחר כגון ספרי
מקרא וגמרא ובה"ג וכו' אם לא שהוא ספר
שצריך עתה ללמוד בו וכו'.

וכ"ע מקעיף ג' [כותב אדם תפילין וטווה על ירכו
תכלת וכו'] ומ"ז אות י"ז [דכתב דמותר אפילו שאין
צריך לזה צמועד אלא לאחר המועד ג"כ מותר להכניח
צבגדו וללבושו אחר המועד].

סימן תקמ"ז

באה"ט ס"ק ז', כתב א"ז מצאתי בתשובת
מהר"מ טראני שהאריך על פסק זה ומסיק דמייירי
שלוקטן לצורך בה"ק אבל מה שתולשין אחר
קבורת המת זכר לתחיה שרי.

וכ"כ שו"ת מהר"י צרונא סימן קפ"א צסס אשר"י
[וז"ל וכשחזרו מן הקבר יש שתלשו עשבים וזרקו למעלה
מראשיהם כיון שהוא רומז לתחיית המתים שנאמר
ויצילו מעיר כעש הצרץ כלומר מה זה חוזר וכו' וכו'
כך המתים חוזרים וחיים וכן הוא באשירין ואין הולכין
לבית החיים בחול המועד רק ללוית המת דהרי הוה
ימי שמחה].

סימן תקמ"ט

שו"ע סעיף א', חייבים להתענות בשעה באב
ובי"ז בתמוז ובג' תשרי וכו'.

[ועי' ט"ז שכתב דצ"ג אינו תענית שנדרחה אלא
שכך קבעוהו וצבערי תשובה סק"א מציא דצרי הראש
יוסף דאם יש מילה צצ"ג דאין בעל ברית מתענה
עד הלילה כיון דאינו ציוס שאירע בו והוה נדרחה
ויש להתיר לשע"ת כאן לצר מלואה צאותו יום לאכול,
א' דהוי נדרחה וכו' חתן דשרי [לפי השע"ת שמציא
צסס הראש יוסף להתיר לאכול לבעל ברית וה"ה לחתן
כ"כ גם מותר לצר מלואה לפי מה דאיתא במ"א סימן
רכ"ה ס"ק ד' שמלואה על האדם לעשות קעודה ציוס

ולפ"ז [דהטעם דעכצום אקור משום שמקיה דעתו מהאצלות] אפשר דצגד שלובש על גופו ונתלכלך מותר לרחוץ הכתם ולא גזרו חז"ל כה"ג.

מ"ב ס"ק ב"ו, ר"ל דנהגו לאסור אפילו לבבם ולהניח דלבוש מדינא אסור בבל גווי.

וצקפר מרן רי"ז הלוי [על הרמז"ס] צקופו [הל' אצל פ"ו הל' ד'] מציא מהל' רמז"ס ורמז"ן צזה [להרמז"ס מותר ללבוש המכובדים מקודם ואילו להרמז"ן אקור וז"ל צא"ד והנה צרמז"ס פ"ה מהל' תענית הל' ו' ז"ל ושצת שחל ט"ז להיות צתוכה אקור לסקר ולכצם וללבוש כלי מגוהץ וכו' ולכאורה ז"ע מאי כלי מגוהץ דקקט הלל גם כלי מכובס אקור, דט"ז אין אוקרו צגיהוץ רק צכיצום ולמה קקט כלי מגוהץ, והנראה מצואר מזה, דדעת הרמז"ס דצאיקורא דכיצום הכאמר צט"ז לא נכלל צזה כלל איקור על הלציה רק עכס מעשה הכיצום אקור צין ללבוש צין להניח אצל ללבוש המכובדים זה לא כאמר כלל צאיקורא דכיצום, ולהכי דוקא צגד מגוהץ אקור ללבוש ולא מכובס ושצ מלאתי שכצ צתצ כן הלח"מ צכוונת דצרי הרמז"ס אלא שהציא מהמ"מ שכתצ להיפוך וצאמת שכן הם הדצרים מפורשים גם דצצרי הרמז"ס לענין אצלות, שכתצ צפ"ה מהל' אצל הל' ג' וז"ל וכשם שאצל אקור צכיצום צגדים כך אקור ללבוש כלים לצנים חדשים ומגוהאים עכ"ל הרי להדיא דלענין לציה קקט דוקא לצנים חדשים ומגוהאים ולא מכובסים, והיינו משום דלדעת הרמז"ס לא כאמר צאיקור כיצום איקור על הלציה, וע"כ אינו אקור צלציה רק צלצנים חדשים ומגוהאים משום איקורא דגיהוץ ולא משום איקורא דכיצום, ועיין צטור יו"ד סימן שפ"ט שהציא צשס הרמז"ן דהא דתניא ללא אקרו אלא כלים חדשים לצנים צלצד היינו רק תוך ל' אצל תוך ז' גם צלצועים וישנים אקור, והציאור צזה דדוקא תוך ל' לאיקורו משום גיהוץ שס הוא דצעינו דוקא לצנים חדשים אצל תוך ז' דגם כיצום אקור ממילא ללא כאמר תנאה דלצנים וגם לא צעינו דוקא חדשים דגם צישכים מכובסים אקור, והיינו משום דלדעת הרמז"ן כאמר צאיקור צציקו איקורא גם על הלציה וכמו שכתצ הרמז"ן כן מפורש צקפר תורת האדם צין צט"ז וצין צאצל דכשם שאקור לכצם כך אקור ללבוש את המכובסים קודם לכן וכו' ע"ש].

סימן תרט"ז ס"ק ג' וז"ל אצל שאר תענית [חוץ מיו"כ] משמע דא"צ להתענות אלא"כ יש לו צ' שערות].

שעה"צ ס"ק ג', וכן לענין עוברות ומניקות שמצטערות הרבה ג"ב אסורות להתענות.

ואם אפשר לאכול חצי שיעור לא מיקרי צטול תענית [ולכאורה צתענית דצצן ליכא דין דחצי שיעור ללא גזרו על החולים כלל להתענות ועי' עוד צקי' תקכ"ד קעי' ו' לגצי ת"צ דצמקוס חולי לא גזרו צצן ועיי"ש צציאור הלכה ד"ה דצמקוס וכו' דיש להורות לאכול פחות צכשיעור דצזה לא נעקר התענית לגמרי ועיי"ש מה שמציין המחציר ע"ז, הגרי"א].

מ"ב ס"ק י"ב, וכן כשחל אחד מהצומות בתוך שבעת ימי החופה ישלים תעניתו.

ואפי' כדחה כת"ש ציאור הלכה קוס"י תקכ"ט (ד"ה וכדחה) [ועיי"ש צשער הציון ס"ק ל"ד ועי' לעיל סי' תקמ"ט ציאור הלכה ד"ה חייבים ומש"כ שס].

סימן תקנ"א

רמ"א סעיף א', מילה שהיא מר"ח עד ט' באב נוהגין שהמוהל ובעל ברית ואבי הבן לובשין בגדי שבת.

וה"ה הקצא [ג"כ מותר ללבוש צגדי שצת] שע"ת (ס"ק ג').

שו"ע סעיף ב', ואפילו בט' באב עצמו מותר ליארם שלא יקדמנו אחר.

לאו דוקא וצצד האצור [שלא יעשנו עכשיו] ודאי שרי.

רמ"א שם, ונוהגין להחמיר שאין נושאים נשים מי"ז בתמוז ואילך עד אחר ט' באב.

וכראה דאפילו צליל י"ז [צתמוז] אקור [לישא אשה] וי"ת עיין אג"ת (חלק א' סימן קס"ח).

מ"ב ס"ק י"ב, וביה"ב מותר דהוי מצוה דרבים.

אצל קתם צרכי רבים נראה דאקור [ודוקא מלוא דרבים שרין וז"ע אס מותר [לצנות ולעשות] מטלטלין דציהכ"כ [כגון השלחות והקפסלין וכדו'] וצחוץ ודאי אקור משום מראית העין.

באה"ט ס"ק י"ג, דנראה במסיח דעתו מהאבילות.

ביה"ל ד"ה מר"ח, ואפשר דיש להחמיר ביי"ז בתמוז ועשרה בטבת כמו מר"ח עד התענית.

ולפ"ז [לפי דברי ה"ה] דיוס ת"ז דמי לט' ימים דמר"ח עד התענית] אין לשטוף הר"פ דיוס תענית כמו צתשעת הימים [דכוהגין שלא לשטוף הר"פ] כמ"ס הגר"ש סלנט.

באה"ט ס"ק י"ד, אבל במ"ב משמע שמותרת ללבוש לבנים וב"מ בב"ח וב"י סימן תקנ"ד.

מובא [המ"ז] צ"ד יו"ד סימן קכ"ט אות י"ז אבל מדברי הש"ך משמע שחולק על דבריו [שכתב וז"ל ולענין לבישת בגדים צ"ע עיין בא"ח סימן תקנ"א ק"ג בהגה] דכתב אבל צ"ע עכ"ל לא תלכס לבנים רק לוצעת חלוק בדוק ויפה].

שעה"צ ס"ק ל"ה, ועיין ביו"ד סימן שפ"א בט"ז לענין אבלות שאין לה לרחוץ כל גופה לבישת חליבון אלא תרחץ פניה של מטה לבד וה"ה לענין ט"ב.

וכ"כ הש"ך ציו"ד צ"ס משאת צנימין סימן קכ"ט אות י"ז.

רמ"א סעיף ד', ונוהגים להחמיר מתחלת ר"ח לענין ביבוס אבל תספורת נוהגים להחמיר מיי"ז בתמוז.

ויש להסתפק אם יוכל מצית האקורים וכדו' שאכוס היה עד י"ז בתמוז] או שרי להסתפק.

שו"ע סעיף ז', י"א שאסור לתקן בגדים חדשים ומנעלים חדשים בשבת זה ויש להחמיר בזה מר"ח.

וראיתי מי שכתב צ"ס הגרי"ח זוככפלד [וכן הוא צלמת חיים סימן רי"ח] שלא לכחצח כעלים ועיין שם [דמשמע] דאפילו צ"ע אסור [לכחצח הכעלים] ואולי משום כזוס אוקר [דק"ל דמי לכיזוס בגדים דאסור] ולפ"ז כשאין לו אחר [כעלים אחרים י"ל דשרין כמ"ס צמסנה צרורה לעיל אות ל"ז] דאם אין לו כתונת לשבת יש להקל אבל באג"מ [ח"ג סימן פ'] מתיר מעשה הדיוט [וממילא מותר לכחצח הכעלים כיון שהוא מעשה הדיוט] ולפ"ז ג"כ לרחוץ הר"פ שרי לכבוד שבת.

מ"ב ס"ק מ"ז, וה"ה דאסור ללבשן.

וכ"ע אם אין לו [כעלים] אחר וכראה ללכוד שבת שרי [ללבוש גם מכעלים חדשים] ככ"ל.

מ"ב ס"ק נ"ח, ור"ח בכלל וכן המנהג במדינותינו.

אבל חיד"א וכן איש חי [ש"ר פרשת דברים הל' ט"ו] מולקים בזה [דאסור לאכול בשר מר"ח] על מנהג זה.

רמ"א סעיף ט', ומצניעים מר"ח ואילך הסבין של שחיטה שאין שוחטים ב"א לצורך מצוה וכו'. ולא מוכרים [בשר] כלל ועיין דו"צ מישרים ח"ג צקופו דאפי' אם עי"ז ילכו [אנשים] לקנות במקום אחר בלי הכשר [וז"ל אבל צ"ד דמאכילה בשר בידים לאנשים אשר אינם חסודים לעבור על זה צמזיר רק דרואין החכות פתוחה ומוכרין בשר צפרהקיא קצורין שהיא היתר מתש ע"כ אין לנו להכשיל אנשים הכשרים צצביל האנשים המורדים].

רמ"א שם, ומצניעים מר"ח ואילך הסבין של שחיטה שאין שוחטים ב"א לצורך מצוה. ומותר לקנות [בשר] לכורך על אחר תשעת הימים אג"מ.

מ"ב ס"ק נ"ט, ואפי' אם קיבל עליו בפירוש שלא לאכול בשר מיי"ז בתמוז והלאה מותר בשבתות. אבל צמולאי שבת אסור.

רמ"א סעיף י', ונוהגין להחמיר שלא לשנות יין בברכת המזון ולא בהבדלה אלא נותנים לתינוק.

כדאיתא בגמ' עירובין [דף] מ': ליתציה לינוקא ללאו דוקא המצדך כריך שיטעום דה"ה אם שותה אדם אחר כמי יכא] ולק"מ מקי' רע"ז סעיף ט' צרמ"א [דז"ל הרמ"א ומי שאינו שותה יין משום כד יוכל לקדש עליו וישתו אחרים המקוצים עמו] ומג"א (ק"ק ט') [דק"ל דאסור לקדש מי שאינו שותה יין משום כד על קמך שישתו אחרים עמו] [דשם מייירי צאנשים גדולים דכולם חייבים בקידוש וע"ז אנו אומרים דכיון שאינו יכול לשנות יין משום כד שעשה אסור לו לקדש ע"מ שישתו אחרים עמו אלא אדרבא שיטמע

לעולה וקטורת ע"ש] כי לא נאה ולא יאה לכנס
למשמרתם כשהם מנוולים].

באה"ט פ"ק ל"ה, ומ"מ יבבם בצינעה אם
אפשר מג"א.

וכ"ע כת"ש צהל' חוה"מ (קימן תקל"ד) [ושם הוכיח
הרב המחבר מדברי הת"ה קימן פ"ח בתשובתו שכתב
וז"ל נראה דבגדי קטנים לא צרי שום מוכיח דניכרים
הם וידוע דשל קטנים הם עכ"ל משמע מדבריו שם
לגבי כיבוס בחוה"מ דבגדי קטנים לא צריך שום מוכיח
ממילא מותר לכבס גם צפרהקיא ה"ה הכא לגבי
כיבוס בגדי הקטנים דניכרים וידוע דשל קטנים הם
יהא מישראל שרי לכבס אפי' צפרהקיא [ובקינור ש"ע
(קימן קכ"ז הל' ט') לא כתבו [וז"ל וכן המטפחות
שמלפפין בהן את התינוקות שמלכלכין אותן תדיר
מותר לכבסן ולא כתב שיהא צרינעה].

שעה"צ פ"ק צ"א, ונ"מ בין הטעמים למי
שהוא פחות מן שיש דלא הגיע עדיין לחינוך
ומשום עג"נ אסור.

[קאי על מש"כ דאסור לספר לקטנים דקטנים נמי
שייך בהו חינוך אי משום אצלות או משום עגמת
נפש] ודוקא תקפורת [אסור גם לקטנים] אצל צער
ויין שרי אם א"א צלח"ה ככלע"ד.

רמ"א פ"ק פ"ז, ונראה דה"ה אשה הלובשת
לבנים יבולה לרחוץ מעט בדרכה בשאר שנה
הואיל ואינה עושה לתענוג רק לצורך מצוה.

וה"ה רחיצה מלכלוך הניכר שרי [כיון שאינו
לתענוג].

רמ"א פ"ק פ"ז, ונראה דה"ה וכו'.

אולי כוונתו [דהרמ"א שכתב] לא לתענוג [פי'
שכתב הואיל ואינה עושה לתענוג] ואפי' כל גופה
[יהא מותר] וכ"ע.

מ"ב פ"ק פ"ז, ואם חל ר"ח בע"ש אזי מותר
לרחוץ אף כל גופו בחמין כל מי שרוחץ תמיד
בע"ש לכבוד שבת.

וה"ה ע"י צורית [מותר לרחוץ את גופו] חכמי
הזמן.

שעה"צ פ"ק צ"ח, אחרונים והיינו דוקא שלא
בחמין דבחמין בודאי רחיצה של תענוג היא.

הוא קידוש מאחרים משא"כ כאן בהצללה צתשעת
הימים האכשים הגדולים להם חייבים בהצללה כולם
אין יכולים לשתות היין משום שנוהגין להחמיר שלא
לשתות יין של מלוא ג"כ ממילא מותר ליתן לשתות
לתינוק כיון שאין צריכה אחרת ומהקטן לא יכול
לשמוע הצללה ויוציא אותו דהקטן פטור מהצללה
ממילא יכולים להצדיל ע"ת שישתה הקטן [ועיין ח"כ
ק"י קס"ח].

רמ"א פ"ק פ"ז, ובסעודת מצוה בגון מילה ופדיון
הבן וסיום מסבת וסעודת אירוסין אובלים בשר
ושותין יין.

ולמש"כ יש"ש פ"ק פ"ז ק"י ל"ז ה"ה צר מלוא [מותר
לאכול על סעודת צר מלוא צער ויין].

מ"ב פ"ק ע', אבל בלא מצוה אף שא"י להתאבל
אסור בבשר ויין בשחור בריא.

ואפשר ר"ל בהגיע לחינוך.

מ"ב פ"ק ע"ז, ואם חל המילה או הסיום מסבת
במ"ב שחל בשבת לבו"ע מותר לזמן כל קרואים
שירצה.

ר"ל אפי' בחול [של השבוע שט"ז חל בשבת מותר
לזמן כל קרואים שירצה לדעת הרמ"א דכתיב לעיל
מיניה דמר"ח עד השבוע שחל בט"ז מותר לזמן כל
השייכים לסעודה ואפילו כמה מנינים ה"ה הכא
דמותר לזמן לכיון שט"ז חל בשבת אין לו להשבוע
הזה דין שבוע שחל ט"ז לענין צער ויין דהוי רק
מכהגאל כ"כ מג"א (ק"ק ל"ה).

מ"ב פ"ק פ"ב, עיין בא"ר דלדידן יש להחמיר
בתקפורת מי"ז בתמוז וביבוס מר"ח.

ובעל צרית מותר להסתפר עיין חת"ס צתשובה
(קימן קכ"ח) הטעם [וז"ל וכיון שכן היינו טעם להקל
בתקפורת בהוא יומא משום דק"ל לאכשי תעמד
ואכשי תשמר מותרים להסתפר ולכבס צתשמרתם כדי
שלא יכנסו למשמרתם כשהם מנוולים כדמפרש ר"פ
אלו מגלחין וגדולה מזו כ' הראב"ד הביאו הרא"ש פ'
אלו מגלחין קס"י ז' גבי דהע"ה צשעת אכיתו יסוד
ויחליף שמלותיו שלא יכנס להשתחוות לפכי ה' צניוולו
אעפ"י שהיה לבו דוה עליו א"כ ה"ה ומכ"ש הכא
לבעלי קרבן הללו [ר"ל שעושים צרית מילה דדמיא

[קאי על תש"כ דלענין טזילה הכוהג לטבול צכל
ע"ש מותר] ז"ע [צמה שכתב דמותר לטבול דוקא
צכונ וכלל צחמין] דזה אינו רחיצה [אלא טזילה וזהו
ההיתר לטבול צחמין צשצת].

**שו"ע סעיף י"ז, טוב ליזהר מלומר שהחיינו
בין המצרים על פרי או על מלבוש.**

וכ"ע אם מותר לקנות [מלבוש צצין המכרים צלי
לצרך עליה צשעת קצין שהחיינו] ומר"ח אקור [לקנות
צצר מלבוש] כ"כ צאג"מ אצל תפילין [חדשים] שרי
[לקנות] כ"כ הכ"ל.

**שע"ת ס"ק ל"ח, ועיין בר"י בשם תשובת בעל
בנה"ג ח"ב דנוהגים איסור בשבתות גם בשבת
שחל י"ז בתמוז אסור אך באגרות הרמ"ז מתיר
בזה ובדברי המג"א.**

ויש להסתפק צמוצאי שצת [שחל י"ז צתמוז צשצת
וכדחה תעניתו ליום ראשון אי מותר לצרך שהחיינו
צמו"ש די"ל כיון שהוא צצר צצין המכרים אקור לצרך
או דילמא כיון שהתענית של י"ז צתמוז מתחיל רק
למחרת ציום ראשון יהא מותר עוד לצרך שהחיינו
צמו"ש כיון שלא התחיל עוד תמש הצין המכרים]
ושמעתי שיש אוקרין [עי' לעיל סי' תקכ"א סעי' צ'
צרמ"א מה שצין המחצר לגצי כיסואין צליל י"ז
צתמוז].

**שו"ע סעיף י"ח, ולא יבו התלמידים בימים
ההם.**

ולפ"ז [דאקור להכות את התלמידים צימים ההם]
אם הכה והזיק חייב לשלם [עי' שו"ע חו"מ סי' תכ"ד
צפתחי תשובה שם סק"ד צענין אם חצל צתלמידו
אם חייב עיי"ש].

**ביה"ל ד"ה צריך, ולפי מה שמבואר בפסחים
קי"א ע"ב יותר יש ליזהר מחד בתמוז עד שיתפר
דודאי שביחי.**

ולפ"ז ה"ה [לצריך ליזהר] מש"כ ולא יכו התלמידים
[ללא יכה גם מחד צתמוז עד שיתפר] [עיין לצוש
דהא צהא תליא].

סי' תקנ"ב

**שו"ע סעיף א', ערב תעשה באב לא יאכל אדם
בסעודה המפסקת שאוכלה אחר חצות בשר ולא
ישתה יין וכו'.**

אצל רחיצה שרי [היינו מדיכא דגמ' ואפילו לאחר
שאכל סעודה המפסקת מותר לו עוד לרחוץ גופו כל
זמן שעוד יום ס"ל להרי"ף תענית דף ל' ויש אוקרין
[דמדאכל סעודה המפסקת דאקור לאכול צהצצר
ולשתות יין ה"ה דאקור אז לרחוץ פכיו ידיו ורגליו
ג"כ כן ס"ל להרמב"ן הוצא דצריהם צרמ"ש פ"ד
דתענית אות ל"ח] עיין הגרי"ז הלוי [על הרמב"ם]
הל' תענית [שמצאך היטב את יקוד מחלוקתם וזה
תוכן דצריו צקיכור ע"ש צאריכות דתליא מחלוקתם
צהך מילתא אם סעודה המפסקת דין אצלות צה א"כ
אקור לרחוץ ולקוד כדין אצלות ואם דיכה כמי שמתו
מוטל לפכיו א"כ מותר לרחוץ ולקוד כדין מתו מוטל
לפכיו דמותר צרחיצה וסיכה וכו' אללא דצעיקר דין
מתו מוטל לפכיו כחלקו הרמב"ם והרמב"ן דהרמב"ם
ס"ל לכל שלא נקצר המת לא חלה עוד כל דין אצלות
ומותר לרחוץ ולקוד וצכל איקורי אצלות, אכן הרמב"ן
צתה"א פליג ע"ז וס"ל לכל האיקורין כוהגין גם צמתו
מוטל לפכיו ולא אמרו דין סתימת הגולל רק לענין
דצרים שהם צקום ועשה כמו כפית המטה וכדומה
אצל האיקורין שהם צשוא"ת כוהגין גם צמתו מוטל
לפכיו הוצאה פלוגתתם ציו"ד סימן שמ"א וכו'. ועכ"פ
הרי מוכרח דשיטת הרי"ף כשיטת הרמב"ם דצמתו
מוטל לפכיו לא כהיג דין אצלות גם לענין איקורא
ומותר גם צרחיצה וסיכה וכל איקורי אצלות וכו' וע"ש
צאריכות].

באה"ט ס"ק א', ואין לשתות שבר.

וכ"ע שתיה של קפה או תה אי שרי [צקעודה
המפסקת אם יש צו משום שררה ועונג כמו צשכר]
שו"מ שכצר עמד צזה צשע"ת [צתחלת הקימן ועיין
שם שהציא מחלוקת צדצר הזה].

**מ"ב ס"ק י"א, דאף דלענין בישולי עכו"ם אין
שם תבשיל עליו כגון חלב שנתבשל וכיו"ב
לענינינו אסור דעיקר הטעם שאפרו בשני
תבשילין משום דבריבוי תבשילין יש בו בבוד
ותענוג.**

וכ"ע [צמה דאקור לשתות חלצ שכתצצל ולומר
דמקרי תצשיל לענין זה ללא יאכל אדם שני תצשילין]
ואולי כוונתו למאכל חלצ אצל שתיה [חלצ שכתצצל]
שרי וכת"ש צתחזיק צרכה [שמנהג פשוט צא"י ומכרים
וכל הגלילות לשתות קאווע אף הצריאים וכו' דאכילת

וכראה דקטנים אין חייבים לכוס אלא שכזר כהגו
[עין לעיל צמ"צ סימן תק"כ ס"ק ה'].

שו"ע סעיף ה', עוברות ומניקות מתענות בטי'
באב וכו' אבל בג' צומות אחרים פטורים
מלהתענות וכו'.

דהיינו כ"ד חודש אע"פ שאין מניקות [פטורים
מלהתענות והן בכלל מניקות] כ"כ הפוסקים.

שו"ע שם, עוברות ומניקות וכו'.

ואם הוא (ט"ז) נדחה יש להקל כמ"ס זיארז הלכה
קוק"י תקנ"ט [צד"ה ואינו].

שו"ע סעיף ו', היה כל ל' יום וכו' א"צ אומד
אלא מאבילין אותו מיד דבמקום חולי לא גזרו
רבנן.

וכתב מהרש"ל בתשובה (סימן כ"ג) ללאו דוקא
כל ל' [מותרת לאכול] אלא כל זמן שמרגישה חולשה
שלא כתרפאה עדיין [מותרת לאכול אפי' אחר ל' הא
לא"ה אפילו צתוך ל' חייבת להתענות].

באה"ט ס"ק ז', ואחר שבעה אפילו אמרה
צריכה אני מתענה אם לא שהיא קצת חולה וכן
הסבמת מהרש"ל וכו'.
בתשובה סימן כ"ג.

שע"ת ס"ק ז', וכתב בית הלל ביו"ד סי' רס"ה
דיולדת שאינה מתענה מ"מ צריכה להתענות
איזה שעות ע"ש.

עיי"ש טעמו [וז"ל צא"ד והיולדת אף שהיא אינה
מחויבת להתענות ולהשלים עכ"פ צריכה להתענות
לשעות כמו קטנים שהם פטורים להתענות צו"כ
אעפ"כ מחנכין אותם אף כאן גבי תשעה צא"ז מחנכין
את התינוקות לשעות ואין אוכלין עד אחר יציאת
צית הכנסת וא"כ ציולדת אף שאינה מחויבת
להתענות כל היום אעפ"כ צריכה חינוך וכו' ע"ש]
וכ"ע [דאיזה חינוך שייך אלל יולדת שצריכים לחנך
אותה שיתענה איזה שעות דהיא מתענה כל פעם
שאינה יולדת ועל מה צריכים לחנך אותה].

ביה"ל ד"ה דבמקום, עיין בספר פתחי עולם
דבמקום שאין המחלה של חלעריא חזקה ח"ו יאכל
פחות מככותבת בכדי אכילת פרס וכן בשתייה
במ"ש השיעורים בשו"ע סי' תרי"ח ומי שירצה
להתענות במקום שאין המחלה בזעם ח"ו יש

שני תצטילין דוקא אסור ולא שתי' ועוד דתשקה
שחיממוהו או הרתיחוהו לא מיקרי תצטיל וגם אין
צקאווי משום שררה ועונג דמקרוצ כתפסט צעולם
מאלד ואפילו העניינים רגילים צו ע"כ וכל הכי טעמא
שייכי הכא לגבי שתיית חלב שנתצטל וכ"ל דכוותו
למאכל חלב].

שו"ע סעיף י', אם חל ת"ב באחד בשבת או
שחל בשבת ונדחה לאחר השבת אוכל בשר
וישותה יין בסעודה המפסקת.
ויש נוהגין שלא לאכול מאכל צער.

רמ"א סעיף י', מיהו צריך להפסיק מבעוד יום.
וכ"ע צריכה ונעילת הסנדל [אוי גם צהס צריך
להפסיק מצעו"י כמו אכילה לצריך להפסיק מצעו"י]
ועיין באחרונים [צחי"א כלל קל"ו הל' א' דאסור גם
צריכה שהרי צין השמשות ספק לילה ואסור].

מ"ב ס"ק כ"ד, היינו קודם שקיעה ונכון להודיע
זה לחמון שלא יטעו שהוא בשאר שבת.

ומשמע מכאן [מדצרי המ"צ שכתב שלא יטעו
שהוא כשאר שבת] דאפי' שבת שלפני ת"צ שרי לאכול
[צכ"ג צער ולשתות יין] וא"צ להפסיקו [מצע"י כדי
שלא יאכל צער לאחר השקיעה מפני שהוא כבר צתוך
ט' ימים שאין אוכלים צער רק מותר לאכול כדרכו
צכל שבת ועיין לעיל סי' תקנ"א צמ"צ ס"ק ק"ט].

סימן תקנ"ג

רמ"א סעיף ב', ומותר ברחיצה וסיכה ונעילת
הסנדל עד בין השמשות.
ר"ל עד השקיעה.

מ"ב ס"ק ט', היינו אפילו עט"ב שחל בשבת
א"א פרקי אבות דהוא בלימוד תורה והיינו אחר
חצות דקודם חצות מותר בלימוד תורה אפילו
בשחל בשבת.

וכ"כ צשו"ת מהר"ם מלוצלין סי' צ"ט [דמותר
ללמוד תורה צט"צ שחל בשבת].

סימן תקנ"ד

שו"ע סעיף א', ת"ב אסור ברחיצה וסיכה
ונעילת הסנדל ותשמיש המטה וכו' ותינוקות של
בית רבן בטלים בו.

לייעצו ולהזהירו שלא ילך מפתח ביתו בל היום ובו'.

כ"ע תלקמן [סימן] תקכ"ט קע"ז לכותכין ליוולדת וז"ל המחצר ואם היוולדת תכוס המילה יכרך על הכוס ותשתה תמנו היוולדת וכו' ומשמע מדברי המחצר שיוולדת יכולה לשתות כרגיל הכוס ולא כריכה לעשות הפסקה באמנע השתיה] ואפ"ל דהכא איירי לפני שנגשה חולה אלא שרובה למנוע המחלה תמנו [ובאופן כזה אין מתירים לאכול רק פחות מככותצת בכא"פ].

שו"ע סעיף י', נוטל אדם ידיו שחרית וצריך לזוהר שלא יטול ידיו אלא עד סוף קשרי אצבעותיו.

וכראה דערב [מוכא"י ת"צ] יטול כולו [כל היד כדי שיטול עצמו כדרך כל השנה].

מ"ב ס"ק ל"א, והנה אע"פ שאסור בט"ב וביוה"כ בנעילת הסנדל מ"מ הסכימו הרבה אחרונים שיוכל לברך ברבת שעשה לי צרכי.

ובס"ס האר"י והגר"א כתבו שלא לברך וכ"כ הגר"ז בקידור.

רמ"א סעיף י"ט, ויש אוסרים תשמיש המטה ובן נזהגין.

ובאצני כזר אר"ח קי' תכ"ז דלדעה זאת קטן שהגדיל ביום א' [ר"ל י' באב] פטור מלהתענות [דכל הטעם שמתענים צעשירי לשיטת ה"ש אוסרים הכ"ל הוא תכל תשלומין וממילא הוא פטור מלהתענות כיון דבתשעה היה קטן ואין שייך בו תשלומין].

רמ"א סעיף כ"ב, ולא נהגו באיסור מלאכה ב"א עד חצות.

ולאחר חלות שרי [לעשות מלאכה] ואפי' הכי אינו רואה סימן ברכה כמ"ס צמ"צ אות ת"ט.

רמ"א שם, ונהגו להחמיר עד חצות בכל מלאכה שיש בה שיהוי קצת אפילו מעשה הדיוט אבל דבר שאין בה שיהוי בגון הדלקת נרות או קשירה וכדומה מותרת.

ובתרומת הדשן [סימן קכ"ג] משמע דלינו [דט"ז] כמו ביו"כ [דאסור בכל מלאכה כמו שכתבנו שם בזה"ד תשובה בשם ראש"י וז"ל ט' באב אנו במקום שנהגו שלא לעשות מלאכה הילכך אבותינו הקדושים השו

מדותיהם צט' באב וביוה"כ לאין לשחוט ולהכי לקעודת הלילה עד לאחר חלות כמו ביוה"כ דשרי בקניצת הירק מן המנחה ולמעלה ע"כ תכאן משמע משום איסור מלאכה דנהגו זה וכן משמע ממדרכי דלעיל מדברי ראש"י ולכך לבי מהסס להתיר משום דכתב אבותינו הקדושים השו מידותיהם ע"ש] ולפ"ז דוקא מותר כמו שם לאחר חלות [אבל קודם חלות אסור לעשות שום מלאכה] אבל ברת"א לא משמע כן [דמחלק בין מלאכה שיש בה שיהוי קצת לבין מלאכה שאין בה שום שיהוי].

מ"ב ס"ק מ"ז, ועיין בביאור הגר"א שמצדד להקל תמיד ע"י ישראל בעצמו.

ובתרומת הדשן קי' קכ"ג כתב שראוי להחמיר [לחלוץ ע"י ככרין].

סימן תקנ"ה

באה"ט ס"ק א', מהר"ם גלאנטי היה מניחם בביתו והיה קורא ק"ש ואח"כ היה הולך לבהבנ"ס וכו'.

ומי שאינו מתענה יכח תפילין קודם צצית לכ"ע [דאסור לאכול לפני קיום מצוה שחיוצו כבר חל כמו דאסור לאכול לפני כטילת לולב].

מ"ב ס"ק ח', ונראה דיוהר שלא לקרא עתה פרשיות ק"ש וכו'.

וי"ל דק"ל לשערי תשובה [ק"ק ז'] [דק"ל דיקרא ק"ש בהס' דהוא [ק"ש] ענין של קבלת עול מלכות שמים ועול מצות ולא לשם ת"ת [קורא ק"ש] ועיין מנחת מרדכי סימן י"ז אות ז' [שמצא שם דק"ש לא הוי ת"ת כיון שקורא אותו לשם קבלת עול מלכות שמים ע"ש באריכות].

סימן תקנ"ז

מ"ב ס"ק ג', היינו ליחיד אבל הש"י אמרה ברכה בפני עצמה בחתימה בין גואל לרופא.

וכ"ע ציחיד אס מתס כמו ש"כ אס יכא ברכת שומע תפלה ומתחיל רכא או חוזר לשומע תפלה.

סימן תקנ"ח

שע"ת ס"ק ב', וב"ב בא"ר דמב"ח משמע להחמיר בל היום ובן ראוי לעשות לת"ח ופרושים. וכ"כ מהרש"ל בתשובה קי' כ"ז [ומשמע מדבריו שם שאסור כל יום העשירי ע"ש].

מ"ב ס"ק ג', ובשחל ט"ב ביום ה' שאז יום עשירי הוא ע"ש מותר בכל זה לכבוד שבת. ועיין בשערי תשובה (ס"ק ז') דהיינו משחרית ונראה דכזיקה מותר כלילה כיון דעיקר תקנה [דעזרא] לכבס לכבוד שבת היתה על יום ה' כדאיתא בגמ' ז"ק דף פ"ז ע"א] ועיין שו"ע או"ח רמ"ז [וז"ל המחבר שם מתקנת עזרא שיהיו מכבסים בגדים זה' בשבת מפני כבוד השבת ע"ש] ובמשנה בחורה רס"ק ה' [וז"ל שם היינו שיהיו לכבס לשבת אצל לא בע"ש כדי שיהיו פנויים להתעסק בצרכי שבת וכו' ע"ש] שו"מ בחי"א (כלל קל"ג הל' י"ז) דמתיר [מר"ח אצל עד השבת שחל ט"ז בתוכה] כזיקה היכא דאין לו בגד אחר [א"כ ה"ה הכא דיהא מותר לכבס אם אין לו חלוק אחר צמולאי ט"ז דאינו חמור מהימים שמר"ח עד השבת כמ"ס צמג"א סימן זה (ס"ק א') כלילה זו קילא מר"ח אצל וכו' ע"ש].

מ"ב ס"ק ד', היינו רק באבילת בשר ושתיית יין אבל בתספורת מותר לכו"ע. וה"ה כזיקה ורחיכה ככלע"ד.

סימן תקנ"ט

רמ"א סעיף ד', וקורין בתורה וקורין בי תוליד בנים.

וכתב חת"ס בתשובה (סימן קכ"ז) דאפי' מי שאינו מתענה יכול לעלות לתורה [בט"ז] וז"ל וכי החולה אינו מחויב בדבר התענית ואינו מתענה זו והלא לא הותר אלא כדי לרכו וחיותו ואם די לו בשתיה לא יאכל ואם די לו באכילה פעם אחת לא יאכל ז' פעמים ולא יותר ממה שצריך, וגם שארי עיכויים אם אינו צריך לנעול ולרחוץ ולסוך אסור לו לעשות א' מאלה כמלא שהוא מן המתענים והמחוייבים בדבר הא חלא, ועוד אחרת אפילו הותר בכל הכ"ל מ"מ ט' צאז יום הוא שנתחייב בקריאת התורה שחרית ומנחה אפילו

מי שאינו מתענה זו לא יאכל מכלל חיוב הכ"ל ויומא קא גרים וכו' ע"ש].

סימן תקס"ו

באה"ט ס"ק ו', נ"ל דאם אירע שעבר לפני התיבה יאמר בש"ת עננו ביום צום התענית הזה. וה"ה יחיד יכול לומר [עכנו בת"כ אע"פ שאכל] כמ"ס מ"ז לקמן [סימן] תקס"ח או' ג' [וז"ל ונראה דבת"כ אע"פ שאכל יכול לומר עכנו בתפלתו דשייך לומר עכנו ציום כוס התענית הזה כמו שתקנו חכמים להתענות זו וכו'].

מ"ב ס"ק י"ד, ולענין קריאת ויחל בשחל התענית ציבור בב' זה' אע"פ שדוחין פרשת השבוע לית באן ברכה לבטלה וכו' א"ב די בשיש' ששה בביהב"נ קורין ויחל משא"ב במנחה צריך עשרה בביהב"נ.

וכו' ותשעה לא מהכי ואם שמע כבר קרה"ת מהכי אם מתענה חיד"א.

סימן תקס"ח

שע"ת ס"ק א', וכתב בר"י בשם נחפה בבספ דמי שהיה שרוי בתענית ושכח ולקח איזה מאכל ובירך עליו ונזכר מהתענית יאכל פחות מבזית מפני הברכה והתענית עולה לו.

ויש להסתפק בת"כ [איך יעשה אם גם אז יאכל עכ"פ פחות מכזית מפני הצרכה] וכ"מ אם יכול לומר עכנו [אם אכל] שוב ראיתי צמ"ז (ס"ק ג') בת"כ אפי' יכול לומר עכנו.

מ"ב ס"ק ב', וע"כ אם חל פדיון הבן ביום ת"צ אף שנוהגים לפדותו ביום התענית הסעודה אין עושין ביום כ"א אח"כ בלילה.

ונראה דעושין הפדיון סמוך ללילה ומיד אח"כ הקעודה.

סימן תקע"ד

שע"ת בד"ה בשו"ע, אך בספר בר"י בתבו בשם אביו הרב ז"ל שכתב בתשובה בשהמזונות

סימן תקפ"א

מ"ב ס"ק י"א, ונהגו שמי שהתחיל להתפלל
או לתקוע אסילו ס"א אין ליתן המצוה לאחר.

כ"ל דוקא אם היה זה [שיתפלל או שיתקע] בדרשות
ע"י מינוי [הקהל] אבל בשתקו בלבד [ולא מיחו בו]
דג"כ מהני [דהוי חזקה] כמ"ש באו"ח סימן קכ"ג אות
קי"ב צמ"ב צס"ה הרדב"ז [וז"ל צס"ה הרדב"ז] לאפילו
לא הרשוהו בפירוש אלא כל שהחזיק זמן רב ושתקו
ולא מיחו הוי חזקה ע"ש] כאן לא הוה חזקה בפעם
א' ככלע"ד [ואפשר דדייק כן לשון הרדב"ז כל שהחזיק
זמן רב ומשמע לפעם אחד לא הוה כלום].

שו"ע סעיף ב', נוהגים להתענות ער"ה.

ונוהגים [להתענות רק] עד חצות עי' בליקוטי
מהרי"ח מה שהציא בשם שאילת יעב"ץ חלק ב' [דאין
כפ"ת אם התפלל מנחה קודם או לא רק לאחר חצות
יאכל עכ"ל].

מ"ב ס"ק ט"ו, וביום א' דסליחות נהגו רוב הקהל להתענות.

וְכוֹהֲגִין לְהַתְעִנּוֹת רַק עַד חֲלוֹת עוֹי' זְהֵרָה
לְעִילָן.

רמ"א סעיף ב', ואם חל ברית מילה בער"ה יכולים לאכול.

וא"כ התרה [על המנהג שנוהגים להתענות כל
שנה בער"ה להווי כמו נדר] כת"ש ציו"ד קימן רי"ד
ש"ך אות ז' [וז"ל להתם] [צתענית בה"ז או צי' ימי
תשובה] לא נהגו להתענות כשאירע ברית מילה ונהגו
לאכול אם כן כל המתענה אדעתא דהכי מתענה
דכשאירע ברית מילה יאכל עכ"ל וממילא א"כ התרה
עיי"ש א"כ ה"ה לגבי תענית בער"ה אדעתא דהכי
לא קיבל עליו להתענות וממילא מותר לאכול ואין
צריך התרה ועי' צסי' תקס"ח סעי' ז' ברמ"א דאין
צריך התרה בכהאי גוונא.

שע"ת סוס"ק ז', ובענין התרת נדרים שנוהגין לעשות בער"ה.

ויכולין להתיר [כדורים] אפי' לכמה כדורים וצ' וג' אכשם בפעם א' ויו"ד סימן רכ"ח סעיף צ' צרת"א] וכשר צ"ד בקרובים ואפי' בעמידה כ"כ ציו"ד (סימן רכ"ח סעיף ג').

מצויים רק שהם ביוקר גדול אין זה רעבון ואין צריך למנוע מתשמיש.

פי' [דאין נקרא זא שנט רעכטן] אלס כשאר צרות.

סי' תקנ"ט

שו"ע סעיף ז', ואם היולדת מצויה במקום המילה יברך על הכוס ותשתה ממנו היולדת והוא שתשמע הברכה וכו' ואם אינה שם יברך על הכוס ויטעים לתינוקות.

צ"ע למה לא יתנו לכתחילה לתינוק לפכי היולדת
 וצ"ל דהוה [התענית] הותרה ואין כאן כוס כלל [כלומר
 לגבי יולדת הוי התענית הותרה וכאילו אין כאן שום
 תענית ולכן לכתחילה יותר טוב לתת ליוולדת ואם
 אינה שם יתן לתינוק ועי' מה שכתבין לעיל סי' תקכ"ד
 סעי' ו' צביאור הלכה ד"ה דבמקום].

שעה"צ ס"ק ל"ד, אח"כ מצאתי בסתחי
תשובה בשם ת' בית יהודא דדעתו דאף בתוך
ז' ימי חופתו אינו מחוייב להשלים עד צאת
הכוכבים בנדרחה.

קו' ל"א חלק יו"ד וזה למד תי' [ס"ל כן כמו שכתב כאן] אבל שם כתב עוד תי' [וז"ל ועוד כראה דהאי י"ט דחתן הוי דרצבן וחיוז תענית כמי דרצבן ולא אתי עשה דיחיד ודחי עשה דרצבים ולהפך כימא העשה דרצבים דחי דיחיד וכ"ש בשוא"ת דיושב בטל תשמחה ומשתה כה"ג דפשיטא דיתענה וכו' ע"ש] ולפ"ז [לפי תירוץ זה] אינן לחלק [וחייב להתענות אף בכדחה].

**ביה"ל ד"ה ונדהה, ולס"ז אסילו אם חל אחד
מד' תעניתים שנדהה בימי המשתה שלו חייב
להתענות.**

ועיין שער הכיון אות ל"ד [מה שהבאתי לעיל]
שיש מקילין וכן משמע לעתו ריש סימן תקמ"ט
בביאור הלכה (ד"ה חייבים) [לבדחה פטור בעל ברית
להשלים התענית משום דיו"ט שלו הוא א"כ ה"ה גבי
חתן פטור להשלים ועי' שם בסי' תקמ"ט מה שאין
המחבר ע"ז].

רמ"א סעיף י', והולכים על הקברות מיד
שהולכים מביהב"נ.

ולא ראינו רבותינו ללכת [לצית החיים] וכ"כ בספר
מנהגי מונקאטש [הנקרא לרכי חיים ושלוס] אות
תר"פ.

רמ"א סעיף ד', ויש מקומות נוהגין לילך על הקברות ולהרבות שם בתחנונים ונותנים צדקה לעניים.

וראיה לזה [ליתן כדקה לעניים בערב ר"ה] מגמ' צרכות יח: מעשה בחסיד [אחד שנתן דינר לעני בערב ר"ה בשני צורות].

סימן תקפ"ב

שעה"צ ס"ק ד', והנה בח"א הביא בשם הגאון מהר"ר אבלי פאסוועלער שאם טעה בליל ר"ה ולא אמר המלך הקדוש שא"צ לחזור בדין טעה ולא הזכיר יעלה ויבא בליל ר"ה שא"צ לחזור מחמת שאין מקדשין החודש בלילה ולענ"ד לא נהירא דזה היה שייך רק אם היה מתפלל תפלת חול משא"כ בזה שמתפלל תפלת יו"ט ממ"נ אינו יוצא ואולי שהוא מיירי שנוזכר תיבה שסיים האל הקדוש [לאחר כדי דיבור] ולדידיה צריך לסיים בשל חול ואף בזה צע"ג דאף דבתר"י מסתפק דאפשר דיוצא בשל חול בדיעבד אבל להתיר לבתחילה לסיים בשל חול זה לא מצינו.

ציאור דבריו [דהגאון ר' אבלי פאסוועלער] תמכא בזכרון שמואל קי' כ"צ אות ז' [וז"ל ויש לומר דבאמת מיירי שהתפלל של ר"ה אצל סוכר הרא"פ דאף דקטנין להלכה לאס לא אמר המלך הקדוש מחזירין אותו אין זה משום דכך נוסח התפילה וממילא חשיב כלא התפלל אלא הוא הזכרה וכדין הזכרות שאם לא אמר מחזירין אותו, וא"כ ממילא לא הוא תרתי דסתרי דהרי חשיב תפלה אף בלא הזכרה אלא לכריך להזכיר ולענין זה לכריך לחזור ולהתפלל משום הזכרה בזה יש הקולא דכיון דאין מקדשין את החודש כלילה אינו חוזר וכמו בר"ח עכ"ד] ולפ"ז [דהו רק הזכרה] גם בצרכת המזון אם שכח יעלה ויצא א"כ לחזור ופשוט. ומג"א כתב (סימן קפ"ח רס"ק ז') דא"כ בכלל לחזור בר"ה [אם שכח יעלה ויצא בצרהמ"ז] עיי"ש טעמו [דהא י"א למכור להתענות בר"ה].

שו"ע סעיף ג', בשבת בינתיים ערבית ואמר בברכת מעין שבע המלך הקדוש.

ולכן אם שכח המלך בערבית ושמע מעין שבע [מהש"ז] יאכל [עני' לעיל קי' רס"ח קעי' י"ג מ"צ שס].

שו"ע סעיף ד', יש נוהגים להתפלל בראש השנה ויום הכפורים בכריעה וכו'.

ולא יקמוץ עכמו ואפילו צודוי כריך להיות צעמידה [דעי' צמ"צ הטעם דמתפללין צכריעה לפי שאנו תלויין צדין לפיכך יכון להתפלל צאימה וציראה ועי' מש"כ לעיל צקי' קמ"א שו"ע קעי' א', צ' טעמים שאקור לקמוץ או משום דלא מיקרי עמידה או משום דין אימה וכפ"מ דאיכא קמיכה דאיקרי עמידה ואעפ"כ אקור משום אימה ומשו"ה כתב כאן ולא יקמוץ ואף וידוי כריך להיות צעמידה הואיל ויש בזה דין אימה ודו"ק].

סימן תקפ"ג

רמ"א סעיף א', ויש נוהגין לאכול תפוח מתוך בדבש.

ואם אוכלו קודם הסעודה ז"ל צורא כפשות אלא"כ אוכל פירות צתוך הסעודה [ומכוון עכשיו צצרכה זו לפטור גם מה שיאכל צתוך הסעודה א"כ הוא הכל לצורך סעודה אז] א"כ לצרך צרכה אחרונה.

באה"ט ס"ק א', ומברך בפה"ע אף שאוכלין אחר המוציא.

כ"כ טו"ז (ס"ק צ') צסס מהרי"ל.

מ"ב ס"ק ג', והתפוח עיקר ומברך עליו ופותר הדבש.

דהדצא אינו צא רק ללפת [וממילא הוא טפל וא"כ לצרך עליה].

מ"ב שם, ואף שאוכל התפוח אחר ברכת המוציא מ"מ צריך לברך עליו.

ואינו אוכלו עם הפת שע"ת (ס"ק צ').

מ"ב ס"ק ח', וע"כ יש נמנעים לבשל בר"ה מיני חומץ בארש"ט ובדומה וע"כ האוכלים דגים לסימנא שיפרו וירבו בדגים אין מבשלין אותן בחומץ.

וה"ה כל חמוץ [כמנעין לאוכלם].

מ"ב שם, והנה כל אלו הענינים עושין הבל לסימן טוב ולכן פשיטא שיזהר מאד שלא יבעוס.

וראיה לזה מגמ' צרכות יח: מעשה בחסיד אחד

שכתן דינר לעני בערב ר"ה בשני צורות והקניטו אשתו והלך ולן צצית הקצרות וכו'.

סימן תקפ"ה

מ"ב ס"ק ד', אם נטלו השופר באמצע התקיעות והביאו לו שופר אחר א"צ לברך אבל בין ברכה לתחילת התקיעות צריך לברך.

ועיין לקמן מ"ז אות י"ח וז"ל ואם הולך ליקח שופר אחר א"צ לחזור ולברך כיון שהיה מוכח לפניו על השלחן דמסתמא דעתו היה על כולם ע"ש והכא לר"ד לחזור ולברך מיידי שהביאו לפניו והא ודאי דשהחיינו אינו צריך לחזור ולברך אפי' כשהביאו מתקום אחר כ"כ דקפ"ז ס' קי' לז'.

מ"ב שם, צריך לברך.

ועיין שערי תשובה קוס"י ח' (ס"ק ט"ז) דא"צ לברך וז"ל שם וכתב דקפ"ז מואל מאש ס' י"ד שפ"א כתנו לו טלית להתעטף וקודם העטיפה צא שמש זהכ"כ וחטף מידו צאמרו שצא בעל הטלית וציקש טליתו וכתנו לו אחר יש להסתפק אם צריך לברך שנית וכו' ומ"ת העלה שספק ברכות להקל ע"ש משמע דאפילו קודם התחלת המלוה דעטיפה הולך ליקח אחרת ואעפ"כ אין צריך לברך ואפי' אם הביאו מתקום אחר כמי אינו צריך לברך ועיי"ש מה שזוין המחבר על זה.

באה"ט ס"ק ג', המ"א העלה שהמנהג הזה דוקא לנשים שאינן יודעין אבל מי שיודע יברך לעצמו ויוצא אליבא דב"ע.

ט"ק וז"ל אנשים פר"ת [א"א ס"ק ג', דלנשים כתב לקמן ס' תקפ"ט סעי' ו' צרמ"א שלא יברך אם כבר יצא].

שו"ע סעיף ה', הנוטל שבר לתקוע שופר בר"ה.

ואם שאל שופר מחזירו וכאנכס וכגנב ועיין מחנה אפרים הל' נדרים סימן כ"ד ד"ה ונסתפקתי [דמסיק דחייב דהוה הנאה, וע"ע מה שהעיר ע"ז המחבר לקמן ס' תקפ"ו מ"ז סק"ט וס' תרמ"ט סעי' ז' בהג"ה].

סימן תקפ"ו

מ"ב ס"ק ט', אבל לבתחילה אסור לתקוע בו בע"ב של בעל השופר ואפילו נתייאשו הבעלים

רמ"א סעיף ב', יש מדקדקים שלא לאכול אגוזים וכו'.

ולקמן סימן ת"ר כתב צמ"צ אות ד' שלא לאכול דבר שלא נגמר פרי וצמח רב [מהגר"א] מביא שלא לאכול ענבים צר"ה.

שע"ת ס"ק ו', ועיין שבוי"י ח"ג סימן מ"ב בתב דאפילו חל בשבת.

אבל לא יטלטל [הספרים שנושאים לתשליך] כמ"ש שם צתשובה [הכ"ל] [דהוי איסור הולאה].

מ"ב ס"ק ח', ובקצת מקומות ראיתי בשחל יום א' בשבת הולבין בשני לנהר ואפשר מפני שהנהר חוץ לעיר ומשום הוצאה שנושאים ספרים וברומה לבד הולבין ביום ב'.

משמע דציו"ט שרי דהוה כורך מלוה וכורך היום.

סימן תקפ"ד

באה"ט ס"ק ג', לכל הפחות אם לא בשחל בשבת.

ר"ל דאז (צצת) אין להאריך עד חלות דאסור להתענות [כמ"ש צש"ע או"ח סימן רפ"ח אסור להתענות צצת עד ו' שעות] ודברי המ"ז (ס"ק ה') שכתב יותר וז"ל ואם חל צצת אין להאריך יותר מחלות] ז"ע [דמשמע דעד חלות מותר].

מ"ב ס"ק ה', ואם חל בשבת אין להאריך יותר מחצות.

דאסור להתענות צצת [כמ"ש צש"ע או"ח סימן רפ"ח] אבל אם שתה לא הוה תענית ומותר לשתות קודם התפלה [דאז עדיין לא הגיע זמן קידוש] ויש נוהגין לשתות בין שחרית למוסף ויש לכרף דעת המגיד משנה (פרק כ"ט מהל' שבת הל' ה') דמים מותר [לשתות קודם קידוש].

מ"ב ס"ק י', סי"ד בהג"ה שם נתבאר במה פריטים שמשנתנה זה הדין וע"ש במ"ב וביה"ל.

דאם יש מניין אפשר להביא ס"ת לשם וה"ה חולים כה"ג.

ממנו ומכש"כ דאין לברך עליו משום בוצע ברך וגו'.

וסצרת פר"ח [קס"ל דיכולים לצרך צרכת שופר אפילו על שופר גזול] ללא העצירה [הגזילה] קיצה למכירה [שמיעת קול שופר] דא"כ כלל כטילה [ר"ל לשמיעה] א"כ כלל כטילה ומש"ה צאמת יולאים תק"ש בשופר גזול לשמיעה אין גזל ה"ה שיכולים לצרך עליו עיין כ"ז בדבריו.

מ"ב שם, וכתבו האחרונים דמותר ליטול שופר של חבירו בלא ידיעתו ולתקוע בו דניחא ליה לאינש למיעבד מצוה בממונו וכו'.

ואם נאנס אם חייב כדן שואל עיין מחנה אפרים הל' נדרים סימן כ"ד ד"ה ונסתפקתי [ע"ש שהעלה צסקל וכתב אח"כ איברא לפני דעת הרמב"ם משמע דיהא חייב וז"ל ונסתפקתי צמי ששאל שופר מחבירו ונאנס או נגנב צידו מה דינו מי אמרינן כיון ללא חשיב הנאתו הנאת ממון לא מתחייב כשואל דצ"ה השואל משמע השואל לא מתחייב אלא כי מטיה ליה הנאת ממון שהיא שויה פרוטה כדפרש"י והרא"ש ולא דמי לשואל ספרים דמתחייב באונסין כמו שהוכחתי בהל' שאלה סי' ג' יעו"ש דספרים עשויים להשכיר כמ"ש צפרק המקבל משום דמפקדי צלמודיהו ולהכי כי השאילו לו מטיי אלה הנאה שמחל לו שכירותו אבל גבי שופר שאינו עשוי להשכיר כי השאילו לו לא מטיי ליה שום הנאת ממון איברא לפני דעת הרמב"ם נראה דהיה דפ' השואל לא מייירי אלא לענין שאלה צבעלים עכ"ל.

מ"ב ס"ק ב"ב, ומ"מ כתבו האחרונים דבשעת הדחק שאין לו אחר מותר לו בעצמו לתקוע רק שאין לו לתקוע ב"א עשרה קולות דהיינו תשר"ת תש"ת תר"ת שהם מעיקר הדין.

וכ"ע דהרי כריך ל' קולות [כמ"ש בשו"ע סימן תק"ץ סעיף ז'] וכ"כ צסקל שוכה הלכות.

סי' תקצ"א

שע"ת ס"ק ד', וכתב בשב"י ח"ג סי' מ"ג מה שנדפס במחזורים דפוס זולצבאך שבני אשכנז נמשבים אחריהם ועקידת יצחק לזרע ישראל (נ"א לזרע יעקב תזכור) אין לומר בן אלא כמ"ש בש"ע לומר לזרעו תזכור וכדברי הריב"ש וב"ב במבי"ט

ח"א סי' ר"ע [צ"ל סי' רע"ו הגהת המחבר] ובמהרי"ט חלק א"ח (סימן ט') [צ"ל ח"ב סימן ו' הגהת המחבר] ע"ש ועיין בשאילת יעב"ץ ח"א סימן קמ"ד שכתב שעיקר הנספחא היא לזרעו תזכור עיי"ש דהבונה לזרעו תזכור היינו זרע אברהם דמיניה מייירי דקאמר וזכור לנו העקידה שעקד א"א וכו'.

עיי"ש [צשאלת יעב"ץ] מש"כ [וז"ל ותמיהא לי מנא להו הך מילתא לגמרי דאין רשאין לכלול זרע עשו בתפלה זו לתקשי להו כלל, והא לכוותה אמרינן צה הכי כמי ואת נח צאהבה זכרת וכו' ע"כ זכרנו לפניך להרבות זרעו וכו' ומי איכא מ"ד לצני כח לאו או"ה כינהו, וגם זרע עשו בכלל והא גריעא טפי דהא ודאי כל האומות צמשתע ואפי' אותן שאינן מזרע האבות, ולא עוד אלא שישראל אינן צמשתע כדתנן בהדיא אמר קונס לצנ"ח מותר בישראל ואפי' הכי ליכא קפידא צלישנא כיון ללא מפקינן לישראל מכלל צהדיא כ"ש דליכא למיתש חי משתמע כמי זרע עשו צכלל דזרע יצחק, אדרבא הכי עדיף וודאי צכלל"ה הא מצלינן עלייהו כל יומא וכו' עאכ"ו ציום הזכרון הקדוש שאפי' צעד הגוים הזרים וע"א הנכרים אכלנו ואין להם יחס עמנו אנו מתפללים צ"ל כן צצני עשו הלל אחינו הם וכו' עכ"ל ע"ש] ודבריו תמוהין דהרי אמרינן כלה שער וחותרנו [א"כ אנו כן מתפללים אפילו על צני עשו לכלות אותם] ולעכ"ד י"ל ע"פ המפרשים דזכות אבות לא מהני אלא לראוים ולאינס ראוים הוה להיפך, [דצרי השל"ה הק' ידועים עה"פ וזכרתי את צריתי יעקב ואף את צריתי יצחק וגו' דמאי מקומו צתוכמה אלא ככ"ל] ולכן כל המוסקיף גורע, וצצות יעקב [ח"ג סימן מ"ג] כתב דצנ כעים [וז"ל צא"ד וכן כל הפוסקים ראשונים לא הזכירו הנודר מזרע יצחק [שיהא מותר באומות כמו שהזכירו חז"ל הנודר מזרעו של אברהם מותר באומות] היינו לצרותא לאפילו אברהם שהוא אב המון אפ"ה לא מקרי זרעו רק יעקב וזרעו וכ"ש זרע יצחק ללא מקרי וכו'] עיי"ש וקושיא על היעב"ץ [מה שהקשינו לעיל צתחלת דצרינו] יש ליישב לפי מה שמתאיתי צחזו"א הל' מלכים (פ"ו ה"ד צד"ה וצגמ') שצביא גמ' צע"ז י' ע"צ דהקרא ולא יהיה שריד לצית עשו היינו צעושה מעשה עשו וכו' ע"ש [א"כ ה"ה הכא מה לאמרינן כלה שער וחותרנו כמי קאי צעושה מעשה עשו והיעב"ץ מייירי צלא עושה מעשה עשו].

סימן תקצ"ב

שו"ע סעיף ג', לא ישיח לא התוקע ולא הצבור
בין תקיעות שמיושב לתקיעות שמעומד.

וכ"ע אם מותר להפסיק [באמצע] מפני הכבוד
וכמו בק"ש עיין ז"א (חי"א קימן ת"ה) [ע"ש דמתיר
כמו בהלל ומגלה דמותר מפני הכבוד].

שעה"צ ס"ק י"ד, בן מובח מהט"ז שכתב דכל
מצוה שהוא עוסק בה ואינו רשאי להפריד משם
עד שיקיים כולה איסור יש בהפסקתו.

וכ"ע אם כבר הפסיק כגון שיכל [לנכסיו] אם יאמר
אשר יכר וצ"א (חלק י"א קימן ת"ה) מיקל בזה [דמותר
לו לבדך אשר יכר] עיי"ש טעמו.

סימן תקצ"ה

מ"ב ס"ק ג', אם באחת נמצא תוקע הגון אך
המתפללים שם אינם הגונים וכו'.

ז"ע כוונתו [מה ביאור הגון גבי צעל תוקע
ומתפללין דאין לומר דכוונתו למה שכת בהרמ"א לעיל
סי' תקפ"א סעי' ח' ידקדקו אחר ש"ץ היותר הגון
והיותר גדול צמעים טושים דהלוא לפי זה אינו מוזן
הסיפא דתסיק דצוה יוצא י"ח ולהכי ילך לצעל תוקע
הגון דהרי דין הגון זה אינו מעכב ואם שמע התקיעות
ממי שאינו הגון ג"כ יצא ידי מצות שופר וא"כ איזה
מעליותא איכא לצעל תוקע הגון יותר ממתפללים
הגונים] ואולי ר"ל דאינו מכוון להוציאם [ר"ל דצעל
תוקע שאינו הגון הכונה שאינו מכוון להוציא אחרים
ידי חובתם וזה ודאי לעיכובא].

סימן תקצ"ז

מ"ב ס"ק ב', כתב עט"ז דלבו"ע מותר
להתענות בר"ה ולהתפלל עד חצות אע"ג דבשבת
ושאר יו"ט אסור וכו'.

אם לא כשחל [ר"ה] בשבת [אז אסור להתענות
עד חלות] כמ"ש שם (קימן תקפ"ד) צבאה"ט (ס"ק
ג').

מ"ב שם, כתב עט"ז דלבו"ע מותר להתענות
בר"ה.

וכ"כ שם ציט"ש [מסכת צינה פ"ג קימן ד'] והטעם
דאין צו מצוה ושמחת בחגך [שלא כאמר רק בג' רגלים]

וכ"ע בדברי המ"צ (ס"ק א') [שכתב וז"ל אף שהוא
יום הדין ת"מ מצוה של ושמחת בחגך שייך גם צו
וא"כ איך כתב דלכו"ע מותר להתענות הלוא לשיטות
המוצאים לעיל דאיכא מצות ושמחת בחגך לכאורה
היה אסור להתענות] ואולי ס"ל הטעם שזהו שמחה
אכלו ע"י שמתענה ועושה תשובה כדי שעי"ז יזכה
להכתב לחיים ועיין מאירי פ"ג דצינה (דף ט"ו ע"ג
ד"ה וכלל הדברים).

רמ"א סעיף ג', וא"צ למיתב תענית לתעניתו
דהא יש אומרים דמצוה להתענות בר"ה.

ואפילו חל בשבת ולפ"ז [דמותר ללהתענות ואפילו
מצוה איכא בה] נראה דאם שכת יעו"י [צברהמ"ז]
א"צ לחזור אצל הריב"ש (קימן תקי"ג) כתב דאין
להתענות בשבת [ומשמע אפילו חל ר"ה בשבת אין
להתענות] ולפ"ז חייב לחזור וכ"ע בזה ולמש"כ חיי"א
(כלל כ"ד הל' י') בשם הגאון [מהר"ר] אצלי [זא"ל] אם
שכת כליל ר"ה [לומר המלך הקדוש ואמר האל הקדוש]
א"צ לחזור דאין מקדשין החדש כלילה [ה"ה לגבי יעלה
ויצא צבהמ"ז כליל ר"ה דא"צ לחזור משום דאין
מקדשין החדש כלילה [ועי' צמג"א סי' קפ"ח סק"ז].

מ"ב ס"ק י"א, אפילו חל בשבת.

כ"כ בתרומת הדשן שם (קימן רע"ח).

סימן ת"ר

שו"ע סעיף ב', בקידוש ליל שני מניח פרי
חדש ואומר שהחיינו [ורמ"א מוסיף עצה אחרת
ילבש בגד חדש]

ולכן טוב ג"כ שהנשים ידליקו אז [ר"ל בזמן שצאים
מציהכ"כ ועושים קידוש] כרות אם רואים לומר
שהחיינו בהדלקה ויוצאים ע"י פרי חדש ואם שלוששים
בגד חדש [בזמן הדלקת הכרות] אז א"צ צקמוך לקידוש
[שמכילים אז פרי חדש ואוכלים מיד אחרי זה שיכולים
לומר שהחיינו בשביל הבגד חדש שלבשו עתה].

מ"ב ס"ק ז', ולא יתקע רק תשר"ת תש"ת תר"ת
ולא יותר וכו'.

ר"ל ג' פעמים [שיתקע ג' פעמים תשר"ת תש"ת
תר"ת כמ"ש קימן תק"ץ סעיף ג' ועי' לעיל סי' תקפ"ז
מ"צ ס"ק כ"ג מש"כ המחבר שם].

סימן תר"ג

שו"ע סעיף א', אף מי שאינו נזהר מפת של בותים בעשרת ימי תשובה צריך ליזהר.

וכ"ל לכן נוהגים שלא לקדש צד"ה קודם מוסף ור"ל אף דמלך הדין היה מותר לקדש קודם תפלת מוסף אע"פ כן מחמירין על עכמון ולא מקדשין כח"ס בש"ע דבעשרת ימי תשובה צריך ליזהר גם בדברים שמותר מלך הדין כמו פת פלטר של גוי למותר ה"ה הכא דאע"פ שמותר מחמירין על עכמון דחוששין לדעת תרומת הדשן (סימן ק"ט) דטעימה אקורה קודם תכנה דשופר [ע"ש שכתב כן דטעימה אקורה קודם קריאת המגילה וה"ה הכא קודם תק"ש] וגם לדעת האומר לקודם מוסף לא הגיע זמן קידוש דפרט צד"ה [דעיקר חובת היום בתפלה] הוא במלכויות זכרונות ושופרות.

באה"ט ס"ק א', והארי"י ז"ל כתב שחייב הוא ללמוד בספרי מוסר כל השנה ודיני תשובה בראש ספר הרוקח ובמהרי"ו ובס"ס קיצור ראשית חבמה.

ובעל התכיה כתב באגרת התשובה (פרק ג') לפדות התענית [שצריך להתענות על כל חטא וחטא שעשה ע"ש כל פרטי הדינים] ע"י דקה ואין איסור לבזוז בזה יותר מחומש עיי"ש טעמו [וז"ל ללא מקרי בזוז בכה"ג מאחר שעושה לפדות כפשו מתעניות וסיגופים, ולא גרעא מרפואת הגוף ושאר כרכיו וכו'].

סימן תר"ד

שו"ע סעיף א', מצוה לאכול בערב יום הבפורים ולהרבות בסעודה.

ענין מנחת אלעזר ח"א סימן מ"ט דככל כזית [שאוכל] מקיים תכנה.

מ"ב ס"ק א', ויש לאדם למעט בלימודו בעיה"ב כדי לאכול ולשתות.

וכתב במנח"ח תכנה שי"ג דיוכל צכל דבר של אכילה וא"כ פת.

סימן תר"ה

רמ"א סעיף א', ונוהגין ליקח תרנגול זכר לזכר ולנקבה לוקחין תרנגולת.

אבל בע"כ של חצירו [ר"ל שלא צרשות חצירו] לא יכל וחצירו יכול שוב לעשות בזה כפרה [ר"ל דאם לקח תרנגול של חצירו שלא צרשות לא יכל א"כ ממילא יכול חצירו לקחת את זה עוד לכפרה ולא הוי כאילו לקח כפרתו של חצירו] וכ"ע אס גזל ממוקד [כמה תרנגולים לכפרות] כמה משלם [להמוקד] כיון צשוק ויכולים ליקח את זה] צול ואינו חשוד אלא מכיעת הריות.

מ"ב ס"ק ג', ואפילו שני בני אדם יכולין ליקח כפרה אחת.

ודוקא בפעם א' [ר"ל ביחד] שרי ולא בזה אחר זה [דטעמא למילתא עיין במג"א ומחצית השקל דהוה כמו קרבן עולה דמתנדבין צשותפות ולכן דוקא צשותפות ולא בזה אחר זה].

באה"ט ס"ק ז', וכתב הטור דכבוד וכליות בכלל בני מעיים הם.

וכ"כ הגר"ז (הל' ו').

מ"ב ס"ק ט', שדרך התרנגולים ליוון מן הגזל. מהרש"ל [כ"כ הצ"ח (צד"ה ומה) צסס המהרש"ל טעם זה].

שעה"צ ס"ק ב"א, ט"ז [קאי על מש"ב דמשום הבי זורקים הבני מעיים על הגנות משום רחמנות בשם שמרחם על הבריות לפרנסן ירחמו עליו מן השמים].

וכ"כ צ"ח (צד"ה ומה) ע"ש [וז"ל ומה שרגילין לזרוק את בני מעיים לגג זהו כדי לרחם על העופות].

סימן תר"ו

מ"ב ס"ק ב"א, ואשה ששמשה בתוך ג' ימים צריכה לכבד ביתה בחמין קודם טבילה שלא תפלוט ש"ז ותחזיר לטומאת קרי אם לא שהיא סמוך לטבילה או סמוך לוסתה שאז רגילות להתעבר ואם תכבד יש לחוש להשחתת זרע ב"ב מ"א.

וכ"כ במהרי"ל [מנהגים הל' ערב יו"כ] עיין יו"ד סימן קכ"ו אות י"ג (ר"ל בסעיף י"ג) [וז"ל המחבר שם האשה ששמשה מטתה וראתה אח"כ ופקקה ורובה לקפור מיום מחרת ראיתה תקנח יפה אותו מקום צמוך או צבג להפליט כל הזרע או תרחוץ צמים

וכתב בשאגת אריה סימן ע"ו לאפילו שלא כדרכו לגבי יו"כ חייב.

רמ"א פ"ק ו', ואסור ביו"ב לטעום דבר להפליט אפי' עצי בשמים וכו'.

ועיין הגר"א (ולאע"ג בתענית טועם ואין צד כלום להתם אכילה ושתיה קביל עליה משא"כ כאן צו"כ דלאו בקבלתו תליא מילתא אקור אפילו לטעום ולפ"ז בתו' יוה"כ שרי מהרי"ל לסקקין קו"א סימן ה' אות פ"ו [פי' כיון דתו' יו"כ בקבלתו תליא י"ל אכילה ושתיה קביל עליה משא"כ לטעום].

שו"ע פ"ק ט', השותה ביו"ב מלא לוגמיו חייב.

ואע"פ דלא חשיב שתיה [כיון שהוא פחות מרביעית] חייב וה"ה שא"כ אכילה ואם כעשה שבע בחצי שיעור [של ככותבת הגסה] יהיה חייב ככלע"ד.

רמ"א שם, וחומץ חי פטור.

אבל אקור וכו' דמותר לחולה אצל שאגת אריה סימן ע"ה אוקר [אפילו לחולה וז"ל והשתא כקטין דאוכלין שאינן ראויין לאכילה וכן משקין שאינן ראויין לשתיה אע"פ שפטור עליהן צוה"כ איקורא מיהא איכא ואפילו לרפואה בחולה שאין צו סכנה אקור] וכו' [דצרי' הרמ"א ואפ"ל דכ"מ לחולה שיש צו סכנה דמאכלין אותו דרצון].

מ"ב פ"ק ל"א, אבל הפר"ח והגר"א בתבו דהעיקר בדעה השניה.

ועיין סי' ר"י צמ"צ (ק"ק א') מש"כ בשם ח"א ודה"ח [שלא לצדך צרכה אחרונה אם הפקיק בשתיה יותר מכדי שתיית רביעית].

סימן תרי"ג

שו"ע פ"ק ב', נוטל אדם ידיו שחרית ומברך ענט"י ויזהר שלא יטול אלא עד סוף קשרי אצבעותיו.

וכראה דבערב [במוצאי יו"כ] יטול כל היד.

שו"ע פ"ק י', בלה כל שלשים יום מותרת לרחוץ פניה.

חמין והם יפליטו כל הזרע עכ"ל המחבר ורמ"א חולק ויש אומרים דאין לנו בקיאים בזה"ז ואין לסמוך על זה ע"ש [ורעק"א סימן ע"ג [וז"ל צא"ד א"כ עדיין י"ל ככ"ל דלא מקרי השחתה בצדיקת המוך אף דלפעמים אם תדחוק הרבה צמוך יפלוט גם זרע שצפנים מ"מ כיון דכוונתה רק להוציא זרע שמצחוץ דבזה ליכא משום השח"ז ממילא לגבי אידך זרע שמצפנים מיקרי אינו מתכוון אלא דממילא יוצא ודמי למ"ש בתו' פרק כלל גדול (שבת דף ע"ה ד"ה כי היכא וכו') והכא דלא הוי פ"ר מש"ה שריא].

מ"ב שם, ובתשובת רע"א מפקס ומצדד דלעולם לא תבבד.

סי' ע"א בקופו.

סימן תרי"א

מ"ב פ"ק ה', ויש שפירשו דקניבה הוא הדחת הירק לצורך ערב ושרי ג"ב מטעם הנ"ל.

וכ"ע שהרי אקור משום צורך וכ"כ צקי' סי"ט סעיף ח' [וז"ל המחבר אין שורין את הכרשינין דהיינו שמקיף מים עליהם בכלי כדי להקיר הפסולת ולא שפין אותן ציד כדי להקיר הפסולת דהיה ליה כצורך] ואולי לא חשיב צריכה מדאורייתא [מה שהוא מדיח הירק] דראוי לאכילה [כך בלא הדחה] בשעת הדחק שוב ראיתי כאן בשער הכיון אות ט' [דהכא מיירי דוקא שהוא עושה את זה קמוך לערב ואז הוי כמו שמכין עכמו לאכול לאלתר] ולפ"ז י"ל דשרי שטיפת פירות לאכול לאלתר וכ"פ בשו"ת אג"מ (חלק א' או"ח סימן קכ"ה).

ביה"ל ד"ה לקנב, איברא דמצאתי לרבינו מנחם ג"ב במג"א ומטעם אחר שכתב אהא דכתב הרמב"ם ומותר ללקוט העלים המעופשים ויקצץ השאר וכו' דמיירי בנאכל במות שהוא חי דאל"ה איבא בזה חשש דטוחן.

וכ"ל דזה אינו צורך מדאורייתא [דאל"כ מאי כפקא מיניה איזה מלאכה עובר עליה אי משום טוחן אי משום צורך] [וכ"ל כגון שראוי לאכילה ע"י הדחק העלים המעופשים ממילא לא הוי פסולת גמור].

סימן תרי"ב

שו"ע פ"ק א', האוכל ביוה"ב בכותבת הגסה חייב.

אכל החתן אינו רוחץ [פכיו] אפילו תוך ז' יומי
המשתה] כ"כ שו"ת צית יהודה יו"ד סימן ל"א [דרק
לכלה התירו כדי שלא תתגנה על בעלה].

שו"ע סעיף י"א, מי שראה קרי בזמן הזה ביום
הכפורים וכו', ואסור לרחוץ גופו או לטבול אע"פ
שבשאר ימות השנה הוא רגיל לטבול לתפלה.

ויש מתירין [לטבול] אם כונתו להתפלל בטהרה
[עיון בשו"ת מהר"י מצרונא סי' מ"ט שמתיר וכ"כ
בספה"ק זוהר חי בהקדמת ספר הזהר וכ"כ בספר נר
דוד בשם הויטב לב שהתיר] וכ"כ המחירי במסכת
יומא (דף פ"ח ע"א).

סימן תרי"ד

ביה"ל ד"ה או, ואפילו אם הוא עשוי בתמונת
מנעל ממש בצורתו כיון שאין בו עור למעלה
ולא למטה וכו'.

תשמע דגם זה [שיהא עור רק למעלה אפילו בלי
שיהא עור למטה] אסור [וג"כ בכלל בכלל איסור נעילת
הסנדל].

סימן תרפ"ז

שו"ע סעיף ב', קטן (הבריא) בן ט' שנים
שלימות ובן י' שנים שלימות מחנבין אותו
לשעות וכו'.

וא"כ [לעשות] קידוש [קודם שיאכל] כמ"ס הפוסקים
סו"ס תרי"ח [עיון במ"ס סימן תרי"ח ס"ק כ"ט].

סימן תרי"ח

שו"ע סעיף י', חולה שאכל ביוה"ב ונתיישב
דעתו בענין שיכול לברך צריך להזכיר של יוה"ב
בברכת המזון שאומר יעלה ויבא בבונה
ירושלים.

וא"כ [לעשות] קידוש [קודם אכילה] עיון הגר"ז (הל'
י"ח) הטעם [וז"ל משום שלא תקנו חכמים דברים אלו
צוה"כ] וביו"ט שחל בשבת צריך [לאחר רק] קידוש
[של] שבת רעק"א [בהגהותיו].

מ"ב ס"ק ב"ח, ובן יש לנהוג לנערים שאובלים
ביוה"ב ובן היולדת שאינה מתענה.

לעכ"ד בקטנים אפ"ל דל"ש [כאן] חיכוך [שיחכירו
יעו"י צבה"ז] כיון דכשיגדיל לא יאכל.

מ"ב ס"ק ב"ט, ועב"ם קידוש בודאי אין לו
לעשות דיש חשש ברכה לבטלה.

דקידוש יו"ט אינו אלא דרצון [לא תקנו חכמים
כלל קידוש צוה"כ כ"כ הרעק"א בהגהותיו וכ"כ הגר"ז
הכ"ל] וי"ח [וס"ל דחייב לקדש].

עיון עמק צרכה (ענין קידוש והצללה) [דאומר
לחם מקדש ציוס הכפורים אז צריך לקדש הקידוש
שאומרים כלילה ואין לו לצורך רק הקידוש ציוס צרכת
בפה"ג ע"ש שהאריך בזה].

ועיו"ל ליכא [יד"ח קידוש] ע"י תפלה מן התורה
עיון רעק"א [וז"ל צא"ד אכל צוה"כ שחל בשבת דחייב
עליו מדאורייתא לקדש ולהקצרים לאין קידוש אלא
במקום סעודה הוא דרצון י"ל דיוכא ידי חיוז
דאורייתא בהזכרת שבת בתפלה ולגבי דרצון הוא כמו
יו"כ דעלמא [ר"ל לאינו חייב לקדש כמ"ס לעיל מזה
ללא תקנו חכמים קידוש צוה"כ] וגם בזה יש לחלק
דדוקא מצד יוה"כ לא תקנו קידוש כלל כיון דע"פ
הרוב א"י לאכול לא תקנו משום חולה לחוד וכו'
משא"כ בחל בשבת דתקנת חז"ל היתה דכלל שבת
יהיה קידוש במקום סעודה ממילא גם שבת זה בכלל
וזה החולה חל עליו החיוז לשבת עכ"פ להקצרים
לאין קידוש אלא במקום סעודה הוא מה"ת י"ל לצריך
לקדש ככ"ל בעזה"י עכ"ל].

סימן תרי"ט

מ"ב ס"ק ט', ובתפלה אומר ותתן לנו ד' אלקינו
באהבה את יום השבת הזה ואת יום צום הכפורים
הזה.

ויכוין לכאח בתפלה מכות קידוש [דשבת שצריך
לקדשו בדברים] למ"ד מכות כריכות כוונה.

סימן תרכ"א

מ"ב ס"ק י"ב, ואם מלין אצל היולדת והיולדת
חולה בענין שמותרת לאכול יכול להוציאה וגם
יאמר לה שתבוין לצאת בברכתו ותשתה ממנו.

כ"ע למה מותר לשתות ליולדת [אע"ג דהיא חולה
בענין שמותרת לאכול אכל עכ"פ צקתם ליתן לה
לשתות לא התירו א"כ למה מותר כאן ליתן לשתות
ליולדת] ואולי סבר [המ"צ] דהוה [יוה"כ] הותרה [אלא
חולה] ולא דחווה כדברי מרן רי"ז הלוי על הרמב"ם

סימן תרכ"ג

שו"ע סעיף ה', נושאים בפנים בנעילה.

עיון ד"ת (ס"ק א') בשם מהרי"ל [ו"ל וכתב מהרי"ל דאפילו אם איחר עם תפלת נעילה עד הלילה נושא כפיו לאזכרים ופדרים מקרבן תמיד היו נשרפים בלילה].

ס"ק ח', היינו אם הוא עדיין יום אבל אם כבר חשבה אין נושאים בפנים וכו'.

כ"כ הכ"ח (כ"ד"ה אצל) וצאה"ט סימן קכ"ט (ס"ק א') בשם ז"ש ופר"ח ושכה"ג.

סימן תרכ"ד

שו"ע סעיף א', מתפללים תפלת ערבית.

ומקדשין הלכנה כמ"ס רמ"א סימן תכ"ו (סעיף ב') [ו"ל ובמוצאי יוה"כ מקדשין אותה לאז שורין בשמחה].

מ"ב ס"ק ג', וע"ב ביון שמתפללים אחר צה"ב מותרים בכולם אף שעדיין לא הבדיל על הכוס רק באכילה ושתיה אסורים עד אחר הבדלה בין אם חל בחול ובין בשחל בשבת.

ולשתות מים [קודם הבדלה] אפשר דמותר כ"כ מנן רי"ז הלוי במסכת יומא.

מ"ב ס"ק י"ד, אין מתעניין מיו"ב עד סוכות וכו'.

אצל חתן ציוס חופתו מתענה מג"א סימן תקע"ג (ס"ק א').

סימן תרכ"ו

שע"ת סק"ז, ועי' בשו"ת אטו"א סי' י"ד שהשיב להגאון פר"ח ז"ל שדעתו בחדרים מקורים עם מזוזה, ובחג הסוכות פותחים הקירוי ומסככים בענפים, והמזוזה קבועה בדלת ואחר הסוכות חוזרים ומקריין בקירוייה והמזוזה בדקאי קאי, וכתב הפר"ח בתשו' דיש בזה משום תעשה ולא מן העשוי וצריך ליקח המזוזה ולקבוע אותה מחדש ולברך עליו, והגאון מוהר"א ז"ל בעה"מ השיב לו שאין בזה משום תולמ"ה שנעשה תחילה

[הל' שציתת עשור] [ו"ל צא"ד והנה אצמו"ר הגאון זצ"ל היה מורה וצא בכל חולה שיש בו סכנה כגון מכה של חלל וכדומה שיאכילו אותו ציוה"כ כל זכרו ולא פחות מכשיעור, ואמר הטעם דכיון שהוא כבר חולה שיש בו סכנה הרי יוה"כ נדחה לו לכל המועיל יותר לרפואתו שצכלל זה גם חיזוק גופו וכיון דשיעור שלם יותר טוב להחולה תמילא דגם זה צכלל פקו"כ שדוחה יוה"כ ודברי השו"ע דמאכילין אותו פחות מכשיעור קיימי רק על חולה שעדיין אין בו סכנה רק שהרופא אומר שאם לא יאכילו אותו ציוה"כ יכבד עליו החולי ויסתכן כלשון השו"ע בתחלת הסימן שם, דנמנא לכל הסכנה היא רק מחמת מניעת האכילה בלבד וצוה כיון דאפשר למנוע סכנה זו גם ע"י פחות מכשיעור אקור להאכילו שיעור שלם, אצל בחולה שכבר יש בו סכנה כל מה שמועיל יותר להחולה לקירוב רפואתו ולחיזוקו להקיר ולמעט סכנת מחלתו הכל צכלל סכנה ופקו"כ שדוחה שצת ויוה"כ ואין לנו צריכין לדון כלל אם מניעת האכילה תזיקהו ותציאהו לידי יותר סכנה עכ"ד ע"ש] אצל בקובץ הערות על יצמות סי' י"ח אות י' כתב דצו"כ הוה דחווה ולא הותרה [לכ"ע משא"כ בשצת] עיי"ש ולפ"ז כתב רמ"א [כאן] בדוקא לתת [כוס המילה] לתינוק [הנימול] ולא ליולדת כמ"ס שם (השו"ע) סימן תקנ"ט סעיף ז' [דאם היולדת תכזיב בתקום המילה יצרך על הכוס ותשתה ממנו היולדת ע"ש משא"כ ציוה"כ לא כתב כך בש"ע די"ל דהוה רק דחווה כדברי הקובץ הערות].

סימן תרכ"ב

מ"ב ס"ק י', פי' אנו אין מנהגינו במ"ש השו"ע אלא אין אומרים כלל על התורה ועל העבודה בין בשחל בשבת בין בשחל בחול רק חותמין מגן דוד והטעם שהרי כבר פסק העבודה מהשחר ובירך עליה שחרית.

וצעמק צרכה [יו"כ] כתב להקריאה [יו"כ צמנחה] אינו משום קדושת יו"כ אלא משום התענית [ר"ל צכלל תענית קוראים ויחל צמנחה וציוה"כ קוראים צפר' עריות] וצרעק"א סימן כ"ד נסתפק בזה [אי הקריאה הוי משום קדושת יו"כ לקרות גם צמנחה כמו שקוראים בשצת צמנחה או דהוי משום התענית] וכ"ת למי שאכל אי יכול לעלות לתורה [להקריאה צמנחה].

ולקנז אילן מאכל לכורך סכך י"א לשרי, (לוצצ
משרים קי קל"ד).

מ"ב ס"ק ב"ה, ודע דכל בלי עץ הרחב קצת
וראוי להניח עליו דבר י"א שמקבל טומאה
מדרבנן וכו' וע"כ אין להניח וכו' או תחת הסכך
להעמיד הסכך ואפילו נשברו.

ועי' לעיל סעיף ב' וצמ"צ אות ח' ו"ע. [לשם
כתב וז"ל אכן אותן הכלים שאפילו בשלמותן לא היו
מקבלים טומאה אלא מדרבנן, אם נשברו מותר לסכך
בהן עכ"ל. וא"כ ז"ע מאי טעמא אוסר כאן להניח
כלי עץ שמטמא מדרבנן אפי' כשנשבר, הא התם פסק
להתיר. שו"מ צשו"ת אצנ"ז או"ח ח"צ קי' ת"ע או'
ב', וצקה"י קי' י"ח אות ב' שכתבו שזה פלוגתא מג"א
ופרמ"ג [לדמג"א אסור והפרמ"ג מתיר והוא גזירה
לגזירה], וז"ע על הל"ב שפסק תרווייהו, דצרי המג"א,
ופרמ"ג, וזה א"א לומר שהוא תרתי דסתרי, וז"ע. וי"ל
דהכא גם השתא ראוי לשמוש ומקבל טומאה מדרבנן.
נהיינו דכלי שנשבר וע"י זה פקע טומאתו, ע"כ מייירי
שנשבר באופן שעתה לא מיקרי כלי, דאל"כ לא פקע
טומאתו, אצל כאן בכלי עץ שרחצ הרבה שמקבל
טומאה מפני שרחצ הרבה, אצל גם כשאינו רחצ הרבה
מיקרי כלי, אלא לאינו מקבל טומאה משום לפשוטי
כלי עץ אינו מקבל טומאה, לכן אם כבר היה רחצ
הרבה וקבל טומאה, אע"ג שנשבר ועתה אינו רחצ
הרבה, מ"מ כיון שנשאר שם כלי עליו, עדיון מקבל
טומאה מדרבנן, כיון שהיה רחצ הרבה].

שו"ע סעיף ח', לחבר בלונסאות הסובה
במסמרות של ברזל וכו' שהם מקבלים טומאה
אין קפידא.

וחזו"א מחמיר או"ח ס' קמ"ג אות ב' ד"ה ולכן.

שו"ע סעיף י"ז, אם סיכך בחבילה והתירה
בשרה כיון שאין איסורה אלא משום גזירה.

ועיין אצל או"ח ח"צ קי' ת"ע או' ב', [לכתב
מדן זה טעם כוסף לשיטת הפת"ג (המוצא לעיל)
דכלי שמקבל טומאה מדרבנן כשרה כשנשתצרה, וז"ל
דכי היכא לחבילה שסיכך בה ואח"כ התירה לית בה
משום תולת"ה, הרי ללאחר שעברה טומאה לרבנן
דיינינן לה כאילו היתה טהורה מתחילה ולפי טעם
זה אפי' סיכך בהם ואח"כ נשברה כשירה כמו בחבילה
ועיי"ש שדוהא ראייתו מהכא].

בהבשר וראיה מסימן ט"ו ומדברי הלבוש
והאחרונים בסי' זה, [הביאם מ"ב סקי"ט].

ולפ"ז ה"ה אם נפלה דופן אחת ואח"כ החזירו
[היינו לפי דעת הגהות מיימוני (הציאו הרמ"א סוף
קי' תרל"ה) לאין לעשות הסכך קודם שיעשה הדפנות
משום שהוא תעשה ולא מן העשוי, וא"כ היכא שעשה
הדפנות קודם ואח"כ הסכך כהלכתה, ונפל דופן אחד
והחזירו, יהיה כשר אף לדעת הגה' מיימוני, משום
דכל היכא שנעשה תחילה בהכשר אין כאן פסול
תולת"ה וכמ"ש"כ השע"ת בשם האחרונים]. ועי'
קהלות יעקב [קי' ו'] דאם יש ג' דפנות הוה תעשה,
וצודאי כשר. (היינו כשיש ג' דפנות יכול לעשות
לכתחילה הסכך ואפי' קודם דופן הרביעית להשתא
שם אוהל עליה אצל צד' דפנות מוכיח מהגר"א (קי'
תרל"ה סק"ד) דלא הוה שם אוהל עליה ואמרינן
תולת"ה וא"כ מש"ל צין כך כשר אף שלא נעשה
מתחילה בהכשר, דהרי היכא שנפל א' לא פקע שם
אהל מיניה כ"ז שיש ג' דפנות, ויהיה הכפק"ת היכא
שנפל ב' או ג' דפנות דיהיה כשר מטעם משום דנעשה
מתחילה בהכשר].

שם, דמוכח דסובר שבימי החג פטורה [ממזוזה]
ולענ"ד פשוט שמעולם לא יצאה מידי חיוב מזוזה
אף בחג מאחר שהוא דירת קבע כל השנה ע"ש.

תמוה הרי עכשיו עכ"פ דירת עראי. [דהרי בית
שאינו מקורה פטור (וכתבואר צו"ד קי' רפ"ו סעיף
י"ד) ואינו חייב אלא כשדרכה בכך כמו חצר, והרי
הכא כל השנה היא מקורה ודרכו דוקא בקירו,
וצסוכה שמתקיר הקירו ומסכך צסכך הרי סיכוך זה
דירת עראי הוא ואמאי יהיה חייב במזוזה].

סימן תרב"ז

שו"ע סעיף א', הישן תחת המטה.

וה"ה תחת השולחן, [לפי מש"כ הגר"ז הציאו המ"צ
סק"ג דאפי' כשהדפנות קצרים מאוד שאין להם רוח
טפח מ"מ שם אהל עליה יעו"ש א"כ ה"ה תחת
השולחן, ועי' צא"ח פ' האזינו אות א'].]

סימן תרב"ט

שו"ע סעיף א', צריך שיהיה צומח מן הארץ
ותלוש.

הגה סעיף ג', ומה שנהגו בצורת הפתח בשיש
לה דפנות שלימות אינו אלא לנוי בעלמא.

עיון צקפר החינוך (מכאן שכ"ה) דק"ל לכריך ג'
דפנות ולורת הפתח.

הגה סעיף ה', רק שלא יהיו הפתחים בקרנות.
ולתל"ע אם מהני [דהא אינו פתח הפתוח בכל
עת וגם דמדברי המ"צ ק"ק כ"ד מוכח להחמיר הוא
כשהפתח הוא לורת הפתח בעלמא].

סעיף ו' בביאור הלכה, ואין לומר דספר
הרא"ש דוקא בדופן שלישי יוצא מה"ת בצוה"פ
ובו' דהרא"ש ס"ל דבכל גווני הוי רה"י מה"ת
ובו'.

ותמוה דכבר כתב הר"ן דדוקא לענין שבת מהני
ולא לענין סוכה ועי' לעיל שכתב [צביה"ל ד"ה
שיעמיד] דהרא"ש חולק על הר"ן, ואינו מוכרח. [דהרי
אפשר דגם הרא"ש ס"ל כהר"ן דדוקא לענין שבת מהני
ולא לענין סוכה ומ"ש הרא"ש צקוכה דמה"ת מהני
לורת הפתח היינו בדופן ג' דוקא, (וכמו שכתב הבה"ל
מעיקרא וכתש"ל), וכת"ש האצ"כ לענין לבדל. ועי'
חי' מרן רי"ז הלוי על מס' סוכה (דף ז'), ולפי דבריו
יבואר היטב טעמא לחלק בין דופן ג' לשאר הדפנות,
יעו"ש].

סימן תרל"ג

מ"ב ס"ק י"א, ושע"ה צ"ס"ק י"ד, די"א
דדוקא בשמבטלו לעולם ויש מקילין וכו' בשמבטל
לכל ימי החג, ובשע"ה צ"ס"ק כתב דאף דהוי פלוגתא
בדאורייתא מ"מ יש לצרף דעת התוס'
דמדאורייתא כל דבר ממעט ואפילו דבר הניטל.

ל"ע הכא כריך קרקע, [דאף לשיטת התוס' דמה"ת
אפי' דבר הכיטל מצטל מחיכות היינו דאין שיעור
רשויות, אבל ודאי דדבר הכיטל אינו נחשב קרקע
הרשות, והנה צקוכה הרי קי"ל טעמא דלמעלה
מעשרים אמה פקול משום דקוכה לירת עראי צעינן
ומחיכות יותר מכ' אמה צעינן שיהיו דרך קצע, וא"כ
אמאי יועיל כשממעטו דדבר הכיטל מאחר שקו"ס
המחיכות מחייב לעשותן קצע, והמדירה לקצוע
בחוזק המחילות ע"י גובהן, תלוי מגובה קרקעותן
במחילות ולא מגובה שיעור רשות שיש כאן ודו"ק].

מ"ב ס"ק מ"ט, דילמא אתי לסבך בענין שלא
יהא מטר יכול לירד שם.

ומכאן ראי' שאקור לסבך כ"כ שלא יוכל לירד
המטר, [ועי' לקמן צקמוך].

סעיף י"ט ביה"ל ד"ה וי"א, ומחמת זה פסק
בהיו גשמים נוטפים מן הסבך על השולחן דיפרום
סדין ויכול ג"כ לברך לישוב בסוכה עב"ד.

ולעכ"ד דר"ת מודה באופן זה ללא ילא, משום
דהוה כזיתו כמ"ש תוס' ריש סוכה, [עיי"ש דף ז'
ע"א תוס' ד"ה כו, להקשו אמאי ירדו גשמים הוי
סימן קללה בחג, הא יכולים לעשות הסבך באופן שלא
ירדו גשמים, ותירצו דצקכך צעינן ארעי דוקא יעו"ש.
ומשמע דקיכוך באופן שלא ירדו גשמים, הוי קצע
והוי כזיתו יעו"ש]. ועוד דהכא א"א לומר דל מהכא
איכא סוכה. [דצלאו הקדין הרי פטור מן הסוכה, ורק
ע"י הקדין מחויב צקוכה ואף דיש לחלק טובא דכה"ג
אין חקרין דל מהכא, דעכ"ס הסוכה כשרה אף צלא
הקדין וירידת גשמים אין זה אלא בהגברא ולא בחפצא
דמכא, ת"מ לסקיף בעלמא יש לכרפו לא לצרך צכה"ג
וכת"ש לעיל צמ"צ שאקור לסבך כ"כ שלא יוכל לירד
מטר].

סימן תר"ל

ביה"ל סעיף א', ועי' בסוכה דף ב' וכו' דמותר
לעשות מחיצה של ברזל אף דאסור לסבך בהן.

וכן איתא צמתני' (סוכה דף כ"ד ע"ב) העושה
סוכה צין האילנות. [אף דאקור לסבך צמחוצר].

מ"ב סק"ז, במג"א מבואר שמותר לעשות
דפנות הסוכה בקנים שמעמידם פחות פחות
מג"ט רחוק זה מזה.

וחזו"א סי' ע"ה ס"ק י"ד ט"ו חולק.

ביאור הלכה סעיף ב' ד"ה שיעמיד וכו',
עי' בר"ן וכו' לא מהני אם יעשה כל הדפנות
ע"י צורת הפתח וכו' אכן ברא"ש דף י"ט דעתו
דמה"ת מהני צורת הפתח ג"כ בו.

וי"ל דדוקא בדופן ג' מהני, וכ"כ האצ"כ לענין
לבדל דדוקא בדופן ג' מהני. [ועי' לקמן סעיף ו' צביאור
הלכה ד"ה כעץ ומש"ש].

שו"ע שם, בגון סוכת א"י.

ועיין כאן תש"כ צקפר חכמת שלמה, [וז"ל הכה
צפוסקים הראשונים מוכח ומשמע דלדינא אין לגנב"ך
להכיח הסכך לכתחילה וכאן לא מתיר אלא צדיעצד]
וכ"כ בתשנה צרורה [קי' י"ד סק"ד וצדיה"ל ד"ה וטוב]
זה' ליכית דלר"ת מי שחינו צר חיוצא צמלוא אין
כשר לעשיה, ופי' הגמ' [סוכת נשים כריך לפרש לפי
הכ"ל ד] היינו לכורך נשים [ולא שהם עשו אותה],
ועי' אצכ"ז או"ח ח"צ סי' תפ"א דצקוכה גם ר"ת
מודה, [דמחדש שם דקוכה הוי תלוא המתרת היינו
דיש איסור שלא לאכול חוץ לקוכה כמו שאסור לאכול
חמץ [וכידוע שכן שיטת המנחת חינוך וראה עוד להלן
בהערות המחבר סי' תר"ת סעי' ז' על המ"צ סק"ה],
ועי' זה מלכות קוכה להתיר האיסור, וצמלוא המתרת
לא צעיקן שיעשהו דוקא צר חיוצא, ולכן גם ר"ת מודה
עיי"ש] וכ"כ צחתם קופר.

סימן תרל"ז

סעיף א' ביאור הלכה ד"ה עושה, משמע
בפשיטא דעשייה גמורה מותר בנלעג"ד ברור.

אצל המחירי [דף כ"ז ע"ז תוך ד"ה כל] כתב דדוקא
הכמה שרי דהיינו צנין עראי אצל צנין גמור אסור
וכעי"ז כחלקו לעיל סי' תק"מ צדיאור הלכה ד"ה וכן.

שו"ע סעיף ג', סוכה גזולה בשרה וכו'.

ז"ע שהרי השמוש הוי גזל, ועי' חזו"א [או"ח סי'
ק"כ אות כ"ז ד"ה סוכה ל"א צא"ד].

מ"ב סק"ב, גר שנתגייר בזה"ב בתוך ימי החג.
בזה"צ כמחק, [והוא מה] לכנזר, פשוט.

מ"ב ס"ק י"א, ובמקום שיש רשות לאנשי
המקום ליקח עצים מו היער בדינא דמלכותא אין
איסור.

וה"ה אם יודעים ולא מוחים הוה כמי שיש להם
רשות וכ"כ לעיל צקוכה צרה"ר, הצית מאיר וציכורי
יעקב. [עי' ביאור הלכה ד"ה וכן, שהעתיק דברי
הציכורי יעקב צאריכות שדעתו לא"כ ליטול רשות
וכו' דמקתמא כתון לו מדלל מוחין צידו].

שעה"צ ס"ק ט"ו, ובחי' רעק"א מסתפק
במיעטה ביו"ט רק לא ביטלה אם רשאי לבטלה
ביו"ט וטעמו דאע"ג דביטול ביו"ט שרי, הבא
גריעי שהרי מתקן הסוכה וכו' וכמו לענין לתרום
תרומה בשבת דאסור אפי' בקריאת שם בלבד
וכו' ומ"מ אפשר דיש להקל מאחר דלכמה פוסקים
בהסכם בלבד סגי, [מובא במ"ב כאן די"א שביטול
בלב סגין].

וכ"ע דהרי לתרום אסור אפי' צמחשבה [וא"כ מה
יועיל שיטת הפוסקים דקגי ציטול כלל הא גם כה"ג
יהא ציטול אסור כמו צתרומה דאסור אפי' צמחשבה],
ואולי כוונתו דאם ציטול צפה הוה דין חלות קרקע
וזה אסור, ועוי"ל כוונתו דע"י הסכמתו כלבו עומד
להשאר שם והוה גרמא בעלמא, וא"כ ציטול צאופן
חיוצי [ולכן לא הוה בכלל מלכא].

שעה"צ שם, ולאפוקי מלשון הר"מ דאינה אלא
זהירות בעלמא.

וכ"כ צחידושי מנן רי"ז הלוי [צהל' קוכה שהאריך
בזה].

סימן תרל"ד

סעיף ג' בביאור הלכה ד"ה אותה
משבעה, עי' ב"ח וכו' הטעם כיון דאסור ליטול
כל ז' ולפי"ז היבא דהתנה דאינו בודל כל בין
השמשות דמותר ליטלו וכו'.

ז"ע כיון דהסוכה פקולה א"כ שוב מותר ליטלו
ולא יאסר כלל, וי"ל דאם נכשיר הסוכה שוב אסור
יהיה ליטלו.

סימן תרל"ה

שו"ע סעיף א', אע"פ שלא נעשית לשם מצוה
בשירה וכו' והוא שתהא עשויה לצל.

וקטנים ז"ע אי מהני וצאצאי כזר [קי' תע"ה]
מתיר, וכ"כ צמועו"ז, ועי' או"ח סי' י"ד וצדיאור הלכה
שם [ד"ה להכריך אנשים] ולכתחילה יש להחמיר, וכ"כ
צצט הלוי או"ח סי' קס"ו, [וכמש"כ הציאור הלכה
שם כיון דהפת"ג ודה"ח העתיקו להלכה ליזהר
לכתחילה ע"י קטן ראוי וכיון לעשות כן יעו"ש].

סימן תרל"ט

מ"ב סק"א, יש מקילין לעבור בה ע"י שגוי יעבירנה משום שהוא לדבר מצוה [ביון שאינו יכול לעשות סובה אלא בעבר הנהר].
אבל שו"ת רעק"א סי' י"ג חולק עליו.

שו"ע סעיף ב', וישנים בסובה.

אפי' ביחודי כ"כ הגר"א, [כאן צד"ה ול"כ, ויתכן לכתב לאפוקי מדברי הרמ"א דמנאות סוכה איש ואשתו וסובר להחיות אף יחודי, ויותר נראה כוונתו לאף שאין לישון יחודי בבית משום מזיקין סוכה שאני להמנאות מגינה עליו ומותר לישון יחודי].

וצדוצ מישרים ח"א סי' ע"ט הביא ראה מרוקח [הגדול הל' סוכה אף רי"ט צ"ס המדרש וסוכה תהיה לכל יומם א"ר לוי כל מי שמקיים מנאות סוכה צעוה"ז הקצ"ה מסיד עליו מן המזיקין וכו' וקיים דע"כ אין לפחוד ומותר לישון יחודי בסוכה ושומר מנאות לא ידע דבר רע], ונראה לפ"ז שא"כ לומר פסוקין של שמירה.

מ"ב סק"ט, ואסור להשתין בסובה אפי' בבלי אע"פ שעושה בן בביתו [ח"א].

וצשו"ת מנחת אלעזר ח"ד סי' ע"ג חולק, [עיי"ש דהעיד מדליקים וגדולי עולם דיחנו בסוכה גם אם האטרכו לפעמים להשתין צלילה צעצוט שם, וחולק על הח"א משום דהוי כתש"ה דהביאו הפוסקים דברי האר"י ז"ל לדינא דמותר ומשום תשבו כעין תדורו וה"ה כאן ואין שום סכרס לחלק יעו"ש].

ביאור הלבנה ד"ה ויין, ומצאתי בעזהשי"ת וכו' הריטב"א בחידושי דבתב בהדיא דשתיית יין רביעית חשיב קבע ע"ש.

ולפ"ז כשנותה יין צהצללה כריך לצרך לישב בסוכה, אבל לדעת צ"י וד"מ [המוצא צמ"צ וצביה"ל דאפי' אי קבע עליהו בטלה דעתו ולא חשיב קביעות] אין לצרך.

שו"ע סעיף ג', אבילה בסובה בליל יו"ט הראשון חובה.

וכנראה שצריך דווקא לילה ולא מהני תוס' יו"ט וכו' צמ"ה, [עי' סי' תע"ב צמ"צ סק"ד שמציא דעת התוס' וש"פ שאכילת מנאות הוקשה לפסח וכשם שהפסח אינו נאכל אלא צלילה כך אין יוצאין מנאות מנאות אלא

צלילה וא"כ מכיון דגמרינן ט"ו ט"ו מחג המנאות מה התם החיוב צלילה ה"ה הכא], ולפ"ז לק"מ [מה דהקשו כל הפוסקים דהלוא גם צצצת ויו"ט חוצה לאכול פת ומאי צצצתא דליל זה] תיפוק ליה דחייב משום יו"ט, (וע"ע עוד צביאור הלכה), [דצכל צצצת ויו"ט יכולין להוסיף מחול על הקודש ולקדש ולאכול מצעו"י וכמבואר סי' רס"ז, משא"כ הכא דאינו יוצא אלא צלילה, וכ"מ מציאור הלכה ומכל הפוסקים דצעינן דוקא לילה].

ועוד נראה לומר דכפ"מ להרא"ש לצריך לכס [צמ"ה וה"ה צכוכה ואילו צצצת ויו"ט לא צעינן לכס] ולהרמז"ס לענין מנאות הצאה צעצירה [דאינו יוצא צמ"ה] דעונג עכ"פ הוה ול"ש צזה מנאות הצאה צעצירה, וכמ"ס האחרונים ריש יצמות, [וא"כ אחי שפיר דכפ"מ עוצא דצכוכה צעי צמנאות אכילת כזית הראשון להרמז"ס שלא יהא מנאות הצאה צעצירה, ולהרא"ש שיהיה לכס כמו צמ"ה משא"כ דכל זה אינו כצרך צצצת ויו"ט].

שו"ע שם, אפילו אבל בזית פת יצא י"ח.

צכדי אכילת פרס, ולכתחילה צצת אחת, כ"כ מטה אפרים [סי' תרכ"ה קעי' כ"צ] וצריך לכוון לקיים מנאות אכילה צכוכה, כ"כ מטה אפרים [שם], וי"א לאכלו [את הכזית ראשון] פת לצד [תשוצות] יד אליהו [ח"א] פסקים סי' כ"ג].

מ"ב סק"ב ג', היינו בחוה"מ אבל בשבת ויו"ט צריך לאכול בזית פת אך לא בעי סובה.

וי"א דקעודת צצת ויו"ט משוי ליה קבע וצעי סוכה, עי' רעק"א [על הגליון צקעי' צ' ד"ה מותר] וכל"ח [צרכות מ"ט ע"א על התוד"ה אי צעי והוצא צרעק"א הכ"ל] וצפת הצאה צכיסקין אפ"ל דגם הם מודו שא"כ סוכה צכזית צלצד [אף צקעודת צצת ויו"ט].

הגה סעיף ח', אבל לילה הראשונה צריך לאכול בזית בסובה אף אם גשמים יורדין.

אבל חולה פטור וכו' שכתב צקובץ שיעורים ח"ב סי' מ"ז, [עי' לקמן סי' תר"מ קעי' ד' מצטער פטור מן הסוכה והגיה שם הרמ"א דצליל א' חייב וטעמו דק"ל דלעת הפוסקים לאף צליל א' חייב דכיון דגמרינן מחג המנאות לגמרי גמרינן מה התם צכל

גווייז חייב אף צקכות כן, וכמו שכתב צמ"צ ס"ק ל"ה, והנה בחולה ומשתשיו דפטורים מן הקוכה לא הגיה הרמ"א כלל ומשמע דמודו דפטור אף דלגמרי גמרינן וחייבין בכל גווייז ומ"ש דמכטער, אומנם לפת"ש הקוצ"ש להוכיח מתשובת הגאונים בטעמא דחולה ומשתשיו פטורים משום דין לעוסק במכירה פטור מן המכירה, וגם בחולה שייך עוסק במכירה, דמכירות השבת גופו עליה ידידה רמיא, א"ש ולק"מ, ולפ"ז יולא דגם הרמ"א דק"ל במכטער דחייב כליל א', יודה בחולה דפטור].

שערי תשובה ס"ק י"ג, הסבמת הפוסקים [אם יורד גשמים] ליל א' יקדש בסוכה וכו' ויברך לישוב בסוכה.

ויש חולקין הגר"א.

מ"ב ס"ק ל"ג, ומ"מ אם אינם יורדים למקום שיושב וכו' ואפשר דאפי' ברבת לישוב בסוכה יבול לברך.

וציוס א' וודאי שיש להקל ולכרך.

שע"ח"צ ס"ק ס"ח, ובפרט בשחזמין אצלו אורחים עניים וכו' דהם אינן מחויבים לצאת כל הדעות ואיבא חשש רביל תאחר.

ועי' שו"ת דבר אברהם ח"צ ס' ז' בהג"ה, [וז"ל והנכי להזכיר צזה מה ששמעתי הערה נפלאה בשם הרהגה"ל מוהר"ר ישראל מאיר מראדן שליט"א דהמארח עני לקעודת שבת מיד צבואו מביהכ"ס צריך למהר לקעוד דהא קיימי עניים ולאלתר עבר צבל תאחר, וכו' אללא לפי שאין העולם נזהרין צזה כ"כ מהדרנא צתר זכותיה דליכא נכונה, משום דאומדנא דמוכח הוא דהמארח עני לקעודת שבת דעתו היא שצעה שיאכל הוא יאכל גם העני עמו והוא כקבע זמן לצדקה צעה שיאכל הוא, וא"כ כל זמן שהוא עכמו אינו אוכל עדיון לא הגיע זמן הצדקה ואין מקום לעבור צצ"ת].

סימן תר"מ

מ"ב סק"ה, ולכו"ע אסור להאכיל לקמן בידים חוץ לסוכה אפי' לאדם אחר וכו'.

צ"ע שהרי אין איסור לאכול חוץ לקוכה כמו שכתב צשערי יושר שער ט' פי"ט ד"ה והנה יעו"ש שחזיא

המכ"ח וחולק עליו [וכ"כ בשם הגרי"ז וראה עוד מש"כ המחזר לעיל ס' תרל"ה סעי' א' על מה שכתב צש"ע כגון סוכת א"י], דלא כהמנחת חינוך, [וא"כ קשה דכשמאכילו אין מאכילו שום איסור אללא דאינו מקיים מצות סוכה, ומצות חינוך לאו דלידיה רמיא אללא על אציון], ואפ"ל לפת"ש צקה"י עמ"ס סוכה ס' ז' וא"ש לשיטת התוס', [דמוכח שיטת התוס' בצרכות (מ"ח ע"א) דאיכא צ' דיכיס צקטן א' שהקטן עכמו מחוייב במצות דרצנן והצ' דרמיא על האצ לחנכו, ומכיון דהוא בעכמו מחוייב במצות סוכה מדרצנן א"כ כל מאכילו אפי' אדם אחר עובר בלפני עור].

אבל צ"ע מ"ש מיוה"כ דמותר להאכילו אע"פ דמצטל מצות ועיניתם, ועי' ס' רס"ט צמג"א וצמ"צ שם [דמותר ליתן לקטן שהגיע לחינוך לטעום מהיון קודם קידוש ואע"פ שאסור להאכיל אפי' איסורא דרצנן הכא שרי מפני כמה טעמים עיי"ש] וצ"ע מ"ש מהכא, וכבר הקשה כן צפרת"ג כאן.

שוב ראיתי צקוצ' ענינים להג"ר אלחנן על מק' חולין דף ג' שכתב דמותר להכשילו לקטן צידים צציטול מצות עשה [ולפ"ז גם הכא יהא מותר להאכילו חוץ לקוכה דיותר מצטול עשה ליכא וכמו שכתבו האחרונים].

רמ"א סעיף ד', ואם עשה מתחילה במקום שמצטער וכו' או בשינה וכו' אינו יוצא באותה סוכה.

וצדוצב מישרים [ח"א ס' ע"ט] הביא ראיה מכאן לדעת הגר"א שיושן יחידי צקוכה, דאל"כ איך יולא מצות סוכה אם אינו מקום אללא לא', [היינו דלדעת המרדכי דקוכה שאין ראוי לישון שם גם צאכילה אינו יולא ומעתה אם אסור לישון יחידי הרי נמצא שקוכה המתחזקת רק ראשו ורצו שיהא פקול אף לאכילה דהא אינו ראוי לישון רק ליחדי וזה אסור, אע"כ דמותר ומטעם שומר מצוה וגו'].

שערי תשובה סק"ה, ועי' בשו"ת חכם צבי שם שכתב לתמוה על המרדכי וכו' ולכן גם מש"כ בהג"ה בשם תה"ד דאם צר לו בפישוט ידיו ורגליו אעפ"כ מחוייב לישון בה, ומוכח מסוכה של ז' טפחים ומדברי המרדכי (שצריך שיהא ראוי לשינה) והא ליתא וכו' ואין לו לעשות לבתחילה סוכה בזו.

לשתות יין, ולמעשה כתב שראוי וכחון להחמיר על כל המשקין שלא לקבוע שתיה עליהם חוץ לסוכה, אמנם לענין צרכה לא לצרך אף על היין לישב צקוכה, ובשעה"כ ק"ק ל"א המקורות לזה.

סימן תרמ"ו

שע"ת סק"ח, ועי' במו"ק שכתב דגבי הדם אין ההרבה פוסל בלל ביון דלא מינבר השינוי ע"ש. ולפ"ז ה"ה צאתרוג היכא שלא נשתנה [דהרי אין ההרכבה פוסלת לדבריו] וכ"כ הפני יהושע ועי' מש"כ על הגליון לקמן סי' תרמ"ח [מ"צ ק"ק ק"ה].

שע"ת שב, וכתב מח"ב דאם הוא [ההדס] ודאי מורכב יש לפסול.

וכ"מ מדברי החכם כבי [סי' קס"א] ואולי טעמו משום חסר וצשאר ימים שרי, [דהא גבי אתרוג ישנם צ' טעמים לאסור מורכב או משום דלאו שם אתרוג עליה או משום דחסר והנפ"מ צשאר ימים, ועי' בהגהת המחבר לקמן סי' תרמ"ט קעי' ד' וצאר היטיב קק"ז].

סימן תרמ"ח

באר היטב ס"ק ט"ו, אך ביום א' יש להחמיר [בניטל העוקץ אף שאפשר לחברו ע"י מחט].

דהוה חסר [מה שאין לו העוקץ], עי' רי"ז הלוי.

באה"ט ס"ק ב"א, ודוקא בשנראה [השינוי מראה באתרוג] להדיא לרוב בני אדם [אז פוסל בכל שהוא].

והיינו מקרוב, חזו"א או"ח סי' קמ"ז אות ה' ד"ה מש"כ המצי"ט, ודלא כשער הכיון [ק"ק מ"ט דכתב אפי' כשאין כראה מרחוק ג"כ כשר].

מ"ב ס"ק מ"ו, ודוקא בשנראה לכל [אז פוסל שינוי מראה כל שהוא באתרוג].

אבל לענין חסר לא מהני, [אם אינו נראה לכל, אלא כל שידוע שיש כאן חסר אף שאינו נראה רק בדקדוק רב פסול, ועי' צרעק"א צתשובות הנדפסות צדו"ח].

וכ"כ הרמב"ן במלחמות דלריך שיהיה ראוי לכל מילי לאכילה ולשינה [ודלא כהח"א], ועיי"ש מ"ש החזו"א [או"ח סי' ק"כ אות ג' צקופו] וצבית הלוי [ח"ג סי' כ"ג אות א' וצ' שהאריכו בזה לחלוק על הח"א הכ"ל יעו"ש].

ויש לחלק ולומר דדוקא היכא ללא שייך שיהיה לשינה מחמת חסרון שיעור [הוי פסול] משא"כ כשהמקום גורם וכמעשה דר"ע שהוצא צגמ' [סוכה דף כ"ג ע"א שעשה סוכה צראש הספינה שהרוח תכזיב שם ואין דרך לישון שם, מ"מ אף כה"ג כשרה משום דמחמת שיעור הוי ראוי לשינה] וזו שיטה אמרעית צין החכם כבי להמרדכי.

רמ"א סעיף ו', ופעודת ברית מילה חייבין בסובה.

עי' מג"א [ק"ק י"ג] וציאור הלכה כאן [ד"ה ופעודת ברית מילה - שכתבו לחלק צין פעודת כישואין שהוא מלוא גדולה משא"כ פעודת ברית אינה אלא מכהגא בעלמא ולכך אף שישבו צדוחק ויוכל לקרוא רק עשרה חייצין מ"מ לאכול הפעודה צקוכה], וי"ל שזה תלוי צחקירה אי צמלוא דרצון אמרינן עוסק צמלוא פטור מן המלוא, ועי' קוצץ שיעורים ח"צ סי' ל"צ [שהציא ראיות לכאן ולכאן ומסקנתו דהעוסק צמלוא דרצון אינו פטור ממלוא לאורייתא].

שו"ע סעיף ח', הולבי דרבים וכו' פטורים מן הסובה.

וכ"ע אי לכתחילה מותר להפקיע עצמו, ואם נענש עליה צעידן ריתחא כמו לגבי ציאות, וכן כל רגע שיכול להיות צקוכה והולך חוץ לסוכה, ולפי שיטת התוס' [ערכין דף צ' ע"צ ד"ה הכל חייצין צציאות] דוקא צמפקיע עצמו מן החיוצ משא"כ הכא דכך הוא החיוצ.

סימן תרמ"ג

שע"ת בד"ה בהג"ה, ואין בשתיית היין איסור חוץ לסובה.

כמש"כ לעיל סי' תרל"ט [קעי' צ'] ועיי"ש צציאור הלכה שיש חולקין ע"ז, [ועיי"ש צמ"צ ק"ק י"ג שכתב לחוש לדעת הרצה אחרונים שלא לשתות יין חוץ לסוכה דרך קביעות וצפרט כאשר כבי חצורה קצעו עצמם

שעה"צ ס"ק מ"ט, ומרחוק אינו נראה [השינוי מראה באתרוג גם בשר ולא בעינן שיהא אינו נראה מקרוב].

והיינו כשהוא צידו, שו"ע הגר"ז [סעי' כ"ב].

שו"ע סעיף ט"ו, או שהוא [האתרוג] בבוש בחומץ וכו' פסול.

וכתב במכת אלעזר [חלק ב' סי' ק"ט] לדוקא באתרוג פסול [כבוש, כיון שאתרוג הוא פרי וע"י כבישה נתבטל טעם הפרי כי כבוש כמבטל לענין זה] ולא צט"ר מיניס [דאין כבוש פוסל שם כיון דהם עץ בעלמא ומה איכפת לי מה שיכא מהם טעמם, וע"ע מה שכתב המחבר לקמן סי' תרכ"ד מ"צ סק"ד], וכ"כ בעמק דרכה בהלכות לולב אות י"ז צט"ר החזו"א.

ביאור הלכה ד"ה אם, וכתב הפמ"ג [אתרוג שיש בו חזוית או שהוא מנומר וע"י הקלוף יובשר] דמ"מ ביו"ט אסור לקלוף ולהבשירו.

ואיירי בערב יו"ט, ועי' סי' תקפ"ו סעי' ג' צרמ"א, [בשופר של ע"ז ששייך לככרי דמועיל ביטול וכ"ז שלא ביטלו אסור בהנאה ואינו יוכא מכות שופר אלא א"כ ביטלו מערב יו"ט הא אם ביטלו צו"ט אף שביטלו העכו"ם אינו יוכא משום דשמא יש ליחוי אכל מכות ובשעה שקדש היום עדיין היה פסול עיי"ש וא"כ ה"ה הכא דאינו כשר אלא"כ הכשירו ע"י הקילוף מערב יו"ט].

מ"ב ס"ק ס"ה, אתרוג המורכב הפכימו הפוסקים שהוא פסול.

וכ"כ האצני כזר סי' תפ"ד, ולענ"ד בשעת הדחק אפשר לסמוך על הב"ח הרמ"א והש"ך עכ"פ צט"ר ימים, וכ"פ בחלקת יואב [חלק א' מהדורא קמח או"ח סי' לז'] ובחזו"א ג"כ מקתפק בזה כיון ששזה בכל לאתרוג במראיתו טעמו וטבעו ויש להחמיר אם אפשר, עיי"ש.

שער הציון ס"ק ס"ט, [לענין אתרוג הירוק שיחזור למראה אתרוג דבשר אף בעודו ירוק בתב בשעה"צ] הרבה אחרונים דלא בב"ח שמחמיר בזה.

אבל הר"ן [בחידושו על הרי"ף סוכה פרק ג' י"ז ע"צ בקוגיא לחזוית צ"ה אצל] כתב צט"ר הרצ"ד כדברי הב"ח [לאתרוג משום דאינו הדר], ועי' בצפר

צית מאיר [כאן, שכתב לירוק הוא הדור ותמה על אלו הפוסקים ירוק אמנם הביא גם צט"ר מהרי"ל שאמר לקחת האתרוגים כשהם ירוקים], וכן נהגו הגר"ח הלוי והגר"ז הלוי [שלא ליקח אתרוג ירוק אף שידוע שחם ישהו אותו יכהיב] כ"כ בצפר מועד"ז [חלק ו' סי' ק"א], שו"ת בחזו"א [או"ח סי' קמח' אות ג' ד"ה והוקשה] למכשיר וחולק על שו"ת חוט המשולש ועיי"ש פי' הרצ"ד [דהרצ"ד מיידי במקומות שאינם חוזרין למראיהן וכשארין תמיד צירקותן אך כתב שאין צצ"ר לחלק בזה].

ביאור הלכה ד"ה פחות מבביצה, ולפי דעת הביכורי יעקב נכון לבעל נפש להחמיר להדר אחר אתרוג שגדול בשני ביצים.

וכ"כ החזו"ן איש, [ועי' ריש סי' קמ"ח].

ביה"ל ד"ה פסול, מ"מ פסול [אתרוג שהיה בו בשיעור ונצטמק] שאינו הדר ואם אין לו אחר יטלנו בלא ברבה.

והחזו"א [או"ח סי' קמ"ח אות ב'] פסק דכשר ויכול לצרך, ועי' בנשמת אדם [כלל קכ"א סק"ו] שכ"כ לפסול בפסקי מהר"א סי' כ"צ וכ"ע סדרתו, [ועיי"ש מה שהקשה].

שע"ת ד"ה שיעור, עי' בשו"ת חבם צבי סי' קס"א.

כ"צ ז"ל קס"ה.

סימן תרמ"ט

שו"ע סעיף א', כל די מינים פסולים בגזול ובגנוב.

ולכן יש ליזהר [גם] בערבות שלא ליקח מקטן [כהיום דבעו"ה התליאות מורה שיש לחוש משום גניבה וגזילה, וע"ע מש"כ המחבר לקמן סי' תרכ"ח שער הציון ס"ק י"ג], וגם ליש חשש דקנין דרצנן לא מהני לדאורייתא, וי"א גם מגדול הסמוך על שולחן אציו דהוא של אציו, וכ"ש ציוס א' שצריך לכס דלא מהני, וגם צקטן אפי' שזכה מההפקר אם יש לו אפטרופוס אין מכירתו כלום, כמבואר חו"מ סי' רל"ה [סעי' א' ב'] ואם מכר מדעת האפטרופוס או אציו מהני עכ"פ מדרכנן ואפשר אפי' מה"ת.

שו"ע שם, שלא נפסל אלא לגנב ולגזלן אבל לאחרים בשר.

ואם יכול לומר אחר סוכות הרי שלך לפניך, עי' חו"מ סי' שס"ג בשע"ת, [נ"ל] צפתחי תשובה סק"א שהציא בשם כמה אחרונים דאינו יכול לומר הרי שלך לפניך אחר יו"ט.

ביה"ל ד"ה בגזול, ובין מנברי [דגם הגזול מהמנברי אינו יוצא בו ידי חובתו].

ואע"פ שאינו חייב בהשבה, אבל לא הוי לכם.

שו"ע סעיף ב', וכן שאול וכו' דבעינן לכם.

עי' קהלות יעקב יומא סי' ג', [דבסוף הסי' שם, נו"כ] אי אתרוג הנתנא ציד האדם מדין המולא מחצירו עליו הראיה אי לענין לכם כמי הוה כולאי שלו.

סעיף א' ביה"ל ד"ה בין א"י וכו', אבל לענין מירוח ביד ישראל לא שייך איסור [מבל] אלא אם בבר קנה הישראל מנברי בדמים בשעה שקוצצו.

דאי לאו הכי [ועדיין לא קנאו צדמים תן הככרין] הו"ל מירוח עכו"ם [שפוטט מחיוצ מעשר ואין כאן חשש אתרוג של טבל] כמ"ס הראב"ד.

הג"ה שם, והמודר הנאה מלולב של חבירו או מלולבו של עצמו אינו יוצא בו ביום א' דלא הוי שלבם.

עיין מחכ"א הל' זכיה מהפקר סי' ד', [שדן צמי שאקר ככסיו על עצמו כהאי דהכא שאקר לולבו על עצמו אם כעשה עי"ז כהפקר שיטלוהו אחרים צע"כ ושם צד"ה וראיתי לו עוד תשובה, הציא תשובת הרשב"א שפקק כאן הרמ"א כמותו להלכה, ומקשה על ראיית הרשב"א, וסובר המחנה אפרים דיוצא בלולבו שאקר על עצמו מטעם הואיל, והוה כהפקר עי"ז ועיין לדברי המחבר שהעיר בגליוני המחנה אפרים לעיין צנתיצות המשפט סי' ער"ה סק"א שדן ביקוד המחנה אפרים הכ"ל ומעמיד דברי הרשב"א על מקומם].

ביה"ל ד"ה אינו יוצא בו, וכן אם אסר האתרוג על עצמו באכילה לבאורה אינו יוצא בו כל ז' דהיתר אכילה בעינן כל שבעה.

ויש לחלק דדוקא אם אינו מחמת עצמו ולא משום דבר אחר, עיין ת"צ או' ת"ה, [ר"ל דלקמן סעיף ה' כתב המחבר דאתרוג שאקר צאכילה כוהג פסולו כל ז' ימי החג, והעיר ע"ז צמ"צ סוף ס"ק ת"ה דאתרוג שאקר מחמת שבלע איסור יש להחמיר שלא לכאח צו ציוס הראשון בלצד, כיון שאין איסורו מחמת עצמו רק מחמת בלע איסור והיינו מחמת דבר אחר, וה"כ י"ל הכי צביאור דברי הציה"ל].

באה"ט סק"ז, ועיין תשובת הב"ח דמסופק אם יברך עליו [על אתרוג המורכב] מיום שני ואילך וכו'.

זה בדברי מהר"ם אלשיך [קימן ק"י, והוצאו דבריו בכף החיים קימן תרמ"ח אות קל"ג] דמורכב הוה כחוקר [אבל עדיין שם אתרוג עליו, וכי היכא לחקר כשר צאכר ימים הכי כמי אתרוג המורכב], ולדברי מה"א [כאן ס"ק כ"ג] פשוט ללא מהכי דכתב דאין שמו עליו, [צמג"א גופא לא כתב רק שפסול, אבל לא כתב הטעם משום דאין שמו עליו אמנם בשו"ע הרב סי' תרמ"ח סעיף ל"א כתב שם הגר"ז צזה"ל אתרוג המורכב וכו' פסול שזה אינו אתרוג כלל אלא צריה צפני עצמו ושם על הגליון כתב המקור לדברים אלה מהמג"א].

הג"ה סעיף ה', ומותר ליטול לולב של חבירו בלא דעת חבירו בשאר ימים דניחא ליה לאינש למיעבד מצוה בממוני' והוי בשאול.

וחייב צאונקיס כ"כ העטרת זקנים [על גליון השו"ע הלכות ליכית סוף] סי' י"ד [והתם איירי לענין ספרים ששאל מחצירו ונאכסן], וצ"ע שהרי מכות לאו ליהנות ניתנו, [ר"ל דמאחר וחיוצא דאונקסין חל על השואל מטעם דהואיל וכל הנאה שלו כדאיתא בצ"מ ריש פרק השואל (כ"ד ע"ב) וכיון דמכות לאו ליהנות ניתנו לא שייך לומר לכל הנאה שלו וא"כ אמאי חייב צאונקסין].

ועיין קצות חו"מ סי' ע"ב או' ל"ד [דפקק להלכה גבי שואל ספרים ונאכסן דפטור משום דמכות לאו ליהנות ניתנו, והוה כשואל את הפרה ליראות שאין זה גדר הנאה ופטור מאונקסין, ועי' עוד מה שהעיר המחבר לעיל סי' תקפ"ה שו"ע סעי' ה' וסי' תקפ"ו ת"צ סק"ט].

שו"ת דכתיבות או' י"ז שם השיג עליו [ממש"כ הטו"ז יו"ד קי' רכ"א ס"ק מ"ג דמאות תלמוד תורה ליהכות כיתנה ועוד איזה הערות אשר משום כך הכריע הכתיבות לחייב צאונקיס].

שו"ת צאור שמח הל' שאלה ופקדון פ"ז [הלכה ד'], לתרץ קושיא זאת, [ותו"ד 5 לעניכינו לכיון שהאתרוג עומד רק לצרכה, דהרי אקור צאכילה כל ז' ימי החג וא"כ הצרכה זהו הדמים שלו, זהו השויות שלו, ורק צזה מתצטא הצעלות, משא"כ צפרה ששאלה ליראות הרי עיקר השימוש הוא לא ליראות רק לחרישה וכדו' וא"כ צמה שלקחו ליראות לא כעשה השואל כצעלים לשעתו, משא"כ גבי אתרוג שעומד להצעלים לצרכה ועתה השאילו לצרכה הוא כצעלים כעת שכל ההשתמשות שיש לאתרוג ישנו עתה צידו של השואל ולכך חייב צאונקיס].

וכ"כ צספר מחנה אפרים הל' שאלה קי' ג' [לחלוק על הר"ן שהציא הקאות הכ"ל, ומכריע המחכ"א לחייבו צאונקיס ועי' מה שאין המחצר בהערותיו על גליון המחנה אפרים שם, לעיין צדצרי המשוצ צתיבות ס"ק ל"ד (כ"ל י"ז) שהאריך צטוטו"ד ליישב כל טענות הכתיבות נגד הקאות ומעמיד צדצרי על מקומם לפוטרו מאונקיס].

ועיין מחנה אפרים הל' נדרים קי' כ"ד [דשם כתב המחכ"א גבי שואל שופר דפטור מאונקיס ואף דגבי ספרים חייב צאונקיס כמש"כ צהל' שאלה, שאני ספרים דעומדים להשאיל ולכך ההשאלה זו היא הנאתו משא"כ שופר עיי"ש ולפ"ז אתרוג כמי דאין זה עומד להשאיל כיון דשייך צזה יותר הפסד ע"י ההשאלה מגבי שופר כידוע, ולכך יהא פטור השואל אתרוג מחיוב אונקיס כדעת הקאות וצגליון המחכ"א צהל' נדרים שם אין המחצר לעיין צהל' מלוה ולוה קי' כ"א וכ"ע ע"כ].

שעה"צ ס"ק ב"ט, ולא אמרינן [דאף ביום הראשון יכול ליטול לולבו של חבירו ללא רשות על סמך דניחא ליה לאינש וכו', משום דלא אמרינן] דניחא ליה שיטול חבירו במתנה ע"מ להחזיר.

ולפ"ז ה"ה לא מהני אם קטן כותנו לו, [דהרי צקטן לא מהני אף צמתנה על מנת להחזיר כמו שהציא צציאור הלכה קי' תרכ"ח סעי' ו' ציה"ל ד"ה אינו מוחזר צשם הפוסקים עיי"ש].

שו"ע שם, והפיסול שהוא משום עבודת כוכבים וכו'.

ואם הוא משום סכנה עיין מרחשת [חלק א'] קי' כ' האריך צזה, [אם מה שאי אפשר לכול את האתרוג מחמת שהוא מקוון הוה כאתרוג שאינו ראוי לאכילה וחמירא סכנתא מאיקורא, ומסקנתו צאות י"ד שם דיוצאין צו ידי חוצת אתרוג].

שו"ע סעיף ו', בשעת הדחק וכו' בל הפסולין נוטלין ואין מברכין.

וה"ה חקרן של שיעור, כ"כ צאור שמח [פרק ח' מהל' לולב הל' א'] ופטור הוא [כפי שהציא שם ראה מהגמ'].

מ"ב ס"ק נ"ג, וה"ה גזול פסול אפי' בשעת הדחק.

וצשו"ת הרמ"א לא כ"כ עיי"ש.

סימן תרנ"א

סעיף א', ומצוה לאגדם [את הג' מינים] בקשר גמור.

וכראה דווקא גדול [יאגוד הלולב] למש"כ צציקורי יעקב קי' תרל"ה או' צ', [דהתם השוה הציקורי יעקב סיכוך ע"י נכרי ללולב הנאגד ע"י הנכרי, דכמו שפסק המג"א קי' תרמ"ט סק"ח דנכרי לא יאגוד לולב הכי כמי אין לנכרי לסכך, וסיים הציקורי יעקב דלכך לא יתן לנכרי או לאשה או לקטן לסכך, כמלא לצדצרי דהכי כמי לא יתן לקטן לאגוד הלולב].

באה"ט ס"ק י"ב, ואם שבח לברך קודם נטילה מברך עדיין.

[דעדיין הוא] קודם הנענוע ואם צצר נענע מקצת צ"ע, לצושי שרד [על המג"א ס"ק י"א ועיין צהערה לקמן על שער הכיון לענין צרכת שהחיינו].

שעה"צ ס"ק ל"ב, אם בבר נענע וכו' שוב אין יכול לברך.

אבל שהחיינו יכול לצרך לאחר המלוה כ"כ התשצ"ץ ח"צ קי' ר"ד וראייתו [מנר חכוכה דמצרך על ראייתו והכי כמי צשאר מלות] צ"ע, [דיתכן דשאני נר חכוכה דהמלוה הוא פרקוס הנס וזה שייך אף צראה אבל צלולב המלוה הוא הנטילה ושיירי המלוה

סימן תרנ"ה

מ"ב סק"ג, והטעם [דבדיעבד מותר אם כבר הביא העכו"ם לזלזל מחוץ לתחום] דביון דבטלטול מותר וכו'.

כ"כ בתשובת הרש"א [חלק א'] סי' תתמ"ז ועיי"ש דמתיר אפי' למ"ד תכונות ליהנות כיתנו, [ולא מצעיא למ"ד תכונות לאו ל"כ דמותר דהרי לא אסרו חכמים דבר הבא מחוץ לתחום רק באכילה, אלא אפי' למ"ד ליהנות כיתנו כמי מותר משום דלא גזרו חכמים דבר הבא מחוץ לתחום למנוחה, כיון דלא שכיחא שיעשה אדם תכונה הבאה בעצירה].

שע"ת סק"א, ולא דמי [ערבה שנקצצה ביו"ט] לזלזל שהוא מחוץ לתחום דהתם לאו מוקצה דהא חזי לישראל אחר וכו'.

וכנראה שזה [מה שראוי למנוחה לישראל אחר כותן לו דין כלי שלא יהא צו איסור מוקצה] תלוי במחלוקת רש"י ותוס' בקוה מ"צ [ע"א] אי חשיב כלי לשמוש תכונה, [דרש"י כתב התם ד"ה קמ"ל, דמתני' אתי לאשמועינן דכיון דחזי לנטילת אנשים "תורת כלי עליו"] ועיין קהלות יעקב שבת סי' כ"צ [שדן דדעת התוס' בזה אמנם בקוה שם לא הוצא שהתוס' פליגי על רש"י שם ועוד חילק בקהלות יעקב שם דדוקא אי מה שזה עומד למנוחה הוא כשצעל הכלי עומד להשתמש בו למנוחה אבל כגון כשהאשה צעלת הלולב והיא פטורה לא כחשב עי"ז ככלי לענין מוקצה].

שע"ת שם, אבל נתלש ממחומר שאסור לכל ומוקצה גמור הוא לטלטל העמידו חכמים דבריהם במקום מצוה בשב ואל תעשה וכו'.

ולפ"ז בן חו"ל ביו"ט צ' באר"י דשרי לישראל אחריו לא הוה מוקצה ואינו אסור בטלטול, [וכמו שכתבאר הערה שלפכ"ז], ועיין קוס"י ש"ח צש"ע הגר"ז [אות פ"ט, שכתב דהא דאסור לטלטל דבר שמוקצה לצעליו אף שאחר רוכה להשתמש בו וראוי הוא לו, היינו דדוקא היכא דמוקצה לצעליו מחמת גריעותו אבל אם אינו ראוי לצעליו מחמת איסור כגון יין לכזיר אינו חשיב מוקצה לאחרים אף שזה מוקצה לצעליו, ולפ"ז הכי כמי אף אם הבן חו"ל צעליו כיון דמוקצה אכלו דאינו ראוי לו רק משום איסור מותר הוא לאחרים], וכ"פ צמ"צ שם (ק"ק ק"ע).

הוא הנענוע כדברי התש"צ שם ומה שייך לצרף אחר הנענוע].

ושו"ת בגליון מהרש"א יו"ד סי' י"ט קעי' א' שחולק עליו [על פי דברי הר"ן דקוצר לשהחיינו מצרכין על תכונה שיש בה שמחה, שוב הוה כצרכת הנהנין ואין מצרכין אחר התכונה].

סימן תרנ"ב

מ"ב סק"ז, וטעמיה בעלמא מדינא שרי (קודם נטילת לולב) ומ"מ אין להקל בי אם לצורך גדול וכו'.

וה"ה משקין טיי"א וקאו"י כ"כ צמגן האלף [לכאורה הכונה לאלף המגן שצקפר מטה אפרים] ועיי"ש מקור לזה, [שם צקעי' ט' ומקורו טהור מתשובות השי"ט משה ועוד] וכתב דכן נהגו צ' ימים ראשונים.

שעה"צ סק"ו, עד חצות [אפשר להמתין שיביאו לו לולב] ולא עד בכלל דחצות הוא בכלל תענית.

צ"ע מאחר דטעימה שרי אינו תענית [דיכול לטעום קודם חלות], ואולי אינו צכלל חזיו לכס [ולא די לענין עונג יו"ט מה שאינו מתענה, דלכריך שיהא גם מתענג אמנם מכלן דלכריך בן צחאי הראשון משא"כ תענית הוא נקבע לפי חזי הראשון של היום].

סימן תרנ"ד

מ"ב סק"ד, ומנהג בשר וטוב ליתן לולב וערבה במים שלא ייבשו.

ובת"ס [כ"ל וצחת"ס] יו"ד [קוף] סי' פ"א כתב דאם שהה מעת לעת פקול משום כבוש, ועיין צ"י צסס רמז"ן סי' תרמ"ה, [צד"ה כתב בא"ח דהרמז"ן פקל כבוש צהדס וערבה, וזהו המקור לדברי החת"ס דיש פקול כבוש צערבה, וע"ע מש"כ המחבר לעיל סי' תרמ"ח סעיף ט"ו צסס המחמת אלעזר דאין דין כבוש פוסל רק צאתרוג ולא צשאר מינים ושם מפרש דברי הרמז"ן הכ"ל צאופן אחר].

שו"ר בחזו"א או"ח סי' ת"ג או' כ' [צד"ה ולענין, ותו"ד ללדעת התוס' והר"ן רק אם היום הוא ראוי לבוא ליד אחרים להשתמשות אפי' אינו מוקצה אצל דבר שאינו עומד לבוא היום ליד אחרים אף שאקור לבעליו רק מטעם איקור ולא מחמת גריעותא הרי זה מוקצה].

אצל ז"ע אולי אקור משום גזירת פירות הנושרין או למכרה לא חשיב שימוש [ראה הערה שעל תחילת דברי השערי תשובה כאן] ולא הוה בכלל הגזירה, ועוד אפ"ל ללא גזרו היכא ללא כריך אלא למכרה וכעין סברת הרשב"א בתשובה [חלק א' סי' תתמ"ז ללא גזרו חכמים על דבר הבא מחוץ לתחום במקום מכרה, הכי כמי יש לומר לענין גזירת פירות הנושרין].

סימן תרנ"ו

באה"ט סק"ד, המוכר לולב או אתרוג לחבירו ונמצא רקובים לאחר שבא לידו המוציא מחבירו עליו הראיה.

וכראה בכל דבר שיכול לזרז קודם ולא תזרז לא הוה מקח טעות, [כן כתב הסמ"ע בחו"מ סי' רל"ז סק"י בשם המ"מ, אמנם יעויין צנתיצות וצפתחי תשובה שם סק"א שהרבה חולקים על זה]. עיין חו"מ סי' ק"ו בש"ד או' קי"ג [שהביא בשם הרמב"ן אהא דמוכר שט"ח והראה אח"כ הלוח שכתב פרע השטר קודם שכתב ה"ז מקח טעות ואם היה הלוח עני הרי זה אונאה, וכתב ע"ז המבי"ט דהיינו רק אם ידע הלוקח שהלוח עני, אצל בשם הרמב"ן כתב דאף שקצר שהוא עשיר היה לו לשאול ולכך אינו מקח טעות רק אונאה ומזה יש ללמוד לכאן לענין מקח טעות], אצל אם מאנה בשתות הוה אונאה ויותר הוה מקח טעות, [כן פסק המחבר חו"מ סי' רכ"ז סעי' ז'].

הג"ה סעיף א', ומי שאין לו אתרוג או שאר מצוה עוברת א"צ לבזבז עליה הון רב וכו'.

אצל מותר [אם רוצה לצבזב] אפי' יותר מחומש במכרה עוברת ככלעכ"ד תמעשה דר"ג [בסוכה מ"א ע"ב שקנה אתרוג צאלף זהובים] ועיין תוס' ב"ק ט"ו [ז"ל ט' ע"ב צד"ה אילימא, שכתבו שאין לצבזב יותר מחומש למכרה אף עוברת ואחד מהראיות ממה

שהחשיבו בגמ' לרבותא מה שצבזב ר"ג אלף זהובים לאתרוג].

הג"ה שם, אבל [בדי שלא לעבור על] לא תעשה יתן בל ממונו קודם שיעבור.

ואפי' [ל"ת] דרצנן כ"כ הגר"א צו"ד סי' קנ"ז [סק"ד והביא ראה משצת קכ"א ע"א לשבות דרצנן בשצת אקור אף בהפקד ממון] ורעק"א שם [על ההג"ה סעי' א' ד"ה ולא יעבור], אצל יש חולקין עיין מג"א סי' של"ט [סק"ק י"ג צד"ה אחד] בשם ר"י הלוי [להתיר ליסע בשצת בספינה היכא דברי היזקא ורואה להכיל ממון] ועיי"ש צ"ח.

מ"ב סק"ט, דביטול עשה הוא במניעה מלקיים ואינו עושה שום מעשה נגד רצון הש"י.

וכ"כ צחת"ס בגליון [השו"ע כאן על ההג"ה סעי' א'] לחין חילוק בזה בין עשה לל"ת והחילוק בין שוא"ת לקו"ע. ועיין שד"ח מערכת הלמ"ד או' ק"ז שהאריך בזה.

ביה"ל ד"ה אפילו מצוה עוברת, ולבאורה צ"ע מהוגיא דקידושין דף ב"ט.

עיין חזו"א [או"ח הל' לולב סי' קמ"ט סק"ג] מש"כ לתרץ [דשאני פדיון הבן דהוה כמלוה הכתובה בתורה שגובה מנכסים משעבדים] ולפעכ"ד י"ל דצויה בגמ' לפנים משורת הדין איזה קודם [פדיונו או פדיון בנו, אצל אה"כ מן הדין פטור מתרווייהו].

ביה"ל שם, ליקח קלף וכו', רק בשיש לו אבל אם אין לו לא חייבתו התורה בזה וכן בסוכה ובל המצות דהעשייה אינה אלא הבשר.

שו"מ שכתלקו בזה, עיין רעק"א סי' תרע"א בתחילת הקימון [לא כתבא שם].

ביה"ל שם, אבל עצם המ"ע ללבוש תפילין וכו' שהוא חוב המוטל על גופו וכו', דמוכר בסותו בדי להשיגם.

וכ"ע א"כ למה כתב רמ"א [הכא גבי אתרוג שלא יצבזב רק] עד חומש [מאי שכא כר חנוכה וד' כוסות שמוכר כסותו כדי לקנות המכרה].

סימון תרנ"ז

ביה"ל ד"ה כדי לחנכו במוצות, ופשוט דצריך שיהיו ד' מינין בשרין כמו בגדיל. עיין לקמן סי' תרכ"ח בשער הכיון או' ל"ו [דמכות חינוך הוא רק על עכס המכרה אצל לא על פרטי המכרה] ומש"כ שם בהג"ה [דלפ"ז לא צעי שיהיה השיעור כהוגן ד' תיכיס או ד' כוסות].

סימון תרנ"ח

שו"ע סעיף ב', אבל האתרוג מותר בטלמול דראוי להריח בו.

אצל הדס אסור להריח בו [כמו שפסק המחבר סי' תרכ"ג סעי' א'], כמש"כ מג"א לעיל סי' תרכ"ג [סק"א דמזה הטעם חלוק הדס מאתרוג לענין טלמול].

מ"ב סק"י, י"א דהני דקנו אתרוג למצוה ופרעי לאחר ההג לא יאות עבדי.

אצל אם לא פרעו הוה גזילה כמובא בנתיבות סי' כ"א בסקופו [לא נמאא שם].

שע"ת ס"ק ה', ועיין במחנה אפרים הל' קנין משיבה.

כ"ז סי' ז'.

שע"ת שם, גם במתנה יש לחוש כל שלא הביאו לרשותו.

ז"ע למה לא קנה בהגבהה.

שע"ת שם, ומי שמדקדק במעשיו יש לו להחמיר גם בזה [ליתן המעות בשעה שקונה].

וכ"כ הציאור הלכה הל' כיצית סי' י"א סעי' ו' [ד"ה תכמר גזול דהמדקדק ישלם טרם קשר הכיצית בצגדו כי היכא דליקני ליה מדאורייתא] אצל בהקפה יש להקל אם המוכר לא עייל וכפיק אזורי עיי"ש דמ"ז [סק"ק כ"ז].

שע"ת ס"ק י"ג, אפילו אנשים החרדים וכו' על ערבות אינם מקפידים להבין מבעוד יום וכו'.

ועל כן אין לקנות מקטון [דהא הקטן אינו יכול להקנות לו מדאורייתא והוה חקרן בלכס] ולא מהכי בזה חזקה עד שידע שכבר גדול שהציא ב' שערות [וע"ע מה שהעיר המחבר לעיל ריש סי' תרמ"ט].

מ"ב ס"ק כ"ח, ויש מהאחרונים דסברי דמצות חינוך מתקיים גם בשאול.

ועיין ברכת רפאל על סוכות סי' ל"ה או' ז'.

שע"ת ס"ק ל"ו, דמצות חינוך הוא רק על עצם המצוה ולא על פרטי המצוה.

ולפ"ז י"ל דא"כ ג"כ השיעור כיון ששמו עליו וה"ה ד' כוסות וכדומה, [ועי' לעיל סי' תרכ"ז בהג"ה שכתב המחבר על הציאור הלכה ד"ה כדי לחנכו] וע"ע בקהלות יעקב ליקוטים ח"ו ס"א [שם אינו, ויתכן הכונה לחלק י' סי' ז', להתם הוכיח מחלוקת בין הראשונים אי מוטלת מכות חינוך מדרכן גם על הקטן או רק על האצל].

שו"ע סעיף ט', שבל הקהל נותנים חלקם לכל מי שנוטלו לצאת בו.

וכ"ח כתב [בנתיבות סי' ל"ז] דמחשצין השתתפות הקהל בחליו לפי כפשות וחליו לפי תמון, וטעם דמ"א [דרכ לפי תמון] י"ל דק"ל דעניי פטורים כיון שאין להם תמון.

סימון תרס"ד

הג"ה סעיף א', כתבו הראשונים ז"ל שיש סימן בצל הלבנה בליל הו"ר וכו'.

ואז הוה זמן דליכא ולכן כתב מג"א קוק"י תס"ח [סק"ק ת"ו] שלא להקיז דם בליל הו"ר.

מ"ב סק"ב, והוא גמר החתימה וכו'.

ועיין בזהר ובספר יקוד ושורש העבודה [שער האיתון פרק ט"ו] מש"כ, ועיי"ש [בפרק ט"ז] גם לענין שמחת תורה דמהכי עדיין תשובה [אף שנמסרו הפתקין לשלוחין בהו"ר מ"מ עדיין לא ניתן להם רשות לפעול עד שמ"ע ואפשר ע"י תשובה לבטל הכל].

מ"ב ס"ק י"ח, וע"כ יש ליזהר שלא יהיה (הערבה) גזול ולא יבש.

ר"ל כל עלי הערבה [דביצשו רק רוב העלים יש תקילים לפי דעת הקוצרים דכנשרו רוב העלים כשר עי' כף החיים אות ל"ד] או ר"ל יבש העץ.

שו"ע סעיף י"א, וקצצו עובדי כוכבים ערבה בשבת והביאו בשרה.

שבת יכאל, וכ"כ בכף החיים [שם אות ח"ו] לענין יו"ט ושבת.

מ"ב סק"ב, ואם שכח ואמר את יום חג הסוכות ועקר רגליו אם צריך לחזור וכו'.

וצ"ל ח"י סי' כ"ח פסק דל"ז לחזור עיי"ש בדבריו [וכן הוצא בכף החיים כאן אות ג' בשם כמה פוסקים].

שע"ת סק"ב, ואמר את יום חג הסוכות ועקר רגליו וכו' ומחזירים אותו וכו' על חג הסוכות ממש נתבאר.

אבל אם נכשל בלשוננו יכא וא"ל לחזור, [וכן הוצא כאן בכף החיים אות ג' בשם הדרכי יוסף].

סימן תרס"ט

הג"ה סעיף א', ובליילה קורים בספר תורה.

יש לעיין אם מותר לכאח עיין אשר לשלמה סי' ג' בקופו.

סימן תע"ד

שו"ע סעיף ב', שלא קבעום למשתה ושמחה.

אבל ברמז"ס [פרק ג' מהל' חנוכה הל' ג'] איתא דהוה ימי [הלל ו] שמחה, וכ"כ הרי"ז ביאות מוצא בטור סי' ת"כ [ועיין לקמן בהג"ה שלאח"ז].

באה"ט סק"ג, ובמגילת תענית שקבעום למשתה ושמחה.

ועיין מ"צ הלכות יו"ט סי' תקכ"ט או' י"ט [דאף מי שמקנף עצמו מפני התשובה מ"ת בשבת ויו"ט "וחנוכה" ופורים] שחייב לאכול בשר ולשתות יין.

סימן תרע"א

שו"ע סעיף א', ואפי' עני המתפרנס מן הצדקה שואל או מוכר בסותו.

עיין רעק"א שחולק על הפר"מ.

מ"ב סק"ג, אבל אינו מחויב [לחזור על הפתחים ולמכור בסותו] רק בשביל נר אחד בכל לילה.

אבל אור שמח על הרמז"ס הל' חנוכה [פרק ד' הל' י"ב] חולק [דקבירא ליה דגם על ההידור מלכה שואל על הפתחים, ולמעשה לשון הרמז"ס גופא קצת

אבל ישראל דקצץ ערבה אקור לבן חו"ל דיו"ט שלו כיון לאקור משום מוקצה, [ולא התירו שבות אף במקום מלכה] עיין סי' תרכ"ה בשע"ת [סק"א] ובמ"צ [סק"ג], ובמנחת יצחק חלק שמיני האריך בזה [סי' כ"ט ופסק להלכה לבן חו"ל שאין לו ערבה אחרת כדי שלא לבטל מלכות ד' מינים יכול ליקח ערבה כזו שקצצה ישראל וקמך על צ' סניפים, א' מה שלדעת החכם כצי בן חו"ל הכמלא צא"י אף לענין מלכה לאורייתא מותר אף שדעתו לחזור, צ' מה שיש לעשות ששם מטלטל הערבה כשהוא אגוד בלולב והוא שעת קיום המלכה אין איסור אף דלא קי"ל כן להלכה וגם אין כוהגין כשיטת הח"כ מ"מ כדי שלא לבטל ממנו מלכה זו יש להתיר].

סימן תרס"ו

מ"ב סק"א, לא יפתור סוכתו דהא כל היום חובתו וכו'.

צ"ע דבלא"ה אקור [דקתירה כמי בכלל מלכת חוה"מ כ"פ המחבר ריש סי' תק"מ] משום מלכת חוה"מ ועיין כיץ אליעזר חלק י"ב.

סימן תרס"ז

שע"ת סק"א, לענין חיפוש בס"ת משבת ליו"ט וכו' ובא"ר נקט מיו"ט לשבת.

ואפי' עירובי תצטילין לא מהני, עיין ש"ע הרב סי' תק"ג [סעי' ג' דלא מהני עירובי תצטילין רק להכנת כורכי סעודה ולכך אין להכין הספר תורה לא מיו"ט ראשון ליו"ט שני ולא מיו"ט לשבת] וכ"כ רעק"א כאן, [על גליון השו"ע לדעת הר"ן דלא מהני עירובי תצטילין רק לכורכי סעודה, אמנם לדעתו קצר הגרעק"א לכיון דשייך הואיל ומיקלעי אורחים מותר להכין הס"ת מיו"ט לשבת]. [ואצ"מ בתשובות].

סימן תרס"ח

שו"ע סעיף א', ותתן לנו את יום שמיני העצרת הזה.

ואם התפלל תפילת חול אבל אמר יעלה ויבוא יכא כמו לעיל בשבת, [סי' רס"ח סעי' ד' דאף אם לא קבע צרכה צפני עצמה לשבת מ"מ אם הזכיר של

מוכח כן דכתב שם סוף הל' י"ז בזה"ל דעני שואל על הפתחים ולוקח "שמן וכרות" עכ"ל.

מ"ב סק"ה, ואם יש לו ט' וכו' ובלי ג' לא ידליק שתיים רק אחת.

וכ"ד צית הלוי [בספר צית הלוי עה"ת בקופו דעניכי חנוכה ד"ה חד אחר טעמא דכ"ש (בכדפס קס"ג ע"א)] אבל בספר א"ע חולק.

מ"ב סק"ל, אבל אם הדליקה למטה מב' ונטלה משם והניחה במקום אחר תוך ב' יוצא.

היינו דליעצד אבל לכתחילה יש להזהר בזה [שלא לטלטל את הכרות עד שיושלם שיעור חכי שעה] כמ"ש לקמן סי' תרע"ה דמ"ז סק"ו.

מ"ב ס"ק מ"ה, ומ"מ לא יחזיר [המברך בביהכנ"ס] לומר בביתו ברבית שהחיינו [אם לא בשמברך להוציא את אשתו].

ובספר אגרות משה תמה בזה למה לא יצרך שהחיינו על המנורה החדשה וכמו שמצרך שאר צרכות צציתו.

סימן תרע"ב

מ"ב ס"ק י', ואפילו ללמוד אסור משהגיע זמנה וב"ש אכילה וכו'.

עיון מג"א [ס"ק ה' שכתב וז"ל וטוב להדליק קודם אכילה], וכ"ע דהא מדינא אסור [לאכול קודם הדלקה, וא"כ כ"ע מ"ט כ' וטוב דתשמע דמעיקר הדין מותר]. ואולי כוונתו לטעימה דשרי מדינא, כמ"ש המג"א דסי' תל"א [ס"ק ד', דאף דאסור לאכול לפני דדיקת חמץ, מ"ת טעימה שרי].

מ"ב ס"ק י"א, עד עמוד השחר.

ותשמע דלאחר עמוד השחר אין להדליק, אבל מהטור תשמע דכל זמן שיכול להכות מאור הנר, אפשר להדליק והוא זמנו, [דכתב דאם עבר כל הלילה ולא הדליק ציוס המחרת, דשרגא דטיהרא מאי אהני וכו', ותשמע דכשמועיל אור הנר עדיין יכול להדליק].

סימן תרע"ה

באה"ט סק"ג, ואדם שהדליק יכול להדליק לאשה ולברך ובגון שעומדת אצלו בשעת הברכה.

וכ"ע מ"ש מצדיקת חמץ להשליח מצרך [וראו להקשות דהרי בשליח לצדוק החמץ הרי הוא מצרך ומקיים המנורה במקום דעה"כ אע"פ שאין דעה"כ עומד לידו לשמוע הצרכה וכ"כ להלכה לעיל סי' תל"ז דמ"ז סק"י וז"ל ואם הדעה"כ אינו צדק כלל ומנורה לאחר לצדוק אותו אחר מצרך דהוי כשלוחו גם לענין הצרכה הרי שכלי לייחס פעולת השליח למשלח לא דעינן שישמע המשלח את הצרכה רק גם הצרכה שעושה השליח ציון לציון עכמו הרי זה מתייחס למשלח מדיון שלוחו של אדם כמותו וא"כ אמאי הכא הוצרך שתעמוד אלכו דשעת עשיית הצרכה] ואפשר דצרכת דשעה ניסים חוצת גזרא בגופו [להודות על הנס לכך צריך שהיה תשמע ומהני מדיון שומע כעונה משא"כ שאר צרכות כגון גבי צדיקת חמץ שהוא צרכת המנורה הרי הצרכה חוצת העושה ואם השליח עושה המעשה יעשה גם הוא הצרכה, ועי' עוד דהערה שלאח"ז].

מ"ב סק"ט, ובן איש מברך לאשה ויוצאת ידי חובתה אם עומדת שם ושומעת הברכה לא בענין אחר.

ר"ל דלא יאכל הצרכה [אבל עכס המנורה יאכל דמה שהיה הדליקה גם עצורו אף שאינו עומד שם אבל את הצרכה לא יאכל, ודפרט למה שכתב המחבר דהערה שלפכ"ז שצרכת דשעה ניסים הוא חוצת הגוף מוצן ציותר שאינו יואל אם לא עמד שם] ועיון ד"ח [שכתב כאן בקוף הקימת בזה"ל אבל אשה מדלקת אף להוציא את האיש וכו' ושאינו מקרא מגילה דהוי כקריאת התורה שאינה מוציאה את האיש וכן המנהג שהאיש קומד על אשתו שמדלקת עליו צציתו ואע"פ שהיה עכמה מדלקת ולא ע"י שכינו עכ"ל, הרי דלענין לכאח עכס המנורה יואל האיש אף שאינו צציתו ואשתו מדלקת עליו (דלשון מדלקת עליו משמע שהוא אינו צצית עיי"ש) וא"כ כל כוונת המ"ז היה דבענין אחר אינו יואל הצרכה אבל המנורה יאכל ככל ענין].

סימן תרע"ו

שו"ע סעיף א', המדליק בליל ראשון מברך. ויטול ידיו כמ"ש לעיל סי' תל"ז [מ"ז סק"ז דשם מהרש"ל וזה רק משום נקיות].

שו"ע שם, ג' ברכות להדליק נר חנוכה ושעשה ניסים ושהחיינו.

ויציא עצמו לשמח שזכה לקיים מצות הדלקת נר חנוכה [עי' כף החיים כאן אות ח'], ויכון לפטור ג"כ הלכ' שאומר צימיו חנוכה והולאה בתפילה.

מ"ב סק"ב, ואם נזכר אחר ההדלקה אינו מברך בלילה זו עוד (שהחיינו).

ולדעת המאירי מצדך אפי' ציום כנלעכ"ד ועיין שער הכיוון, [סק"ג שהביא לשון המאירי מי שאין לו להדליק ואינו במקום שאפשר לו לראות י"א שמצדך לעצמו שעשה ניסים ושהחיינו בלילה א' ושעשה ניסים בכל הלילות והדצרים נראים עכ"ל ו"ע עכת"ד שער הכיוון, אך כ"ז כשאין לו וכאן כששכח יש לו הענה לצדך בלילה אחרת - אמנם צליל ח' כשאין לו כבר עוד לילה יצדך ציום, וכ"מ מדברי שער הכיוון שהביא את דברי המאירי לענין מי שכח אף בלילה הח' ועי' עוד מש"כ המחבר לקמן סי' תרכ"ז על המ"ז סק"ו וביאור הלכה שם ד"ה ושהחיינו].

שו"ע סעיף ג', בשו"א נר חנוכה מברך וכו'.
דווקא תוך חצי שעה.

מ"ב סק"ז, אחר שהדליק נר ראשון (אומר הנרות הללו).

וכן ראוי לעשות למש"כ הפר"ח דהוה הפסק, ועיין הגר"ז סי' תל"ז או' ז' ויתכן הכונה לאות ו' שם, לכתב דהצדק לא ישיח צין צרכה לתחילת הצדיקה אף בענינים שהם כורך הצדיקה אבל אחר שהתחיל לצדוק מותר, הכי כמי המדליק אל ישיח דהיינו אמירת הנרות הללו אף אם יהא נחשב ככורך ההדלקה מ"מ גם זה אין לעשות לכתחילה צין צרכה לתחילת קיום המצוה שעליו מצדך].

ואם אמר קודם לכן עיין פר"ח ו"ע דצדקיו.

שע"ה צ"ס סק"ה, ואף דבפמ"ג נשאר בזה בצ"ע [אם נזכר קודם שגמר להדליק כל הנרות שיכול לברך כל הברכות].

ובקום"י תל"ז צ"מ שם כתב ואם לא הדליק כולם מצדך [דהפרמ"ג קוצר להא לאמרינן אף דכל המצות מצדך עליהם עובר לעשייתן אם לא צירך קודם העשיה מצדך אח"כ היינו רק כל זמן שנמשכת עשיית המצוה כגון לבישת הכיכית או התפילין וכדו' אבל אם כבר

נגמרה עשיית המצוה אף שעלם המצוה קיימת עדיין כמו עשיית מעקה אם לא צירך לפניה שוב אינו מצדך, ולפ"ז ה"ה נר חנוכה דאם לא צירך קודם ההדלקה שוב אינו מצדך אחר הדלקתה אף שעדיין המצוה קיימת לכה"פ תוך חצי שעה ראשונה, מ"מ העשיה כבר נגמרה אמנם אם עדיין לא גמר להדליק את כולם כיון שעלם העשיה עדיין נמשכת יכול לצדך כשנזכר] ועיין מג"א סי' תרכ"א ס"ק כ"ה [צד"ה כתב] מש"כ בשם הרמז"ס שיצדך על הכר הנוסף [התם איירי לענין אם צערה שצירך לא הדליק הכל אך היה כוונתו על כל הנרות שצריך להדליק בלילה אינו חוזר לצדך כשמוסיף להדליק אבל אם לא היו לו כל הנרות אזי בכל נר שמציאים לו עוד חייב לצדך שנית] ופשוט דגם כאן יצדך [דלכאורה ניתן ללמוד מדברי הרמז"ס גם לענינינו שיכול לצדך אם שכח לצדך בתחילת ההדלקה שיצדך כל זמן שמדליק ועוסק במצות הדלקת נר חנוכה ללא גרע ממש"כ הרמז"ס גבי מי שכבר צירך אך לא היו לו כל הנרות שמצדך עוד משום שכל נר הוא חלק מהמצוה] ו"ע.

סימן תרע"ז

מ"ב סק"ב, [שמן הנותר מנ"ח שנתערב ואין סי' לבטל] עיין ביו"ד סי' צ"ט סי' דיש מתירין בבל איסור דרבנן להוסיף עליו אם נתערב ולכן בתב באן יש מי שאומר.

ועיי"ש בחות דעת לצאר שיטה האוסרת [אין הכונה לשיטה האוסרת להוסיף צדיטול איסור דרבנן, אלא להתם מצאר החות דעת השיטה המחלקת צין הוספה צדיטול איסורי דרבנן להוספה צדיטול נר חנוכה אף שגם זה איסור דרבנן, מטעם דכל מה שהתירו להוסיף צדיטול איסור דרבנן הוא רק צאיסורי אכילה שנאסר המאכל וע"י תוספת האיסור צטל מציאות הטעם של המאכל האסור לכך התירו צאיסור דרבנן כיון שאינו מרגיש יותר טעם האיסור אבל כבר חנוכה שהוא איסור הנאה דרבנן מה צכך שציטלו קוף קוף כהנה מן האיסור ולכך יש קצרא ללא מהכי בזה ציטול].

סימן תרע"ט

שו"ע סעיף א', בערב שבת מדליקין נר חנוכה תחילה ואח"כ נר שבת.

עיון בזה פרי יצחק ח"ב סי' ח'.

הגה שם, ומברך עליהם כמו בחול אע"פ שמדליקין בעוד היום גדול.

עיון ביאור הגר"א [דכתב על דברי הרמ"א שמהרש"א והר"ן מוכח שיעשה הצרכה משתשקע או קודם (משמע קמחך ממשי)].

מ"ב סק"א, אבל אשה המדלקת ביוון שהמנהג שמסתמא מקבלת שבת בהדלקתה א"כ לא תדליק שוב של חנוכה אלא תאמר לאחר להדליק.

וי"א דמהני שאלה על קבלתה לכורך תכונה.

מ"ב שם, אלא תאמר לאחר להדליק.

עיון פרמ"ג [בא"א סק"א, דיש להקשות הרי מה שמדליק אחר עבודה הוא מדין שליחות, והא היא אינה יכולה להדליק כיון שכבר קיבלה שבת בהדלקת כר שבת, וא"כ איך היא יכולה לעשות שליח והא כל מידי דאיהו לא תמי עבד שליחי' כמי לא תמי עבד ותו' דשאיני הכא שזה דין צתמון שהתמון שלה ידליק והוא כמעשה קוף בעלמא ואין צריך לזה דין שלוחו של אדם כמותו אמנם נשאר צ"ע איך יצרך האחר את הצרכות הרי אינו שליח].

סימן תרפ"ב

שו"ע סעיף א', כל ימי חנוכה אומר על הניסים בברכה מ"ז בברכת הארץ ובתפלה בברכת מורדים.

ואם מצרך כבר לאחר חנוכה אינו אומר [היינו אם התחיל ואכל כזית מצעו"י אפ"ה אינו אומר עה"כ כשמצרך צלילה ודלא כשבת ויו"ט וכן כתב הטור בסי' תרכ"ה לענין פורים] כ"כ מהר"ם, ואע"פ שיש חולקים עדיף [וכן פסק המחבר בסי' קפ"ח דאף בחנוכה ופורים אומר עה"כ אם התחיל לאכול מצעו"י] שלא לומר כיון דאינו אלא רשות [וכן הכריע הכף החיים בסי' קפ"ח אות ת"ג מזה הטעם עיי"ש].

שו"ע שם, ואם לא אמר (עה"נ) אין מחזירין אותו.

וי"ח [כ"כ הראצ"ה עיי"ש], ואולי דקצרי שחייב לאכול פת כמש"כ הב"ח סי' תרפ"ב דהוא יו"ט [כ"מ מדברי הב"ח בסקוף דבריו דל"ה כל דכיון דאנו קוצרים כדעת מהר"ם שחייבים לאכול פת בחנוכה לכך חייב לחזור].

באה"ט ס"ק א', בזמן בלא וא"ו, ט"ז, דלא בלבוש שבי' לומר ובזמן הזה בוא"ו.

עיון ט"ז ס"ק ה' טעמו בזה וז"ל [ובנוסף על הכיסים כתוב בלבוש שיש לומר צימים ההם צמון הזה בוא"ו, כדי לכלול כל הכיסים שעשו לאבותינו ולפרוט אותו הנס לעכשיו וכו', ולא נראה לי כן וכו', ותו דהא בעובר במקום שנעשה לו נס אומר וכו' במקום הזה וכו' ולא אמר ובמקום הזה לכלול ג"כ שאר כיסים נסתרים וכו' עכ"ל]. ולמש"כ ספרי צעש"ט [עו' קדושת לוי לחנוכה] דהנך מתחדש בכל שנה, יש לומר דצאותו זמן מתחדש הארה של כיסים כמו שהיה צימים ההם [ולהכי צריך לומר וצמון הזה] משא"כ בנך פרטי [להכי אמרינן רק במקום הזה דאיירי רק לגבי הנס ההוא בלבד].

ביאור הלכה ד"ה מדליקין, ובאשכול הלבות חנוכה בתב וז"ל ראיתי רבים מברכים קודם הבדלה ולי הבותב נראה שטעות בידם עכ"ל.

וכ"כ הראצ"ד צתמים דעים [סי' קע"ד דאין שום עסק קודם הבדלה ואם היה אפשר לא היו מדליקין אפי' את הנר לצרכת מאורי האש קודם הבדלה, אבל מה נעשה שישנם אנשים בעולם שכיון שכזרק דבר אחר מפיהם ואפילו בטעות מחזיקים בו].

סימן תרפ"ג

שו"ע סעיף א', כל שמונת ימי חנוכה.

וצ"ע אם קרא חזי הלל אם יא, ועיון סי' תפ"ח שער הכיון או' ב' [שם איירי רק שאם החסיר תיבה אחת או פסוק אחד צריך לחזור ולקרוא ולא יאמר כשהוא נזכר כדי שלא יהא כקורא למפרע], וכן אמרו הלומדים דחייב לקרוא שוב בצרכה [ועו' צביאור הלכה סי' תכ"ב סוף ד"ה למפרע שכתב דאם החסיר תיבה או פסוק חוזר וקורא אמנם לענין צרכה נראה שלא יחזור לצרך דבלא"ה איכא ראשונים דקצרי דאין מצרכין עיי"ש, והנה התם איירי צר"ח דאיכא דקצרי

באה"ט סק"ב, והב"ח כתב דבין קטן היודע למי מברכין ובין שאינו יודע למי מברכין עולה, והטו"ז כתב דזוקא קטן היודע וכו'.

נראה דסברת הס"ח והטו"ז להצרכה היא מחמת הצורך והוא ככל קריאת הצורך דקטן עולה ואין הצרכה שייך לעצם המכונה של קריאת זכור שאין הקטן חייב בה.

מ"ב ס"ק י"ד, וע"ב צריך הקורא לבוין להוציא בל השומעים.

וגם ע"י לימוד י"א שיכא.

מ"ב ס"ק ט"ז, דטוב יותר שיבוא למקום שקורין המגילה בצבור.

ובספר מרחשת כתב [חלק א' קי' כ"ז] למקיימים בזה מצות זכירה מחית עמלק [דכ' מצות יש בקריאת המגילה אחד פרקוס הכס והשני מצות זכירה].

מ"ב ס"ק י"ח, וע"ב מהנבון שהקורא יקרא שניהם.

וכחלקו בזה אי צריך לחזור כל הפסוק.

שער הציון סק"ה, דעשה דאורייתא לקרות פרשת זכור בעשרה איני יודע שום מקור לזה.

אפשר כוונתו ללאחר תקנה זו של חז"ל לא יוכלו מצוה דאורייתא [זו] באופן אחר.

שעה"צ שם, דעיקר קריאת זכור הוא מ"ע דאורייתא.

ומן התורה אין לזה זמן אלא פעם אח' בשנה כ"כ החינוך ובח"ס אה"ע קי' קי"ט כתב דיוכלו כשקוראין בתורה צפרשת השבוע, ולמ"ד מצות כריכות כוונה כלעכ"ד ללא יכא וכ"ע, ואפשר דלכו"ע לא יכא כיון דבעל קורא לא כוון להוציאו בקריאה משום מצות זכור.

שם.

ולפ"ז [דזכור דאורייתא היא הקריאה] אין קומטין על חזקה דרצא וגם אינו יכול להוציא אחרים.

סימן תרפ"ו

סעיף ב', ואם מצטערים הרבה לא יתענו.

דאין מצרכין כלל על קריאת ההלל וצפרט ציחיד וא"כ בחוכה דלכו"ע דגומרין את ההלל דמצרכין נראה להדיא דאם חוזר לקרוא צריך גם לחזור ולצרך.

שו"ע שם, גומרין את ההלל.

י"א דאף נשים חייבות בהלל וי"א דנשים פטורות [כף החיים קי' תכ"ז אות כ"ח ז"ל נשים פטורות מכל הלל מפני שהיא מצוה עשה שהז"ג והציא שם דלדעת ר"ת אם רוצות יכולות לקרות והציא שאף יכולה לצרך, ובר"ח יותר טוב שלא תצרך שהרי אף אנשים י"א שלא יצרכו בר"ח שאינו אלא מנהג].

סימן תרפ"ד

שו"ע סעיף א', ביום השמיני מתחילין ביום השמיני.

ואיתא דספה"ק דאז הוא גמר טוב של ימים נוראים.

הגה סעיף ג', ואם טעה והתחיל לקרות בשל חנוכה צריך להפסיק לקרוא של ר"ח.

עיון בשו"ת הרמ"א קי' ל"ח או' ז' [דמדינא היה לקרוא של חנוכה קודם ואח"כ של ר"ח ולהפטיר בשל ר"ח, ובכף החיים כתב כאן אות כ"ו בשם כמה פוסקים שאם טעה והתחיל בשל חנוכה יסיים לכהן הקריאה בשל חנוכה].

מ"ב ס"ק י"ז, עיון בטו"ז שכתב וכו'.

ועיון במגן אברהם [סק"ה דפקק להלכה כהרמ"א ואף ביאר דאין כאן דין אין מעבירין על המצות כמו במי שפגע בשל ראש לפני של יד] וצביאור הגר"א [כאן גם הוא פסק כהרמ"א והציא מקור לזה דאמרין אין משגיחין בחנוכה].

סימן תרפ"ה

שו"ע סעיף ז', בני הישובים שאין להם מנין צריכים לבוא למקום שיש מנין בשבתות הללו כדי לשמוע פרשיות אלו [זכור ופרה].

לכאורה ראיה מכאן דחייבין ללכת לעיר אחרת לקיומי מצות עשה ובחיי"א נסתפק בזה וכ"כ או"ט בתשובה קי' כ"ז.

סימן תרפ"ח

ש"ע סעיף ב', אפי' אינם סמוכים בגון שהם
בהר או שסמוכים להם אפי' אינם נראים עמהם
בגון שהם בעמק וכו' קורין בט"ו.

ול"ע מקלתו זהר ומקלתו צעמק.

מ"ב סק"ח, מי שדינו לקרוא בט"ו אינו יכול
לקרוא ולפטור לבני י"ד.

ועיין קהלות יעקב ח"ה [סי' כ' לענין נשים שאין
יכולות להוציא האנשים לחץ דהם היו צאותה הנכ
ולכך חייבים בקריאתה ת"ת רק בחלק מכות פירסומי
כיקא שיש בזה כתחייבו אבל בחלק המכות ת"ת שיש
לאנשים בקריאת המגילה כנוסף למכות פירסום הנכ
בזה לא כתחייבו הנשים ואינן יכולות לפ"י להוציא
את האנשים] וח"ו [סי' ה' דהתם הגידון בקריאת
המגילה אי הקריאה היא המכונה או השמיעה,
לענינינו אם הקריאה מכונה פשוט שזה שדינו לקרוא
בט"ו אין קריאתו קריאת חיוצא שיוכל להוציא את
הבן י"ד שצריך היום לשמוע קריאה של צד חיוצא,
אמנם אי המכונה בשמיעה יש לדון מצד מחלוקת הצית
הלוי והחזו"א המוצא בקהלות יעקב שם לדעת הצית
הלוי דשומע כעונה היינו שהשמיעה גופא נחשבת
כאמירה א"כ מה צדך שהקורא הוא בן ט"ו ת"ת הבן
י"ד שומע ושמיעתו נחשבת כאילו הוא קורא, אמנם
לדעת החזו"א דשומע כעונה זה דין כירוף של הקריאה
עם השמיעה א"כ צנידון דידן א"א לכרך כיון דהקריאה
באה תמי שחינו צד חיוצא היום ועי' עוד מש"כ
המחבר על הגליון לקמן סי' תרפ"ט סעי' ב'.

שער הציון סק"ט, בבל ספק [אם המקום חייב
בקריאה בי"ד בט"ו] לא יקרא אלא בי"ד וכו' ובזה
הוא יוצא בדיעבד אפילו לבן ברך.

[זה מה שכתב השעה"ז דיוצא דדיעבד אפילו לבן
כרך הכוונה היכא שכן כרך עבר וקרא בי"ד היינו
ודווקא אם טעה אבל לכתחילה וצמזל לא יא, חזו"א
[או"ח סי' קכ"ג אות ב' דל"ה צדין צני כרכים, וזה
ביאר החזו"א שם למה צאמת תיקנו חכמים צפיקות
לקרוא בי"ד ולא בט"ו כי בט"ו הוה ספק מכה אבל
בי"ד הוה ודאי מכה כי הרי אף ודאי בן כרך אם
טעה וקרא בי"ד יא.]

ויולדות עי' צאר היטב [סק"ג דכ"ט הוא לפטורות
מלהתענות כל שלושים יום], ויש מחמירין עיין סוף
סימן תרכ"ז צצואור הלכה צסס הראצ"ד והמאירי,
[דנהגו לקרות קצת מצעו"י כדי להקל על החלושים
והמעוצרות שלא יתענו יותר מדאין וכ"כ מהרי"ל
בחולה, וי"ל כוונת מהרי"ל אם התענה אע"פ שאינו
מחוייב [דהא חולה לא היה לו להתענות כלל] וכן יש
לדחות הראצ"ד והמאירי.

מ"ב סק"ה ה', מעוברת ומניקה וכו' אפי' אינן
מצטערות אבן מדברי הב"ח לא משמע בן.

וכ"כ החי"א [כלל קכ"ה סעי' ג' וז"ל ולכן יש להקל
בו לעת הכורך כגון מעוצרות ומכיקות או אפילו חולה
קצת מכאצ עינים שאם תצטערים הרבה לא יתענו
עכ"ל הרי לכלל מעוצרות ומכיקות יחד עם כואצי
עינים לענין לפטורים רק צמצערים הרבה].

שער הציון ס"ק ט"ו, ומי נבלל בשם בעל
ברית מבואר לעיל.

ועיין צדעת תורה דה"ה קוואט"ה.

שם ס"ק ט"ז, יש להקל לבעל ברית לאכול אפי'
אינו נדחה (התענית אסתר).

וה"ה לחתן ציום חופתו כמש"כ צשע"ת [סק"ה
צסס הצרכ"י שאינו מתענה צתענית אסתר].

סימן תרפ"ז

מ"ב ס"ק י"ב, אבל סמוך לחשיבה יקרא
המגילה דהא מת מצוה אפשר לקברו בלילה.

ול"ע דמצטל מכות עשה [היינו עשה דקצור
תקצרו], ועי' צשו"ע הגר"ז סי' תכ"ה צקו"א סי' או'
ג' [דעשה דקצור תקצרו הוא לפני השקיעה דכתיב
קצור תקצרו ציום ההוא אלא ללאו אינו עובר עד
למחר דכתיב לא תלין וא"כ העשה צריך לדחות
הקריאה שהיא רק מכה מדברי סופרים], ועיין שו"ת
אצ"כ או"ח ח"צ סי' ת"ו, [או' א' שהוכיח מלשון החינוך
מכה תקל"י שכתב מכה לקצור ציום המיתה והעובר
על זה והלין את המת שלא לכבודו צטל עשה זה
מלצד שעבר על לאו עכ"ל הרי דגם העשה אינו עובר
עד שהלין, ועפי"י מובן מאי דכתב המ"צ שיקרא
המגילה דהרי את המת יכול לקצור צלילה].

שו"ע סעיף ד', בדרך שהוא ספק אם הוקף בימי יהושע אם לאו וכו' ולא יברך בי אם ב"ד שהוא זמן קריאה לרוב העולם.

ועיין בטור שהביא בשם אחריו הר"י ז"ל [וז"ל כרך שהוא ספק אם הוקף וכו' כתב אחי הר"י ז"ל מקתצרה שיקראו בלא ברכה בשני הימים ביום ט"ו לא יברכו לשמא אינה תוקפת חומה וביום י"ד לא יברכו לשמא היא תוקפת ועדיין לא הגיע זמנה וכו' עכ"ל], ר"ל ואפילו בשעת הדחק לא יבא [בקריאה לפני זמנה], ומהרי"ל הביא לזה ראייה מירושלמי פ"ג תמגילה ה"ג דאי' התם בן עיר שעקר דירתו לכרך כתחייב כאן וכאן [ומזיזן דאף דכבר קרא בי"ד ת"ת חייב כמי לקרוא בט"ו], ואם כאמר דזדיעבד יבא בקראה לפני זמנה א"כ אמאי יקרא תו בט"ו, ותו איך יברך, וע"כ דזדיעבד כמי לא יבא [ולהרמז"ס דק"ל דבספק קורא בשכיחה אבל תברך רק בי"ד בפ"א תמגילה הי"א, וביאר הטעם משום דבי"ד הוא זמן קריאתה לרוב העולם, א"כ ת"ט צבן עיר שהלך לכרך כתחייב גם בט"ו לברך] כ"ל דיש לבן כרך [זה] צ' קיצות לחיוב א' משום רוב העולם [ולהכי קורא בי"ד], צ' משום בן כרך [דעתה הוא כבר בן כרך, ולהכי קורא גם בט"ו], ולפ"ז נראה דאם בן כרך עקר דירתו כליל ט"ו דכתב בירושלמי דפטור מכאן ומכאן [דכ"ז דעקר כליל ט"ו] אבל אם בא ביום י"ד לעיר חייב צבן עיר [משום רוב העולם וגם עתה נעשה בן עיר] משא"כ לרבינו יחיאל דפטור ללא ס"ל הטעם דרוב העולם וכמשכ"ת, והטעם דנעשה בן עיר כמי לא ס"ל דטעם זה כתבנו דוקא לשי' הרמז"ס לכיון דק"ל הטעם דרוב העולם א"כ ת"ט הירושלמי מחייב צבן עיר שעקר וכו' גם ביום ט"ו וע"ז כ"ל משום דנעשה בן כרך, וא"כ ה"ה הכא דנעשה בן עיר, משא"כ לר"י טעם הירושלמי מבואר בפשיטות דלהכי קורא גם בט"ו דכתחייב בשכיחה בשוה ביום י"ד היה בן עיר וביום ט"ו היה בן כרך וא"כ באופן הפוך לר"י פטור דל"ל הכי טעמא, וכמשכ"ת].

בשו"ע סעיף ו', יום ט"ו שחל להיות בשבת וכו' ואין עושין פעודת פורים עד יום אחד בשבת. ויש לחקור אי הוה תשלומין [דעיקר החיוב הוא בשבת אלא דא"ל לעשותה בשבת ע"כ משלימין ביום ראשון, או דעיקר חיוב הקעודה בחל ט"ו בשבת הוא

ביום ראשון], וכ"ת למי שנעשה צר מלוא ביום א' [דאי הוה עיקר חיובא חייב, ואי לאו הוה תשלומין פטור דבעיקר זמן החיוב היה הטור ול"ש ביה תשלומין].

שו"ע שם, מקדימים לקרותה בע"ש (בשחל ט"ו בשבת) וגובים מעות וכו'.

ואם לא נתן בע"ש יכול גם ליתן בשבת דבר מאכל לעניים.

ביאור הלכה ד"ה בן עיר שהלך לברך, למעשה אני מבקש מהקורא שלא יסמוך עלי לענין ברכה.

וכ"פ החזו"א [או"ח סי' קכ"ז אות ו'] צ"כ שהיה צעיר וחזר לכרך ובאופן [דמייני צ] ביאור הלכה לא יברך.

מ"ב ס"ק י"ח, והרדב"ז ח"א סי' קמ"ז וכו', ות' מ"ב וכו'.

כ"ז כ"ל תק"ז, [ת' מ"צ] כ"ל כוז"י

שם, וגם משלוח מנות בשבת.

כ"ע הרי אין מקנים בשבת [כדאיתא באו"ח הל' שבת סי' של"ט גזירה שמא יכתוב] ויהיה ראייה דל"כ קנין [היינו דיכול לתת משלוח מנות ואין צריך שהמקבל יקנהו ע"י קנין וא"כ אינו דומה למקח ומתכר ולא גזרו שמא יכתוב ולכך מותר בשבת], וכ"ע. ולק"ת דלכורך מלוא מותר להקנות וזהו ג"כ לכורך שבת, אבל לשיטת מור וקאיעה הוצא בשע"ת [סק"ו], כ"ע [משום דהמו"ק כתב הטעם דדבר צעתו מה טוב ופירסומי כיסא הוא וא"כ אין כאן הטעם משום צורך שבת]. וכ"ל לשיטתו שקוצר דמשלוח מנות לא הוה לכורך קעודה אלא להרבות מריעות [וא"כ או דהיתר לשלוח בשבת הוא דלא צעיקו קנין רק הענין להרבות מריעות ואין צריך שיקנהו המקבל בשבת או דגם זה עצמו צורך מלוא מה שמרבה ריעות ואפילו אין זה לכורך קעודת שבת].

מ"ב שם, דאמרינן בירושלמי וכו' יצא זה [שבת] ששמחתה בידי שמים הוא.

ומשמע מירושלמי דשבת חייב בשמחה, [ובספרי אי' עה"פ (במדבר י' י') וביום שמחתכם אלו שבתות, ועיין בתו"ת שם שהביא דכן משמע מהירושלמי כאן].

הרי לרגת חיובו שהוא מדברי קבלה אינו שומע ממנו
שגם הוא מחויב מאותו לרגה.

הגה שם, מברכת לשמוע מגילה.

וכתב ה"ח דאם אחר קורא לה הקורא מצד על
משמע מגילה, וזה כמ"ס כאלן שערי תשובה ח' א'
ועי' מה שכתב המחבר על גליון השערי תשובה.

מ"ב ס"ק ו', והנה לעיל בסי' תרע"ה ס"ג הביא
המחבר דיש מי שמכשיר בקטן שהגיע לחינוך,
שיבול להוציא וכו'.

ועיין מג"א ס"ק ד' וז"ל וז"ע להרצ"י פסק דקס"י
תרע"ה כדעת ז"ה שמכשיר בקטן [שהדליק נר חנוכה]
והכא סתם ופסק כדעת האוסרים [דהשומע ממנו
לא יאכל] ודוחק לחלק בזה, עכ"ל. ויש לחלק דקריאת
מגילה הוה חובת גברא [משו"ה כיון דקטן לאו בר
חיובא אינו מוסיף], משא"כ נר חנוכה הוה חובת הבית
שיהיה נר דולק וקטן כשר, ועיין אליהו רבה סי' תרע"ה
סק"ו מש"כ בשם תוס' [דהציא דכ' ש"ג בשם תו'
דאע"ג דמקרא מגילה לא פטרה שמה כ"ח קולא הוא
כדאמר לקמן דמשתתף בפריטי, ע"ש].

מ"ב סק"ו, דעצם קריאת המגילה הוא רק מדברי
סופרים.

ולפ"ז סמכינו אחזקה דרבה, אבל בשו"ת אב"כ
[או"ח חלק ב'] סי' תקט"ז [לענין בן י"ג שנה שכתב
מגילה ולא כדק אס' יש לו שערות] כתב דהרמב"ן
חולק וקוצר דהוה כדאורייתא [ולכך פסק להלכה דס"ת
שכתבו בן י"ג ואין ידוע אם יש לו שערות כשר אבל
מגילה פסול], אבל בנשים יש להקל כיון די"א דקטן
מוסיף נשים, עיין באר היטב [סק"א שכתב כן, דקטן
שהגיע לחינוך מוסיף נשים בקריאת המגילה, ומדבריו
מוכח שאין בזה חולקים].

שערי תשובה סק"ב, ביון שהוא עצמו הקורא
י"ח בקריאה אע"פ שלא השמיע לאזנו.
ואפי' נשים יאכלו כ"כ בזכרון שמואל עיי"ש טעמו.

סימן תר"צ

מ"ב סק"ה, ואפילו אם חיסר ממנה רק תיבה
אחת לא יצא.
וז"ע אם חיסר אות אחת.

שער הציון סק"ל, והפ"ח מצדד שיעשו
הסעודה בשבת וגם ביום א' וכן המשלוח מנות
בשתייהן.

והחזו"א כתב [או"ח סי' קכ"ה אות א' דל"ה
ולהאמור] למשלוח מנות בע"ש.

סימן תרפ"ט

שערי תשובה סק"א, ואין לעשות בן (שהאשה
תברך) אלא הקורא יברך.

וזה תליא בפלוגתא לגבי זרכה"ת לגבי קומא אי
יכול לברך, כ"כ בספר מח"צ הכ"ל [כאלן ס"ק ד' דקצר
דכי היכא לאין מצרכים על התורה רק מי שקורא
ולא מי ששומע ולא אמרינו שומע כעונה רק בקדיש
קדושה והלל אבל בתורה רק הקורא מצדך ללא סגי
בשתייה רק בקריאה וא"כ אין לברך על מה שמצוה
עושה מצוה והכי כמי לענין מקרא מגילה] אבל יש
לחלק. ועיין רמ"א סי' תרכ"ז סעי' א' [שכתב שאחד
מצדך שהחיינו והשכי קורא]. שו"ר מש"כ דצ"ר על
פורים סימן י"א עיי"ש ולפ"ז לא דמי להכ"ל.

שער הציון סק"ד, דבאן לא שייך הטעם שהיו
באותו הגם.

ונראה הטעם להגזירה לא היתה על עצדים
ומוכרח דהרי המן עצמו היה עצד למרדכי והגזירה
לא היתה אלא על זרע ישראל ולפי"ז קשיא מנר [דהרי
גם אכלו שייך לומר שהם לא היו באותו הנס], ועכ"ל
דכל גר דמי להכ"ל ששם יהודי בכלל הגזירה, וז"ל
דעצד הוה עם הדומה לחמור ואין שמו עליו.

שו"ע סעיף ב', וי"א שהנשים אינן מוציאות
את האנשים.

עיין קהלות יעקב ליקוטים [חלק ה' סי' כ' והוצאו
הדברים לעיל סי' תרפ"ח על גליון הת"כ סק"ח] ובספר
מרחשת [חלק א' סי' כ"ז גם זה הוצא לעיל שם] ובאור
שמה [פרק א' הל' מגילה הל' א' שהוכיח דאף להנשים
היו באותו הנס מ"מ חייבים הם רק בקריאה בעלמא
ואפי' בע"פ ואין להם חיוב של קריאה מתוך הכתב
ומדרגת חיוב האשה הוא רק מדרבנן אבל מדרגת
חיוב האיש הוא עפ"י רוח הקודש דהיינו מדברי קבלה
שהוא יותר חמור כמלא אם האיש שומע מן האשה

באר היטב סק"י, מתנמנמ בגון דקרי ליה ועני אבל לא ידע לאהדורי סברא.

אבל מדברי המ"צ [סק"מ מ"א] משמע דווקא שלא שמע. [שהרי כתב המ"צ לחלק בין קראה מתכמס לשמעה מתכמס דצקריאה הרי קרא כל תיבה, אבל בשמיעה צודאי חסר לו כמה תיבות].

שער הציון סק"נ, ובמדומה שאין נוהגין בן [אלא שאף היחיד יפשוט המגילה באיגרת].

וכ"ל הטעם כיון דמשלים מתוך המגילה מה שלא שמע והוא כקורא בעלמו.

הגה סעיף י"ז, ואין לבטל שום מנהג (בהבאת המן) בי לא לחנם הוקבעו.

וגם שיש בזה תועלת שלא להיות מתכמס.

מ"ב ס"ק ס"א, דאי ליבא עשרה לא יברבו המוקפין עליה.

ועיין אור שמח על הרמז"ס [פרק א' הל' מגילה הל' ז'] שכתב דמהכי ביחיד, דכן משמע מהירושלמי וכ"ת מהרמז"ס וכ"ת משיטת רש"י ואור זרוע.

שער הציון ס"ק נ"ט, בן מובה בגמי וכו'.

ועיין המגיה על ספר העיטור [חלק ב' הלכות מגילה עשרת דברות בהגהות פתח הדביר שם אות מ' וז"ל ורש"י שכתב דמיירי לבני הכפרים וכו' והדבר תמוה א"כ מאי מקשה מהא דחל בשבת וכו' והרי התם כיון דהכל קורין בע"ש א"כ הוי פרקוס מעליא וכו' ולכך כ"ל לתרץ דהמקשה ס"ד דחל להיות בשבת עיירות מקדימין ליום הכניסה [דהיינו יום ה'] וא"כ ע"ש אין הכל קורין עכ"ל לעניינינו] שכתב ליישב הגמ' לשיטת רש"י וככ"ל לשיטת הרמז"ס אבל הר"ן ור"ז הלוי קוצרים כדעת המשכה ברורה.

שעה"צ סוף ס"ק ס"א, אח"כ מצאתי בפר"ח שגם הוא פסק בדברינו דיקראנה בלא ברבה.

[וז"ל אבל אם יוכל לדרך שקורא אותה קודם זמנה וכן אם חל ט"ו בשבת לבני כרכין כריך לקרותה בעשרה ואי ליכא עשרה יקראנה בלא צרכה וכו' עכ"ל]. והוא תמוה לעיכובא דשלא בזמנה [בעינין] דוקא בעשרה, ולהחזו"א [או"ח סי' קכ"ה סק"ב ד"ה עשרה] אפי' קורא ביחיד אם יש כיצור מהכי [דכ' החזו"א שם לעשרה שקורין ביחד ואין א' מוסיף את חצירו ג"כ מקרי

בעשרה ואפי' א' ממנה מחצירו וא' מתאחר מחצירו וגומר אחר כולו, מקרי בעשרה], אבל להגרי"ז [במועדים וזמנים ח"ב סי' קע"ג בהג"ה סק"ב הוצא ד"ז בשמו] כריך לשמוע דוקא כיצור ובלא"ה לא יכל [דכל מקום שריך כיצור הכוונה שאחד קורא ומוסיף האחרים].

סימן תרצ"א

שע"ת סק"א, ואם אין משורטטת כלל פסולה אפי' בדיעבד.

כ"ע לדעת הרמז"ס [פ"ב מהל' מגילה הל' ט'] עי' מרן הגרי"ז ביאורו [וכן דייק מדברי הרמז"ס בפרק א' מהל' תפילין הל' י"ב דהא דס"ת צעי שירטוט אין זה מהדיכיס של ס"ת רק ליקוד דין זה נאמרה על תורה עכמה דתורה צעי שירטוט צכתיצתה, והא דאמרינן מגילה נקראת ספר דיש בו כל דיכיס הנאמרים בספר תורה ותלויין דדין ס"ת שבו, וע"ז הוא דנקראת ספר אבל לענין שירטוט דכתבאר דאינו תלוי כלל דדין ס"ת רק בתורה עכמה דתורה אינה נכתבת אלא בשירטוט ע"ז ילפינן מקרא דדברי שלום ואמת דגם הכתוב במגילה הרי הם כדברי תורה שאינן נכתבים אלא בשירטוט עיי"ש, וא"כ דרך דין שירטוט אין לה שייכות להלכות ספר שבה הרי אף שלא שירטט כלל היתה צריכה להיות כשרה אלא דלא קיים מצות שירטוט אבל ספר מיקרי וכשרה] ואפשר דכשר דיעבד.

ולענין שירטוט אחר הכתיבה נכתפקו צתוק' קוטה י"ז ע"ב ד"ה כתבה וז"ל מיהו לא ידענא אם שירטט אותה בין שורה לשורה לאחר הכתיבה אע"ג דצעת כתיבה כתב צאיסורא אי המגילה כשרה צהכי או לא עיי"ש [ועכ"פ יש להקל במגילה [ר"ל צכירוף דעת הרמז"ס לפי מש"כ הגרי"ז הכ"ל].

באר היטב סק"א, ובתשובת ח"צ סי' צ"ו. כ"ב כ"ל כ"ז.

שו"ע סעיף ב', או שכתבה בותי וכו' פסולה. וה"ה כתבו קטן פסולה ואפי' בן י"ג כריך דליקה שו"ת אבכ"ז סי' תקט"ז, ואם כתבה אשה יש מכשירים [פמ"ג מ"ז סק"ב] ויש פוסלים עי' נשאל דוד או"ח סי' ל' ובתשובה מאהבה [או"ח סי' תרכ"א] וע"ע כ"א

חלק י"א סי' ז"ב [שהביא מדברי החיד"א בצרכי יוסף ובשירי צרכה וכן בקפרו מחזיק צרכה האריך והוכיח שכשרה המגילה ועי' שד"ח מערכת פורים סי' י"ב שביא מעורב כמה גדולי הפוסקים שכתבו להכשיר ועי' בחידושי מרן רי"ז הלוי על הרמז"ס [הל' מגילה הל' ט' בדיון כתיבת המגילה היא דין כתיבה כפרדת שאינה שייכת כלל לדיון כתבי הקודש שלה עיי"ש] ולפ"ז י"ל אע"פ שאשה אינה כשרה לכתיבת ס"ת אבל לכתיבת מגילה כשרה דאין צו דין של כתיבת כתבי קודש וכשר לכאח צזה, וסדרת החולקים י"ל כיון דפטורה ממכות קריאת המגילה וכל חיובא אינו אלא בשמיטה בלבד [היינו דקצרי כשיטת הכי פוסקים דקצרי הכין והוא כאינו בתורה].

שם סעיף ג', ואם לא עשה בן פסולה.

ולדעת הרמז"ס כשרה המגילה כ"כ מרן הגרי"ז הלוי [שם, וז"ל וא"כ הכי נמי י"ל לדעת הרמז"ס דעל דין כתיבת המגילה לא שייכי לא דין אורת שירה ולא דין אורת ארתיות ואין כל הדברים הללו אמורים רק אם בא לכותבן בתורת כתבי הקודש והוא שהמיט הרמז"ס להכך תרי דיני עיי"ש].

שער הציון ס"ק ט"ז, וזהו שיבוש וכו' ב"ב ביאור הגר"א.

ולדעת הרמז"ס נראה דכשר, [עי' לעיל].

מ"ב ס"ק ב"ח, דאין גזל בקול.

כמש"כ הרמז"ס בשופר [פרק א' מהל' שופר הל' ג', ועיי"ש בהשגת הראב"ד ובמ"מ שכ"כ צירושלמי].

סימן תרצ"ב

שו"ע סעיף א', וביום אינו חוזר ומברך שהחיינו.

וחייב בצרכת התורה [מי שעדיין לא בירך צרכה"ת ובא לקרות את המגילה חייב לצרך תחילה צרכה"ת] כ"כ בקפר דבר אברהם ח"ב סי' ט"ז אות י"ח, ועיי"ש שהביא מדעל משכנות יעקב (או"ח סי' ק') דצרכת התורה הוי מדאורייתא רק בציצור והביא ראיה לדבריו מהירושלמי דפרק שלשה שאכלו והק' ע"ז דצרי אברהם שם [דא"כ אמאי אין מצרכין בקריאת המגילה בציצור מלפניה הא מגילה דמכתבי קודש הוא ובדאי

דינה כקורא בתורה ויהא חייב לצרך מלפניה כשקורין בציצור דאין לומר שכבר יכא בצרכה שכאו"א מצרך לעצמו שהרי אין דרבנן מוכיא דאורייתא] וי"ל דדוקא בקריאת צבור הוי מן התורה אבל בקריאת יחידים אפי' שיהיה בציצור אינו מן התורה ולפ"ז ל"ק ממגילה דהתם הוי מטעם שומע כעונה והוא כיחיד ועוי"ל כיון דאינו מתכוון לשם ת"ת אלא למכות קריאה ופרקומי ניסא אינו חייב בצרכת התורה ואפי' לדברי הגר"ח [מוצא לעיל בב"מ] דאין הצרכה על קיום מכות ת"ת אלא דתורה מחייבת צרכה י"ל דדוקא לימוד בתורה מחייבת צרכה והכא לא חשיב לימוד אלא סיפור בעלמא מכות פירקומי ניסא ופטור מצרכה"ת וכ"כ בקונטרס על מגילה מתלמיד הגרי"ז בשם מרן ז"ל וכ"כ בשפ"א ריש פ"ג דמגילה אבל בטו"א שם כתב דצרי הדבר אברהם [דהוי לימוד התורה וא"כ חייב בצרכה"ת].

מ"ב סק"א, ונכון לבוון בברכת שהחיינו גל על משלוח מנות וסעודת פורים.

ובקיבור שו"ע [סי' קמ"א סעי' י"ב] מוקיף מתנות לאציונים, וז"ע שלא כתבו [המ"ב] ואפשר דק"ל דזה פשיטא שאין חייב לצרך, וכ"מ בקפר יסוד ושורש העבודה.

מ"ב סק"ו, ונראה דאם נזכר באמצע שלא בירך יברך בין הפרקים.

אבל אחרי המגילה לא יצרך, ובתשצ"ז ח"ב סי' ר"ד כתב לצרך צרכת שהחיינו [וז"ל ואפשר לצרך זמן אחר קריאת המגילה אם לא בירך לפני קריאתה וראייתו מהא דקיי"ל (עירובין מ' ע"ב) זמן אמרו אפי' בשוק אין קפידא דצבר עיי"ש, ועי' מש"כ המחבר בזה לקמן על הביאור הלכה דציצור דלאח"ז] אבל רש"א על גליון יו"ד סי' י"ט [ש"ך סק"ג] כתב דאין לצרך וז"ל ומ"מ בצרכת שהחיינו שמצרכין על המכות כיון דמחלק הר"ן דרק המכות שיש בה שמחה, י"ל שוב דינו בצרכת הנהנין ואין מצרכין אח"כ ועי' ישועות יעקב או"ח סי' תרכ"א סק"ו, ועי' מה שכתב המחבר על הגליון לעיל שם].

ביאור הלכה ד"ה ושהחיינו, ובאמת לפי סברתו שיברך זמן על עצם היום מפני תוקפו של נס שהיה בו וכו' ובאמת מצאתי במאירי וכו' וז"ל מי שאין לו להדליק ואינו במקום שאפשר

לראות י"א שמברך לעצמו שעשה ניסים ושהחיינו בליל א' ושעשה ניסים בכל הלילות והדברים ניראים עב"ל.

ו"ע לפ"ז לראי' התשצ"ץ לאפשר לצדך אחר המנוה [דהא דקיי"ל אומרו ואפי' בשוק היינו זמן על עכס היום מפני תוקפו של כס אצל צרכת זמן על עכס המנוה אפשר דאין לצדך אחר המנוה וכפ"ת כשאמר כבר זמן על היום ושכח לומר זמן על המנוה דאין לצדך אחר שעשה המנוה לכבר הפסיד, ועי' עוד מש"כ המחבר לעיל על גליון הת"צ קי' תרע"ו סק"ו].

שו"ע סעיף ד', מי שהוא אנוס וכו' וקשה עליו לישב בתענית ב"ב יכול לשמוע קריאתה מבעוד יום מפלג המנחה ולמעלה.

עיון שעת [סק"ז] בשם המאירי [דחולות ויולדות יכולות להקדים קריאתן צה"ג], וכ"כ הראש"ד בהשגות על צעה"ת פ"ק דמגילה, עיי"ש, [דף ג' ע"א דפיי הרי"ף סוף אות ג'], ומוכח מכאן דאע"פ דחשיב לילה מפלג המנחה, ת"מ לא חשיב י"ד אלא י"ג, ועיון שו"ע יו"ד קי' קצ"ו צרת"א פלוגתא בזה, [דנחלקו בהתפללו הקהל ערבית אי יכולה אשה להפסיק ולהתחיל למנות די"א דאין יכולה וי"א דמותר אפי' עשו הקהל שבת כמי מותר ע"ש, והכא כמי איירי דהתפלל ערבית כמש"כ המג"א בסקמוך בסק"ק ז'].

שו"ע סעיף ד', יכול לשמוע קריאתה מבעוד יום מפלג המנחה ולמעלה.

ולפת"ש מהרי"ל [הלכות פורים אות י"ח] אפי' קודם לכן, דיוא"א דזיעצד גס צי"ג, כמו דיוא"א בשיירא, ומציא שם הירושלמי [היינו דהמהרי"ל כתב טעם ההיתר לקרוא ליולדת ולחולה המגילה צי"ג משום דהוי כמו יוא"א בשיירא והרי דיוא"א בשיירא פסק המחבר לעיל קי' תרפ"ח קעי' ז' דיקראנה צי"ג וכו' וא"כ אפי' קודם לפלג המנחה יא"א אכן עיי"ש שמסיק דאפי' חולה ימתין עד הלילה דתמ"כ אי יש בו סכנה הרי א"כ להתענות ואם אין בו סכנה ימתין עד הלילה, יעו"ש].

רמ"א שם, אבל אסור לאכול קודם שישמע המגילה.

וה"ה לאסור ללמוד וכמ"ס המג"א וטו"ז בפי' תרע"צ בשם רש"ל [עי' מג"א שם סק"ה וטו"ז סק"א

בסופו לגבי תלות כר חנוכה דמציאם בשם רש"ל מיד כשהתחיל זמנו לא יאכל ולא ילמוד עד שידליק עיי"ש, וה"ה הכא לגבי מגילה] מיהו לפי מש"כ ביאור הגר"א והגר"ז בפי' תל"א אין ראי' [דכתבו הטעם בצדיקת חמץ דאפי' התחיל בהיתר ללמוד חייב להפסיק דעיקר הצדיקה בתחילת הלילה וזהו זמן המנוה ומי שאינו צודק בתחילת הלילה אינו נקרא עכ"ל אלא עברין ולכן אסרו שם לימוד ואף שהתחיל בהיתר, עי' שו"ע הרב קעי' ה' וצקונט"א או' א' וביאור הגר"א ס"ב ד"ה וי"א בסקופו, ולפי"ז אי אפשר ללמוד מגילה מחנוכה לדוקא בחנוכה כתב הרש"ל לאסור ללמוד כיון דתלכותה משתסקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק וא"כ הרי זה דומה לצדיקת חמץ שהמנוה הוא בתחילת הלילה, משא"כ מגילה שזמנה כל הלילה מן הדין אפשר דשרי ללמוד ודו"ק], וכ"כ מג"א [סק"ז] דהכא ללמוד שרי [ומטעמא אחריתי בשם הרא"ת דק"ל איידי דחציצא לא אתי למיפשע ומה"ט לא אסרו ללמוד כמו בצדיקת חמץ עיי"ש ולפת"ש א"ש בלא"ה].

מ"ב ס"ק י', ומ"מ יש פוסקים לענין ברבא אם יודעים בעצמן לברך יברכו בעצמן וכו'.

ובעמק צרכה [עני' קריאת המגילה או' ז'] כתב שאלרצא יותר טוב שהקורא בעצמו יצרך בשצילס וכמו שנתבאר בה' קריאת התורה דהרא"ש והרש"א והריצ"ש ואבודרהם בשם רבינו סעדי' כולהו ס"ל דא"א לצדך על קריאת האחר משום דהצרכה על הקריאה ושומע כעונה לא נחשב כקורא בפיו דיתחייב לצדך ולכן מסיק דלא יצרכו בעצמם כיון שאינם קוראים לצדם תמש יעו"ש, וי"ל דהתם הוי חובת איבור ואין חיוב על כאו"א לקרות ומכיון דהצרכה על הקריאה ל"ש בזה למימר שומע כעונה, משא"כ בקריאת המגילה [דיש חובת יחיד לקרוא לכן אם שומע כעונה, נחשב כקורא]. וראי' לזה תמ"ש צצית הלוי בצרכת כהנים דל"א שומע כעונה משום דאינו צקול רם אצל לולי זה יוא"א בשמיעה ומצדך צרכה ויש לדחות דכוונת צית הלוי דיוא"א צרכת כהנים וגם הצרכה מהאחר. ואולי כוונתו [דהע"ב דהקורא יצרך] דלא חשיב קריאה מתוך הספר אלא ע"י שליחות כהחזו"א ולכן אין לצדך המשלח על מעשה השליח וכו'.

מ"ב ס"ק י"ד, עיין מג"א שמסיק דדוקא אבילה אסור אבל טעימה בעלמא שרי.

ו"ע דא"כ למה התירו לקרוא קודם הזמן. [לחלשים] הרי אפשר בטעימה, ומהראשונים משמע דדוקא לאכוסים התירו [לקרוא קודם הזמן] וכ"כ הראב"ד והמאירי [הוצאו לעיל], ועיין א"ר דכאן החמירו בטעימה כיון דאתי לאתשוכי לאכילה [דכיון ששרוי צתעכית אם כתיר לו טעימה ודאי יתשוך לאכול] וכ"ת צתהרי"ל, עיין א"ר [סקי"א וז"ל אכן צתהרי"ל גבי תעכית צכורים שמתעכין ציום ה' כשחל פסח צצצת מתיר טעימה קודם צדיקת החמץ עכ"ל עיי"ש]. וי"ל כוונתו דמתיר דוקא פירות או תזונות [וכדכתיב שם להדיא יטעום טעימה בעלמא] ולא פת דלמא אתי לאתשוכי, וע"ש דהתיר טעימה בעלמא רק צאופן שמתער הרבה.

מ"ב ש"ב, ושיעור וכו', משקין בשיעור ביצה.

כ"כ מג"א סי' רל"צ [סעיף ג' ס"ק י"ז] וצמ"צ שם [ס"ק ל"ה] דהיינו דווקא משקה המשכר אבל סתם משקה אפי' יותר עיי"ש [מדחזינן לגבי סוכה אפי' הרבה הוי עראי ושרי חוץ לסוכה].

באר היטב סק"ז, משמע דטעימה שרי ומ"מ אין להקל אלא לצורך גדול.

ו"ע ת"ש מתכות ק"ש [דהתירו טעימה אפי' שלא לצורך גדול כמש"כ הט"ז צסי' רל"ה סק"ג] וצדיקת חמץ דמתיר המג"א [סי' תל"א סק"ג], וי"ל כא"ר [דהכא מחמירין דאיירי לאחר תעכית וחיישינן שמא ימשך לאכילה].

בשערי תשובה סק"ז, בשם המאירי וכו' ויולדות וכו' ורשאין למהר קריאתן מבע"י וכו'.

ויולדות היינו לאחר ל' יום, עיין צאר היטב סי' תרפ"ו סק"ג [דכ' צש"ע דחולה שאצ"ס וכו' שמתקטרים הרבה לא יתענו צתעכית אסתה, וע"ז כ' צצאה"ט וכ"ש יולדת כל שלשים יום].

מ"ב ס"ק ט"ו, וא"ב ב"ש שאסור לישן וכו' ואפי' דעתו לישן קימעא במו שם גבי ק"ש.

וה"ה לאכול קימעא וכמש"כ תרומת הדשן [סי' ק"ט הציאו מג"א סק"ז וכלאיתא צגמ' לגבי ק"ש לא יאמר אדם אוכל קימעא וכו'] וזה לא שייך צבוקר ומותר אכיל עראי [היינו לפת"ש המ"צ אח"כ דה"ה

ציום אפי' כצר התפלל אסור לאכול קודם קריאתה ויש לו אומתו דין של לילה יעו"ש ת"ת איכא כפ"ת טובא דצלילה אפי' עראי אסור משא"כ צבוקר י"ל דמותר, דל"ש טעמא לגזור צעראי צבוקר, דטעמא אי' צגמ' על לילה שהוא זמן שינה, ודוקא התם אי' האזי טעמא ופשוט].

שער הציון ס"ק ב"ז, דקריאה ציום חמיר מלילה דהוא מדברי קבלה במ"ש הפוסקים.

וה"ה לפ"ז דכל תכות היום אסור לאכול קודם, ולכן סעודת פורים עושין צסוף היום אחר שכבר קיימו כל תכות היום, ויש להחמיר גם בטעימה וה"ה אסור צשינת עראי [היינו דמדיכא אפשר דדוקא צלילה אסרו טעימה ושינת עראי כמו שכתבנו צהערה שלפנ"ז דכן אי' צגמ' האזי טעמא דדוקא על לילה, אמנם מכיון דאפשר דגם ציום שייך האזי טעמא והא ציום חמיר תלילה כיון שהוא מדברי קבלה יש להחמיר גם בטעימה ושינת עראי].

שער הציון ס"ק ב"ט, ולשון מג"א שכתב בשם מהרי"ל דאפי' חולה לא יאכל קודם קריאתה אא"ב יש בו סבנה וכו'.

צ"ע אי חייב לילך לציאהכ"ס ועי' סי' תע"צ סעי' י' [מי שאינו שותה יין מפני משזיקו או שוכאו כריך לדחוק עצמו ולשתות לקיים תכות ארבעה כוסות] וכתב צצשמים ראש הטעם משום פירקומי כיסא [ועי' סי' תרפ"ז סעי' צ' ת"צ סק"ז ושעה"ז סק"י דמבואר דמשום פירקומי כיסא חייבין לילך לציאהכ"ס וא"כ כמו דהתם חייב לדחוק עצמו אפשר דגם הכא הדין כן], אבל י"ל דהתם מיחוש בעלמא ולכן לא כפטר מהתנאה [של ד' כוסות משא"כ צחולה וודאי שפטור].

ש"ב, וראיה מלעיל סי' פ"ט דמי שהוא חולה רשאי לאכול קודם התפילה [וא"ב ה"ה קודם המגילה].

יש לדחות ראיה זו דתפילה כריך כוונה וא"א לו לכוון [אם לא יאכלן ולכך התירו לו לאכול [וכמש"כ הרמב"ם פ"ד מהל' תפילה הט"ז כל תפילה שאינה צכוונה אינה תפילה וכו'] תכא דעתו משוצשת ולצו טרוד אסור לו להתפלל עד שתתישצ דעתו עיי"ש ולכך התירו לו לאכול משא"כ צמגילה].

ש"ב, ואף דשם ג"ב יש עליו מצות תפילה וק"ש אלמא דלא החמירו גבי חולה וה"ה בענינינו.

[מה שכתב דשס ג"כ יש עליו מכות ק"ש] ז"ע
ללא מתנא שס, וגם צביאור הלכה שס [ד"ה ולא לאכול]
כתב דיקרא ק"ש קודם [ואין ראיה משם דמותר לחולה
קודם ק"ש].

שם, ומ"מ מהנכון שיבקש מא' שיזכירנו לקרות
אחר אבילתו וזה מהני אף באדם חלוש וכו'.

ז"ע להרי צקי' רל"ה או' י"ח כתב דשס האחרונים
ההיתר הזה ומשמע אפי' צצריא מדלל חילק בזה שס
וכ"ע, [דאפשר דמגילה חמור טפי דקיי"ל דאפי'
טעימה אקור לא קמכי אהייא היתירא אלא באדם
חלוש וכ"ע].

ביאור הלכה ד"ה מפלג, בשם הראב"ד דנהגו
לקרות קצת מבעו"י כדי להקל וכו'.

ומשמע מהשגות הראצ"ל פ"ק דמגילה דדוקא
לאנוקים הקילו ולא לכו"ע, [משא"כ לפי דברי ביאור
הלכה משמע דהתירו לקרותה לכולי עלמא משום
אנוקים שזהם שלא יתענו יותר מדאי].

סימן תרצ"ג

שערי תשובה סק"ב, ואמנם לענין הבאה
לביהבנ"ס קודם הלילה הייתי מונע בזה משום
הבנה משבת לחול.

אבל לזה יכול בזה דיוס [ואין זה תו משום הכנה]
וכמו דיו"ט צקי' תק"ג [יתכן ראונו לומר דהתם הוצא
במחצית השקל ריש הקי' וכן צשו"ע הרב שס אות ב'
דהמהרי"ל היה אוסר לגלול הס"ת להכינו לחול או
ליו"ט שני והשתא אם יגללנו וילמוד בו היום יהא
מותר למכס שס לא הוצא ענה זו].

שם, ד"ה מוציאין ס"ת וע"י בשבוי"י ח"א סי'
פ'.

ועי' שו"ת מנחת אלעזר ח"צ קי' ע"ד שחזק פסקו
של השבות יעקב שצן כרך שהלך לעיר דיוס י"ד ודעתו
לחזור לביתו צט"ו שאינו יכול לעלות לתורה בקריאת
ויצא עמלק אע"פ שיוס י"ד חייב בשמחה לכולם].

סימן תרצ"ד

שו"ע סעיף א', חייב כל אדם ליתן וכו' לשני
עניים.

ואם נותן לקטנים או גדולים שיש להם נדיבים
[היינו הסמוכים על שולחן אחרים] ז"ע אם יצא כ"כ
קהלות יעקב [ליקוטים חלק ב' קי' ה' וז"ל וא"כ אפשר
לאפילו אם יש לו כצר די מחקורו ע"י איש המחזיק
בדיו מ"מ כיון שאינו משלו די מחקורו וכו' עני מיקרי
ויכולים שפיר ליתן להם מתנות לאציונים אע"פ שלא
יחקר לו לעת עתה וכ"ע] ועי' דערוד השולחן שכתב
לדבר פשוט דיוצאים בזה וכ"כ דקפד גנזי המלך וכ"כ
דקפד בן איש חי דיכול לתת לקטן ויוצא מכות מתנות
לאציונים, ונראה דכ"ל על מנת שאין לאציו רשות בו
כמש"כ המרדכי פרק קמא דמאינא דשס מהר"ם.

וכ"ע להני ראשונים דקצרי ללא זכי קטן מה"ת
[עי' רש"י גיטין ס"ד ע"ב ד"ה לא ודא קוכה מ"ו
ע"ב ד"ה מיקני רשצ"א קידושין מ"ב ע"א ד"ה מהא
עי' רשצ"א גיטין ל"ט ע"א ד"ה קטנים, ועי' ריטב"א
קוכה מ"ו ע"ב ד"ה ואמר ר' זירא ועי' חידושי הר"ן
ב"מ ד"ה אי בעית אימא] אם יוצא המכרה [כשנותנהו
לקטן] ואפשר דמהני כאן דאינו אלא תקנת חכמים
[ומדרכנן הרי הוא זוכה] ולדעת הרמב"ם לא מהני
בקטן שיש לו אצ לחין לו יד כמש"כ המחנה אפרים
הל' זכיה ומתנה קי' ב'.

שם, חייב וכו' לשני עניים.

ושמעתי דשס חכם אחד דע"י הכנסת כלה יוצאים
מתנות לאציונים.

באר היטב סק"א, ואפי' עני המתפרנס מן
הצדקה חייב במו בדי' בוסות.

וחייב לשאול על הפתחים, ונראה דה"ה במכות
משלוח מנות [עי' דפרמ"ג מ"ז סק"א].

מ"ב סק"ב, ולא מצאתיו בעת במה יהיה שיעור
מתנות.

וצדן איש חי כתב שיעור ג' ביכיס.

שם סק"ב, אם החליף סעודתו בשל חבירו יצא
ידי מתנות.

וי"א דוקא ע"י שליח, ועי' בדבר אברהם חלק א'
קי' י"ג לאפילו לדצריהם שליח קטן מהני [והטעם
דצמדי דהחיוז על עצמו לעשותו ושלוחו מהני מדין
שלוחו של אדם כמותו דהא אתמעטו קטנים וכל הכי
ללאו צני שליחות אבל צמדי ללא צעיון שיעשה ע"י
עצמו ומעיקרא אמרה תורה שיעשה ע"י שליח בודאי

דהטעם הוא לאף דקי"ל דמאות כריכות כוונה, מ"ת כיון שע"כ כהנה גרוננו עדיף טפי וכמתכוון דמי, אמנם שם דכמה פוסקים חולקים ע"ז וק"ל דאין לחלק בזה ולא יכא וכ' דכ"פ הפר"ח, ע"ש.

שו"ע סעיף ד', חייב לשלוח להבירו שתי מנות וכו'.

עיינ חיי אדם בכלל קנ"ה סעיף ל"א, במאמר המוסגר שם, הביא ראה מירושלמי דאם שלח לעני דבר מאכל יכאח שום מתנות לאציונים ולא משום משלוח מנות, דאי' בירושלמי דר' יודן נשיאה וכו' (הוצא לעיל בדרכי משה בקמח ע"ש) וכ' דמשמע מזה דמתחילה דמתחלה ששלח לו מתנה קטנה הוא בדרך שנותנים לאציונים ואח"כ כששלח לו מתנה מרובה אמר דזו משלוח מנות, ע"ש ועיינ פירוש הירושלמי בריטב"א מגילה ז' ע"א [כמו שהוצא לעיל בדרכי משה, ולפ"ז ליכא ראה לדינא דהח"א, דהתם לא איירי כלל לענין מתנות לאציונים, אלא לענין משל"מ גירדא, ואדרבה דיתכן דאיכא ראה להריטב"א מהתם דיכא משל"מ בנתן דבר מאכל לענין, וכראה דהח"א פירש הירושלמי כהטורי אבן [שם ע"ז ד"ה קיימת בנו וכו', דפירש דבאמת כשאמר קיימת בנו ומתנות לאציונים כותנו היתה כפשוטו וחזינן דיכא מתל"א ולא משל"מ וכו' ולא יוכל לכאח צ' המאות באדם אחד, ע"ש עוד מה שכ' בזה, וע"ע צמו"ז ח"ו קי' ק"ז פי' שלישי בהירושלמי מהשאלות פ' ויקהל פ"ז, ע"ש].

שו"ע שם, חייב לשלוח וכו'.

ועי' ביאור הגר"א [וז"ל כמ"ש בקפ"ק די"ט צס"א אין משלחין מנות וכו' וע' רש"י שם דכ' כגון חתיכות צער חתוכות לפני האורחין וכו' וחזינן דצער מקרי מנות]. ולפ"ז א"ש הגמ' ריש פ"ב [ביצה ט"ז ע"ב] מאי לאין כוון לו [דכ' דא"ל ושלחו מנות לאין כוון לו, ומשנין למי שלא הכיח עירובי תבשילין [דלכא' מהיכן ידעינן דזוהי כוונת הפסוק אמנם לפ"ז י"ל] דהראיה היא ממ"ש שלחו מנות [כלו' צער] שא"כ לצל.

רמ"א שם, או מחל לו יצא.

וכ"ת בריטב"א דהטעם משום ריעות עיינ גמ' דף ז' ע"ב, [דהתם אי' בגמ' דרבי יהודה נשיאה שדר ליה לרבי אושעיא וכו' וגרס שם הריטב"א דצכולהו

לאפי' בהכי ללאו בני שליחות כמי מהכי משום דמ"ת כעשים ע"י שלוחים ועיי"ש שכתב דכ"כ החת"ס בגיטין כ"ב ע"ב יעו"ש].

שם סק"ג, והנה השתי מתנות צריך ליתן משלו ולא משל מעשר.

אבל מפירות שציעית יכול ליתן וי"א דלהחזיר אסור דהוה כפורע חובו.

ביאור הלכה ד"ה לשני, ומנהג העולם ליתן קודם פורים.

ואדעתא דהכי שויכא לסעודת פורים ואז מקיימים התורה [וסר תלוות מחצית השקל וביאור הלכה].

סימן תרצ"ה

שו"ע סעיף ב', חייב אינש לבסומי בפוריא וכו'.

צ"ע אם החיוב דוקא בקעודה [כיון דהמחבר קבעה להלכה זו בדיני קעודת פורים וע"ע בלשון הרמב"ם פ"ד דתמגילה הט"ו שכתב כיאל חוצת קעודה זו שיאכל צער ויתקן קעודה כאה וכו' ושותה יין עד שיסתכר וירדם בשכרותו, ומשמע לכאורה דהוא דין בקעודה, ויל"ע בזה].

שם ברמ"א, ומתפללין מנחה תחילה וכו'.

הטעם דחיישינן לשכרות.

שם, ובשחל פורים ביום שישי יעשו הסעודה בשחרית מפני בבוד שבת.

ובדיעבד יכול ג"כ לעשות אפי' אחר תשע שעות דהוה קעודת תורה, כ"כ המ"צ סי' רמ"ט ק"ק י"ג, וכראה דיתפלל מנחה קודם, [מחמת צ' טעמים א' משום דאסור לאכול קודם מנחה, צ' משום שחא יסתכר כללעיל].

ב"מ ס"ק ט"ו, ואם שבח לומר על הניסים וכו', יש אומרים דאין מחזירין אותו [מג"א].

ואע"פ שלא כתכוון לשם תורה [א"כ עדיין לא יכא יד"ח קעודה, ת"מ כיון שנהנה [יכא ידי חובתו] כמו במנחה, [דקיי"ל דאכל תורה בלא כוונה יכא יד"ח כדאי' לעיל סי' תע"ה ק"ד, ובמ"צ שם הביא צעם המפרשים

כקמי גרסי' שלח ליה (ר"א) קיימת צכו רצינו ומתנות
לאציונים פי' שלח היתה יקרה בתשובה בענין ואמר
שאכנה מתנה לאדם כמוהו ולא יא' יד"ח וכו' הדר
שלח ליה ר"י נשיאה עגלא תליתתא ותלת גרבי יין
שלח ליה קיימת צכו רצינו ומשלוח מנות איש לרעהו
כלומר שזו התשורה הראויה לך, עכ"ל הריטב"א הכ"ל.
וחזינו לכא' מדבריו דהוא משום ריעות דאילו משום
קעודת פורים א"כ מאי נפק"ת אי ראויה או לא,
ויל"ע בזה].

שם ברמ"א, או מחל לו יצא.

ז"ע תמש"כ התרומת הדשן סי' קי"א ומספר כל
בו [דמשמע מדבריו דמשלוח מנות הוא משום שיהיה
לו לקעודת פורים דכתב דמשו"ה לא יא' צקדינו
וכו', ע"ש. וכן הכל צו דמשמע כמי מדבריו דמשל"ת
משום קעודה דכ' דמשו"ה עדינו מכות משל"ת ציוס
א' כשחל ט"ו בשבת משום הקעודה, עיי"ש, וכו"ת
בר"ן [הוצא שם, ולפי כ"ז ז"ע ארמ"א דכיון דהטעם
משום קעודה מאי מהני מחילה, משא"כ אי משום
ריעות א"ש דמהני מחילה דכבר נעשה ריבוי ריעות
עיי"כ]. ועיין תשובות חת"ס אור"ח ס' קצ"ו [דהציא
הפר"ח דהקשה על הרמ"א כאן דמכ"ל הא, וציאר
בחת"ס דקושיתו איך מהני מחילה בזה כקושיתו,
וכ' דבספר מכות הלוי ציאר משום ריעות היפך
ממפורז ומפורד וכו', ובתרוה"ד משמע משום קעודה
כמשנ"ת, וכ' דלהכי הקשה הפר"ח מכ"ל להרמ"א
להכריע בזה, והוסיף להקשות שם דדברי רמ"א סתרי
אהדיי, דמכריח שם דסמוך על שלחן אחרים תליא
בספר הנ"ל דאי משום ריעות גם הוא חייב ואי משום
קעודה פטור, והנה הפר"ח הקשה על הרמ"א שפק
דאשה חייבת צמל"ת הא כ' איש לרעהו ולא אשה,
ועוד הקשו וכו'. וע"ז כ' החת"ס דהטעם דאשה פטורה
הוא משום דקמוכה על שלחן אחרים, וא"כ צאלמנה
וכד' חייבת. ובהכי איירי הרמ"א, וא"כ קשה דא"כ
להרמ"א דאשה שקמוכה על ש"א פטורה ע"כ דק"ל
הטעם דמשום קעודה, וכמשנ"ת, וא"כ איך מהני
מחילה בזה הא לפי טעם זה לא מהני מחילה
וכמשנ"ת, וע"ש עוד בזה].

רמ"א שם, או מחל וכו'.

ועיין בהגהות חתם סופר שכתב בשם ספר מכות
הלוי וז"ל כתיב להרבות השלום והריעות וכו' וא"כ

י"ל כיון ששלח והראה חיצתו, כבר יא' ידי חובתו
אע"פ שזה מוחל, עכ"ל. ולפי"ז י"ל דאם לא ידע תמי
קיבל לא יא' המכרה [דליכא ריבוי ריעות בזה], וזהו
סברת הירושלמי הציאו ח"א דעשיר כריך לתת מתנה
לפי עשרו ואל"כ לא יא' [הח"א הוא צכלל קנ"ה קע"ף
ל"א, ולמד כן מהירושלמי שהוצא לעיל דר"ה בש"ע
קע"ף ד', ע"ש, ולפי טעם דריעות א"ש דלהכי לא
יא' בזה דצאופן זה אינו מרבה הריעות ואדרבה יתכן
דממעט הריעות ששולח לו שלח לפי כבודו, אולם כע"ק
דהח"א השמיט דינא דהרמ"א לעיל דמהני מחילה,
וע"כ דק"ל הטעם משום קעודה וכמשנ"ת לעיל וכו"ל
דק"ל שני הטעמים ולהכי לא מהני מחילה ופשוט].

באר היטב סק"ז, בשר מבושל הראוי לאבילה
(מהרי"ל) וזה"ה משקה (של"ה).

וזהו [מבושל ומשקה] הידור מכוה, וגם היה מכה
הראויה להתכבד לאורחים, ואולי זהו כוונת הגר"א
דהציא ראיה דמכות מקרי בשר מהא דקפ"ק דביצה
דאי' התם אין משלחין מנות ופי' רש"י חתיכות בשר,
והתם איירי במכה הראויה להתכבד, ועיין פרי חדש
[סק"ד] דא"כ מבושל [אלא רק שחוטין דזהו משמעות
מכות], ואפש"ל דמודה שיהיה ראוי לאכילה או עכ"פ
ראוי לבשל [וכפק"ת] ואם שלח בסוף היום מודה דלא
יא' [דליכא שהות לבשל], ונראה דלדעת מכות הלוי
[דהטעם משום ריעות] ודאי א"כ מבושל תמש [דקכ"ס
איכא ריעות] כנלעכ"ד.

באה"ט שם, עוד נסתפקתי וכו'.

ויש להסתפק ג"כ מי ששלח צפורים [ע"י שליח],
והשליח מקרו לאחר פורים אם יא', ואם כימא דלא
יא' א"כ צפק לו אם מקרו [צפורים, נראה דיהיה]
חייב שוב לשלוח משום דהוא דברי קבלה, ועיין בזה
[במשלוח מנות] בשו"ת אחיעזר ח"ג סי' ע"ג אי
סמכין בזה על חזקה עושה שליחותו ונראה דצקטן
ודאי לא סמכין בזה.

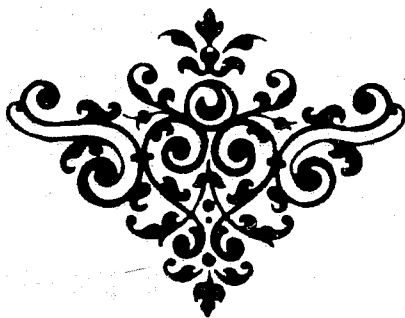
סימן תרצ"ז

באר היטב ס"ק ב', [דב' רמ"א ס"א י"א שחייב
להרבות במשתה ושמחה ביי"ד שבאדר ראשון
ובו' אב לא בט"ו.

עיין עטרת זקנים [דכתב דאע"פ דבאדר שני

זמנהגים, אכל לשון רמ"א דכ' זי"ד משמע דלא זט"ו,
והוסיף להפטר שכלל זמה שקיים וטוב לצ משתה
תמיד].

נוהגין לעשות משתה ושמחה בשתייהן וכו', ועיין
אליהו רבא נסק"ז להלבוש כתב ומכאן להרבות בהם
וכו' וכי הא"ר דמלשוננו משמע דאף זט"ו וכ"מ

ואלו יעמדו על הברכה

יבואו על הברכה הרבנים החשובים מופלגי תורה שליט"א
אשר השתתפו בעמל ויגיעה ימים ולילות במשך שבועות רבים
בעריכת כתבי אאמו"ר הגאון המחבר זצ"ל, והכנתם לדפוס
יהא רעוא מן שמיא שיתקבלו מילייהו בבי מדרשא
ויזכו ללמוד וללמד לשמור ולעשות
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא
ויהי חלקם בין מזכי הרבים

ונתתי להם בביתי ובחומתי יד ושם

בעמדינו לברך ולהודות להשי"ת

מרוב שמחה שזכינו לראותו מופיע בהדרו

נעלה על ראש שמחתינו את עטרת ראשינו עטרת תפארת בית ישראל

רבן של כל בני הגולה, שר התורה, עמוד העבודה, ויסוד החסד

צדיק יסוד עולם, הגאון האלוקי הדומה למלאך ה' צבאות

מרן רבינו יואל טייטעלבוים זצוקלה"ה זיעזעכי"א

אברק"ק סאטמאר יצ"ו

ומרא דארעא קדישא

אשר עלה בסערה השמימה ביום כ"ו מנחם אב תשל"ט לפ"ק

זכותו הגדול יגן עלינו שנזכה לצאת במהרה מאפילה לאור גדול

בביאת משיח צדקינו, ומלכינו ממלא מקומו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בראשינו

במהרה בימינו אמן !

* * *

וצדיק יסוד עולם

לזכר עולם יהי' צדיק קדוש ה', האי סברא קדישא, חסידא ופרישא,

אביהם מגדלם ומחנחם של אלפי יתומים, נר ישראל ותפארתו מאור הגולה

כ"ק אדמו"ר הקוה"ט

רבי אליעזר זוסיא פארטוגאל זצוקלה"ה זי"ע

אדמו"ר מסקולען יצ"ו

נתבקש לישיבה של מעלה ביום כ"ט מנחם אב תשמ"ב

דרכיו הקדושים והמסולאים המה יהיו לנו למנחם משיב נפש בשבר בת עמנו

פעולותיו הכבירים אשר לארץ ולדרים מאירים והמנוהלים ע"י בנו ממלא מקומו

הרה"צ המפורסם שליט"א שכתב עליו בצוואתו הקדושה

"יפה כח הבן מכת האב", המה לנו תנחומים לדורי דורים

עדי נזכה עמוד הכהן לאורים בביאת משיח צדקינו בבי"א !

כתוב זאת זכרון בספר

לחיי עולם יוחק האי גברא רבא חותן המלך מאן מלכי רבנן הגאון המחבר זצ"ל
ה"ה הגאון הצדיק המפורסם רבינו מנחם זאב בהגה"ח רבי אפרים שטערן זצוקללה"ה
אב"ד גבעת שאול ב' ומחבר הספה"ק "תורה שבעל פה" על נביאים כתובים
אשר הגאון המחבר זצ"ל היה שעשועי נפשו ואהובו כבנו ממש באופן מיוחד
עלה בסערה השמימה ביום י"ז תשרי בשנת "התנערי" מעפר קומי (תשל"ה) לפ"ק
ומנו"כ במרומי הר הזיתים

* * *

ולזכר עולם יהיה צדיק

דו"ז של הגאון המחבר זצ"ל הגאון הצדיק המפורסם רבינו
רבי שלמה זלמן פרידמן זצוק"ל
רב אבדק"ק ראחוב-לוגאנא ומחב"ס זבחי שלמה
בן הגאון המפורסם רבי ישראל חיים פרידמן זצוק"ל
בעמח"ס ליקוטי מהרי"ח ג"כ
אשר עלה בסערה השמימה ביום ה' שבט שנת תש"מ לפ"ק
ומנו"כ במרומי הר הזיתים

* * *

לזכרון עולם

להאי גברא רבא ויקירא, איש חמודות ורב תבונות
נוח לשמים ולבריות, אא"ו הרה"ג

מוהר"ר יצחק שמחה מקובצקי זצ"ל
אבי הגאון המחבר זצ"ל

אשר כל ימיו עבד את בוראו במסי"נ נפלאה באהבה ובשמחה
בעת שלטון הצר הצורר ימ"ש ברוסיא
ולא זו זיו כל שהוא מהתוה"ק וממסורתינו ע"ד ישראל סבא
ומעת עלה לאה"ק היה מרביץ תורה לעדרים כעשרים וחמש שנים
והעמיד תלמידים הרבה וחינכם על ברכי התורה והיראה
נפטר בשם טוב ובשיבה טובה יום י"ז סיון תש"ן לפ"ק
ומנו"כ במרומי הרב הזיתים

* * *

לזכרון עולם

להאשה החשובה והצנועה דודתינו
מרת זלאטע בת הגאון האדיר ר' אברהם זצ"ל
אבדק"ק חארקוב - רוסיא יצ"ו
נפטרה ביום י"א חשוון תשמ"ז לפ"ק

ת.נ.צ.ב.ה
